

Istorija proroka i careva

Elen Vajt

Naslov originala: Prophets and Kings by Ellen G. White

PREDGOVOR

Istorija proroka i careva je druga u nizu od pet izvanrednih knjiga koje se bave svetom istorijom. Međutim, ova knjiga je poslednja u ovom nizu, a i poslednje delo koje je nastalo iz nadahnutog pera Elen G. Vajt. U razdoblju od sedamdeset godina rada u Americi i drugim zemljama, Elen G. Vajt je uvek naglašavala važnost istorijskih zbivanja, ističući da se u delovanju ljudi uvek mora zapaziti i nevidljivi uticaj dobra i zla – Božje ruke i ruke velikog Božjeg protivnika.

Proročki opisujući delovanje Proviđenja, pisac otkriva tajne nepoznate običnom čoveku i objavljuje filozofiju istorije po kojoj događaji iz prošlosti dobijaju večno značenje. Elen G. Vajt daje ovakvo obrazloženje toj filozofiji: »Snaga naroda i pojedinaca ne krije se u prilikama i sredstvima, koja ih na izgled čine nepobedivima; ona se ne nalazi u njihovoj oholjoj veličini. Jedino im Božja sila i namera može dati veličinu i snagu. Oni sami, svojim odnosom prema toj nameri, odlučuju o svojoj sudbini.

Istorije, koje su pisali ljudi, govore o ljudskim dostignućima, njihovim poredcima u bitkama, njihovim uspesima u penjanju lestvicama svetovne veličine. Božja istorija opisuje čoveka onako kako ga Bog vidi.«

Ova knjiga – Istorija proroka i careva, počinje izveštajem o Solomunovoj slavnoj vladavini nad Izraelom, nad ujedinjenim carstvom, s Gospodnjim Hramom kao središtem pravog bogoslužjenja. Opisani su usponi i padovi izdvojenog, izabranog naroda, koji se raspinjao između vernosti Bogu i služjenja bogovima naroda koji su živeli u Palestini. I ovde se, u toku tog tako važnog perioda u istoriji ovoga sveta, jasno vide dramatični dokazi da se između Hrista i sotone vodi nepoštedna borba za srce i odanost ljudi.

Knjiga je puna zadivljujućih studija karaktera – mudrog Solomuna, koga mudrost nije sprečavala da greši; Jerovoama, sebičnog političara, čije je vladanje ostavilo razorne posledice; moćnog i neustrašivog Ilije, Jelisija, proroka mira i izlečenja; Ahaza, strašljivog i pokvarenog čoveka; Jezekije, vernog i dobroćudnog vladara; Danila, Božjeg čoveka; Jeremije, proroka tuge; Ageja, Zaharije i Malahije, proroka obnovenja. Sve njih nadmašuje slava Cara koji dolazi, Božjeg Jagnjeta, jedinorodnog Sina, u kome će se ispuniti svi simboli.

Patrijarsi i proroci, prva knjiga u ovom nizu, obuhvata istoriju sveta od stvaranja do kraja Davidove vladavine; Čeznja vekova, treća knjiga, bavi se životom i službom Isusa Hrista; a ova, Istorija proroka i careva, uklapa se između njih dve. Dela apostola, četvrta knjiga, opisuje istoriju rane Hrišćanske crkve, a Velika borba, poslednja knjiga u ovom nizu, prati istoriju sukoba sve do naših dana, a zatim i proročki, sve do obnavljanja Zemlje.

Istorija proroka i careva, koja je doživela mnoga izdanja od svog prvog pojavljivanja, izlazi sada prvi put na srpskom jeziku u punom tekstu i u službeno odobrenom prevodu.

Iskrena želja izdavača je da ovo izdanje sa svojim bogatim poukama o veri u Boga i Njegovog Sina, Spasitelja sveta, i izveštajima o Božjem proviđenju u životu velikih ljudi i žena iz Starog zaveta, produbi versko iskustvo i prosvetli um svih onih koji budu čitali njegove stranice.

GOSPODNI VINOGRAD

U želji da izlije bogate nebeske darove na sve narode na Zemlji, Bog je pozvao Avrama da napusti svoj idolopoklonički rod i da se nastani u Hananskoj zemlji. »Učiniću od tebe velik narod«, rekao mu je, »i blagosloviću te, i ime tvoje proslaviću, i ti ćeš biti blagoslov.« (1. Mojsijeva 12,2) Avram je bio pozvan da nasledi veliku čast – da bude otac naroda koji će vekovima čuvati i sačuvati Božju istinu, namenjenu celom čovečanstvu, naroda preko koga će biti blagosloveni svi narodi na Zemlji, jer će iz njega izaći obećani Mesija.

Ljudi su skoro potpuno izgubili znanje o pravom Bogu. Njihov um bio je pomračen idolopoklonstvom. Božanske zapovesti »svete, pravedne i dobre« (Rimljanima 7,12), ljudi su pokušavali da zamene zakonima u skladu s namerama svog surovog, sebičnog srca. Ipak, Bog ih u svojoj milosti nije uništio. Želeo je da im pruži priliku da Ga upoznaju preko Njegove Crkve. Zamislio je da načela, koja bude otkrivao njegov narod, postanu sredstvo pomoću koga će u čoveku biti obnovljen Božji moralni lik.

Božji zakon je morao da bude uzdignut, a Božji autoritet održan; zato je domu Izrailjevom bio poveren taj veliki i plemeniti zadatak. Bog ih je odvojio od sveta da bi mogao da im poveri sveti zalag. Učinio ih je rizničarima svoga Zakona, želeći da preko njih sačuva među ljudima znanje o sebi. Nebeska svetlost tako je trebalo da obasja svet zaogrnut tamom, i da se začuje glas koji poziva sve narode da se odvrte od idolopoklonstva i služe živom Bogu.

»Bog je silom velikom i rukom krepkom« izveo svoj izabrani narod iz Egipta (2. Mojsijeva 32,11). »Posla Mojsija, slugu svojega, Arona, izabranika svojega, pokazaše među njima čudotvornu silu njegovu, i znake njegove u zemlji Hamovoj.« »Zapreti Crvenom moru, i presahnu; i prevede ih preko bezdane kao preko pustinje.« (Psalam 105,26.27; 106,9) On ih je izbavio iz njihovog ropskog položaja i odveo u dobru zemlju, zemlju koju im je u svom providenju pripremio kao utočište od neprijatelja. On je želeo da ih dovede k sebi i zagrlji svojim večnim rukama; a u znak zahvalnosti za Njegovu dobrotu i milost trebalo je da uzdignu Njegovo ime i da Ga učine slavnim na Zemlji.

»Jer je deo Gospodnji narod njegov, Jakov je uže nasledstva njegova. Nađe ga u zemlji pustoju, na mestu strašnu gde buči pustoš; vodi ga unaokolo, uči ga i čuva ga kao zenicu oka svojega. Kao što orao izmamljuje orliće svoje, diže se nad pticima svojim, širi krila svoja, uzima ih i nosi na krilima svojim, tako ga Gospod vođaše, i s njime ne beše tuđega boga.« (5. Mojsijeva 32,9–12) Tako je doveo Izrailjce k sebi, da mogu nastaviti u senci Najvišega. Čudesno sačuvani od opasnosti u njihovom lutanju pustinjom, konačno su kao omiljeni narod bili naseljeni u Zemlji obećanja.

Služeći se pričom, prorok Isaija dirljivim pesničkim oduševljenjem govori o pozivanju Izrailja, o njegovom obučavanju da bude Gospodnji predstavnik u svetu i obiluje u svakom dobrom delu:

»Zapevaću sada dragome svojem pesmu dragoga svojega o vinogradu njegovu. Dragi moj ima vinograd na rodnu brdašću, i ogradi ga, i otrebi iz njega kamenje, i nasadi ga plemenitom lozom, i sazida kulu usred njega, i iskopa pivnicu u njemu, i počeka da rodi grožđem.« (Isaija 5,1.2.)

Bog je želeo preko izabranog naroda da blagoslovi celo čovečanstvo. »Da, vinograd je Gospoda nad vojskama«, objavio je prorok, »dom Izrailjev, i ljudi su Judejci mili sad njegov.« (Isaija 5,7)

Tome narodu bila su poverena Božja proročanstva. Oni su bili ograđeni propisima Njegovog zakona, večnim načelima istine, pravednosti i neporočnosti. Poslušnost tim načelima trebalo je da bude njihova zaštita, da im pomogne da sami sebe ne unište grešnim običajima. I kao kulu u vinogradu, Bog je usred Zemlje podigao svoj sveti Hram.

Hristos je bio njihov Učitelj. Kao što je bio s njima u pustinji, tako je trebalo da i dalje bude njihov Učitelj i Vodič. U šatoru od sastanka i u Hramu, Njegova slava počivala je na svetoj Šekini iznad Prestola milosti. On je stalno pokazivao bogatstvo svoje ljubavi i strpljenja za njihovo dobro.

Preko Mojsija bila im je otkrivena Božja namera i objašnjeni uslovi napretka. »Jer si ti narod svet Gospodu Bogu svojem«, rekao je On, »tebe je izabrao Gospod Bog tvoj da mu budeš narod osobit, mimo sve narode na Zemlji.«

»Danas si se zarekao Gospodu da će ti biti Bog i da ćeš ići putovima njegovim i držati uredbe njegove, i zapovesti njegove i zakone njegove, i da ćeš slušati glas njegov. A Gospod se danas tebi zarekao da ćeš mu biti narod osobit, kao što ti je govorio, da bi držao sve zapovesti njegove: i da će te podignuti nad sve narode, koje je stvorio hvalom, imenom i slavom, da budeš narod svet Gospodu Bogu svojem, kao što ti je govorio.« (5. Mojsijeva 7,6; 26,17–19)

Sinovi Izrailjevi trebalo je da zauzmu celu zemlju koju im je Bog odredio. Oni narodi koji su odbili da obožavaju pravoga Boga i da Mu služe trebalo je da izgube zemlju. Međutim, u skladu sa Božjom namerom trebalo je preko Izrailjaca ljude privući Njemu otkrivanjem Njegovog karaktera. Evanđeoski poziv trebalo je da bude upućen celom svetu. Služba prinošenja žrtava svojim poukama trebalo je da uzdigne Hrista pred narodima tako da svi koji pogledaju na Njega mogu dobiti život. Svi koji, kao Rava Hananka i Ruta Moavka, odbace idolopokloničku službu i okrenu se služenju pravom Bogu, trebalo je da se sjedine s Božjim izabranim narodom. Kako se broj Izrailjaca bude povećavao, širiće se i njihove granice, sve dok njihovo carstvo ne obuhvati ceo svet.

Ali, stari Izrailj nije ispunio Božje namere. Gospod je objavio: »Ja te posadih, lozu izabranu, sve seme istinito, pa kako mi se promeni i izmetnu se odvoda od tuđe loze?« »Izrailj je prazna loza vinova, ostavlja rod za se.« »Pa sada, stanovnici jerusalimski i ljudi Judejci, sudite između mene i vinograda mojega. Što je još trebalo činiti vinogradu momemu što mu ne učinih? Kad čekaš da rodi grožđem, zašto rodi vinjagom? Sada ću vam kazati šta ću učiniti vinogradu svojem. Oboriću mu ogradu, neka opusti; razvaliću mu zid, neka se pogazi; uparložiću ga, neće se rezati ni kopati, nego će rasti čkalj i trnje: i zapovediću oblacima da ne puštaju više dažda na nj. Da... On čekaše sud, a gle nasilja; čekaše pravdu, a gle vike.« (Jeremija 2,21; Osija 10,1; Isaija 5,3–7)

Gospod je preko Mojsija pokazao svom narodu i posledice neverstva. Odbijajući da drže Njegov zavet, oni će se odvojiti od života koji dolazi od Boga i Njegovi blagoslovi neće se izlirati na njih. Ponekad, kad su slušali ove opomene, bogati blagoslovi izlirali su se na jevrejski narod, a preko njih i na okolne narode. Međutim, u svojoj istoriji mnogo češće zaboravljali su Boga i gubili iz vida neograničene prednosti koje su imali kao Njegovi predstavnici. Uskraćivali su Mu službu koju je očekivao od njih, a i svojim blišnjima uskraćivali su versko usmerenje i sveti primer. Želeli su da samo za sebe iskoriste plodove vinograda nad kojim su bili postavljeni kao pristavi. Njihova pohlepnost i gramžljivost učinile su da su ih čak i neznabošci počeli prezirati. Tako je neznabožački svet dobio priliku da pogrešno tumači Božji karakter i zakone Njegovog carstva.

Bog je očinskim srcem podnosio svoj narod. Preklinjao ih je datim i uskraćenim milostima. Strpljivo im je ukazivao na njihove grehe i trpeljivo čekaio njihovo priznanje. Slao je proroke i glasnike da bi od svojih radnika dobio ono na što je imao pravo; ali, umesto da dobrodošlicom dočekaju ove ljude pune razboritosti i duhovne snage, oni su ih smatrali neprijateljima. Počeli su da ih progone i ubijaju. Bog im je slao nove glasnike, ali su prema njima postupili kao i prema prvima, osim što je njihova mržnja postala još žešća.

Povlačenje božanske naklonosti u razdoblju izgnanstva navelo je mnoge na pokajanje, ali posle povratka u Zemlju obećanja, jevrejski narod ponovio je grehe pređašnjih naraštaja i raspirio političke sukobe s okolnim narodima. Proroke, koje im je Bog slao da iskorene sveopšte zlo, dočekivali su s istim podozrenjem i prezirom s kojim su ti glasnici bili primani u ranija vremena; i tako iz stoleća u stoleće, pristavi u vinogradu dodavali su krivicu krivici.

Plemeniti Čokot, koji je božanski Vinogradar zasadio na brežuljcima Palestine, ljudi Izrailjci prezreli su i konačno bacili preko zidova vinograda; ranili Ga i izgazili nogama, nadajući se da su Ga zauvek uništili. Vinogradar je uklonio Čokot i sakrio Ga od njihovog pogleda. Ponovo Ga je posadio, ali s druge strane zida, tako da za njih više nije bio vidljiv. Loze su prelazile preko zida, i kalemi su se mogli pricepiti; ali sam Čokot ostao je izvan domašaja tih ljudi, koji Mu više nisu mogli nauditi.

Posebnu vrednost za savremenu Božju Crkvu na Zemlji, za radnike u Njegovom vinogradu, imaju poruke saveta i opomena datih preko proroka, koji su objavljivali Njegovu večnu nameru za dobro čovečanstva. U učenju Božjih proroka, jasno se otkriva Njegova ljubav prema izgubljenom rodu i Njegov plan spasenja. Izveštaj o pozivanju Izrailja, o njegovim uspesima i padovima, o ponovnom sticanju božanske naklonosti, o njegovom odbijanju Gospodara vinograda, o ostvarivanju vekovnog plana preko pobožnog Ostatka na kome će se ispuniti sva zavetna obećanja, bio je sadržaj poruka božanskih glasnika tokom svih proteklih vekova. I danas je poruka Njegovoj Crkvi, onima koji kao verni radnici rade u Njegovom vinogradu, potpuno ista kao i ona koju su upućivali proroci od starine:

»Tada pevajte o vinogradu koji rađa crvenim vinom: Ja, Gospod, čuvam ga, u svako doba zalivam ga, dan i noć čuvaću ga da ga ko ne ošteti!« (Isaija 27,2.3)

Neka se Izrailj nada u Boga. Gospodar vinograda i sada među ljudima svih naroda i plemena, prikuplja dragocene rodove, koje je već toliko dugo čekaio. Uskoro će se vratiti među svoje, a toga radosnog dana konačno će se ispuniti Njegova večna namera koju je imao s domom Izrailjevim. »Jednom će se ukoreniti Jakov; procvetaće i uzrasti Izrailj, i napuniće vasionu plodom!« (Isaija 27,6)

IZ SNAGE U SLABOST

*»Ovako veli Gospod: mudri da se ne hvali mudrošću svojom, ni jaki da se ne hvali snagom svojom, ni bogati da se ne hvali bogatstvom svojim.
Nego ko se hvali, neka se hvali time što razume i poznaje mene da sam ja Gospod koji čini milost i sud i pravdu na Zemlji, jer mi je to milo, govori Gospod.«*

(Jeremija 9, 23.24)

1 poglavlje

SOLOMUN

Za vreme vladavine Davida i Solomuna, Izrailj je stekao međunarodni ugled i veliku moć, i zato je imao mnoštvo prilika da svoj moćni uticaj stavi na stranu istine i pravde. Gospodnje ime je bilo uzdizano i poštovano, a namera s kojom su Izrailjci bili dovedeni u Obećanu zemlju, makar naizgled, bližila se ispunjenju. Zidovi razdvajanja bili su oboreni i tražitelji istine iz neznabožačkih zemalja nisu se vraćali nezadovoljni. Neki su se i obraćali, a Božja Crkva na Zemlji rasla je i napredovala.

Solomun je bio pomazan i proglašen za cara u vreme završnih godina vladavine svoga oca Davida, koji se u njegovu korist odrekao prestola. Njegova mladost mnogo je obećavala i u skladu sa Božjom namerom trebalo je da ide iz snage u snagu, iz slave u slavu, postajući sve sličniji Bogu po karakteru, nadahnjujući svoj narod da opravda sveto poverenje, koje mu je bilo ukazano kao čuvaru božanske istine.

David je znao da će se Božja uzvišena namera s Izrailjem ostvariti samo ako se i vladari i narod budu trudili, neprekidno i revnosno, da dostignu visoka merila koja su im bila postavljena. Znao je da će njegov sin, mladi vladar Solomun, da bi opravdao sveto poverenje koje mu je Bog u svojoj milosti ukazao, morati da bude ne samo ratnik, državnik i suveren, već i snažan, dobar čovek, učitelj pravednosti, primer vernosti.

Nežno ali ozbiljno David je pozvao Solomuna da bude muževan i plemenit, da pokaže milost i ljubaznost svojim podanicima, da svim svojim postupcima prema narodima na Zemlji proslavi i uzvisi Božje ime i objavi lepotu svetosti. Mnoga teška, značajna iskustva, kroz koja je David prolazio na svom životnom putu, otkrila su mu vrednost plemenitih vrlina i navela ga da u svojoj predsmrtnoj poruci zatraži od Solomuna: »Koji vlada ljudima neka je pravedan, vladajući u strahu Božjem. I biće kao svetlost jutarnja, kada Sunce izlazi jutrom bez oblaka; i kao trava koja raste iz zemlje od svetlosti iza dažda.« (2. Samuilova 23,3.4)

Kakvu je priliku Solomun dobio! Ako bude sledio božanski nadahnute poruke svoga oca, njegova vladavina biće vladavina pravednosti, kao ona koja je opisana u Psalmu:

*»Bože, daj caru sud svoj,
i pravdu svoju sinu carevu:
On će suditi narodu tvojemu po pravdi,
i nevoljnicima tvojim po pravici...
Sići će kao dažd na pokošenu livadu,
kao kaplje koje porašaju zemlju.
Procvetaće u dane njegove pravednik,
i svuda mir dokle teče meseca.
Vladaće od mora do mora,
i od reke do krajeva zemaljskih.
Carevi Tarsiski i ostrvljani doneće dare,
carevi Savski i Šavski daće danak.
Klanjaće mu se svi carevi,
svi narodi biće mu pokorni.
Jer će izbaviti ubogoga koji cvili,
i nevoljnoga koji nema pomoćnika...
I svagda će se moliti za njega,
i svaki će ga dan blagosiljati...
Ime će njegovo biti uvek,
dokle teče Sunca, ime će njegovo rasti:
Blagosloviće se u njemu,
svi će ga narodi zvati blaženim.
Blagosloven Gospod Bog, Bog Izrailjev,
koji jedan čini čudesa.
I blagosloveno slavno ime njegovo uvek!
Slave njegove napuniće se sva zemlja.*

Amin i amin!«

(Psalam 72)

Solomun je u mladosti svoj izbor usaglasio s Davidovim, tokom mnogih godina hodao je pošteno, a njegov život bio je obeležen strogom poslušnošću Božjim zapovestima. U toku prvih dana svoje vladavine, zajedno sa svojim državnim savetnicima, posetio je Gavaon, u kome se još nalazilo Svetilište, podignuto u pustinji, i tu se sjedinio sa svojim izabranim savetnicima, »tisućnicima i stotinicima«, »sudijama« i »svim knezovima u Izrailju, glavarima domova otačkih« u prinošenju žrtava Bogu i potpunom ličnom posvećenju Gospodnjoj službi (2. Dnevnika 1,2). Iako tek maglovito naslućujući veličinu odgovornosti koje nameće carski položaj, Solomun je shvatio da oni koji nose teške terete moraju potražiti savet na Izvoru mudrosti, ako žele da uspešno izvrše svoje obaveze. To ga je navelo da pozove svoje savetnike da se udruže s njim u naporima da svoju službu učine ugodnom Bogu.

Više od svakog zemaljskog dobra, car je želeo mudrost i razum da bi mogao da obavi delo koje mu je Bog poverio. Čeznuo je za pronicljivošću uma, širinom srca, nežnošću duha. Te noći Bog se javio Solomunu u snu i rekao mu: »Išti šta hoćeš da ti dam!« U svom odgovoru mladi vladar je iskazao svoju bespomoćnost i želju da dobije pomoć. »Ti si učinio veliku milost sluzi svojem Davidu, ocu mojemu«, rekao je. »Kao što je hodio pred tobom verno i pravedno i s pravim srcem prema tebi; i sačuvao si mu ovu veliku milost, te mu dao sina da sedi na prestolu njegovu, kao što se vidi danas.«

»I tako, Gospode, Bože moj, ti si postavio slugu svojega carem na mesto Davida, oca mojega, a ja sam mlad, niti znam polaziti ni dolaziti. I tvoj je sluga među narodom tvojim, koji si izabrao, narodom velikim, koji se ne može izbrojati ni proračunati od množine. Daj, dakle, sluzi svojem srce razumno da može suditi narodu tvojemu i raspoznavati dobro i zlo. Jer ko može suditi narodu tvojemu tako velikom?«

»I bi milo Gospodu što Solomun to zaiska.«

»Što ti je to u srcu«, rekao je Bog Solomunu, »a ne išteš bogatstva, blaga ni slave, ni duša nenavidnika svojih, niti išteš duga života; nego išteš mudrosti i znanja da možeš suditi narodu mojemu«, »evo, učinih po tvojim rečima; evo ti dajem srce mudro i razumno da takvoga kakav si ti ni pre tebe nije bilo, niti će posle tebe nastati takav kakav si ti. A svrh toga dajem ti i što nisi iskao, i blago i slavu«, »kakvu nisu imali carevi pre tebe niti će posle tebe imati.«

»I ako uzideš mojim putovima, držeći uredbe moje i zapovesti moje, kao što je išao David, otac tvoj, produžiću dane tvoje.« (1. O carevima 3,5–14; 2. Dnevnika 1,7–12)

Bog je obećao da će biti sa Solomunom isto onako kao što je bio s Davidom. Ako car bude hodio pred Bogom pošteno, ako bude činio ono što mu je Bog zapovedio, njegov presto će se utvrditi, a njegova vladavina postaće sredstvo da se Izrailj uzdigne kao »narod mudar i razuman«, (5. Mojsijeva 4,6) kao svetlost okolnim narodima. Jezik kojim se Solomun služio u svojoj molitvi pred prastarim oltarom u Gavaonu, otkriva njegovu poniznost i snažnu želju da proslavi Boga. On je shvatio da je bez božanske pomoći slab kao malo dete da ispuni odgovornosti koje na njemu počivaju. Znao je da mu nedostaje pronicljivosti, i upravo ga je svest o ličnoj velikoj potrebi navela da od Boga zatraži mudrost. U njegovom srcu nije bilo sebičnih težnji za znanjem koje bi ga uzdiglo iznad ostalih. Želeo je da verno obavlja poverene dužnosti, birajući dar koji bi poslužio kao sredstvo da njegova vladavina bude na slavu Bogu. Solomun nikada nije bio tako istinski bogat ili tako mudar ili tako veliki kao kada je priznao: »A ja sam mlad, niti znam polaziti niti dolaziti!«

Oni koji danas zauzimaju poverljive položaje treba da se trude da nauče lekciju koja se nalazi u Solomunovoj molitvi. Što je položaj koji čovek zauzima viši, što je odgovornost koju nosi veća, to će snažniji biti uticaj koji širi i značajnija njegova potreba da se osloni na Boga. On uvek mora da ima na umu da zajedno s pozivom za rad, dolazi i poziv da hodi smerno pred svojim bližnjima. On pred Bogom treba da stoji kao učenik. Položaj ne posvećuje karakter. Upravo poštovanjem Boga i slušanjem Njegovih zapovesti čovek postaje istinski veliki.

Bog kome služimo ne gleda ko je ko. Onaj isti koji je Solomunu dao duh mudre pronicljivosti spreman je da taj dar danas izlije na svoju decu. »Ako li kome od vas nedostaje premudrosti«, objavljuje Njegova reč, »neka ište u Boga, koji daje svakome bez razlike, i ne kori nikoga, i daće mu se.« (Jakov 1,5) Kada nosilac odgovornosti čezne za mudrošću više nego za bogatstvom, silom ili slavom, neće se razočarati. Takav će naučiti od Velikog učitelja ne samo šta da čini, već i da to čini tako da stekne božansko odobravanje.

Sve dok bude posvećen Bogu, čovek kome je Bog dao razboritost i sposobnost neće biti željan visokih položaja, niti će se truditi da vlada ili upravlja. Potrebe zahtevaju da ljudi moraju nositi odgovornosti; ali, umesto da teži za najvišim mestom, čovek koji je pravi vođa moliće se za srce puno razumevanja, da bi mogao da prepozna razliku između dobra i zla.

Staza ljudi koji su postavljeni za vođe nije laka. Međutim, zato oni u svakoj teškoći treba da čuju poziv na molitvu. Nikada ne smeju propustiti da zatraže savet na velikom Izvoru svake mudrosti. Ojačani i prosvetljeni silom Velikog Radnika, biće osposobljeni da se čvrsto odupru nesvetim uticajima, da razlikuju pravedno od nepravednoga, dobro od zla. Oni će odobravati ono što Bog odobrava, i ozbiljno se boriti protiv unošenja pogrešnih pravila u Njegovo delo.

Mudrost koju je Solomun više želeo od bogatstva, časti i dugog života, Bog mu je dao. Njegova molba da dobije bistar um, široko srce i nežan duh bila je uslišena. »I Bog dade mudrost Solomunu i razum vrlo velik, i srce

prostrano kao pesak na bregu morskom. Jer mudrost Solomunova beše veća od mudrosti svih istočnih naroda i od sve mudrosti misirske. Mudriji beše od svakoga čoveka... i razglasi se ime njegovo po svim narodima unaokolo.« (1. O carevima 4,29–31)

»I sav Izrailj ču... i pobojaše se cara, jer videše da je u njemu mudrost Božja da sudi.« (1. O carevima 3,28) Narodno srce okrenulo se Solomunu, kao što je bilo okrenuto Davidu, i narod ga je slušao u svemu. »Solomun... utvrdi se u carstvu svom, i Gospod Bog njegov beše s njim, i uzvisi ga veoma.« (2. Dnevnika 1,1)

U toku mnogih godina Solomunov život bio je obeležen odanošću Bogu, poštenjem i načelnošću, strogom poslušnošću Božjim zapovestima. Upravljao je svim važnim poduhvatima i mudro vodio sve poslove carevine. Njegovo bogatstvo i mudrost, veličanstvene građevine i javni spomenici, koje je podizao u prvim godinama svoje vladavine, energija, pobožnost, pravednost, velikodušnost koje je pokazivao rečju i delom, pridobili su vernost njegovih podanika, divljenje i poštovanje vladara mnogih zemalja.

Gospodnje ime veoma je poštovano u toku prvog dela Solomunove vladavine. Careva mudrost i pravednost svedočili su svim narodima o uzvišenim osobinama Boga kome je služio. U jednom razdoblju Izrailj je bio svetlost svetlu, svetlost koja je otkrivala Gospodnju veličinu. Istinita slava Solomunove rane vladavine nije ležala u njegovoj nadmoćnoj mudrosti, čudesnom bogatstvu, dalekosežnoj sili i slavi koju je uživao, već u poštovanju koje je zadobijalo ime Boga Izrailjevog mudrom upotrebom nebeskih darova.

Kako su godine prolazile, a Solomunova slava rasla, on se trudio da proslavi Boga razvijajući svoju mentalnu i duhovnu snagu, nastavljajući da prenosi bližnjima blagoslove koje je dobijao. Niko bolje od njega nije shvatao da je samo Gospodnjom naklonošću dobijao snagu i mudrost i razum, i da su mu ti darovi bili dati da bi svetlu otkrio znanje o Caru nad carevima.

Solomun se posebno zainteresovao za istoriju prirode, ali njegova istraživanja ne mogu se ograničiti samo na neku od grana nauke. Marljivim izučavanjem svega što je stvoreno, i živoga i neživoga, stekao je jasna znanja o Stvoritelju. U prirodnim silama, u živom i neživom svetlu, u svakom drvetu i grmu i cvetu, on je gledao otkrivenje Božje mudrosti; i dok se trudio da sve više i više nauči, njegovo poznavanje Boga i njegova ljubav prema Bogu stalno su rasli.

Solomunova božanski nadahnuta mudrost našla je svoj izraz u pesmama hvale i u mnogim izrekama. »I izgovori tri tisuće priča, i beše pesama njegovih tisuća i pet. Govorio je o drveću, od kedra na Livanu do isopa koji niče iz zida; govorio je i o stoci i o pticama i o bubama i o ribama.« (1. O carevima 4,32.33)

U Solomunovim izrekama opisana su načela svetog življenja i visokih dostignuća, načela koja potiču sa Neba i koja vode u pobožnost, načela koja bi trebalo da upravljaju svakim postupkom u životu. Široka rasprostranjenost tih načela, priznavanje Boga kao Onoga kome pripada sva slava i čast, učinili su rane godine Solomunove vladavine vremenom moralnog uzdizanja i materijalnog blagostanja.

»Blago čoveku koji nađe mudrost«, pisao je on, »i čoveku koji dobije razum. Jer je bolje njome trgovati nego trgovati srebrom, i dobitak na njoj bolji je od zlata. Skuplja je od dragoga kamenja, i što je god od najmilijih stvari tvojih ne mogu se izjednačiti s njome. Dug život u desnici joj je, a u levici bogatstvo i slava. Puti su njeni mili puti, i sve staze njene mirne. Drvo je životno onima koji se hvataju za nju, i ko je god drži, srećan je.« (Priče 3,13–18)

»Mudrost je glavno; pribavi mudrost, i za sve imanje svoje pribavi razum.« (Priče 4,7) »Početak je mudrosti strah Gospodnji.« (Psalam 111,10) »Strah je Gospodnji mržnja na zlo; ja mrzim ponositost i oholost i zli put i usta opaka.« (Priče 8,13)

O, da je u kasnijim godinama Solomun slušao ove prekrasne, mudre reči! O, da je onaj isti koji je izjavio: »Usne mudrih ljudi seju znanje« (Priče 15,7), onaj koji je lično učio careve zemaljske da Caru nad carevima ukažu hvalu, koju su želeli da daju nekom zemaljskom vladaru, nikada ne bi »opakih usana«, u »ponositosti i oholosti« prisvojio sebi slavu koja pripada samo Bogu!

2 poglavlje

HRAM I NJEGOVO POSVEĆENJE

Davidov dugogodišnji plan o podizanju Hrama Gospodu, Solomun je mudro ostvario. Jerusalim je u razdoblju od sedam godina bio pun užurbanih radnika koji su poravnavali odabrano gradilište, zidali velike zaštitne zidove, postavljali široke temelje, »veliko kamenje, skupoceno kamenje, tesano kamenje«, oblikovali tešku građu, koja je dovožena iz Livanskih šuma, i podizali veličanstveno Svetilište (1. O carevima 5,17).

Istovremeno s pripremanjem drveta i kamena, tom zadatku hiljade radnika usmeravali su sve svoje snage, napredovala je i izrada hramske opreme pod upravom Hrama iz Tira, »čoveka vešta i razumna... koji ume raditi od zlata, i od srebra, od bakra, od gvožđa, od kamena i od drveta, od skerleta, od porfire i od tankog platna i od crvca«. (2. Dnevnika 2,13.14)

I tako, dok je građenje na brdu Moriji napredovalo bez buke, jer »zidahu od kamena, koji dovožahu sasvim prigotovljen, te se ni čekić ni sekira niti ikakvo oruđe gvozdeno ne ču u domu kad se zidaše«, prekrasna oprema je bila pripravljana po planu koji je David ostavio svome sinu, »i sve druge sprave za dom Božji«. (1. O carevima 6,7; 2. Dnevnika 4,19) Ovu opremu činili su kadioni oltar, stolovi na kojima su stajali postavljeni hlebovi, svećnjak sa žiškama, sa spravama i oruđem kojima su se služili sveštenici u toku svoje službe na svetom mestu, sve »od zlata, a to zlato bejaše veoma dobro«. (2. Dnevnika 4,21) Bronzana oprema – oltar za žrtve paljenice, velika umivaonica oslonjena na dvanaest volova, manje umivaonice i mnogo drugog oruđa »to je car salivao u ravni Jordanskoj u zemlji ilovači između Sohota i Saridate«. (2. Dnevnika 4,17) I načini Solomun svega ovoga posuđa vrlo mnogo, tako da ne bude nedostatka.

Nenadmašna je bila lepota i neuporediv sjaj zdanja koje je Solomun sa svojim saradnicima podigao za Boga i bogoslužjenje. Ukrašena skupocenim kamenjem, okružena prostranim dvorištima sa veličanstvenim prilazima, oivičena rezbarenom kedrovinom i uglačanim zlatom, hramska građevina, sa izvezenim zavesama i bogatom opremom, bila je odgovarajući simbol žive Božje Crkve na Zemlji, koja je tokom vekova građena prema božanskom planu, od materijala koji je predstavlja »zlato, srebro i drago kamenje«, »prekrasno izrađeni u dvoru«. (1. Korinćanima 3,12; Psalm 144,12) U tom duhovnom Hramu Hristos je »Kamen od ugla... na kome sva građevina sastavljena raste za Crkvu svetu u Gospodu«. (Efescima 2,20.21)

Na kraju je Hram, koji je car David planirao, a sagradio njegov sin Solomun, bio završen. »U svemu što beše naumio da načini u domu Gospodnjem« Solomun je »bio uspešan«. (2. Dnevnika 7,11; Bakotić) A onda, da bi građevina koja je krasila vrh brda Morije zaista postala ono što je David toliko želeo da bude, »jer neće biti čoveku taj dvor nego Gospodu Bogu« (1. Dnevnika 29,1), preostala je samo svečana ceremonija njenog formalnog posvećenja Gospodu i Njegovom obožavanju.

Mesto na kome je Hram bio sagrađen dugo je bilo smatrano svetim mestom. Upravo je tu Avram, otac vernih, pokazao spremnost da na Gospodnju zapovest žrtvuje svoga jedinog sina. Tu je Bog obnovio svoj zavet blagoslova s Avramom, u koji je bilo uključeno i slavno mesijansko obećanje ljudskom rodu o izbavljenju žrtvom Sina Najvišega (vidi: 1. Mojsijeva 22,9.16–18). Upravo je ovde Gospod odgovorio ognjem s neba, kada je David prineo žrtve paljenice i žrtve zahvalne da bi zaustavio osvetnički mač anđela koji je izašao da zatire (vidi: 1. Dnevnika 21). I sada, još jednom, Gospodnji sledbenici okupili su se na tom mestu da se sretnu s Bogom i obnove svoj zavet s Njime.

Vreme izabrano za posvećenje bilo je vrlo povoljno – sedmi mesec, kada su ljudi iz svih delova carstva navikli da dolaze u Jerusalim da proslave praznik Senica. Ova svetkovina je pre svega bila praznik radosti. Posle završetka žetvenih radova, a pre početka napora u sledećoj godini, narod je slobodan od briga, mogao da se prepusti svetim, radosnim uticajima tog trenutka.

U određeno vreme Izrailjevo mnoštvo, zajedno sa bogato odevenim predstavnicima mnogih stranih naroda, okupilo se u porti Hrama. Prizor je bio nesvakidašnje veličanstven. Solomun, sa starešinama Izrailja i najuticajnijim predstavnicima naroda, vratio se iz drugog dela grada, donoseći Kovčeg svedočanstva. Iz Svetilišta sa visina Gavaona prenesen je prastari »Šator od sastanka, i svi sudovi sveti što behu u šatoru« (2. Dnevnika 5,5); i ti poštovani spomenici ranijih iskustava sinova Izrailjevih u toku putovanja kroz pustinju i osvajanja Hanana, sada su našli svoj stalni dom u blistavoj građevini koja je bila podignuta da preuzme mesto pokretnog Svetilišta.

Prenoseći u Hram sveti Kovčeg u kome su bile dve kamene ploče na kojima su Božjim prstom bile napisane zapovesti Dekaloga, Solomun je sledio primer svoga oca Davida. Posle svakih šest koraka prinoseći je žrtve. Uz

pevanje i muziku i svečane obrede, »unesoše sveštenici kovčeg zaveta na mesto njegovo«. (2. Dnevnika 5,7)
Kada su izašli iz unutrašnjeg svetišta, zauzeli su mesta koja su im bila određena. Pevači – Leviti odeveni u belu lanenu odeću, sa kimvalima i psaltirima i harfama u rukama – stajali su sa istočne strane oltara, a s njima stotinu i dvadeset sveštenika koji su trubili u trube (vidi: 12. stih).

»A kada oni koji trubljahu u trube i koji pevahu, složno jednim glasom hvaljahu i slavljahu Gospoda, i kada podizahu glas uz trube i uz kimvale i gusle, hvaleći Gospoda da je dobar, da je dovek a milost njegova, tada se napuni oblaka dom Gospodnji, te ne mogahu sveštenici stajati da služe od oblaka, jer se slave Gospodnje napuni dom Božji.« (2. Dnevnika 5,13.14)

Shvatajući važnost tog oblaka, Solomun je izjavio: »Gospod je rekao da će nastavati u mraku. A ja sazidah dom tebi za stan i mesto da u njemu nastavaš dovek!« (2. Dnevnika 6,1.2)

»Gospod caruje,

neka strepe narodi:

sedi na heruvimima,

neka se drma Zemlja!

Gospod je na Sionu velik,

i visok nad svim narodima.

Neka slave veliko i strašno ime tvoje,

da je svet...

Uzvišujte Gospoda Boga našega,

i klanjajte se podnožju njegovu,

da je svet!«

(Psalam 99,1–5)

»Nasred trema« u Hramu bilo je podignuto »podnožje od bakra«, ili platforma, »pet lakata dugo i pet lakata široko, a tri lakta visoko«. Na njemu je stajao Solomun i uzdignutih ruku blagosiljao mnoštvo ispred sebe. »A sav zbor Izrailjev stajaše.« (2. Dnevnika 6,13.3)

»Blagosloven da je Gospod Bog Izrailjev«, uskliknuo je Solomun, »koji je govorio svojim ustima Davidu, ocu mojemu, i ispunio rukom svojom, govoreći... izabrah Jerusalim da u njemu bude ime moje.« (2. Dnevnika 6,4–6)

Solomun je zatim kleknuo na podnožju, i pred celim narodom uputio molitvu posvećenja. Podižući svoje ruke prema nebu, dok je zbor pognuo glave, car se molio: »Gospode, Bože Izrailjev! Nema Boga takvoga kakav si ti ni na nebu ni na zemlji, koji čuva zavet i milost slugama svojim, koji hode pred tobom svim srcem svojim.«

»Ali, hoće li doista Bog stanovati s čovekom na Zemlji? Eto, nebo, i nebesa nad nebesima ne mogu te obuhvatiti, a kamoli ovaj dom što ga sazidah. Ali, pogledaj na molitvu sluga svojega i na molbu njegovu, Gospode, Bože moj, čuj viku i molitvu kojom ti se danas moli sluga tvoj, da budu oči tvoje otvorene nad domom ovim danju i noću, nad ovim mestom, gde si rekao da ćeš namestiti ime svoje, da čuješ molitvu kojom će se moliti sluga tvoj na ovom mestu. Čuj molbu sluga svojega i naroda svojega Izrailja, kojima će se moliti na ovom mestu, čuj s mesta gde stanuješ, s neba, čuj i smiluj se...«

»I kad se razbije pred neprijateljem narod tvoj Izrailj zato što ti zgreše, pa se obrate i dadu slavu imenu tvojemu i pomole ti se i zamole te u ovom domu, ti čuj s neba, i oprost i greh narodu svojem Izrailju, i dovedi ih opet u zemlju koju si dao njima i ocima njihovim.«

»Kada se zatvori nebo, te ne bude dažda zato što zgreše tebi, pa ti se zamole na ovom mestu, i dadu slavu imenu tvojemu i od greha se svojega obrate, kad ih namučiš, ti čuj s Neba, i oprost i greh narodu svojem Izrailju, pokazav im put dobri kojim će hoditi, i pusti dažd na zemlju svoju koju si dao narodu svojem u nasljedstvo.«

»Kada bude gladi u zemlji, kada bude pomor, suša ili medljika, skakavci ili gusenice kada budu, ili ga stegne neprijatelj njegov u zemlji njegovoj vlastitoj, ili kakvo god zlo ili kakva god bolest, svaku molbu i svaku molitvu, koja bude od koga god čoveka ili od svega naroda tvojega Izrailja, ko pozna muku svoju i bol svoj i podigne ruke svoje u ovom domu, ti čuj s Neba, iz stana svojega, i oprost i podaj svakome po putovima njegovim, što zna u srcu njegovom... da te se boje hodeći putovima tvojim dokle su god živi na zemlji, koju si dao ocima našim.«

»I inostranac koji nije od naroda tvojega Izrailja, nego dođe iz daleke zemlje imena radi tvojega velikoga i ruke tvoje krepke i mišice tvoje podignute, kada dođe i pomoli se u ovom domu, ti čuj s Neba, iz stana svojega, i učini sve što poviče k tebi onaj stranac, da bi poznali svi narodi na Zemlji ime tvoje i bojali se tebe kao narod tvoj Izrailj, i da bi znali da je ime tvoje prizvano nad ovim domom, koji sazidah.«

»Kada narod tvoj izide na vojsku na neprijatelje svoje putem kojim ga pošalješ, i pomole ti se okrenuvši se ka gradu ovome, koji si izabrao, i k ovome domu, koji sam sazidao imenu tvojemu, čuj s Neba molbu njihovu, i dobavi im pravicu.«

»Kada ti zgreše, jer nema čoveka koji ne greši, i razgneviviši se na njih daš ih neprijateljima, te ih zarobe i odvedu u zemlju daljnu ili koja je blizu, ako se dozovu u zemlji u koju budu odvedeni u ropstvo, i obrate se i stanu ti se moliti u zemlji ropstva svojega, i reknu: sagrešismo i zlo učinismo i skrivismo, i tako se obrate k tebi

svim srcem svojim i svom dušom svojom u zemlji ropstva svojega, u koju budu odvedeni u ropstvo, i pomole ti se okrenuvši se k zemlji svojoj, koju si dao ocima njihovim, i ka gradu, koji si izabrao, i k domu, koji sam sazidao imenu tvojemu, tada čuj s Neba, iz stana svojega, molbu njihovu i molitvu njihovu, i oprosti narodu svojemu što ti budu zgrešili.«

»Tako, Bože moj, neka budu oči tvoje otvorene i uši tvoje prignute na molbu u ovom mestu. I tako, stani, Gospode, Bože, na počivalištu svojemu, ti i kovčeg sile tvoje; sveštenici tvoji, Gospode Bože, neka se obuku u spasenje, i sveci tvoji neka se raduju dobru. Gospode Bože, nemoj odvratiti lica svojega od pomazanika svojega, opominji se milosti obećane Davidu, sluzi tvomemu!« (2. Dnevnika 6,14–42)

Kada je Solomun završio svoju molitvu, »siđe oganj s neba i spali žrtvu paljenicu i druge žrtve«. Sveštenici nisu mogli da uđu u Hram, »jer se slave Gospodnje napuni dom Gospodnji«. »A svi sinovi Izrailjevi, videći gde siđe oganj i slava Gospodnja na dom saviše se licem k zemlji do poda i pokloniše se i hvališe Gospoda, jer je dobar, jer je doveka milost njegova.«

Car i narod tada prinesoše žrtve pred Gospodom. »I tako posvetiše dom Božji car i sav narod.« (2. Dnevnika 7,1–5) Mnoštvo okupljeno iz svih delova carstva, s granica »od Emata do potoka Egipatskoga«, »sabor veoma veliki«, držalo je sedam dana radosnu svetkovinu. Sledeću sedmicu radosno mnoštvo je provelo svetkujući praznik Senica. Na kraju ovog vremena ponovnog posvećenja i radosti, narod se vratio svojim domovima, »radosni i veseli radi dobra što učini Gospod Davidu i Solomunu i Izrailju, narodu svojemu«. (2. Dnevnika 7,8.10)

Car je učinio sve što je bilo u njegovoj moći da ohrabri narod da se potpuno preda Bogu i Njegovoj službi i uzvisi Njegovo sveto ime. Vladar Izrailja i sada, još jednom, kao u Gavaonu na početku svoje vladavine, dobio je dokaz božanskog prihvatanja i blagoslova. Gospod mu se u noćnom viđenju javio s porukom: »Uslišio sam molbu tvoju i izabrao sam to mesto da mi bude dom za žrtve. Ako zatvorim nebo da ne bude dažda, ili, ako zapovedim skakavcima da popasu zemlju, ili, ako pustim pomor na narod svoj, i ponizi se narod moj, na koji je prizvano ime moje, i pomole se, i potraže lice moje, i povrate se sa zlih puteva svojih, i ja ću tada uslišiti s Neba, i oprostiću im greh njihov, i isceliću zemlju njihovu. I oči će moje biti otvorene i uši moje prignute k molitvi s toga mesta. Jer sada izabrah i posvetih dom taj da bude ime moje tu doveka; i biće tu oči moje i srce moje vazda.« (2. Dnevnika 7,12–16)

Da je Izrailj ostao veran Gospodu, ta veličanstvena građevina stajala bi zauvek, kao trajni znak Božje posebne naklonosti prema svom izabranom narodu. »A tuđine koji pristanu uz Gospoda da mu služe«, Bog je objavio, »i da ljube ime Gospodnje, da mu budu sluge, koji god drže subotu da je ne oskrvne i drže zavet moj; njih ću dovesti na svetu goru svoju i razveseliću ih u svetom domu svome molitvenom; žrtve njihove paljenice i druge žrtve biće ugodne na oltaru mom, jer će se dom moj zvati dom molitve svim narodima.« (Isaija 56,6.7)

Gospod je dajući ova obećanja o prihvatanju, vrlo jasno pokazao caru put dužnosti. Rekao je: »A ti, ako uzideš preda mnom kako je išao David, otac tvoj, tvoreći sve što sam ti zapovedio i držeći uredbe moje i zakone moje, utvrdiću presto carstva tvogega kako sam obećao Davidu, ocu tvomemu, govoreći: neće ti nestati čoveka koji bi vladao u Izrailju.« (2. Dnevnika 7,17.18)

Da je Solomun nastavio da ponizno služi Gospodu, cela njegova vladavina širila bi snažan uticaj na dobro među okolnim narodima, narodima koji su već osetili pozitivan uticaj vladavine Davida, njegovog oca, i mudrih reči i veličanstvenih dela u toku ranih godina njegove lične vladavine. Predviđajući strašna iskušenja koja prate blagostanje i svetovne počasti, Bog je opomenuo Solomuna protiv zala otpadništva i preokao razorne posledice greha. Bog je objavio da će čak i prekrasni Hram, koji je upravo bio posvećen, postati »priča i podsmeš među narodima« ukoliko Izrailjci budu odbacili »Gospoda Boga otaca svojih« i istrajali u idolopoklonstvu (2. Dnevnika 7,20.22).

Ohrabren i obradovan veću s Neba da je njegova molitva za Izrailj bila uslišena, Solomun je ušao u najslavnije razdoblje svoje vladavine, kada su »svi carevi zemaljski« počeli da traže njegovo društvo, »da čuju mudrost njegovu, koju mu daje Gospod u srce«. (2. Dnevnika 9,23) Mnogi su dolazili da vide način njegovog vladanja i prime savete za rešavanje teških problema.

Kada su ti ljudi dolazili u posetu Solomunu, on ih je učio o Bogu kao Stvoritelju svega, pa su se vraćali svojim kućama s jasnim saznanjima o Bogu i Njegovoj ljubavi prema ljudskom rodu. U delima prirode sada su zapažali izraze Njegove ljubavi i otkrivenje Njegovog karaktera; mnogi su bili pokrenuti da Mu služe kao svom Bogu.

Solomunova poniznost u vreme kada je započeo da nosi državničke terete, kada je sam priznao pred Bogom: »A ja sam mlad« (1. O carevima 3,7), zatim njegovo veliko poštovanje onoga što je božansko, njegovo odbijanje da se osloni na sebe, njegovo izdizanje beskrainog Stvoritelja svega – sve te karakterne osobine, tako dostojne pohvale, pokazale su se u toku obreda posvećenja Hrama, kada je izgovarajući molitvu posvećenja, kleknuo, zauzimajući stav poniznog držanja molitelja. Današnji Hristovi sledbenici treba da se čuvaju sklonosti prema gubljenju duha pobožnosti i Božjega straha. Biblija nas uči da pred svoga Stvoritelja izlazimo u poniznosti, strahopoštovanju i veri u božanskog Posrednika. Psalmista je objavio:

»Jer je Gospod velik Bog

*i velik car nad svim bogovima...
Hodite, poklonimo se, pripadnimo,
kleknimo pred Gospodom, Tvorcem svojim.»*

(Psalam 95,3–6.)

U javnosti i na svom bogoslužjenju imamo prednost da svoja kolena savijemo pred Bogom, kada Mu upućujemo svoje molbe. Isus, naš primer, »kleknuvši na kolena, moljaše se Bogu«. (Luka 22,41) Za Njegove učenike je takođe zapisano da su »kleknuli na kolena i pomolili se Bogu«. (Dela 9,40) Pavle je izjavio: »Toga radi preklanjam kolena svoja pred Ocem Gospoda našega Isusa Hrista.« (Efescima 3,14) Jezdra je klečao, priznajući pred Bogom grehe Izrailja, (vidi: Jezdra 9,5) Danilo »padaše na kolena svoja tri puta na dan i moljaše se i hvalu davaše Bogu svojemu«. (Danilo 6,10)

Istinsko poštovanje Boga je nadahnuo svešču o Njegovoj beskrajnoj veličini i Njegovoj stalnoj prisutnosti. Svako srce mora da bude duboko prožeto tom svešču o Nevidljivome. Vreme i mesto za molitvu su sveti, zato što je Bog prisutan. I dok se poštovanje pokazuje držanjem i ponašanjem, osećanje koja iz njega nastaje, produbljuje se. »Ime je njegovo sveto, i valja mu se klanjati«, izjavljuje psalmista (Psalam 111,9). Anđeli pokrivaju svoje lice, kada izgovaraju to ime. S kakvim bismo poštovanjem, onda mi, kao grešna i posrnula bića, trebalo da Ga uzimamo na svoje usne!

Bilo bi dobro i za mlade i za stare da razmišljaju o rečima iz Biblije koje pokazuju kako treba poštovati mesto obeleženo Božjim prisustvom. »Skini obuću sa svojih nogu«, zapovedio je Bog Mojsiju kod grma koji je goreo, a nije sagorevao, »jer je mesto na kome stojiš sveta zemlja!« (2. Mojsijeva 3,5) Jakov, posle viđenja o anđelima, uzvikuje: »Zacelo je Gospod na ovom mestu, a ja ne znah... ovde je doista kuća Božja, i ovo su vrata nebeska.« (1. Mojsijeva 28,16.17)

Onim što je izrekao u toku obreda posvećenja, Solomun se trudio da iz misli prisutnih Izrailjaca ukloni praznoverje o Stvoritelju, koje je pomračivalo um neznabožaca. Bog nebeski nije, kao što su bogovi neznabožaca, ograničen hramovima načinjenim čovečijom rukom; On će se preko svoga Duha sretati sa svojim narodom uvek, kada se bude okupljao u domu koji je posvećen za bogoslužjenje.

Mnogo vekova posle toga, Pavle je tu istu istinu izrekao rečima: »Bog koji je stvorio svet i sve što je na njemu, On, budući gospodar neba i zemlje, ne živi u rukotvorenim crkvama, niti prima ugađanja od ruku čovečjih, kao da bi onome trebalo što koji sam daje svima život, i dihanje i sve... da traže Gospoda, ne bi li ga barem opipali i našli, premda nije daleko ni od jednoga od nas, jer kroz njega živimo, mičemo se i jesmo.« (Dela 17,24–28)

*»Blago narodu kojemu je Bog Gospod,
plemenu, koje je On izabrao sebi za nasleđe.*

*S neba gleda Gospod,
vidi sve sinove ljudske.*

*S prestola, na kome sedi,
pogleda na sve koji žive na zemlji.«*

*»Gospod na nebesima postavi presto svoj,
i carstvo njegovo svim vlada.«*

*»Bože! Put je tvoj svet,
koji je Bog tako velik kao Bog naš?
Ti si Bog koji je činio čudesa,
pokazivao silu svoju među narodima!«*

(Psalam 33,13.14; 103,19; 77,13.14)

Iako Bog ne stanuje u hramovima, koji su načinjeni ljudskom rukom, On svojim prisustvom ukazuje čast skupovima svoga naroda. On je obećao da će, kada se okupe da Ga traže, da priznaju svoje grehe, da se mole jedni za druge, i sam svojim Duhom biti među njima. Međutim, oni koji se okupljaju da Mu služe, treba da odbace svako zlo. Ukoliko Mu ne budu služili duhom i istinom i u lepoti svetosti, njihovo okupljanje biće uzaludno. O takvima Gospod kaže: »Ovi ljudi približavaju se meni usnama svojim, i ustima poštuju me, a srce njihovo daleko stoji od mene.« (Matej 15,8.9) Oni koji služe Bogu moraju služiti »duhom i istinom, jer Otac hoće takve bogomoljce«. (Jovan 4,23)

»A Gospod je u svetoj crkvi svojoj, muči pred njim, sva Zemljo!« (Avakum 2,20)

OHOLOST U BLAGOSTANJU

Sve dok je Solomun uzdizao zakon Neba, Bog je bio s njim, darujući mu mudrosti da nepristrasno i milostivo vlada Izrailjem. Iako je u početku bio obasut svetovnim počastima i bogatstvom, ostao je skroman, i sa velikim područjem ličnog uticaja. »A Solomun vladaše svim carstvima od reke (Eufrata) do zemlje Filistejske i do međe Egipatske.« »I beše miran sa svih strana unaokolo. I življahu Juda i Izrailj bez straha, svaki pod svojom lozom i pod svojom smokvom... svega veka Solomunova.« (1. O carevima 4,21.24.25)

Međutim, posle jutra koje je mnogo obećavalo, njegov život bio je pomračen otpadništvom. Istorija beleži žalosnu činjenicu da je on, koji je bio nazvan Jedidija – Gospodnji miljenik (2. Samuilova 12,25), on koji je od Boga dobio takve dokaze božanske naklonosti da je svojom mudrošću i poštenjem stekao sveopštu slavu, on koji je naveo druge da čast odaju Bogu Izrailjevom, odbacio je obožavanje Gospoda i počeo da se klanja neznabožičkim idolima.

Gospod je, predviđajući opasnosti kojima će biti izloženi oni koji budu izabrani da vladaju Izrailjem, dao Mojsiju uputstva stotinama godina pre nego što je Solomun stupio na presto. U skladu sa tim smernicama, onaj koji sedne na Izrailjev presto treba da »prepiše sebi« Gospodnje uredbe »u knjigu... od sveštenika i Levita«. »I neka je drži kod sebe i neka je čita dok je živ, da se uči bojati se Gospoda Boga svojega, držati sve reči ovoga zakona i ove uredbe, i tvoriti ih; da se ne bi podiglo srce njegovo iznad braće njegove, i da ne bi odstupilo od ove zapovesti ni nadesno, ni nalevo, da bi dugo carovao on i sinovi njegovi u Izrailju.« (5. Mojsijeva 17,18–20)

U vezi sa ovim savetima, Gospod je posebno opomenuo onoga koji će biti pomazan za cara »da nema mnogo žena, da se ne bi otpadilo srce njegovo, ni srebra ni zlata da nema vrlo mnogo«. (5. Mojsijeva 17,17)

Solomun je bio upoznat s ovim opomenama i neko vreme ih je poštovao. Njegova najveća želja bila je da živi i vlada u skladu s uredbama koje su bile objavljene na Sinaju. Njegov način vođenja državnih poslova potpuno se razlikovao od običaja u narodima njegovog vremena – narodima koji se nisu bojali Gospoda i čiji su vladari gazili Njegov sveti zakon.

Pokušavajući da ojača svoje odnose sa snažnim carstvom koje se prostiralo južno od Izrailja, Solomun se usudio da stupi na zabranjeno tle. Sotona je poznavao prednosti koje prate poslušnost; i u toku ranih godina Solomunove vladavine – slavnih godina, zahvaljujući carevoj mudrosti, dobronamernosti i poštenju – učinio je sve da ojača uticaje koji će podmuklo potkopati Solomunovu odanost načelima i navesti ga da se odvoji od Boga. Da je neprijatelj bio uspešan u svojim naporima, znamo iz izveštaja: »A Solomun se oprijatelji s faraonom, carem Misirskim, i oženi se kćerju faraonomovom, i dovede je u grad Davidov.« (1. O carevima 3,1)

S ljudske tačke gledišta, ovaj brak, iako suprotan učenjima Božjeg zakona, činio se korisnim; jer se Solomunova žena – neznaboškinja obratila i sjedinila s njime u služenju pravog Boga. Osim toga, faraon je izvanredno poslužio Izrailju zauzimajući Gezer, istrebivši »Hananeje koji življahu u gradu« i dajući ga kao miraz »kćeri svojoj, ženi Solomunovoj«. (1. O carevima 9,16) Solomun je ponovo izgradio ovaj grad i tako makar naizgled snažno ojačao granice svoga carstva duž Sredozemnog mora. Ali, sklapajući savez s jednom paganskom državom, sjedinjujući se uskom bračnom vezom s jednom idolopokloničkom princezom, Solomun je nepromišljeno prekršio mudre odredbe koje je Bog proglasio da bi sačuvao čistotu svoga naroda. Nada da će se ta žena Egipćanka možda obratiti, bila je samo slab izgovor za greh.

Bog je u svojoj milosti, punoj saučešća, neko vreme poništavao posledice ove strašne greške; pa je car, mudrim ponašanjem, u velikoj meri mogao da drži na uzdi sile zla, koje je pokrenuo svojom nerazumnošću. Međutim, Solomun je počeo da gubi iz vida Izvor svoje sile i slave. Dok su njegove sklonosti dobijale prevlast nad razumom, a njegovo samopouzdanje raslo, pokušao je da Gospodnje namere ostvari na svoj način. Mislio je da će političko i ekonomsko povezivanje s okolnim narodima prvesti te narode poznanju pravog Boga, pa je i tako počeo da se upušta u sklapanje nesvetih saveza. Jedan za drugim, okolni narodi postajali su njegovi saveznici. Često su ta povezivanja bila učvršćivana brakovima s neznabožičkim princezama. Gospodnje zapovesti bile su potisnute da bi običaji okolnih naroda dobili prednost.

Solomun je sam sebi laskao da će njegova mudrost i snaga njegovog primera navesti njegove žene da odbace idolopoklonstvo i prihvate obožavanje pravog Boga, i da će savezi, sklopljeni na takav način, navesti okolne narode da uspostave uske veze s Izrailjem. Uzaludna nada! Solomun je načinio sudbonosnu grešku što je sebe smatrao dovoljno snažnim da se odupre uticaju neznabožičkog okruženja. Sudbonosna je bila i prevara koja ga je navela da misli da će drugi, uprkos njegovom nepoštovanju Božjeg zakona, moći da budu pokrenuti da poštuju i drže svete propise.

Carevi savezi i ekonomski odnosi s neznabožičkim narodima doneli su mu priznanja, počasti i bogatstva ovoga sveta. Bilo mu je omogućeno da u velikim količinama uvozi zlato iz Ofira i srebro iz Tarsisa. »I učini car te beše u Jerusalimu srebra i zlata kao kamena, a kedrovog drveta kao divljih smokava koje rastu po polju, tako mnogo.«

(2. Dnevnika 1,15) Bogatstvo, sa svim iskušenjima koja ga prate, postajalo je u Solomunovo vreme dostupno sve većem broju ljudi; ali je gubilo sjaj i kvarilo se skupoceno zlato karaktera. Solomunovo otpadništvo bilo je tako postepeno da je odlutao od Boga pre nego što je postao svestan šta čini. Skoro neprimetno, počeo je sve manje da se oslanja na božansko vođstvo i Njegove blagoslove, a sve više na svoju snagu. Malo - pomalo, uskraćivao je Bogu onu nepokolebljivu poslušnost koja je trebalo da Izrailj učini posebnim narodom, a sve više i više povodio se za običajima okolnih naroda. Popuštajući iskušenjima, koja su proizlazila iz njegovog uspeha i uglednog položaja, zaboravio je Izvor svoga blagostanja. Težnja da nadmaši sve druge narode silom i veličinom, navela ga je da iz sebičnih razloga zloupotrebi nebeske darove koji su do tada služili Bogu na slavu. Novac, koji je trebalo smatrati svetim zaveštanjem u korist poštenih siromaha i upotrebiti za širenje načela svetog života po celom svetu, bio je sebično potrošen na ambiciozne projekte. Obuzet neodoljivom težnjom da spoljašnjem sjajem nadmaši druge narode, je prevezne potrebu da izgradi lepotu i savršenstvo karaktera. Trudeći se da sebe proslavi pred svetom, prodao je svoju čast i svoje poštenje. Ogromni prihodi, sticani trgovinom s mnogim zemljama, bili su uvećavani teškim nametima. Tako su oholost, ambicija, rasipnost i popustljivost doneli rod koji se pokazao u okrutnosti i iznuđivanju. Savestan, obziran duh kojim je bilo obeleženo njegovo postupanje prema ljudima u prvim godinama njegove vladavine, sada se promenio. Od najmudrijeg i najmilostivijeg vladara, izmetnuo se u tiranina. Nekada sažaljivi, bogobojazni čuvar naroda, postao je nasilni despot. Porez za porezom, sredstva za održavanje raskošnog dvora kao iznuđena služba, padali su na pleća naroda. Narod je počeo da tuži. Poštovanje i divljenje koje su nekada gajili prema svom caru, zamenili su odbojnošću i prezirom. Gospod je opomenuo one koji će upravljati Izrailjem, da bi ih sačuvao od oslanjanja na telesnu silu, da ne umnožavaju sebi konje. Međutim, krajnje neposlušan toj zapovesti, Solomun je »dovodio konje iz Misira.« »I dovođahu Solomunu konje iz Misira i iz svih zemalja.« »Tako nakupi Solomun kola i konjanika, i imаше tisuću i četiri stotine kola, i dvanaest tisuća konjanika, koje razredi po gradovima gde mu bejahu kola, i kod sebe u Jerusalimu.« (2. Dnevnika 1,16; 9,28; 1. O carevima 10,26)

Car je raskoš, popuštanje svojim željama i naklonost sveta sve više i više smatrao znacima veličine. Lepe i privlačne žene bile su dovođene iz Egipta, Fenikije, Edoma, Moava i mnogih drugih krajeva. Broj ovih žena penjao se na stotine. Njihova religija sastojala se u obožavanju idola, a znale su da obavljaju okrutne i ponižavajuće obrede. Zanesen njihovom lepotom, car je zanemarivao svoje dužnosti prema Bogu i svom carstvu. Njegove žene imale su snažan uticaj na njega i polako su ga navodile da sa njima učestvuje u njihovim bogoslužjenjima. Solomun je prekršio naredbu koju mu je Bog dao da služi kao brana protiv otpadništva, i predao se obožavanju lažnih bogova. »I kada ostari Solomun, žene zanesošе srce njegovo za tuđim bogovima, i srce njegovo ne bi celo prema Gospodu, Bogu njegovu, kao što je bilo srce Davida, oca njegova. I Solomun hođаше za Astarotom, boginjom Sidonskom, i za Melhomom, gadom Amonske.« (1. O carevima 11,4,5)

Na južnoj strani Maslinske gore, nasuprot brdu Moriji, na kome se uzdizao prekrasni Gospodnji Hram, Solomun je podigao zadivljujući broj građevina koje su služile kao idolopoklonička svetišta. Da bi ugodio svojim ženama, postavio je ogromne idole, nezgrapne likove od drveta i kamena, usred lugova od mirte i maslina. I tamo, pred oltarima paganskih božanstava, »Hemosa, gada Moavskog« i »Melhoma, gada Amonske« obavljali su se najizopačeniji paganski obredi (1. O carevima 11,7).

Solomunovo ponašanje je dobilo svoju sigurnu kaznu. Odvajanje od Boga druženjem s idolopoklonicima donelo mu je propast. Kada je zanemario svoju odanost Bogu, izgubio je vlast nad sobom. Njegova moralna uspešnost je nestala. Njegova istančana osetljivost se pomračila, a njegova savest otupela. On, koji je u prvim godinama svoje vladavine pokazivao toliko mudrosti i saučešća vraćajući bespomoćno dete nesrećnoj majci (vidi: 1. O carevima 3,16–28), pao je tako nisko da je dozvolio postavljanje idola pred kojim su živa deca prinošena na žrtvu. On, koji je u svojoj mladosti bio pun razboritosti i razuma, i koji je u svojoj snažnoj muževnosti bio nadahnut da napiše: »Neki se put čini čoveku prav, a kraj mu je put k smrti« (Priče 14,12), toliko se u toku kasnijih godina udaljio od neporočnosti da se upuštao u raskalašne, odvratne obrede povezane sa obožavanjem Hemosa i Astarte. On, koji je prilikom posvećenja Hrama rekao svom narodu: »I neka srce vaše bude celo prema Gospodu, Bogu našem!« (1. O carevima 8,61), sam je postao hulnik, odričući se svojih reči i srcem i životom. Raspusnost je pogrešno proglasio slobodom. Pokušao je, uz kakvu cenu, da sjedini svetlost s tamom, dobro sa zlom, neporočnost s porocima, Hrista s Velijarom. Nekada jedan od najvećih careva, koji su ikada nosili skiptar, Solomun je sada postao besraman, oruđe i rob drugih. Nekada tako plemenit i muževan po karakteru, postao je slabić i popustljiv. Njegova vera u živoga Boga bila je zamenjena ateističkim sumnjama. Neverstvo je kvarilo njegovu sreću, slabilo njegova načela i unižavalo njegov život. Pravednost i velikodušnost iz njegovih prvih vladarskih godina pretvorila se u despotizam i tiraniju. Jadna, krhka ljudska priroda! Bog može vrlo malo da učini za ljude koji su izgubili svest o zavisnosti od Njega. U toku tih godina otpadništva, duhovno opadanje Izrailja postajalo je sve veće. Kako je i moglo biti drugačije, kada je njihov car svoje interese sjediniо sa sotonskim oruđima! Preko tih oruđa neprijatelj se trudio da u um

Izrailjaca unese zabunu u razlikovanju pravog i lažnog bogoslužnja, tako da su mu postali lak plen. Trgovanje s drugim narodima učinilo ih je bliskim s onima koji nisu imali ljubavi prema Bogu, pa se i njihova ljubav prema Njemu u velikoj meri ohladila. Njihovo jasno shvatanje uzvišenosti i svetosti Božjeg karaktera postalo je pomračeno. Odbijajući da idu putem poslušnosti, prihvatili su podložnost neprijatelju pravednosti. Sklapanje brakova s idolopoklonicima postalo je uobičajeno, a među Izrailjcima brzo je nestajala odbojnost prema obožavanju idola. Mnogoženstvo je postalo prihvatljivo. Idolopokloničke majke donosile su svoju decu da posmatraju paganske obrede. I životu pojedinaca čisto bogoslužjenje bilo je zamenjeno idolopoklonstvom najmračnijeg oblika.

Hrišćani treba da budu različiti i odvojeni od sveta, njegovog duha i njegovih uticaja. Bog ima mogućnosti da nas održi u svetu, ali mi se moramo potruditi da ne budemo od sveta. Božja ljubav nije nesigurna niti promenljiva. On stalno bdi nad svojom decom i Njegovo staranje je neizmerno. Međutim, On zahteva nepodeljenu odanost.

»Niko ne može dva gospodara služiti: jer ili će jednoga mrzeti, a drugoga ljubiti; jednoga voleti, a za drugoga ne mariti. Ne možete Bogu služiti i mamoni.« (Matej 6,24)

Solomun je bio obdaren uzvišenom mudrošću, ali ga je svet odvuкао od Boga. Današnji ljudi nisu ništa snažniji od njega; i oni su isto tako skloni da popuste uticajima koji su izazvali njegov pad. I kao što je opomenuo Solomuna na opasnost koja mu preti, Bog i danas opominje svoju decu da ne dovode u opasnost svoje spasenje povezujući se sa svetom. »Zato iziđite između njih«, On ih poziva, »i odvojte se, ... i ne dohvatajte se do nečistote, i ja ću vas primiti, i biću vam Otac, i vi ćete biti moji sinovi i kćeri, govori Gospod Svedržitelj.« (2. Korinćanima 6,17.18)

Usred blagostanja vrebava opasnost. U toku svih vekova, bogatstvo i počasti uvek su predstavljali znak opasnosti za poniznost i duhovnost. Praznu čašu nikada nam nije teško da nosimo; upravo čašu punu do vrha moramo vrlo pažljivo nositi. Nevolje i teškoće mogu izazvati žalost, ali je blagostanje najopasnije za duhovni život. Ukoliko čovek nije potpuno pokoran Božjoj volji, ukoliko nije posvećen istinom, blagostanje će sigurno probuditi urođene sklonosti prema prekoračenju postavljenih granica.

U dolini poniženja, u kojoj osećaju da zavise od Boga, koji ih uči i vodi na svakom koraku, ljudi su prilično sigurni. Međutim, oni koji stoje na nekom veličanstvenom vrhu, i za koje se, upravo zbog položaja na kome se nalaze, pretpostavlja da raspolažu velikom mudrošću – takvi su u najtežoj opasnosti. Ukoliko se potpuno ne oslone na Boga, sigurno će pasti.

Život trpi kada se gaji oholost i nezdrava ambicija, jer oholost, ne osećajući nikakvu potrebu, zatvara srce za neizmerne nebeske blagoslove. Onaj koji želi da proslavi sebe, ustanoviće da mu nedostaje božanska milost, čijom se silom stiču istinska blaga i doživljavaju stvarne radosti. Ali, onaj koji sve daje i sve čini za Hrista, doživeće ispunjenje obećanja: »Blagoslov Gospodnji obogaćuje a bez muke.« (Priče 10,22) Nežnim dodiranjem milosti Spasitelj izgoni iz duše nemir i nesvete težnje, pretvarajući neprijateljstvo u ljubav, a neverovanje u poverenje. Kada On progovori duši i kaže: »Hajde za mnom«, tada se razbija opčinjenost svetom. Na zvuk Njegovog glasa duh pohlepnosti i nesvetih težnji nestaje iz srca i čovek ustaje, oslobođen, da ide za Njim.

4 poglavlje

POSLEDICE PRESTUPA

Istaknuto mesto među najvažnijim razlozima koji su naveli Solomuna na nerazumno preterivanje u ponašanju i tlačenju naroda imala je njegova nesposobnost da održi i razvije duh samopožrtvovanja.

Kada je Mojsije, u podnožju Sinaja, obavestio narod o božanskoj zapovesti: »I neka mi načine svetinju, da među njima nastavam«, Izrailjci su svoj odgovor propratili odgovarajućim darovima. »I vratiše se, svaki kojega podiže srce njegovo i koga god duh pokrete dragovoljno i donesoše prilog Gospodu.« (2. Mojsijeva 25,8; 35,21) Za građenje Svetilišta bile su neophodne široke i sveobuhvatne pripreme; trebalo je prikupiti ogromne količine vrlo cenjenog i skupog materijala, a Gospod je primao samo dobrovoljne darove. »Od svakoga koji drage volje da uzmete prilog meni«, glasila je zapovest koju je Mojsije ponovio skupu (2. Mojsijeva 25,2). Odanost Bogu i duh požrtvovanja najvažniji su preduslovi za pripravljanje mesta na kome će Svevišnji boraviti.

Kada je David prepustio Solomunu odgovornost za građenje Hrama, bio je upućen sličan poziv na žrtvovanje. David je pozvao okupljeno mnoštvo: »Bi li još ko hteo dragovoljno danas priložiti Gospodu?« (1. Dnevnika 29,5) Ovaj poziv na posvećenje i dragovoljnu službu uvek moraju imati na umu oni koji žele da učestvuju u građenju hrama.

Za izgradnju Svetilišta u pustinji, Bog je odabranim ljudima dao posebne sposobnosti i mudrost. »Tada reče Mojsije sinovima Izrailjevim: Vidite, Gospod pozva po imenu Veseleila... od plemena Judina; i napuni ga Duha Božjega, mudrosti, razuma i znanja i veštine za svaki posao... I dade mu u srce, njemu i Elijavu... od plemena Danova, da mogu učiti druge. Napuni ih veštine da rade svaki posao, da kuju, tešu, vezu, i tkaju porfiru, skerlet, crvac i tanko platno, i da rade svakojake poslove, vešto izmišljajući. I stade raditi Veseleilo i Elijav i svi ljudi vešti, kojima Gospod beše dao mudrost i razum.« (2. Mojsijeva 35,30–35; 36,1) Nebeske sile sarađivale su s radnicima, koje je sam Bog izabrao.

Potomci ovih radnika u velikoj meri nasledili su sposobnosti darovane njihovim precima. Ovi ljudi u Judi i Danu neko vreme ostali su skromni i nesebični; ali, postepeno, skoro neprimetno, izgubili su svoj oslonac u Bogu i svoju želju da Mu nesebično služe. Zatražili su više plate za svoju službu, jer su raspolagali vrhunskom veštinom na području primenjenih umetnosti. U nekim slučajevima njihov zahtev bio je prihvaćen, ali još češće morali su da traže zaposlenje u okolnim narodima. Umesto plemenitog duha samožrtvovanja, koji je ispunjavao srce njihovih velikih predaka, oni su se, tražeći sve više, ispunili duhom pohlepnosti. Da bi zadovoljili svoje sebične želje, od Boga darovane veštine stavljali su u službu paganskih careva i koristili svoje talente za usavršavanje dela kojima su sramotili svoga Stvoritelja.

Solomun je upravo među ovim ljudima potražio poslovođu, koji će nadzirati izgradnju Hrama na brdu Moriji. Podrobni pismeni opisi svih delova svete građevine bili su povereni caru koji je trebalo da se u veri obrati Bogu da mu preporuči posvećene pomagače, kojima je dao posebne sposobnosti da tačno obave povereno delo. Međutim, Solomun je prevideo ovu priliku da pokaže veru u Boga. On je od cara Tirkog zahtevao čoveka »vešta, koji ume raditi od zlata i od srebra i od bakra i od gvožđa i od skerleta i od crvca i od porfire, i koji zna rezati, da radi s umetnicima... u Judeji i u Jerusalimu.« (2. Dnevnika 2,7)

Feničanski car je odgovorio šaljući Hiram »sina jedne žene između kćeri Danovih, kojemu je otac bio Tirc« (2. Dnevnika 2,14) Hiram je, s majčine strane, bio potomak Elijava kome je, stotinama godina pre toga, Bog dao posebnu mudrost da gradi Svetilište.

I tako se na čelu Solomunove grupe radnika našao čovek čiji napori nisu bili nadahnuti nesebičnom željom da služi Bogu. On je služio bogu ovoga sveta, mamonu. U svako vlakno njegovog tela bila su utkana načela sebičnosti.

Zbog svoje neobične veštine, Hiram je zahtevao i veliku platu. Pogrešna načela koja je zastupao, postepeno su prihvatili i njegovi saradnici. Dok su, iz dana u dan, radili s njim popuštali su sklonosti da svoju platu upoređuju s njegovom pa su tako počeli da gube iz vida sveti karakter svoga rada. Duh samoodricanja ih je napustio, a njegovo mesto zauzeo je duh pohlepnosti. Posledica se ogledala u tome što su zahtevali veće plate i njihov zahtev bio je prihvaćen.

Štetni uticaji, koji su tako bili pokrenuti, proželi su sve grane Gospodnje službe, šireći se po celom carstvu. Visoke plate koje su zahtevali i dobijali, mnogima su omogućile da uživaju u raskoši i rasipnosti. Bogati su tlačili siromahe; duh samožrtvovanja skoro se potpuno izgubio. Dalekosežne posledice ovih uticaja mogli bismo smatrati jednim od osnovnih uzroka strašnog otpada čoveka, koji se nekada ubrajao među najmudrije smrtnike. Oštra suprotnost između duha i pobuda ljudi koji su gradili Svetilište u pustinji i onih koji su se uključili u podizanje Solomunovog Hrama, pruža nam pouku dubokog značenja. Sebičnost koja je obeležavala graditelje Hrama odražava se u sebičnosti koja vlada savremenim svetom. Duh pohlepnosti, borbe za višim položajima i

većim platama, široko je rasprostranjen. Dobrovoljna služba i radosno samoodricanje radnika koji su podizali Svetilište retko se sreće. Međutim, to je jedini duh koji treba da pokreće Isusove sledbenike. Naš božanski Učitelj dao nam je primer kako Njegovi učenici treba da rade. Onima koje je pozvao: »Hajdete za mnom i učiniću vas lovcima ljudskim« (Matej 4,19), nije ponudio nikakvu određenu svotu kao naknadu za njihovu službu. Umesto toga trebalo je da Mu se pridruže u samoodricanju i žrtvovanju.

Mi ne treba da radimo zbog plate koju primamo. Pobuda koja nas podstiče da radimo za Gospoda ne sme da sadrži ništa što bi podsećalo na sebičnost. Nesebična odanost i duh požrtvovanja uvek su bili i uvek će biti prvi preduslov prihvatljive službe. Naš Gospod i Učitelj traži da se nijedno vlakno sebičnosti ne sme utkati u Njegovo delo. U svoje napore moramo uneti obazrivost i veštinu, tačnost i mudrost, jer je savršeni Bog to zahtevao od graditelja zemaljskog Svetilišta; ali, u svom celokupnom radu uvek moramo imati na umu da su i najveći talenti i najsajjnija služba prihvatljivi jedino u slučaju kad čovek svoje ja stavi na oltar, u žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu.

Drugo udaljavanje od pravih načela koje je konačno dovelo do pada izrailjskog cara bilo je njegovo popuštanje iskušenju da sebi pripíše slavu koja jedino pripada Bogu.

Od dana kada je Solomunu bilo povereno delo podizanja Hrama, pa sve do vremena njegovog dovršenja, njegova javno objavljena želja je bila da »sazida dom imenu Gospoda Boga Izrailjeva«. (2. Dnevnika 6,7) Ta želja je najpotpunije izražena pred okupljenim Izrailjevim mnoštvom u vreme posvećenja Hrama. U svojoj molitvi car je objavio da je sam Gospod rekao: »Tu će biti ime moje!« (1. O carevima 8,29)

Jedan od najdirljivijih delova Solomunove molitve posvećenja je zahtev upućen Bogu da blagoslovi strance koji će iz dalekih zemalja doći da više nauče o Onome čija se slava proširila među narodima. »Jer će čuti«, molio se car, »za ime tvoje veliko i za ruku tvoju krepku i mišicu tvoju podignutu!« Za svakoga od tih stranih bogoslužbenika Solomun se molio: »Ti čuj s Neba... i učini sve za što poviče k tebi onaj stranac, da bi poznali ime tvoje svi narodi na Zemlji i bojali se tebe kao narod tvoj Izrailj, i da bi znali da je ime tvoje prizvano nad ovim domom.« (1. O carevima 8,42.43)

Na kraju službe, Solomun je pozvao Izrailjce da budu verni i odani Bogu da bi »poznali svi narodi na Zemlji da je Gospod sam Bog i da nema drugoga«. (1. O carevima 8,60)

Veći stvaralac od Solomuna zamislio je Hram; tu se otkrila Božja mudrost i slava. Potpuno je prirodno što se oni koji nisu upoznati sa ovom činjenicom dive Solomunu kao arhitekti i graditelju, ali sam car odrekao se svake zasluge za njegovo planiranje i izgradnju.

Tako je bilo i kada je carica Savska došla da poseti Solomuna. Čuvši za njegovu mudrost i veličanstveni Hram koji je podigao, odlučila je »da ga iskuša zagonetkama« i da sama vidi njegova poznata dela. Praćena povorkom slugu i kamilama koje su nosile »mirisa i zlata vrlo mnogo i dragoga kamenja« krenula je na dugo putovanje prema Jerusalimu. »I došavši k Solomunu govori s njime o svemu što joj beše na srcu.« Razgovarala je s njime o tajnama prirode; i Solomun ju je učio o Bogu prirode, o velikom Stvoritelju, koji boravi na najvišem Nebu i nad svim vlada. »I Solomun joj odgovori na sve reči njezine: ne beše od cara sakriveno ništa da joj ne bi odgovorio.« (1. O carevima 10,1–3; 2. Dnevnika 9,1.2)

»A kad carica Savska vide svu mudrost Solomunovu, i dom koji beše sazidao... ona dođe izvan sebe.« Otelo joj se priznanje: »Istina je što sam čula u svojoj zemlji o stvarima tvojim i o mudrosti tvojoj: ali ne hteh verovati što se govoraše dokle ne dođem i vidim svojim očima, i gle, ni pola mi nije kazano; tvoja mudrost i dobrot nadvišuju glas koji sam slušala. Blago ljudima tvojim, blago slugama tvojim, koji jednako stoje pred tobom, i slušaju mudrost tvoju.« (1. O carevima 10,4–8; 2. Dnevnika 9,3–6)

Na kraju posete carica je od Solomuna primila potpuno obaveštenje o Izvoru njegove mudrosti i blagostanja da je bila pokrenuta da uzvikne, slaveći Gospoda, a ne ljudsko oruđe: »Da je blagosloven Gospod Bog tvoj kojemu si omileo, te te posadi na presto Izrailjev; jer Gospod ljubi Izrailja uvek, i postavi te carem da sudiš i da deliš pravdu.« (1. O carevima 10,9) Prema Božjem planu, isti utisak trebalo je da dobiju svi ljudi. I kada »svi carevi zemaljski tražahu da vide Solomuna da čuju mudrost njegovu, koju mu dade Gospod u srce« (2. Dnevnika 9,23), Solomun je neko vreme odavao čast Bogu, ponizno im ukazujući na Stvoritelja neba i Zemlje, Upravitelja svemira, Svemudroga.

Da je Solomun u poniznosti uma nastavio da skreće pažnju ljudi sa sebe na Onoga koji mu je dao mudrost i bogatstvo i čast, kakva bi bila istorija njegovog života! Ali, iako nadahnuto pero piše o njegovim vrlinama, ono isto tako verno svedoči i o njegovom padu. Podignut do vrhunca veličine i okružen darovima sreće, Solomun je doživeo vrtoglavicu, izgubio ravnotežu i pao. Stalno uzdizan od ljudi iz sveta, nije bio u stanju da se trajno odupre laskanjima koja su mu bila upućivana. Mudrost, koja mu je bila poverena da proslavi Darodavca, ispunila ga je ohološću. Konačno je dopustio ljudima da govore o njemu kao o onome koji je najdostojniji hvale za nenadmašni sjaj građevina koje su bile zamišljene i podignute u čast »imena Gospoda Boga Izrailjevog«. I tako se dogodilo da je Gospodnji Hram među narodima postao poznat kao Solomunov hram. Ljudsko oruđe

sebi je uzelo slavu koja pripada Onome koji je »Viši od najviših«. (Propovednik 5,8) Čak i do današnjega dana o Hramu za koji je Solomun izjavio: »Da bi priznali svi narodi... da je ime tvoje prizvano na ovaj dom« (2. Dnevnika 6,33), najčešće se govori, ne kao o Gospodnjem Hramu, već kao o Solomunovom hramu. Čovek ne može da pokaže veću slabost od one koju iskazuje kada dozvoli ljudima da mu pripisuju čast za darove koje Nebo daje. Pravi hrišćanin učiniće Boga prvim i poslednjim i najboljim u svemu. Nikakve ambiciozne pobude neće ohladiti njegovu ljubav prema Bogu; stalno, istrajno, doprinosiće odavanju časti nebeskom Ocu. Kada smo verni u uzdizanju Božjeg imena naše pobude su pod božanskim nadzorom, pa smo tako postali sposobni da razvijamo duhovne i intelektualne snage. Isus, božanski Učitelj, uvek je uzdizao ime svoga nebeskog Oca. On je učio svoje učenike da se mole: »Oče naš, koji si na nebesima, da se sveti ime tvoje!« (Matej 6,9) I nisu mogli da zaborave da priznaju: »Jer je tvoja ... slava!« (Matej 6,13) Veliki Lekar je bio spreman da pažnju sa sebe preusmeri na Izvor svoje snage, pa je zadivljeno mnoštvo »videći neme gde govore, uzete zdrave, hrome gde idu, i slepe gde gledaju« hvalilo ne Njega, već »Boga Izrailjeva«. (Matej 15,31) U uzvišenoj molitvi koju je uputio neposredno pre raspeća, Hristos je rekao: »Ja tebe proslavih na Zemlji!« Zatim je zamolio Oca: »Proslavi Sina svojega, da i Sin tvoj proslavi tebe!« »Oče pravedni! Svet tebe ne pozna, a ja te poznah, i ovi poznaše da si me ti poslao. I pokazah im ime tvoje, i pokazaću, da ljubav kojom si mene ljubio u njima bude, i ja u njima.« (Jovan 17,4.1.25.26) »Ovako veli Gospod: mudri da se ne hvali mudročuću svojom, ni jaki da se ne hvali snagom svojom, ni bogati da se ne hvali bogatstvom svojim: nego ko se hvali, neka se hvali time što razume i poznaje mene da sam ja Gospod koji čini milost i sud i pravdu na Zemlji: jer mi je to milo, govori Gospod.« (Jeremija 9,23.24)

*»Slaviću ime Božje...
veličaću ga u hvali.«*

*»Dostojan si, Gospode, da primiš slavu,
i čast i hvalu!«*

*»Slaviću te Gospode, Bože moj, svim srcem svojim,
i poštovaću ime tvoje doveka!«*

*»Veličajte Gospoda sa mnom,
uzvišujmo ime njegovo zajedno!«*

(Psalam 69,30; Otkrivenje 4,11; Psalam 86,12; 34,3)

Širenje načela koja su odvodila od duha požrtvovanja i podržavala duh slavljenja sopstvene ličnosti, bilo je praćeno još jednim velikim izopačavanjem božanskog plana za Izrailj. Bog je odredio da Njegov narod bude svetlost svetu. Od njih je trebalo da odsjaju slava Njegovog zakona, koja se mogla otkriti u životnoj svakodnevnici. Da bi se ovaj plan mogao uspešno ispuniti, Bog je izabranom narodu odredio strateški značajno mesto među narodima na Zemlji.

U Solomunovo doba Izrailjevo carstvo protezalo se od Hamata na severu do Egipta na jugu, i od Sredozemnog mora do reke Eufrata. Preko ove teritorije vodili su mnogi prirodni, svetski trgovački putevi, pa su karavani iz dalekih zemalja stalno preko nje prolazili. Tako je Solomunu i njegovom narodu bila pružena mogućnost da ljudima iz svih naroda otkriju karakter Cara nad carevima, da ih pouče da Ga poštuju i slušaju. Ovo znanje trebalo je preneti celom svetu. Učenjem o prinošenju žrtava, Hristos je trebalo da bude uzdignut pred narodima, tako da svi koji žele mogu živeti.

Kada se već našao na čelu naroda, koji je bio određen da bude svetionik okolnim narodima, Solomun je trebalo da svoju bogomdanu mudrost i uticaj iskoristi da organizuje i vodi veliki pokret za prosvetljenje onih koji nisu poznavali Boga i Njegovu istinu. Tako bi se mnoštvo ljudi odlučilo na odanost božanskim načelima, Izrailj bi bio zaštićen od zala kojima su se odavali neznabošci, a Gospod slave bio bi proslavljen. Međutim, Solomun je izgubio iz vida ovu veliku nameru. Propustio je da iskoristi blistave prilike da prosvetli one koji su stalno prolazili kroz njegovu zemlju ili se zadržavali u glavnim gradovima.

Misionarski duh koji je Bog usadio u srce Solomunu i u srce svim pravim Izrailjcima bio je zamenjen trgovačkim duhom. Prilike, koje su nastajale iz dodira s mnogim narodima bile su korišćene za lično uzdizanje. Solomun se trudio da svoj politički položaj utvrdi zidanjem utvrđenih gradova na raskrsnicama trgovačkih puteva. Ponovo je izgradio Gezer, u blizini Jope, na drumu između Egipta i Sirije; Vet–Oron, zapadno od Jerusalima, na planinskom prevoju, preko koga je prolazio drum iz srca Judeje prema Gezeru na morskoj obali; Megido, smešten na karavanskom putu iz Damaska prema Egiptu, i iz Jerusalima prema severu; »Tadmor u pustinji« (2. Dnevnika 8,4), na karavanskom putu sa istoka. Svi ovi gradovi bili su dobro utvrđeni. Trgovačke prednosti

izlaska na vrh Crvenog mora iskorišćene su izgradnjom »lađa... u Esion Gaveru... na bregu morskom u zemlji Edomskoj«. Vešti mornari iz Tira, »sa slugama Solomunovim« služili su kao posada na brodovima na putovanjima »u Ofir, i uzeše odande zlata« i »vrlo mnogo drveta almugima i dragoga kamenja«. (2. Dnevnika 8,18; 1. O carevima 9,26.28; 10,11)

Carev dohodak i dohodak mnogih njegovih podanika brzo se uvećao, ali za koju cenu! Bezbrojno mnoštvo onih koji su prolazili trgovačkim putevima bilo je prepušteno neznanju o Gospodu, zbog pohlepnosti i kratkovidosti onih kojima su bile poverene Božje reči.

U oštroj suprotnosti sa Solomunovim ponašanjem bilo je Hristovo ponašanje na ovoj Zemlji. Spasitelj, koji je imao »svu vlast« nikada se nije poslužio tom silom da sebe uzdigne. Nikakvi snovi o zemaljskim osvajanjima, o svetovnoj veličini, nisu kvarili savršenstvo Njegove službe čovečanstvu. »Lisice imaju jame, i ptice nebeske gnezda«, rekao je On, »a Sin čovečji nema gde glave zakloniti.« (Matej 8,20) Oni koji su, odgovarajući na poziv vremena, ušli u službu velikog Učitelja, treba da proučavaju Njegove metode. On je iskoristio prilike koje su mu se pružale duž velikih saobraćajnica.

U predahu između svojih putovanja, Isus je boravio u Kapernaumu, koji je postao poznat kao »Njegov grad«. (Matej 9,1) Smešten na drumu koji je iz Damaska vodio prema Jerusalimu i dalje prema Egiptu i Sredozemnom moru, grad je predstavljao centar Spasiteljevog dela. Ljudi iz mnogih zemalja prolazili su kroz grad ili su se u njemu zadržavali da se odmore. Tu se Isus sretao s pripadnicima svih naroda i klasa, i tako su Njegove pouke bile prenošene u druge zemlje i mnoge domove. Na taj način budilo se zanimanje za proročanstva koja su ukazivala na Mesiju, skretala pažnja na Spasitelja, a Njegova misija objavljivana svetu.

U naše vreme prilika za uspostavljanje dodira s ljudima i ženama iz svih slojeva i mnogih naroda mnogo je veća nego u dane Izrailja. Putevi su se umnožili hiljadama puta.

Kao Hristos, glasnici Najvišega danas treba da zauzmu svoje mesto duž tih velikih saobraćajnica, na kojima se mogu sretati s mnoštvom koje dolazi iz svih krajeva sveta. Kao On, sakrivajući svoje ja u Bogu, i oni treba da seju seme Jevanđelja, iznoseći drugima dragocene istine iz Svetoga pisma, koje će se duboko ukoreniti u njihovom umu i srcu i uzrasti na život večni.

Svečane pouke mogu se izvući iz Izrailjevog propusta, kada su tokom godina i vladar i narod zaboravili uzvišenu nameru koju su bili pozvani da ostvare. Tamo gde su oni bili slabi, toliko slabi da su pretrpeli neuspeh, Božji savremeni predstavnici Neba koji sačinjavaju pravu Hristovu Crkvu, moraju biti jaki, jer na njima počiva zadatak da dovrše delo koje je bilo povereno čoveku, da ubrzaju dan konačne nagrade. Ipak, s istim uticajima koji su delovali protiv Izrailja u vreme Solomunove vladavine, i mi danas moramo se smireno suočavati. Snage neprijatelja svake pravde dobro su se ukopale i samo Božjom silom može se postići pobeda. Sukob koji je pred nama poziva nas da pokažemo duh samoodricanja, ne oslanjanja na sebe, potpunog prepuštanja Bogu, mudrog korišćenja svih prilika za spasavanje duša. Gospodnji blagoslovi pratiće Njegovu Crkvu, dok bude jedinstveno napredovala, otkrivajući svetu, koji živi u tami zablude, lepotu svetosti koja se pokazuje u Hristovom duhu samožrtvovanja, u uzdizanju božanskoga a ne ljudskoga, i u neumornoj službi ljubavi onima kojima su toliko potrebni blagoslovi Jevanđelja.

5 poglavlje

SOLOMUNOVO POKAJANJE

G ospod se dva puta javio Solomunu u toku njegove vladavine rečima odobravanja i saveta – u noćnom viđenju u Gavaonu, kada je obećanje o mudrosti, bogatstvu i časti bilo praćeno pozivom da ostane skroman i poslušan; i posle posvećenja Hrama, kada ga je još jednom pozvao na vernost. Preporuke su bile jasne, obećanja data Solomunu bila su divna; ipak, o njemu, koji je po okolnostima, karakteru i životu naizgled bio savršeno pripremljen da ponese odgovornosti i da ispuni očekivanja Neba, stoji zapisano: »On ne održi što mu Gospod zapovedi.« »Odvrti se srce njegovo od Gospoda Boga Izrailjeva, koji mu se beše javio dva puta, i beše mu zapovedio da ne ide za drugim bogovima.« (1. O carevima 11,9.10) Njegov otpad bio je tako potpun, a njegovo srce tako otvrdnulo u prestupima, da je njegov slučaj izgledao skoro beznađežan.

Od radosti razgovora s Bogom, Solomun se okrenuo da traži zadovoljstvo u čulnim uživanjima. O ovom svom iskustvu sam kaže:

»Velika dela učinih, sazidah sebi kuće, nasadih sebi vinograde, načinih sebi vrtove i voćnjake... nabavih sebi sluga i sluškinja... nakupih sebi srebra i zlata i zaklada od careva i zemalja, nabavih sebi pevača i pevačica i milina ljudskih, i sprava muzičkih svakojakih. I tako postah veći i silniji od svih koji biše pre mene u Jerusalimu...«

»I što god željahu oči moje, ne branjah im niti uskraćivah srcu svojemu kakvoga veselja, nego se srce moje veselaše sa svakoga truda mojega... A kad pogledah na sva dela svoja što uradiše ruke moje, i na trud kojim se trudih da uradim, gle, sve beše taština i muka duhu, i nema koristi pod suncem.«

»Tada se obratih da vidim mudrost i ludost i bezumlje, jer šta bi činio čovek koji bi nastao posle cara? Šta je već učinjeno... Zato mi omrže život... i omrže mi sav trud moj oko kojega se trudih pod suncem.« (Propovednik 2,4–18)

Na temelju svog gorkog iskustva, Solomun je shvatio svu prazninu života koji u zemaljskim dobrima vidi svoj najviši cilj. Podizao je oltare neznabožačkim bogovima, samo zato da shvati kako su prazna njihova obećanja o duhovnom miru. Mračne i mučne misli proganjale su ga i danju i noću. Za njega više nije bilo nikakve životne radosti niti duševnog mira, a budućnost mu je izgledala tamna i očajna.

Ipak, Gospod ga nije odbacio. Vestima opomene i strogim sudovima, pokušavao je da ga osvesti, da mu pomogne da shvati grešnost svoga ponašanja. Uklonio je svoju zaštitničku ruku i dozvolio protivnicima da ugrožavaju i slabe carstvo. »I podiže Gospod protivnika Solomunu, Adada Idumejca... podiže mu Bog još jednog protivnika, Rezona... starešine od čete«, koji »mrzijaše na Izrailja, carujuć u Siriji. I Jerovoam... sluga Solomunov«, »krepak i hrabar«, »podiže se na cara« (1. O carevima 11,14–28).

Konačno, Bog je preko proroka, uputio Solomunu strašnu poruku: »Što se to nađe na tebi, i nisi držao zaveta mojega ni uredaba mojih, koje sam ti zapovedio, zato ću otrgnuti od tebe carstvo, i daću ga sluzi tvojemu. Ali, za tvojege veka neću to učiniti radi Davida, oca tvojege, nego ću ga otrgnuti iz ruku sina tvojege.« (1. O carevima 11,11.12)

Trgnut kao iz nekog sna ovom presudom, koja je bila izrečena protiv njega i njegovog doma, Solomun je probuđene savesti počeo da sagledava svoju ludost u njenoj pravoj svetlosti. Skrušen u duhu, oslabljena uma i tela, okrenuo se umoran i žedan od isprovaljivanih studenaca ovoga sveta da se još jednom napije na izvoru života. Za njega je školovanje u školi patnji konačno donelo željene rezultate. Dugo ga je progonio strah od konačne propasti, jer nije imao snage da se oslobodi svojih ludosti; ali sada je u poruci koja mu je bila upućena uočio zračak nade. Bog ga nije potpuno odbacio, već je bio spreman da ga izbavi iz okova surovijih od groba, od kojih sam nije imao snage da se oslobodi.

Solomun je pun zahvalnosti, priznao silu i ljubav Onoga koji je »Viši od najvišega« (Propovednik 5,8); pokajnički je počeo da usmerava svoje korake prema uzvišenim visinama neporočnosti i svetosti odakle je nekada tako sramno pao. Nije mogao da se nada da će ikada uspeti da izbegne strašne posledice greha, da će ikada iz svojih misli izbrisati sećanje na neograničeno popuštanje svojim prohtevima, ali iskreno će se truditi da pomogne drugima da ne pođu istim putem. Priznaće ponizno zablude svoga puta i podići glas opomene drugima da ne popuste zlim uticajima, koje je sam pokrenuo i tako ostanu nepovratno izgubljeni.

Istinski pokajnik nikada ne briše iz sećanja grehe svoje prošlosti. Kada je stekao mir, on nije postao nebržiživ prema greškama koje je činio. On razmišlja o onima koji su gledajući njegov način života bili navedeni na zlo, i na svaki mogući način trudi se da ih vrati na pravi put. Što je jasnija svetlost u koju je ušao, to je jača njegova želja da stope bližnjih usmeri pravom putu. On ne prikriva svoje pogrešno ponašanje, trudeći se da svoje greške predstavi što manjim, već upućuje znak opasnosti, da i drugi budu opomenuti.

Solomun je priznao da je »srce ljudsko puno zla, i ludost im je u srcu dokle god su živi«. (Propovednik 9,3) Zatim je ponovo izjavio: »Što nema odmah osude za zlo delo, zato srce sinova ljudskih kipi u njima da čine zlo. Neka grešnik sto puta čini zlo i odgađa mu se, ja ipak znam da će biti dobro onima koji se boje Boga, koji se boje lica njegova. A bezbožniku neće biti dobro, niti će mu se produžiti dani, nego će biti kao sen onome koji se boji lica Božjega.« (Propovednik 8,11–13)

Nadahnut duhom, car je za buduće naraštaje zabeležio istoriju svojih protraćenih godina, zajedno s poukama i opomenama. I tako, iako je seme koje je posejao, njegov narod požnjeo u žetvi zla, njegovo životno delo nije bilo potpuno izgubljeno. Krotko i ponizno, Solomun je kasnije »narod učio mudrosti, i motreći i istražujući složio mnogo priča«. »Staraše se... da nađe ugodne reči, i napisa što je pravo, reči istine.« »Reči su mudrih ljudi kao žalci i kao klini udareni; reči onih koji ih složiše dao je jedan pastir. I tako, sine moj, čuvaj se onoga što je preko ovoga!« (Propovednik 12,9–12)

»Glavno je svemu što si čuo: Boga se boj, i zapovesti njegove drži, jer to je sve čoveku. Jer će svako delo Bog izneti na sud i svaku tajnu, bila dobra ili zla.« (Propovednik 12,13.14)

Solomunovi kasniji spisi otkrivaju da je on, sve više i potpunije shvatajući nedoličnost svoga ponašanja, s posebnom pažnjom opominjao mlade da ne padnu u zabludu, koja ga je navela da potpuno protraći najizabranije nebeske darove. Žalosno i posramljeno priznao je da se u cvetu muževnosti, kada je trebalo da u Bogu nađe svoju utehu, svoju podršku, svoj život, odvratio od nebeske svetlosti i božanske mudrosti i prihvatio idolopoklonstvo umesto obožavanja Gospoda. I sada, shvativši posle žalosnog iskustva svu ludost takvog života, osetio je žarku želju da pomogne drugima da ne dožive gorko iskustvo kroz koje je lično prošao.

S dirljivim uzbuđenjem piše o prednostima i odgovornostima mladih u Božjoj službi:

»Slatka je svetlost, i dobro je očima gledati sunce, ali da čovek živi mnogo godina i svagda se veseli, pa se opomene dana tamnih kako će ih biti mnogo, sve što je bilo biće taština. Raduj se, mladiću, za mladosti svoje, i neka te veseli srce tvoje dok si mlad, i hodi kuda te srce tvoje vodi i kuda oči tvoje gledaju; ali, znaj da će te za sve to Bog izvesti na sud. Ukloni, dakle, žalost od srca svojega, i odrini zlo od tela svojega, jer je detinjstvo i mladost taština.« (Propovednik 11,7–10)

»Ali opominji se Tvorca svojega u mladosti svojoj,

pre nego dođu dani zli,

i prispeju godine

za koje ćeš reći: nisu mi mile!

Pre nego pomrkne

sunce

i videlo

i mesec

i zvezde,

i opet dođu oblaci iza dažda.

Kad će drhtati stražari kućni

i pognuti se junaci,

i stati mlinarice,

što ih je malo,

i potamneti koji gledaju kroz prozore,

i kad će se zatvoriti vrata s ulice,

i slabiti zveka od mlevenja,

i kad će ustajati na ptičji glas,

i prestati sve pevačice.

I visokoga mesta kad će se bojati

i strašiti se na putu,

kad će badem ucvetati

i skakavac otežati

i želja proći,

*jer čovek ide u kuću svoju večnu,
i pokajnice će hoditi ulicama.*

*Pre nego se prekine uže srebrno,
čaša se zlatna razbije,
i raspe se vedro na izvoru,
i slomi se točak na studencu.*

*I vrati se prah u zemlju,
kako je bio,
a duh se vrati Bogu,
koji ga je dao.»*

(Propovednik 12,1–7)

Solomunov život je pun opomena ne samo za mlade, već i za one zrelih godina, i one koji se spuštaju niz obronak života i suočavaju sa Suncem na zapadu. Gledamo i slušamo o nesigurnosti u mladosti, o mladima koji se kolebaju između dobra i zla, kada matice zlih strasti izgledaju jače od njih. Kod onih u zrelijim godinama, mi ne očekujemo tu nesigurnost i prevrtljivost; očekujemo da karakter bude utvrđen, načela čvrsto ukorenjena. Međutim, nije uvek tako. Solomun je pao pred silom iskušenja, kada je po karakteru trebalo da bude kao ponosni hrast. Kada je njegova snaga trebalo da bude najčvršća, pokazalo se da je bio najslabiji. Iz ovakvih primera treba da naučimo da je u budnosti i molitvi jedina sigurnost i mladih i starih. Sigurnost se ne temelji na visokom položaju i velikim privilegijama. Neko godinama može da uživa istinsko hrišćansko iskustvo, ali da i dalje bude izložen sotoninim napadima. U borbi protiv greha iznutra i iskušenja spolja, čak je i silni Solomun bio pobeđen. Njegov poraz nas uči, da se bez obzira na intelektualne kvalitete koje čovek ima, bez obzira kako je verno služio Gospodu u prošlosti, niko se sa sigurnošću ne može osloniti na svoju mudrost i svoje poštenje.

U svakom naraštaju i u svakoj zemlji istinski temelj i uzor za izgradnju karaktera uvek je bio isti. Božanski zakon: »Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim... i bližnjega svojega kao samoga sebe«, to veliko načelo koje se izrazilo u karakteru i životu našeg Spasitelja, jedini je sigurni temelj, jedini sigurni vodič (Luka 10,27). »I tvrđa vremena tvogega, sila spasenja tvogega, biće mudrost i znanje«, ona mudrost i ono znanje koje nam jedino Bog može dati (Isaija 33,6).

I sada su istina, kao što su bile istina u vreme, kada su ove reči o poslušnosti Božjim zapovestima bile izrečene Izraelju: »Jer je to mudrost vaša i razum vaš pred svim narodima!« (5. Mojsijeva 4,6) Ovde je jedina sigurnost poštenja pojedinca, čistote doma, blagostanja društva, stabilnosti naroda. Usred svih životnih nedaća i opasnosti i međusobno suprotnih zahteva, jedino sigurno i čvrsto pravilo je da činimo ono što nam Bog kaže. »Naredbe su Gospodnje pravedne« i »ko ovako radi, neće posrnuti doveka!« (Psalam 19,8; 15,5)

Oni koji poslušaju opomene iz Solomunovog pada, izbeći će prve susrete s gresima koji su njega savladali. Jedino poslušnost zahtevima Neba može da sačuva čoveka od otpada. Bog je čoveku dao veliku svetlost i mnoge blagoslove; ali, ukoliko ova svetlost i ovi blagoslovi ne budu prihvaćeni, oni neće predstavljati nikakvu branu protiv neposlušnosti i otpadništva. Kada se oni koje je Bog postavio na poverljive položaje, okrenu od Njega k ljudskoj mudrosti, njihova svetlost postaje tama. Sposobnosti koje su im poverene pretvaraju se u zamku.

Sve dok se sukob ne bude završio, biće onih koji će se udaljavati od Boga. Sotona će tako oblikovati okolnosti da će one, ukoliko nas ne bude podržavala božanska sila, skoro neosetno slabiti tvrđavu duše. Zato se na svakom koraku moramo pitati: »Da li je ovo put Gospodnji?« Sve dok nam život bude trajao, postojaće i potreba da čvrsto rešeni stražimo nad svojim sklonostima i strastima. Nijednog trenutka ne možemo biti sigurni ukoliko se ne oslanjamo na Boga, ukoliko naš život nije sakriven s Hristom u Bogu. Budnost i molitva zaštita su od neporočnosti.

Svi oni koji budu ušli u Božji Grad ući će kroz vrata – ulažući očajničke napore; jer »neće ući u njega ništa pogano«. (Otkrivenje 21,27) Međutim, niko ko je pao ne treba da se preda očajanju. Ostareli ljudi, nekada u časti kod Boga, možda su uprljali svoju dušu, žrtvujući vrlinu na oltaru strasti; ali ako se pokaju, ako odbace greh, i vrate se Bogu, ima nade za njih. Onaj koji je objavio: »Budi veran do same smrti i daću ti venac života«, upućuje i poziv: »Neka bezbožnik ostavi svoj put, i nepravednik misli svoje, i neka se vrati ka Gospodu, i smilovaću se na nj, i k Bogu našem, jer prašta mnogo!« (Otkrivenje 2,10; Isaija 55,7) Bog mrzi greh, ali voli grešnika. »Isceľiću otpad njihov«, objavljuje On, »ljubiću ih drage volje!« (Osija 14,4)

Solomonovo pokajanje bilo je iskreno; ali šteta koju je prouzrokovalo njegovo nepravedno ponašanje nije se mogla poništiti. U toku njegovog otpadništva u carstvu je bilo ljudi koji su ostali verni, koji su opravdali ukazano poverenje i koji su sačuvali svoju neporočnost i odanost. Ali, mnogi su bili zavedeni s puta, i sile zla koje je pokrenuo uvođenjem idolopoklonstva i svetovnih običaja, pokajnički car nije mogao lako obuzdati. Njegov uticaj na dobro bio je u velikoj meri oslabljen. Mnogi su oklevali da svoje puno poverenje poklone njegovom vođstvu. Iako je car priznao svoje grehe i za dobro budućih naraštaja napisao izveštaj o svojoj ludosti i pokajanju, nikada nije mogao da se nada da će time potpuno poništiti poguban uticaj svojih zlih dela. Ohrabreni njegovim otpadništvom, mnogi su nastavili da čine zlo, i samo zlo. U zlosrećnom ponašanju mnogih vladara nastalih posle njega, mogu se pronaći tragovi žalosnog uticaja zloupotrebe sposobnosti koje je dobio od Boga. Posle gorkog razmatranja zala koje je prouzrokovao svojim ponašanjem, užasnuti Solomun bio je prinuđen da uzvikne: »Bolja je mudrost nego oružje ubojito: ali jedan grešnik kvari mnogo dobra!« »Ima zlo koje vidih pod suncem, kao pogreška koja dolazi od vladaoca, ludost se posađuje na najviše mesto.«

»Od mrtvih muha usmrđi se i pokvari ulje apotekarsko, tako od malo ludosti cena mudrosti i slavi.« (Propovednik 9,18; 10,5.6.1)

Među mnogim poukama koje se mogu izvući iz Solomonovog života, nijedna nije tako odlučno naglašena kao ona o snazi uticaja na dobro ili na zlo. Bez obzira na ograničenost našeg područja, ipak širimo uticaj na korist ili na štetu. Bez našeg znanja ili nadgledanja, on deluje na blagoslov ili na prokletstvo. On može da bude težak i mračan usled nezadovoljstva ili sebičnosti, ili otrovan zbog smrtonosne mrlje nekog omiljenog greha; ili može da bude nabijen životodavnom silom vere, hrabrosti i nade, prijatan zbog mirisa ljubavi. Međutim, sila na dobro ili na zlo svakako će biti!

Strašna je pomisao da naš uticaj može biti miris smrti na smrt, ali to je ipak moguće. Jedna zavedena duša, jedan izgubljeni večni sjaj – ko može da proceni veličinu tog gubitka! Jedno naše prenagljeno delo, jedna naša nepromišljena reč, može imati tako snažan uticaj na život našeg blišnjega da može izazvati propast njegove duše. Jedna mrlja na karakteru može mnoge odvratiti od Hrista.

Kada posejano seme donese rod a rod ponovo poseje, žetva se umnožava. U našim međusobnim odnosima, ovaj zakon itekako važi. Svako delo, svaka reč, predstavlja seme koje će doneti rod. Svako delo promišljene ljubaznosti, poslušnosti, samoodricanja, obnoviće se u drugima, a preko njih još dalje u mnogima. Isto tako, svako delo zavisti, zloće, razdora biće seme izraslo iz »korena gorčine«, kojim će mnogi biti zatrovani (Jevrejima 12,15). Koliki je broj onih koji će biti zatrovani od tih »mnogih«? I tako se sejanje dobra i zla nastavlja i kroz vreme i za večnost!

6 poglavlje

RASPADANJE CARSTVA

»I počinu Solomun kod otaca svojih, i bi pogreben u gradu Davida, oca svojega; a Rovoam, sin njegov, zacari se na njegovo mesto.« (1. O carevima 11,43)

Ubrzo posle stupanja na presto, Rovoam je otišao u Sihem, očekujući da ga sva plemena i formalno priznaju za cara. »Jer se onde skupi sav Izrailj da ga zacare.« (2. Dnevnika 10,1)

Među prisutnima je bio i Jerovoam, sin Navatov – isti Jerovoam koji je za vreme Solomunove vladavine bio poznat kao »krepak i hrabar« i kome je prorok Ahija Silomljanin preneo zbunjujuću poruku: »Evo, istrgnuću carstvo iz ruke Solomunove, i daću tebi deset plemena!« (1. O carevima 11,28.31)

Gospod je preko svog vesnika jasno progovorio Jerovoamu o neophodnosti podele carstva. Bog je objavio da je do ove podele moralo doći, »jer ostaviše mene i pokloniše se Astaroti, boginji Sidonskoj i Hemosu, bogu Moavskom, i Melhomu, bogu sinova Amonovih, i ne hodiše putevima mojim, čineći što je pravo preda mnom, uredbe moje i zakone moje, kao David, otac njegov.« (1. O carevima 11,33).

Jerovoamu je, osim toga, bilo rečeno da se carstvo neće podeliti pre završetka Solomunove vladavine. »Ali, neću uzeti carstvo iz ruku njegovih«, objasnio je Gospod, »nego ću ga ostaviti neka vlada dokle je god živ, Davida radi, sluge svojega, kojega izabrah, koji je držao zapovesti moje i uredbe moje, nego ću uzeti carstvo iz ruku sina njegova, i daću tebi od njega deset plemena.« (1. O carevima 11,34.35)

Iako je Solomun čeznuo da pripremi um Rovoama, svog izabranog naslednika, da se mudro suoči s krizom, koju je preokupio Božji prorok, nikada nije bio u stanju da presudno, na pozitivan način, utiče na oblikovanje uma svoga sina, čije je rano vaspitanje bilo tako grubo zanemareno. Rovoam je od svoje majke, Amonke, nasledio kolebljivost karaktera. Povremeno se trudio da služi Bogu i uživao u nekoj meri blagostanja, ali, nije bio čvrst i na kraju je popustio zlim uticajima koji su ga pratili od detinjstva. U greškama Rovoamovog života i u njegovom konačnom otpadu pokazuju se strašne posledice Solomunovog vezivanja sa ženom idolopoklonicom. Plemena su dugo trpela teške nepravde, izložena nasilničkim merama prethodnog vladara. Rasipnost Solomunove vladavine u toku njegovog otpadništva navela ga je da teško optereti narod porezima i zahtevima da obavlja duga i naporna kulučenja. Pre nego što su izvršili krunisanje novog vladara, plemenske starešine odlučili su da utvrde da li Solomunov sin namerava da olakša terete narodu. »I dođe Jerovoam i sav Izrailj i rekoše Rovoamu, govoreći: tvoj je otac metnuo na nas težak jaram; nego ti sada olakšaj ljutu službu oca svojega i teški jaram koji je metnuo na nas, pa ćemo ti služiti.«

Želeći da se posavetuje sa svojim savetnicima pre objavljivanja smernica svoje vladavine, Rovoam je odgovorio: »Do tri dana dođite opet k meni! I narod otide.«

»Tada car Rovoam učini veće sa starcima koji stajahu pred Solomunom, ocem njegovim, dok je bio živ, i reče: Kako savetujete da odgovorim narodu? A oni mu odgovoriše, govoreći: Ako se udobriš narodu i ugodiš im i odgovoriš im lepim rečima, oni će ti biti sluge svagda.« (2. Dnevnika 10,3–7)

Nezadovoljan, Rovoam se obratio mlađim ljudima s kojima se družio u mladosti i prvoj zrelosti, i zapitao ih: »Šta vi savetujete da odgovorimo narodu koji mi reče, govoreći: olakšaj jaram koji je metnuo na nas otac tvoj?« (1. O carevima 12,9) Mladi ljudi su predložili da oštro postupa prema podanicima svoga carstva i da im od samog početka stavi do znanja da neće trpeti nikakvo ometanje svojih želja.

Polaskan mogućnošću da se pokaže kao najviši autoritet, Rovoam je odlučio da odbaci savet starijih i da mlade prihvati za svoje savetnike. Tako se dogodilo da je određenoga dana, kada »dođe Jerovoam i sav narod k Rovoamu« da čuje izjavu o smernicama njegove vladavine, Rovoam »odgovorio oštro narodu... govoreći: moj je otac metnuo na vas težak jaram, a ja ću još dometnuti na jaram vaš; otac vas je šibao bičevima, a ja ću vas šibati bodljivim bičevima!« (1. O carevima 12,12–14)

Da su Rovoam i njegovi neiskusni savetnici shvatili božansku nameru s Izrailjem, oni bi prihvatili zahtev naroda za izvođenje odlučne reforme u načinu vladavine. Međutim, u trenutku odluke za vreme sastanka u Sihemu, nisu bili u stanju da sagledaju položaj, polazeći od uzroka prema posledicama, pa su tako zauvek oslabili svoj uticaj na veliki deo naroda. Njihova obelodanjena odlučnost da nastave i pojačaju tlačenje, uvedeno u toku Solomunove vladavine, bila je u potpunoj suprotnosti s Božjim planom za Izrailj, dajući ljudima veliku priliku da posumnjaju u iskrenost njihovih pobuda. Tim nemudrim i nesmotrenim pokušajem da pokažu snagu, car i njegovi izabrani savetnici samo su otkrili koliko su postali oholi zbog svog položaja i vlasti.

Gospod nije dozvolio Rovoamu da sprovede politiku koju je najavio. Među okupljenim plemenima nalazile su se mnoge hiljade onih, koji su bili veoma uznemireni nasilnim merama Solomunove vladavine i koji su sada osetili da nema drugog izlaza osim pobune protiv Davidovog doma. »A kada vide sav Izrailj gde ih se car oglušio, odgovori narod caru govoreći: Kakav deo mi imamo s Davidom? Nemamo nasledstva sa sinom Jesejevim! U

šatore svoje, Izrailju! A ti, Davide, sada gledaj svoju kuću! Tako otide Izrailj u šatore svoje.« (1. O carevima 12,16)

Pukotina koju je stvorio Rovoam svojim nepromišljenim govorom nije se mogla zatvoriti. Od tada je dvanaest plemena Izrailjevih ostalo podeljeno, Judino i Venijaminovo pleme sačinjavali su donje ili južno Judino carstvo pod Rovoamovom upravom; dok je deset severnih plemena obrazovalo i očuvalo posebnu državu, poznatu kao carstvo Izrailjevo, s Jerovoamom kao svojim vladarom. Tako se ispunilo proročanstvo o raspadu carstva. »Jer Gospod tako beše uredio.« (1. O carevima 12,15)

Kada je shvatio da mu deset plemena uskraćuju svoju vernost, Rovoam je počeo da deluje. Preko jednoga od uticajnijih ljudi u svom carstvu, »Adorama, koji beše nad dankom«, pokušao je da ih smiri. Međutim, postupanjem prema ovom poslaniku mira, narod je pokazao šta oseća prema Rovoamu. »Ali ga sav Izrailj zasu kamenjem, te pogibe.« Uplašen ovim dokazom snage pobune, »car Rovoam brže sede na kola, te pobeže u Jerusalim«. (1. O carevima 12,18)

U Jerusalimu »sazva sav dom Judin i pleme Venijaminovo, sto i osamdeset tisuća odabranih vojnika, da zavojšte na dom Izrailjev da povrate carstvo Rovoamu, sinu Solomunovu. Ali, dođe reč Božja Semeju, čoveku Božjemu, govoreći: kaži Rovoamu, sinu Solomunovu, caru Judinu, i svemu domu Judinu i Venijaminovu i ostalome narodu, i reci: Ovako veli Gospod, ne idite, i ne bijte se s braćom svojom, sinovima Izrailjevim, vratite se svaki svojoj kući, jer sam ja naredio da tako bude. I oni poslušashe reč Gospodnju i vrativši se otidoše kako Gospod reče.« (1. O carevima 12,21–24)

U razdoblju od tri godine Rovoam je pokušavao da izvuče pouku iz žalosnog iskustva s početka svoje vladavine; i u tom naporu bio je uspešan. Rovoam je »sazidao tvrde gradove u zemlji Judinoj«. »A kada utvrdi te gradove, namesti u njima zapovednike, i staje za žito i za ulje i za vino.« Potrudio se da te gradove »utvrdi jako«. (2. Dnevnika 11,5.11.12) Međutim, tajna Judinog blagostanja u toku prvih godina Rovoamove vladavine nije ležala u tim merama. Priznavanje Boga kao vrhovnog Vladara učvrstilo je tlo Judinog i Venijaminovog plemena. Njima su se pridružili i mnogi bogobojažni ljudi iz severnih plemena. Izveštaj o tome glasi: »Iz svih plemena Izrailjevih koji upraviše srce svoje da traže Gospoda Boga Izrailjeva, dođoše u Jerusalim da prinesu žrtvu Gospodu Bogu otaca svojih. I tako utvrdiše carstvo Judino, i ukrepiše Rovoama, sina Solomunova, za tri godine, jer za te tri godine hođaše putem Davidovim i Solomunovim.« (2. Dnevnika 11,16.17)

U nastavljanju takvog ponašanja krila se Rovoamova prilika da, u velikoj meri, popravi greške iz prošlosti i povрати poverenje u svoju sposobnost da mudro vlada. Međutim, nadahnuto pero zabeležilo je žalostan izveštaj o Solomunovom nasledniku kao čoveku koji je propustio da svojim snažnim uticajem navede narod na vernost Gospodu. Iako je po prirodi bio tvrdoglav, samouveren, samovoljan, sklon idolopoklonstvu, mogao je, da se potpuno pouzdao u Boga, da razvije snagu karaktera, čvrstinu vere, i pokori božanskim zahtevima. Ali, kako je vreme prolazilo, car se sve više uzdao u snagu svoga položaja i u tvrđave koje je podigao. Malo-pomalo, davao je maha svojim urođenim slabostima, sve dok sav svoj uticaj nije stavio na stranu idolopoklonstva. »A kada Rovoam utvrdi carstvo i kad osili, ostavi zakon Gospodnji i sav Izrailj s njime.« (2. Dnevnika 12,1)

Kako su žalosne, kako su značajne reči: »I sav Izrailj s njime!« Narod koga je Bog izabrao da stoji kao svetlost okolnim narodima, odvratio se od Izvora svoje snage i pokušao da bude sličan ljudima oko sebe. Kao što je bilo sa Solomunom, tako je bilo i sa Rovoamom – uticaj rđavog primera mnoge je naveo da zastrane. Kako je bilo s njima, tako je, u većoj ili manjoj meri, i danas sa svima onima koji odlučuju da čine zlo – uticaj zlog dela nije ograničen samo na onoga koji ga je učinio. Niko ne živi samo sebi. Niko ne propada sam u svom bezakonju. Svaki život je svetlost koja osvetljava i razvedrava puteve drugih, ili mračni uticaj koji vodi u očajanje i propadanje. Mi vodimo druge ili gore prema sreći i besmrtnom životu, ili dole prema žalosti i večnoj smrti. Ako svojim delima jačamo i pokrećemo na delovanje sile zla u onima koji su oko nas, učestvujemo u njihovom grehu.

Bog nije dozvolio da otpadništvo Judinog vladara ostane nekažnjeno. »A pete godine carovanja Rovoamova dođe Sisak, car Misirski na Jerusalim, jer zgrešiše Gospodu, s tisuću i dve stotine kola, i sa šezdeset tisuća konjanika, i ne beše broja narodu koji dođe s njime iz Misira... i uze tvrde gradove Judine i dođe do Jerusalima.«

»Tada dođe Semaja prorok k Rovoamu i knezovima Judinim, koji se bejahu okupili u Jerusalimu od Sisaka, i reče im: Ovako veli Gospod, vi ostaviste mene, zato i ja ostavljam vas u ruke Sisaku!« (2. Dnevnika 12,2–5)

Narod još nije otišao tako daleko u svom otpadu da bi prezreo Božje sudove. U gubicima koje je prouzrokovao Sisakov napad, prepoznali su Božju ruku i privremeno se ponizili. »Pravedan je Gospod«, priznali su.

»A kad ih vide Gospod da se poniziše, dođe reč Gospodnja Semaji, govoreći: Poniziše se, neću ih potrti, nego ću im sada dati izbavljenje, i neće se izliti jarost moja na Jerusalim preko Sisaka. Nego će mu biti sluge da poznaju šta je meni služiti, šta li služiti carstvima zemaljskim.«

»I tako dođe Sisak, car Misirski, u Jerusalim i uze blago doma Gospodnjega i blago doma careva, sve to uze, uze i štitove zlatne, koje beše načinio Solomun. I na njihovo mesto načini car Rovoam štitove od bakra, i

predade ih starešinama nad stražarima koji čuvaju vrata doma careva... što se, dakle, ponizi, odvrati se od njega gnev Gospodnji, i ne zatre ga sasvim, jer još u Judi beše dobra.« (2. Dnevnika 12,6–12)
Međutim, ruka nevolje bila je uklonjena i narod je još jednom osetio blagostanje, pa su mnogi zaboravili svoj strah i ponovo se okrenuli idolopoklonstvu. Među njima je bio i car Rovoam. Iako naveden na poniznost, nevoljama koje su ga zadesile, propustio je da ovo iskustvo učini odlučujućom prekretnicom u svom životu. Zaboravljajući pouku koju je Gospod želeo da mu prenese, pao je ponovo u grehe koji su doneli nevolje narodu. Posle nekoliko neslavnih godina, u toku kojih je car »činio zlo, jer nije upravio srce svoje da traži Gospoda«, »počinu Rovoam kod otaca svojih, i bi pogreben u gradu Davidovu, a na njegovo mesto zacari se Avija, sin njegov.« (2. Dnevnika 12,14.16)

Posle podela carstva, u prvim godinama Rovoamove vladavine slava Izrailja počela je da blede i nikada se više nije vratila svom nekadašnjem sjaju. Povremeno, tokom sledećih stoleća, na Davidovom prestolu sedeli su ljudi visoke moralne vrednosti, razumni i dalekovidi, i pod vladavinom tih vladara blagoslovi koji su počivali na ljudima iz Jude prenosili su se i na okolne narode. Gospodnje ime ponekad je bilo uzdizano iznad imena svih lažnih bogova, Njegov zakon bio je poštovan. Moćni proroci, s vremena na vreme, ustajali su da ojačaju ruke vladara i ohrabre narod da istraju u vernosti. Ali, seme zla, koje je već klijalo u vreme kada se Rovoam popeo na presto, nikada nije bilo potpuno iskorenjeno; nekada ljubljani Božji narod povremeno je padao tako nisko da je postajao priča za neznabošce.

Ipak, bez obzira na izopačenost onih koji su bili skloni idolopokloničkim običajima, Bog je u svojoj milosti činio sve da od krajnje propasti spase podeljeno carstvo. Iako je izgledalo, kako su godine prolazile, da je Njegova namera sa Izrailjem potpuno onemogućena delovanjem ljudi koji su bili nadahnuti sotonskim silama, On je svoje dobronamerne planove uspešno sprovodio preko izgnanstva i vraćanja svog izabranog naroda.

Raspadanje carstva bilo je samo početak veličanstvene istorije, koja je otkrivala Božje dugo strpljenje i nežnu milost. Na žestini nevolja, kroz koje su morali da prođu zbog nasleđenih i stečenih sklonosti prema zlu, oni koje je Bog pokušavao da očisti sebi kao svoj posebni narod, koji revnuje za dobra dela, morali su konačno da priznaju:

»Niko nije kao ti, Gospode, velik si i veliko je ime tvoje u sili. Ko se ne bi tebe bojao, care nad narodima!... Jer među svim mudracima u naroda i u svim carstvima njihovim nema takvoga kakav si ti!« »A Gospod je pravi Bog, Bog živi i car večni!« (Jeremija 10,6.7.10)

Obožavaoci idola trebalo je konačno da shvate pouku da su lažni bogovi nemoćni da uzdignu i spasu. »Bogova, koji nisu načinili neba ni zemlje, nestaće sa zemlje i ispod neba.« (Jeremija 10,11) Jedino u vernosti pravom Bogu, Stvoritelju svega i Vladaru nad svima, čovek može da nađe svoj odmor i mir.

Pošteni i pokajani Izrailjci i Judejci trebalo je jednodušno da obnove svoj zavetni odnos s Gospodom nad vojskama, Bogom svojih otaca; o Njemu je trebalo da kažu:

*»On je načinio zemlju silom svojom,
utvrdio vasiljenu mudrošću svojom,
i razumom svojim razastro nebesa.*

*On kad pusti glas svoj,
buče vode na nebesima,
podize paru s krajeva zemaljskih,
pušta munje s daždom,
izvodi vetar iz staja njegovih.
Svaki čovek posta bezuman od znanja,
svaki se zlatar osramoti likom rezanim,
jer su laž liveni likovi njegovi,
i nema duha u njima.
Taština su, delo prevarno,
kad ih pohodim, poginuće.
Nije takav deo Jakovljevi:
Jer je tvorac svemu,
i Izrailj mu je nasledstvo,
ime mu je Gospod nad vojskama!«*

(Jeremija 10,12–16)

7 poglavlje

JEROVOAM

Postavljen na presto odlukom deset pobunjenih Izrailjevih plemena, koja su ustala protiv Davidovog doma, Jerovoam, nekadašnji Solomunov sluga, bio je u položaju da pokrene mudre reforme i na građanskom i na verskom području. Pod Solomunovom vladavinom pokazao je da raspolaže i prirodnim sposobnostima i zdravim rasuđivanjem; znanje koje je stekao u toku godina verne službe osposobilo ga je da mudro vlada. Ali, Jerovoam je propustio da se osloni na Boga.

Jerovoam se najviše bojao da će srca njegovih podanika u neko buduće vreme, neki vladar iz Davidove dinastije privući na svoju stranu. Mislio je da će mnogi pripadnici deset plemena, ako im bude dozvoljeno da često posećuju tradicionalno sedište jevrejske monarhije, u kome su i dalje održavane službe u Hramu, kao u doba Solomunove vladavine, postati skloni da obnove svoju vernost upravi u Jerusalimu. Posle savetovanja sa svojim doglavicima, Jerovoam je odlučio da jednim drskim potezom oslabi, koliko god je to moguće, mogućnost pobune protiv svoje vladavine. Hteo je da to u okviru granica svog novouspostavljenog carstva postigne stvaranjem, dva centra bogoslužnja, jednoga u Vetilju, a drugoga u Danu. Na tim mestima trebalo je da se okupljaju pripadnici deset plemena i da tu, a ne u Jerusalimu, održavaju službe Bogu.

Organizujući ovaj prelaz, Jerovoam je hteo da zaposli maštu Izrailjaca postavljajući im vidljivi lik kojim će simbolički predstaviti prisutnost nevidljivog Boga. U skladu s ovom zamisli, naredio je da se načine dva zlatna teleta, koja su bila postavljena u svetilištima u centrima bogoslužnja. Jerovoam je ovim naporom da predstavi Božanstvo, prestupio jasnu Gospodnju zapovest: »Ne gradi sebi lika rezana... nemoj im se klanjati niti im služiti.« (2. Mojsijeva 20,4.5)

Jerovoamova želja da odvoji deset plemena od Jerusalima bila je tako jaka da je prevideo osnovnu slabost svoga plana. Propustio je da uzme u obzir veliku opasnost kojoj je izlagao Izrailjce postavljajući im idolopokloničke simbole božanstva s kojim su se njihovi preci dobro upoznali tokom stoleća robovanja u Egiptu. Jerovoamovo ranije življenje u Egiptu moralo je da ga nauči da je ludost postavljati te neznabožačke likove pred oči naroda. Međutim, njegova čvrsta namera da prekine redovne godišnje odlaske u Sveti grad navela ga je da primeni i najdrastičnije mere. »Ne treba više da idete u Jerusalim«, pozivao je svoje podanike, »evo bogova tvojih, Izrailju, koji su te izveli iz zemlje Misirske!« (1. O carevima 12,28) Tako su ljudi bili pozvani da se klanjaju zlatnim likovima i prihvate tuđe oblike bogoslužnja.

Car se potrudio da nagovori i Levite, od kojih su neki živeli na njegovom području, da kao sveštenici služe u njegovim tek otvorenim svetilištima u Vetilju i Danu; ali, ovaj napor je pretrpeo neuspeh. Zato je bio prinuđen da na položaj sveštenika uzdigne ljude iz najnižih društvenih slojeva (1. O carevima 12,31). Uplašeni ovim procesom, mnogi među vernima, uključujući i veliki broj Levita, prebegli su u Jerusalim da bi mogli služiti Bogu u skladu s božanskim zahtevima.

»I učini Jerovoam praznik osmoga meseca petnaestoga dana, kao što je praznik u zemlji Judinoj, i prinese žrtve na oltaru; tako učini i u Vetilju, prinoseći žrtve teocima koje načini, i postavi u Vetilju sveštenike visinama koje načini.« (1. O carevima 12,32)

Carevo drsko izazivanje Boga potiskivanjem ustanova koje je Bog uspostavio nije nekažnjeno moglo da prođe. Upravo u trenutku kada je služio i prinosio tamjan u toku ceremonije posvećenja stranog oltara, koji je podigao u Vetilju, pred njim se pojavio Božji čovek iz Judinog carstva, poslan da ga strogo osudi zato što se usudio da uvede nove oblike bogoslužnja. Prorok je »povikao put oltara rečju Gospodnjom, govoreći: Oltare, oltare! Ovako veli Gospod: Evo, rodiće se sin domu Davidovu po imenu Josija, koji će na tebi klati sveštenike visina, koji kade na tebi, i ljudske će kosti spaliti na tebi!«

»I učini znak istoga dana, govoreći: ovo je znak da je Gospod to rekao: eto, oltar će se raspasti, i prosuće se pepeo što je na njemu!« I smesta, »oltar se raspade, i prosu se pepeo s oltara po znaku koji učini čovek Božji rečju Gospodnjom«. (1. O carevima 13,2.3.5)

Jerovoam se, videći sve to, ispunio duhom otvorenog otpora protiv Boga i pokušao da učutka onoga koji je objavio poruku. U gnevu, »pružio je ruku svoju s oltara, govoreći: Držite ga!« Njegov prkosni postupak bio je brzo kažnjen. Ruka, ispružena prema Gospodnjem glasniku, iznenada je izgubila snagu i osušila se, tako da je nije mogao povući.

Užasnut, car se obratio proroku, moleći ga da posreduje pred Gospodom za njega. »Pripadni ka Gospodu, Bogu svojemu«, zaklinjao ga je, »i pomoli se za mene da mi se povрати ruka. I čovek se Božji pomoli Gospodu, i povрати se caru ruka i posta kao što je bila.« (1. O carevima 13,4.6)

Uzaludan je bio Jerovoamov napor da svečano obavi posvećenje stranog oltara, čije poštovanje je trebalo da navede na nepoštovanje bogoslužnja Gospodu u jerusalimskom Hramu. Prorokova poruka trebalo je da

navede Izrailjevog cara da se pokaje i odbaci svoje pokvarene namere, kojima je odvrćao narod od istinske službe Bogu. Međutim, on je otvrdnuo svoje srce i odlučio da sledi put koji je sam izabrao.

Srce Izrailjaca u vreme svečanosti u Vetilju još nije bilo potpuno otvrdnulo. Mnogi su još uvek bili osetljivi prema uticaju Svetoga Duha. Gospod je zato odredio da oni koji brzim koracima idu u otpad, treba da budu zaustavljeni na svom putu pre nego što postane prekasno. Poslao je svoga vesnika da prekine idolopokloničke obrede i otkrije caru i narodu posledice njihovog otpada. Raspadanje oltara bilo je znak Gospodnjeg nezadovoljstva bezakonjem koje se uvuklo u Izrailj.

Gospod želi da spase, a ne da uništi. On uživa u spasavanju grešnika. »Tako ja bio živ, govori Gospod Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik!« (Jezekilj 33,11) Opomenama i pretnjama On poziva zalutale da prestanu da čine zlo, da se vrate k Njemu i žive. On daje svetu hrabrost svojim izabranim vesnicima, tako da se oni koji slušaju mogu pobojati i biti povedeni na pokajanje. Kako je oštro Božji čovek ukorio cara! Upravo je ta oštrina bila bitna; ni na koji drugi način postojeća zla ne mogu se ukoriti. Gospod je svome sluzi dao hrabrosti, da trajan utisak ostane na onima koji su ga slušali. Gospodnji vesnici nikada ne smeju da se plaše suočavanja s ljudima, već nepokolebljivo treba da stanu uz pravdu. Dokle se budu uzdali u Boga, ne treba da se boje; jer Onaj koji im je dao zadatak, dao im je i obećanje o svojoj zaštiti.

Objavivši poruku, prorok se spremio za povratak, ali ga je Jerovoam pozvao: »Hodi sa mnom kući mojoj, i potkrepi se, i daću ti dar!« »Ali čovek Božji reče caru: da mi daš pola kuće svoje, ne bih išao s tobom, niti bi jeo hleba ni vode pio u ovom mestu, jer mi je tako zapovedio svojom rečju Gospod, govoreći: ne jedi hleba ni pij vode, niti se vraćaj istim putem kojim otideš!« (1. O carevima 13,7–9)

Za proroka bi bilo dobro da se držao svoje namere da se bez odlaganja vrati u Judeju. Naime, dok je putovao drugim putem, presreo ga je neki starac koji je tvrdio da je prorok i koji je prevario Božjeg čoveka, govoreći: »I ja sam prorok kao i ti, i anđeo Gospodnji reče mi rečju Gospodnjom govoreći: vrati ga sa sobom u svoju kuću, neka jede hleba i pije vode!« Ova laž bila je stalno ponavljana i poziv upućivan, sve dok Božji čovek nije bio nagovoren da se vrati.

Gospod je dopustio da pravi prorok pretrpi kaznu za prestup, zato što je dozvolio sebi da pođe putem koji se suproti putu dužnosti. Dok je zajedno sa čovekom koji ga je pozvao sedeo za stolom, nadahnuće od Svemogućega došlo je na lažnog proroka, i on »povika na čoveka Božjega koji beše došao iz zemlje Judine, i reče: Ovako veli Gospod, što nisi poslušao reči Gospodnje, i nisi držao zapovest koju ti je zapovedio Gospod, Bog tvoj... neće tvoje telo doći u grob tvojih otaca.« (1. O carevima 13,18–22)

Ovo proročanstvo o propasti uskoro se doslovno ispunilo. »I pošto se prorok kojega beše vratio najede hleba i pošto se napi, osamari mu magarca... a kada otide, udesi ga lav na putu, i zakla ga. I telo njegovo ležaše na putu, i magarac stajaše kod njega, također i lav stajaše kod tela. I gle, ljudi prolazeći videše telo gde leži na putu... i došavši javiše u gradu u kojemu življaše stari prorok. A kad to ču prorok koji ga beše vratio s puta, reče: ono je čovek Božji, koji ne posluša reči Gospodnje.« (1. O carevima 13,23–26)

Kazna koja je zadesila nevernog glasnika bila je dodatni dokaz istinitosti proročanstva, koje je bilo izrečeno o oltaru. Da je, proroku koji nije poslušao Gospodnju reč, bilo dozvoljeno da bezbedno ode svojim putem, car bi se poslužio tom činjenicom, pokušavajući da opravda svoju neposlušnost. U razvaljenom oltaru, u usahnuloj ruci, i u strašnoj sudbini onoga koji se usudio da ne posluša izričitu Gospodnju zapovest, Jerovoam je trebalo da prepozna nezadovoljstvo uvređenog Boga, a ti sudovi trebalo je da ga opomenu da ne istraje u zlodelima. Međutim, umesto da se pokaje, Jerovoam »opet načini iz prostoga naroda sveštenike visinama, ko god je to hteo, tome on posvećivaše ruke, i taj postajaše sveštenik visinama«. Tako je ne samo lično veoma grešio, već je »na greh naveo Izrailja«; i »to bi na greh domu Jerovoamovu da bi se istrebio i da bi ga nestalo sa zemlje«. (1. O carevima 13,33.34; 14,16).

Na kraju svoje nesrećne dvadeset dvogodišnje vladavine, Jerovoam je doživeo težak poraz u ratu s Avijom, Rovoamovim naslednikom. »I Jerovoam se više ne oporavi za života Avijina, i udari ga Gospod, te umre.« (2. Dnevnika 13,20)

Otpad, uveden za vreme Jerovoamove vladavine, postajao je sve očigledniji, sve dok konačno nije doveo do potpune propasti Izrailjevog carstva. Čak i pre Jerovoamove smrti, Ahija, stari prorok iz Siloma, koji je mnogo godina pre toga prerekao Jerovoamov dolazak na presto, izjavljuje: »Udariće Gospod Izrailja da će se zaljuljati kao što se ljulja trska u vodi, i iščupaće Izrailja iz ove dobre zemlje, koju je dao ocima njihovim, i razasuće ih daleko preko reke, zato što načiniše sebi lugove, gneveći Gospoda. I napustiće Izrailja za grehe Jerovoamove, kojima je grešio i na greh naveo Izrailja.« (1. O carevima 14,15.16)

Međutim, Gospod ipak nije odbacio Izrailja, dok nije učinio sve što se moglo učiniti da bi ga vratio nekadašnjoj vernosti. Tokom dugih, mračnih godina, kada je ustajao vladar za vladarom, i u drskom protivljenju Nebu odvodio Izrailja sve dublje i dublje u idolopoklonstvo, Bog je slao poruku za porukom svom otpalom narodu. Preko svojih proroka pružao mu je različite prilike da se odupre plimi otpada i da se vrati Njemu. U razdoblju

posle raspadanja carstva, radili su i živeli Ilija i Jelisije, a nežni pozivi Osije, Amosa i Avdije čuli su se u zemlji. Nikada carstvo Izrailjevo nije bilo ostavljeno bez plemenitih svedoka o božanskoj moći koja spasava ljude od greha. Čak su i u najmračnijim trenucima mnogi ostajali verni svom božanskom Vladaru i usred idolopoklonstva živeli bez mane pred licem svetoga Boga. Ovi vernici bili su ubrojani u pobožni Ostatak preko koga je večna Gospodnja namera trebalo da bude konačno ostvarena.

8 poglavlje

OTPADNIŠTVO

Od vremena Jerovoamove smrti pa sve do Ilijinog izlaska pred Ahava, izrailjski narod je stalno i sve dublje tonuo u duhovni otpad. Pod vladavinom ljudi koji se nisu bojali Gospoda i koji su podupirali strane oblike bogoslužnja, veći deo naroda brzo je izgubio iz vida svoju dužnost da služi živom Bogu i prihvatio mnoge idolopokloničke običaje.

Nadav, Jerovoamov sin, bio je na Izrailjevom prestolu samo nekoliko meseci. Njegova bezbožna vladavina bila je iznenada prekinuta zaverom koju je predvodio Vasa, jedan od njegovih vojvoda, pokušavajući da se domogne vlasti. Nadav je bio ubijen, sa svojim rođacima koji su mogli da naslede presto, »po reči Gospodnjoj, koju reče preko sluga svojega Ahije Silomljanina, za grehe Jerovoamove, kojima je grešio i kojima je na greh naveo Izrailja«. (1. O carevima 15,29.30)

Tako je nestala Jerovoamova dinastija. Idolopokloničko bogoslužjenje koje je uveo izložilo je krivce osvetničkim sudovima Neba; a ipak, i vladari koji su nastupali – Vasa, Ila, Zimrije i Amrije – u razdoblju od skoro četrdeset godina, nastavili su da idu istim sudbonosnim bezakoničkim putem.

U toku većeg dela ovog vremena otpada u Izrailju, Asa je vladao judejskim carstvom. Mnogo godina »činjaše Asa što je dobro i pravo pred Gospodom Bogom njegovim, jer obori oltare tuđe i visine, i izlomi likove njihove i iseče lugove njihove. I zapovedi sinovima Judinim da traže Gospoda Boga otaca svojih i da izvršuju zakon i zapovest njegovu. Obori po svim gradovima Judinim visine i sunčane likove, i počinu carstvo za njegova vremena.« (2. Dnevnika 14,2–5)

Asina vera bila je stavljena na tešku probu kada je »Zara Etiopljanin s tisuću tisuća vojske i s trista kola« napao njegovo carstvo (2. Dnevnika 14,9). U toj krizi Asa se nije oslonio na »tvrde gradove u zemlji Judinoj«, koje je sagradio sa »zidovima, kulama, vratima i prevornicama«, niti na »hrabre vojnike« svoje pažljivo obučene vojske (2. Dnevnika 14,6–8). Car se oslonio na Gospoda nad vojskama, u čije je ime izvedeno čudesno izbacivanje starog Izrailja. Postavljajući svoju vojsku u bojni red, on je potražio pomoć od Boga.

Protivničke vojske sada su stajale jedna prema drugoj. Bilo je to vreme probe i nevolje za one koji su služili Gospodu. Da li je svaki greh bio priznat? Imaju li ljudi iz Jude puno poverenje u Božju silu koja može da izbavi? Takve i slične misli preplitale su se u glavama starešina. S ljudske tačke gledišta, nepregledna masa koja je stigla iz Egipta zbrisaće sve pred sobom. Međutim, u vreme mira Asa se nije odavao zabavama ili zadovoljstvima, već se spremao za svaki slučaj. Imao je vojsku, dobro uvežbanu za boj; potrudio se da svoj narod navede da uspostavi mir s Bogom. I sada, iako su njegove snage bile malobrojne prema neprijateljevima, njegova vera u Onoga u koga se pouzdao nije oslabila.

Tražeći Gospoda u danima blagostanja, mogao je i sada, u danima nevolje, da se osloni na Njega. Njegove molitve pokazuju da mu Božja veličanstvena sila nije bila nepoznata. Ovako se molio: »Gospode, tebi je ništa pomoći množini ili nejakomu; pomози nam, Gospode, Bože naš, jer se u tebe uzdamo, i u tvoje ime dođosmo na ovo mnoštvo. Gospode, ti si Bog naš, ne daj da može što na tebe čovek!« (2. Dnevnika 14,11)

Asina molitva predstavlja molitvu koju svaki hrišćanski vernik može da uputi. I mi se borimo u boju, ne protiv krvi i tela, već protiv poglavarstava i sila, protiv duhovne pokvarenosti koja vlada na visokim mestima (vidi: Efescima 6,12). U toku životne borbe moramo se suočiti sa zlim silama koje su se svrstale protiv dobra. Naša nada nije u čoveku, već u živome Bogu. U punoj sigurnosti vere možemo očekivati da će On, na slavu svoga imena, svoju svemoć sjediniti s naporima ljudskih oruđa. Odeveni u oklop Njegove pravednosti, možemo postići pobedu nad svakim neprijateljem.

Vera cara Ase bila je primerno nagrađena. »I razbi Gospod Etiopljane pred Asom i pred Judom, i pobegoše Etiopljani. I tera ih Asa i narod koji beše s njime dori do Gerara. I popadaše Etiopljani da ih nijedan ne osta živ, jer se satrše pred Gospodom, i pred vojskom njegovom.« (2. Dnevnika 14,12.13)

Kada su se pobedničke vojske Jude i Venijamina vraćale u Jerusalim, »duh Božji dođe na Azariju, sina Odidova, te otide pred Asu i reče mu: Čujte me, Aso, i sve pleme Judino i Venijaminovo, Gospod je s vama, jer ste vi s njime; i ako ga ustražite, naći ćete ga, ako li ga ostavite, i On će vas ostaviti!« »Zato vi budite hrabri i nemojte da vam klonu ruke, jer ima plate za vaš trud!« (2. Dnevnika 15,1.2.7)

Asa je, ohrabren tim rečima, uskoro poveo drugu reformu u Judi. On »istrebi gadne bogove iz sve zemlje Judine i Venijaminove i iz gradova koje beše uzeo u gori Jefremovoj, i ponovi oltar Gospodnji koji beše pred tremom Gospodnjim.«

»Potom sazva sve pleme Judino i Venijaminovo i došljake koji behu kod njih od Jefrema i Manasije i

Simeuna, jer ih mnogo prebeže k njemu iz naroda Izrailjeva kad videše da je s njime Gospod Bog njegov. I iskupiše se u Jerusalim trećega meseca petnaeste godine carovanja Asina. I u onaj dan prinesoše Gospodu žrtve od plena koji dognaše, sedam stotina volova i sedam tisuća ovaca. I uhvatiše veru da traže Gospoda Boga otaca svojih svim srcem svojim i svom dušom svojom.« »I našoše ga; i Gospod im dade mir odasvuda.« (2. Dnevnika 15,8–12.15)

Dug izveštaj o Asinoj vernoj službi umrljan je nekim greškama, koje je učinio u vreme kada je propustio da se potpuno osloni na Gospoda. Kada je, jednom prilikom, izrailjski car upao u Judino carstvo i zauzeo Ramu, utvrđeni grad udaljen svega oko osam kilometara od Jerusalima, Asa je potražio izbavljenje u savezu sa Ven Adadom, carem Sirije. Ovaj propust da se u vreme potrebe osloni jedino na Boga, oštro je ukorio prorok Ananija, koji se pojavio pred Asom, noseći poruku:

»Što si se pouzdao u cara Sirkoga a nisi se pouzdao u Gospoda Boga svojega, zato se vojska cara Sirkoga izmače iz tvojih ruku. Nisu li Etiopljani i Luveji imali velike vojske i s vrlo mnogo konja i konjanika? Pa kada si se pouzdao u Gospoda, dade ti ih u ruke? Jer oči Gospodnje gledaju po svoj zemlji da bi pokazivao silu svoju prema onima kojima je srce celo prema njemu. Ludo si u tome radio, zato će od sada biti ratovi na te!« (2. Dnevnika 16,7–9)

Umesto da se ponizi pred Gospodom zbog svoje greške »Asa se razgnevi na proroka, i vrže ga u tamnicu, jer se rasrdi na nj za to; i potlači Asa neke iz naroda u to vreme.« (2. Dnevnika 16,10)

»I razbole se Asa trideset i devete godine carovanja svojega od nogu, i bolest njegova bi vrlo teška, ali ni u bolesti svojoj ne traži Gospoda, nego lekare.« (2. Dnevnika 16,12) Car je umro u četrdeset i prvoj godini svoje vladavine, a nasledio ga je njegov sin Josafat.

Dve godine pre Asine smrti, Ahav je počeo da caruje u Izrailjevom carstvu. Od samog početka, njegova vladavina bila je obeležena neobičnim i strašnim otpadništvom. Njegov otac, Amrije, osnivač Samarije, »činjaše što je zlo pred Gospodom, i gore činjaše od svih koji behu pre njega« (1. O carevima 16,25); ali Ahavovi gresi bili su još veći. On je učinio više da bi »razgnevio Gospoda Boga Izrailjeva«, »više od svih careva Izrailjevih koji behu pre njega«, »malo mu beše što hođaše u gresima Jerovoama, sina Navatova«. (1. O carevima 16,33.31). Nezadovoljan ulogom da samo podržava oblike bogoslužjenja, kojih su se držali u Vetilju i Danu, drsko je poveo narod u najstrašnije neznaboštvo, odbacujući služenje Gospodu i prihvatajući Valovo bogoslužjenje.

Oženivši se Jezaveljom »kćerju Etvala, cara Sidonskoga, i otide, te služaše Valu, i klanjaše mu se. I načini oltar Valu u domu Valovu, koji sazida u Samariji«. (1. O carevima 16,31.32)

Ahav nije samo uveo Valovo bogoslužjenje u glavni grad, već je pod Jezaveljinim uticajem podigao neznabožačke oltare na mnogim »visinama«, na kojima su u senci okolnih šumaraka sveštenici i ostali, povezani s ovim zavodljivim oblicima idolopoklonstva, širili svoj otrovni uticaj, sve dok skoro sav Izrailj nije pošao za Valom. »I ne bi takvoga kao Ahav, koji se prodade da čini što je zlo pred Gospodom, jer ga podgovaraše žena njegova Jezavelja. I počini vrlo grdna dela idući za gadnim bogovima sasvim kao što to činiše Amoreji, koje izagna Gospod ispred sinova Izrailjevih.« (1. O carevima 21,25.26)

Ahav je bio moralni slabić. Njegova bračna veza sa idolopoklonicom, odlučnom i vrlo energičnom ženom, delovala je razorno i na njega i na narod. Neprincipijelan, bez visokih merila u ponašanju, dopuštao je svojoj odlučnoj ženi Jezavelji da po svojoj volji lako oblikuje njegov karakter. Njegova sebična priroda nije bila sposobna da ceni blagoslove, kojima je Bog obasipao Izrailj i shvati svoje obaveze čuvara i vođe izabranog naroda.

Pod zloćudnim uticajem Ahavove vladavine, Izrailj je daleko odlutao od živoga Boga i pokvario svoje puteve pred Njim. Tokom mnogih godina gubili su sveto poštovanje i bogobožnost; tako da je izgledalo da nema nikoga ko bi se usudio da otvoreno ustane protiv sveopšteg bogohuljenja. Tamna senka otpada pokrivala je celu zemlju. Likovi Vala i Astarte mogli su se videti na svakom koraku. Idolopoklonički hramovi i posvećeni lugovi, u kojima su se slavila dela ljudskih ruku, umnožavali su se na sve strane. Vazduh je bio zagađen dimom žrtava koje su prinošene lažnim bogovima. Bregovi i doline odjekivali su od pijanih uzvika neznabožačkih sveštenika, koji su prinosili žrtve Suncu, Mesecu i zvezdama.

Pod uticajem Jezavelje i njenih bezbožnih sveštenika narod je počeo da veruje da su idoli, koje su postavljali, stvarna božanstva koja svojom tajanstvenom silom vladaju elementima zemlje, vatre i vode. Sve obilje Neba – brzi potoci, tokovi žive vode, nežna rosa, pljuskovi kiše koji su osvežavali zemlju i omogućavali poljima da donesu obilan rod – sve je to pripisivano naklonosti Vala i Astarte, umesto Davaocu svakog dobrog i savršenog dara. Narod je zaboravio da su brežuljci i doline, potoci i jezera, u rukama živog Boga, da On upravlja Suncem, nebeskim oblacima i svim prirodnim silama.

Preko svojih vernih poslanika Gospod je mnogo puta slao svoje opomene otpalom caru i narodu, ali te reči ukora bile su uzaludne. Uzalud su nadahnuti glasnici naglašavali Gospodnje pravo da bude jedini Bog u Izrailju;

uzalud su uzdizali zakone koje im je On poverio. Omađijan veličanstvenim sjajem i blistavošću obreda idolskog bogoslužnja, narod je sledio primer cara i njegovog dvora i predavao se opojnim, ponižavajućim uživanjima senzualnog bogoslužnja. U svojoj nerazumnoj zaslepljenosti odlučili su da odbace Boga i Njegovo bogoslužnje. Svetlost, koja im je tako milostivo data, pretvarala se u tamu. Dragoceno zlato je potamnelo. Kako je samo nestala slava Izrailjeva! Nikada ranije Božji izabrani narod nije pao tako duboko u otpad. »Proroka Valovih« bilo je »četiri stotine i pedeset«; osim još četiri stotine »proroka iz luga«. (1. O carevima 18,19) Ništa osim čudotvorne Božje sile nije moglo da sačuva narod od potpune propasti. Izrailj se dragovoljno odvojio od Gospoda, ali Gospod je u svom saučešću, ipak, i dalje čeznuo za onima koji su bili navedeni na greh, i pripremao se da im pošalje jednoga od svojih najmoćnijih proroka, preko koga je trebalo da mnogi budu vraćeni vernosti Bogu svojih otaca.

PROROCI U SEVERNOM CARSTVU

»Ko je mudar, neka razume ovo,
i razuman neka pozna ovo;
jer su pravi putevi Gospodnji,
i pravednici će hoditi njima,
a prestupnici
će pasti na njima.«

(Osija 14,9)

9 poglavlje

ILIJA TESVIĆANIN

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu
iz 1. O carevima 17,1–7)

Među galadskim planinama, istočno od Jordana, boravio je u Ahavovo vreme čovek vere i molitve, čija je neustrašiva služba trebalo da zaustavi brzo širenje otpada u Izrailju. Živeći daleko od svih poznatih gradova, ne zauzimajući nikakav visok položaj u životu, Ilija Tesvićanin je, ipak, započeo svoju misiju siguran u Božju nameru da mu pripravi put i osigura veliki uspeh. Reč vere i sile bila je na njegovim usnama, a ceo njegov život bio je posvećen delu reforme. Njegov glas bio je glas onoga koji viče u pustinji ukoravajući greh, zadržavajući poplavu zla. Iako je došao narodu kao onaj koji ukorava greh, njegova vest ponudila je galadski melem dušama svih onih koji su oboleli od greha i želeli da se izleče.

Ilijina duša bila je potresena, a njegov pravedni gnev probuđen dok je gledao Izrailj kako sve dublje upada u idolopoklonstvo. Bog je učinio velika dela za svoj narod. Izbavio ga je iz ropstva i dao mu »zemlju naroda... da bi čuvao zapovesti njegove i zakone njegove pazio«. (Psalam 105,44.45) Međutim, velikodušni Gospodnji planovi sada su bili skoro potpuno zaboravljeni. Neverovanje je brzo razdvojilo izabrani narod od Izvora njegove snage. Gledajući otpad iz svog planinskog utočišta, Ilija je bio obuzet tugom. U bolu svoje duše, molio se Bogu da zaustavi nekadašnji omiljeni narod na njegovom pokvarenom putu, da ga, ako bude bilo potrebno, pohodi svojim sudovima da bi mogao da bude naveden da u pravoj svetlosti sagleda svoje udaljavanje od Neba.

Čeznuo je da ga vidi pokrenutog na pokajanje pre nego što u svom bezakonju ode tako daleko da izazove Gospoda da ga prepusti potpunom uništenju.

Ilijina molitva bila je uslišena. Pozivi, prigovori i opomene često ponavljani, nisu uspeli da Izrailj navedu na pokajanje. Došlo je vreme kada je Gospod morao da im progovori preko svojih sudova. Upravo zato što su obožavaoci Vala tvrdili da iz riznice neba, rosa i kiša ne dolaze od Gospoda, već od vladajućih sila u prirodi, a da stvaralačka energija Sunca obogaćuje zemlju i čini da obilno rađa, trebalo je da Božje prokletstvo teško pogodi zagađenu zemlju. Otpalim Izrailjevim plemenima trebalo je pokazati da je nerazumno oslanjati se na Valovu snagu da bi se mogli dobiti privremeni blagoslovi. Sve dok se u pokajanju ne budu obratili Bogu, i priznali da je On Izvor svih blagoslova, na zemlju neće pasti ni rosa ni kiša.

Iliji je bila poverena misija da Ahavu prenese nebesku poruku o sudu. On nije tražio da bude Gospodnji glasnik; reč Gospodnja je došla k njemu. Revnujući za čast Gospodnjeg dela nije oklevao da poslušna božanski nalog, iako je izgledalo da će mu poslušnost doneti brzo uništenje od ruke pokvarenog cara. Prorok je odmah krenuo i putovao i danju i noću dok nije stigao u Samariju. U palati nije tražio prijem, niti je čekao da bude formalno najavljen. Odeven u grubu odeću, koju su obično nosili proroci iz toga doba, prošao je pored straže, prividno nezapažen i za trenutak zastao ispred iznenađenog cara.

Ilija se nije izgovarao zbog svoje iznenadne pojave. Veći od vladara Izrailja naredio mu je da govori; dižući ruke prema nebu, svečano je najavio u ime živoga Boga da će sudovi Najvišega uskoro pasti na Izrailj. »Tako da je živ Gospod Bog Izrailjev, pred kojim stojim«, uzviknuo je on, »ovih godina neće biti rose ni dažda dokle ja ne rečem!«

Samo snažna vera u nesavladivu silu Božje reči pokrenula je Iliju da objavi svoju vest. Da nije imao nepokolebljivo poverenje u Onoga kome je služio, nikada se ne bi pojavio pred Ahavom. Na svom putu prema Samariji, Ilija je prolazio pored potoka koji su stalno tekli, pored bregova prekrivenih zelenilom, i veličanstvenih šuma koje su naizgled bile izvan domašaja suše. Sve na čemu se pogled zadržavao bilo je odeveno lepoto. Prorok je mogao da se pita kako će potoci, koji nikada ne prestaju da teku, najednom presušiti, ili kako bi ovi bregovi i doline mogli biti opaljeni sušom. Ali, on nije davao mesta neverovanju. On je čvrsto verovao da će Bog poniziti otpali Izrailj, i da će putem Božjih sudova Izrailjci biti pokrenuti na pokajanje. Nebo je izreklo kaznu; a Božja reč neće izneveriti; izlažući opasnosti svoj život Ilija je neustrašivo ispunio zadatak. Kao munja iz vedra neba, poruka o pretećem sudu doprla je do ušiju pokvarenog cara; ali, pre nego što se Ahav mogao oporaviti od iznenađenja, ili smisliti odgovor, Ilija je nestao isto tako naglo kao što se i pojavio, ne čekajući da vidi delovanje svoje poruke. Gospod je pošao pred njime, jasno mu obeležavajući put. »Obrati se na istok, i sakrij se kod potoka Horata prema Jordanu. I iz onoga potoka pij, a gavranima sam zapovedio da te hrane onde!« Car je pokrenuo pažljivu potragu, ali proroka niko nije mogao da nađe. Carica Jezavelja, razljućena porukom koja je zatvarala nebeske riznice, nije gubila vreme u razgovoru sa svojim Valovim sveštenicima, koji su se ujedinili s njom u proklinjanju proroka i u izazivanju Gospodnjeg gneva. Međutim, uprkos želji da pronađu onoga koji je izrekao žalosnu poruku, morali su da se suoče s razočaranjem. Nisu mogli od drugih da prikriju osudu koja je bila posledica sveopšteg otpada. Glasovi o Ilijinoj osudi Izrailjevog greha, i njegovom proročanstvu o skoroj kazni, brzo su se proširili po celoj zemlji. Neki su se uplašili, ali većina dočekala je nebesku poruku s porugama i ismejavanjem.

Prorokove reči odmah su počele da se ispunjavaju. Oni koji su ispočetka bili skloni da se narugaju i samoj pomisli na nesreću, uskoro su dobili priliku da ozbiljno razmišljaju; posle nekoliko meseci, zemlja, neosvežavana rosom ili kišom, postala je suva, a vegetacija je uvenula. Kako je vreme prolazilo, potoci koji su bili poznati po tome što nikada ne izneveravaju, počeli su da se smanjuju, a potočići da presušuju. Ipak, starešine su uveravale narod da ima poverenja u Valovu silu i da zaboravi besmislene reči Ilijinog proročanstva. Sveštenici su i dalje govorili da kiše padaju pod uticajem Valove sile. Ne bojte se Boga Ilijinog, niti drhtite od Njegove reči, nagovarali su narod, Val je onaj koji donosi žetvu u pravo vreme i koji se stara i o čoveku i o životinji. Božja poruka Ahavu dala je Jezavelji i njenim prorocima i svim sledbenicima Vala i Astarte priliku da okušaju silu svojih bogova i, ako bude moguće, dokažu da su Ilijine reči netačne. Tako je Ilijino proročanstvo stajalo usamljeno protiv stotina obećanja idolopokloničkih sveštenika. Ako bi, uprkos Ilijinom proročanstvu, Val i dalje bio u stanju da pušta rosu i kišu, i čini da potoci i dalje teku, a vegetacija buja, onda neka ga car Izrailja i dalje obožava i neka narod uzvikuje da je on Bog.

Odlučni da drže narod u zabludi, Valovi sveštenici nastavili su da prinose žrtve svojim bogovima i da ih noću i danju zazivaju da osveže zemlju. Skupim žrtvama sveštenici su pokušavali da ublaže gnev svojih bogova; revnošću i istrajnošću, koja je bila dostojna i boljeg cilja, zadržavali su se u blizini svojih paganskih oltara i ozbiljno se molili za kišu. Iz noći u noć, u celoj osuđenoj zemlji, odjekivali su njihovi uzvici i preklinjanja. Ali, nikakav oblak nije se pojavljivao na nebu danju da bi ublažio vrele sunčeve zrake. Rose ni kiše nije bilo da

osveže žednu zemlju. Reč Gospodnja stajala je nepromenjena, nasuprot svemu što bi Valovi sveštenici mogli da učine.

Jedna godina je prošla, a kiše još nije bilo. Zemlja je bila ispucala kao od vatre. Ubistveni Sunčevi zraci uništavali su i ono malo vegetacije koja je preživela. Potoci su presušivali, a malaksala stoka i izmučena krda očajnički i besciljno su lutala. Nekada bujna polja izgledala su kao preprženi pustinjski pesak, napuštena pustoš. Lugovi, posvećeni obožavanju idola, ostali su bez lišća; a drveće po šumama, nalik na beživotne skelete, nije pružalo hladu. Vazduh je bio suv, a disanje otežano; peščane oluje zaslepljivale su oči i zaustavljale dah. Nekada napredni gradovi i sela postali su mesta žalosti. Glad i žeđ delovali su na ljude i životinje izazivajući užasnu smrtnost. Glad, sa svim svojim užasima, prilazila je sve bliže i bliže.

Ipak, uprkos svim dokazima Božje snage, Izrailjci se nisu pokajali, niti naučili lekciju koju je Bog želeo da nauče. Nisu uvideli da Onaj koji je stvorio prirodu upravlja njenim zakonima, i može ih lako pretvoriti u oruđa blagoslova ili sredstva za uništenje. Oholih srca, zaljubljeni u svoje lažno bogoslužjenje, nisu bili spremni da se ponize pod moćnu Božju ruku, i zato su počeli da traže neke druge uzroke kojima bi pripisali svoje patnje.

Jezavelja je odlučno odbijala da prizna sušu kao Gospodnju kaznu. Nepokolebljiva u svojoj odluci da odbaci nebeskog Boga, ona je zajedno sa skoro celim Izrailjem, jednim glasom optuživala Iliju kao uzročnika sve njihove bede. Zar nije on svedočio protiv njihovog oblika bogoslužjenja? Kada bi samo njega mogli da uklone s puta, govorila je ona, bio bi ublažen gnev njihovih bogova, i njihovim nevoljama došao bi kraj.

Carica je naterala Ahava da pokrene vrlo marljivu potragu da pronađe mesto na kome se krije prorok. Okolnim narodima, blizu i daleko, slao je poslanike da traže čoveka koga je mrzeo, ali i koga se plašio. U svojoj želji da potragu učini što temeljitijom, od tih carstava i naroda tražio je da zakletvom potvrde da ne znaju ništa o prorokovom skrovištu. Međutim, sve traganje bilo je uzaludno. Prorok je bio zaštićen od zlobe cara čiji su gresi doneli zemlji Božje optužbe.

Neuspešna u svojim naporima protiv Ilije, Jezavelja je odlučila da se osveti ubijanjem svih Gospodnjih proroka u Izrailju. Ni jedan jedini nije smeo da ostane živ. Razbesnela žena izvršila je svoju nameru svirepo ubijajući mnoge Božje slugu. Međutim, svi nisu bili pobijeni. Avdija, upravitelj Ahavovog doma, čovek veran Bogu, »uze stotinu proroka«, stavljajući na kocku svoj život, »sakri ih po pedeset u jednu pećinu, i hrani ih hlebom i vodom«. (1. O carevima 18,4)

Prošla je i druga godina gladi, a nemilosrdno nebo i dalje nije davalo ni kapi kiše. Suša i glad nastavili su da pustoše po celom carstvu. Očevi i majke, nemoćni da ublaže patnje svoje dece, morali su da budu svedoci njihove smrti. Ipak, i dalje je otpali Izrailj odbijao da svoje srce ponizi pred Bogom i nastavio da gunđa protiv čoveka čije su im reči najavile ove teške kazne. Izgleda da nisu bili u stanju da razaznaju da su njihove patnje i nevolje samo poziv na pokajanje, da je to božansko delovanje koje treba da ih spreči da učine korak koji će ih odvesti preko granica strpljenja Neba.

Otpad Izrailja značio je zlo strašnije od svih mnogostrukih užasa gladi. Bog je pokušavao da pripadnike naroda oslobodi njihovih zabluda i da ih navede da shvate da su odgovorni Onome kome duguju za život i sve. On je pokušavao da im pomogne da ponovo steknu svoju izgubljenju veru i zato je bilo neophodno da ih izloži velikoj nevolji.

»Eda li je meni milo da pogine bezbožnik? govori Gospod, a ne da se odvrati od putova svojih i bude živ?«

»Odbacite od sebe sva bezakonja koja činiste, i načinite sebi novo srce i novi duh; zašto da mrete, dome Izrailjev? Jer mi nije mila smrt onoga koji mre, govori Gospod Gospod; obratite se, dakle, i budite živi!« »Vratite se, vratite se sa zlih putova svojih, jer zašto da mrete, dome Izrailjev?« (Jezekilj 18,23.31.32; 33,11)

Bog je slao Izrailju svoje poslanike i pozivao njegove pripadnike da se vrate svojoj nekadašnjoj vernosti Bogu. Da su poslušali ove pozive, da su se od Vala obratili živome Bogu, Ilijina poruka nikada ne bi bila upućena. Ali, opomene koje su mogle da budu miris života na život pokazale su se kao miris smrti na smrt. Njihova oholost bila je povređena, njihov gnev podigao se protiv glasnika, pa su s posebnom mržnjom gledali proroka Iliju. Kada bi samo mogao da dopadne u njihove ruke, radosno bi ga izručili Jezavelji – kao da su utišavanjem njegovog glasa mogli da zaustave ispunjenje njegovih reči! Iako suočeni s katastrofom, nastavili su da se čvrsto drže svog idolopoklonstva. Tako su svoju krivicu, koja je zemlju izložila kaznama Neba, činili još većom.

Za Izrailjce, pogođene kaznom, postojao je samo jedan izlaz – da se odvrte od greha koji su doveli do toga da se nad njima pokaže strašna ruka Gospodnja, i da se celim svojim srcem vrate Bogu. Njima je bilo upućeno obećanje: »Ako zatvorim nebo da ne bude dažda, ili ako zapovedim skakavcima da popasu zemlju, ili ako pustim pomor na narod svoj; i ponizi se narod moj, na koji je prizvano ime moje, i pomole se, i potraže lice moje, i povrate se sa zlih puteva svojih, i ja ću tada uslišiti s Neba, i oprostiću im greh njihov, i isceliću zemlju njihovu.« (2. Dnevnika 7,13.14) Upravo zato, u želji da dovede do tog blagoslovenog ishoda, Bog je nastavio da uskraćuje rosu i kišu sve dok ne započne odlučujuća reforma.

10 poglavlje

GLAS STROGOG UKORA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz

1. O carevima 17,8–24; 18,1–19)

Za neko vreme Ilija je ostao sakriven u planinama kraj potoka Horata. Tu je u toku mnogih meseci na čudesan način dobijao hranu. Kasnije, kada je zbog duge suše, potok presušio, Bog je naredio svom sluzi da utočište potraži u stranoj zemlji. »Ustani«, bilo mu je rečeno, »idi u Sareptu Sidonsku, i sedi onde; evo, zapovedio sam onde ženi udovici da te hrani.«

Ova žena nije bila Izrailjka. Ona nikada nije imala prednosti i blagoslove koje je uživao Božji izabrani narod; ali je verovala u pravoga Boga i hodila u celoj svetlosti koja je obasjavala njen put. Sada, kada u zemlji Izrailjevoj više nije bilo sigurnosti za Iliju, Bog ga je poslao toj ženi da nađe utočište u njenom domu.

»I ustavši otide u Sareptu; i kada dođe na vrata gradska, gle, žena udovica kupljaše onde drva; i on je dozva i reče joj: donesi mi malo vode u sudu da se napijem. I ona pođe da donese, a on je viknu i reče: donesi mi i hleba malo.«

Glad je teško pritiskala ovaj siromašni dom, pa su čak i oskudni obroci počeli da nedostaju. Ilijin dolazak upravo u onaj dan kada se udovica bojala da će morati da odustane od borbe za održanje života, stavio je na tešku probu njenu veru u silu živoga Boga da se brine za njene potrebe. Međutim, čak i u krajnjoj nestašici, ona je posvedočila za svoju veru prihvatajući zahtev stranca, koji je zatražio da s njime podeli poslednju mrvicu hrane. Odgovarajući na Ilijin zahtev za hranom i vodom, udovica je kazala: »Tako da je živ Gospod Bog tvoj, nemam pečena hleba do pregršt brašna u zdeli i malo ulja u krčagu; i eto, kupim drvaca da otidem i zgotovim sebi i sinu svojem, da pojedemo, pa onda da umremo.« Ilija joj je odvratio: »Ne boj se, idi, zgotovi kako si rekla, ali umesi prvo meni jedan kolačić od toga, i donesi mi, pa posle gotovi sebi i sinu svojem. Jer ovako veli Gospod Bog Izrailjev, brašno se iz zdele neće potrošiti niti će ulja u krčagu nestati dokle ne pusti Gospod dažda na zemlju.« Proba vere veća od ove nije mogla biti zahtevana. Udovica je i do sada postupala prema svim strancima ljubazno i velikodušno. A sada, bez obzira na patnje kojima bi izložila sebe i svoga sina, uzdajući se u Boga Izrailjevog koji će namiriti sve njene potrebe, položila je ovu najveću probu gostoljublja, učinivši »kako reče Ilija«.

Divno je bilo gostoprimstvo koje je Božjem proroku ukazala ova žena Feničanka, i divno je bila nagrađena njena vera i njena velikodušnost. »I jede i ona i on i dom njen godinu dana; brašno se iz zdele ne potroši, niti ulja u krčagu nesta, po reči Gospodnjoj, koju reče preko Ilije.«

»I posle toga razbole se sin žene domaćice, i bolest njegova bi vrlo teška, tako da izdahnu. I ona reče Iliji: što je tebi do mene, čoveče Božji? Jesi li došao k meni da spomeneš bezakonje moje i da mi umoriš sina?«

»I on joj reče: daj mi sina svojega! I uzevši ga iz naručja njena, odnese ga u gornju klet, gde on seđaše, i položi ga u postelju svoju... I pruživši se nad detetom tri puta, zavapi ka Gospodu... I Gospod usliši glas Ilijin, te se povрати u dete duša njegova, i ožive.«

»I Ilija uzevši dete snese ga iz gornje kleti u kuću, i dade ga majci njegovoj, i reče Ilija: Vidi, živ je tvoj sin! A žena reče Iliji: sada znam da si čovek Božji i da je reč Gospodnja u tvojim ustima istina!«

Udovica iz Sarepte podelila je svoje mrvice sa Ilijom, a zauzvrat njen život i život njenog sina bili su sačuvani. Bog je obećao veliki blagoslov svima, koji u vreme nevolje i oskudice pokažu saučešće i pruže pomoć onima kojima je pomoć još potrebija nego njima. On se nije promenio. Njegova snaga danas nije ništa manja nego u Ilijino vreme. Obećanje koje je izgovorio naš Spasitelj ni danas nije ništa manje sigurno: »Koji prima proroka u ime proročko, platu proročku primiće!« (Matej 10,41)

»Gostoljubivosti ne zaboravljajte, jer neki, ne znajući, iz gostoljubivosti primiše anđele na konak.« (Jevrejima 13,2) Ove reči nisu protokom vremena izgubile ništa od svoje snage. Naš nebeski Otac i dalje na puteve svoje dece stavlja prilike koje predstavljaju prikrivene blagoslove; oni koji iskoriste ove prilike nalaze veliku radost. »I ako otvoriš dušu svoju gladnome, i nasitiš dušu nevoljnu; tada će zasjati u mraku videlo tvoje, i tama će tvoja biti kao podne. Jer će te Gospod voditi vazda, i sitiće dušu tvoju na suši, i kosti tvoje krepice, i bićeš kao vrt zaliven i kao izvor kojemu voda ne presiše.« (Isaija 58,10.11)

Svojim vernim slugama Hristos danas kaže: »Koji vas prima, mene prima, a koji prima mene, prima Onoga koji me je poslao.« Nijedno ljubazno delo, učinjeno u Njegovo ime, neće ostati bez priznanja i bez nagrade. U ovo nežno priznanje Hristos uključuje i najslabije i najniže članove Božje porodice. »I ako ko napoji jednoga od ovih malih«, kaže On, onih koji su kao deca u svojoj veri i u svom poznavanju Hrista, »samo čašom studene vode u ime učeničko, zaista vam kažem, neće mu plata propasti!« (Matej 10,40.42)

U toku dugih godina suše i gladi, Ilija se usrdno molio da se srca Izrailjaca odvrte od idolopoklonstva i vrate

vernosti Bogu. Prorok je strpljivo čekao, dok je ruka Gospodnja žestoko pritiskala osuđenu zemlju. Kada je video dokaze o patnjama i nestašicama, koje su se umnožavale na sve strane, njegovo srce ispunilo se žalošću, i on je čeznuo za snagom da brzo ostvari reformu. Međutim, sam Bog je izvršavao svoj plan, i sve što je Njegov sluga mogao da učini bilo je da se u veri moli i čeka vreme za odlučno delovanje. Otpad koji je preovladavao u Ahavovo vreme bio je posledica dugogodišnjeg prestupanja. Izrailj se, korak po korak, iz godine u godinu, udaljavao od pravog puta. Izrailjci su iz naraštaja u naraštaj, odbijali da grade prave puteve svojim nogama, i na kraju se većina naroda pokorila vođstvu sila tame. Prošlo je skoro jedno stoleće otkako se, pod vladavinom cara Davida, Izrailj radosno sjedinio u pevanju pesama hvale Najvišem, u priznavanju svoje potpune zavisnosti od Njegovih svakodnevnih blagoslova. Poslušajmo reči obožavanja, koje su tada pevali:

»Bože, Spasitelju naš...
Sve što se javlja jutrom i večerom ti budiš da slavi tebe.
Nadgledaš zemlju i zalivaš je,
Obilno je obogaćavaš; potok je Božji pun vode,
Spremaš za njih žito, jer si tako uredio.
Brazde njene napajaš, ravniš grude njene,
Kišnim kapima razmekšavaš je,
Blagosiljaš je da rađa.
Ti venčavaš godinu, kojoj dobro činiš,
Stope su tvoje pune masti.
Tiju paše po pustinjama,
I humovi se opasuju radošću.
Luke se osipaju stadima,
i polja se zaodevaju pšenicom,
Vesele se i pevaju.«

(Psalam 65,5.8–13)

Izrailj je tada priznavao Boga kao Onoga koji »je postavio temelje zemlji«. Izražavajući svoju veru, oni su pevali:

»Bezdanom kao haljinom odenuo si je,
Na gorama stoje vode.
Od pretnje tvoje beže,
Od gromovnoga glasa tvojega teku.
Izlaze na gore i slaze u doline,
Na mesto koje si im utvrdio.
Postavio si među, preko koje ne prelaze,
I ne vraćaju se da pokriju zemlju.«

(Psalam 104,5–9)

Samo moćnom silom Beskrajnoga elementi prirode na zemlji i moru i na nebu drže se u svojim granicama. Te elemente On upotrebljava na sreću svojih stvorenja. »Dobre riznice svoje« Bog će obilno trošiti »da da dažd zemlji... na vreme, i da blagoslovi svako delo ruku čovekovih.« (5. Mojsijeva 28,12)

»Izveo si izvore po dolinama,
Između gora teku vode.
Napajaju sve zveri poljske,
Divlji magarci gase žeđ svoju.
Na njima ptice nebeske žive,
Kroz grane razleže se glas njihov...
Daješ te raste trava stoci,
I zelen na korist čoveku,
Da bi izvodio hleb iz zemlje,
I vino veseli srce čoveku,
I lice se svetli od ulja,
Hleb srce čoveku krepí...
Kako je mnogo dela tvojih, Gospode!
Sve si premudro stvorio,
Puna je zemlja blaga tvojega.
Gle, more veliko i široko,
Tu gamižu bez broja,
Životinje male i velike...
Sve tebe čeka,
Da im daješ piću na vreme.
Daješ im, primaju:

Otvoriš ruku svoju
Site se dobro!*«*

(Psalam 104,10–15.24–28)

Izrailj je imao dovoljno prilika da se raduje. Zemlja u koju ih je Gospod doveo bila je zemlja u kojoj je teklo mleko i med. Dok su lutali pustinjom, Bog im je obećao da će ih odvesti u zemlju u kojoj nikada neće nedostajati kiše. »Jer zemlja u koju ideš da je naslediš«, kazao im je On, »nije kao zemlja Misirska, iz koje ste izašli, gde si sejao svoje seme, i zalivao na svojim nogama kao vrt od zelja: nego je zemlja koju idete da je nasledite zemlja u kojoj su brda i doline, i natapa je dažd nebeski, zemlja, o kojoj se stara Gospod Bog tvoj, i na koju su jednako obraćene oči Gospoda Boga tvogega, od početka godine do kraja.«

Obećanje o obilju kiše bilo je dato kao odgovor na poslušnost. »Zato, ako dobro uzaslušate zapovesti, koje vam ja zapovedam danas, ljubeći Gospoda Boga svojega, i služeći mu svim srcem svojim i svom dušom svojom, tada ću davati dažd zemlji vašoj na vreme, i rani i pozni, i sabiraćeš žito svoje i vino svoje i ulje svoje. I za stoku ću tvoju davati travu u polju tvom, i ješćeš i bićeš sit.«

»Čuvajte se«, opomenuo je Gospod svoj narod, »da se ne prevari srce vaše da se odmetnete i da služite tuđim bogovima i klanjate im se, da se ne bi razgnevio Gospod na vas, i zatvorio nebo da ne bude dažda, i zemlja da ne da roda svojega, te biste brzo izginuli u dobroj zemlji koju vam Gospod daje.« (5. Mojsijeva 11,10–17)

»Ali, ako ne uzaslušaj glasa Gospoda Boga svojega da držiš i tvoriš sve zapovesti njegove, i uredbe njegove, koje ti ja danas zapovedam«, Izrailjci su bili opomenuti, »Nebo nad glavom tvojom biće od bakra i zemlja pod tobom od gvožđa. Učiniće Gospod da dažd zemlji tvojoj bude prah i pepeo, koji će padati s neba na te, dokle se ne istrebiš.« (5. Mojsijeva 28,15.23.24)

To su bili pojedini mudri saveti koje je Gospod dao starom Izrailju. »Nego, složite ove reči moje u srce svoje i u dušu svoju«, zapovedio je Bog svom izabranom narodu, »i vežite ih kao znak sebi na ruku, i neka vam budu kao počeonik među očima vašim. I učite ih sinove svoje govoreći o njima kad sediš u kući svojoj i kad ideš putem, i kad ležeš i kad ustaješ.« (5. Mojsijeva 11,18.19) Ove zapovesti bile su jasne, a ipak, kako su stoleća prolazila, i naraštaj za naraštajem gubio iz vida blagoslove koje je Bog pripremio za njihovo duhovno dobro, razorni uticaji otpada pretili su da uklone sve prepreke koje je širenju zla postavila božanska milost.

Tako se dogodilo da je Bog sada pohodio svoj narod najoštrijom od najavljenih kazni. Ilijino proročanstvo je dobijalo svoje strašno ispunjenje. U razdoblju od tri godine vesnika nevolje tražili su od grada do grada, od naroda do naroda. Po Ahavovom nalogu, mnogi vladari davali su svoju časnu reč da se čudni prorok ne nalazi na njihovom području. Ipak, potraga je nastavljena, jer su Jezavelja i Valovi proroci mrzeli Iliju smrtnom mržnjom, i nisu štedeli napora da ga se domognu. Ali, i dalje nije bilo kiše.

I konačno, »posle mnogo vremena«, reč Gospodnja došla je Iliji: »Idi, pokaži se Ahavu, i pustiću dažd na zemlju!«

Poslušan zapovesti, »otide Ilija da se pokaže Ahavu«. Nekako u isto vreme kada je Ilija krenuo na put prema Samariji, Ahav je predložio Avdiji, upravitelju svoga doma, da pođe u potragu za izvorima i vodenim tokovima, u nadi da će pronaći pašu za svoja izgladnela stada i krda. Čak su se i na carskom dvoru osećale teške posledice dugotrajne suše. Car, duboko zabrinut za budućnost svoga doma, odlučio je da se lično ujedini sa svojim slugom u traženju nekog boljeg mesta na kome bi još bilo nešto paše. »I podeliše među sobom zemlju kuda će ići; Ahav otide jednim putem sam, a Avdija otide drugim putem sam.«

»A kada Avdija beše na putu, gle, srete ga Ilija; i on ga pozna, i pade ničice, i reče: Jesi li ti, gospodaru moj Ilija?«

U toku otpada Izrailja, Avdija je ostao veran. Njegov gospodar, car, nije bio u stanju da ga odvrati od vernosti živom Bogu. Sada je dobio čast da izvrši Ilijin nalog. Prorok mu je rekao: »Idi, kaži gospodaru svojem, evo Ilije!«

Avdija, vrlo uplašen, uzviknuo je: »Šta sam zgrešio da slugu svojega predaš u ruke Ahavu da me pogubi!« Odnosi takvu vest Ahavu značilo je sigurnu smrt. »Tako da je živ Gospod Bog tvoj«, objasnio je proroku, »nema naroda ni carstva kuda nije slao gospodar moj da te traže, i rekoše: nema ga. A on zakle carstva i narode da te ne mogu da nađu. A ti sada kažeš: idi, kaži gospodaru svojem, evo Ilije! A kada ja otidem od tebe, duh će te Gospodnji odneti, a ja neću znati kuda; pa da otidem i prokažem Ahavu, a on da te ne nađe, ubiće me.«

Avdija je iskreno zaklinjao proroka da ga ne šalje. »A sluga se tvoj«, dodao je, »boji Gospoda od mladosti svoje. Nije li kazano gospodaru mojemu šta sam učinio kada Jezavelja ubijaše proroke Gospodnje? Kako sakrih stotinu proroka Gospodnjih, po pedeset u jednu pećinu, i hranih ih hlebom i vodom? A ti sada kažeš: idi, kaži gospodaru svojem, evo Ilije! Ubiće me!«

Svečanom zakletvom Ilija se obavezao Avdiji da njegovo putovanje neće biti uzaludno. »Tako da je živ Gospod nad vojskama pred kojim stojim«, uzviknuo je Ilija, »danas ću mu se pokazati!« Ohrabren time, »otide Avdija pred Ahava i kaza mu«.

Sa zaprepaštenjem koje se mešalo sa užasom, car je slušao poruku od čoveka koga se bojao i koga je mrzeo, i kojega je tako neumorno tražio. Dobro je znao da Ilija neće dovesti svoj život u opasnost samo zato da ga vidi. Da li je moguće da se prorok sprema da izrekne još jedno prokletstvo nad Izrailjem? Carevo srce obuzeo je strah. Setio se Jerovoamove suve ruke. Ahav nije mogao da izbegne susret, a nije se ni usuđivao da podigne svoju ruku protiv Božjeg glasnika. I tako, praćen svojom vojničkom telesnom gardom, uzdrhtali vladar krenuo je da sretne proroka.

Car i prorok su stajali licem u lice. Iako je Ahav bio ispunjen strašnom mržnjom, u Ilijinoj prisutnosti izgledao je bespomoćan, ostavljen od svih. Svojim prvim teško izgovorenim rečima: »Jesi li ti onaj što nesreću donosi na Izrailja«, on nesvesno iznosi najdublja osećanja svoga srca. Ahav je znao da su Božjom rečju nebesa postala kao od bakra, a ipak se trudio da krivicu za teške kazne koje su pogodile zemlju prebaci na proroka.

Prirodno je da prestupnik smatra Božjeg glasnika odgovornim za nevolje koje su došle kao sigurna posledica skretanja s puta pravедnosti. Oni koji sebe dovode pod sotoninu vlast postaju nesposobni da vide događaje onako kao što ih Bog gleda. Kada se ogledalo istine postavi pred njih, postaju odbojni prema pomisli da treba da dobiju ukor. Zaslepljeni grehom, odbijaju da se pokaju; smatraju da su se Gospodnje sluge okrenule protiv njih i zato zaslužuju najoštriju opomenu.

Svestan svoje nevinosti, Ilija stoji pred Ahavom i ne pokušava da se izgovori ili polaska caru. Ne pokušava da izbegne carev gnev dobrom veću da je suša skoro pri kraju. On nema nikakvo opravdanje koje bi ponudio caru. Uvređen, revnujući za Božju čast, odbacuje Ahavove optužbe, neustrašivo objavljujući caru da su njegovi gresi, i gresi njegovih otaca, navukli na Izrailj ovu strašnu nevolju. »Ne donosim ja nesreću na Izrailja«, hrabro tvrdi Ilija, »nego ti i dom oca tvojega ostavivši zapovesti Gospodnje i pristavši za Valima.«

I danas je potreban glas stroge opomene, jer su teški gresi odvojili narod od Boga. Neverstvo je skoro postalo savremeno. »Nećemo da on caruje nad nama«, kao da govore hiljade (Luka 19,14). Prelepe propovedi, tako često održavane, ne ostavljaju trajne utiske; truba ne daje jasan glas. Jasna i oštra istina Božje reči, ne seče ljude sve do srca.

Ima mnogo takozvanih hrišćana koji bi, kada bi mogli da izraze svoja prava osećanja, kazali: Zar ima ikakve potrebe za tako otvorenim govorima? Oni bi takođe zamerili – Zašto je Jovan Krstitelj morao da kaže farisejima: »Porodi aspidini, ko vam kaza da bežite od gneva koji ide?« (Luka 3,7) Zašto je morao da izazove gnev Irodijade, govoreći Irodu da nezakonito živi sa ženom svoga brata? Hristov preteča je izgubio život samo zato što je otvoreno propovedao! Pa, zar nije mogao da služi Bogu ne izazivajući nezadovoljstvo onih koji su živeli u grehu?

Tako su sami sebe smirivali ljudi koji su morali da stoje kao verni čuvari Božjeg zakona, sve dok politika nije zauzela mesto vernosti, a grehu bilo dozvoljeno da se nesmetano širi. Kada će se glas ozbiljnog ukora još jednom čuti u Crkvi?

»Ti si taj!« (2. Samuilova 12,7) Reči potpuno otvorene, kao one koje je Natan uputio Davidu, danas se retko čuju s propovedaonica, retko se nalaze u našoj štampi. Kada ne bi bile tako retke, zapazili bismo više Božje sile koja bi se pokazivala među ljudima. Gospodnji glasnici ne smeju se tužiti da su njihovi napori besplodni, sve dok se ne pokaju zbog svoje ljubavi prema odobravanjima i svoje želje da ugone ljudima, što ih navodi da prikrivaju istinu.

Oni propovednici koji ugađaju ljudima, koji viču: Mir, mir, kada Gospod ne govori o miru, dobro bi učinili da svoje srce ponize pred Bogom, da traže oprostaj za svoju neiskrenost i nedostatak moralne hrabrosti. Ljubav prema bližnjima ne navodi ih da ublažuju poruku koja im je poverena, već naklonost prema udobnostima i sklonost da popuštaju svojim slabostima. Prava ljubav traži najpre odavanje počasti Bogu i spasenje duša. Oni koji imaju tu ljubav neće izbegavati istinu da bi sačuvali sebe od neugodnih posledica otvorenog propovedanja. Kada su duše u opasnosti, Božji propovednici neće misliti o sebi, već će izgovoriti reči koje su im date da ih izgovore, odbiće da opravdavaju i prikrivaju zlo.

O, kada bi svaki propovednik mogao da shvati svetost svoje službe, svetost svoga rada, i kada bi pokazao hrabrost koju je Ilija pokazao! Kao vesnici od Boga postavljeni, propovednici se nalaze na položaju uzvišene odgovornosti. Oni treba da »pokaraju, zaprete, umole sa svakim snošenjem«! (2. Timotiju 4,2) Umesto Hrista, treba da rade kao pristavi nebeskih tajni, hrabreći poslušne i opominjući neposlušne. Svetovna politika na njih ne sme da utiče. Nikada ne smeju da skrenu s puta na koji ih je Hristos postavio. S verom treba da idu napred, imajući na umu da su okruženi mnoštvom svedoka. Oni ne smeju izgovarati svoje reči, već reči koje im je Jedini, veći od svih moćnika na Zemlji, naredio da kažu. Njihova poruka treba da glasi: »Tako reče Gospod!« Bog traži ljude slične Iliji, Natanu i Jovanu Krstitelju – ljude koji će nositi Njegovu poruku verno, ne gledajući na posledice;

Ijude, koji će istinu izgovarati hrabro, iako ona traži da žrtvuju sve što imaju.

Bog ne može da upotrebi ljude koji se u vreme nevolje, kada je neophodna snaga, hrabrost i uticaj svih, boje da čvrsto stanu na stranu pravde. On traži ljude koji će se verno boriti protiv zla, protiv poglavarstava i sila, protiv upravitelja tame ovoga sveta, protiv duhovne pokvarenosti na visokim mestima! Upravo takvima On će uputiti reči: »Dobro, slugo dobri i verni... uđi u radost gospodara svojega!« (Matej 25,23)

11 poglavlje

KARMIL

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz 1. O carevima 18,18–40)

Stojeći pred Ahavom, Ilija je zahtevao da se svi Izrailjci okupe i na brdu Karmil i sretnu s njim, Valovim i Astartinim prorocima. »Pošalji«, zapovedio je prorok, »i saberi k meni svega Izrailja na goru Karmilsku, i četiri stotine i pedeset proroka Valovih, i četiri stotine proroka iz luga, koji jedu za stolom Jezaveljinim!« Zapovest je izrekao čovek koji je izgleda stajao u prisutnosti samog Gospoda; Ahav je smesta poslušao, kao da je prorok vladar, a car podanik. Brzi glasnici bili su poslani u sve krajeve carstva da objave susret s Ilijom i prorocima Vala i Astarte. U svakom gradu i selu ljudi su se pripremali da dođu na sastanak u određeno vreme. Srca mnogih ispunila su se čudnim predosećanjem dok su putovali prema zakazanom mestu. Dogodiće se nešto neobično; zašto bi nas inače pozivali da se okupimo na Karmilu? Kakva će nova nevolja zadesiti narod i zemlju?

Pre suše, brdo Karmil bilo je poznato po lepoti, po potocima koji su izvirali iz nepresušnih izvora, po plodnim padinama prekrivenima divnim cvećem i bujnim šumarcima. Međutim, sada je njegova lepota stenjala pod strašnim prokletstvom. Oltari, podignuti u slavu Vala i Astarte, mogli su se videti u lugovima bez lišća. Na vrhu jednoga od najviših planinskih lanaca, kao njihova suprotnost, stajao je razvaljeni Gospodnji oltar.

S Karmila su se videla nepregledna prostranstva zemlje; njegovi vrhovi bili su vidljivi iz mnogih krajeva izrailjskog carstva. U podnožju planine bilo je mesta s kojih se moglo dobro videti skoro sve što se na visini odigravalo. Pod okriljem njegovih pošumljenih padina obavljano je idolopokloničko bogoslužjenje, kojim je Bogu nanošena velika sramota. Ilija je izabrao ovo uzvišenje, kao najbolje mesto za prikazivanje Božje sile i odbranu časti Njegovog imena.

Određenog dana, u rano jutro, mnoštvo otpalih Izrailjaca, ispunjenih nestrpljivim iščekivanjem, okupilo se u blizini planinskog vrha. Jezaveljini proroci kretali su se uzbrdo u veličanstvenoj koloni. U punom sjaju pojavio se car i zauzeo mesto na čelu povorke sveštenika, dočekan glasnim pozdravima idolopoklonika. Ipak, zebnja je obuzimala srce sveštenika, dok su razmišljali kako je na prorokovu reč zemlja Izrailjeva tri i po godine ostala bez rose i kiše. Bili su sigurni da se priprema, velika kriza. Bogovi u koje su se uzdali pokazali su se nemoćnim da dokažu da je Ilija lažni prorok. Predmet njihovog obožavanja pokazivao je čudnu ravnodušnost prema njihovim vatrenim zaklinjanjima, prema molitvama, suzama i poniženjima, njihovim ogavnim ceremonijama, njihovim stalnim i skupim žrtvama. Suočen s carem Ahavom i lažnim prorocima, okružen okupljenim mnoštvom Izrailjaca, Ilija je stajao, kao jedini koji je došao da brani Gospodnju čast. Onaj koga je celo carstvo smatralo krivim za sve nevolje bio je sada tu, naizgled bespomoćan u prisutnosti vladara Izrailja, Valovih proroka, ratnika, i hiljada ljudi koji su ih okružavali. Ali, Ilija nije bio sam. Iznad njega i oko njega bile su zaštitničke čete Neba, anđela silnih snagom.

Prorok stoji pred mnoštvom, ne stideći se, ne plašeći se, potpuno svestan svoga zadatka da izvrši božansku zapovest. Njegovo lice sija uzvišenom svečanošću. S očekivanjem punim straha narod čeka da on progovori. Pogledavši prvo prema razvaljenom Gospodnjem oltaru, a zatim prema mnoštvu, Ilija je povikao jasnim glasom, sličnim zvuku trube: »Dokle ćete hramati na obe strane? Ako je Gospod Bog, idite za njim; ako li je Val, idite za njim!«

Narod mu nije odgovorio ni reči. Niko u tom nepreglednom mnoštvu nije se usuđivao da iskaže svoju vernost Gospodu. Kao taman oblak, prevara i zaslepljenost prekrili su Izrailj. Taj sudbonosni otpad nije odjednom zahvatio narod, već postepeno, onako kako su od prilike do prilike odbijali da poslušaju reči opomene i ukora koje im je Gospod slao. Svako udaljavanje od onoga što je pravo, svako odbijanje da se pokaju, produbljivalo je njihovu krivicu i sve više udaljavalo ih od Neba. I sada, u ovoj krizi, istrajali su u odbijanju da stanu na Božju stranu.

Gospod prezire ravnodušnost i neverstvo u vreme kada krize zahvate Njegovo delo. Celi svemir s neizrecivim zanimanjem posmatra završne prizore u velikom sukobu između dobra i zla. Božji narod približava se granicama večnog sveta; šta mu može biti važnije od odanosti nebeskom Bogu? U toku svih vekova, Bog je imao moralne heroje. On ih i sada ima – one koji se, slično Josifu i Iliji i Danilu, ne stide da sebe priznaju pripadnicima Njegovog posebnog naroda. Njegovi posebni blagoslovi prate delovanje ljudi od akcije, ljudi koji se ne daju skrenuti s pravog puta dužnosti, koji pitaju: »Ko je Gospodnji?« (2. Mojsijeva 32,26), ljudi koji se neće zaustaviti samo na raspitivanju, već će zahtevati da oni koji su odlučili da se ujedine s Božjim narodom stupe napred i na pouzdan način pokažu svoju odanost Caru nad carevima i Gospodararu nad gospodarima. Takvi ljudi

svoju volju i svoje planove potčinjavaju Božjem zakonu. Ljubav prema Njemu nagoni ih da svoj život ne smatraju važnim. Njihovo delo je da prihvate svetlost koja blista iz Reči i da je prenesu svetu jasnim, postojanim zracima. Vernost Bogu je njihova lozinka.

Dok Izrailj na Karmilu sumnja i okleva, Ilijin glas još jednom razbija tišinu: »Ja sam sam ostao prorok Gospodnji, a proroka Valovih ima četiri stotine i pedeset. Dajte nam dva junca, i neka oni izaberu sebi jednoga, i neka ga iseku na komade, i metnu na drva, ali ognja da ne podmeću; a ja ću prigrotoviti drugoga junca, i metnuću ga na drva, ali ognja neću podmetati. Tada prizovite ime svojih bogova, a ja ću prizvati ime Gospodnje, pa koji se bog odazove ognjem, onaj neka je Bog.«

Ilijin razuman predlog narod nije mogao zaobići, i zato nalazi hrabrosti da odgovori: »Dobro reče!« Valovi proroci se ne usuđuju da izraze suprotno mišljenje; obraćajući se i njima, Ilija određuje: »Izaberite sebi jednoga junca, i prigrotovite ga prvo, jer je vas više; i prizovite ime bogova svojih, ali vatre ne podmećite!«

Spolja smeli i izazovni, ali užasnuti i svesni krivice u svom srcu, lažni proroci pripremaju svoj oltar, stavljaju na njega drva i žrtvu; a zatim započinju svoje čaranje. Njihovi reski uzvici odjekuju, odbijajući se od okolnih šuma i vrhova, dok prizivaju ime svoga boga, govoreći: »O, Vale, čuj nas!« Sveštenici se okupljaju oko oltara, skaćući, teturajući se i vičući, čupajući kosu i parajući telo, zaklinju svoga boga da im pomogne.

Jutro je prošlo, dolazi podne, a ipak još nema dokaza da Val čuje viku zavedenih sledbenika. Nema glasa, nema odgovora na njihove očajničke molitve. Nikakav oganj nije spalio žrtvu.

Nastavljajući svoja vatrena zaklinjanja, lažljivi sveštenici stalno pokušavaju da pronađu neki način da zapale vatru na oltaru i tako navedu ljude da poveruju da je oganj došao neposredno od Vala. Međutim, Ilija posmatra svaki njihov pokret; sveštenici se nadaju, iako nade nije moglo biti, da će im se pružiti prilika za prevaru i zato produžavaju svoje besmislene ceremonije.

»I kad bi u podne, stade im se rugati Ilija, govoreći: vičite jače, jer je on bog! Valjda se nešto zamislio, ili je u poslu, ili na putu, ili može biti spava, da se probudi. A oni stadoše vikati iza glasa, i parati se noževima i šilima po svom običaju, dokle ih krv ne obli. A kad prođe podne, stadoše prorokovati, dokle dođe vreme da se prinese dar, ali nikakva glasa ni od koga da odgovori, nikoga da čuje!«

Radosno bi sotona priskočio u pomoć onima koje je prevario i koji su mu odano služili. Radosno bi poslao munju da zapali njihovu žrtvu. Ali, Gospod je postavio međe sotonu, ograničio je njegovu silu, pa ni svi njegovi napori nisu mogli da ukrešu nijednu varnicu na Valovom oltaru.

Na kraju, glasova promuklih od vikanja, haljina krvavih od rana koje su sami sebi zadali, sveštenici su počeli da očajavaju. S nesmanjenom žestinom, sada su s rečima molitava počeli mešati i reči strašnog proklinjanja svoga boga Sunca, dok je Ilija nastavio da ih pažljivo posmatra. Znao je da bi ga narod smesta rastrgao na komade kada bi sveštenicima uspelo da na bilo koji način zapale vatru na oltaru.

Veče je počelo da se spušta. Valovi proroci su umorni, onemoćali, zbunjeni. Jedan je predlagao jedno, drugi nešto drugo, sve dok, konačno, nisu odustali od daljih napora. Njihovi uzvici i kletve nisu više odjekivali Karmilom. Očajni, povukli su se iz takmičenja.

U toku tog celog dugačkog dana, narod je pratio napore svojih zbunjenih sveštenika. Videli su njihovo divljačko skakanje oko oltara, kao da su želeli da nateraju vrele Sunčeve zrake da posluže njihovoj nameri. Posmatrali su užasnuto kako sveštenici sami sebe mrcvare i ranjavaju, i imali priliku da razmišljaju o ludosti služenja idolima. Mnogi iz mnoštva umorni od prikazanog demonizma, s najvećim interesovanjem čekali su da vide šta će Ilija učiniti.

U vreme večernje žrtve, Ilija je pozvao narod: »Pristupite k meni!« Kada su se drščući približili, Ilija se okrenuo razvaljenom oltaru na kome su nekada ljudi obožavali Boga nebeskoga, i popravio ga. Njemu je ta gomila razvalina bila dragocenija od svih veličanstvenih idolopokloničkih oltara.

Obnavljajući ovaj prastari oltar, Ilija je pokazao da poštuje zavet koji je Gospod sklopio s Izrailjem, kada je narod prešao preko Jordana i ušao u Obećanu zemlju. Izabravši »dvanaest kamena, prema broju plemena sinova Jakova ... načini od toga kamenja oltar u ime Gospodnje«.

Razočarani Valovi sveštenici, iznemogli od svojih uzaludnih napora, čekaju da vide šta će Ilija učiniti. Mrze proroka koji je predložio probu, koja je otkrila slabost i nemoć njihovih bogova; ali boje se njegove snage. Narod, takođe prestrašen, skoro bez daha od očekivanja, posmatra Iliju koji nastavlja pripreme. Smireno prorokovo lice pokazuje se kao izrazita suprotnost fanatičnoj, besmislenoj grozničavosti Valovih sledbenika.

Kada je završio oltar, prorok je oko njega iskopao rov, i stavivši drva na oltar i pripravivši junca, položio žrtvu i zapovedio narodu da prelije vodu preko žrtve i oltara. »I reče: napunite četiri vedra vode, i izlijte na žrtvu i na drva. Pa opet reče: učinite to još jednom. I učiniše još jednom. Pa opet reče: učinite i trećom. I učiniše i trećom. Te poteče voda oko oltara, i napuni se opkop vode.«

Podsećajući narod na dugotrajno otpadništvo koje je navuklo Gospodnji gnev, Ilija ih poziva da ponize svoje srce i da se obrate Bogu svojih otaca, da bude uklonjeno prokletstvo izrečeno nad Izrailjevom zemljom. I tada,

poklonivši se s poštovanjem pred nevidljivim Bogom, podigao je svoje ruke prema Nebu i uputio jednostavnu molitvu. Valovi sveštenici su od ranog jutra do kasnog poslepodneva vikali, bacali penu i skakali, ali dok se Ilija molio, nikakvi besmisleni krikovi nisu parali karmilske visove. On se molio kao da zna da je Gospod tu, da je svedok tog prizora, da sluša njegov poziv. Valovi proroci su se molili divlje, nerazumno. Ilija se moli jednostavno i vatreno, tražeći od Boga da pokaže svoju nadmoćnost nad Valom, da bi Izrailj mogao biti pokrenut da se obrati Njemu.

»Gospode Bože Avramov, Isakov i Izrailjev«, moli se prorok, »neka danas poznaju da si ti Bog u Izrailju, i ja da sam tvoj sluga, i da sam po tvojoj reči učinio sve ovo. Usliši me, Gospode, usliši me, da bi poznao ovaj narod da si ti Gospode Bog, kad opet obratiš srca njihova!«

Tišina, teška u svojoj svečanosti, počiva na svima. Valovi sveštenici drhte od užasa. Svesni svoje krivice, očekuju brzu odmazdu.

Čim je Ilija završio molitvu plamenovi, slični sjajnim munjama, spustili su se s neba na podignuti oltar, spalili žrtvu, popili vodu u opkopu, pretvorivši u prah čak i kamenje oltara. Sjaj plamena obasjao je planinu i zaslepio oči posmatrača. U dolinama u podnožju planine, odakle su mnogi s napregnutom pažnjom posmatrali pokrete onih na vrhu, spuštanje vatre jasno se videlo, i sve zaprepastilo. Podsetilo ih je na stub od ognja kod Crvenog mora, koji je sinove Izrailjeve razdvojio od egipatske vojske.

Narod na vrhu planine bacio se na zemlju ispunjen strahopoštovanjem prema nevidljivom Bogu. Niko više nije se usuđivao da gleda vatru koja je došla s Neba. Bojali su se da će i sami biti spaljeni; ubeđeni u svoju obavezu da priznaju Ilijinog Boga kao Boga svojih otaca, kome su dužni da budu verni, povikali su u jedan glas: »Gospod je Bog, Gospod je Bog!« Uzvik se zaprepašćujućom jasnoćom razlegao planinom i odjeknuo okolnom ravnicom. Konačno, Izrailj je došao k sebi, prozreo prevaru, pokajao se. Konačno, narod je uvideo kako je strašno sramotio Boga. Priroda Valovog bogoslužjenja, kao suprotnost razumnoj službi koju očekuje pravi Bog, bila je potpuno otkrivena. Narod je shvatio da je Bog bio i pravedan i milostiv, kada im je uskratio rosu i kišu sve dok nisu priznali Njegovo ime. Sada su bili spremni da priznaju da je Ilijin Bog veći od svakog idola.

Valovi sveštenici zaprepašćeno su posmatrali divno otkrivanje Gospodnje sile. Međutim, čak i u svojoj zbunjenosti i u prisutnosti božanske slave, odbili su da se pokaju za svoja zlodela. Želeli su da i dalje ostanu Valovi proroci. Tako su sami pokazali da su zreli za uništenje. Da bi pokajnički Izrailj bio zaštićen od zavodničkih pokušaja onih koji su ga učili da služi Valu, Gospod je dopustio Iliji da uništi lažne učitelje. Gnev naroda je i tako već bio podignut protiv onih koji su vodili u prestupništvo; i kada je Ilija izdao naredbu: »Pohvatajte te proroke Valove, da nijedan ne uteče«, narod je bio spreman da ga poslušaju. Uхватili su sveštenike, odveli ih do potoka Kisona, i tamo, pre nego što se završio dan, koji je obeležio početak odlučne reforme, Valovi sveštenici bili su pobijeni. Nijednome nije bilo dopušteno da preživi.

12 poglavlje

OD JEZRAELA DO HORIVA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz

1. O carevima 18,41–46; 19,1–8)

Posle uklanjanja Valovih proroka, bio je otvoren put za pokretanje velike duhovne reforme među pripadnicima deset plemena iz severnog carstva. Ilija je ljudima otkrio veličinu njihovog otpada; pozvao ih da ponize svoja srca i da se vrate Gospodu. Nebeski sudovi bili su izvršeni; narod je priznao svoje grehe, prihvatio Boga svojih otaca kao živoga Boga, nebesko prokletstvo sada je trebalo da bude povučeno, a svakidašnji blagoslovi života obnovljeni. Zemlja je trebalo da bude osvežena kišom. »Idi, jedi i pij«, rekao je Ilija Ahavu, »jer huji velik dažd!« Prorok je zatim otišao na vrh planine da se moli.

Nikakav vidljivi dokaz skore kiše nije naveo Iliju da sa takvim uverenjem naloži Ahavu da se pripremi za kišu. Prorok nije video oblake na nebu, niti je čuo grmljavinu. On je samo izgovorio reči koje mu je Sveti Duh, odgovarajući tako na njegovu snažnu veru dao da kaže. U toku celog dana bez oklevanja je ispunjavao Božju volju, otkrivajući poverenje u proročanstva iz Božje reči; i sada, učinivši sve što je bilo u njegovoj moći, znao je da će Nebo obilno izliti obećane blagoslove. Isti Bog koji je poslao sušu, obećao je i obilje kiše kao nagradu za dobra dela; sada je Ilija očekivao obećano izlivanje. U stavu poniznosti, »metnuvši lice svoje među kolena svoja«, uputio je Bogu posredničku molitvu za Izrailj koji se kajao.

Ilija je uporno slao svoga slugu na mesto odakle se videlo Sredozemno more da otkrije pojavu ikakvog vidljivog znaka da je Bog čuo njegovu molitvu. Svaki put sluga se vraćao sa odgovorom: »Nema ništa!« Prorok nije postao nestrpljiv, niti je izgubio veru, već je nastavio da se iskreno moli. Šest puta sluga se vraćao potvrđujući da nema nikakvog znaka kiše na bakarnom nebu. Nepokolebljivi Ilija šalje ga još jednom; ovoga puta sluga se vraća s porukom: »Eno, mali oblak kao dlan čovečji, diže se od mora.«

To je bilo dovoljno. Ilija nije čekao da se nebo zamračí. U tom malom oblaku verom je video obilje kiše; delovao je u skladu sa svojom verom, poslavši brzo slugu Ahavu s porukom: »Preži i idi, da te ne uhvati dažd!«

Ilija bio čovek velike vere i upravo zato Bog ga je mogao upotrebiti u ovoj ozbiljnoj krizi u istoriji Izrailja. Dok se molio, verom se hvatao za obećanja Neba i istrajao u molitvi sve dok njegove molbe nisu bile uslišene. Nije čekao na potpune dokaze da ga je Bog čuo, već je bio spreman da pođe dalje na najmanji dokaz Božje naklonosti. Ipak, sve što je uz Božju pomoć bio u stanju da učini, svi mogu da učine na svom području delovanja u Božjoj službi; o proroku s galadskih planina pisano je: »Ilija beše čovek smrtan kao i mi, i pomoli se Bogu da ne bude dažda; i ne udari dažd na zemlji za tri godine i šest meseci.« (Jakov 5,17)

Vera slična ovoj danas je neophodna u svetu – vera koja će se osloniti na obećanja iz Božje reči i odbiti da odustane sve dok je Nebo ne usliši. Vera slična ovoj usko nas povezuje s Nebom i daje snagu da se suočimo sa silama tame. Božja deca verom »pobediše carstva, učiniše pravdu, dobiše obećanja, zatvoriše usta lavovima, ugasiše silu ognjenu, utekoše od oštrice mača, ojačaše od nemoći, postaše jaki u bitkama, rasteraše vojske tuđe«. (Jevrejima 11,33.34) Verom danas treba da dostignemo visine koje nam je odredila Božja namera. »Ako možeš verovati, sve je moguće onome koji veruje!« (Marko 9,23)

Vera je suštinski činilac uspešne molitve. »Onaj koji hoće da dođe Bogu, valja da veruje da ima Bog i da plaća onima koji ga traže.« »I ovo je sloboda koju imamo k njemu da ako što molimo po volji njegovoj poslušna nas. I kada znamo da nas sluša šta god molimo, znamo da će nam dati što ištemo od njega.« (Jevrejima 11,6; 1. Jovanova 5,14.15) Svoje molbe možemo upućivati Ocu u Jakovljevoj čvrstoj veri i nepokolebljivoj Ilijinoj istrajnosti, tražeći sve što nam je obećao. Čast Njegovog prestola zahteva ispunjenje Njegove reči.

Senke noći već su počele da pokrivaju brdo Karmil, kada se Ahav spremio da krene. »U tom se zamračí nebo od oblaka i vetra, i udari velik dažd. A Ahav, sedavši na kola, otide u Jezrael.« Dok je putovao prema carskom gradu kroz noć i kišu koja nije dala oka otvoriti, Ahav nije mogao da vidi put pred sobom. Ilija, koji je, kao prorok Božji, toga dana ponizio Ahava pred njegovim podanicima i pobio sveštenike idolopoklonike, i dalje ga je priznavao kao cara nad Izrailjem; i sada, u znak podaničke vernosti, trčao je pred carskim kolima, vodeći cara sve do ulaza u grad.

U ovom ljubaznom delu Božjeg vesnika prema pokvarenom caru krije se pouka za sve one koji tvrde da služe Bogu, a u sopstvenim očima izgledaju vrlo veliki. Ima i onih kojima je ispod časti da obavljaju dužnosti koje im se čine sporednim. Oni oklevaju da obave čak i neophodnu službu, jer se boje da će ih neko videti da obavljaju posao sluge. Takvi mogu mnogo da nauče iz Ilijinog primera. Na jednu njegovu reč nebeska blaga bila su uskraćena zemlji preko tri godine; njemu je Bog ukazao veliku čast kada je, odgovarajući na njegovu molitvu na Karmilu, oganj pao s neba i spalio žrtvu; njegova ruka izvršila je Božji sud i zatrla idolopokloničke proroke;

njegova molitva za kišu je bila uslišena. A ipak, posle izrazite pobede, kojom je Bog po svojoj milosti nagradio njegovu javnu službu, bio je spreman da obavi službu fizičkog radnika.

Na ulazu u Jezrael Ilija i Ahav su se razdvojili. Prorok, odlučivši da ostane izvan zidina, ogrnuo se svojim plaštem, i legao na голу zemlju da spava. Car, ušavši u grad, uskoro se našao pod okriljem svoje palate i tamo ispričao svojoj ženi o divnim događajima iz toga dana i čudesnom otkrivanju božanske sile koje je dokazalo Izrailju da je Gospod pravi Bog, a da je Ilija Njegov izabrani poslanik. Kada je Ahav ispričao svojoj ženi da su idolopoklonički proroci pobijeni, Jezavelja, žena tvrdoga i nepokajanoga srca, odmah se razgnevila. Nije htela da prizna da se u događajima na Karmilu otkrila nadmoćnost Božje providnosti, i dalje odbojna, drsko je izjavila da Ilija mora da umre.

Te noći je glasnik probudio umornog proroka i predao mu Jezaveljinu poruku: »Tako da učine bogovi i tako da dodaju, ako sutra u ovo doba ne učinim od tebe što je od kojega god od tih!«

Sve je izgledalo da se posle takvog prikazivanja hrabrosti, posle takve potpune pobede nad carem i sveštenicima i narodom, Ilija nikada neće predati očajanju niti dozvoliti da ga neko zastraši. Međutim, pokazalo se da on, koji je bio blagosloven tolikim dokazima Božjeg milostivog staranja, nije uspeo da se uzdigne iznad običnih ljudskih slabosti i u tom mračnom trenutku napustila ga je i vera i hrabrost. Zastrašen, prenuo se iz dremeža. Kiša je još padala s neba, a tama ga je okružavala sa svih strana. Zaboravljajući da mu je pre tri godine Bog pokazao gde treba da nađe utočište od Jezaveljine mržnje i Ahavove potere, pobegao je da spase život. Stigavši do Virsaveje Judine, »onde ostavi momka svojega, a sam otide u pustinju dan hoda«.

Ilija nije trebalo da napusti svoje mesto. Jezaveljine pretnje trebalo je da dočeka oslanjajući se na zaštitu Onoga koji mu je naredio da odbrani Gospodnju čast. Glasniku je morao da kaže da će ga Bog u koga se uzda zaštititi od caričine mržnje. Prošlo je samo nekoliko sati otkako je bio svedok divnog otkrivanja božanske sile, i to je trebalo da mu ulije sigurnost da neće biti zaboravljen. Da je ostao na svom mestu, da je u Gospodu potražio svoje utočište i svoju snagu, ostajući čvrsto uz istinu, bio bi zaštićen od zla. Gospod bi mu dao još jednu značajnu pobedu, jer bi svoje sudove poslao na Jezavelju; utisak koji bi sve to ostavilo na cara i narod omogućio bi veliku reformu.

Ilija je mnogo očekivao od čuda koje se zbilo na Karmilu. Nadao se da će posle takvog prikazivanja Božje sile, Jezavelja potpuno izgubiti uticaj na Ahavove misli, i da će nastupiti brza reforma u Izrailju. Celoga dana na vrhu Karmila, on je sve napore podneo bez hrane. Dok je Ahavova kola vodio do vrata Jezraela, ispoljio je veliku hrabrost, uprkos fizičkim naporima koje je podnosio.

Međutim, reakciju koja se često javlja posle čvrste vere i slavnog uspeha, ispoljio je i Ilija. Pobojavao se da reforma koja je započela na Karmilu neće biti trajna, i malodušnost ga je obuzela. Bio je uzdignut do samog vrha Fazge, a sada se našao u dolini. Dok je bio pod nadahnućem Svemogućega, izdržao je najžešću probu vere; ali u ovom trenutku obeshrabrenja, dok su mu Jezaveljine pretnje odjekivale u ušima, dok mu je izgledalo da sotona pobeđuje, koristeći spletke ove pokvarene žene, izgubio je svoj oslonac koji je imao u Bogu. Bio je veoma uznemiren, i reakcija je bila strašna. Zaboravljajući Boga, Ilija je bežao sve dalje i dalje, sve dok se potpuno sam nije našao u strašnoj pustinji. Premoren, seo je da se odmori pod stablom smreke. Sedeći na tom mestu, poželeo je da umre. Uzviknuo je: »Dosta je već Gospode, primi dušu moju, jer nisam bolji od otaca svojih!« Begunac, daleko od ljudskog boravišta, skršena duha gorkim razočarenjem, poželeo je da više nikada ne vidi čovekovo lice. Na kraju, potpuno iscrpljen, legao je da spava.

U svačijem iskustvu javljaju se trenuci stvarnog razočaranja i krajnjeg obeshrabrenja – dani kada nas obuzima tuga, kada nam postaje teško da verujemo da je Bog i dalje Onaj isti ljubazni Dobročinitelj svojoj zemaljskoj deci; dani kada nevolje muče dušu, sve dok nam smrt ne postane milija od života. Upravo tada mnogi gube oslonac u Bogu i pretvaraju se u robove sumnje, okovane neverovanjem. Kada bismo u takvim vremenima duhovnim očima mogli da shvatimo veličinu Božjeg providenja, videli bismo anđele koji se trude da nas spasu od nas samih, koji pokušavaju da naše stope postave na temelje postojanije od večnih bregova, i nova vera, novi život, prostrujali bi našim bićem.

Verni Jov, u danima svoje nevolje i mraka, izjavljuje:

*»Ne bilo dana u koji se rodih...
O, da bi se dobro izmerili jadi moji,
i zajedno se nevolja moja metnula na merila!...«*

*O, da bi mi se ispunila molba,
I da bi mi Bog dao što čekam!
I da bi Bog hteo satrti me,
Da bi mahnuo rukom svojom, i istrebio me!
Jer mi je još uteha...*

*Zato ja neću braniti ustima svojim,
Govoriću u tuzi duha svojega,
Naricati u jadu duše svoje! ...
Duša moja... voli smrt nego kosti moje,
Dodijalo mi je,
Neću doveka živeti,
Prođi me se,
Jer su dani moji taština!«*

(O Jovu 3,3; 6,2.8–10; 7,11.15.16)

Ali, iako je bio umoran od života, Jovu nije bilo dozvoljeno da umre. Bilo mu je ukazano na prilike koje će mu se pružiti u budućnosti, i zato mu je bila upućena poruka nade:

*»Stajaceš tvrdo i nećeš se bojati,
Zaboravićeš muku,
Kao vode koja proteče opominjaćeš je se;
Nastaće ti vreme vedrije nego podne,
Sinućeš, bićeš kao jutro.
Uzdaćeš se, imajući nadanje...
Ležaćeš i niko te neće plašiti,
I mnogi će ti se moliti!
Ali, oči će bezbožnicima iščileti,
I utočišta im neće biti,
Nadanje će im biti izdisanje.«*

(O Jovu 11,15–20)

Iz dubina obeshrabrenja i očajanja Jov se uzdigao do vrhunaca beskrajnog poverenja u milost i spasonosnu Božju silu. Pobjednički je uzviknuo:

*»Gle, da me i ubije, opet ću se uzdati u nj...
I on će mi biti spasenje...
Ali znam da je živ moj Iskupitelj,
I na posledak da će stati nad prahom!
I ako se ova moja koža i raščini,
Opet ću u telu svom videti Boga!
Ja isti videću ga,
I oči moje gledaće ga, a ne druge!«*

(O Jovu 13,15.16; 19,25–27)

»Tada odgovori Gospod Jovu iz vihora« (O Jovu 38,1), otkrivajući svome sluzi veličinu svoje moći. Kada je Jov pogledao svog Stvoritelja, zgrozio se nad sobom i pokajao se u prahu i pepelu. Gospod je tada mogao da ga obilno blagoslovi i da njegove poslednje godine učini najlepšim godinama njegovog života.

Nada i hrabrost su suština savršene službe Bogu. To su rodovi vere. Očajanje je grešno i nerazumno. Bog je voljan i spreman, da svojim slugama još »izobilnije« (Jevrejima 6,17) udeli snagu koja im je neophodna u kušanjima i nevoljama. Planovi neprijatelja Njegovog dela mogu izgledati dobro zamišljeni i utemeljeni, ali Bog je u stanju da obori i najjači od njih. On to čini na svoj način i u vreme koje sam odabere, kada vidi da je vera Njegovih slugu dovoljno okušana.

Za obeshrabrene ima leka – vera, molitva i rad. Vera i rad uliće sigurnost i pružiti zadovoljstvo koje će iz dana u dan rasti. Da li si u iskušenju da se prepustiš neugodnim predosećanjima ili krajnjoj malodušnosti? U najmračnijim danima, kada okolnosti izgledaju najnepovoljnije, nemoj se plašiti! Imaj veru u Boga. On zna tvoje potrebe. On ima svu moć. Njegova beskrajna ljubav i saučešće nikada se ne umaraju. Nemoj se bojati da će propustiti da ispuni svoje obećanje. On je večna istina. On nikada neće promeniti zavet koji je sklopio s onima koji Ga vole. On će svojim vernim slugama dati onu meru uspešnosti koju njihove potrebe zahtevaju. Apostol Pavle je posvedočio: »I reče mi: dosta ti je moja blagodat, jer se moja sila u slabosti pokazuje sasvim... Zato sam dobre volje u slabostima, u ruženju, u nevoljama, u progonjenjima, u tugama za Hrista; jer kada sam slab onda sam silan!« (2. Korinćanima 12,9.10)

Da li je Bog zaboravio Iliju u vreme njegove nevolje? O, ne! On nije voleo svoga slugu ništa manje u trenutku u kome je Ilija smatrao da su ga odbacili i Bog i ljudi, nego što ga je voleo onda kada je kao odgovor na njegovu molitvu, poslao oganj s neba i obasjao celu planinu! I sada, kada je Ilija zaspao, nežni dodir i ugodan glas su ga probudili. Trgnuo se užasnut, spreman da beži, uplašen da ga je neprijatelj pronašao. Ali, lice puno saučešća nagnuto nad njim nije bio lice neprijatelja, već lice prijatelja. Bog je poslao s Neba svog anđela sa hranom za svoga slugu. »Ustani i jedi«, naredio mu je anđeo, »a on pogleda, i gle, čelo glave mu hleb na uglju pečen, i krčag vode.«

Kada se osvežio hranom koja mu je bila ponuđena, Ilija je ponovo zaspao. Anđeo je ponovo došao. Dotaknuvši iscrpljenog čoveka, nežno, s mnogo saučešća, je rekao: »Ustani i jedi, jer ti je put dalek!« »I on ustavši jede i napi se«, i u snazi koju je dobio od ponuđene hrane bio je u stanju da putuje »četrdeset dana i četrdeset noći, dokle dođe na goru Božju Horiv«, da na njoj nađe utočište u jednoj pećini.

13. poglavlje

»ŠTA ĆEŠ TI TU?«

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz 1. O carevima 19,9–18)

Ilijino sklonište na brdu Horiv, iako skriveno od ljudi, bilo je poznato Bogu; umorni i obeshrabreni prorok nije bio ostavljen da se sam bori sa silama tame koje su ga napadale. Na ulazu u pećinu u kojoj je Ilija našao utočište, Bog se sreo s njim preko moćnog anđela koji je bio poslan da se raspita za njegove potrebe i da mu objasni namere koje Bog ima sa Izrailjem.

Sve dok nije naučio da se potpuno osloni na Boga, Ilija nije mogao da dovrši svoje delo za one koji su bili zavedeni da služe Valu. Značajna pobeda izvojevana na karmilskim visinama otvorila mu je put za još veće pobede; međutim, Jezaveljine pretnje odvratile su ga od izuzetnih mogućnosti koje su mu se pružale. Božji čovek morao je da bude naveden da shvati neodrživost svog sadašnjeg položaja, posebno ako se uporedi s položajem, koji je Gospod želeo da prorok zauzme.

Bog je svog okušanog slugu suočio s pitanjem: »Šta ćeš ti tu, Ilija?« Poslao sam te na potok Horat, a posle toga udovici u Sareptu. Zapovedio sam ti da se vratiš u Izrailj i staneš pred idolopokloničke sveštenike na Karmilu, ja sam te opasao snagom da vodiš careve kočije sve do vrata Jezraela. Ko te je poslao da bezglavo bežiš u pustinju? Kakav posao imaš ovde?

S gorčinom u duši, Ilija je plačnim glasom izrekao svoje prigovore: »Revnovah veoma za Gospoda Boga nad vojskama, jer sinovi Izrailjevi ostaviše zavet tvoj, tvoje oltare razvališe, i proroke tvoje pobiše mačem, a ja ostah sam, pa traže dušu moju da mi je uzmu!«

Pozivajući proroka da napusti pećinu, anđeo mu je naredio da izađe pred Gospoda na goru, i poslušaj Njegovu

reč. »I gle, Gospod prolazaše, a pred Gospodom velik i jak vetar, koji brda razvaljivaše i stene razlamaše, ali Gospod ne beše u vetru. A iza vetra dođe trus, ali Gospod ne beše u trusu. A iza trusa dođe oganj, ali Gospod ne beše u ognju. A iza ognja dođe glas tih i tanak. A kad to ču Ilija, zakloni lice svoje plaštem i izašav stade na vratima od pećine.«

Bog je odlučio da se otkrije svome sluzi ne moćnim pokazivanjem božanske snage, već »glasom tihim i tankim«. Želeo je da pouči Iliju da ono delo koje se najbučnije oglašava nije uvek i najuspešnije u ispunjavanju Njegove namere. Dok je Ilija čekao da mu se Gospod otkrije, oluja je protutnjala, munje zablistale, proždrljivi oganj prošao, ali Bog nije bio u svemu tome. A onda se javio glas tih i tanak, i prorok je pokrio glavu u Gospodnjoj prisutnosti. Njegova ljutina se stišala, njegov duh je omekšao i postao ponizan. On je sada shvatio da će mu tiho poverenje, čvrsto oslanjanje na Boga, uvek doneti pomoć u vreme potrebe.

Nije uvek najučinije predstavljanje Božje istine ono što osvedočava i obraća dušu. Ne pridobijaju se ljudska srca rečitošću ili logikom, već nežnim uticajem Svetoga Duha, koji deluje tiho i spokojno u preobražavanju i razvijanju karaktera. Upravo je tihi i tanki glas Božjega Duha sila koja menja srce.

»Šta ćeš ti tu, Ilija«, raspitivao se glas; prorok je ponovo odgovorio: »Revnovah veoma za Gospoda Boga nad vojskama, jer sinovi Izrailjevi ostaviše zavet tvoj, tvoje oltare razvališe, i proroke tvoje pobiše mačem, a ja ostah sam, pa traže moju dušu da mi je uzmu!«

Gospod je odgovorio Iliji da prestupnici u Izrailju neće proći bez kazne. Trebalo je posebno izabrati ljude, koji će ispuniti božanske namere i kazniti idolopokloničko carstvo. Nemilosrdno delo mora biti obavljeno da bi svi dobili priliku da stanu na stranu pravog Boga. Sam Ilija trebalo je da se vrati u Izrailj i da sa drugima podeli teret dela reforme.

»Idi«, zapovedio je Gospod Iliji, »vrati se svojim putem u pustinju damaštansku, i kad dođeš pomaži Azaila za cara nad Sirijom, a Juja, sina Nimsijina, pomaži za cara nad Izrailjem, a Jelisija, sina Safatova, iz Avel-Meole, pomaži za proroka mesto sebe. Jer ko uteče od mača Azailova njega će pogubiti Juj, a ko uteče od mača Jujeva, njega će pogubiti Jelisija.«

Ilija je mislio da je jedini u Izrailju koji služi pravome Bogu. Ali, Onaj koji čita svako srce otkrio je proroku da ima još mnogo onih koji su Mu u toku dugih godina otpada ostali verni. Rekao je: »Ali sam ostavio u Izrailju sedam tisuća, koji nijedan ne saviše kolena pred Valom, niti ga ustima svojim celivaše.«

Iz iskustava koja je Ilija stekao u toku tih dana obeshrabrenja i prividnog poraza mogu se izvući mnoge korisne pouke, neprocenljivo dragocene za Božje sluge našeg vremena, vremena koje je obeleženo opštim otpadom od svega što je pravo. Otpad koji sada preovladava veoma je sličan onome koji se u prorokove dane širio Izrailjem. Uzdižući ljudsko iznad božanskoga, slaveći omiljene vođe, obožavajući mamona, stavljajući nauku iznad istina otkrivenja, mnoštvo danas ide za Valom. Sumnja i neverovanje svojim mračnim uticajem prožimaju um i srce, i mnogima su ljudske teorije postale važnije od božanskih reči. Javno se tvrdi da je došlo vreme da se ljudski razum uzdigne iznad učenja Biblije. Božji zakon, božansko merilo pravednosti, proglašava se nevažecim.

Neprijatelj svake istine nastoji da svojom zavodničkom silom navede ljude da ljudske ustanove uzdignu umesto Boga i zaborave ono što je bilo određeno da čovečanstvu donese sreću i spasenje.

Ipak, ovaj otpad, ma koliko da se proširio, nije sveopšti. Nisu svi u svetu bezakonici i puni greha; nisu svi stali na neprijateljevu stranu. Bog ima mnogo hiljada onih koji nisu savili kolena pred Valom, mnogo onih koji čeznu da potpunije shvate Hrista i Zakon, mnogo onih koji se nadaju, iako je teško nadati se, da će Isus uskoro doći i ukinuti vladavinu greha i smrti. Ima mnogo i onih koji u neznanju služe Valu, ali s kojima se Božji Duh i dalje bori.

Takvima je neophodna lična pomoć onih koji su upoznali Boga i silu Njegove reči. U vremenu kakvo je naše, svako Božje dete mora da se aktivno uključi u delo pomaganja bližnjima. Kada se oni koji razumeju biblijske istine, trude da pronađu ljude i žene koji čeznu za svetlošću, Božji anđeli staće uz njih. Kada anđeli krenu, niko ne treba da se boji da pođe napred. Zahvaljujući iskrenim naporima posvećenih radnika, mnogi će napustiti idolopoklonstvo i početi da služe živome Bogu. Mnogi će prestati da poštuju ljudske ustanove i neustrašivo stati na stranu Boga i Njegovog zakona.

Mnogo zavisi od neprestanog zalaganja onih koji su istiniti i verni, i upravo zato sotona ulaže krajnje napore da onemogući ostvarenje božanske namere preko poslušnih. Neke navodi da izgube iz vida svoju uzvišenu i svetu misiju i postanu zadovoljni uživanjima ovog života. On ih navodi da se zadovoljno smeste, ili, da se zbog sticanja većih svetovnih prednosti, uklone sa mesta na kome bi mogli da budu sila na dobro. Druge navodi da u obeshrabrenju napuštaju dužnosti, bojeći se protivljenja ili progonstva. Međutim, Nebo sve te ljude prati s najnežnijim saučešćem. Svakom Božjem detetu čiji glas je neprijatelj duše uspeo da utiša, upućeno je pitanje: »Šta ćeš ti tu?« Ja sam ti naložio da ideš po celom svetu i propovedaš Jevanđelje, da pripremaš ljude za dan Božji. Zašto si ovde? Ko te je ovamo poslao?

Radost koju je Hristos očekivao da doživi, radost koja Mu je davala snagu da se žrtvuje i pati, bila je radost da

vidi grešnike koji se spasavaju. To bi trebalo da bude radost svakog Njegovog sledbenika, podsticaj njihovim stremljenjima. Oni koji shvataju, makar i u ograničenom obimu, šta otkupljenje znači za njih i njihove bližnje, shvatiće makar u nekoj meri i ogromne potrebe čovečanstva. Njihovo srce ispuniće se saučešćem, dok budu gledali duhovnu i moralnu bedu hiljada ljudi koji žive u senci strašne sudbine, prema kojoj sve fizičke patnje ništavno izgledaju.

Porodicama i pojedincima postavljeno je pitanje: »Šta ćeš ti tu?« U mnogim crkvama postoje porodice koje su dobro poučene istinama Božje reči, koje bi mogle da prošire područje svoga uticaja, kada bi se preselile u mesta u kojima postoji potreba za službom koju su one u stanju da izvrše. Bog poziva hrišćanske porodice da pođu u tamna mesta na Zemlji i da mudro i istrajno rade za one koji su obuzeti duhovnom tamom. Za prihvatanje ovog poziva neophodno je žrtvovanje. Duše umiru, bez nade i bez Boga, dok mnogi čekaju da se uklone sve prepreke. Da bi stekli položaj u svetu, da bi proširili naučna saznanja, ljudi su spremni da idu u područja zahvaćena epidemijama i podnose teškoće i lišavanja. Gde su oni koji su spremni na iste žrtve da bi drugim govorili o Spasitelju?

Ako se, u teškim okolnostima, duhovno snažni ljudi, pritisnuti preko mere, obeshrabre i klonu duhom, ako ponekad ne vide cilj za kojim bi težili u životu, ne događa im se ništa čudno ili novo. Neka se takvi sete da je i jedan od najmoćnijih proroka pobegao pred gnevom razbesnele žene da bi spasao život. Prognanik, umoran i iscrpljen od puta, dok mu je gorko razočarenje kršilo moralne snage, poželeo je da umre. Međutim, upravo u trenutku kada ga je nada napustila, kada je njegovo životno delo prividno bilo pred porazom, naučio je jednu od najdragocenijih lekcija u životu. U času svoje najveće slabosti, shvatio je neophodnost i mogućnost uzdanja u Boga i u najtežim okolnostima.

Oni koji svoje životne energije troše u požrtvovnom radu i dospevaju u iskušenje da se prepuste obeshrabrenju i sumnji, treba da se ohrabre Ilijinim iskustvom. Božje brižno staranje, Njegova ljubav, Njegova sila, posebno dolaze do izražaja u životu onih Njegovih slugu čija se revnost pogrešno tumači ili potcenjuje, čiji se saveti i ukori odbacuju, i reformatorski naponi nagrađuju mržnjom i protivljenjem.

U vreme kada je duša najslabija, sotona je napada najžešćim iskušenjima. Nadao se da će tako savladati i Božjeg Sina, jer je upravo tom metodom postigao mnoge pobede nad ljudima. Kada im je snaga volje popustila i vera oslabila, tada su i oni koji su dugo i hrabro stajali na strani pravde popuštali iskušenju. Mojsije, umoran od četrdeset godina lutanja i neverstva, za trenutak je prestao da se oslanja na neizmernu Snagu. Bio je poražen na samim granicama Obećane zemlje. Tako je bilo i sa Ilijom. Onaj isti, koji je sačuvao poverenje u Gospoda u toku godina suše i gladi, koji je nepokolebljivo stajao pred Ahavom, koji je kao jedini svedok pravog Boga stajao pred celim izrailjskim narodom u toku celog napornog dana na Karmilu, u trenutku umora dopustio je strahu od smrti da nadvlada njegovu veru u Boga.

Tako je i danas. Kada smo okruženi sumnjama, zbunjeni okolnostima, izmučeni siromaštvom ili nevoljama, sotona se trudi da poljulja naše uzdanje u Gospoda. Upravo tada predočava nam naše greške, navodi nas da izgubimo poverenje u Boga, da posumnjamo u Njegovu ljubav. On se nada da će tako uneti obeshrabrenje u našu dušu i potkopati naš oslonac u Boga.

Oni koji se nalaze u prvim borbenim redovima, kojima Sveti Duh poverava posebna dela, često će osetiti reakciju kada im se tereti smanje. Klonulost može da obuzme i najodvažniju veru i oslabi najčvršću volju.

Međutim, Bog razume, On i dalje sažaljeva i voli. On čita pobude i namere srca. Da strpljivo čekaju, da se uzdaju i onda kada sve izgleda mračno, to je pouka koju treba da nauče vođe u Božjem delu. Nebo ih neće izneveriti u dan njihove muke. Ništa nije naizgled tako bespomoćno, a stvarno tako nepobedivo, kao duša koja je svesna svoga ništavila i koja se potpuno oslanja na Boga.

Nije samo onima koji se nalaze na vrlo odgovornim položajima neophodno da iz Ilijinog iskustva ponovo nauče da se u časovima nevolje oslanjaju na Boga. Onaj koji je bio Ilijina snaga dovoljno je moćan da podigne svako svoje izmučeno dete, bez obzira koliko je slabo. On od svakoga očekuje vernost i svakome daje snagu prema potrebi. Kada se osloni na svoju snagu, čovek je bespomoćan, ali, Božjom silom može da postane dovoljno snažan da pobedi zlo i da u tome pomogne i drugima. Sotona nikada ne može da savlada onoga kome je Bog odbrana. »I govoriće: u Gospodu je pravda i sila!« (Isaija 45,24)

Braćo hrišćani, sotona zna vaše slabosti, zato prionite uz Isusa! Ostajući u Božjoj ljubavi možete izdržati svaku probu. Samo vam Hristova pravednost može dati snagu da se oduprete poplavi zla koja zapljuskuje svet.

Unesite veru u svoje iskustvo. Vera olakšava svaki teret, uklanja svaki umor. Odluke Božjeg providenja, koje nam se sada čine tajanstvenim, moći ćemo da shvatimo ako se oslanjamo na Boga. Hodite u veri putem koji vam je On obeležio. Nevolje će stalno dolaziti, ali idite napred. To će vas ojačati u veri i pripremiti za službu. Izveštaji iz svete istorije nisu napisani samo zato da bismo ih čitali i da bismo im se divili, već da ista vera koja je u stara vremena delovala u Božjim slugama deluje i u nama danas. Gospod želi da radi i sada na isti silni način gde god bude našao verna srca da postanu kanali Njegove sile.

Nama, kao i Petru, upućene su reči: »Evo vas ište sotona da bi vas činio kao pšenicu. A ja se molih za tebe, da tvoja vera ne prestane.« (Luka 22,31.32) Hristos nikada neće odbaciti one za koje je umro. Mi Ga možemo ostaviti i dopustiti da nas savladaju iskušenja, ali Hristos nikada neće odbaciti nijednu dušu koju je otkupio svojim životom. Kada bi se naš duhovni pogled razbistrio, tada bismo videli duše pritisnute nevoljama, opterećene žalostima, natovarene kao kola puna snopova, gotove da klonu pod teretom obeshrabrenja. Tada bismo mogli videti i anđele koji brzo lete da pomognu onima koji se nalaze u iskušenju, da potisnu vojske zla koje ih okružuju, a njihove noge postave na siguran temelj. Bitke koje se vode između ove dve vojske su isto tako stvarne kao i one koje se vode između vojski ovoga sveta i od ishoda ovog duhovnog sukoba zavise večne ljudske sudbine.

U viziji proroka Jezekilja pojavljuje se ruka između krila heruvima. Božjim slugama ta slika treba da pokaže da božanska sila daje uspeh. Oni koje Bog zapošljava kao svoje vesnike ne smeju da pomisle da Njegovo delo zavisi od njih. Smrtnim bićima nije prepušteno da nose teret ove odgovornosti. Onaj koji ne drema, koji se neumorno trudi da ispuni svoje ciljeve, obavice svoje delo. On će osujetiti namere zlih ljudi i poremetiti savete onih koji se udružuju protiv Njegovog naroda. Onaj koji je Car, Gospod nad vojskama, sedi između heruvima i usred sukoba i vike naroda i dalje štiti svoju decu. Kada carske tvrđave budu osvojene, kada strele gneva budu pronašle srca Njegovih neprijatelja, Njegov narod biće siguran u Njegovim rukama.

14 poglavlje

»U DUHU I SILI ILIJINOJ«

Tokom dugih stoleća koja su protekla od Ilijinog vremena, izveštaji o njegovom životnom delu donosili su hrabrost i nadahnuće onima koji su bili pozivani da usred otpada stanu na stranu pravednosti. A za nas, »na koje i posledak sveta dođe« (1. Korinćanima 10,11), ono ima posebnu važnost. Istorija se ponavlja. Današnji svet ima svoje ahave i svoje jezavelje. Današnje vreme je u istoj meri idolopokloničko kao i ono u kome je Ilija živeo. Možda nema vidljivih svetilišta; možda nema likova koji bi zadržavali naše oči, a ipak hiljade idu za bogovima ovoga sveta – za bogatstvom, slavom, zadovoljstvima, i prijatnim bajkama koje dozvoljavaju čoveku da se povodi za sklonostima svoga neobraćenog srca. Mnoštvo ljudi ima pogrešne pojmove o Bogu i Njegovim osobinama, i isto tako stvarno služi lažnim bogovima kao i Valovi sledbenici. Mnogi među onima koji sebe nazivaju hrišćanima, udružili su se s uticajima koji se neprestano suprote Bogu i Njegovoj istini. Tako su navedeni da se odvrte od onoga što je božansko i uzdižu ljudsko.

U naše doba preovlađuje duh neverstva i otpadništva – duh takozvane prosvećenosti koja se hvali poznavanjem istine, i koja je u stvari samo okorela slepa drskost. Ljudske teorije se uzdižu i stavljaju na mesto Boga i Njegovog zakona. Sotona kuša ljude i žene pozivajući ih na neposlušnost, obećavajući im da će u neposlušnosti pronaći slobodu i nesputanost i tako postati slični bogovima. Uočen je duh protivljenja jasnoj Božjoj reči, idolopokloničkog uzdizanja ljudske mudrosti iznad božanskog otkrivenja. Ljudi su dozvolili svom umu da postane tako pomračen i zbunjen pokušajima da se usaglasi sa svetovnim običajima i uticajima i izgubi sposobnost da razlikuje svetlost i tamu, istinu i zabludu. Toliko su se udaljili od pravog puta da smatraju da su mišljenja nekolicine takozvanih filozofa verodostojnija od biblijskih istina. Pozivi i obećanja Božje reči, njene pretnje protiv neposlušnosti i idolopoklonstva – izgleda da nemaju sile da omekšaju njihovo srce. Veru koja je pokretala Pavla, Petra i Jovana, oni smatraju staromodnom, mističnom i nedostojnom inteligencije savremenih mislilaca.

U početku, Bog je ljudima dao svoj Zakon da bi im omogućio da ostvare sreću i večni život. Sotonina jedina nada da osujeti Božju nameru postojala je u mogućnosti da navede ljude i žene da odreknu poslušnost tom Zakonu, i zato se stalno trudio da pogrešno protumači njegove propise i umanjiti njegovu važnost. Njegov podmukao potez ogledao se u pokušaju da promeni i sam Zakon, tako da navede ljude da krše njegove propise dok istovremeno tvrde da ga poštuju.

Jedan pisac pokušaj promene Božjeg zakona uporedio je s prastarim zlim običajem da se putokazi, podignuti

na važnim raskrscima putnih pravaca, okreću u pogrešnom smeru. Ovaj neprijatni običaj često je izazivao velike teškoće i zbunjenost među ljudima.

Bog je podigao putokaz, namenjen onima koji putuju kroz ovaj svet. Jedna strelica na tom putokazu ukazivala je na dragovoljnu poslušnost Stvoritelju kao na put prema sreći i životu, dok je druga otkrivala da je neposlušnost put koji vodi u bedu i smrt. Put prema sreći je bio isto tako jasno obeležen kao i put koji je vodio prema gradu utočišta u jevrejskom društvenom uređenju. Ali, u jednom nesrećnom trenutku za ljudski rod, veliki neprijatelj svakog dobra okrenuo je putokaz i mnoštvo je krenulo u pogrešnom smeru.

Gospod je preko Mojsija naložio Izrailjcima: »Ali, subote moje čuvajte, jer je to znak između mene i vas od kolena do kolena, da znate da sam ja Gospod koji vas posvećuje. Čuvajte, dakle, subotu, jer vam je sveta, ko bi je oskrvnio da se pogubi... Šest dana neka se radi, a sedmi je dan subota, odmor, svet Gospodu, ko bi god radio posao u dan subotni da se pogubi. Zato će čuvati sinovi Izrailjevi subotu, praznujući subotu od kolena do kolena zavetom večnim. To je znak između mene i sinova Izrailjevih do veka, jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, a u sedmi dan počinu i odmori se.« (2. Mojsijeva 31,13–17)

Ovim rečima Gospod je jasno označio poslušnost kao put koji vodi u Božji grad; ali, grešni čovek okrenuo je putokaz, učinio da pokazuje u pogrešnom smeru. On je utemeljio lažnu subotu i naveo ljude da misle da počivajući u taj dan poštuju Stvoriteljevu zapovest.

Bog je proglasio sedmi dan Gospodnjom subotom. Kada je »dovršio nebo i zemlju«, uzdigao je taj dan kao uspomenu na svoje stvaralačko delo. Počivajući sedmoga dana »od svih dela svojih koja učini«, Bog je »blagoslovio sedmi dan i posvetio ga«. (1. Mojsijeva 2,1-3)

U vreme izlaska iz Egipta, ustanova Subote bila je uzdignuta pred narodom. Dok su još bili u ropstvu, njihovi nadzornici pokušavali su da ih prisile da rade Subotom, stalno povećavajući obim posla koji je sedmično trebalo obaviti. Uvek iznova radni uslovi postajali su sve teži i naporniji. Međutim, Izrailjci su bili oslobođeni ropstva i dovedeni u sredinu u kojoj su nesmetano mogli da poštuju sve Gospodnje propise. Prepis Zakona izgovorenog na Sinaju, na dve kamene ploče, »pisan prstom Božjim«, bio je predat Mojsiju (2. Mojsijeva 31,18). U razdoblju od skoro četrdeset godina lutanja, Izrailjci su neprestano bili podsećani na Božji dan odmora, uskraćivanjem mane svakoga sedmoga dana i čudesnim čuvanjem dvostruke količine koja je padala na dan pripreme.

Pre ulaska u Obećanu zemlju, Izrailjci su preko Mojsija bili pozvani da »drže dan odmora i da ga svetkuju«. (5. Mojsijeva 5,12) Gospod je odredio da se vernim poštovanjem zapovesti o Suboti, Izrailjci stalno podsećaju da su odgovorni Njemu kao svom Stvoritelju i Otkupitelju. Sve dok Subotu budu poštovali na pravi način, idolopoklonstva neće biti; ali, ako odbace zahteve ove zapovesti iz Dekaloga i proglaše ih neobaveznima, zaboraviće Stvoritelja i služiti drugim bogovima. »Subote svoje dadoh im«, objavio je Bog, »da su znak između mene i njih, da bi znali da sam ja Gospod koji ih posvećuje.« Međutim, oni »odbaciše zakone moje i po uredbama mojim ne hodiše, i subote moje oskrvniše, jer srce njihovo išaše za gadnim bogovima njihovim«.

Pozivajući ih da Mu se vrate, On im je ponovo skrenuo pažnju na važnost svetkovanja Subote. »Ja sam Gospod Bog vaš«, rekao im je, »po mojim uredbama hodite, i moje zakone držite i izvršujte, i subote moje svetkujte da su znak između mene i vas, da znate da sam ja Gospod Bog vaš.« (Jezekilj 20,12.16.19.20) Usmeravajući pažnju Judejaca na grehe koji su ih konačno odveli u vavilonsko ropstvo, Gospod objavljuje: »Subote moje skvrniš!« »Zato ću izliti na njih gnev svoj, ognjem jarosti svoje istrebiću ih, put njihov obratiću im na glavu.« (Jezekilj 22,8.31)

Prilikom obnavljanja Jerusalima u vreme Nemije, kršenje Subote bilo je praćeno ostrim opomenama: »Nisu li tako činili oci vaši, te Bog pusti na nas i na ovaj grad sve ovo zlo? I vi još umnožavate gnev na Izrailja skvrneći subotu!« (Nemija 13,18)

Hristos je u toku svoje službe na Zemlji, naglašavao obaveznost propisa o Suboti; svim svojim učenjima izražavao je poštovanje prema ustanovi koju je lično utemeljio. U njegovo vreme, poštovanje Subote toliko se izopačilo da je bolje prikazivalo sebični i samovoljni karakter čoveka nego Božji karakter. Hristos je odbacio lažna učenja kojima su oni koji su tvrdili da poznaju Boga pogrešno prikazivali Njegov karakter. Iako su Ga rabini pratili kao ogorčeni neprijatelji, nije pokušavao ni da se prividno usaglasi s njihovim zahtevima, već je nastavljao da u skladu sa Zakonom drži Subotu.

Rečima koje se nisu mogle pogrešno razumeti, On svedoči o svom poštovanju Gospodnjeg zakona. »Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon ili proroke«, jasno je rekao, »nisam došao da pokvarim, nego da ispunim. Jer vam zaista kažem, dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slova ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši. Ako ko pokvari jednu od ovih najmanjih zapovesti, i nauči tako ljude, najmanji nazvaće se u carstvu nebeskome, a ko izvrši i nauči, taj će se veliki nazvati u carstvu nebeskome.« (Matej 5,17–19)

U toku hrišćanske vladavine svetom, veliki neprijatelj ljudske sreće posebno je napadao dan odmora iz četvrte zapovesti. Sotona kaže: »Ja ću se protiviti svim Božjim namerama. Ovlastiću svoje sledbenike da uklone sedmi dan, Subotu, uspomenu na Boga. Tako ću pokazati svetu da je dan, koji je Bog posvetio i blagoslovio,

zamenjen. Taj dan ne sme da živi u ljudskim mislima. Izbrisaću i uspomenu na njega. Umesto njega postaviću dan koji neće imati božansku potvrdu, dan koji neće moći da bude znak između Boga i Njegovog naroda. One koji prihvate taj dan navešću da njemu pripišu svetost koju je Bog dao sedmom danu. Preko svoga zamenika, uzvisiću sebe. Prvi dan biće uzdignut, i protestantski svet prihvaćice tu lažnu subotu kao pravu. Nepoštovanjem Subote, koju je Bog utemeljio, izložiću preziru ceo Njegov zakon. Reći: 'Da bude znak između mene i vas od kolena na koleno', upotrebiću tako da podržavaju moj dan odmora. Svet će tako postati moj. Biću vladar Zemlje, knez ovoga sveta. Tako ću zavladati umom onih koji su pod mojom upravom da će Božja subota postati predmet posebnog prezira. Znak? Pretvoriću poštovanje sedmog dana u znak neverstva zemaljskim vlastima. Ljudski zakoni postaće tako strogi da se ljudi i žene neće usuđivati da poštuju sedmi dan, Subotu. Iz straha da će ostati bez hrane i odeće, oni će se pridružiti svetu u kršenju Božjeg zakona. Zemlja će potpuno biti u mojoj vlasti.»

Uspostavljajući lažni dan odmora, neprijatelj je mislio da promeni vremena i zakone. Ali, da li je stvarno uspeo da promeni Božji zakon? Reći iz trideset i prvog poglavlja Druge Mojsijeve knjige daju nam odgovor. Onaj, koji je isti i juče i danas i sutra, i zauvek, objavio je ovo o sedmom danu, o Suboti: »Jer je znak... do veka!« (2. Mojsijeva 31,13.17) Okrenuti putokaz pokazuje pogrešan smer, ali se Bog nije promenio. On je i dalje moćni Bog Izrailjev. »Gle, narodi su kao kap iz vedra, i kao praška na merilima broje se; gle, premešta ostrva kao prašak. Ni Livan ne bi bio dosta za oganj, i životinje njegove ne bi bile dosta za žrtvu paljenicu. Svi su narodi kao ništa pred njim, manje nego ništa, i taština.« (Isaija 40,15–17) On isto tako revnuje za svoj Zakon sada kao što je revnovao u Ahavove i Ilijine dane.

Međutim, koliko je taj Zakon izložen nepoštovanju! Gledajmo savremeni svet koji se nalazi u otvorenoj pobuni protiv Boga! Ovaj naraštaj je zaista samovoljan, pun nezahvalnosti, formalizma, nepoštenja, oholosti i otpadništva. Ljudi zanemaruju Bibliju i mrze istinu. Isus vidi da je Njegov zakon odbačen, Njegova ljubav prezrena, da Njegove poslanike ravnodušno dočekuju. On je pokušao da govori ljudima dajući im svoje blagoslove, ali su ostali nezapaženi; obraćao im se šaljući opomene, ali ih nisu poslušali. Predvorje hrama ljudske duše pretvoreno je u mesto nesvete trgovine. Sebičnost, zavist, oholost, zloba – sve se to neguje! Mnogi se bez oklevanja rugaju Božjoj reči. Oni koji veruju u Reč onako kao što je zapisana, izloženi su ismejavanju. Zapaža se sve veći prezir prema zakonu i redu, koji se neposredno može dovesti u vezu s kršenjem jasnih Gospodnjih zapovesti. Nasilje i zločin su neposredne posledice odvratanja od puta poslušnosti. Posmatrajmo nevaljalstvo i bedu mnoštva koje se okuplja oko idolskih svetilišta i koje uzaludno traži sreću i mir. Posmatrajmo skoro sveopšte nepoštovanje zapovesti o Suboti. Posmatrajmo drsku bezbožnost onih koji, dok proglašavaju zakone koji treba da garantuju svetost prvog dana u sedmici, istovremeno objavljuju propise kojima dozvoljavaju trgovinu alkoholom. Pošto znaju i više nego što su napisali, u stvari pokušavaju da zavladaju savešću ljudi, kada odobravaju zlo koje bića stvorena po Božjem obličju uništava i pretvara u životinje. Sam sotona je nadahnuo takvo zakonodavstvo. On dobro zna da božansko prokletstvo počiva na onima koji ljudske zakone uzdižu iznad Božjega, i zato čini sve što je u njegovoj moći da ljude navede na široki put koji vodi u propast.

Ljudi su tako dugo obožavali ljudska mišljenja i ljudske ustanove da već skoro ceo svet ide za idolima. Onaj koji je pokušao da promeni Božji zakon služi se svim zavodničkim sredstvima da navede ljude i žene da se svrstaju protiv Boga i protiv znaka po kome se prepoznaju pravednici. Međutim, Gospod neće daveka trpeti drsko gaženje i preziranje Njegovog zakona. Dolazi vreme kada će se »ponosite oči čovečje poniziti, i visina ljudska ugnuće se, a Gospod će sam biti uzvišen u onaj dan!« (Isaija 2,11) Zahteve Božjeg zakona skeptici mogu izlagati porugama i preziru, mogu ih odbacivati. Duh svetovnosti može trovati mnoge i upravljati pojedincima, Božje delo može održavati svoj položaj samo uz velike napore i stalne žrtve, ali istina će na kraju ipak slavno pobediti!

U završnici Božjeg dela na Zemlji, zastava Njegovog zakona ponovo će biti uzdignuta. Lažna religija može prevladati, bezakonje se može umnožiti, ljubav mnogih može ohladneti, krst sa Golgote može nestati sa vidika, tama, kao sen smrtni, može pokriti svet; celokupna sila popularnih strujanja može se okrenuti protiv istine; zavera za zaverom može pokušavati da savlada Božji narod; ali u vreme najveće nevolje, Bog Ilijin podigneću ljudska oruđa da objave vest koja neće biti utišana. U prenaseljenim gradovima i u mestima u kojima su ljudi najdalje otišli u svom ustajanju protiv Boga, čuće se glas ozbiljnog ukora. Ljudi koje je Bog izabrao žigosaće sjedinjavanje Crkve sa svetom. Ozbiljno će pozvati ljude i žene da odbace poštovanje ljudske ustanove i da se vrate svetkovanju prave Subote. »Bojte se Boga i podajte mu slavu«, biće objavljeno svim narodima, »jer dođe čas suda njegova, i poklonite se Onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene... ko se god pokloni zveri i ikoni njenoj, i primi žig na čelo svoje ili na ruku svoju, i on će piti od vina gneva Božjega, koje je nepomešano utočeno u čašu gneva njegova!« (Otkrivenje 14,7–10)

Bog neće prekršiti svoj zavet, niti menjati ono što je sišlo sa Njegovih usana. Njegova reč ostaće zauvek tvrda,

isto onako nepromenljiva kao i Njegov presto. Ovaj zavet biće objavljen na suđenju, onako jasno kao što je bio zapisan Božjim prstom, i svet će izaći pred sud Beskrajne pravednosti da primi presudu.

Danas, kao i u Ilijine dane, linija razdvajanja između Božjeg naroda, koji drži Njegove zapovesti, i obožavalaca lažnih bogova, jasno je povučena. Ilija je vikao: »Dokle ćete hramati na obe strane? Ako je Gospod Bog, idite za njim; ako li je Val, idite za njim!« (1. O carevima 18,21) Vest za danas glasi: »Pade, pade Vavilon veliki... iziđite iz nje, narode moj, da se ne pomešate u grehe njene, i da vam ne naude zla njena. Jer gresi njeni dopreše čak do neba, i Bog se opomenu nepravde njene.« (Otkrivenje 18,2.4.5)

Nije daleko vreme kada će svaka duša biti stavljena na probu. Poštovanje lažnog dana odmora biće nametnuto. Izbiće sukob između Božjih i ljudskih zapovesti. Oni koji su korak po korak popuštali svetovnim zahtevima i usklađivali se sa svetovnim običajima popustiće tada pred silom da se ne bi morali izložiti ruganju, uvredama, pretnjama zatvorom i smrću. U to vreme zlato će se odvojiti od troske. Videće se jasna razlika između prave pobožnosti i one prividne. Mnoga zvezda čijem sjaju smo se divili, tada će zaći u tamu. Oni koji su prisvojili ukrase Svetilišta, ali se nisu odenuli Hristovom pravednošću, pojaviće se tada u sramoti svoje golotinje.

Među stanovnicima Zemlje, rasejanim po svim krajevima, ima i onih koji nisu savili kolena pred Valom. Kao i zvezde na nebu, koje se pojavljuju jedino noću, ovi vernici zasjaće kada mrak bude pokrio Zemlju i tama narode. U neznabožackoj Africi, u katoličkim zemljama Evrope i Južne Amerike, u Kini, u Indiji, na ostrvima u moru, i u svim mračnim krajevima na Zemlji, Bog ima u rezervi mnoštvo svojih izabranih, koji će zasjati usred tame, jasno otkrivajući otpalom svetu preobražavajuću silu poslušnosti Njegovom zakonu. Čak i sada, oni se pojavljuju u svakom narodu, u svakom jeziku i plemenu; u času najvećeg otpada, kada će sotona uložiti najveći napor da navede »sve, male i velike, bogate i siromašne, slobodnjake i robove« da, pod pretnjom smrtno kazne, prime znak prihvatanja lažnog dana odmora, ti vernici, »pravi i celi, deca Božja, bez mane«, »zasvetleće kao videla na svetu«. (Otkrivenje 13,16; Filibljanima 2,15) Što tama bude gušća, to će sjajnija biti njihova svetlost. Kakav bi neobičan posao obavio Ilija da je brojao Izrailju u vreme kada su Božji sudovi padali na otpadnički narod! On bi uspeo da nabroji samo jednoga na Gospodnjoj strani! Međutim, kada je rekao: »A ja ostah sam, pa traže dušu moju da mi je uzmu«, Gospodnje reči su ga iznenadile: »Ali sam ostavio u Izrailju sedam tisuća, koji nijedan ne saviše kolena pred Valom!« (1. O carevima 19,14.18)

I zato neka niko ne pokušava da danas izbroji Izrailj, već neka u svakome od nas bude srce mesno, srce puno nežnog saučešća, srce koje će se, kao i Hristovo srce, založiti za spasenje izgubljenog sveta.

15 poglavlje **JOSAFAT**

»Sve dok nije bio pozvan na presto u trideset i petoj godini života, Josafat je imao priliku da uči na primeru dobrog cara Ase, koji je u skoro svakoj krizi činio ono »što je pravo pred Gospodom«. (1. O carevima 15,11) U toku svoje uspešne vladavine od dvadeset i pet godina, Josafat se trudio da hodi »putem Ase, oca svojega, i da ne odstupa od njega«. (1. O carevima 22,43)

Nastojeći da mudro upravlja, Josafat je pokušavao da nagovori svoje podanike da odlučno ustanu protiv idolopokloničkih običaja. Mnogi ljudi s njegovog područja »još prinošale žrtve i kađale na visinama«. (1. O carevima 22,44) Car nije odmah uništio ta svetilišta; ali, od samog početka trudio se da sačuva Judu od grehova kojima je bilo obeleženo severno carstvo pod vladavinom cara Ahava, čiji je savremenik bio u toku mnogih godina. Sam Josafat bio je odan Bogu. »Ne tražale Vala, nego Boga oca svojega tražale i po zapovestima njegovim hođale, i ne činile kao sinovi Izrailjevi.« Zbog njegovog poštenja, Gospod je bio s njime, i »utvrdio carstvo u ruci njegovoj«. (2. Dnevnika 17,3–5)

»I sav narod Judin davaše dare Josafatu, te imao veliko blago i slavu. I srce se njegovo oslobodi na putevima Gospodnjim.« U toku vremena i reformi koje je sprovodio, car je »oborio visine i lugove u Judeji«. (2. Dnevnika 17,5.6) »On istrebi iz zemlje svoje ostatak axuvana (muškarci koji su se u neznabožackim hramovima bavili prostitucijom), koji behu ostali za života Ase, oca njegovog.« (1. O carevima 22,46) Tako su stanovnici Judeje postepeno bivali oslobođani mnogih zala, koja su pretela da ozbiljno ugroze njihovo duhovno napredovanje.

Po celom carstvu ljudima je bilo neophodno upoznavanje s Božjim zakonom. Razumevanje tog Zakona donelo bi im sigurnost; usklađujući svoj život s njegovim zahtevima postajali bi odani i Bogu i bližnjima. Josafat je, znajući to, preduzeo korake da svom narodu osigura temeljito izučavanje Svetoga pisma. Knezovi, koji su bili odgovorni za razne delove njegovog carstva, dobili su uputstva da potraže sveštenike koji će verno poučavati

ljude. Ovi učitelji, postavljeni carskim dekretom i stavljeni pod neposrednu upravu knezova, »prohodaše sve gradove Judine, učeći narod«. (2. Dnevnika 17,7–9) Pošto su mnogi ulagali napore da shvate Božje zahteve i odbace greh, nastupilo je probuđenje.

Ovom mudrom staranju o duhovnim potrebama svojih podanika Josafat je dugovao veliki deo svog vladarskog uspeha. Poslušnost Božjem zakonu donosi veliki dobitak. Usklađivanje s božanskim zahtevima razvija snagu koja preobražava život i unosi mir i dobru volju među ljude. Kada bi učenja Božje reči imala nadzornu ulogu u životu svakog čoveka i žene, kada bi um i srce bili obuzdani njenom silom, zla koja se sada sreću u društvenom i političkom životu ne bi imala mesta. Iz svakog doma širio bi se uticaj koji bi jačao duhovnu pronicljivost ljudi i njihovu moralnu snagu, pa bi tako i narodi i pojedinci stekli povoljniji položaj. Tokom mnogih godina Josafat je živeo u miru, neuznemiravan od okolnih naroda. »I dođe strah Gospodnji na sva carstva po zemljama oko Jude, te ne vojevaše na Josafata.« (2. Dnevnika 17,10) Od Filisteja je dobijao danak i poklone, iz Arabije velika stada ovaca i koza. »Tako napredovaše Josafat i podiže se veoma; i sazida u Judeji kule i gradove za žitnice... i imaše vojnika, hrabrih junaka... ovi služahu caru osim onih koje ponamešta car po tvrdim gradovima po svoj zemlji Judinoj.« (2. Dnevnika 17,12–19) Obilno blagosloven »velikim blagom i slavom« mogao je da širi moćan uticaj u korist istini i pravедnosti (2. Dnevnika 18,1).

Nekoliko godina posle stupanja na presto, Josafat, na vrhuncu blagostanja, odobrio je da se njegov sin Joram oženi Atalijom, kćerkom Ahava i Jezavelje. Ovim brakom između Jude i Izrailja sklopljen je savez koji nije bio po Božjoj volji i koji je u vreme krize doneo propast i caru i mnogim njegovim podanicima.

Jednom prilikom, Josafat je posetio izrailjskog cara u Samariji. Carskom gostu iz Jerusalima bile su ukazane posebne počasti i on je pri kraju posete dozvolio da ga nagovore da se pridruži izrailjskom caru u ratu protiv Sirijaca. Ahav se nadao da će ujedinjenim snagama Jude i Izrailja uspeti da povрати Ramot, jedan od starih gradova za utočište, koji je po njegovom mišljenju s pravom pripadao Izrailju.

Iako je u trenutku slabosti nepromišljeno obećao da će se pridružiti izrailjskom caru u ratu protiv Sirijaca, dublje razmišljanje navelo je Josafata da pokuša da sazna šta Bog misli o tom poduhvatu. »Pitaj danas šta će Gospod reći«, predložio je Ahavu. Poslušavši molbu, Ahav je sazvao četiri stotine lažnih samarjanskih proroka, i upitao ih: »Hoćemo li ići na vojsku na Ramot Galadski, ili ću se okaniti?« Oni su odgovorili: »Idi, jer će ga Gospod dati u ruke caru!« (2. Dnevnika 18,4.5)

Josafat nije bio zadovoljan i hteo je da sazna stvarnu Božju volju. Upitao je: »Ima li tu još koji prorok Gospodnji da ga pitamo?« (2. Dnevnika 18,6) Ahav je odgovorio: »Ima još jedan čovek preko kojega bismo mogli upitati Gospoda, ali ja mrzim na nj, jer mi ne proriče dobro, nego zlo; to je Miheja, sin Jemlin.« (1. O carevima 22,8) Josafat je bio uporan u svojoj želji da čovek Božji bude pozvan. Kada se pojavio pred njima, na Ahavov zahtev da kaže samo »istinu u ime Gospodnje«, Miheja je progovorio: »Videh sav narod Izrailjev razasut po planinama kao ovce koje nemaju pastira; jer reče Gospod: ovi nemaju gospodara, neka se vrate svaki svojoj kući s mirom!« (1. O carevima 22,16.17)

Prorokove reči trebalo je da budu dovoljne carevima da shvate da njihov poduhvat ne uživa naklonost Neba, ali nijedan od njih nije bio sklon da poslušna opomenu. Ahav je sebi odredio put i bio odlučan da njime krene. Josafat je dao svoju časnu reč: »Hoćemo s tobom na vojsku!« (2. Dnevnika 18,3) Pošto je dao takvo obećanje, oklevao je da povuče svoje snage. »I otide car Izrailjev s Josafatom, carem Judinim, na Ramot Galadski.« (1. O carevima 22,29)

U toku bitke koja je sledila, Ahav je pogođen strelom, na kraju umro. »Prođe glasnik po vojsci o zahodu sunčanom govoreći: svak u svoj grad, i svak u svoju zemlju!« (1. Carevima 22,36) Tako je ispunjena reč proroka.

Iz te izgubljene bitke Josafat se vratio u Jerusalim. Kada se približio gradu, sreo ga je prorok Juj i uputio mu prekor: »Bezbožniku li pomažeš, i one koji mrze na Gospoda ljubiš? Zato se podigao na te gnev Gospodnji. Ali se našlo dobra na tebi što si istrebio lugove iz zemlje i što si upravio srce svoje da tražiš Boga.« (2. Dnevnika 19,2.3)

Kasnije godine Josafatove vladavine pretežno su bile posvećene jačanju državne i duhovne sigurnosti Jude. »Potom Josafat... prođe po narodu od Virsaveje do gore Jefremove i povрати ih ka Gospodu Bogu otaca njihovih.« (2. Dnevnika 19,4)

Jedna od važnih mera koje je car preduzeo bilo je uspostavljanje i podržavanje delotvornih sudova. »I postavi sudije u zemlji po svim tvrdim gradovima Judinim, u svakom gradu.« Obračajući se sudijama, car je naredio: »Gledajte šta ćete raditi, jer nećete suditi za čoveka, nego za Gospoda, koji je s vama dok sudite. Zato neka bude strah Gospodnji s vama, pazite i radite, jer u Gospoda Boga našega nema nepravde, niti gleda ko je ko, niti prima poklona!« (2. Dnevnika 19,5–7)

Sudski sistem je bio usavršen osnivanjem drugostepenog, višeg suda u Jerusalimu, u kojemu »postavi Josafat od Levita i sveštenika i glavara domova otačkih u Izrailju za sudove Gospodnje i za raspre«. (2. Dnevnika 19,8)

Car je pozvao ove sudije da budu verne. »Tako radite u strahu Gospodnjem, verno i celoga srca«, naredio im je, »i u svakoj parnici koja dođe k vama od braće vaše što sede po gradovima svojim, da rasudite između krvi i krvi, između zakona i zapovesti, između uredba i sudova, obavestite ih da ne bi grešili Gospodu, da ne bi došao gnev njegov na vas i na braću vašu; tako činite, te nećete grešiti.«

»I evo, poglavar sveštenečki, biće nad vama u svim poslovima Gospodnjim, a Zavdija, sin Ismailov, vođa doma Judina, u svim poslovima carskim; takođe Leviti, upravitelji, biće uz vas.«

»Budite slobodni, i radite, i Gospod će biti s dobrim!« (2. Dnevnika 19,9–11)

Brižljivo štiteći prava i slobode svojih podanika, Josafat je pokazao da se pravedni Bog, koji vlada svima, stara o svakom pripadniku ljudskog roda. »Bog stade na saboru Božjem, usred bogova izreče sud.« Oni koji su postavljeni da deluju kao sudije pod Njegovom upravom, treba da brane »uboge i sirote«, da daju pravdu »progonjenima i ništima« i da ih izbavljaju »iz ruku bezbožničkih«. (Psalam 82,1.3.4)

Na kraju Josafatove vladavine Judino carstvo napala je vojska od čijeg su približavanja stanovnici imali razloga da strepe. »A posle toga, sinovi Moavovi i sinovi Amonovi i s njima koji žive među sinovima Amonovim, dođoše da vojuju na Josafata.« Caru je vest o toj invaziji doneo glasnik, koji je uzbuđeno saopštio: »Ide na te veliko mnoštvo ispreko mora, iz Sirije, i eno ih u Asason Tamaru, a to je En Gad.« (2. Dnevnika 20,1.2)

Josafat je bio hrabar, odvažan čovek. Godinama je jačao svoju vojsku i svoje utvrđene gradove. Bio je dobro pripremljen da se suoči sa skoro svakim neprijateljem; u ovoj krizi ipak se nije oslonio na telo i krv. Ne uz pomoć disciplinovane vojske i utvrđenih gradova, već živom verom u Boga Izrailjeva, nadao se da će postići pobeđu nad tim neznabošcima koji su se hvalisali da će svojom snagom poniziti Judu u očima drugih naroda.

»A Josafat se uplaši, i obrati lice svoje da traži Gospoda, i oglasi post po svoj zemlji Judinoj. I skupiše se svi sinovi Judini da traže Gospoda, i iz svih gradova Judinih dođoše da traže Gospoda.«

Stojeći pred narodom u predvorju Hrama, Josafat je izlio svoju dušu u molitvi, podsetio na Božja obećanja i priznavao bespomoćnost Izrailja. »Gospode Bože otaca naših! Nisi li ti Bog na Nebu, ne vladaš li ti svim carstvima narodnim? Nije li u tvojoj ruci moć i sila da ti niko ne može odoleti? Nisi li ti, Bože naš, odagnao stanovnike ove zemlje ispred naroda svojega Izrailja, i dao je navek semenu Avrama, prijatelja svojega? Te se naseliše u njoj, i sagradiše ti u njoj svetinju za ime tvoje, govoreći: Kada nas zadesi kakvo zlo, mač osvetni ili pomor ili glad, staćemo pred ovim domom i pred tobom, jer je ime tvoje u ovom domu, i vapićemo tebi u nevolji svojoj, usliši i izbavi.«

»A sada, evo, sinovi Moavovi i Amonovi, i oni iz gore Sira, kroz koju nisi dao sinovima Izrailjevim proći kada išahu iz zemlje Misirske, nego ih obidoše i ne istrebiše, a evo, oni nam vraćaju došavši da nas isteraju iz nasledstva tvog, koje si nam predao. Bože naš, zar im nećeš suditi? Jer u nama nema snage da se odupremo tome mnoštvu velikom, koje ide na nas, niti mi znamo šta bismo činili, nego su oči naše uprte u tebe.« (2. Dnevnika 20,3–12)

S dubokim uverenjem Josafat je mogao da kaže: »Nego su oči naše uprte u tebe!« Godinama je učio narod da se uzda u Onoga koji je u prošlosti toliko puta posredovao da izbavi svoje izabrane iz potpune propasti; sada, kada je carstvo bilo u opasnosti, Josafat ne stoji sam: »A svi sinovi Judini stajahu pred Gospodom, i deca njihova, žene njihove i sinovi njihovi.« (2. Dnevnika 20,13) Zajednički su postili i molili se; zajednički tražili od Gospoda da zbuni njihove neprijatelje da bi se proslavilo Gospodnje ime.

*»Bože, nemoj zamuknuti,
nemoj ćutati, niti počivati, Bože!
Jer, evo, neprijatelji tvoji uzavreše,
I koji te nenavide, podignuše glavu.
Po narod tvoj zlo naumiše,
I dogovaraju se na izabrane tvoje.
Rekoše: hodite da ih istrebimo
između naroda,
Da se više ne spominje ime Izrailjevo.

Složno pristaše,
I suprot tebi veru uhvatiše,
Naselja Edomova i Ismailovci,*

*Moav i Agareni,
Geval i Amon i Amalik...
Učini im onako kao Madijamu,
Kao Sisari, kao Javinu na potoku Kisonu...*

*Neka se stide i srame do veka,
Neka se smetu i izginu!
I neka znaju da si ti, kojemu je
ime Gospod,
Jedini najviši nad svom zemljom!«*

(Psalam 83)

I dok se narod u poniznosti pred Bogom i traženju pomoći od Njega, sjedinjavao sa svojim carem, Gospodnji Duh je sišao na Jazila, »Levita između sinova Asafovih«, koji je rekao:

»Slušajte, svi sinovi Judini i Jerusalmijani, i ti, care Josafate, ovako vam veli Gospod: ne bojte se i ne plašite se toga mnoštva velikoga, jer nije vaš rat nego Božji. Sutra iziđite na njih; oni će poći uz brdo Zis, i naći ćete ih na kraj potoka prema pustinji Jeruilu. Ne treba vi da se bijete u ovom boju; postavite se, stojte, pa gledajte kako će vas izbaviti Gospod, Judo i Jeruslime! Ne bojte se i ne plašite se, sutra iziđite pred njih, i Gospod će biti s vama!«

»Tada se Josafat savi licem do zemlje, i svi Judejci i Jerusalmijani padoše pred Gospodom, i pokloniše se Gospodu. A Leviti od sinova Katovih, i od sinova Korejevih, ustaše, te hvališe Gospoda Boga Izrailjeva glasom vrlo velikim.«

Rano ujutro ustali su i izašli u Tekujsku pustinju. Dok su išli u bitku, Josafat je rekao: »Čujte me Judejci i Jerusalmijani, verujte Gospodu, Bogu svojemu, i bićete jaki, verujte prorocima njegovim i bićete srećni.« »I tako, dogovorivši se s narodom, postavi pevače Gospodnje da hvale svetu krasotu.« (2. Dnevnika 20,14-21) Ovi pevači su išli pred vojskom, dižući glas i hvaleći Boga za obećanje pobeđe.

Bio je to jedinstven način odlaženja u bitku protiv neprijateljske vojske – hvaleći Gospoda pesmom, uzvisujući Boga Izrailjevog. To je bila njihova borbena pesma. Doživeli su lepotu svetosti. Kada bismo se danas više uključili u hvaljenje Boga, naša nada, hrabrost i vera stalno bi rasle. Zar to ne bi ojačalo ruke odvažnim borcima koji danas stoje na braniku istine?

»A kada počеше pesmu i hvalu, obrati Gospod zasedu na sinove Amonove i sinove Moavove i na one iz gore Sira, koji iziđoše na Judu, te se razbiše. Jer sinovi Amonovi i Moavovi ustaše na one iz gore Sira da ih pobiju i potru; i kada pobiše one iz gore Sira, udariše jedni na druge, te se potrše.«

»A kad Juda dođe do stražare prema pustinji, i pogleda na mnoštvo, a to mrtva telesa leže po zemlji, i nijedan ne beše ostao živ.« (2. Dnevnika 20,22–24)

Bog je bio Judina snaga u ovoj krizi i On je danas snaga svoga naroda. Mi se ne smemo uzdati u knezove, ili stavljati ljude na mesto koje pripada Gospodu. Na umu treba da imamo da ljudska bića nisu nepogrešiva i da zaista greše, i da je Onaj kome pripada sva snaga naša odbrambena kula. U svakoj nevolji treba da budemo svesni da je bitka Njegova. Njegove rezerve su bezgranične, a prividne nemogućnosti pobeđu čine još većom.

*»Spasi nas, Bože spasenja našega,
I skupi nas,
I izbavi nas od naroda,
Da slavimo sveto ime tvoje,
Da se hvalimo tvojom slavom!«*

(1. Dnevnika 16,35)

Natovarene plenom, Judine vojske vratile su se »s veseljem, jer ih obveseli Gospod neprijateljima njihovim, I dođoše u Jerusalem sa psaltirima i guslama i trubama u dom Gospodnji.« (2. Dnevnika 20,27.28) Imali su dovoljno razloga da se raduju. Slušajući zapovest: »Postavite se, stojte, pa gledajte kako će vas izbaviti Gospod... ne bojte se, i ne plašite se«, potpuno su se oslonili na Gospoda, i On se zaista pokazao kao njihova Tvrđava i njihov Izbavitelj (2. Dnevnika 20,17). Sada su s razumevanjem mogli da pevaju nadahnute Davidove psalme:

*»Bog nam je utočište i sila,
Pomoćnik, koji se u nevoljama brzo nalazi...*

*Luk prebi, koplje slomi,
I kola sažeže ognjem.
Utolite i poznajte da sam ja Bog,
Ja sam uzvišen po narodima,
Uzvišen na zemlji.
Gospod nad vojskama s nama je,
Branič je naš Bog Jakovljevi!»*

(Psalam 46)

*»Kao što je ime tvoje, Bože
Tako je i hvala tvoja na krajevima zemaljskim;
Pravde je puna desnica tvoja.
Nek se veseli gora Sion,
Nek se raduju kćeri Judejske,
Sudova radi tvojih...
Jer je ovaj Bog naš Bog uvek i doveka,
On će biti vođ naš doveka.«*

(Psalam 48,10–14)

Verom judejskog vladara i njegovih vojnika »strah Božji dođe na sva carstva zemaljska kada čuše da je Gospod vojevao na neprijatelje Izrailjeve. I tako se smiri carstvo Josafatovo, jer mu Bog njegov dade mir od svuda.« (2. Dnevnika 20,29.30)

16 poglavlje

PAD AHAVOVE DINASTIJE

*(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz
1. O carevima 21; 2. O carevima 1)*

Jezavelja je od samog početka negativno uticala na Ahava i nastavila to da čini i u toku kasnijih godina njegovog života. Ovaj uticaj donosio je rodove u obliku sramnih i nasilničkih dela s kakvima se retko srećemo u svetoj istoriji. »I ne bi takvoga kao Ahav, koji se prodade da čini što je zlo pred Gospodom, jer ga podgovaraše žena njegova Jezavelja.« (1. O carevima 21,25)

Podupiran i podstican od Jezavelje da čini zlo, a po prirodi pohlepan, Ahav je popuštao željama svoga pokvarenog srca sve dok ga duh sebičnosti nije potpuno obuzeo. Više nije mogao da podnese protivljenje svojim željama; smatrao je svojim pravom da dobije ono što želi.

Ova Ahavova vrlo izrazita osobina, koja je razorno uticala i na sudbinu carstva pod njegovim naslednicima, pokazala se jednom prilikom u vreme dok je još Ilija bio prorok u Izrailju. Nedaleko od carske palate nalazio se vinograd, koji je pripadao Navuteju, Jezraeljaninu. Ahav je odlučio da dobije taj vinograd, pa je predložio da ga kupi ili da za njega da u zamenu neki drugi komad zemlje. »Daj mi svoj vinograd da načinim od njega vrt za zelje«, rekao je Navuteju, »jer je blizu do dvora mojega, a ja ću ti dati za njega bolji vinograd, ili, ako voliš, daću ti u novcu šta vredi!« (1. O carevima 21,2)

Navutej je visoko cenio svoj vinograd, jer je pripadao njegovim precima i odbio je da ga proda. Odgovorio je Ahavu: »Sačuvaj Bože da bih ti dao nasledstvo otaca svojih.« (1. O carevima 21,3) Prema levitskom zakonu vlasništvo nad zemljom nije se moglo trajno prenositi ni prodajom ni zamenu, »jer će sinovi Izrailjevi držati svaki nasledstvo plemena otaca svojih«. (4. Mojsijeva 36,7)

Navutejevo odbijanje oneraspoložilo je Ahava. »Tada Ahav dođe kući zlovoljan i ljutit radi reči koju mu reče Navutej Jezraeljanin, govoreći: ne dam ti nasledstva otaca svojih. I leže na postelju svoju, i okrenu lice svoje na stranu, i ne jede hleba.« (1. O carevima 21,4)

Jezavelja je uskoro saznala pojedinosti, i, ozlojeđena što se neko usudio da odbije carev zahtev, počela je da uverava Ahava da ne treba da bude žalostan. »Ti li si car nad Izrailjem! Ustani, jedi hleba i budi veseo! Ja ću ti dati vinograd Navuteja Jezraeljanina!« (1. O carevima 21,7)

Pošto se Ahav nije raspitivao na koji će način postići željeni cilj, Jezavelja je smesta krenula da ostvari svoju pokvarenu nameru. Napisala je pisma u carevo ime, zapečatila ih njegovim pečatom, i poslala starešinama i glavarima grada u kome je Navutej stanovao, zahtevajući: »Oglasite post i posadite Navuteja među glavare

narodne. I postavite dva nevaljala čoveka prema njemu, pa neka zasvedoče na njega govoreći: Hulio si na Boga i na cara. Tada ga izvedite i zaspite kamenjem da pogine.« (1. O carevima 21,9.10)

Zapovest je bila izvršena. »I učiniše ljudi onoga grada, starešine i glavari... kako im zapovedi Jezavelja, kako beše napisano u knjizi koju im posla.« (1. O carevima 21,11) Zatim se Jezavelja uputila caru, pozvala ga da ustane i uzme vinograd. Ahav, je ne obazirući se na posledice, slepo poslušao njen savet i otišao da preuzme željeni posed.

Caru nije bilo dozvoljeno da bez ukora uživa u onome što je dobio prevarom i krvoprolićem. »Ali dođe reč Gospodnja Iliji Tesvićaninu, govoreći: ustani, iziđi na susret Ahavu, caru Izrailjevu, koji sedi u Samariji, eno ga u vinogradu Navutejevu, kuda je otišao da ga uzme. I reci mu i kaži: ovako veli Gospod: nisi li ubio i nisi li prisvojio?« (1. O carevima 21,17–19) Osim toga, Gospod je naredio proroku da izrekne strašno prokletstvo nad Ahavom.

Prorok je požurio da izvrši božansku zapovest. Krivi vladar, našavši se u vinogradu licem u lice sa strogim Gospodnjim vesnikom, dao je maha svom strahu, kada je rekao: »Nađe li me, neprijatelju moj!« (1. O carevima 21,20)

Bez oklevanja, Gospodnji vesnik je odgovorio: »Nađoh, jer si se prodao da činiš što je zlo pred Gospodom! Evo, pustiću zlo na tebe, i uzeću natražje tvoje!« Nikakva milost nije mogla da bude pokazana. Ahavov dom je morao da bude potpuno uništen, »kao dom Jerovoama, sina Navatova, i dom Vase, sina Ahijina«, objavio je Gospod preko svoga sluga, »što si me gnevio i što si naveo na greh Izrailja«. (1. O carevima 21,22)

Za Jezavelju Gospod je objavio: »Psi će izjesti Jezavelju ispod zidova Jezraelskih. Ko Ahavov pogine u gradu, izješće ga psi, a ko pogine u polju, izješće ga ptice nebeske.« (1. O carevima 21,23.24)

Kada je car čuo ovu strašnu poruku, »razdre haljine svoje, i priveza kostret oko tela svojega, i pošćaše, i spavaše u kostreti, i hođaše polako«.

»I dođe reč Gospodnja Iliji Tesvićaninu, govoreći: jesi li video kako se Ahav ponizio preda mnom? Zato što se tako ponizio preda mnom neću pustiti onoga zla za njegova života, nego za sina njegova pustiću ono zlo na dom njegov.« (1. O carevima 21,27–29)

Manje od tri godine posle ovih događaja, car Ahav je ubijen u sukobu sa Sirijcima. Ohozija, njegov naslednik, »činjaše zlo pred Gospodom, i hođaše putem oca svojega, i putem matere svoje, i putem Jerovoama, sina Navatova«. »I služaše Valu, i klanjaše mu se, i gnevljaše Gospoda Boga Izrailjeva« kao što je to činio Ahav, otac njegov (1. O carevima 22,53.54). Međutim, kazna je ubrzo stigla grehe buntovnog cara. Katastrofalni rat protiv Moavaca, a onda nesrećni slučaj koji je ugrozio i njegov život, sve je to pokazivalo da se protiv njega podigao Božji gnev.

Pošto je pao »kroz rešetku iz gornje sobe svoje u Samariji«, Ohozija, ozbiljno povređen i uplašen da će bolest imati nepovoljan ishod, poslao je neke svoje sluga da se raspitaju kod Velzevula, boga u Akaronu, hoće li ozdraviti ili ne. Smatrano je da bog iz Akarona, preko svojih sveštenika, može da pruži obaveštenja o onome što će se zbiti u budućnosti. Mnoštvo ljudi dolazilo je da traži odgovore, ali proročanstva, koja su bila izricana i obaveštenja koja su bila davana, poticala su od kneza tame.

Ohozijine sluga sreo je Božji čovek, koji im je naredio da se vrate caru s porukom: »Eda li nema Boga u Izrailju te idete da pitate Velzevula, boga u Akaronu? I zato ovako veli Gospod: nećeš se dignuti s postelje na koju si legao, nego ćeš umreti.« Izgovorivši svoju poruku, prorok se udaljio (2. O carevima 1,2–6).

Zaprepašćene sluga požurile su natrag caru i ponovile mu reči Božjeg čoveka. Car se raspitivao: »Kakav beše na oči taj čovek koji vas sreće i to vam reče?« Odgovorili su: »Beše sav kosmat, i opasan kožnim pojasom!«

»To je Ilija Tesvićanin«, uzviknuo je Ohozija. Bio je svestan da će se, ako je stranac koga su njegovi glasnici sreli bio Ilija, zaista obistinili reči prokletstva koje je izgovorio. Željan za izbegne, ako bude moguće, najavljeni sud, odlučio je da pošalje po proroka.

Dva puta je Ohozija slao vojnike da uplaše proroka, i dva puta se sud Božjeg gneva izlivaio na njih. Treća četa vojnika se ponizila pred Bogom; a njihov zapovednik, kada je izašao pred Gospodnjeg vesnika, klekao je »na kolena svoja pred Ilijom, i moleći ga«, rekao mu: »Čoveče Božji, da ti je draga duša moja i duša ove pedesetorice sluga tvojih!« (2. O carevima 1,9–13)

»A anđeo Gospodnji reče Iliji: idi s njime, i ne boj ga se! I usta Ilija i otide s njime caru. I reče mu: ovako veli Gospod: zato što si slao poslanike da pitaju Velzevula, boga u Akaronu, kao da nema Boga u Izrailju da bi ga pitao, nećeš se dignuti sa postelje na koju si legao, nego ćeš umreti!« (2. O carevima 1,15.16)

U toku carovanja svoga oca, Ohozija je bio svedok čudesnih dela Najvišega. Video je strašne dokaze, koje je Bog davao otpalom Izrailju, o tome kako će postupati prema onima koji zanemaruju obavezujuća pravila Njegovog zakona. Ohozija se ponašao kao da je ta strašna stvarnost samo prazna reč. Umesto da svoje srce ponizi pred Gospodom, išao je za Valom, i konačno učinio i to najdrskije bezbožno delo. Buntovan, nespreman da se pokaje, Ohozija je umro, »po reči Gospodnjoj, koju reče Ilija«.

Izveštaj o grehu cara Ohozije i o tome kako je bio kažnjen sadrži opomenu koju niko ne sme nekažnjeno odbaciti. Ljudi danas možda ne obožavaju neznabožačke bogove, a ipak se hiljade njih klanjaju pred sotoninim svetilištima isto onako stvarno kao što je to činio car Izrailjev. Idolopoklonički duh itekako je živ u današnjem svetu, iako je, pod uticajem nauke i obrazovanja, poprimio mnogo lukavije i privlačnije oblike od onih koje je imao u vreme kada je Ohozija tražio boga u Akaronu. Svaki dan množe se žalosni dokazi da nestaje vere u sigurnu proročku reč, i da se umesto nje javlja sujeverje i sotonisko čaranje, koje zarobljava mnoge umove. Danas su misterije paganskih kultova zamenjene tajnim druženjima i seansama, čudima i mračnjaštvom spiritističkih medija. Poruke ovih medija željno primaju hiljade ljudi koji odbijaju da prihvate svetlost koja dolazi iz Božje reči ili preko Njegovog Duha. Poklonici spiritizma mogu prezrivo govoriti o drevnim vračarima, ali se veliki varalica ipak pobeđnički smeje, jer prihvataju njegove laži, iako ih iznosi u drukčijem obliku. Iako se mnogi užasavaju i od same pomisli da pitaju spiritističke medije, ipak ih privlače mnogi zabavniji oblici spiritizma. Drugi su zavedeni učenjima Hrišćanske nauke (Christian Science, spiritistički verski pokret, nastao u Americi oko 1866. godine pod vodstvom Meri Baker Edi. Smatra da su greh, bolest i smrt izazvani mentalnom zabludom i da u stvarnosti ne postoje. Službeno ime Božja Crkva), misticizmom teozofije i drugih istočnjačkih religija.

Apostoli skoro svih oblika spiritizma tvrde da imaju silu kojom mogu da leče. Oni tu silu pripisuju elektricitetu, magnetizmu, takozvanim »hipnotičkim izlečenjem«, ili skrivenim silama unutar čovekovog uma. I nije malo onih, čak i u ovo hrišćansko doba, koji odlaze ovakvim isceliteljima, umesto da se pouzdaju u silu živoga Boga i znanje sposobnih lekara. Majka, koja bdi nad posteljom bolesnog deteta, uzvikuje: »Ne mogu više! Zar nigde nema lekara koji bi mogao da povrati zdravlje mom detetu?« I onda joj neko priča o divnim izlečenjima koja obavlja neki vidovnjak ili magnetički iscelitelj, i ona svoje blago poverava njegovoj brizi, stavljajući ga u stvari u sotonine ruke kao da on stoji pored nje. Mnogo puta ceo budući život deteta stavljen je tako pod upravu sotoniskih sila i ono skoro da više nije u stanju da ih se oslobodi.

Bog je imao razloga da bude nezadovoljan Ohozijinim bezboštvom. On je učinio sve da zadobije srca pripadnika izrailjskog naroda i da ih nadahne poverenjem u Boga! Vekovima je svom narodu pružao bezbrojne dokaze svoje neuporedive naklonosti i ljubavi. Od samog početka pokazivao je da Mu je »milina sa sinovima ljudskim«. (Priče 8,31) On je bio stalna, uvek prisutna Pomoć svima koji su Ga iskreno tražili. Car Izrailja, odbacujući Boga da bi potražio pomoć od najvećeg neprijatelja svoga naroda, objavljuje neznabošcima da ima više poverenja u njihove idole nego u nebeskog Boga! Na isti način ljudi i žene sramote Boga, kada se okreću od Izvora snage i mudrosti da bi zatražili pomoć ili savet od sila tame. Ako se Božji gnev raspalio na Ohoziju zbog takvog postupka, kako će proći oni koji, imajući na raspolaganju još veću svetlost, odlučuju da krenu istim putem!? Oni koji sebe predaju sotoninim vračanjima, mogu se hvalisati velikim blagoslovima koje su primili; ali, da li time dokazuju da je njihov put mudar i siguran? Šta im znači produženje života? Šta znači što su osigurali neki privremeni dobitak? Da li se na kraju isplati čovekov prekršaj Božje volje? Svi ti prividni dobici na kraju će se pokazati kao nenadoknadivi gubici! Mi nekažnjeno ne možemo obarati nijednu jedinu zapreku koju je Bog postavio da bi svoj narod zaštitio od sotonine sile.

Pošto Ohozija nije imao sina, nasledio ga je Joram, njegov brat, koji je dvanaest godina vladao carstvom od deset plemena. Tokom svih tih godina njegova majka Jezavelja, i dalje u životu, nastavila je da svojim zlim uticajem podriva poslove carstva. Mnogi u narodu i dalje su poštovali neznabožačke običaje. Sam Joram »činjaše što je zlo pred Gospodom, ali ne kao otac njegov ili kao mati njegova, jer obori lik Valov koji beše načinio otac njegov. Ali osta u gresima Jerovoama, sina Navatova, kojima navede na greh Izrailja, i ne odstupi od njih«. (2. O carevima 3,2.3)

Za vreme Joramove vladavine nad Izrailjem, umro je Josafat, a njegov sin, takođe Joram, popeo se na presto judejskog carstva. Pošto je bio oženjen kćerkom Ahava i Jezavelje, Joram iz Jude održavao je uske veze s carem Izrailja; i za svoga carovanja služio je Valu, »kao što činjaše dom Ahavov«. »Još i visine načini na brdima Judinim, i navede na preljubu Jerusalimljane i prelasti Judu.« (2. Dnevnika 21,6.11)

Judejskom caru nije bilo dozvoljeno da bez opomene nastavi da korača putem sramotnog otpada. Prorok Ilija još nije bio otišao na Nebo, i zato nije mogao da ostane nem, ostavljajući Judino carstvo da ide istom stazom koja je severno carstvo dovela do ivice propasti. Prorok je Joramu iz Jude poslao pismenu poruku, iz koje je pokvareni car mogao da pročita strašne reči:

»Ovako veli Gospod Bog Davida, oca tvojega: što nisi hodio putevima Josafata, oca svojega, i putevima Ase, cara Judina, nego si hodio putem careva Izrailjevih i naveo si na preljubu Judu i Jerusalimljane, kao što je dom Ahavov naveo na preljubu Izrailja, i još si pobio braću svoju, dom oca svojega, bolje od sebe, evo, Gospod će udariti velikim zlom narod tvoj i sinove tvoje i žene tvoje i sve što imaš i ti ćeš bolovati teško.«

Ispunjavajući ovo proročanstvo, »podigne Gospod na Jorama duh Filistejima i Arapima koji žive od Etiopljana: i oni došavši na zemlju Judinu prodreše u nju, i odnesoše sve blago što se nađe u domu carevu, i sinove njegove

i žene njegove, da mu ne osta nijedan sin osim Joahaza, najmlađega sina njegova.«

»I posle svega toga, udari ga Gospod bolešću u crevima, kojoj ne beše leka. I dan po dan prolažaše, i kad se navršise dve godine, ... umre od teških bolova.« »A na njegovo se mesto zacari Ohozija (Joahaz), sin njegov.« (2. Dnevnika 21,12–19; 2. O carevima 8,24)

Joram, Ahavov sin, još je vladao carstvom Izrailjevim kada je njegov nećak, Ohozija, došao na presto u Judi. Ohozija je vladao samo jednu godinu, ali je u toku tog vremena, pod uticajem svoje majke Gotolije, »jer ga ona nagovaraše da čini zlo«, hodio »putem doma Ahavova« i činio »što je zlo pred Gospodom«. (2. Dnevnika 22,3.4; 2. O carevima 8,27) Jezavelja, njegova baka, još je bila u životu i zato se drsko ujedinio se svojim rođakom, Joramom iz Izrailja.

Ohozija iz Jude uskoro je doživeo tragičan kraj. Preživeli članovi Ahavovog doma zaista su mu bili »savetnici po smrti oca njegova na pogibao njegovu«. (2. Dnevnika 22,3.4) Dok je Ohozija bio u poseti rođacima u Jezraelu, prorok Jelisije dobio je zapovest od Boga da jednoga od sinova proročkih pošalje u Ramot Galadski da pomaže Juja za cara nad Izrailjem. Ujedinjene snage Jude i Izrailja u to vreme bile su zauzete vojnom akcijom protiv Sirijaca kod Ramota Galadskog. Joram je zadobio ranu u borbi, pa se vratio u Jezrael, prepuštajući Juju zapovedništvo nad carskom vojskom.

Pomazujući Juja, Jelisijev glasnik je rekao: »Pomazah te za cara nad narodom Gospodnjim, Izrailjem!« A onda je, Gospod na svečan način, preko svog vesnika istakao posebnu obavezu koju je Nebo dalo Juju: »Pobij dom Ahava, gospodara svojega, jer hoću da pokajem krv sluga svojih proroka, i krv svih sluga Izrailjevih, od ruke Jezaveljine. I tako će izginuti sav dom Ahavov!« (2. O carevima 9,6–8)

Pošto ga je vojska proglasila carem, Juj je požurio u Jezrael da započne svoje delo kažnjavanja onih koji su svesno odlučili da i dalje greše i da druge navode na greh. Joram iz Izrailja, Ohozija iz Jude, Jezavelja, carica majka, »i svi koji su ostali od doma Ahavova u Jezraelu, i sva vlastela njegova i prijatelji njegovi i sveštenici njegovi, da ne osta ni jedan«, svi su bili pobijeni. »Svi proroci Valovi, sve sluge njegove, svi sveštenici njegovi«, koji su živeli u centru Valovog bogoslužnja u blizini Samarije, bili su stavljeni pod mač. Idolopoklonički likovi bili su izlomljeni i spaljeni, a Valov hram pretvoren u razvaline. »Tako Juj istrebi Vala iz Izrailja.« (2. O carevima 10,11.19.28)

Glasovi o ovom opštem krvoproliću došli su do Gotolije, Jezaveljine kćerke, koja je i dalje držala vlast u Judinom carstvu. Kada je videla da joj je sin, judejski car, mrtav, »usta i pobi sve carsko seme doma Judina«. U ovom pokolju izgubili su život svi Davidovi potomci, koji su polagali pravo na presto, osim malog Joasa, koga je žena sveštenika Jodaja sakrila u prostorijama Hrama. Šest godina dete je ostalo sakriveno, dok je »Gotolija carovala u zemlji«. (2. Dnevnika 22,10.12)

Po isteku toga vremena, »Leviti i sav narod Judin« (2. Dnevnika 23,8), zajedno sa sveštenikom Jodajem, krunisali su i pomazali dete Joasa i proglasili ga carem. »I pljeskajući rukama, govorahu: da živi car!« (2. O carevima 11,12)

»A kada Gotolija ču viku naroda, koji se okupljaše i hvaljaše cara, dođe k narodu u dom Gospodnji.« (2. Dnevnika 23,12) »I pogleda, i gle, car stajaše kod stuba po običaju, i knezovi i trube oko cara, i sav narod iz zemlje radovaše se, i trube trubljahu.«

»Tada Gotolija razdre haljine svoje i povika: buna! buna!« (2. O carevima 11,14) Ali, Jodaj je zapovedio vojnim starešinama da uhvate Gotoliju i sve njene sledbenike i da ih izvedu iz Hrama do mesta na kome je trebalo da budu pogubljeni.

Tako su izginuli poslednji pripadnici Ahavovog doma. Strašno zlo, koje je proisteklo iz njegovog združivanja s Jezaveljom, trajalo je sve do nestajanja i poslednjeg njegovog potomka. Čak je i u Judinoj zemlji, u kojoj služenje pravom Bogu nikada nije bilo službeno ukinuto, Gotolija uspela da zavede mnoge. Odmah posle pogubljenja nepopravljive carice, »sav narod zemaljski otide u dom Valov, i raskopaše dom i oltar, i izlomiše likove njegove sasvim, a Matana, sveštenika Valova, ubiše pred oltarima.« (2. O carevima 11,18)

Nastupila je reforma. Oni koji su učestvovali u izvikivanju Joasa za cara, položili su svečani zavet »da će biti narod Gospodnji«. Kada je negativni uticaj Jezaveljine kćerke bio uklonjen iz Judinog carstva, kada su bili pobijeni Valovi sveštenici, a njihov hram razvaljen, tada »radovaše se sav narod zemaljski, i grad se umiri«. (2. Dnevnika 23,16.21)

17 poglavlje

POZIVANJE JELISIJA

Bog je naredio Iliji da pomaže drugog čoveka za proroka umesto sebe. »Jelisija, sina Safatova... pomaži za proroka umesto sebe.« (1. O carevima 19,16) Poslušao zapovesti, Ilija je krenuo da nađe Jelisija. Dok je putovao prema severu, prizor pred njegovim očima razlikovao od onoga koji se mogao videti samo pre kratkog vremena! Onda je tlo bilo ispucano, poljoprivredno zemljište neobrađeno, jer ni rosa ni kiša nisu padale tri i po godine. Sada je na sve strane bujao biljni svet kao da želi da nadoknadi vreme izgubljeno zbog suše i gladi. Jelisijev otac bio je bogati zemljoposjednik, čovek čiji se dom ubrajao među one koji u doba skoro sveopšteg otpada nisu priklonili kolena pred Valom. Bio je to dom u kome je Bog poštovan i u kome je odanost veri starog Izrailja bila pravilo svakodnevnog života. U takvoj okolini Jelisije je proveo rane godine svog života. U smirenosti provincije, učeći od Boga i prirode, disciplinujući se korisnim radom, dobio je vaspitanje koje je u njemu razvilo navike jednostavnosti i poslušnosti roditeljima i Bogu i pomoglo da se osposobi za visoki položaj koji je kasnije trebalo da zauzme.

Poziv u proročku službu zatekao je Jelisija za plugom na njivi, zajedno sa slugama svoga oca. On se uvek prihvatao posla koji mu je bio najbliži. Imao je sposobnost da upravlja ljudima, ali i krotost onoga koji je spreman da služi. Iako tiha i nežna priroda, bio je energičan i istrajan. Poštenje, vernost, ljubav prema Bogu i strah Božji krasili su njegov karakter, dok mu je svakodnevno obavljanje skromnih poslova i ulaganje stalnih napora pomoglo da razvije snagu namere i plemenitost karaktera, da se stalno uzdiže u mudrosti i znanju. Sarađujući sa ocem u obavljanju dužnosti u domu, učio je da sarađuje s Bogom.

Vernošću u malim dužnostima, Jelisije se pripremao za preuzimanje većih odgovornosti. Iz dana u dan, stičući praktična iskustva, osposobljavao se za sveobuhvatnije, uzvišenije delo. Naučio je da služi; a učeći da služi, naučio je da poučava i vodi. Ova pouka odnosi se na sve. Niko ne može znati s kakvom namerom ga Bog obučava; ali, svi mogu biti sigurni da vernost u malome predstavlja dokaz osposobljenosti za veće odgovornosti. Svakim delom u životu čovek otkriva svoj karakter, i samo onaj koji se u malim dužnostima pokaže »kao radnik koji se nema šta stideti« može da dobije čast da mu Bog poveri uzvišeniju službu (2. Timotiju 2,15).

Onaj koji misli da nije važno kako obavlja svoje manje dužnosti, pokazuje da je nesposoban za časniju službu. On sebe može smatrati potpuno sposobnim da preuzme veće dužnosti; ali, Bog gleda dublje od površine. Posle probe i kušanja, takvome će biti izrečena presuda: »Izmeren si na merilima, i našao si se lak!« Njegova nemarnost mu se osvetila, imala je povratno delovanje. On je propustio da stekne nežnost, snagu i silu karaktera, osobine koje se mogu dobiti samo neograničenim predanjem.

Mnogi sebe smatraju beskorisnima, misle da ništa ne čine za unapređenje Božjeg carstva, pošto neposredno nisu uključeni u neki verski posao. Kada bi im bio poveren neki veliki posao, kako radosno bi ga obavili! Ali, pošto im se sada nude samo mali poslovi, smatraju da imaju opravdanja da ništa ne čine. U tome greše! Čovek može biti u aktivnoj službi za Boga, iako je zauzet obavljanjem običnih, svakodnevnih dužnosti – iako obara stabla, krči njive ili ide za plugom. Majka koja obučava svoju decu za Hrista, isto tako stvarno radi za Boga kao i propovednik za propovedaonicom.

Mnogi čeznu za posebnim talentima koji bi ih osposobili za veličanstvena dela, dok istovremeno zanemaruju dužnosti koje im stoje nadohvat ruke, i čije bi im obavljanje ulepšalo život. Neka se takvi prihvate poslova koji im se sami nude. Uspeh ne zavisi toliko od talenta koliko od energije i volje. Sjajni talenti sami po sebi ne osposobljavaju nas za korisnu službu, već savesno obavljanje svakodnevnih dužnosti, zadovoljan duh, prirodna, iskrena zainteresovanost za dobro drugih. I u najskromnijim uslovima može biti ostvareno istinsko savršenstvo. Najobičniji poslovi, obavljeni s ljubavlju i vernošću, divni su u Božjim očima.

Kada je Ilija, božanski usmeravan u traženju naslednika, prošao preko njive koju je Jelisije orao, bacio je na mladićeva pleća plašt posvećenja. U toku gladi Safatova porodica upoznala se s Ilijinom misijom i njegovim delom, a sada je Božji duh otkrio Jelisijevom srcu značenje Ilijinog postupka. Za njega je to bio znak da ga je Bog pozvao da bude Ilijin naslednik.

»A on ostavi volove, i otrča za Ilijom, i reče: da celujem oca svojega i mater svoju, pa ću ići za tobom!« »A on mu reče: idi, vrati se, jer šta sam ti učinio!« Ovo nije bilo odbacivanje, već kušanje vere. Jelisije je morao da

izračuna troškove – da sam odluči hoće li prihvatiti ili odbaciti poziv. Ako su njegove težnje usmerene prema domu i njegovim prednostima, imao je slobodu da ostane. Međutim, Jelisije je shvatio značenje poziva. Znao je da dolazi od Boga, i nije oklevao da ga poslušati. Ni za kakvo zemaljsko blago nije hteo da se odrekne prednosti da postane Božji vesnik i uživa u druženju sa Njegovim slugom. »I on se vrati od njega, i uze jaram volova, i zakla ih, i na drvima od pluga skuha meso i dade ga narodu, te jedoše. Potom ustavši, otide za Ilijom i služavaše mu.« (1. O carevima 19,20.21) Bez oklevanja ostavio je dom u kome je bio voljen, da bi služio proroku u njegovom nesigurnom životu.

Da je Jelisije upitao Iliju šta se očekuje od njega, kakav će biti njegov posao, dobio bi odgovor da to Bog zna, da će mu On to objaviti: Ako budeš čekao na Gospoda, On će ti odgovoriti na svako pitanje. Pođi sa mnom, ako si siguran da te je Bog pozvao! Sam se uveri da je Bog iza mene i da si čuo Njegov glas! Ako sve držiš za trice samo da zadobiješ Njegovu naklonost, onda dođi!

Sličan pozivu, koji je bio upućen Jelisiju, bio je i Hristov odgovor na pitanje mladog zakonika: »Kakvo ću dobro da učinim da imam život večni?« Hristos je odgovorio: »Ako hoćeš savršen da budeš, idi, i prodaj sve što imaš i podaj siromasima i imaćeš blago na Nebu, pa hajde za mnom!« (Matej 19,16.21)

Jelisije je prihvatio poziv za službu, ne gledajući unatrag na uživanja i udobnosti koje je ostavljao. Mladi zakonik, kada je čuo Spasiteljeve reči, »otide žalostan, jer beše vrlo bogat«. (Matej 19,22) Nije bio spreman na žrtvu. Njegova ljubav prema imanju bila je veća od ljubavi prema Bogu. Odbijajući da se Hrista radi odrekne svega, pokazao se nedostojnim mesta u Učiteljevoj službi.

Poziv da sve stavi na oltar službe upućen je svakome. Od svakoga se ne traži da služi onako kao što je Jelisije služio, niti se svima zapoveda da prodaju sve što imaju; Bog od nas traži da službu Njemu stavimo na prvo mesto u svom životu, da ne dopustimo nijednom danu da prođe, a da ništa ne učinimo za unapređenje Njegovog dela na Zemlji. On ne očekuje od svih da obavljaju istu službu. Jednoga će pozvati da služi u stranim zemljama; od drugoga će tražiti da deo svojih sredstava priloži za podupiranje evanđeoskog rada. Bog prihvata svačiji prilog. Posvećenje života i svih njegovih interesa upravo je ono što je neophodno. Oni koji ostvare takvo posvećenje, čuće i poslušati nebeski poziv.

Svakome ko dobije deo u božanskoj blagodati, Gospod određuje šta će činiti za bližnje. Kao pojedinci, treba da stanemo kod svog dela i kažemo: »Evo mene, pošlji mene!« Bez obzira šta je čovek, propovednik Reči ili lekar, trgovac ili zemljoradnik, umni radnik ili mehaničar, odgovornost počiva na njemu. Svojim radom on drugima treba da otkrije Jevanđelje njihovog spasenja. Svaki poduhvat u kome učestvuje treba da bude sredstvo pomoću koga će to biti ostvareno.

U početku Jelisiju nisu postavljani veliki zahtevi, svakodnevnih dužnosti bile su deo njegove obuke. O njemu se govorilo kao o čoveku koji Iliji, svome gospodaru, sipa vodu na ruke prilikom umivanja. Bio je spreman da učini sve što Gospod traži od njega, i na svakom koraku učio se poniznosti i služenju. Obavljajući dužnost prorokovog ličnog sluga, nastavio je da dokazuje da je veran u malome, dok se sve odlučnije posvećivao misiji koju mu je Bog odredio.

Jelisijev život posle povezivanja sa Ilijom nije bio bez iskušenja. Nevolja je bilo u obilju; ali u svakoj prilici oslanjao se na Boga. Kada je bio u iskušenju da razmišlja o domu koji je napustio, nije popuštao. Stavivši ruke na plug, nije se hteo osvrtni, i u nevolji i kušanijama ostao je dostojan poverenja koje mu je bilo ukazano. Propovednička služba obuhvata mnogo više od samog propovedanja Reči. U tu službu uključeno je i obučavanje mladih kao što je Ilija obučavao Jelisija, odvajajući ga od njegovih običnih dužnosti, i dajući mu odgovornosti koje treba da nosi u Gospodnjem delu – male odgovornosti u početku, pa veće kada stekne snagu i iskustvo. U propovedničkoj službi ima ljudi vere i molitve, ljudi koji mogu da kažu: »Što beše od početka, što čusmo, što videsmo očima svojim, što razmotrismo i rukama svojim opipasmo, o reči života... što videsmo i čusmo to javljamo vama!« (1. Jovanova 1,1–3) Mladi i neiskusni radnici moraju se obučavati u zajedničkom praktičnom radu, sa iskusnim Božjim slugama. Tako će naučiti kako da nose terete.

Oni koji se bave obučavanjem mladih radnika obavljaju plemenito delo. Sam Gospod im pomaže u njihovim naporima. Mladi ljudi, nad kojima je izrečena reč posvećenja, i koji su dobili prednost da usko sarađuju s ozbiljnim, pobožnim radnicima, na najbolji način treba da iskoriste ovu priliku. Bog im je ukazao čast izborom u svoju službu i mogućnošću da se još bolje osposobe za rad, i zato treba da budu skromni, verni, poslušni i spremni da se žrtvuju. Ako se budu pokorili božanskom redu, ako budu ispunjavali Njegova uputstva i birali Njegove sluga za svoje savetnike, razviće se u pravedne, načelne i nepokolebljive ljude, kojima će Bog moći da poveri odgovornosti.

Kada Jevanđelje bude propovedano u svoj svojoj čistoti, ljudi će dolaziti od pluga i iz običnih trgovačkih poslovnih profesija, koje pretežno zaokupljaju um, da bi se osposobili uz pomoć iskusnih radnika. Kada budu naučili da uspešno rade, silno će objavljivati istinu. Prekrasnim delima božanskog providenja planine teškoća uklanjaće se i bacati u more. Stanovnici Zemlje čuće i razumeti vest koja im tako mnogo znači, i saznati šta je

istina. Delo će ići napred, stalno napred, sve dok cela Zemlja ne bude čula opomenu, i tada će doći posledak. Posle pozivanja u službu, Jelisije je nekoliko godina proveo sa Ilijom, postajući iz dana u dan sve spremniji za rad. Ilija je bio Božje oruđe za uklanjanje velikih zala. Idolopoklonstvu, koje su Ahav i neznaboškinja Jezavelja podržavali i koje je pomelo narod, bio je zadat odlučujući udarac. Valovi proroci bili su pobijeni. Ceo izrailjski narod bio je snažno uzdrman, i mnogi su se vratili obožavanju pravog Boga. Kao Ilijin naslednik, Jelisije je trebalo da pažljivo i strpljivo poučava narod i Izrailj povede sigurnim putem. Njegovo druženje s Ilijom, najvećim prorokom posle Mojsija, pripremlilo ga je za posao koji će uskoro morati sam da preuzme.

U toku tih godina zajedničkog rada, s vremena na vreme, Ilija je bio pozivan da oštro ukori neka izrazita zla.

Kada je pokvareni Ahav oteo Navutejev vinograd, Ilijin glas je prerekao njegovu propast i propast celog njegovog doma. Kada je Ohozija, posle smrti svoga oca Ahava, odbacio pravoga Boga i okrenuo se Velzevulu, bogu iz Akarona, još jednom se čuo oštar protest, izrečen Ilijinim glasom.

Proročke škole, koje je utemeljio Samuilo, bile su zatvorene u vreme izrailjskog otpada. Ilija ih je ponovo otvorio, omogućavajući mladim ljudima da steknu obrazovanje koje će im pomoći da uzdignu Zakon i učine ga slavnim. U izveštajima se spominju tri ovakve škole, jedna u Galgalu, jedna u Vetilju, i jedna u Jerihonu. Neposredno pre svog odlaska na Nebo, Ilija je sa Jelisijem posetio ove obrazovne centre. Gospodnji prorok je sada ponovio pouke koje im je davao za vreme ranijih poseta. Posebno im je govorio o visokoj časti da mogu biti verni podanici Boga nebeskoga. Utisnuo je u njihov um misao o potrebi da svaki deo njihovog obrazovanja bude obeležen jednostavnošću. Jedino na taj način mogu se oblikovati po nebeskom uzoru i krenuti na posao po Gospodnjim pravilima.

Ilijino srce bilo je radosno, kada je video šta je sve postignuto radom tih škola. Delo reforme još nije bilo potpuno, ali je po celom carstvu mogao da vidi potvrdu Božje reči. »Ali sam ostavio u Izrailju sedam tisuća, od kojih ni jedan nije savio kolena pred Valom.« (1. O carevima 19,18)

Dok je Jelisije pratio proroka na putovanjima od škole do škole, njegova vera i odlučnost još jednom su bili stavljeni na probu. U Galgalu, i još jednom u Vetilju i Jerihonu, prorok ga je pozivao da se vrati. »Ostani ti ovde, jer mene Gospod šalje do Vetilja«, kazao mu je Ilija (2. O carevima 2,2). Međutim, u svom ranijem radu na njivi, dok je upravljao plugom, Jelisije je naučio da ne sme da skrene niti da se obeshrabri, i sada, kada je svoje ruke stavio na plug na drugom području dužnosti, nije dopuštao da ga išta odvrati od njegove namere. Nije hteo da se odvaja od svog učitelja sve dok ima i najmanju priliku da se što uspešnije osposobi za službu. Otkrivenje da će Ilija biti prenesen na Nebo, bez njegovog znanja, bilo je objavljeno njegovim učenicima, a posebno Jelisiju. Zato je sada iskusni sluga Božjeg čoveka ostao u njegovoj blizini. Svaki put kada mu je bio upućivan savet da ostane, Jelisije je odgovarao: »Tako živ bio Gospod, i tako živa bila duša tvoja, neću te ostaviti!« (2. O carevima 2,2)

»Tako otidoše obojica... a oni obojica ustaviše se kod Jordana. I uze Ilija plašt svoj, i savivši ga, udari njime po vodi, a ona se rastupi tamo i amo, te predoše obojica suhim. A kada predoše, reče Ilija Jelisiju: išti šta hoćeš da ti učinim, dokle se nisam uzeo od tebe!« (2. O carevima 2,6–9)

Jelisije nije tražio svetovne počasti, ili istaknut položaj među velikim ljudima na Zemlji. Čeznuo je za obilnom merom Božjega Duha, istoga Duha koga je Bog tako velikodušno izlivaao na onoga koga je sada hteo da nagradi uznesenjem. Znao je da ga ništa drugo osim Duha koji je počivao na Iliji ne može osposobiti da u Izrailju zauzme mesto koje mu je Bog odredio, i zato je zamolio: »Da budu dva dela Duha tvojega u meni!« (2. O carevima 2,9)

Odgovarajući na ovaj zahtev, Ilija je odgovorio: »Zaiskao si tešku stvar; ali, ako me vidiš kada se uzmem od tebe, biće ti tako; ako li ne vidiš, neće biti!« »I kada idahu dalje, razgovarajući, gle, ognjena kola i ognjeni konji rastaviše ih, i Ilija otide u vihoru na Nebo.« (2. O carevima 2,10.11)

Ilija je simbolički predstavljao svete koji će živeti na Zemlji u vreme Drugog Hristovog dolaska i koji će se preobraziti »ujedanput, u trenuću oka, u poslednjoj trubi«, ne okusivši smrti (1. Korinćanima 15,51.52). Kao predstavnik onih koji će na taj način biti uzneseni na Nebo, Ilija je, na kraju Hristove zemaljske misije, stajao uz Spasitelja na Gori preobraženja zajedno s Mojsijem. U toj dvojici proslavljenih, učenici su u malome videli carstvo otkupljenih. Oni su gledali Isusa, odevenog u nebesku svetlost; čuli su »glas iz oblaka« (Luka 9,35) koji ga je priznao za Božjeg Sina; videli su Mojsija, koji je predstavljao one koji će vaskrsnuti iz mrtvih u vreme Drugog dolaska; a tu je stajao i Ilija, predstavljajući one koji će pri kraju zemaljske istorije biti preobraženi iz smrtnoga u besmrtno i biti preneseni na Nebo ne videći smrti.

U pustinji, usamljen i obeshrabren, Ilija je rekao da mu je dosta života i da želi da umre. Međutim, Bog ga u svojoj milosti nije uhvatio za reč. Ilija je još morao da obavlja veliko delo; kada ga bude obavio, nije trebalo da propadne usamljen i obeshrabren. Nije trebalo da se spusti u grob, već da se uzdigne, zajedno s Božjim anđelima, do mesta na kome počiva božanska slava.

»A Jelisije, videći to, vikaše: Oče moj, oče moj, kola Izrailjeva i konjici njegovi! I ne vide ga više. Potom uze

haljine svoje i razdre ih u dva komada. I podiže plašt Ilijin, koji beše spao s njega, i vrativši se stade na bregu Jordanskom. I uzevši plašt Ilijin, koji beše spao s njega, udari po vodi i reče: Gde je Gospod, Bog Ilijin? A kad i on udari po vodi, rastupi se voda tamo i amo, i pređe Jelisije. A kada s druge strane videše sinovi proročki, koji behu u Jerihonu, rekoše: počinu duh Ilijin na Jelisiju! I sretoše ga i pokloniše mu se do zemlje.« (2. O carevima 2,12–15)

Kada u svom providenju nađe za dobro da iz svog dela pozove one kojima je dao mudrost, Gospod jača njihove naslednike i pomaže im ukoliko od Njega traže pomoć i hode Njegovim putevima. Oni mogu biti i mudriji od svojih prethodnika; jer mogu iskoristiti njihova iskustva i učiti na njihovim greškama.

Od tada je Jelisije zauzimao Ilijino mesto. Onaj koji je bio veran u malome pokazao se veran i u mnogome.

18 poglavlje

»I VODA POSTA ZDRAVA...«

U doba patrijaraha jordanska dolina bila je »kao vrt Gospodnji«, jer je »celu natapaše reka«. U toj lepoj dolini Lot je upravo odlučio da podigne svoj dom, »premeštajući svoje šatore do Sodoma«. (1. Mojsijeva 13,10.12) U vreme kada su gradovi u ravnici bili uništeni, područje oko njih pretvorilo se u pustoš, i od tada je predstavljalo deo Judejske pustinje.

Jedan deo prekrasne doline održao se da svojim životodavnim izvorima i tokovima veseli srce čoveku. U toj dolini, prekrivenoj bogatim žitnim poljima i šumama od urminih palmi i drugih voćaka, logorovale su čete Izrailja posle prelaska preko Jordana, i u njoj su prvi put uživale u rodovima Obećane zemlje. Pred njima su se uzdizale zidine Jerihona, paganske tvrđave, sedišta kulta Astarte, najiskvarenijeg i najsramotojnijeg oblika hananskog idolopoklonstva. Uskoro su njegove zidine bile oborene, a njegovi stanovnici pobijeni. U vreme njegovog pada, u prisutnosti celog Izrailja, bila je data svečana izjava: »Proklet da je pred Gospodom čovek koji bi ustao da gradi ovaj grad Jerihon! Na prvencu svome osnovao ga, i na mezimcu svome postavio mu vrata!« (Isus Navin 6,26)

Prošlo je pet vekova. Mesto je, noseći Božje prokletstvo, ležalo pusto. Čak su i izvori, koji su boravak u tom delu doline činili tako poželjnim, trpeli razorno delovanje prokletstva. Međutim, u vreme Ahavovog otpada, kada je pod Jezaveljinim uticajem bilo obnovljeno služenje Astarti, Jerihon, prastaro središte tog kulta, bio je ponovo podignut, iako je graditelj morao da plati strašnu cenu. Hil Vetiljanin sazidao je Jerihon »na Avironu, prvencu svojem, osnovao ga je, a na Seguvu, mezimcu svojem, metnu mu vrata, po reči Gospodnjoj«. (1. O carevima 16,34)

Nedaleko od Jerihona, usred voćnjaka, nalazila se jedna od proročkih škola, u koju se uputio Jelisije posle Ilijinog vaznesenja. Dok je boravio u tom gradu, građani su mu prišli i kazali: »Gle, dobro je živeti u ovom gradu, kao što gospodar naš vidi, ali je voda zla i zemlja nerodna.« Izvor koji je u davna vremena bio čist i životodavan, i osiguravao gradu i okolini veliki deo potrebnih količina vode, postao je sada nepogodan za upotrebu.

Odgovarajući na molbu stanovnika Jerihona, Jelisije je rekao: »Donesite mi nov kotao, i metnite u nj soli!« Kada je dobio što je tražio, »on iziđe na izvor i baci u nj so, govoreći: iscelih ovu vodu, da ne bude više od nje smrti ni nerodnosti!« (2. O carevima 2,19–21)

Jerihonske vode postale su zdrave, ne mudrošću bilo kojeg čoveka, već čudesnim Božjim delovanjem. Ljudi koji su obnovili grad bili su nedostojni naklonosti Neba, a ipak je Onaj, koji »zapoveda svome Suncu, te obasjava i zle i dobre, i daje dažd pravednima i nepravednima«, našao za dobro da ovom prilikom, ovim dokazom svoga saučešća, otkrije svoju spremnost da izleči Izrailja od njegovih duhovnih bolesti (Matej 5,45).

Promena je bila trajna, »voda posta zdrava do današnjega dana, po reči Jelisijevoj, koju izreče«. (2. Carevima 2,22) Iz stoleća u stoleće voda je tekla, čineći ovaj deo doline pravom oazom lepote.

Mnoge duhovne pouke mogu se izvući iz izveštaja o ozdravljenju vode. Novi kotao, so, izvor – sve je to vrlo simbolično.

Bacajući so u gorki izvor, Jelisije je pružio istu duhovnu pouku koju je mnogo stoleća posle toga Spasitelj dao svojim učenicima, kada je rekao: »Vi ste so zemlji!« (Matej 5,13) Mešajući se sa zagađenom izvorskom vodom, so je pročistila izvor i omogućila da iz njega umesto otrova i smrti poteče život i blagoslov. Kada upoređuje svoju

decu sa solju, Bog želi da ih pouči da ih je učinio primaocima svoje milosti da bi im pomogao da postanu Njegova oruđa za spasenje drugih. Bog izdvaja svoj Izabrani narod iz celoga sveta ne samo zato da bi njegove pripadnike usvojio kao svoje sinove i kćeri, već da bi svet preko njih primio milost koja donosi spasenje. Kada se Bog izabrao Avrama, nije ga učinio samo svojim posebnim prijateljem, već i prenosiocem naročitih prednosti koje je Gospod namenio svim narodima.

Svetu su neophodni dokazi da postoji pravo hrišćanstvo. Otrov greha izjeda samu srž društva. Gradovi i sela stenju pod teretom greha i moralne pokvarenosti. Svet je pun bolesti, patnje i bezakonja. I blizu i daleko gledamo siromašne i zbunjene duše, opterećene svešću o krivici, koje propadaju usled nedostatka nekog spasonosnog uticaja. Jevanđelje istine im je stalno pred očima, a ipak propadaju, jer se povode za primerom onih koji bi morali da im budu miris života na život, a postaju miris smrti na smrt. Njihova duša napaja se gorčinom, jer je izvor sa koga piju otrovan, iako bi trebalo da bude izvor vode koja teče u život večni. So se mora pomešati s materijom kojoj se dodaje, ona mora da prodre u nju i da je prožme da bi je mogla sačuvati. Isto tako lični dodir i druženje s ljudima učiniće da spasonosna sila Jevanđelja dopre do njih. Ljudi se ne spasavaju kao grupa, već kao pojedinci. U ličnom uticaju krije se sila. On treba da se sjedini s Hristovim uticajem, da uzdiže kao što je Hristos uzdizao, da usađuje prava načela i zaustavlja širenje pokvarenosti u svetu. On treba da širi milost koju samo Hristos može dati. On treba da uzdiže, da ulepšava život i karakter bližnjih silom čistog primera, koga prati iskrena vera i ljubav.

O nekada zagađenom izvoru u Jerihonu, Gospod je rekao: »Iscelih ovu vodu da ne bude više od nje smrti ni nerodnosti!« Zagađeni tok predstavlja dušu koja je odvojena od Boga. Greh nije samo odvojio dušu od Boga, već je u njoj uništio i želju i sposobnost da upozna Boga. Tako je ceo ljudski organizam poremećen grehom, um izopačen, mašta pokvarena; sposobnosti duše oslabljene. Oseća se da joj nedostaje čista religija, svetost srca. Božanska sila obraćenja nije uspela da preobrazi karakter. Duša je slaba, i pošto nema moralne snage neophodne da pobedi, postala je zatrovana i izopačena.

U očišćenom srcu, sve se menja. Preobražavanje karaktera svedoči svima da se u njemu nastanio Hristos. Božji Duh rasplamsava novi život u duši, dovodeći misli i želje u pokornost Hristovoj volji; unutrašnji čovek obnavlja se po Božjem obličju. Slabi i pogrešivi ljudi i žene pokazuju svetu da otkupiteljska sila milosti može učiniti da nesavršeni karakter postane skladan i da donese obilan rod.

Srce koje prima Božju reč nije kao bara koja se isparava, niti kao ispucala cisterna koja gubi svoje blago. Ono je kao planinski potok, koji se napaja na nepresušnom izvoru, i čije hladne, iskričave vode skakuću s kamena na kamen, osvežavajući umorne, žedne i natovarene. Ono je kao reka koja stalno teče i tekući postaje sve dublja i šira, sve dok se njene životodavne vode ne prošire po svoj Zemlji. Potok koji pevajući teče svojim putem, ostavlja iza sebe darove zelenila i plodnosti. Trava na njegovim obalama postaje sočnija, drveće se zaodeva bujnijim zelenilom, cveće se množi. A kada u leto zemlju počnu pržiti usijani Sunčevi zraci, linija zelenila obeležava rečni tok.

Tako je i s pravim Božjim detetom. Hristova religija delovaće u njemu kao životodavno načelo koje sve prožima; kao živa, delotvorna, duhovna energija. Kada se srce izloži delovanju nebeskih uticaja istine i ljubavi, ta načela ponovo se pokazuju kao potoci u pustinji, pretvarajući golu i suhu zemlju u plodno tlo.

Kada se oni koji su očišćeni i posvećeni poznanjem biblijske istine celim srcem uključe u delo spasavanja duša, postaće zaista miris života na život. I kada iz dana u dan budu pili iz nepresušnog izvora milosti i znanja, videće da su im srca prepuna Duha njihovog Učitelja, i da su njihovom nesebičnom službom mnogi dobili fizičke, mentalne i duhovne blagoslove. Umorni su se osvežili, bolesni povratili zdravlje, rasteretili se natovareni grehom. U dalekim zemljama čulo se zahvaljivanje sa usana onih čije je srce napustilo služenje grehu i okrenulo se pravednosti.

»Dajte i daće vam se«, jer je Božja reč »izvor vrtovima, studenac žive vode, koja teče s Livana«! (Luka 6,38; Pisma nad pesmama 4,15)

19 poglavlje

PROROK MIRA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz 2. O carevima 4)

Jelisiejev proročki rad u nekim svojim delovima veoma se razlikuje od Ilijinog. Iliji su bile poveravane poruke prokletstva i osude; njegov glas je neustrašivo izricao ukore i opomene, pozivajući cara i narod da se odvrte od

svojih zlih puteva. Jelisijeva misija bila je mnogo smirenija; on je trebalo da dalje gradi i jača delo koje je Ilija započeo; da uči narod Gospodnjim putevima. Nadahnuti izveštaji opisuju ga kao čoveka koji uspostavlja bliske odnose s bližnjima, koji se kreće u društvu proročkih sinova, koji svojim čudima i službom donosi zdravlje i radost ljudima.

Jelisije je bio čovek blagog i ljubaznog duha; ali da je i on umeo da bude strog pokazalo se na putu prema Vetilju, kada su ga izazivali bezbožni dečaci koji su izašli iz grada. Ti dečaci su čuli za Ilijino uznesenje, i oni su taj svečani događaj uzeli za predmet svojih šala, pozivajući Jelisija: »Hodi, celo, hodi, celo!« Čuvši njihove podrugljive reči, prorok se okrenuo, i nadahnut od Svemogućega, izrekao prokletstvo nad njima. Strašna kazna, koja je usledila, stigla je od Boga. »Tada izidoše dve medvedice iz šume i rastrgoše četrdeset i dvoje dece.« (2. O carevima 2,23.24)

Da je Jelisije dozvolio da ovo ruganje prođe nekažnjeno, svetina bi nastavila da mu se ruga i da ga zlostavlja, pa bi možda i cela njegova misija poučavanja i spasavanja u vreme teške nacionalne krize doživela neuspeh. Ovaj jedan jedini slučaj strašne strogosti bio je dovoljan da mu osigura poštovanje u toku celog života. Pedeset godina je ulazio i izlazio kroz vrata Vetilja, putovao svuda po zemlji, od grada do grada, prolazio kroz grupe besposlenih, nevaspitanih i raspuštenih mladića; ali niko mu se nije rugao, niti je olako shvatao njegova prava proroka Najvišega.

Čak i ljubaznost ima svoje granice. Autoritet se mora sačuvati odlučnom strogošću, ili će mu mnogi prilaziti s podsmehom i prezirom. Ona takozvana nežnost, nagovaranje i popuštanje, kojim se prema mladima ponašaju roditelji i vaspitači, jedno je od najvećih zala koje ih može stići. U svakoj porodici je suštinski važno pokazati čvrstinu i odlučnost, i postaviti jasne zahteve.

Poštovanje, vrlina koja je toliko nedostajala mladima, koji su se rugali Jelisiju, mora se pažljivo negovati. Svako dete treba da nauči da iskazuje istinsko poštovanje prema Bogu. Njegovo ime nikada se ne sme izgovarati olako ili nepromišljeno. Kada ga izgovaraju, anđeli zaklanjaju svoje lice. S kakvim poštovanjem bismo mi, pala i grešna bića, morali da Mu prilazimo!

Poštovanje se mora ukazati Božjim predstavnicima – propovednicima, nastavnicima i roditeljima, koji su pozvani da govore u Njegovo ime. Kada njima ukazujemo poštovanje, proslavljamo Boga.

Učtivost je rod Duha i svi je moraju negovati. Ona ima snagu da omekša prirode, koje bi bez njenog uticaja postale teške i grube. Oni koji govore da su Hristovi sledbenici, a istovremeno su grubi, neljubazni i neučtivi, nisu ništa naučili od Isusa. U njihovu iskrenost ne treba sumnjati, njihovo poštenje ne treba stavljati pod znak pitanja; ali iskrenost i poštenje ne mogu da nadoknade manjak ljubaznosti i učtivosti.

Ljubazan duh, koji je osposobio Jelisija da tako snažno utiče na život mnogih u Izrailju, otkriven je u zapisu o njegovom prijateljskom odnosu s porodicom koja je živela u Sunamu. Za vreme svojih putovanja po carstvu »iđашe Jelisije kroz Sunam, a onde beše bogata žena, koja ga ustavi da jede hleba. I od tada, kada god prolazaše, uvraćaše se k njoj da jede hleba«. Gospodarica kuće shvatila je da je Jelisije »sveti čovek Božji«, pa je predložila svom mužu: »Da načinimo malu klet, i da mu namestimo postelju, i sto, i stolicu i svećnjak, pa kada dođe k nama, neka se tu skloni.« U to utočište Jelisije je često svraćao, zahvalan što može da uživa u spokojstvu i miru. Međutim, Bog nije zaboravio ljubaznost ove žene. U njenom domu nije bilo dece: i zato je Bog, darujući joj sina, nagradio njenu gostoljubivost.

Godine su prolazile. Dečak je već dovoljno odrastao da je mogao sa žeteocima da pođe na njivu. Jednoga dana razboleo se zbog vrućine, »i reče ocu svojemu: jaoh, glava! jaoh, glava! Otac je naredio sluzi da dečaka odnese majci, »i on ga uze i odnese majci njegovoj, i leža na krilu njenu do podne, pa umre. Tada otide ona gore, i namesti ga u postelju čoveka Božjega, i zatvorivši ga iziđe.«

U svom očajanju, Sunamka je odlučila da pođe i od Jelisija zatraži pomoć. Prorok je tada bio na Karmilu, i žena, u pratnji svoga sluga, odmah je krenula. »A kada je čovek Božji ugleda gde ide k njemu, reče Gijeziju, sluzi svojemu: eno Sunamke! Trči sada pred nju i reci joj: jesi li zdravo? je li zdravo muž tvoj? je li zdrav sin tvoj?« Sluga je učinio kako mu je bilo zapovedeno, ali, sve dok nije došla k Jelisiju, ožalošćena majka nije otkrivala uzrok svoje tuge. Kada je čuo za njen gubitak, Jelisije je naredio Gijeziju: »Opaši se i uzmi štap moj u ruku, pa idi! Ako sretnoš koga, nemoj ga pozdravljati, ako te ko pozdravi, nemoj mu odgovarati, i metni moj štap na lice detetu.«

Međutim, majka nije bila zadovoljna sve dok sam Jelisije nije krenuo s njom. »Tako da je živ Gospod i tako da je živa duša tvoja, neću te se ostaviti«, uzviknula je. »Tada on usta i pođe za njom. A Gijezije otide napred, i metnu štap na lice detetu, ali ne bi glasa ni osećanja. Tada se vrati preda nj, i javi mu, govoreći: ne probudi se dete!«

Kada su stigli do kuće, Jelisije je otišao u sobu u kojoj je ležalo dete, »i ušavši zatvori se s detetom, i pomoli

se Gospodu. Potom stade na postelju, i leže na dete, metnuvši usta svoja na usta detetu, i oči svoje na oči njegove, i dlanove svoje na njegove dlanove, i pruži se nad njime, te se zagreja telo detetu. Potom usta, i pređe po kući jednom tamo i amo, potom otide opet i pruži se nad detetom. I kihnu dete sedam puta, i otvori dete oči svoje.«

Pozvao je Gijezija i naredio mu da dozove majku. »I on je dozva, te dođe k njemu. I on joj reče: uzmi sina svojega! I ona ušavši, pade k nogama njegovim, i pokloni mu se do zemlje, i uzevši sina svojega otide.«

Tako je bila nagrađena vera ove žene. Hristos, veliki Životodavac, vratio joj je sina. Na sličan način biće nagrađeni i Njegovi verni kada, prilikom Njegovog dolaska, smrt bude izgubila svoj žalac i grob pobeđu, kojom se hvalio. Tada će svojim slugama vratiti decu koju im je smrt oduzela. »Ovako veli Gospod: glas u Rami ču se, naricanje i plač veliki, Rahilja plače za decom svojom, neće da se uteši za decom svojom, jer ih nema. Ovako veli Gospod: ustavi glas svoj od plača, i oči svoje od suza, jer ima plata delu tvojemu... i oni će se vratiti iz zemlje neprijateljske. I imaš nade za posledak, govori Gospod, da će se vratiti sinovi tvoji na međe tvoje.« (Jeremija 31,15–17)

Isus nas teši u našem tugovanju za umrlima, upućujući nam poruku punu beskrajne nade: »Od groba ću ih izbaviti, od smrti ću ih sačuvati, gde ti je, smrti, pomor tvoj, gde je, grobe, pogibao tvoja?« (Osija 13,14) »I bejah mrtav i evo sam živ va vek veka... i imam ključeve od pakla i od smrti.« (Otkrivenje 1,18) »Jer će sam Gospod sa zapovešću, s glasom arhanđelovim, i s trubom Božjom, sići s Neba, i mrtvi u Hristu vaskrsnuće najpre, a potom mi živi, koji smo ostali, zajedno s njima bićemo uzeti u oblake na susret Gospodu na Nebo, i tako ćemo svagda s Gospodom biti.« (1. Solunjanima 4,16.17)

Kao i Spasitelj čovečanstva, koga je predstavljao kao simbol, Jelisije je u svojoj službi među ljudima sjedinjavao delo lečenja sa delom poučavanja. Verno, neumorno, u toku dugih i uspešnih radnih godina, Jelisije se trudio da podupre i unapredi važno obrazovno delo koje su obavljale proročke škole. Po Božjem providenju, reči njegove pouke okupljenim grupama ozbiljnih mladića bile su potkrepljivane snažnim uticajem Svetoga Duha, a ponekad i drugim neoborivim dokazima njegovog autoriteta kao Gospodnjeg sluga.

Prilikom jedne svoje posete školi u Galgalu, prorok je uklonio otrov iz povrća. »I beše glad u onoj zemlji, i sinovi proročki sedahu pred njime, a on reče momku svojemu: pristavi veliki lonac i skuhaj zelja sinovima proročkim. I jedan otide u polje da nabere zelja, i nađe divlju lozu, i nabra s nje divljih tikvica pun plašt, i došavši saseče ih u lonac gde beše zelje, jer ih ne poznavahu. I usuše ljudima da jedu. I kad stadoše jesti onoga zelja, povikaše, govoreći: smrt je u loncu, čoveče Božji! I ne mogahu jesti. A on reče: donesite brašna! I sasu brašna u lonac, i reče: uspite ljudima neka jedu! I ne bi više nikakvoga zla u loncu.«

I u Galgalu, dok je glad još vladala u zemlji, Jelisije je nahranio stotinu ljudi hranom, koju mu je kao dar doneo »neko iz Val-Salise«, »hleba od prvina, dvadeset hlebova ječmenih, i novih zrna u klasu«. Oko njega je bilo onih koji su teško patili od gladi. Kada je dar bio donesen, rekao je svome sluzi: »Postavi narodu neka jedu!« »A sluga mu reče: kako ću to postaviti pred sto ljudi? Opet reče: postavi narodu, neka jedu, jer je tako kazao Gospod: ješće i preteći će! I on im postavi, te jedoše, i preteče po reči Gospodnjoj.«

Koliko je, preko svog vesnika, Hristos bio milostiv i učinio ovo čudo da zadovolji njihovu glad! Od tog vremena, iako ne uvek na tako poseban i vidljiv način, ali uvek iznova, Gospod Isus je zadovoljavao ljudske potrebe. Da je naše duhovno opažanje bilo jasnije, mi bismo bolje nego do sada prepoznavali božanske milostive postupke prema sinovima ljudskim.

Samo Božja milost može da učini da mali obroci budu dovoljni svima. Gospodnja ruka ih može stotruko umnožiti. Iz svojih izvora On može da postavi sto u pustinji. Dodirom svoje ruke, On može da poveća oskudne zalihe i učini da budu dovoljne svima. Njegova sila umnožila je hlebove i zrna u rukama proročkih sinova.

U vreme svoje zemaljske službe, kada je Hristos učinio slično čudo i nahranio mnoštvo, pojavilo se isto neverovanje koje su pokazali i saradnici starog proroka. »Šta«, uzviknuo je Jelisijev sluga, »zar ovo treba da postavim pred stotinu ljudi?« Kada je Isus rekao svojim učenicima da nahrane mnoštvo, oni su odgovorili: »U nas nema više od pet hlebova i dve ribe, već ako da idemo mi da kupimo za sve ove ljude jela!« (Luka 9,13) Šta je to za toliki narod?

Ova pouka je namenjena Božjoj deci svih vremena. Kada Bog odredi posao koji treba obaviti, neka ljudi ne gube vreme raspravljajući o opravdanosti te zapovesti ili o verovatnim rezultatima svojih napora kad je poslušaju. Zalihe koje imaju u rukama možda izgledaju suviše male da bi se njima zadovoljile potrebe; ali u Gospodnjim rukama one će se pokazati i više nego dovoljne. Sluga »im postavi, te jedoše, i preteče po reči Gospodnjoj«.

Potpunija svest o Božjem odnosu prema onima koje je otkupio žrtvom svoga Sina, snažnija vera u napredovanje Njegovog dela na Zemlji – to su velike potrebe savremene Crkve. Neka niko ne gubi vreme

oplakujući svoje oskudne vidljive izvore sredstava. Spoljašnji izgled možda neće mnogo obećavati, ali, energičnost i poverenje u Boga mogu povećati zalihe. Dar koji Mu sa zahvalnošću donosimo, tražeći u molitvi Njegove blagoslove, On će umnožiti kao što je umnožio hranu poklonjenu proročkim sinovima i umornom mnoštvu.

20 poglavlje

NEMAN

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz 2. O carevima 5)

»I beše Neman, vojvoda cara Sirskoga, čovek velik u gospodara svojega i u časti; jer preko njega sačuva Gospod Siriju; ali, taj veliki junak beše gubav.«

Ven Adad, car Sirije, pobedio je vojske Izrailja u bici u kojoj je poginuo Ahav. Od tog vremena Sirijci su na granici sa Izrailjem održavali stalno ratno stanje, i u jednom od svojih pohoda odveli i devojčicu koja je u zemlji svoga robovanja »služila ženu Nemanovu«. Ova devojčica, robinja, daleko od svog doma, ipak je bila svedok za Boga, nesvesno ispunjavajući nameru radi koje je Bog izabrao Izrailj da bude Njegov narod. Dok je radila u tom neznabožačkom domu, osetila je sažaljenje prema svom gospodaru; sećajući se divnih dela izlečenja koja je činio Jelisije, kazala je svojoj gospodarici: »O, da bi moj gospodar otišao proroku u Samariju! On bi se oprostio gube!« Znala je da je sila Neba uz Jelisija, i verovala da bi tom silom Neman mogao da bude izlečen.

Ponašanje ove male zarobljenice, i način kojim je živela u ovom neznabožačkom domu, snažno svedoče o uspešnosti ranog domaćeg vaspitanja. Nema većeg poverenja od onoga koje se ukazuje očevima i majkama kada im se poveravaju deca na staranje i vaspitanje. Roditelji postavljaju temelje navikama i karakteru. Budućnost njihove dece velikim delom zavisi od njihovog primera i njihovih pouka.

Srećni su oni roditelji čiji je život istinski odraz božanskog, tako da Božja obećanja i Njegove zapovesti bude u deci zahvalnost i poštovanje. Roditelji čija nežnost, pravednost i strpljenje otkrivaju detetu Božju ljubav, pravednost i strpljenje, i koji, učeći decu da ih vole, da im veruju i da ih slušaju, istovremeno uče decu da vole i slušaju i svog nebeskog Oca i da se uzdaju u Njega. Roditelji koji svojoj deci daju ovakav dar, poklanjaju im blago dragocenije od blaga svih vekova, blago koje je trajno kao večnost.

Mi ne znamo u koju će vrstu službe biti pozvana naša deca. Ona će, možda, provesti svoj život u krugu svoga doma; ili će se, možda, baviti nekom uobičajenom životnom profesijom, možda otići kao učitelji Jevanđelja u neku neznabožačku zemlju; ali sva su ona pozvana da budu misionari za Boga, propovednici milosti svetu. Ona treba da steknu obrazovanje koje će ih osposobiti da stanu uz Hrista i da nesebično služe.

Dok su je učili o Bogu, roditelji jevrejske devojčice nisu znali kakva će je sudbina zadesiti u životu. Međutim, opravdali su poverenje koje im je bilo ukazano, i zato je u domu zapovednika sirijske vojske njihova devojčica svedočila za Boga koga je naučila da poštuje.

Neman je saznao za poruku koju je devojčica uputila svojoj gospodarici; dobivši odobrenje od cara, krenuo je da traži izlečenje, uzimajući sa sobom »deset talanata srebra, i šest tisuća sikala srebra i desetore stajaće haljine«. Nosio je i pismo sirijskog cara izrailjskom caru, u kome je bila poruka: »Eto, kada ti dođe ova knjiga, znaj da šaljem k tebi Nemana, slugu svojega, da ga oprostiš gube!« Kada je izrailjski car pročitao pismo, »razdre haljine svoje, i reče: zar sam ja Bog da mogu ubiti i povratiti život, te šalje k meni da oprostim čoveka gube? Pazite i vidite kako traži zedevice sa mnom!«

Glasovi o ovom problemu stigli su do Jelisija, koji je poslao poruku caru u kojoj je rekao: »Zašto si razderao haljine svoje? Neka dođe k meni da pozna da ima prorok u Izrailju!«

»I tako dođe Neman s konjima i kolima svojim, i stade na vratima doma Jelisijeva.« Prorok mu je preko glasnika, poručio: »Idi i okupaj se sedam puta u Jordanu, i ozdraviće telo tvoje, i očistićeš se!«

Neman je očekivao da vidi neki čudesni prikaz moći nebeskih sila. Rekao je: »Gle, ja mišljah, on će izaći k meni, i staće, i prizvaće ime Gospoda Boga svojega, i metnuti ruku svoju na mesto, i očistiti gubu!« Kada mu je bilo rečeno da se okupa u Jordanu, njegov ponos bio je povređen; razdražen i razočaran, uzviknuo je: »Nisu li Avana i Farfar, vode u Damasku, bolje od svih voda izrailjskih? Ne bih li se mogao u njima okupati i očistiti? I okrenuvši se, otide gnevan.«

Oholi Nemanov duh opirao se da poslušava uputstva koja mu je dao Jelisije. Reke, koje je sirijski vojskovođa spomenuo, proticale su kroz prekrasne šumarke, i mnogi su dolazili na njihove obale da se mole svojim idolskim božanstvima. Za Nemana ne bi bilo neko veliko poniženje da se spusti do obala jedne od tih divnih reka. Međutim, jedino mu je poslušnost jasnim uputstvima proroka mogla doneti ozdravljenje. Samo dragovoljna poslušnost može da donese željene posledice.

Sluge su počele da nagovaraju Nemana da poslušava Jelisijeva uputstva: »Oče, da ti je kazao prorok što veliko, ne bi li učinio? A zašto ne bi kad ti reče: okupaj se, pa ćeš se očistiti!« Nemanova vera bila je stavljena na probu, dok se oholost borila za prevlast. Međutim, vera je pobedila, pa je bahati Sirijac suzbio oholost svoga

srca i ponizno se pokorio otkrivenoj Gospodnjoj volji. Sedam puta se bacao u talase Jordana, »po reči čoveka Božjega«. Njegova vera je bila nagrađena, »i telo njegovo posta kao u maloga deteta, i očisti se«.

Pun zahvalnosti, »vratio se k čoveku Božjemu sa svom pratnjom svojom« i izrekao reči priznanja: »Evo sada vidim da nema Boga nigde na Zemlji do u Izrailju!«

U skladu s običajima toga vremena, Neman je sada zamolio Jelisija da primi skupocene darove. Međutim, prorok je odbio. Nije imao prava da naplaćuje blagoslove koje je Bog u svojoj milosti dao. »Tako da je živ Gospod, pred kojim stojim, neću uzeti«, rekao je odlučno. Sirijac je »navaljivao na njega da uzme, ali on nije hteo«.

»Tada reče Neman: kada nećeš, a ono neka se da služi tvojemu ove zemlje koliko mogu poneti dve mazge. Jer sluga tvoj neće više prinositi žrtava paljenica ni drugih žrtava drugim bogovima, nego Gospodu. A Gospod neka oprosti ovo služi tvojemu: kada gospodar moj uđe u dom Rimonov da se pokloni onde, pa se prihvati za moju ruku, da se i ja poklonim u domu Rimonovu, neka oprosti Gospod služi tvojemu kada se tako poklonim u domu Rimonovu.«

»A on mu reče: idi s mirom! I on otide od njega, i pređe jedno potkalište.«

Jelisijev sluga Gijezije imao je u toku tih godina priliku da razvije duh samoodricanja kojim je bilo obeleženo životno delo njegovog učitelja. Imao je prednost da postane plemeniti zastavnik u Gospodnjoj vojsci. Najbolji darovi Neba dugo vremena bili su mu nadohvat ruke; ipak, odbacio ih je i žudeo za jeftinim metalima, izrazima svetovnog bogatstva. Skrivene težnje njegovog lakomog srca sada su ga navele da podlegne nadmoćnom iskušenju. »Gle«, govorio je samome sebi, »Gospodar moj ne hte primiti iz ruke toga Neman Sirca što beše doneo. Ali, ... potrčaću za njim i uzeću što od njega!« Tako se i dogodilo, Gijezije je potajno »otrčao za Nemanom«.

»A kada ga vide Neman da trči za njim, skoči s kola svojih i sreće ga, pa mu reče: je li dobro? A on reče: dobro je!« Tada je Gijezije izrekao namernu neistinu: »Gospodar moj posla me da ti kažem: evo, baš sada dođoše k meni dva mladića iz gore Jefremove, proročki sinovi, daj za njih talanat srebra i dvoje stajaće haljine!« Neman je odmah bio spreman da radosno ispuni ovaj zahtev, čak je naterao Gijezija da uzme dva talanta srebra umesto jednoga, »i dvoje stajaće haljine«, a slugama je naredio da pomognu u nošenju blaga.

Kada se približio Jelisijevom domu, Gijezije je otpustio slugu i sakrio srebro i odeću. Učiniвши to, došao je i »stade pred gospodarom svojim«. A zatim, da bi se zaštitio od prekora, izrekao je drugu neistinu. Na prorokovo raspitivanje: »Odakle, Gijezije«, odgovorio je: »Nije išao sluga tvoj nikuda!«

Tada je izrečena stroga optužba, koja je pokazala da je Jelisiju sve poznato: »Zar srce moje nije išlo onamo kada se čovek vrati s kola svojih preda te? Zar je to bilo vreme uzimati srebro i uzimati haljine, maslinike, vinograde, ovce, goveda, slugu i sluškinje? Zato guba Nemanova neka prione za te i za seme tvoje doveka!« Kazna je smesta pogodila krivca. Otišao je od Jelisija »gubav, beo kao sneg«.

Svečane su pouke kojima nas uči iskustvo ovog čoveka, koji je imao tako uzvišene i svete prednosti. Gijezijevo ponašanje stavilo je kamen spoticanja na put Nemanu, čoveku u čiji je um prodrila divna svetlost, koji je bio sklon da služi živome Bogu. Za prevaru, koju je učinio Gijezije, ne može se naći nikakvo opravdanje. Sve do svoje smrti, ostao je gubav, noseći Božje prokletstvo i izlažući se preziru svojih bližnjih.

»Lažni svedok neće ostati bez ukora, i koji govori laž, neće uteći!« (Priče 19,5) Ljudi mogu pokušavati da od ljudskih očiju sakriju svoja zla dela, ali Boga ne mogu prevariti. »Nego je sve golo i otkriveno pred očima Onoga kojemu govorimo!« (Jevrejima 4,13) Gijezije je mislio da prevari Jelisija, ali Bog je otkrio svom proroku i reči koje je Gijezije rekao Nemanu, svaku pojedinost iz onoga što se zbivalo između ove dvojice.

Istina je od Boga; prevara u svim svojim bezbrojnim oblicima je od sotone, i ko se god na bilo koji način udaljava od pravog puta istine, pokorava sebe vlasti zloga. Oni koji su saznali Hristovu volju, »ne pristaju uz bezrodna dela tame«. (Efescima 5,11) U govoru, kao i u životu, oni će biti jednostavni, otvoreni, istiniti, jer se pripremaju za zajedništvo sa svetima u čijim ustima nije bilo prevare (vidi: Otkrivenje 14,5).

Mnogo stoleća posle Nemanovog povratka u njegov sirijski dom, izlečenog tela i obraćenog duha, Spasitelj spominje i hvali njegovu veru i uzima je za pouku svima koji tvrde da služe Bogu. »Mnogi bejahu gubavi u Izrailju za proroka Jelisija; i nijedan se od njih ne očisti osim Neman Sirca«, kazao je Spasitelj (Luka 4,27).

Bog je zaobišao mnoge gubave u Izrailju, jer su svojim neverovanjem zatvorili sebi vrata dobra. Paganski plemić, koji je bio pošten u onome što je smatrao dobrim, koji je osećao da mu je neophodna pomoć, bio je u Božjim očima dostojniji blagoslova od napaćenih Izrailjaca, koji su odbacili i prezreli prednosti koje im je Bog dao. Bog radi za one koji cene Njegove blagoslove i prihvataju svetlost koja im je data s Neba.

I danas u svim zemljama ima onih koji su pošteni u srcu, i koje obasjava svetlost s Neba. Ako budu nastavili da verno ispunjavaju ono što smatraju svojom dužnošću, dobijaće sve više svetlosti, sve dok, kao nekada Neman, ne budu pozvani da priznaju »da nema Boga nigde na Zemlji« osim živoga Boga, Stvoritelja.

Svakoj iskrenoj duši, »koja hodi po mraku i nema videla«, upućen je poziv: »Neka se uzda u ime Gospodnje i

neka se oslanja na Boga svojega!« Jer »otkako je veka ne ču se, niti se ušima dozna, niti oko vide Boga osim tebe da bi tako učinio onima koji ga čekaju. Sretao si onoga koji se raduje tvoreći pravdu, pominju te na putevima tvojim«. (Isaija 50,10; 64,4.5)

21 poglavlje

ZAVRŠNE GODINE JELISIJEVE SLUŽBE

Pozvan u proročku službu još u vreme Ahavove vladavine, Jelisije je doživeo da vidi mnoge promene koje su se dogodile u izrailjskom carstvu. Kazna za kaznom stizale su Izrailjce u vreme vladanja Azaila Sirijca, koji je bio pomazan da posluži kao bič otpalom narodu. Oštre mere u toku reforme, koju je pokrenuo Juj dovele su do istrebljenja celog Ahavovog doma. U toku stalnih ratova sa Sirijcima, Joahaz, Jujev naslednik, izgubio je neke gradove istočno od Jordana. Neko vreme izgledalo je kao da će Sirijci preuzeti vlast u celom carstvu. Međutim, reforma koju je započeo Ilija i nastavio Jelisije navela je mnoge da potraže Boga. Valovi oltari bili su zaboravljeni; polako ali sigurno, Božja namera počela je da se ispunjava u životu onih koji su odlučili da celim srcem služe Bogu.

Upravo je ljubav prema zalutalom izrailjskom narodu navela Boga da dozvoli Sirijcima da kažnjavaju pripadnike

tog naroda. Sažaljenje prema onima čija je moralna snaga postala tako slaba, pokrenulo je Boga da podigne Juja da istrebi pokvarenu Jezavelju i ceo Ahavov dom. I još jednom, delovanjem milostivog Proviđenja, Valovi i Astartini sveštenici bili su uklonjeni, a njihovi neznabožački oltari razoreni. Bog je u svojoj mudrosti predvideo da će neki, kada se ukloni iskušenje, odbaciti neznaboštvo i okrenuti se licem prema Nebu, i zato je dozvolio da ih stiže nevolja za nevoljom. Njegove kazne bile su ublažene milošću, i kada se Njegova namera ispunila, skrenuo je tok svoje milosti prema onima koji su naučili da Ga traže.

Dok su se dobri i zli uticaji borili za prevlast, a sotona činio sve što je u njegovoj moći da upotpuni razorno delo koje je obavio u toku vladavine Ahava i Jezavelje, Jelisije je nastavio da svedoči. Suočavao se sa protivljenjem, ali niko nije mogao da opovrgne njegove reči. U celom carstvu bio je poštovan i slavljen. Mnogi su dolazili k njemu po savet. Dok je Jezavelja još bila živa, Joram, car Izrailja, tražio je od njega savet; a jednom, dok je boravio u Damasku, posetili su ga i glasnici Ven Adada, cara Sirije, koji su želeli da znaju hoće li car umreti od bolesti od koje je bolovao. Svima je prorok dao verno svedočanstvo u vreme kada se istina svuda izopačavala, a veliki deo naroda otvoreno ustajao protiv Neba.

Bog nikada nije zaboravio svog izabranog vesnika. Jednom prilikom, u toku sirijske invazije, sirijski car je pokušao da uništi Jelisija zato što je izrailjskom caru dojavljivao planove neprijatelja. Sirijski car bi savetujući se sa svojim doglavicima kazao: »Tu neka stane moja vojska!« Te planove Gospod je otkrivao Jelisiju, koji bi »slao k caru Izrailjevu i poručivao mu: čuvaj se da ne ideš onuda, jer su onde Sirci u zasedi! I car Izrailjev bi slao na ono mesto, za koje reče čovek Božji i opomenu ga, i tako se čuvao. I to ne beše jednom ili dva puta!« »I smuti se srce caru Sirskom zato, i savzavši slugu svoje, reče im: hoćete li mi reći ko od naših dojavljuje caru Izrailjevu! A jedan od sluga njegovih reče mu: niko, care, gospodaru moj, nego Jelisije, prorok u Izrailju, dojavljuje caru Izrailjevu reči koje govoriš u ložnici svojoj!«

Odlučan da ukloni proroka, sirijski car je zapovedio: »Idite, i vidite gde je, da pošljem da ga uhvate!« Prorok je bio u Dotanu; saznavši za to, car je poslao »konje i kola s velikom vojskom, i oni, došavši noću, opkoliše grad. A ujutru sluga čoveka Božjega ustavši iziđe, a to vojska oko grada, i konji i kola.«

Užasnut, sluga je potražio proroka i objavio mu vest: »Jaoh, gospodaru, šta ćemo sada?«

»A on mu reče: ne boj se! Jer je više naših nego njihovih!« Zatim, da bi se sluga sam mogao u to uveriti, »pomoli se Jelisije, govoreći: Gospode, otvori mu oči da vidi!« »I Gospod otvori oči momku, te vide, a to gora puna konja i kola ognjenih oko Jelisija.« Između Božjeg slugu i naoružanih neprijatelja bila je četa nebeskih anđela. Sišli su u velikoj sili, ne da uništavaju, ne da iznude poštovanje, već da se ulogore oko slabih i bespomoćnih Gospodnjih vernika i da im posluže.

Kada se pripadnici Božjeg naroda nađu u nevolji, kada naizgled ne budu imali izlaza, tada jedino moraju da se oslone na Gospoda.

Pošto je četa sirijskih vojnika drsko krenula napred, nesvesna prisutnosti nebeskih ratnika, »pomoli se Jelisije Gospodu i reče: Oslepi ovaj narod! I oslepi ih po reči Jelisijevoj. Tada im reče Jelisije: nije ovo put, nije ovo grad; hodite za mnom i odvešću vas čoveku kojega tražite! I odvede ih u Samariju.«

»I kada dođe u Samariju, reče Jelisije: Gospode, otvori im oči da vide! I Gospod im otvori oči, i videše, a to bejahu usred Samarije. A car Izrailjev reče Jelisiju kad ih ugleda: hoću li biti, hoću li biti, oče moj? A on reče: nemoj biti; eda li ćeš one pobiti koje zarobiš mačem svojim i lukom svojim? Iznesi im hleba i vode neka jedu i piju, pa onda neka idu gospodaru svojem. I ugotovi im gozbu veliku, te jedoše i piše, pa ih otpusti, a oni otidoše gospodaru svojem.« (Vidi: 2. O carevima, 6. poglavlje!)

Posle toga, Izrailj je neko vreme bio slobodan od sirijskih napada. Međutim, kasnije, pod energičnim vođstvom odlučnog cara Ven Adada, sirijske čete opkolile su Samariju i opsele je. Nikada Izrailj nije bio doveden u takvu nevolju kao u toku te opsade. Zaista su sinovi i sinovi sinova bili pogođeni zbog grehova svojih otaca. Užasi dugotrajne gladi naveli su izrailjskog cara na očajničke mere, upravo u vreme kada je Jelisije preurekao da će narednog dana doći izbaavljenje.

Sledećeg jutra, nešto pre zore, Gospod »učini te se u okolu Sirskom ču lupa kola i konja i velike vojske«, te se Sirijci, obuzeti velikom strahom, »podigoše i pobegoše po mraku, ostavivši šatore svoje i konje svoje i magarce svoje i oko kao što je bio«, sa svim bogatim zalihama hrane. »Pobegoše radi duša svojih«, i nisu se zaustavili sve dok nisu prešli preko Jordana.

Za vreme ove noći bežanja, četiri gubavca ispred gradskih vrata, naterani glađu i očajanjem, odlučili su da odu u sirijski logor i da se predaju napadačima na milost i nemilost, nadajući se da će izazvati sažaljenje i dobiti hrane. Njihovo iznenađenje bilo je neopisivo kada su, stigli u logor, i zatekli prazne šatore. Pošto nije bilo nikoga ko bi ih zlostavljao ili im što zabranjivao, »uđoše u jedan šator, i najedoše se i napiše, i pokupiše iz njega srebro i zlato i haljine, i otidoše te sakriše; Pa se vratiše, i uđoše u drugi šator, pa pokupiše i iz njega, i otidoše te sakriše. Tada rekoše među sobom: ne radimo dobro! ovo je dan dobrih glasova, a mi ćutimo.« Brzo su se vratili u grad s dobrim vestima.

Plen je bio veliki; zalihe su bile tako obilne da je toga dana »mera beloga brašna bila za sikal, i dve mere ječma za sikal«, kao što je prethodnog dana prorokao Jelisije. Još jednom se Božje ime proslavilo pred neznabošcima »po reči Gospodnjoj«, koju je izrekao preko svoga proroka u Izrailju (vidi: 2. O carevima 7,5–16).

Božji čovek je tako, iz godine u godinu, nastavljao da radi verno služeći svom narodu i postajući mu sve bliži, stojeći u vreme krize i uz careve kao mudri savetnik. Duge godine života u idolopoklonstvu i otpadu ostavile su svoj zlokobni pečat i na vladaru i na narodu. Na sve strane i dalje su se videle tamne senke otpada, iako je, tu i tamo, bilo i onih koji su uporno odbijali da previju svoja kolena pred Valom. Međutim, pošto je Jelisije nastavio da obavlja svoje delo reforme, mnogi su se vratili iz idolopoklonstva i učili da se raduju što služe pravom Bogu. Prorok se takođe radovao tim čudima božanske milosti, i bio ispunjen dubokom čežnjom da obrati sve poštene u srcu. Kuda god je odlazio, trudio se da ljude uči pravednosti.

S ljudske tačke gledišta, izgledi da će se narod duhovno preporoditi bili su isto tako mali, kao i oni koji se danas nalaze pred Božjim slugama koji rade u mračnim delovima sveta. Međutim, Hristova crkva je Božje oruđe za objavljivanje istine; ona je od Njega dobila nalog da obavi posebno delo, i ako bude bila verna Bogu, poslušna Njegovim zapovestima, na njoj će počivati savršenstvo božanske sile. Ako bude bila verna svom zavetu, nijedna sila neće moći da joj se usprotivi. Neprijateljske snage neće imati ništa veće mogućnosti da joj se odupru nego što je pleva u stanju da odoli vihoru.

Pred Crkvom je, ukoliko bude obukla haljine Hristove pravednosti, ukoliko se bude oslobodila svake podložnosti svetlu zora blistavog, slavnog dana.

Bog poziva svoje odane slugе, koji veruju u Njega, da ohrabre one koji su izgubili i veru i nadu. Okrenite se Bogu, vi koji ste robovi nade! Tražite snagu od Boga, živoga Boga! Pokažite nepokolebljivu, poniznu veru u Njegovu silu i u Njegovu spremnost da spase! Kada se verom uhvatimo za Njegovu silu, On će promeniti, veličanstveno promeniti, i najbeznačajnije izgledе, one koji nas najviše obeshrabruju. On će to učiniti na slavu svoga imena.

Sve dok je mogao da putuje iz mesta u mesto po celom izrailjskom carstvu, Jelisije je nastavio da aktivno učestvuje u jačanju proročkih škola. Gde god je bio, Bog je bio s njim, dajući mu reči koje je trebalo izgovoriti i silu da čini čuda. Jednom prilikom, »sinovi proročki rekoše Jelisiju: gle, mesto gde sedimo pred tobom tesno nam je. Nego hajde da otidemo na Jordan, pa da uzmemo onde svaki po brvno i načinimo onde mesto gde ćemo boraviti«. (2. O carevima 6,1.2) Jelisije je otišao s njima na Jordan, hrabreći ih svojim prisustvom, dajući im savete, pa čak čineći i čudo da bi im pomogao u radu. »A kad jedan od njih secijaše drvo, pade mu sekira u vodu; a on povika, govoreći: avaj, gospodaru, još je u naruč uzeta! A čovek Božji reče mu: gde je pala? A kad mu pokaza mesto, on odseče drvo, i baci ga onamo, i učini da sekira ispliva. A on reče: uzmi je. I čovek pruži ruku svoju, te je uze.« (2. O carevima 6,5–7)

Njegova služba bila je tako uspešna i tako snažan njegov uticaj da je, dok je ležao na samrtničkoj postelji, čak i mladi car Joas, idolopoklonik, koji je pokazivao vrlo malo poštovanja prema Bogu, prepoznao u njemu oca u Izrailju, i priznao da je njegova prisutnost u narodu u vreme nevolje dragocenija od vojske na konjima i ratnim kolima. Izveštaj govori: »A Jelisije razbole se od bolesti od koje i umre; i Joas, car Izrailjev, dođe k njemu, i plačući pred njim, govoraše: oče moj, kola Izrailjeva i konjanici njegovi!« (2. O carevima 13,14)

Mnoga nevoljna duša, tražila je od njega pomoć, prorok je pristupao kao mudri otac, pun sažaljenja. Ni ovom prilikom nije želeo da odbaci bezbožnog mladića, tako nedostojnog poverljivog položaja koji je zauzimao, i kome je savet bio toliko potreban. Bog je u svom providenju pružio mladom caru priliku da popravi propuste iz prošlosti i da svoje carstvo postavi na sigurno tlo. Sirijski neprijatelj, koji je sada pod svojom vlašću držao teritorije istočno od Jordana, trebalo je da bude odbačen. Još jednom je trebalo da Božja sila stane na stranu zalutalog Izrailja.

Prorok na samrti naložio je caru: »Uzmi luk i strele!« Joas je poslušao. Tada je prorok rekao: »Nategni luk rukom svojom!« Joas »nateže luk rukom svojom. I Jelisije metnu ruke svoje caru na ruke. I reče: otvori prozor sa istoka«, prema gradovima preko Jordana u vlasti Sirijaca. Kada je car otvorio prozor sa rešetkama, Jelisije mu je naredio da pusti strelu. Kada je strela odletela svojim putem, prorok je u nadahnuću rekao: »Strela izbavljenja Gospodnjega, strela izbavljenja od Sirijaca; jer ćeš pobiti Sirijce u Afeku, i satrćeš ih.«

Zatim je prorok stavio na probu carevu veru. Naređujući Joasu da uzme strele, rekao mu je: »Udari u zemlju!« Tri puta je car udario u zemlju, a onda stao. »Da si udario pet puta ili šest puta«, povikao je prorok nezadovoljno, »tada bi pobio Sirijce sasvim, a sada ćeš ih samo tri puta razbiti!« (2. O carevima 13,15–19)

Ova pouka odnosi se na sve one koji se nalaze na poverljivim mestima. Kada Bog otvori put za obavljanje nekog posla i kada obeća uspeh, tada Božje izabrano oruđe mora da učini sve što je u njegovoj moći da postigne obećani rezultat. Uspeh će uvek biti srazmeran oduševljenju i istrajnosti koji se ulažu u obavljanje posla. Bog može da čini čuda u svom narodu jedino kada Njegov narod neumorno obavlja svoj deo. On traži ljude koji su odani Njegovom delu, ljude koji imaju moralne hrabrosti, vatrene ljubavi prema dušama, revnosti

koja ne malaksava. Takvi radnici nijedan zadatak neće smatrati suviše napornim, nijedan izgled suviše beznadežnim, oni će i dalje raditi, neustrašivo, sve dok se prividni poraz ne pretvori u slavnu pobjedu. Čak ni onda kada im zaprete zatvorski zidovi ili mučenička lomača, oni se neće zaustaviti u svojoj nameri da zajedno sa Bogom rade na izgradnji Njegovog carstva.

Jelisijevo delo je završeno davanjem saveta i ohrabrenja Joasu. Čovek na kome je počivala puna mera Ilijinog duha, ostao je veran do kraja. Nikada se nije pokolebao. Nikada nije izgubio svoje pouzdanje u silu Svemogućega. Uvek je, iako je put pred njime naizgled bio potpuno zatvoren, išao i dalje u veri, a Bog je nagrađivao njegovo poverenje i otvarao mu put.

Jelisiju nije bilo dano da pođe za svojim gospodarem u ognjenim kolima. Gospod je dozvolio da se razboli od dugotrajne bolesti. U toku dugih časova patnji i slabosti tela, njegova vera čvrsto se hvatala za Božja obećanja, a on je uvek oko sebe video nebeske vesnike, koji su mu donosili utehu i mir. I kao što je na visinama u Dotanu gledao oko sebe nebeske čete, ognjena kola Izrailjeva i konjanike njegove, tako je i sada bio svestan prisutnosti anđela punih saučešća, i ohrabrio se. Tokom celog svog života pokazivao je čvrstu veru, i što je više upoznavao Božje providenje i Njegovu milost i ljubaznost, njegova je vera sazrevala sve više i pretvarala se u čvrsto pouzdanje u Boga. Kada ga je smrt pozvala bio je spreman da počine od svoga truda.

»Skupa je pred Gospodom smrt svetaca njegovih!« (Psalam 116,15) »Pravednik se nada i na samrti.« (Priče 14,32) Zajedno sa psalmistom, Jelisije je s punim poverenjem mogao da kaže: »Ali će Bog izbaviti dušu moju iz ruku paklenih, jer me On prima.« (Psalam 49,15) I radosno je mogao da posvedoči: »Ali znam da je živ moj Iskupitelj, i na posledak da će stati nad prahom!« (O Jovu 19,25) »A ja ću u pravdi gledati lice tvoje, kad se probudim, biću sit od prilike tvoje!« (Psalam 17,15)

22 poglavlje

»IDI U NINIVU, U GRAD VELIKI...«

Među gradovima starog sveta, u vreme podeljenog Izrailja, jedan od najvećih bila je Ninevija, prestonica asirskog carstva. Podignuta na plodnoj obali Tigra, kratko vreme posle raseljavanja s područja Vavilonske kule, cvetala je stolicima sve dok nije postala »grad vrlo velik, tri dana hoda«. (Jona 3,3)

U vreme svog prolaznog blagostanja, Ninevija je bila središte zločina i pokvarenosti. Nadahnuta knjiga opisuje Nineviju kao »grad krvnički... pun laži i otimanja«. Simboličkim jezikom prorok Naum upoređuje Ninevljane sa surovim, gladnim lavom. »Jer koga«, pita se prorok, »nije stizala zloća tvoja jednako?« (Naum 3,1.19)

Ipak Ninevija, iako je postala tako pokvarena, nije bila potpuno predana zlu. Onaj, koji »vidi sve sinove ljudske« (Psalam 33,13), »i svašta dragoceno vidi mu oko« (O Jovu 28,10), video je u tom gradu mnoge koji su težili za nečim boljim i uzvišenijim i koji bi, ako bi im se pružila prilika da upoznaju živoga Boga, odbacili svoja

zla dela i počeli da Mu služe. Tako im se u svojoj mudrosti Bog otkrio na očevidan način da bi ih, ako bude moguće, pokrenuo na pokajanje.

Oruđe izabrano za ovo delo bio je prorok Jona, sin Amatijev. Njemu je došla reč Gospodnja: »Ustani, idi u Nineviju, grad veliki, i propovedaj protiv njega; jer iziđe zloća njihova preda me!« (Jona 1,1.2)

Razmišljajući o teškoćama, o prividnoj neostvarljivosti postavljenog zadatka, prorok je bio u iskušenju da posumnja u razložnost poziva koji mu je bio upućen. S ljudske tačke gledišta, izgledalo je da se ništa ne može postići objavljivanjem takve poruke u tom oholom gradu. Zaboravio je za trenutak da Bog kome služi sve zna i sve može. Dok je oklevao, i dalje sumnjajući, sotona je uspeo da ga potpuno obeshrabri. Proroka je obuzeo veliki strah, pa je ustao »da beži u Tarsis«. Stigao je u Jopu, i našavši lađu spremnu da otplovi, »plativ vozarinu uđe u nju da otide s njima«. (Jona 1,3)

U okviru postavljenog zadatka, Jona je bila poverena teška odgovornost. Međutim, Onaj koji mu je rekao da ide bio je u stanju i da podrži svog slugu i da mu osigura uspeh. Da je prorok bez oklevanja poslušao, izbegao bi mnoga gorka iskustva i bio bi bogato blagosloven. Ipak, Gospod nije odbacio Jonu u najtežim trenucima njegovog života. U toku niza nevolja i neobičnih zbivanja, trebalo je da se obnovi prorokovo poverenje u Boga i Njegovu beskrajnu silu spasenja.

Da se Jona, kada mu je poziv bio prvi put upućen, zaustavio da hladno razmisli, uvideo bi uzaludnost svakog njegovog napora da izbegne ponuđenu odgovornost. Međutim, nije mu bilo dozvoljeno da dugo i nesmetano nastavi svoje bezglavo bežanje. »Ali Gospod podiže veliki vetar na moru, i posta velika bura na moru da mišljahu da će se razbiti lađa. I lađari, uplašivši se, prizivahu svaki svojega boga, i bacahu što beše u lađi u more da bi bila lakša; a Jona beše sišao na dno lađe, i legavši, spavaše tvrdo.« (Jona 1,4.5)

Dok su mornari prizivali svoje neznabožačke bogove i tražili pomoć, upravitelj lađe, izvan sebe od straha, potražio je Jonu i upitao: »Šta ti spavaš? Ustani, prizivaj Boga svojega, ne bi li nas se opomenuo Bog da ne poginemo!« (Jona 1,6)

Međutim, molitve čoveka koji je skrenuo s puta dužnosti, nisu pomogle. Mornari, smatrajući da čudna žestina oluje svedoči o gnevu njihovih bogova, predložili su bacanje kocke kao poslednje sredstvo, »da vidimo sa koga dođe na nas ovo zlo«. Bacili su kocku i kocka je pala na Jonu. »Tada mu rekoše: kaži nam zašto dođe na nas ovo zlo? Koje si radnje? I odakle ideš? Iz koje si zemlje? I od koga si naroda?«

»A on im reče: Jevrejin sam, i bojim se Gospoda Boga nebeskoga, koji je stvorio more i suhu zemlju.«

»Tada se vrlo uplašiše ljudi, i rekoše mu: Što si učinio? Jer doznaše ljudi da beži od Gospoda, jer im on kaza.«

»I rekoše mu: Šta ćemo učiniti s tobom, da bi nam more utolilo? Jer bura na moru bivaše sve veća. A on im reče: Uzmite me i bacite me u more, i more će vam utoliti, jer vidim da je s mene došla na vas ova velika bura!«

»A ljudi stadoše veslati da bi došli kraju, ali ne mogahu, jer im bura na moru bivaše sve veća. Tada prizvaše Gospoda i rekoše: Molimo te, Gospode, da ne poginemo radi duše ovoga čoveka, i nemoj metnuti na nas krvi prave, jer ti, Gospode, činiš kako hoćeš! Potom uzeše Jonu i baciše ga u more, i presta bura na moru. Tada se pobojaše oni ljudi Gospoda vrlo, i prinesoše žrtve Gospodu i učiniše zavete.«

»A Gospod zapovedi te velika riba proguta Jonu; i Jona bi u truhu ribljem tri dana i tri noći.«

»I zamoli se Jona Gospodu Bogu svojem u iz truha ribljega i reče:

*»Zavapih u nevolji svojoj ka Gospodu
I usliši me,
Iz utrobe grobne povikah,
I ti ču glas moj!
Jer si me bacio u dubine,
U srce moru,
I voda me opteče,
Sve poplave tvoje i vali tvoji prelaziše preko mene.*

*I rekoh: odbačen sam ispred očiju tvojih,
Ali ću još gledati svetu crkvu tvoju.*

*Optekoše me vode,
Do duše,*

*Bezdana me opkoli,
Sita omota mi se oko glave.
Siđoh do krajeva gorskih,
Prevornice zemaljske nada mnom su doveka;
Ali ti izvadi život moj iz jame,
Gospode, Bože moj!
Kada nestajaše duše moje u meni,
Pomenuh Gospoda.*

*I molitva moja dođe k tebi,
U svetu crkvu tvoju.
Koji drže lažne taštine,
Ostavljaju svoju milost,
A ja ću ti glasom zahvalnim prineti žrtvu,
Ispuniti što sam zavetovao,
Spasenje je u Gospoda!«*

(Jona 1,7. do 2,10)

Konačno je Jona naučio da je »od Gospoda spasenje«. (Psalam 3,8) Posle pokajanja i priznanja Božje spasonosne sile došlo je i izbavljenje. Jona je bio oslobođen opasnosti velikih dubina i izbačen na suhu zemlju. Još jednom je Božji sluga dobio zadatak da opomene Nineviju. »I dođe reč Gospodnja Joni drugi put, govoreći: Ustani i idi u Nineviju, grad veliki, i propovedaj mu ono što ti ja kažem.« Ovoga puta prorok se nije zaustavljao da raspravlja ili da sumnja, već je bez oklevanja poslušao. »I ustavši Jona otide u Nineviju po reči Gospodnjoj.« (Jona 3,1–3)

Ušavši u grad, Jona je odmah počeo da »propoveda« protiv njega svoju vest: »Još četrdeset dana pa će Ninevija propasti!« (Jona 3,4) Išao je iz ulice u ulicu, objavljujući opomenu.

Poruka nije bila uzaludna. Uzvik koji je odjekivao ulicama bezbožnoga grada prenosio se od usta do usta, dok svi stanovnici nisu čuli strašnu objavu. Božji Duh utisnuo je poruku u svako srce i naveo mnoštvo da zadrhti zbog svojih grehova i da se pokaje u dubokoj poniznosti.

»I Ninevljani poverovaše Bogu i oglosiše post, i obukoše se u kostret od najmanjega do najvećega. Jer kad dođe ta reč do cara Ninevijskoga, on usta sa svojega prestola, i skide sa sebe svoje odelo, i obuče se u kostret, i sede u pepeo. I proglasi se i kaza se po Nineviji po zapovesti carevoj i knezova njegovih, govoreći: ljudi i stoka, goveda i ovce, da ne okuse ništa, ni da pasu ni da piju vode. Nego i ljudi i stoka da se pokriju kostreti, i da prizivaju Boga jako, i da se vrati svako sa svoga zloga puta, i od nepravde koja mu je u ruci. Ko zna, eda se povrati i raskaje Bog, i povrati se od ljutoga gneva svojega, te ne izginemo?« (Jona 3,5–9)

I tako, pošto se car i plemići, zajedno s običnim narodom, ljudi svih položaja, »pokajaše Joninim poučenjem« (Matej 12, 41), i sjedinili u molitvama Bogu nebeskome, bila im je ukazana božanska milost. »I Bog vide dela njihova, gde se vratiše sa zloga puta svojega, i raskaja se Bog oda zla koje reče da im učini, i ne učini.« (Jona 3,10) Kazna nad njima nije bila izvršena, Bog Izrailja je bio uzvišen i slavljen u celom neznabožačkom svetu, a Njegov zakon poštovan. Tek je posle mnogo godina Ninevija pala kao plen u ruke okolnim narodima zato što je zaboravila Boga i oholo se uzvisila. (Izveštaj o padu Asirije zapisan je u 30. poglavlju!)

Kada je saznao za Božju nameru da poštedi grad koji je, uprkos svojoj pokvarenosti bio naveden na pokajanje u kostreti i pepelu, Jona je trebalo da bude prvi koji će se radovati Božjoj divnoj milosti; ali, umesto toga, dozvolio je svom umu da se bavi mislima o mogućnosti da bude proglašen lažnim prorokom. Revnujući za svoj ugled, izgubio je iz vida beskrajno veću vrednost duša u tom jadnom gradu. Sažaljenje koje je Bog pokazao prema pokajničkoj Nineviji, »Joni bi vrlo nedrago i rasrdi se«. »Ne rekoh li to kad još bejah u svojoj zemlji«, prigovarao je Gospodu. »Zato sam i hteo pre da pobegnem u Tarsis, jer sam znao da si ti Bog milostiv i žalostiv, spor na gnev i obilan milosrdem, i kaješ se oda zla!« (Jona 4,1.2)

Još jednom je popustio svojoj sklonosti da prigovara i sumnja, i još jednom je bio obuzet obeshrabrenjem. Gubeći iz vida interese drugih, osećajući da bi radije umro nego da grad bude pošteđen, nezadovoljno je uzviknuo: »Sada, Gospode, uzmi dušu moju od mene, jer mi je bolje umreti nego živeti!«

»A Gospod reče: je li dobro što se srdiš? I Jona iziđe iz grada, i sede s istoka gradu, i načini onde kolibu, i seđaše pod njom u hladu da vidi šta će biti od grada. A Gospod Bog zapovedi te uzraste tikva nad Jonom da mu bude sen nad glavom i da mu pomogne u mucu njegovoj. I Jona se obradova tikvi veoma.« (Jona 4,3–6) Tada je Bog dao Joni značajnu pouku. »Potom zapovedi Bog te dođe crv u zoru sutradan, i podgrize tikvu, te usahnu. I kad ogranu sunce, posla Bog suh istočni vetar, i sunce stade žeci Jonu po glavi tako da obamiraše i požele da umre, govoreći: bolje mi je da umrem nego da živim!«

Bog je ponovo progovorio svome proroku: »Je li dobro što se srdiš tikve radi? A on reče: dobro je što se srdim do smrti!«

»A Gospod mu reče: tebi je žao tikve, oko koje se nisi trudio, i koju nisi odgajio, nego jednu noć uzraste, a drugu noć propade! A meni da ne bude žao Ninevije, velikoga grada, u kojemu ima više od sto i dvadeset tisuća ljudi koji još ne znaju šta je desno a šta je levo, i mnogo stoke?« (Jona 4,7–11)

Zbunjen, ponižen, nesposoban da shvati nameru s kojom je Bog poštedeo Nineviju, Jona je uprkos svemu ispunio nalog da opomene taj veliki grad; iako se prorečeni događaji nisu zbili, vest opomene je ipak poticala od Boga. Ona je ispunila nameru s kojom ju je Bog uputio. Slava njegove milosti otkrila se među neznabošcima. Oni koji su sedeli »u tami i u senu smrtnome, okovani u tugu i gvožđe«, »zavikaše ka Gospodu u tuzi svojoj«, i »izbavi ih iz nevolje njihove. Izvede ih iz tame i sena smrtnoga, i raskide okove njihove«. »Posla reč svoju i isceli

ih, i izbavi ih iz groba njihova.« (Psalam 107,10.13.14.20)

Hristos je za vreme svoje zemaljske službe, spomenuo dobro koje je proizašlo iz Joninog propovedanja u Nineviji, i uporedio stanovnike iz tog centra neznaboštva sa takozvanim Božjim narodom svoga vremena. Rekao je: »Ninevljani će izaći na sud s rodnom ovim, i osudiće ga, jer se pokajaše Joninim poučenjem, a gle, ovde je veći od Jone!« (Matej 12,40.41) Hristos se pojavio u svetu koji je bio obuzet poslovima, pun vike trgovaca i prepirke prodavaca, u kome su se ljudi trudili da sve što mogu prigrabe sebi, i iznad sve te zbrke čuo se Njegov glas, sličan zvuku Božje trube: »Jer kakva je korist čoveku ako zadobije sav svet, a duši svojoj naudi? Ili, kakav će otkup dati čovek za dušu svoju?« (Marko 8,36.37)

Kao što je Jonino propovedanje bilo znak za Ninevljane, tako je i Hristovo propovedanje bilo znak za Njegov naraštaj. Ali, kakve li razlike u prihvatanju reči! Međutim, iako suočen s ravnodušnošću i prezirom, Spasitelj je i dalje radio, sve dok nije dovršio svoju misiju.

Ova pouka namenjena je Božjim vesnicima današnjeg vremena, kada je gradovima i narodima isto tako neophodno da saznaju za namere i prirodu pravog Boga, kao i nekadašnjim stanovnicima Ninevije. Hristovi poslanici treba da ukažu ljudima na plemenitiji svet, koji su ljudi velikim delom izgubili iz vida. Prema učenju Svetoga pisma, jedini grad koji će ostati za večnost je onaj kome je graditelj i tvorac Bog. Očima vere ljudi već sada mogu da vide prag Neba, obasjan živom Božjom slavom. Preko svojih izabranih slugu Gospod Isus poziva ljude da gaje posvećenu težnju da sebi osiguraju besmrtno nasledstvo. On ih poziva da svoje blago gomilaju pored Božjeg prestola.

Stanovnici gradova vrlo brzo i sigurno preuzimaju na svoja pleća teret skoro sveopšte krivice zbog sve snažnijeg i drskijeg bezakonja. Sveopštu pokvarenost ljudsko pero jednostavno nije u stanju da opiše. Svakoga dana suočavamo se s novim slučajevima sukoba, podmićivanja, prevare; svaki dan čitamo potresne izveštaje o nasilju i bezakonju, o ravnodušnosti prema ljudskim stradanjima, o brutalnom, neljudskom uništavanju ljudskih života. Svaki dan dobijamo nova svedočanstva o porastu bezumlja, ubistava i samoubistava.

Iz stoleća u stoleće sotona je pokušavao da sakrije od ljudi blagotvorne Božje planove. Trudio se da iz njihovog vidokruga ukloni ono što Božji zakon čini velikim – načela pravednosti, milosti i ljubavi koje on zastupa. Ljudi se hvale divnim napretkom i prosvetenošću vremena u kome sada živimo; međutim, Bog vidi da je Zemlja puna bezakonja i nasilja. Ljudi objavljuju da je Božji zakon ukinut, da Biblija nije verodostojna; a posledica plime zla, kakve nije bilo još od vremena Noja i otpalog Izrailja, zapljuskuje svet. Plemenitost duše, ljubaznost, pobožnost, olako se rasprodaju da bi se zadovoljila požuda za onim što je zabranjeno. Crni izveštaji o zločinima iz koristoljublja dovoljni su da nam slede krv u venama, a dušu ispune užasom.

Naš Bog je Bog milosti, koji s velikim strpljenjem i nežnim saučešćem postupa prema prestupnicima svoga Zakona. Ipak, u ove naše dane, kada ljudi i žene imaju toliko prilika da se upoznaju s božanskim Zakonom, otkrivenim u Svetom pismu, veliki Vlada svemira ne može biti nikako zadovoljan gledajući pokvarene gradove, u kojima vladaju nasilje i zločin. Kraj Božjeg strpljenja s onima koji su uporni u svojoj neposlušnosti brzo se približava.

Da li ljudi treba da budu iznenađeni naglom i neočekivanom promenom ponašanja najvišeg Vladara prema stanovnicima ovog palog sveta? Da li treba da ih čudi što kazna prati prestupe i sve češće zločine? Da li treba da odmahuju glavom što Bog dozvoljava uništenje i smrt onih koji su zavođenjem i prevarama osiguravali sebi svoje zlosrećne dobitke? Uprkos tome što sve veća svetlost poznavanja Božjih zahteva obasjava njihov put, mnogi odbijaju da priznaju Gospodnju vlast i odlučuju da ostanu pod crnom zastavom začetnika svih pobuna protiv nebeske vlade.

Božje strpljenje je bilo vrlo veliko – tako veliko da kada razmišljamo o stalnom vređanju Njegovih svetih zapovesti, moramo Mu se diviti! Svemoćni je samoga sebe ograničio u ispoljavanju svojih osobina. Međutim, On će sigurno ustati da kazni zle, koji tako drsko odbacuju pravedne zahteve Dekaloga.

Bog daje ljudima vreme milosti, ali postoji granica koju božansko strpljenje ne može da pređe, i posle koje će sigurno uslediti Božja kazna. Gospod dugo podnosi ljude i gradove, upućujući im u svojoj milosti opomene da bi ih spasao od božanskog gneva, ali doći će vreme kada se molbe za milost više neće uslišavati, kada će biti istrebljeni buntovnici, koji uporno odbacuju svetlost istine, iz milosti prema njima i svima onima koji bi mogli pasti pod uticaj njihovog primera.

Blizu je vreme kada će svet obuzeti bol koji nikakav ljudski balsam neće moći da ublaži. Božji Duh se povlači sa Zemlje. Katastrofe na moru i na tlu događaju se brzo, jedna za drugom. Koliko često slušamo o zemljotresima i uraganima, o uništenjima vatrom i vodom, uz veliki gubitak ljudskih života i imovine! Ove nevolje prividno samo su provale hirovitih, neorganizovanih, nesređenih prirodnih sila, koje su potpuno izvan čovekove kontrole, ali, u svemu tome može se čitati Božja namera. To su sredstva kojima Bog pokušava da natera ljude da postanu svesni opasnosti koja im preči.

Božji vesnici u velikim gradovima ne smeju da se obeshrabre zbog pokvarenosti, nepravde i tlačenja s kojima se

suočavaju, dok pokušavaju da objave Radosnu vest o spasenju. Gospod će razveseliti svakog takvog radnika istom onom porukom koju je dao apostolu Pavlu u pokvarenom Korintu: »Ne boj se, nego govori, i da ne učutiš, jer sam ja s tobom, i niko se neće usuditi da ti šta učini, jer ja imam veliki narod u ovom gradu!« (Dela 18,9.10) Oni koji se trude oko spasenja duša treba da imaju na umu da mnogi neće poslušati Božji savet, objavljen u Njegovoj reči, ali da celi svet ipak neće odbaciti svetlost i istinu, niti pozive strpljivog i milostivog Spasitelja. U svakom gradu, bez obzira koliko je pun nasilja i zločina, ima mnogo i onih koji će, ako budu pravilno poučeni, postati Isusovi sledbenici. Hiljade na taj način mogu čuti spasonosnu istinu i biti pokrenute da prihvate Hrista za svog Spasitelja.

Božja poruka stanovnicima sadašnjega sveta glasi: »Zato i vi budite gotovi, jer u koji čas ne mislite, doći će Sin čovečji!« (Matej 24,44) Stanje u društvu, posebno u velikim gradovima mnogih naroda, objavljuje gromkim glasom da je došao čas Božjeg suda i da je vrlo blizu kraj svega zemaljskoga. Mi stojimo na pragu krize svih vekova. Božje kazne izlivače se brzo jedna za drugom – požari, poplave, zemljotresi, ratovi i krvoprolića. U to vreme ne smemo da budemo iznenađeni velikim i odlučujućim zbivanjima; jer anđeo milosti ne može još dugo da ostane na svom mestu da štiti nepokajane.

»Jer, gle, Gospod izlazi sa mesta svojega da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonje njihovo, i zemlja će otkriti krv svoju, i neće više prikrivati pobijene svoje.« (Isaija 26,21) Oluja Božjega gneva se priprema; opstaće samo oni koji odgovore na pozive milosti, kao što su to učinili stanovnici Ninevije posle Joninog propovedanja, i prime posvećenje poslušnošću zakonima božanskog Vladara. Samo pravedni sakriće se s Hristom u Bogu, dok ne prođe pustošenje. Neka molitva naše duše bude:

*»Ja drugog Utočišta nemam,
moja se bespomoćna duša samo Tebe hvata,
Nemoj me, o nemoj me ostaviti,
Podrži me i uteši Ti!*

*Sakrij me, o Spasitelju, sakrij me,
Dok ne prođu oluje života!
Povedi me sigurnim putem u Nebo,
O, primi me, primi, u zagrljaj svoj!«*

23 poglavlje

ROBOVANJE U ASIRIJI

Poslednje godine zlosrećnog Izrailjevog carstva bile su obeležene takvim nasiljem i krvoprolićem kakvo ne pamte ni najteža razdoblja sukoba i nemira pod Ahavovom dinastijom. U toku dve stotine i više godina vladari deset plemena sejali su vetar; sada su počeli da žanju oluju. Carevi su jedan za drugim gubili život da bi se načinilo mesto za nove, željne vlasti. »Postavljaju careve, ali ne od mene«, kaže Gospod o tim bezbožnim uzurpatorima, »podižu knezove, za koje ja ne znam!« (Osija 8,4) Sva načela pravednosti bila su zaboravljena; i oni, koji su morali stajati pred narodima na Zemlji kao rizničari božanske milosti, »izneveriše Gospoda« i jedni druge (Osija 5,7).

Bog je pokušavao, šaljući mu vrlo stroge ukore, da osvesti tvrdovrati narod i da mu pomogne da shvati da se suočava s neposrednom opasnošću da potpuno propadne. Preko Osije i Amosa slao je poruku za porukom carstvu deset plemena, zahtevajući puno i sveobuhvatno pokajanje, preteći uništenjem ukoliko se bezakonje nastavi. »Oraste bezbožnost, požnjeste bezakonje«, objavljuje Osija, »jedoste plod od laži, jer si se pouzdao u svoj put, u mnoštvo svojih junaka. Zato će se podignuti vrema među tvojim narodom, i svi će se gradovi tvoji raskopati... zorom će poginuti car Izrailjev.« (Osija 10,13–15)

O Jefremu je prorok posvedočio: »Inostranci jedu mu silu, a on ne zna; sede kose popadaju ga, a on ne zna!« (Prorok Osija često govori o Jefremu, plemenu koje je povelu ostala plemena u otpad od Gospoda, kao o simbolu otpadničkog naroda.) »Izrailj je ostavio dobro.« »Satrveni sudom«, nesposobni da shvate strašne posledice svog zlog ponašanja, pripadnici carstva deset plemena uskoro će postati »skitači po narodima.« (Osija 7,9; 8,3; 5,11; 9,17)

Neke izrailjske starešine bili su dovoljno oštromni da shvate da su izgubili ugled u narodu i da požele da ga vrate. Međutim, umesto da odbace navike kojima su oslabili carstvo, nastavili su da idu putem bezakonja, zavaravajući se mišlju da će prvom povoljnom prilikom povratiti političku moć za kojom su čeznuli, sklapajući savez sa neznabošcima. »I Jefrem vide bolest svoju, i Juda ranu svoju, i otide Jefrem Asircu.« »I Jefrem je kao golub, lud, bezuman; zovu Egipat, idu u Asirsku.« »Hvataju veru s Asircem.« (Osija 5,13; 7,11; 12,2)

Preko čoveka Božjega koji se pojavio pred oltarom u Vetilju, preko Ilije i Jelisija, preko Amosa i Osije, Gospod

je mnogo puta opominjao deset plemena zbog zla neposlušnosti. Ali, uprkos pretnjama i ukorima, Izrailj je tonuo sve dublje i dublje u otpad. »Jer je Izrailj uporan kao uporna junica«, govorio je Gospod. »Narod je moj prionuo za otpad od mene!« (Osija 4,16; 11,7)

Bilo je vremena kada su kazne sa Neba teško pritiskale buntovni narod. »Zato ih sekoh preko proroka«, objašnjava Gospod, »ubijah ih rečima usta svojih; i svetlost sudova tvojih iziđe. Jer je meni milost mila, a ne žrtva, i poznavanje Boga većma nego žrtva paljenica. Ali, oni prestupiše zavet kao Adam, tu me izneveriše.« (Osija 6,5–7)

»Čujte reč Gospodnju, sinovi Izrailjevi«, glasila je poruka koja im je konačno bila upućena: »Kad si zaboravio Boga svojega, i ja ću zaboraviti sinove tvoje! Što se više umnožiše, to mi više grešiše, slavu njihovu pretvoriću u sramotu... pohodiću ga za puteve njegove, i platiću mu za dela njegova!« (Osija 4,1.6–9)

Bezakonje u Izrailju u razdoblju od poslednjih pedeset godina, pre odvođenja u asirsko ropstvo, bilo je slično onome u vreme Nojevo, i u svako drugo doba u kome su ljudi odbacili Boga i potpuno se predali zlodelima. Uzdižanje prirode iznad Boga prirode, obožavanje stvorenja umesto Stvoritelja, uvek je za posledicu imalo najteža zla. Tako je bilo i sa Izrailjem, koji je obožavajući Vala i Astartu, odavao najviše počasti prirodnim silama, i tako presekao sve veze s Onim koji uzdiže i oplemenjuje i zato pao kao lak plen iskušenja. Kada su sva utvrđenja duše bila oborena, zavedeni vernici više se nisu mogli odbraniti od greha i potpuno su se predali zlim strastima svoga ljudskog srca.

Protiv sveopšteg izrabljivanja, očiglednih nepravdi, besprimernog luksuza i nastranosti, besramnog žderanja i pijanstva, neograničene raskalašnosti i pokvarenosti svoga vremena, proroci su podizali svoj glas; ali, uzaludni su bili njihovi protesti, uzaludno njihovo ukazivanje na greh. Prorok Amos piše: »Mrze onoga koji ih ukorava na vratima, i gade se onoga koji govori pravo!« »Mučite pravednika, primate poklone, izvrćete pravdu ubogima na vratima!« (Amos 5,10.12)

Takve su bile neke posledice zla koje je učinio Jerovoam, postavivši dva teleta od zlata. Prvo udaljavanje od propisanih oblika bogoslužjenja dovelo je do uvođenja grubljih oblika idolopoklonstva, sve dok se na kraju svi stanovnici zemlje nisu odali zavodničkim običajima obožavanja prirode. Zaboravivši svog Stvoritelja, Izrailj se »duboko pokvario«. (Osija 9,9)

Proroci su nastavili da govore protiv ovih zala i pozivaju na vraćanje dobru. Osija je prizivao: »Sejte pravdu, žecete milost, orite krčevinu, jer je vreme da tražite Gospoda, da bi došao i podaždio vam pravdom!« »Ti, dakle, obrati se Bogu svojem, čuvaj milost i pravdu, uzdaj se uvek u Boga svojega!« »Obrati se, Izrailju, Gospodu Bogu svojem, jer si pao svojega radi bezakonja... recite mu: oprostite sve bezakonje, i primi dobro.« (Osija 10,12; 12,7; 14,1.2)

Prestupnicima su bile pružene mnoge prilike da se pokaju. U vreme njihovog najdubljeg otpada i najveće potrebe, Bog im je poslao vest oprostjenja i nade: »Propao si, Izrailju, ali ti je pomoć u meni! Gde ti je car? Gde je? Neka te sačuva u svim gradovima tvojim!« (Osija 13,9.10)

»Hodite da se vratimo ka Gospodu«, pozivao ih je prorok, »jer On razdire, i isceliće nas, rani, i zaviće nas! Povratite nam život do dva dana, treći dan podignuće nas, i živećemo pred njime. Tada ćemo poznati Gospoda i sve ćemo ga više poznavati, jer mu je izlazak uređen kao zora, i doći će nam kao dažd, kao pozni dažd koji natapa zemlju!« (Osija 6,1–3)

Onima koji su, zaslepljeni sotoninom silom, izgubili iz vida vekovni plan za izbavljenje grešnika, Gospod nudi obnovljenje i mir. On kaže: »Isceľiću otpad njihov, ljubiću ih drage volje, jer će se gnev moj odvratiti od njega! Biću kao rosa Izrailju, procvetaće kao ljiljan, i pustiće žile svoje kao drveta Livanska. Raširiće se grane njegove, i lepota će mu biti kao u masline i miris kao Livanski. Oni će se vratiti i sedeti pod senom njegovim, rađaće kao žito i cvetaće kao vinova loza; spomen će mu biti kao vino Livansko. Jefrem će reći: šta će mi više idoli? Ja ću ga uslišiti i gledati, ja ću mu biti kao jela zelena, od mene je tvoj plod.«

*»Ko je mudar neka razume ovo,
I razuman, neka pozna ovo,
Jer su pravi putevi Gospodnji,
I pravednici će hoditi po njima,
A prestupnici će pasti na njima.«*

(Osija 14,4–9)

Blagoslovi traženja Gospoda snažno su isticali. Gospod je pozivao: »Tražite me, i bićete živi! A ne tražite Vetilja, ne idite u Galgal, i ne prolazite u Virsaveju, jer će Galgal otići u ropstvo, a Vetilj će se obratiti u ništa!« »Tražite dobro, a ne zlo, da biste bili živi; i tako će Gospod Bog nad vojskama biti s vama, kako rekoste. Mrzite na zlo, i ljubite dobro, i postavite na vratima sud, ne bi li se Gospod nad vojskama smilovao na ostatak Josifov.« (Amos 5,4.5.14.15)

Većina onih koji su čuli ove pozive odbila je da iskoristi njihove prednosti. Reči Božjeg vesnika su bile toliko suprotne pokvarenim željama nepokajanih da su idolopoklonički sveštenici iz Vetilja, poslali poruku vladaru

Izrailja, govoreći: »Amos diže bunu na te usred doma Izrailjeva, zemlja ne može podneti sve reči njegove!« (Amos 7,10)

Preko Osije Gospod je objavio: »Kada lečim Izrailja, tada se pokazuje bezakonje Jefremovo i zloća Samarijska!« »I ponositost Izrailjeva svedoči mu u oči, ali se ne vraćaju Gospodu Bogu svojem u niti ga traže uza sve to!« (Osija 7,1.10)

Iz naraštaja u naraštaj Gospod je podnosio svoju zalutatu decu, pa i sada, suočen sa otvorenom pobunom, i dalje čezne da im se otkrije kao Onaj koji želi da spase: »Šta da ti učinim, Jefreme, šta da ti učinim, Judo? Jer je dobrota vaša kao oblak jutarnji, i kao rosa koja u zoru padne, pa je nestane!« (Osija 6,4)

Zla koja su preplavila zemlju, postala su neizlečiva. Nad Izrailjem je izrečena strašna kazna: »Jefrem se udružio s lažnim bogovima, ostavi ga!« »Dođoše dani pohođenja, dođoše dani plaćanja, poznaće Izrailj!« (Osija 4,17; 9,7)

Deset Izrailjevih plemena trebalo je sada da požanju plodove otpada, koji je uobličeni postavljajući tuđih oltara kod Vetilja i Dana. Božja poruka je glasila: »Ostavilo te je tele tvoje, Samarijo, jarost se moja raspalila na njih, dokle se neće moći očistiti? Jer je i ono od Izrailja, načinio ga je umetnik, i nije Bog, tele će Samarijsko otići u komade!« »Za junice Vetavenske uplašice se stanovnici Samarijski, jer će za njima žaliti narod njihov, i sveštenici njihovi koji im se radovahu... i on će sam biti odveden u Asirsku na dar caru!« (Osija 8,5.6; 10,5.6)

»Gle, oči su Gospodnje upravljene na ovo grešno carstvo da ga zatre sa zemlje, ali neću sasvim zatrti doma Jakovljeva, govori Gospod. Jer, evo, ja ću zapovediti i razmetaću među svim narodima dom Izrailjev kao što se razmeće žito u rešetku da ni zrno ne padne na zemlju. Od mača će poginuti svi grešnici između naroda mojega, koji govore: neće doći, niti će nas zadesiti zlo!«

»I propašće kuće od slonove kosti, i nestaće velikih kuća, govori Gospod!« »Jer Gospod nad vojskama kad se dotakne zemlje, ona se rastapa i tuže svi koji žive na njoj!« »Sinovi će tvoji i kćeri tvoje pasti od mača, i zemlja će se tvoja razdeliti užetom, i ti ćeš umreti u nečistoj zemlji, a Izrailj će se odvesti iz svoje zemlje u ropstvo.« »I što ću ti tako učiniti, pripravi se, Izrailju, da sretneš Boga svojega!« (Amos 9,8–10; 3,15; 9,5; 7,17; 4,12)

Ove najavljene kazne za neko vreme bile su odložene, i u toku duge vladavine Jerovoama Drugog izrailjske vojske postizale su značajne pobjede. Međutim, to razdoblje prividnog blagostanja nije izazvalo nikakve promene u srcu nepokajanih; i zato je izrečena konačna osuda: »Jerovoam će poginuti od mača, a Izrailj će se odvesti iz zemlje svoje u ropstvo!« (Amos 7,11)

Ozbiljnost ovih reči promakla je caru i narodu, jer su predaleko otišli u svom bezakonju. Amasija, starešina idolopokloničkih sveštenika u Vetilju, pogođen jasnim rečima koje je prorok izgovorio protiv naroda i cara, rekao je Amosu: »Vidioče, idi i beži u zemlju Judinu, i onde jedi hleb i onde prorokuj, a u Vetilju više ne prorokuj, jer je svetinja careva i dom je carski!« (Amos 7,12.13)

Na to je prorok oštro odvratio: »Zato ovako veli Gospod: ... Izrailj će se odvesti iz svoje zemlje u ropstvo!« (Amos 7,17)

Reči izgovorene protiv otpalih plemena doslovno su se ispunile; ali, do uništenja carstva došlo je postepeno. Izričući presudu, Gospod je bio milostiv i, u prvi mah, kada je »Ful, car Asirski«, udario na zemlju, Menajimu, tada caru u Izrailju, bilo je dozvoljeno da ostane na prestolu kao vazal asirskog carstva, umesto da bude odveden u ropstvo. »A Menajim dade Fulu tisuću talanata srebra da bi mu pomogao da utvrdi carstvo u svojoj ruci. A taj novac uze Menajim od Izrailja, od svih bogatih ljudi, da ih da caru Asirskom, od svakoga po pedeset sikala.« (2. O carevima 15,19.20) Asirci, ponizivši deset plemena, vratili su se za neko vreme u svoju zemlju. Menajim, daleko od pomisli da se pokaje za zla koja su donela propast njegovoj zemlji, nastavio je da čini grehe »Jerovoama, sina Navatova, kojima navede na greh Izrailja«. I Fakija i Fekaj, njegovi naslednici, »činjahu što je zlo pred Gospodom«. (2. O carevima 15,18.24.28) »U vreme Fekaja«, Teglal Felasar, asirski car, provalio je u Izrailj i odveo sa sobom mnoštvo zarobljenika iz plemena koja su živela u Galileji i istočno od Jordana. »Pleme Ruvimovo i pleme Gadovo i polovina plemena Manasijina«, zajedno s drugim stanovnicima, »Galada i Galileje, i sve zemlje Neftalimove« (1. Dnevnika 5,26; 2. O carevima 15,29) bili su rasejani među neznabošcima u zemljama daleko od Palestine.

Severno carstvo nikada se nije oporavilo od ovog strašnog udarca. Slabašni ostatak sačuvao je oblike vlasti, ali snage više nije bilo. Samo je još jedan vladar, Osija, došao na presto posle Fekaja. Uskoro je carstvo bilo zauvek zbrisano sa lica Zemlje. Ali u to vreme tuđe i nevolje, Gospod se setio svoje milosti i dao narodu još jednu priliku da odbaci idolopoklonstvo. Treće godine Osijinog vladanja, dobri car Jezekeja počeo je carovati u Judi i što je brže mogao uveo je važne reforme u službe jerusalimskog Hrama. Bila je najavljena Pasha i na tu svetkovinu bila su pozvana ne samo plemena Jude i Venijamina, nad kojima se Jezekeja zacario, već i sva severna plemena. Proglas je bio objavljen »po svemu Izrailju, od Virsaveje do Dana, da dođu u Jerusalim da proslave Pashu Gospodu Bogu Izrailjevu, jer je odavno ne behu slavili kako je napisano.«

»I tako otidoše glasnici s knjigama od cara i od knezova po svemu Izrailju i Judi, i po zapovesti carevoj govorahu: Sinovi Izrailjevi, obratite se ka Gospodu Bogu Avramovu, Isakovu i Izrailjevu, pa će se i On obratiti k ostatku koji ste ostali od careva asirskih... ne budite, dakle, tvrdovrati kao oci vaši, dajte ruke Gospodu i hodite u svetinju njegovu koju je osvetio navek, i služite Gospodu Bogu svojemu pa će se odvratiti od vas žestina gneva njegova. Jer ako se obratite Gospodu, braća će vaša i sinovi vaši steći milost u onih koji ih zarobiše, te će se vratiti u ovu zemlju, jer je Gospod, Bog vaš, milostiv i žalostiv, i neće odvratiti lica od vas, ako se obratite njemu.« (2. Dnevnika 30,5–9)

»Od grada do grada, po zemlji Jefremovoj i Manasijinoj, sve do Zavulona«, glasnici, koje je poslao Jezeckija, objavljivali su poruku. Izrailj je u toj poruci trebalo da prepozna poziv na pokajanje i povratak Bogu. Međutim, ostatak od deset plemena, koji je još živeo na teritoriji nekada naprednog severnog carstva, ponašao se ravnodušno, čak i prezrivo prema carskim poslanicima. »Podsmevahu im se i rugahu im se.« Međutim, bilo je i onih koji su se radosno odazivali. »Neki od Asira i od Manasije i od Zavulona, pokorivši se dođoše u Jerusalim... da praznuju praznik presnih hlebova.« (2. Dnevnika 30,10–13)

Okolo dve godine posle toga, asirske čete predvođene Salmanasarom opkolile su Samariju; prilikom te opsade mnoštvo ljudi je tragično izginulo, što od gladi i bolesti, što od mača. I grad i narod pali su u asirske ruke, pa je slomljeni ostatak deset plemena bio odveden u ropstvo i rasejan po asirskom carstvu.

Uništenje severnog carstva bilo je neposredna kazna s Neba. Asirci su bili samo oruđe kojim se Bog poslužio da izvrši svoju nameru. Preko Isaije, koji je počeo da proriče kratko vreme pre pada Samarije, Gospod govori o asirskim četama kao o »šibi gneva svojega«. »Palica u ruci njegovoj«, kaže Bog, je »moja jarost.« (Isaija 10,5) Teško su sinovi Izrailjevi »grešili Gospodu Bogu svojemu... i činili zle stvari«. »Ali ne poslušашe, nego... odbaciše uredbe njegove i zavet njegov, koji učini s ocima njihovim, i svedočanstva njegova, kojima im svedočaše.« Bilo je to zato što »ostaviše sve zapovesti Gospoda, Boga svojega, i načiniše sebi livene likove, dva teleta, i lugove, i klanjaše se svoj vojsci nebeskoj, i služiše Valu«, i tvrdovrato odbijahu da se pokaju, što ih Gospod »muči, i predade u ruke onima koji ih plene, dokle ih ne odbaci od sebe«, u skladu s jasnim opomenama koje im je slao »preko svih slugu svojih, proroka«.

»I tako preseljen bi Izrailj iz zemlje svoje u Asirsku«, »jer ne slušашe glasa Gospoda, Boga svojega, i prestupaše zavet njegov, sve što im je zapovedio Mojsije, sluga Gospodnji«. (2. O carevima 17,7.11.14–16.20.23; 18,12) Strašne kazne koje su pogodile deset plemena imale su u svojoj pozadini mudru i milostivu Gospodnju nameru. Ono što više nije mogao da postigne preko njih u zemlji njihovih otaca, Bog je pokušao da postigne rasejavši ih među neznabošce. Njegov plan spasenja svih onih koji budu odlučili da dobiju oproštenje preko Spasitelja ljudskog roda, tek je trebalo da se ostvari; nevoljama koje su zadesile Izrailj, On je pripremljao put da se Njegova slava otkrije svim narodima. Nisu svi oni koji su odvedeni u ropstvo bili nepokajani. Među njima je bilo i onih koji su ostali verni Bogu, i onih koji su se ponizili pred Njim. Preko tih, »sinova živoga Boga« (Osija 1,10), On je želeo da mnoštvo stanovnika asirskog carstva upozna osobine Njegovog karaktera i korisnost Njegovog zakona.

»PROPADE ... JER JE BEZ ZNANJA«

Božja zaštita nad Izrailjevim narodom uvek je zavisila od njegove poslušnosti. Izrailjci su u podnožju Sinaja sklopili zavetni odnos s Bogom kao Njegovo »blago mimo sve narode«. Svečano su obećali da će ići putem poslušnosti. Kazali su: »Što je god kazao Gospod, činićemo!« (2. Mojsijeva 19,5.8) Kada je posle nekoliko dana Božji zakon bio izgovoren sa Sinaja, i kada su preko Mojsija bila objavljena dodatna uputstva u obliku pravila, Izrailjci su jednim glasom ponovo obećali: »Činićemo sve što je rekao Gospod!« (2. Mojsijeva 24,3.7) Bog je izabrao Izrailja da bude Njegov narod, a oni su izabrali Njega da bude njihov Car.

Na kraju lutanja pustinjom uslovi zaveta su bili ponovljeni. Kod Vet-Fegora, na samoj granici Obećane zemlje, gde su mnogi pali kao plen podmuklog iskušenja, oni koji su ostali verni obnovili su svoj zavet vernosti. Preko Mojsija dobili su opomenu protiv iskušenja koja će ih u budućnosti napadati ; bili su ozbiljno pozvani da ostanu odvojeni od okolnih naroda i da služe samo Bogu.

»A sada, Izrailju«, poučio je Mojsije Izrailjce, »čuj uredbe i zakone koje vas učim da tvorite, da biste poživeli i ušli u zemlju koju vam daje Gospod Bog otaca vaših da biste je nasledili. Ništa ne dodajte k reči koju vam ja zapovedam, niti oduzimajte od nje, da biste sačuvali zapovesti Gospoda Boga svojega koje vam ja zapovedam... Držite, dakle, i izvršujte ih, jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima, koji će kad čuju sve ove uredbe reći: samo je ovaj veliki narod, narod mudar i razuman.« (5. Mojsijeva 4,1–6)

Izrailjcima je posebno naglašeno da ne smeju gubiti iz vida Božje zapovesti, i da će im poslušnost zapovestima doneti snagu i blagoslov. »Samo pazi na se i dobro čuvaj dušu svoju«, glasila je poruka koju im je Gospod uputio preko Mojsija, »da ne zaboraviš one stvari koje su videle oči tvoje, i da ne izađu iz srca tvojega dokle si god živ, nego da ih obznaniš sinovima svojim i sinovima sinova svojih!« (5. Mojsijeva 4,9) Svečani prizori prilikom davanja Zakona na Sinaju, koji su budili strahopoštovanje u srcima gledalaca, nikada nisu smeli da budu zaboravljeni. Jasne i odlučne bile su opomene upućene Izrailju protiv idolopokloničkih običaja proširenih među okolnim narodima. »Zato dobro čuvajte duše svoje«, bio im je upućen savet, »... da se ne biste pokvarili i načinili sebi lik rezan, ili kakvu god sliku«, »i da ne bi, podigavši oči svoje k nebu i videvši Sunce i Mesec i zvezde, svu vojsku nebesku, prevario se i klanjao im se i služio im, jer ih Gospod Bog tvoj daje svim narodima pod celim nebom«. »Pazite da ne zaboravite zaveta Gospoda Boga svojega, koji učini s vama, i da ne gradite sebi lika rezanoga, slike od koje god stvari, kao što ti je zabranio Gospod Bog tvoj.« (5. Mojsijeva 4, 15.16.19.23) Mojsije je opisao zla koja će nastati odbacivanjem Gospodnjih pravila. Pozivajući Nebo i Zemlju kao svedoke, on objavljuje da će narod, ukoliko posle dugog boravka u zemlji obećanja, prihvati iskvarene oblike bogoslužnja i počne se klanjati rezanim likovima, odbijajući da se vrati obožavanju pravog Boga, biti odveden u ropstvo i rasejan među neznabošcima. »Svedočim vam danas nebom i zemljom da će vas brzo nestati sa zemlje u koju idete preko Jordana da je nasledite, nećete biti dugo u njoj, nego ćete se istrebiti, ili će vas rasejati Gospod među narode, i malo će vas ostati među narodima u koje vas odvede Gospod, i služićete onde bogovima koje su načinile ruke čovečije, od drveta i od kamena, koji ne vide, niti čuju, niti jedu, niti mirišu.« (5. Mojsijeva 4,26–28)

Ovo proročanstvo, koje se delimično ispunilo u vreme sudija, dočekalo je svoje potpuno i doslovno ispunjenje prilikom robovanja Izrailjaca u Asiriji i Judejaca u Vavilonu.

Otpad u Izrailju postepeno se razvijao. Iz naraštaja u naraštaj, sotona je stalno iznova pokušavao da navede izabrani narod da zaboravi »zapovesti i uredbe i zakone« koje je obećao da će večno poštovati (5. Mojsijeva 6,1). Znao je da će, ako uspe da navede Izrailja da zaboravi Boga, i da »pođe za drugim bogovima i njima se stane klanjati i njima služiti«, narod »zacelo propasti«. (5. Mojsijeva 8,19)

Neprijatelj Božje crkve na Zemlji nije, međutim, uzeo potpuno u obzir sažaljivu prirodu Onoga koji »ne pravda krivoga«, ali, čija je slava da bude »milostiv, žalostiv, spor na gnev, i obilan milosrđem i istinom, koji čuva milost tisućama, prašta bezakonja i nepravde i grehe«. (2. Mojsijeva 34,6.7) Uprkos sotoninim naporima da osujeti Božju nameru sa Izrailjem, ipak se i u najmračnijim časovima njegove istorije, kada je izgledalo da se sile zla

nalaze pred pobedom, Gospod milostivo otkrivao svom narodu. Objavljivao je narodu ono što je bilo za njegovo dobro. »Napisah mu velike stvari u zakonu svom«, objavio je Bog preko Osije, »ali mu se čine kao nešto tuđe!« »Ja učih Jefrema da hodi, držeći ga za ruke, ali ne poznaše da sam ih ja lečio!« (Osija 8,12; 11,3) Gospod je nežno postupao s njima, dajući im preko svojih proroka pravilo po pravilo, zapovest po zapovest.

Da je Izrailj poslušao proročke poruke, ne bi morao da prođe kroz poniženje koje ga je snašlo. Samo zato što su istrajno odbacivali Božji zakon, Bog je bio prinuđen da dozvoli da budu odvedeni u ropstvo. »Izgibe narod moj, jer je bez znanja«, glasila je poruka koju im je poslao preko Osije, »kada si ti odbacio znanje, i ja ću tebe odbaciti... kada si zaboravio Boga svojega!« (Osija 4,6)

Prestupi Božjeg zakona u sva vremena uvek su imali iste posledice. U Nojevo vreme, kada su bila prekršena sva pravila pravednosti i kada je bezakonje postalo tako duboko i tako rasprostranjeno da ga Bog više nije mogao trpeti, izdat je nalog: »Hoću da istrebim sa Zemlje ljude koje sam stvorio!« (1. Mojsijeva 6,7) U Avramovo vreme, stanovnici Sodoma otvoreno su prezirali Boga i Njegov zakon; nastupila je kao i u pretpotopno doba, ista pokvarenost, ista bezbožnost, ista neograničena predanost zlu. Stanovnici Sodoma prekoračili su granice božanskog strpljenja, i protiv njih se razgoreo ogranj Božje osvete.

Vreme koje je prethodilo robovanju izrailjskih deset plemena bilo je vreme slične neposlušnosti i slične pokvarenosti. Božjem zakonu je odricana svaka vrednost, i to je u Izrailju otvorilo brane bezakonju. »Gospod ima parbu sa stanovnicima zemaljskim«, objavio je Osija, »jer nema istine, ni milosti ni znanja za Boga u zemlji. Zaklinju se krivo i lažu i ubijaju i krađu i čine preljubu, zastraniše i jedna krv stiže drugu!« (Osija 4,1.2)

Proročanstva o sudu, objavljena preko Amosa i Osije, bila su praćena proročanstvima o budućoj slavi.

Deset buntovnih plemena, tako upornih u nepokajanju, nikada nije dobilo nikakvo obećanje o potpunom obnavljanju svoje nekadašnje moći u Palestini. Sve do kraja vremena, trebalo je da budu »lutalice po narodima«. Međutim, preko Osije bilo je izrečeno proročanstvo koje im je ukazivalo na prednost da mogu učestvovati u konačnom vraćanju Božjeg naroda na kraju zemaljske istorije, u vreme kada se Hristos bude pojavio kao Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima. »Jer će dugo vremena«, objavio je prorok, deset plemena sedeti »bez cara i bez kneza i bez žrtve i bez stuba i bez oplečka i bez likova!« »Posle će se«, nastavio je prorok, »obratiti i tražiti Gospoda Boga svojega i Davida, cara svojega, i u strahu će pristupiti Gospodu i blagosti njegovoj u poslednja vremena!« (Osija 3,4.5)

Simboličkim jezikom, Osija je pripadnicima deset plemena objavio Božji plan o tome da se svakoj pokajničkoj duši koja želi da se sjedini s Božjom crkvom na Zemlji vrate blagoslovi obećani Izrailju u vreme njegove vernosti Bogu u Obećanoj zemlji. Spominjući Izrailj kao narod, kome želi da ukaže milost, Gospod je objavio: »Ali, evo, ja ću je primamiti, i odvešću je u pustinju, i govoriću s njome lepo. I daću joj vinograde njene od toga mesta, i dolinu Ahor za vrata nadanju, i onde će pevati kao za mladosti svoje, i kao kad je išla iz Egipta. I tada ćeš me, govori Gospod, zvati: mužu moj, a nećeš me više zvati: Vale moj (Gospodaru moj!). Jer ću ukloniti iz usta njenih imena Vala, i neće im se više pominjati imena!« (Osija 2,14–17)

U poslednjim danima istorije ove Zemlje treba obnoviti zavet između Boga i naroda koji drži Njegove zapovesti. »I tada ću im učiniti zavet sa zverima poljskim i sa pticama nebeskim i s bubinama zemaljskim; i polomiću luk i mač i rat da ih nestane u zemlji, i učiniću da leže bez straha. I zaručiću te sebi dovek, zaručiću te sebi pravdom i sudom i milošću i milosrđem. I zaručiću te sebi verom, i poznaćeš Gospoda.«

»I tada ću se odazvati, govori Gospod, odazvaću se nebesima, a ona će se odazvati zemlji, A zemlja će se odazvati žitu, i vinu i ulju, a to će se odazvati Jezraelu. I posejaću je sebi na zemlji, i smilovaću se na Loruhamu, i reći ću Loamiji, ti si moj narod, i on će reći: Bože moj!« (Osija 2,18–23)

»I u to vreme ostatak Izrailjev i koji se izbave u domu Jakovljevu... će se oslanjati na Gospoda, sveca Izrailjeva istinom.« (Isaija 10,20) U »svakom plemenu i jeziku i kolenu i narodu« biće onih koji će radosno odgovoriti na poziv: »Bojte se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova!« Oni će odbaciti sve idole, koji ih vezuju za Zemlju; i »pokloniće se Onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene«. Oni će se osloboditi svega što im smeta i stajati pred svetom kao spomenici Božje milosti. Poslušni Božjim zahtevima, biće priznati i pred anđelima i pred ljudima kao oni koji »drže zapovesti Božje i imaju veru Isusovu«. (Otkrivenje 14,6.7.12)

»Evo, idu dani, govori Gospod, kada će orač stizati žeteoca, i koji gazi grožđe sejača, i gore će kapati slatkim vinom, i svi će se humovi rastapati. I povратиću roblje naroda svojega Izrailja, i opet će sagraditi puste gradove i naseliće se, i nasadiće vinograde i piti vino iz njih, i načiniće vrtove i jesti rod iz njih. I posadiću ih u zemlji njihovoj, i neće se više iščupati iz zemlje svoje, koju im dadoh, govori Gospod, Bog tvoj.« (Amos 9,13–15)

PROPOVEDNIK PRAVEDNOSTI

*»Hoće li se junaku oteti plen,
i hoće li se oteti roblje pravednome?«
»Jer ovako govori Gospod, i roblje junaku uzeće se,
i plen jakome oteće se!«
»Tada će se vratiti natrag
i posramiti se koji se uzdaju u lik rezani,
koji govore likovima livenim:
vi ste naši bogovi!«*

(Isaija 49,24.25; 42,17)

25 poglavlje

POZIVANJE ISAIJE

Duga vladavina Ozije, poznatog i kao Azarija, nad zemljom Judinom i Venijaminovom bila je obeležena blagostanjem većim od onoga pod bilo kojim drugim vladarem posle Solomunove smrti, skoro dve stotine godina pre njega. U toku mnogih godina car je razborito vladao. Uz blagoslov Neba, njegove vojske ponovo su osvojile neke teritorije izgubljene ranijih godina. Gradovi su bili ponovo sagrađeni i utvrđeni, a ugled njegovog naroda među okolnim narodima veoma je porastao. Trgovina je oživela, pa su se bogatstva mnogih naroda slivala u Jerusolim. Ozijino ime »raznese se vrlo daleko, jer mu se divno pomagaše, dokle osili«. (2. Dnevnika 26,15)

Ovo spoljašnje blagostanje, međutim, nije bilo praćeno odgovarajućim obnavljanjem duhovne sile. Službe u Hramu obavljane su kao i ranijih godina, mnoštvo se okupljalo da slavi živoga Boga, ali oholost i formalizam postepeno su zauzimali mesto poniznosti i iskrenosti. O samome Oziji bilo je napisano: »Ali, kada osili, ponese se srce njegovo, te se pokvari i sgreši Gospodu, Bogu svojemu.« (2. Dnevnika 26,16)

Greh koji je tako razorno delovao na Oziju bio je greh uobraženosti. Kršeći jasnu Gospodnju naredbu da niko osim Aronovih potomaka ne može da obavlja svešteničku službu, car je ušao u Svetilište »da kadi na oltaru kadionome«. Prvosveštenik Azarija, i njegovi saradnici usprotivili su se, moleći ga da odustane od svoje namere. Govorili su caru: »Zgrešio si i neće ti biti na čast pred Gospodom i Bogom!« (2. Dnevnika 26,16.18)

Oziju je ispunio gnev, neko se usudio da njega, cara, tako prekori. Međutim, nije mu bilo dozvoljeno da uprkos zajedničkom protestu uglednih ljudi obesveti Svetilište. Dok je još stajao na mestu, buntovan i gnevan, iznenada ga je stigla božanska kazna. Guba mu se pojavila na čelu. Osramoćen, pobjegao je i nikada više nije ušao u prostorije Hrama. Sve do svoje smrti, nekoliko godina kasnije, Ozija je ostao gubav – živi primer nerazumnosti zanemarivanja jasnog »tako reče Gospod«. Ni njegov istaknuti položaj ni duge godine službe nisu mu mogle poslužiti kao izgovor za greh uobraženosti kojim je pokvario završne godine svoje vladavine i izazvao Nebo da ga kazni.

Bog ne gleda ko je ko. »Ako li ko navalice zgreši između rođenih u zemlji ili između došljaka, on ruži Gospoda; neka se istrebi ona duša, bezakonje je njeno na njoj.« (4. Mojsijeva 15,30)

Kazna, koja je stigla Oziju, izgleda da je pozitivno delovala na njegovog sina. Jotam je obavljao odgovorne dužnosti u toku poslednjih godina očeve vladavine, a posle njegove smrti nasledio je presto. O Jotamu je napisano: »I činjaše što je pravo pred Gospodom, sasvim činjaše kako je činio Ozija, otac njegov. Ali, visine ne biše oborene, narod još prinošaše žrtve i kadaše na visinama.« (2. O carevima 15,34.35)

Ozijina vladavina približavala se kraju, Jotam je već obavljao mnoge državničke dužnosti, kada je Isaija, pripadnik carske porodice, još kao mladić bio pozvan u proročku službu. U vreme kada je Isaija trebalo da počne da radi, Božji narod bio je izložen neobičnoj opasnosti. Prorok je trebalo da bude svedok napada sjedinjenih vojski severnog Izrailja i Sirije na Judu; trebalo je da gleda asirske čete ulogorene ispred glavnih gradova carstva. U toku njegovog života, trebalo je da padne Samarija, a deset Izrailjevih plemena da budu rasejana među narodima. Asirska vojska trebalo je mnogo puta da osvaja Judu, da Jerusolim bude opsednut i da ga samo čudesno Božje mešanje spase od pada. Ozbiljne opasnosti već su ugrožavale mir severnog carstva. Božja zaštita već je bila uklonjena, a asirske snage spremale su se da preplave judejsku zemlju.

Međutim, spoljašnje opasnosti, bez obzira na svoju prividnu ozbiljnost, nisu bile tako velike kao unutrašnje.

Upravo, pokvarenost vlastitog naroda bacala je Gospodnjeg slugu u najveće neprilike i u najdublje očajanje.

Oni koji su bili postavljeni da stoje pred narodima kao nosioci svetlosti, svojim otpadništvom i buntovnim duhom navlačili su na sebe Božju kaznu. Mnoga zla, koja su izazvala tako naglu propast severnog carstva, i koja su pre samo kratkog vremena nedvosmislenim rečima osuđivali Osija i Amos, brzo su kvarila i Judino carstvo.

Izgledi bi bili još porazniji kad bi se razmotrilo društveno stanje naroda. U svojoj želji za dobitkom, ljudi su sticali kuću za kućom i polje za poljem (vidi: Isaija 5,8). Pravda se izopačila, a prema siromašnima nije bilo samilosti.

Bog je o svim ovim zalima, objavio: »Grabež od siromaha u vašim je kućama!« »Gazite narod moj i lice siromasima satirete!« (Isaija 3,14.15) Čak su i sudovi, čija je dužnost bila da štite bespomoćne, bili gluvi za vapaje siromašnih i napaćenih, udovica i siročadi (vidi: Isaija 10,1.2).

S tlačanjem i bogatstvom došla je i oholost i sklonost prema razmetanju, teškom pijanstvu i razvratu (vidi: Isaija 2,11. 12; 3,16.18–23; 5,22.11.12). U Isaijino vreme ni samo idolopoklonstvo nije izazivalo iznenađenje (vidi: Isaija 2,8.9). Bezakonje je u svim društvenim slojevima toliko zavladao da su oni malobrojni, koji su ostali verni Bogu, često bili u iskušenju da odustanu i da se predaju obeshrabrenju i očajanju. Izgledalo je kao da se Božja namera sa Izrailjem neće ostvariti i da će buntovni narod doživeti sudbinu sličnu sudbini Sodoma i Gomora.

Nije ništa neobično što se Isaija, suočen s takvim okolnostima i pozvan poslednjih godina Ozijine vladavine da

odnese Judi Božju poruku opomene i ukora, ustručavao da prihvati tu odgovornost. Dobro je znao da će naići na tvrdoglavi otpor. Isaija je osenio da nema snage da obavi zadatak, imajući u vidu svoju nesposobnost da odgovori zadatku, razmišljajući o tvrdovratosti i neverstvu naroda kome je trebalo da služi. Treba li u očajanju da se odrekne svoje misije i ostavi Judu da se nesmetano odaje idolopoklonstvu? Treba li da prepusti bogovima Ninevije da upravljaju zemljom uprkos Bogu nebeskome?

Takve i slične misli kovitlale su se Isaijinim umom, dok je stajao u tremu Hrama. Iznenada su se vrata i unutrašnja zavesa Hrama naizgled podigle ili povukle u stranu, i tako mu je bilo dozvoljeno da pogleda unutra, u Svetinju nad svetinjama, u koju prorokova noga nije smela da stupi. Pred njim se ukazala vizija Gospoda koji sedi na prestolu visoku i uzdignutu, dok je skut slave Njegove ispunjavao Hram. Serafimi su lebdeli sa obe strane prestola, zaklanjajući u obožavanju svoje lice, dok su služili pred svojim Stvoriteljem i sjedinjavali svoje glasove u svečanom prizivanju: »Svet, svet, svet je Gospod nad vojskama, puna je sva zemlja slave njegove«; sve dok se i pragovi i stubovi i vrata od kedrova drveta nisu potresli od njihovih glasova, a kuća ispunila njihovim doprinosom slavljenju (Isaija 6,3).

Dok je Isaija posmatrao ovo otkrivenje slave i veličanstva svoga Gospoda, bio je ispunjen svešću o Božjoj svetosti i neporočnosti. Kakve li ogromne razlike između neuporedivog savršenstva njegovog Stvoritelja i grešnog ponašanja onih koji su, zajedno s njime, tako dugo bili ubrajani u izabrani izrailjski i judejski narod! »Teško meni«, uzviknuo je, »pogiboh, jer sam čovek nečistih usana, i živim usred naroda nečistih usana, jer cara, Gospoda nad vojskama, videh svojim očima!« (Isaija 6,5) Stojeći, kao da se nalazi u punoj svetlosti božanske prisutnosti u Svetinji nad svetinjama, on je shvatio da će, ukoliko bude prepušten svom nesavršenstvu i nemoći, biti potpuno onesposobljen da obavi misiju u koju je bio pozvan. Međutim, serafim je bio poslat da ga oslobodi očajanja i da ga osposobi za njegov uzvišeni zadatak. Živi ugalj sa oltara bio je stavljen na njegove usne, s rečima: »Evo, ovo se dotače usta tvojih i bezakonje tvoje uze se i greh tvoj očisti se.« Tada se začuo i Gospodnji glas kako govori: »Koga ću poslati? I ko će nam ići?« Isaija je odgovorio: »Evo mene, pošlji mene!« (Isaija 6, 7.8)

Nebeski posetilac naredio je vesniku koji je čekao: »Idi, i reci tome narodu:

*»Slušajte, ali nećete razumeti,
Gledajte, ali nećete poznati.
Učini da odeblja srce tome narodu
I uši da im otežaju, i oči im zatvori,
Da ne vide očima svojim
i ušima svojim da ne čuju,
I srcem svojim da ne razumeju,
I ne obrate se i ne iscele!«*

(Isaija 6, 9.10)

Prorokova dužnost bila je jasna, trebalo je da podigne svoj glas protiv sveopštih zala. Međutim, nedostajalo mu je hrabrosti da započne svoje delo bez neke nade u uspeh. »Gospode, dokle«, počeo je da se raspituje. Zar nijedan pripadnik tvog izabranog naroda nikada neće shvatiti, zar se niko neće pokajati, zar niko neće biti izlečen?

Muka njegove duše, staranje o zalutalim Judejcima, nije smela da bude uzaludna. Njegova misija nije smela da bude potpuno neuspešna. A ipak, zla koja su se umnožavala u toku mnogih naraštaja nisu mogla da budu uklonjena u njegovo vreme. U toku celog svog života morao je da ostane strpljivi, hrabri učitelj – prorok koji najavljuje nadu, ali i propast. Kada se božanska namera konačno bude ostvarila, pojaviće se i puni rodovi njegovih napora i rada svih Božjih vernih poslanika. Ostatak je trebalo da se spase. Da bi se to ostvarilo, vesti opomene i ukora morale su biti upućene buntovnom narodu, i Gospod odgovara:

*»Dokle ne opuste gradovi da budu bez stanovnika,
I kuće da budu bez ljudi,
I zemlja dokle sasvim ne opusti,
I dokle Gospod ne opravi daleko ljude,
I ne bude sama pustoš u zemlji.«*

(Isaija 6,11.12)

Teške kazne morale su da pogode nepokajane – rat, izgnanstvo, tlačenje, gubitak moći i ugleda među narodima – sve to trebalo je da dođe da bi se oni, koji u tome prepoznaju ruku uvređenog Boga, mogli navesti na pokajanje. Pripadnici deset severnih plemena trebalo je uskoro da budu rasejani među narodima, a njihovi gradovi da ostanu pusti, rušilačke vojske neprijateljskih naroda trebalo je stalno da pustoše njihovu zemlju, čak je na kraju trebalo i Jerusalim da padne, a Juda bude odveden u ropstvo; ipak Obećana zemlja nije smela zauvek biti odbačena. Nebeski posetilac je obećao Isaiji:

*»I ostane li u njoj još deseti deo ljudi,
I oni će se zatirati.*

*Ali, kao što brest i hrast,
Sačuvaju prut svoj kada se okrešu,
Tako će se iz toga naroda
Sveti narod opet naroditi!*

(Isaija 6,13; Bakotić)

Obećanje o potpunom izvršavanju Božje namere ispunilo je hrabrošću Isaijino srce. Ne znači ništa što se svetovne sile svrstavaju protiv Jude? Ne znači ništa što se Gospodnji poslanici suočavaju s protivljenjem i otporom? Isaija je video Cara, Gospoda nad vojskama; čuo je pesmu serafima – Puna je sva zemlja slave njegove, dobio obećanje da će Gospodnje poruke, upućene otpalim Judejcima, biti praćene osvedočavajućom silom Svetoga Duha; tako je prorok bio ohrabren da obavi posao koji je stajao pred njim (Isaija 6,3). U svojoj dugoj i napornoj misiji nosio je u sećanju ovu viziju. Više od šezdeset godina stajao je pred sinovima Judinim kao prorok nade, postajući sve smeliji i smeliji u svojim proročanstvima o budućoj pobedi Crkve.

26 poglavlje

»EVO BOGA VAŠEGA!«

U Isaijino vreme pogrešni pojmovi o Bogu pomračili su duhovna shvatanja ljudi. Sotona se dugo trudio da ih navede da u svom Stvoritelju vide začetnika greha, patnji i smrti. Oni, koje je tako zaveo, zamišljali su Boga kao neko strogo i samovoljno biće. Smatrali su da On jedva čeka da nekoga optuži i osudi, da nije spreman da prihvati grešnika sve dok postoji neki zakonski izgovor da mu ne pomogne. Zakon ljubavi, po kome se upravlja Nebo, veliki varalica pogrešno je predstavio kao ograničenje ljudske sreće, teški jaram od koga bi se ljudi rado oslobodili. Objavio je da se njegovi propisi ne mogu držati i da se kazne za prestup samovoljno izriču.

Izrailjci nisu imali nikakvo opravdanje da izgube iz vida pravi Gospodnji karakter. Bog im se često otkrivao kao Onaj koji je »milostiv i blag, strpljiv i bogat dobrotom i istinom«. (Psalam 86,15) Sam Bog je potvrdio: »Kad Izrailj beše dete, ljubljah ga, iz Egipta dozvah sina svojega!« (Osija 11,1)

Gospod je nežno postupao prema Izrailjcima u vreme oslobađanja iz Egipta i putovanja prema Obećanoj zemlji. »U svakoj tuzi njihovoj On beše tužan, i anđeo, koji je pred njime, spase ih. Ljubavi svoje radi i milosti svoje radi, On ih izbavi, i podiže ih, i nosi ih sve vreme.« (Isaija 63,9)

»Moje će lice ići napred«, glasilo je obećanje dato za vreme putovanja kroz pustinju (2. Mojsijeva 33,14). Ovo obećanje bilo je dopunjeno čudesnim otkrivenjem Gospodnjeg karaktera, koje je osposobilo Mojsija da celom Izrailju objavi Božju dobrotu, i svakome pruži potpuna obaveštenja o osobinama njihovog nevidljivog Cara. »Prolazeći Gospod ispred njega, vikaše: Gospod, Gospod, Bog milostiv, žalostiv, spor na gnev i obilan milosrdem i istinom, koji čuva milost tisućama, prašta bezakonja i nepravde i grehe, koji ne pravda krivoga.« (2. Mojsijeva 34,6.7)

Mojsije je upravo na svom poznavanju Gospodnjeg strpljenja, Njegove beskrajne ljubavi i milosti, utemeljio svoju divnu molitvu Bogu da poštedi život Izrailjaca, koji su, na granici Obećane zemlje, odbili da poslušaju Njegovu naredbu da krenu dalje. Kada je buna u narodu dostigla vrhunac, Gospod je objavio: »Udariću ih pomorom, i rasuću ih«, i predložio Mojsiju da od njegovih potomaka načini »narod velik i jači od ovoga«. (4. Mojsijeva 14,12) Međutim, prorok je tražio da se čudesna Božja obećanja i planovi ostvare u izabranom narodu. Na kraju, kao najjači razlog za uslišenje svoje molitve, naveo je Božju ljubav prema grešnom čoveku (vidi: 4. Mojsijeva 14,17–19).

Gospod je milostivo odgovorio: »Opraštam po reči tvojoj!« Tada, u obliku proročanstva, otkrio je Mojsiju svoju nameru da Izrailju podari konačnu pobjedu. Rekao mu je: »Tako ja bio živ, i tako sva Zemlja bila puna slave Gospodnje!« (4. Mojsijeva 14,20.21) Gospodnja slava, Njegov karakter, Njegova milostiva ljubav i nežna ljubav – sve ono što je Mojsije tražio da se pokaže Izrailju – trebalo je otkriti celom čovečanstvu. I ovo Gospodnje obećanje dobilo je još jednu potvrdu i bilo ojačano zakletvom. Kao što je sigurno da Bog živi i vlada, tako je sigurno da će se kazivati »po narodima slava njegova, po plemenima čuda njegova.« (Psalam 96,3)

Dok ga je Isaija slušao u viđenju, blistavi serafim je pred prestolom pevao o budućem ispunjenju ovog proročanstva: »Puna je sva zemlja slave njegove!« (Isaija 6,3) Prorok, duboko uveren u sigurnost tih reči, kasnije je hrabro objavio onima koji su se klanjali idolima od drveta i kamena: »Ta će mesta videti slavu Gospodnju, krasotu Boga našega!« (Isaija 35,2)

Danas se ovo proročanstvo brzo ispunjava. Misionarska aktivnost Božje crkve na Zemlji donosi bogate rodove, i uskoro će evanđeoska poruka biti objavljena svim narodima. »Na pohvalu slavne blagodati« Njegove, ljudi i žene iz svakog plemena, jezika i naroda postaju »pomilovani u Ljubaznome« da bi »u vekovima koji dolaze« On mogao pokazati »preveliko bogatstvo blagodati svoje dobrotom na nama u Hristu Isusu«. (Efescima 1,6. Bakotić; 2,7) »Blagosloven Gospod Bog, Bog Izrailjev, koji jedan čini čuda. I blagosloveno slavno ime njegovo uvek! Slave njegove napuniće se sva Zemlja!« (Psalam 72,18.19)

U viđenju koje je Isaija dobio u predvorju Hrama, otkrivena je jasna slika karaktera Boga Izrailjevog. »Visoki i uzvišeni, koji živi u večnosti, kojemu je ime Sveti«, pojavio se pred njim u sjaju svog veličanstva, ali je proroku pružena prilika da prepozna sažaljivu prirodu svoga Gospoda. Onaj koji boravi »na visini i u Svetinji«, stanuje i s »onim koji je skrušena srca i smerna duha, oživljujući duh smernih i oživljujući srce skrušenih«. (Isaija 57,15) Anđeo, koji je dobio naređenje da dotakne Isaijine usne, doneo mu je i vest: »Bezakonje tvoje uze se, i greh tvoj očisti se!« (Isaija 6,7)

Gledajući svoga Boga, prorok, slično Savlu iz Tarsa, na vratima Damaska, nije samo dobio priliku da shvati svoju nedostojnost, već se njegovo skrušeno srce ispunilo sigurnošću u oproštenje, potpuno i besplatno; tako je ustao kao novi čovek. On se sreo sa svojim Gospodom! Doživeo je lepotu božanskog karaktera! Mogao je da posvedoči kakvu promenu izaziva posmatranje Beskrajne ljubavi. Od tada je bio ispunjen dubokom čežnjom da doživi trenutak u kome će zalutali Izrailj biti oslobođen tereta greha i kazne za greh. Postavio je pitanje: »Što biste još bili bijeni?« »Tada dođite, veli Gospod, pa ćemo se suditi: ako gresi vaši budu kao skerlet, postaće beli kao sneg; ako budu crveni kao crvac, postaće kao vuna!« »Umijte se, očistite se, uklonite zloću dela svojih, prestanite zlo činiti! Učite se dobro činiti!« (Isaija 1,5.18.16.17)

Bog kome su tvrdili da služe, ali čiji karakter su pogrešno shvatili, bio im je predstavljen kao veliki Iscelitelj duhovnih slabosti. Šta mari što je cela glava bolesna i sve srce iznemoglo? Šta mari što od pete do glave nema ništa zdravo, nego samo uboji, i modrice, i rane? (Vidi: Isaija 1,6) Onaj koji je hodio nepokorno, povodeći se za željama svoga srca, može se isceliti ako se vrati Gospodu! Gospod je objavio: »Vidim puteve njegove, ali ću ga isceliti! Vodiću ga i opet ću dati utehu njemu... mir, mir onome koji je daleko i koji je blizu, veli Gospod; isceliću ga!« (Isaija 57,18.19)

Prorok je uzdigao Boga kao Stvoritelja svega. Njegova poruka gradovima u Judi je glasila: »Evo Boga vašega!« (Isaija 40,9) »Ovako veli Bog Gospod koji je stvorio nebesa i razapeo ih; koji je rasprostro zemlju i što ona rađa«, »Ja, Gospod, načinih sve!« »Pravim svetlost i stvaram mrak«, »Ja sam načinio Zemlju i čoveka na njoj stvorio, ja sam razapeo nebesa svojim rukama, i svoj vojski njihovoj dao zapovest!« (Isaija 42,5; 44,24; 45,7.12) »S kime ćete me, dakle, izjednačiti da bih bio kao on«, pita Sveti. »Podignite gore oči svoje i vidite, ko je to stvorio? Ko izvodi vojsku svega toga na broj i zove svako po imenu, i velike radi sile njegove i jake moći ne izostaje nijedno?« (Isaija 40,25.26)

Onima koji su se plašili da neće biti primljeni, ako se budu vratili Gospodu, prorok je objavio:

»Zašto govoriš, Jakove, i kažeš, Izrailju: sakriven je put moj od Gospoda, i stvar moja ne izlazi pred Boga mojega? Ne znaš li, nisi li čuo da Bog, večni Gospod, koji je stvorio krajeve zemaljske, ne sustaje, niti se utruđuje? Razumu njegovu nema mere! On daje snagu umornome, i nejakome umnožava krepost. Deca se more i sustaju, i mladići padaju, ali koji se nadaju Gospodu, dobijaju novu snagu, podižu se na krilima kao orlovi, trče i ne sustaju, hode i ne more se!« (Isaija 40,27-31)

Srce Beskrajne ljubavi čezne za onima koji se osećaju nejakim da se sami oslobode iz sotoninih zamki; On se milostivo nudi da ih ojača da bi mogli da žive za Njega. On ih poziva: »Ne boj se, jer sam ja s tobom; ne plaši se, jer sam ja Bog tvoj. Ukrepiću te i pomoći ću ti, i podupreću te desnicom pravde svoje!« »Jer ja, Gospod Bog tvoj, držim te za desnicu, i kažem ti: ne boj se, ja ću ti pomagati! Ne boj se, crviću Jakovljevi, narodiću Izrailjevi, ja ću ti pomagati, govori Gospod i Izbavitelj tvoj, Svetac Izrailjev!« (Isaija 41,10.13.14)

Stanovnici Jude ničega nisu bili dostojni, ali Bog, ipak, nije hteo da ih odbaci. Njegovo ime preko njih trebalo je

uzvisiti među nezabošcima. Mnogi među onima kojima su Njegove osobine bile potpuno nepoznate, trebalo je da dožive lepotu božanskog karaktera. Boga je upravo namera da objasni svoje milostive planove navela da stalno, iznova, šalje svoje sluge, proroke, s porukom: »Vratite se svaki sa svojega puta zloga!« (Jeremija 25,5) »Imena svojega radi«, objavio je Bog preko Isaije, »ustegnuću gnev svoj, i radi hvale svoje uzdržaću se prema tebi, da te ne istrebim!« »Sebe radi, sebe radi, učiniću, jer kako bi se hulilo na ime moje? I slave svoje neću dati drugome!« (Isaija 48,9.11)

Poziv na pokajanje odjekivao nepogrešivom jasnoćom; svi su bili pozivani da se vrate. »Tražite Gospoda dok se može naći«, govorio je prorok, »prizivajte ga dokle je blizu! Neka bezbožnik ostavi svoj put, i nepravедnik misli svoje, i neka se vrate Gospodu, i smilovaću se na njih, i k Bogu našem, jer prašta mnogo!« (Isaija 55,6.7) Da li si ti, čitaoče, izabrao svoj put? Da li si otišao daleko od Boga? Da li si pokušavao da se naslađuješ plodovima prestupa da bi ustanovio da se pretvaraju u pepeo na tvojim usnama? Kada su tvoji životni planovi propali, kada su tvoje nade ugasnule, sediš li sam i ostavljen? Isti glas koji je dugo govorio tvome srcu, ali nisi hteo da ga slušaš, obraća ti se jasno i određeno: »Ustanite i idite, jer ovo nije počivalište što se oskrvni, pogubiće vas pogibiju velikom.« (Mihej 2,10) Vрати se domu Oca svojega! On te poziva, govoreći: »Vрати se meni, jer sam te izbavio!« »Hodite meni, poslušajte i živa će biti duša vaša; i učiniću s vama zavet večan, milosti Davidove istinite!« (Isaija 44,22; 55,3)

Nemoj slušati neprijateljevo nagovaranje da ostaneš daleko od Hrista, dok se ne popraviš, dok ne budeš dovoljno dobar da izađeš pred Boga! Ako dotle budeš čekao, nikada nećeš doći! Kada ti sotona bude zamerio za tvoje priјlave halјine, ponovi Spasiteljevo obećanje: »Koji dolazi k meni, neću ga isterati napolje!« (Jovan 6,37) Kaži neprijatelju da krv Isusa Hrista čisti od svih grehova! Neka Davidova molitva postane i tvoja: »Pokropi me isopom, i očistiću se; umij me, i biću belji od snega!« (Psalam 51,7)

Prorokovi pozivi Judi da gleda na živoga Boga i prihvati Njegove milostive ponude, nisu bili uzaludni. Bilo je nekih koji su ih iskreno poslušali, koji su se odvratili od svojih idola i počeli da služe Gospodu. Oni su naučili da u svom Stvoritelju gledaju ljubav, milost i nežno saučešće. U mračnim danima judejske istorije, koji su predstojali, kada je samo ostatak mogao da ostane u zemlji, prorokove reči treba i dalje da donose rod u obliku odlučne reforme. »U to će vreme čovek pogledati na Tvorca svojega«, objavio je Isaija, »i oči njegove gledaće na Sveca Izrailjeva. I neće gledati na oltare, delo ruku svojih, niti će gledati na ono što su načinili prsti njegovi, ni na lugove, ni na likove sunčane.« (Isaija 17,7.8)

Mnogi treba da gledaju na Onoga koji je sav ljubak, na Zastavnika između deset tisuća. »Oči će ti videti Cara u krasoti njegovoj«, glasilo je obećanje, koje im je bilo upućeno (Isaija 33,17). Njihovi gresi treba da budu oprošteni, da sva njihova hvala bude jedino u Bogu. U taj radosni dan izbavljenja od idolopoklonstva treba da uskliknu: »Nego će nam onde Gospod veliki biti mesto reka i potoka širokih... jer je Gospod naš sudija, Gospod je koji nam postavlja zakone, Gospod je car naš, On će nas spasti!« (Isaija 33,21.22)

Poruke koje je Isaija objavljivao onima koji su odlučili da odbace svoje zle puteve bile su pune utehe i ohrabrenja. Čujmo reči koje je Gospod izgovorio preko svog proroka:

*»Pamti to, Jakove i Izrailju,
Jer si moj sluga:
Ja sam te sazdao, sluga si moj,
Izrailju, neću te zaboraviti!
Rasuću kao oblak prestupe tvoje,
I grehe tvoje kao maglu!
Vрати se k meni, jer sam te izbavio!«*

(Isaija 44,21.22)

*»I reći ćeš u ono vreme,
Hvalim te, Gospode,
Jer si se bio razgnevio na me,
Pa se odvratio gnev tvoj i utešio si me!*

*Gle, Bog je spasenje moje,
Uzdaću se i neću se bojati!
Jer mi je sila i pesma Gospod Bog,
On mi bi Spasitelj...*

*Pevajte Gospodu, jer učini velike stvari,
Neka se zna po svoj Zemlji.*

*Klikuj i pevaj, koja sediš u Sionu,
jer je Svetac Izrailjev velik posred vas!»*

(Isaija 12)

27 poglavlje

CAR AHAZ

Ahazovo stupanje na presto suočilo je Isaiju i njegove saradnike s okolnostima težim od svih koje su do tada vladale na Judinom području. Mnogi koji su se do tada odupirali zavodničkom uticaju idolopokloničkih običaja, prihvatili su nagovor da učestvuju u obožavanju neznabožačkih bogova. Knezovi u Izrailju pokazali su se nedostojnim ukazanoj poverenja, lažni proroci su ustajali s vestima koje su navodile na otpad, čak su i neki sveštenici propovedali za novac. Međutim, vođe otpada formalno i dalje su održavali bogoslužjenja pravom Bogu i smatrali sebe delom Božjeg naroda.

Prorok Mihej, koji je objavljivao svoja svedočanstva u toku tih teških dana, kaže da su grešnici u Sionu, tvrdeći da se »oslanjaju na Gospoda« i bogohulno se hvališući: »Nije li Gospod usred nas? Neće doći zlo na nas«, nastavljali da »grade Sion krvlju i Jerusalim bezakonjem«. (Mihej 3,11.10) Protiv tih zala prorok Isaija podigao je svoj glas oštrog ukora: »Čujte reč Gospodnju, knezovi Sodomski, poslušajte zakon Boga našega, narode Gomorski! Šta će mi mnoštvo žrtava vaših, veli Gospod... kada dolazite da se pokažete preda mnom, ko ište to od vas, da gazite po mom tremu?» (Isaija 1,10–12)

Nadahnuo pero objavljuje: »Žrtva je bezbožnička gad, a kamoli kada je prinose u grehu.« (Priče 21,27) Bog nebeski ima »čiste oči« i »ne može da gleda zlo«. (Avakum 1,13) On se ne odvraća od prestupnika zato što je nespreman da mu oprost; već kada grešnik odbija da se posluži obilnim riznicama milosti, Bog nije u stanju da ga oslobodi od greha. »Gle, nije okračala ruka Gospodnja da ne može spasti, niti je otežalo uho njegovo da ne može čuti, nego bezakonja vaša rastaviše vas od Boga vašega, i gresi vaši zakloniše lice njegovo od vas da ne može čuti.« (Isaija 59,1.2)

Solomun je napisao: »Teško tebi, zemljo, kad ti je car dete!» (Propovednik 10,16) Tako je bilo sa zemljom Judinom. Neprekidni prestupi učinili su da njeni vladari postanu kao deca. Isaija je ukazao narodu na težak međunarodni položaj zemlje i pokazao da je takvo stanje posledica pokvarenosti u visokim krugovima. »Jer, gle«, naglašavao je on, »Gospod, Gospod nad vojskama, uzeće Jerusalimu i Judi potporu i pomoć, svaku potporu u hlebu, i svaku potporu u vodi, junaka i vojnika, sudiju i proroka, mudraca i starca, pedesetnika i ugledna čoveka, i savetnika i vešta umetnika i čoveka rečita. I daću im knezove mladiće, i deca će im biti gospodari.« »Jer se obori Jerusalim i Juda pade, jer se jezik njihov i dela njihova protive Gospodu.« (Isaija 3,1–4.8)

»Narode moj«, nastavio je prorok, »koji te vode, zavode te, i kvare put hoda tvojega!» (Isaija 3,12) U toku Ahazove vladavine ove reči doslovno su se ispunile, jer je o njemu napisano: »Jer hođaše putevima careva Izrailjevih, i još sali likove Valima. I sam kađaše u dolini sina Enomova, i sažizaše sinove svoje ognjem po gadnim delima onih naroda koje odagna Gospod ispred sinova Izrailjevih.« (2. O carevima 16,3; 2. Dnevnika 28,2.3)

To je bilo vreme zaista velike opasnosti za izabrani narod. Još samo nekoliko kratkih godina i deset plemena iz Izrailjskog carstva trebalo je da budu rasejana među neznabožačkim narodima. I Judinom carstvu predstojala je mračna budućnost. Sile dobra brzo su slabile, a sile zla se umnožavale. Prorok Mihej, gledajući takvo stanje, bio je pokrenut da uzvikne: »Nesta pobožnoga za zemlje, i nema pravoga među ljudima!» »Najbolji je među njima kao trn, najpraviji je gori od trnjaka!» (Mihej 7,2.4) Isaija zaključuje: »Da nam Gospod nad vojskama nije ostavio malo ostatka, bili bismo kao Sodom ... kao Gomor!» (Isaija 1,9)

Bog je u svim vremenima, radi onih koji su Mu ostali verni, kao i radi svoje beskrajne ljubavi prema zalutalima, dugo podnosio buntovne, pozivao ih da odbace svoje zle puteve i da se vrate Njemu. »Jer zapovest po zapovest, pravilo po pravilo... ovde malo, onde malo«, Bog je preko svojih izabranih ljudi učio prestupnike putu pravednosti (Isaija 28,10).

Tako je bilo i za vreme Ahazove vladavine. Zalutalom Izrailju upućivan je poziv za pozivom da se vrati i postane veran Gospodu. Proroci su nežno opominjali; i dok su stajali pred narodom, ozbiljno pozivajući ljude da se pokaju i promene, njihove reči donosile su plod na slavu Bogu.

Preko Miheja bio je upućen divan poziv: »Slušajte šta govori Gospod: ustani, sudi se sa gorama, i neka čuju humovi glas tvoj. Slušajte, gore i tvrdi temelji zemaljski, parbu Gospodnju, jer Gospod ima parbu s narodom svojim, i sa Izrailjem se sudi.«

»Narode moj, šta sam ti učinio? I čime sam ti dosadio? Odgovori mi! Jer te izvedoh iz zemlje egipatske i iskupih iz kuće ropske, i poslao pred tobom Mojsija, Arona i Mariju.«

»Narode moj, opomeni se šta naumi Valak, car Moavski, i što mu odgovori Valam, sin Veorov, od Sitima do Galgala šta bi, da poznaš pravdu Gospodnju.« (Mihej 6,1–5)

Bog, kome služimo, dugo trpi; »milosrđa njegova nije nestalo«. (Plač Jeremijin 3,22) U toku celokupnog razdoblja vremena milosti Njegov Duh poziva ljude da prihvate dar života. »Tako bio ja živ, govori Gospod Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik, nego da se vrati bezbožnik sa svoga puta i bude živ; vratite se, vratite se sa zlih puteva svojih, jer zašto mrete dome Izrailjev?« (Jezekilj 33,11) Sotona se služi svojim posebnim metodom da čoveka navede na greh i da ga onda ostavi u grehu, bespomoćnog i bez nade, preplašenog da ne bi mogao da zatraži oprostjenje. Međutim, Bog poziva: »Neka se uhvati za silu moju da učini mir sa mnom; učiniće mir sa mnom!« (Isaija 27,5) U Hristu nam je sve moguće, ponuđeno nam je svako ohrabrenje.

U vreme otpada u Judi i Izrailju, mnogi su se raspitali: »Sa čime ću doći pred Gospoda da se poklonim Bogu Višnjemu? Hoću li doći pred njega sa žrtvama paljenicama, s teocima od godine? Hoće li Gospodu biti mile tisuće ovnova? Desetine tisuća potoka ulja?« Odgovor je jasan i određen: »Pokazao ti je, o čoveče, šta je dobro; i šta Gospod ište od tebe osim da činiš što je pravo i da ljubiš milost i da hodiš smerno s Bogom svojim!« (Mihej 6,6–8)

Uzdajući vrednost praktične pobožnosti, prorok je ponovio savet koji je Izrailj dobio pre mnogo vekova. Gospod je rekao preko Mojsija, dok se narod pripremao da uđe u Obećanu zemlju: »Sada, dakle, Izrailju, šta ište od tebe Gospod, Bog tvoj, osim da se bojiš Gospoda, Boga svojega, da hodiš svim putevima njegovim i da ga ljubiš, i da služiš Gospodu, Bogu svojemu, iz svega srca svojega i iz sve duše svoje, držeći zapovesti Gospodnje i uredbe njegove, koje ti ja danas zapovedam, da bi ti bilo dobro!« (5. Mojsijeva 10,12.13) Gospodnje sluge, iz stoleća u stoleće, ponavljale su ove savete onima koji su bili u opasnosti da prihvate formalizam običaja i da zaborave da budu milostivi. Kada je zakonik samome Hristu, u toku Njegove zemaljske službe, postavio pitanje: »Učitelju, koja je zapovest najveća u zakonu?« Isus je odgovorio: »Ljubi Gospoda, Boga svojega, svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Ovo je prva i najveća zapovest. A druga je kao i ova: ljubi bližnjega svojega kao sebe samoga! O ovim dvema zapovestima visi sav zakon i proroci.« (Matej 22,36–40)

Ove jasne izjave proroka i samoga Učitelja treba da primimo kao Božji glas koji se obraća svakoj duši. Mi ne smemo da propustimo nijednu priliku u kojoj možemo da činimo dela milosrđa, nežnog staranja i hrišćanske ljubavnosti onima koji su umorni i natovareni. Ako ne možemo da učinimo više, možemo, ipak da uputimo reč ohrabrenja i nade onima koji ne poznaju Boga, i kojima se najlakše možemo približiti saučešćem i ljubavlju. Bogata i obilna obećanja bila su upućena onima koji traže priliku da radost i blagoslov unesu u život drugih. »I ako otvoriš dušu svoju gladnome, i nasitiš dušu nevoljnu; tada će zasjati u mraku videlo tvoje i tama će tvoja biti kao podne. Jer će te Gospod voditi vazda, i sitiće dušu tvoju na suši, i kosti tvoje krepice, i bićeš kao vrt zaliven i kao izvor kojemu voda ne presuše.« (Isaija 58,10.11)

Ahazovo ponašanje, njegovo idolopoklonstvo uprkos ozbiljnim opomenama koje mu je uputio prorok, moglo je imati samo jedan ishod. »Zato se razgnevi Gospod na Judu i na Jerusalim, te ih dade da se potucaju, da budu čudo i podsmeħ.« (2. Dnevnika 29,8) Carstvo je počelo brzo da propada, a osvajačke vojske ugrozile su i sam njegov opstanak. »Tada Resin, car Sirijski, i Fekaj, sin Remalijin, car Izrailjev, dođoše da biju Jerusalim, i opkoliše Ahaza.« (2. O carevima 16,5)

Ahaz i knezovi iz njegovog carstva ne bi imali razloga da se plaše neprirodnog saveza, koji je bio sklopljen protiv njih, da su bili prave sluge Najvišega. Ali, ponavljani prestupi oduzeli su im snagu. Ispunjeno bezimenim strahom od osvetničkih kazni uvređenog Boga, »srce Ahazovo i srce naroda njegova ustrepta kao drveće u šumi od vetra«. (Isaija 7,2) U tom teškom času Gospodnja reč došla je Isaiji, naređujući mu da ode uzdrhtalom caru i da mu kaže:

»Čuvaj se i budi miran, ne boj se, i srce tvoje neka se ne plaši... što se Sirijci i Jefrem i sin Remalijin dogovoriše na tvoje zlo, govoreći: hajdemo na Judeju da joj dosadimo i da je osvojimo i da postavimo u njoj carem... Ovako veli Gospod Bog: neće se to učiniti, neće biti!« Isaija je objavio da će carstvo Izrailjevo, ali i Sirija, uskoro doći kraju. »Ako ne verujete«, zaključio je prorok, »nećete se održati!« (Isaija 7,4–7.9)

Judinom carstvu bi bilo na dobro da je Ahaz primio ovu poruku kao vest sa Neba. Međutim, odlučio je da se osloni na telesnu silu, pa je zatražio pomoć od neznabožaca. U očajanju poslao je glasnika Teglat Felasaru, caru Asirije: »Sluga sam tvoj, hodi i izbavi me iz ruke cara Sirijskoga i iz ruke cara Izrailjeva, koji se podigoše na mene!« (2. O carevima 16,7) Uz molbu je poslao i bogate darove iz carske riznice i riznice Hrama.

Zatražena pomoć je stigla i car Ahaz mogao je privremeno da odahne, ali za koju cenu po Judu! Ponuđeni danak je raspalio pohlepu Asirije i taj prevrtljivi narod uskoro je zapretio da preplavi i porobi Judu. Ahaza i njegove nesrećne podanike sada je zahvatio strah da će potpuno pasti u ruke surovim Asircima.

»Jer Gospod obaraše Judu«, zbog neprestanih prestupa. Umesto da se pokaje u vreme svoga pohođenja, Ahaz je »još većma grešio Gospodu... i prinosisio žrtve bogovima Damaska«. »Kada bogovi careva Sirijskih njima pomažu«, govorio je car, »prinosisiću njima žrtve da bi meni pomagali!« (2. Dnevnika 28,19.22.23) Otpadnički car, blizu kraja svoje vladavine, naredio je da se zatvore vrata Hrama. Svete službe bile su prekinute. Ni svećnjak pred oltarom nije više goreo. Nisu više prinošene ni žrtve za grehe naroda. Slatki miris tamjana, u vreme jutarnje i večernje žrtve, nije se više uzdizao. Stanovnici bezbožnog grada, napustivši tremove Božjega doma i čvrsto zatvorivši njegova vrata, drsko su podigli oltare i počeli da obožavaju neznabožačka božanstva na uglovima ulica po celom Jerusalimu. Neznaboštvo je postiglo prividnu pobjedu; sile tame skoro su nadvladale.

Međutim, u Judi je bilo i onih koji su se držali svoje vernosti Gospodu, uporno odbijajući da se priklone idolopoklonstvu. Prema takvima s nadom su upravljali pogled Isaija, Mihej i svi njima slični, dok su razmatrali štete nastale u toku poslednjih godina Ahazove vladavine. Njihovo Svetilište bilo je zatvoreno, ali su verni stekli pouzdanje: »Jer je s nama Bog!« »Gospoda nad vojskama svetite, i On neka vam je strah i bojazan. I biće vam svetinja!« (Isaija 8,10.13.14)

28 poglavlje

CAR JEZEKIJA

U oštroj suprotnosti s nerazboritim Ahazovim vladanjem bile su reforme sprovedene u toku uspešne vladavine njegovog sina. Jezekija je došao na presto sa čvrstom odlukom da učini sve što je u njegovoj moći da Juda bude pošteđen sudbine severnog carstva. Poruke proroka nisu nudile nikakvu podršku polovičnim merama. Jedino najodlučnijim reformama mogle su biti otklonjene kazne koje su pretile zemlji.

U ovoj krizi, Jezekija se pokazao kao čovek koji koristi pružene prilike. Čim se popeo na presto, počeo je da planira i ostvaruje ono što je zamislio. Pažnju je prvo posvetio obnavljanju službi u Hramu, koje su tako dugo bile zanemarene; u tom delu iskreno je saradivala grupa sveštenika i Levita, koji su ostali verni svom svetom zvanju. Uzdajući se u njihovu vernu podršku, otvoreno je razgovarao s njima o svojoj želji da odmah pokrene dalekosežne reforme. »Jer sagrešiši oči naši«, priznao je car, »i činiš što je zlo pred Gospodom, Bogom našim, i ostaviš ga; i odvратиš lice svoje od šatora Gospodnjega.« »Sada, dakle, naumio sam zadati veru Gospodu, Bogu Izrailjevu, da bi se odvratila od nas žestina gneva njegova.« (2. Dnevnika 29,6.10)

Car je s nekoliko dobro odabranih reči predstavio stanje s kojim su se suočavali – Hram zatvoren i sve službe u njegovim prostorijama obustavljene; javno idolopoklonstvo na gradskim ulicama i po celom carstvu; otpadništvo mnoštva, koje je moglo ostati verno Bogu da su mu judejske starešine pružile dobar primer; propadanje carstva i gubljenje ugleda u očima okolnih naroda. Severno carstvo ubrzano se raspada; mnogima je mač već došao glave; mnoštvo je odvedeno u ropstvo; sam Izrailj bio je zreo da padne u ruke Asircima i bude potpuno uništen; ista sudbina preči i Judi ukoliko Bog ne bude moćno delovao preko svojih izabranih predstavnika.

Jezekeja se obratio sveštenicima i otvoreno ih pozvao da mu pomognu da ostvari neophodne reforme. »Ne

oklevajte više«, hrabrio ih je, »jer je vas izabrao Gospod da stojite pred njime i služite mu, i da mu budete sluga i da mu kadite!« »Osveštajte se sada i osvetite dom Gospoda, Boga otaca svojih!« (2. Dnevnika 29,11.5) Trebalo je brzo delovati. Sveštenici su odmah krenuli na posao. Pozivajući u pomoć i ostale pripadnike svoga staleža, koji nisu prisustvovali sastanku, svesrdno su prionuli da čiste i osvećuju Hram. Pošto je Svetilište mnogo godina bilo skrnavljeno i zapušteno, suočili su se i s mnogim teškoćama; ali, sveštenici i Leviti radili su neumorno i za vrlo kratko vreme mogli su da jave da je njihovo delo završeno. Vrata Hrama bila su popravljena i širom otvorena; sveti sudovi prikupljeni i vraćeni na mesto; sve je bilo pripremljeno za obnovu službe u Svetilištu.

Upravitelji grada, u toku prve službe koja je bila održana, sjedinili su se u molitvama za oprostjenje greha narodu, sa carem Jezekejom i sa sveštenicima i Levitima. Na oltar su bile položene žrtve za greh, »na očišćenje svemu Izrailju«. »A kada završiše žrtvu, car i svi koji behu s njime padoše i pokloniše se.« Još jednom su tremovi Hrama odjekivali rečima hvale i obožavanja. Davidove i Asafove himne radosno su pevane, jer su vernici shvatili da su bili izbačeni iz okova greha i otpada. »I radovaše se Jezekeja i sav narod što Bog upravi narod, jer ovo bi naglo.« (2. Dnevnika 29,24.29.36)

Bog je zaista pripremio srca starešina u Judeji da prednjače u pokretu odlučnih reformi, kojima bi bila zaustavljena bujica otpada. Preko svojih proroka On je usrdno pozivao pripadnike svog izabranog naroda šaljući im poruku za porukom – iste one poruke koje su deset plemena Izrailjevog carstva prezrela i odbacila, i zato su sada bila prepuštena neprijateljima. Međutim, u Judeji je preostao pobožni ostatak, i njega su proroci i dalje pozivali. Čujmo Isaiju kako preklinje: »Vratite se k njemu, od kojega se sasvim odvrghoste sinovi Izrailjevi!« (Isaija 31,6) Čujmo i Miheja kako s dubokim uverenjem govori: »Ali, ja ću Gospoda pogledati, čekaću Boga spasenja svojega, uslišiće me Bog moj! Nemoj mi se radovati, neprijateljice moja, ako padoh, ustaću; ako sedim u mraku, Gospod će mi biti videlo! Podnosiću gnev Gospodnji, jer mu zgreših, dok ne raspravi parbu moju i da mi pravicu; izvešće me na videlo, videću pravdu njegovu!« (Mihej 7,7–9)

Ovakve i slične poruke, koje su otkrivala Božju spremnost da oprost grehe i prihvati sve one koji Mu se obrate svim srcem, budile su nadu u mnogim posrnulim dušama u ona mračna vremena, kada su vrata Hrama još bila zatvorena; sada, kada su starešine stale na čelo reforme, mnoštvo ljudi, umorno od robovanja grehu, bilo je spremno da se odazove.

Oni koji su ušli u tremove Hrama da traže oprostjenje i obnove svoj zavet vernosti Gospodu, nalazili su uzvišeno ohrabrenje u proročkim delovima Pisma. Svečane opomene protiv idolopoklonstva, izrečene preko Mojsija u prisutnosti celog Izrailja, bile su praćene proročanstvima o Božjoj spremnosti da saslušava one koji će Ga u vreme otpada potražiti svim svojim srcem i da im oprost. Mojsije je rekao: »Ako se... obratiš Gospodu, Bogu svojemu, i poslušаш glas njegov, Gospod je Bog tvoj milostiv Bog, neće te ostaviti ni istrebiti, jer neće zaboraviti zavet s ocima tvojim, za koji im se zakleo.« (5. Mojsijeva 4,30.31)

U proročkoj molitvi prilikom posvećenja Hrama, čije su službe Jezekeja i njegovi saradnici sada obnavljali, Solomun je rekao: »Kada razbiju neprijatelji narod tvoj Izrailja zato što ti zgreši, pa se obrati tebi i da slavu imenu tvojemu, i pomoli ti se, i zamoli te u ovom domu, ti čuj s Neba, i oprost greh narodu svojemu, Izrailju!« (1. O carevima 8,33.34) Pečat Božjeg odobravanja bio je stavljen na tu molitvu; jer je posle njenog završetka oganj pao s neba i spalio žrtvu paljenicu i druge žrtve, dok se Hram napuni slave Gospodnje (2. Dnevnika 7,1). Te noći Gospod se javio Solomunu i rekao mu da je njegova molitva uslišena i da će milost biti ukazana onima koji se budu molili na tom mestu. Milostivo obećanje bilo je izrečeno: »I ponizi se narod moj, na koji je prizvano ime moje, i pomoli se, i potraži lice moje, i povrati se od zlih puteva svojih, i ja ću tada uslišiti s Neba, i oprostiću mu greh njegov, i isceliću zemlju njegovu.« (2. Dnevnika 7,14)

Ova obećanja obilno su se ispunila u toku reformi za vreme Jezekeje.

Dobar početak, postignut u vreme čišćenja Hrama, prerastao je u širi pokret, u kome su učestvovali i Izrailjci i Judejci. U svojoj revnosti da službe u Hramu donesu pravi blagoslov narodu, Jezekeja je odlučio da obnovi prastari običaj okupljanja Izrailjaca u vreme pashalnih svečanosti.

Mnogo godina Pasha nije bila svetkovana kao narodni praznik. Podela carstva posle Solomunove smrti doprinela je da to postane skoro neostvarljivo. Međutim, strašne kazne koje su stigle deset plemena probudile su u nekim srcima želju za nečim boljim, a ni potresne poruke proroka nisu ostale bez uticaja. Carski glasnici razneli su poziv za praznovanje Pashe na sve strane, »od grada do grada po zemlji Jefremovoj i Manasijinoj dori do Zavulona«. Nosioci ljubaznog poziva obično su bili odbijani. Nepokajani su ih laka srca odbacivali; ali, ipak, neki, željni da traže od Boga jasnije poznavanje Njegove volje, »pokorivši se, dođoše u Jerusalem«. (2. Dnevnika 30,10.11)

U zemlji Judinoj odziv je bio sveopšti; jer je nad njima bila »ruka Gospodnja«, »te im dade jedno srce da učine što beše zapovedio car i knezovi«, zapovedio u skladu s Božjom voljom, otkrivenom preko Njegovih proroka (2. Dnevnika 30,12).

Svečanost je donela veliki blagoslov okupljenom mnoštvu. Oskrnjavljene gradske ulice bile su očišćene od idolopokloničkih svetilišta, podignutih u vreme Ahazove vladavine. Određenoga dana Pasha je bila svetkovana, a narod je proveo celu sedmicu prinoseći zahvalne žrtve i učeći se onome što je Bog od njih tražio da čine. Svakoga dana Leviti, koji su »bili vešti službi Gospodnjoj« učili su narod poznanju Gospodnjem; oni, čija su srca bila spremna da traže Gospoda, dobijali su oprostjenje. Velika radost obuzela je okupljeno mnoštvo, »i hvaljahu Gospoda svaki dan Leviti i sveštenici uz oruđa za slavu Gospodnju«; svi su bili jedinstveni u svojoj želji da slave Onoga koji je bio tako milostiv i blagodatani (2. Dnevnika 30,22).

Sedam dana uobičajenih pashalnih svečanosti prošlo je vrlo brzo, i vernici su odlučili da još sedam dana posvete potpunijem upoznavanju s putevima Gospodnjim. Sveštenici učitelji produžili su svoje delo poučavanja iz knjige Zakona; svakoga dana narod se okupljao u Hramu da prinese svoje darove hvale i zahvaljivanja; i kada se veliki praznik približio svome kraju, postalo je jasno da je Bog izvršio čudesno delo obraćenja otpalih Judejaca i da je zaustavio poplavu idolopoklonstva koja je pretila da odnese sve pred sobom. Svečane opomene proroka nisu bile uzalud izricane. »I bi veselje veliko u Jerusalimu, jer od vremena Solomuna, sina Davidova, cara Izrailjeva, ne bi tako u Jerusalimu.« (2. Dnevnika 30, 26)

Došlo je vreme da se vernici vrate svojim kućama. »Potom ustaše sveštenici i Leviti i blagosloviše narod, i uslišen bi glas njihov, i molitva njihova dođe u stan Svetinje Gospodnje na Nebu.« (2. Dnevnika 30,27) Bog je prihvatio one koji su skrušena srca priznali svoje grehe i odlučno Mu se obratili, tražeći oprostjenje i pomoć. Preostalo je sada još jedno važno delo u kome je trebalo aktivno da učestvuju oni koji su se vraćali svojim kućama; izvršenje toga dela je trebalo da bude dokaz ozbiljnosti izvršenih reformi. Izveštaj beleži: »Svi sinovi Izrailjevi što se nađoše onde, zađoše po gradovima Judinim, i izlomiše likove i isekeše lugove i oboriše visine i oltare po svoj zemlji Judinoj i Venijaminovoj i po zemlji Jefremovoj i Manasijinoj, dokle sve ne dovršiš. Potom se vratiše svi sinovi Izrailjevi svaki na svoje nasledstvo, u svoje gradove.« (2. Dnevnika 31,1)

Jezeckija i njegovi pomagači proglasili su i druge reforme, kojima je trebalo zaštititi duhovne i zemaljske interese carstva. »U svoj zemlji Judinoj« car je činio sve »što je dobro i pravo i istinito pred Gospodom, Bogom svojim. I u svakome poslu koji započe... trudaše se svim srcem svojim, i srećan beše.« »Uzdaše se u Gospoda, Boga Izrailjeva... i ne odstupi od njega, nego držaše zapovesti koje zapovedi Gospod Mojsiju. I Gospod beše s njim, kuda god iđaše.« (2. Dnevnika 31,20.21; 2. O carevima 18,5–7)

Jezeckijina vladavina bila je obeležena nizom velikih dela Proviđenja, koja su okolnim narodima pokazivala da je Bog Izrailjev sa svojim narodom. Uspesi Asiraca prilikom zauzimanja Samarije i raseljavanja slabašnog ostatka deset plemena po narodima, u toku prvog dela njegove vladavine, naveli su mnoge da posumnjaju u moć jevrejskog Boga. Oholi zbog svojih uspeha, Ninevljani su već odavno odbacili Joninu vest i postali drski u svom protivljenju namerama Neba. Nekoliko godina posle pada Samarije, njihove pobedničke vojske ponovo su se pojavile u Palestini, usmeravajući ovog puta svoje snage na utvrđene judejske gradove, i postižući izvesne uspehe; ali su se morale privremeno povući zbog neprilika u drugim delovima carstva. Trebalo je pričekati još nekoliko godina, skoro do kraja Jezeckijine vladavine, da bi se pred svim narodima pokazalo hoće li bogovi neznabožaca postići konačnu pobedu.

POSLANICI IZ VAVILONA

Sredinom svoje uspješne vladavine car Jezeckija iznenada se razboleo od teške, smrtonosne bolesti. Bolest »na smrt«, bila je tako teška da mu ljudi nisu mogli pomoći. Posljednja nada je nestala, kada se pred njim pojavio prorok Isaija s porukom: »Ovako veli Gospod: naredi za kuću svoju, jer ćeš umreti i nećeš ostati živ!« (Isaija 38,1)

Izgledi su do krajnosti postali mračni; ipak, car je mogao da se obrati Onome koji je i do tada bio njegovo »utočište i sila, pomoćnik, koji se u nevoljama brzo nalazi«. (Psalam 46,1) I tako se »okrete licem k zidu, i pomoli se Gospodu, govoreći: Oh, Gospode, opomeni se da sam jednako hodio pred tobom verno i celim srcem, i tvorio što je tebi ugodno! I plaka Jezeckija veoma.« (2. O carevima 20,2.3)

Od Davidovog vremena nije bilo cara koji je toliko učinio za izgradnju Božjeg carstva u vreme otpada i obeshrabrenja kao što je to učinio Jezeckija. Vladar na samrtni verno je služio svome Bogu i jačao poverenje naroda u Gospoda kao vrhovnog Vladara. I, kao nekada David, i on je sada mogao da kaže:

*»Neka izađe preda te molitva moja,
Prigni uho svoje jauku mojemu,
Jer je puna jada duša moja,
I život se moj primače grobu.«*

(Psalam 88,2.3)

*»Jer si ti nadanje moje, Gospode Bože,
Pouzdanje moje od mladosti moje,
Ti si od rođenja mojega pomoć moja bio.«
»Ne napuštaj me kad me snaga moja izdaje!«
»Bože, ne udaljuj se od mene!
Bože, moj, pohitaj mi u pomoć!«
»Ne ostavi me, Bože, dok ne kazujem kolenu ovome,
Slavu tvoju,
Silu tvoju kolenu budućemu!«*

(Psalam 71, 5.6.9.12.18. Bakotić)

Onaj, čijega »milosrđa nije nestalo«, čuo je molitvu svoga sluga (Plač Jeremijin 3,22). »I Isaija još ne beše otišao do polovine dvora, a dođe mu reč Gospodnja, govoreći: Vрати se i reci Jezeckiji, vođi naroda mojega: ovako veli Gospod, Bog Davida, oca tvogega: čuo sam molitvu tvoju, i video sam suze tvoje, evo, isceliću te, do tri dana ići ćeš u dom Gospodnji. I dodaću ti veku petnaest godina, i izbaviću tebe i ovaj grad iz ruku cara Asirskoga, i braniću ovaj grad sebe radi i radi Davida, sluga svojega!« (2. O carevima 20,4–6)

Prorok se radosno vratio s rečima obećanja i nade. Isaija je caru preneo vest o Božjoj milosti i zaštitničkom staranju uz nalog da se grudva smokava stavi na obolelo mesto.

Kao i Mojsije u zemlji madijanskoj, kao i Gedeon u prisutnosti nebeskog vesnika, kao i Jelisije, neposredno pre uznesenja svog učitelja, tako je i Jezeckija zatražio neki znak da poruka dolazi s Neba. »Šta će biti znak da će me Gospod isceliti i da ću do tri dana otići u dom Gospodnji«, raspitivao se kod proroka. »A Isaija reče: ovo neka ti bude znak od Gospoda da će učiniti Gospod što je rekao: hoćeš li da otide sen deset kolenaca napred ili da se vrati deset kolenaca natrag? A Jezeckija reče: lako je da sen otide napred deset kolenaca, nemoj, neka se vrati sen deset kolenaca natrag!« Jedino pod Božjim neposrednim delovanjem senka na sunčanom satu mogla je da se vrati za deset kolenaca; to je trebalo da bude znak Jezeckiji da je Gospod uslišio njegovu molitvu. »I prorok Isaija zavapi ka Gospodu, i vrati Gospod sen po kolencima po kojima beće otišao na sunčaniku Ahazovu.« (2. O carevima 20,8–11) Kada mu je željeno zdravlje bilo vraćeno, judejski car je rečima pesme izrekao priznanje Gospodnjoj milosti i zarekao se da će preostale dane svog života provesti u dobrovoljnoj službi Caru nad carevima. Njegovo zahvalno priznanje Božjeg milostivog postupanja prema njemu, predstavlja nadahnuće svima koji žele da svoje dane upotrebe na slavu svoga Stvoritelja.

*»Ja rekoh,
Kad se presekoše dani moji:
Idem k vratima grobnim,
Uze mi se ostatak godina mojih.*

*Rekoh:
Neću videti Gospoda, Gospoda
u zemlji živih,
Neću više videti čoveka među onima
koji stanuju na svetu.*

*Vek moj prođe,
I pronese se od mene kao šator pastirski,
Presekoh život svoj kao tkač,
Odseći će me od osnutka.*

*Od jutra do večera učinićeš mi kraj.
Mišljah za jutro,
Da će kao lav potrti sve kosti moje;
Od jutra do večera učinićeš mi kraj.*

*Pištah kao ždral i kao lastavica,
Ukah kao golubica,
Oči mi iščileše gledajući gore,
Gospode, u nevolji sam, oblakšaj mi!*

*Šta da rečem?
On mi kaza i učini.*

*Proživeću sve godine svoje po jadu duše svoje!
Gospode, o tom se živi,
I u tom je svemu život duha mojega,
Iselio si me i sačuvao u životu.*

*Evo, na mir dođe mi ljuti jad,
Ali tebi bi milo da izvučeš dušu moju
Iz jame pogibli,
Jer si bacio za leđa svoja sve grehe moje.
Jer neće grob tebe slaviti,
Neće te smrt hvaliti,
I koji siđu u grob ne nadaju se tvojoj istini.
Živi, živi, oni će te slaviti,
Kao ja danas.
Otac će sinovima javljati istinu tvoju.
Gospod me spase,
Zato ćemo pevati pesme moje,*

*U domu Gospodnjem,
Dokle god smo živi!»*

(Isaija 38, 10–20)

U plodnim dolinama Tigra i Eufrata živeo je u to vreme pod vlašću Asirije, jedan prastari narod koji je bio predodređen da vlada svetom. Među tim ljudima bilo je i mudraca koji su mnogo pažnje posvećivali proučavanju nebeskih tela; kada su zapazili da se senka na sunčanom satu vratila za deset kolenaca, veoma su se začudili. Njihov car, Merodah Valadan, čuvši da se to čudo dogodilo kao znak Judinom caru da mu je Bog podario nove godine života, uputio je poslanike Jezekiji da mu čestitaju ozdravljenje i saznaju, ako je to moguće, nešto više o Bogu koji je bio sposoban da učini tako veliko čudo.

Poseta ovih poslanika upućenih od vladara daleke zemlje, pružila je Jezekiji priliku da uzdigne živoga Boga. Kako im je lako mogao progovoriti o Bogu koji održava sve što je stvoreno, i čijom je milošću, iako su sve nade bile izgubljene, njegov život sačuvan! Do kakve je značajne promene moglo doći da su ti tražioci istine iz haldejskih ravnica bili pozvani da priznaju vrhovnu vlast živoga Boga!

Međutim, Jezekijino srce bilo je puno oholosti i taštine i, da bi uzdigao sebe, dozvolio je zavidljivim očima da pregledaju riznice svega čime je Bog blagoslovio svoj narod. Car im »pokaza sve riznice svoje, srebro i zlato i mirise, i najbolje ulje, i kuću u kojoj mu beše oružje, i što se god nalažalo u riznicama njegovim, ne osta ništa da im ne pokaza Jezekija«. (Isaija 39,2) Nije to učinio da bi proslavio Boga, već da bi se uzdigao u očima stranih knezova. Nije zastao da razmisli da su ti ljudi predstavnici jednog snažnog naroda, koji nema straha Božjega niti ljubavi prema Bogu u svom srcu, i da nije mudro otkriti im tajne koje se odnose na zemaljsko bogatstvo naroda. Ova poseta poslanika vladara daleke zemlje stavila je na probu Jezekijinu zahvalnost i odanost Bogu. Izveštaj kaže: »Samo kada dođoše poslanici knezova vavilonskih da se raspitaju za čudo koje bi u zemlji, ostavi ga Gospod da bi ga iskušao da bi se znalo šta mu je u srcu.« (2. Dnevnika 32,31) Da je Jezekija iskoristio pruženu priliku da posvedoči o sili, dobroti i saučešću Izrailjevog Boga, izveštaj poslanika možda bi bio sličan svetlosti koja probija tamu. Međutim, on je uzdigao sebe iznad Gospoda nad vojskama. Nije postupio »prema dobru koje mu se učini, jer se ponese srce njegovo«. (2. Dnevnika 32,25)

Posledice koje su usledile bile su razorne! Isaiji je bilo otkriveno da će poslanici, vraćajući se u svoju zemlju, poneti sa sobom i izveštaj o blagu koje su videli, i da će vavilonski car i njegovi savetnici početi da stvaraju planove da svoju zemlju obogate blagom iz Jerusalima. Jezekija je teško zgrešio, »zato se podiže na njega gnev i na Judu i na Jerusalem«. (2. Dnevnika 32,25)

»Tada dođe prorok Isaija k caru Jezekiji i reče mu: šta su govorili ti ljudi? i odakle su došli k tebi? A Jezekija reče: iz daljne zemlje došli su k meni, iz Vavilona! A on reče: šta su videli u tvom dvoru? A Jezekija reče: videli su sve što ima u mom dvoru, nije ostalo ništa u riznicama mojim da im nisam pokazao.«

»Tada reče Isaija Jezekiji: čuj reč Gospoda nad vojskama: Evo, doći će vreme kada će se odneti u Vavilon sve što ima u kući tvojoj, i što su sabirali oci tvoji do danas, neće ostati ništa, veli Gospod. I sinove tvoje, koji će izaći od tebe, koje ćeš roditi, uzeće da budu dvorani u dvoru cara vavilonskoga.«

»A Jezekija reče Isaiji: dobra je reč Gospodnja koju si rekao. Još reče: je li, za moga veka biće mir i vera?« (Isaija 39,3–8)

Ispunjen kajanjem, »ponizi se Jezekija zato što se beše ponelo srce njegovo, i on i Jerusalimljani, te ne dođe na njih gnev Gospodnji za života Jezekijina«. (2. Dnevnika 32,26) Ali, zlo seme bilo je posejano koje će u svoje vreme prokljati i doneti žetvu opustošenja i bola. Ipak, u toku preostalih godina svoje vladavine car Judin trebalo je da uživa u blagostanju zbog čvrste rešenosti da popravi prošlost i proslavi ime Boga kome služi. Međutim, njegova vera je morala da prođe kroz tešku probu, a on je morao da nauči da se jedino uz potpuno oslanjanje na Gospoda može nadati da će pobediti sile tame, koje su se zaverile da mu donesu propast i potpuno uništenje njegovom narodu.

Izveštaj o Jezekijinom neuspehu da se u vreme posete asirskih poslanika pokaže dostojan ukazanog poverenja, predstavlja važnu pouku svima nama. Mnogo više nego što činimo, treba da govorimo o dragocenim poglavljima svoga iskustva, o Božjoj milosti i dobroti, o nenadmašnim dubinama Spasiteljeve ljubavi. Kada su naši um i srce puni Božje ljubavi, neće nam biti teško da govorimo o onome što pripada duhovnom životu. Uzvišene misli, plemenite težnje, jasno shvatanje istine, nesebične namere, čežnja za pobožnošću i svetošću, sve to biće izraženo rečima koje će ukazivati na karakter onoga što se krije u srcu.

Onima s kojima se iz dana u dan družimo potrebna je naša pomoć, neophodno naše vođstvo. Oni mogu da budu u takvom duševnom stanju da im reč izgovorena u pravo vreme bude kao klin stavljen na pravo mesto. Sutra bi se neke od tih duša mogle naći na mestu na kome im se ne bismo mogli ponovo približiti. Kakav je naš uticaj na te naše saputnike?

Svaki dan u životu nameće nam odgovornosti koje moramo da nosimo. Svojim rečima i delima, svakoga dana, utičemo na one s kojima se družimo. Zato je velika naša potreba da postavimo stražu kod svojih usana i budno pazimo na svoje korake! Jedan nesmotren pokret, jedan nerazuman korak, i uzburkani talasi pokrenuti nekim velikim iskušenjem mogu odvući dušu u propast. Misli koje smo usadili u ljudski um ne možemo izbrisati. Ako su bile zle, tada smo, možda, pokrenuli niz okolnosti, poplavu zla, koju nismo u stanju da zaustavimo.

Sa druge strane, ako svojim primerom pomognemo drugima da prihvate dobra načela, dajemo im snagu da čine dobro. Oni, sa svoje strane, šire taj isti blagosloveni uticaj na druge. Tako stotine i hiljade dobijaju pomoć zahvaljujući našem nesvesnom uticaju. Iskreni Hristov sledbenik jača dobre namere svih ljudi s kojima dolazi u dodir. Svetu nevernika koji voli greh, on otkriva silu Božje milosti i savršenstvo Njegovog karaktera.

30 poglavlje

IZBAVLJENJE OD ASIRIJE

Kada se narod našao u velikoj opasnosti, u vreme kada su asirske čete prodirale u judejsku zemlju i kada je izgledalo da od potpunog razaranja ništa ne može sačuvati Jerusalim, Jezeckija je bodrio snage svoje države da se s nepokolebljivom hrabrošću odupru svojim neznabožačkim ugnjetačima i da se oslone na Gospodnju izbaviteljsku moć. »Budite slobodni i hrabri, ne bojte se i ne plašite se cara Asirskoga ni svega mnoštva što je s njime«, ohrabrivao je Judejce, »jer je s nama veći nego s njime. S njime je mišica telesna, a s nama je Gospod, Bog naš, da nam pomogne i da bije naše bojeve.« (2. Dnevnika 32,7.8)

Jezeckija nije bez razloga govorio s takvom sigurnošću, bio tako uveren u povoljan ishod. Hvalisavi Asirci, iako su neko vreme služili Bogu kao oruđe da šibom svoga gneva kažnjava narode, nisu bili predodređeni da stalno pobeđuju (vidi: Isaija 10,5). »Ne boj se Asirca«, glasila je poruka koji je Bog nekoliko godina pre toga uputio preko Isaije onima koji stanuju u Sionu. »Jer još malo... i podignuće na njega Gospod nad vojskama bič, te će biti kao rasap madijanski kod kamena Oriva, i kao štap njegov na moru, i podignuće ga kao u Egiptu. I tada će se skinuti breme njegovo s ramena tvojega i jaram njegov s vrata tvojega, i izlomiće se jaram od pomazanja.« (Isaija 10,24–27)

U drugoj proročkoj poruci, objavljenoj »godine koje umre car Ahaz«, prorok je rekao: »Zakle se Gospod nad vojskama, govoreći: doista, biće kako sam smislio, i kako sam naumio izvršiće se. Potrću Asirca u zemlji svojoj, na gorama svojim izgaziću ga; tada će se skinuti s njih jaram njegov, i breme njegovo s pleča njihovih skinuće se. To je namišljeno svoj zemlji, i to je ruka podignuta na sve narode. Jer je Gospod nad vojskama naumio, i ko će razbiti? I njegovu ruku podignutu ko će odvratiti?« (Isaija 14,28.24–27)

Moć ugnjetača morala je biti slomljena. Međutim, Jezeckija je tokom prvih godina svoje vladavine, nastavio da plaća danak Asiriji, u skladu s ugovorom koji je sklopio Ahaz. U međuvremenu, posavetovao se »s knezovima svojim i s junacima svojim« i preduzeo sve što je bilo u njegovoj moći da osigura odbranu svoga carstva. Postarao se da u gradu, u jerusalimskim zidovima, uvek postoje obilne zalihe vode, čak i da je u okolini grada ponestane. »I ohrabri se, te ozida sav zid oboreni, i podiže kule, i spolja ozida još jedan zid, i utvrdi Milon u gradu Davidovu, i načini mnogo oružja i štitova. I postavi vojvode nad narodom.« (2. Dnevnika 32,3.5.6) Nije bilo propušteno ništa što je trebalo učiniti da bi grad bio pripremljen za opsadu.

U vreme kada je Jezeckija stupio na judejski presto, Asirci su već odveli u ropstvo mnoštvo sinova Izrailjevih iz severnog carstva; nekoliko godina posle početka njegove vladavine, dok je još radio na jačanju odbrane Jerusalima, Asirci su opkolili i zauzeli Samariju i rasejali deset plemena po brojnim provincijama asirskog carstva. Judejska granica bila je udaljena samo nekoliko kilometara, a Jerusalim manje od 80 kilometara; bogati plen u riznicama Hrama mogao je navesti neprijatelja da se vrati.

Međutim, judejski car je odlučio da učini sve što je u njegovoj moći da bi se pripremio za pružanje otpora neprijatelju; i učinivši sve što su ljudska mudrost i snaga mogle učiniti, okupio je svoje vojnike i pozvao ih da budu hrabri. »Jer je Svetac Izrailjev velik posred vas«, glasila je poruka koja je preko Isaije bila upućena Judi; i car je u nepokolebljivoj veri objavio: »S nama je Gospod, Bog naš, da nam pomogne, i da bije naše bojeve!« (Isaija 12,6; 2. Dnevnika 32,8)

Ništa tako brzo ne nadahnjuje verom kao pokazivanje vere! Judejski car se pripremio za oluju koja se približavala; siguran da će se proročanstvo protiv Asiraca ispuniti, oslonio se svojom dušom na Boga. »A narod se osloni na reči Jezeckije, cara Judina!« (2. Dnevnika 32,8) Bez obzira što će se sada asirska vojska, odmah posle pobeđe nad najvećim narodima sveta, posle pobeđe nad Samarijom u Izrailju, okrenuti svim svojim snagama protiv Jude; bez obzira što će se hvalisati: »Kako je ruka moja dostigla kraljevstva idola, gde je likova njihovih bilo više nego u Jerusalimu i u Samariji, i kako sam Samariji i likovima njenim učinio, neću li učiniti Jerusalimu i likovima njegovim« (Isaija 10,10.11. Bakotić), Juda nije imao čega da se boji, jer je Gospod bio njegova uzdanica. Dugo očekivani čas odluke konačno je došao. Asirske snage, napredujući iz pobeđe u

pobedu, pojavile su se u Judeji. Sigurne u svoj uspeh, vođe su svoje snage podelile u dve armije, od kojih je jedna na jugozapadu trebalo da se suoči s egipatskom vojskom, a druga da opsedne Jerusalim.

Jedina nada judejskog naroda bila je sada u Bogu. Svaka pomoć koju bi Egipat mogao da pruži bila je onemogućena, a u blizini nije bilo drugog naroda koji bi im kao prijatelj pružio ruku.

Asirski oficiri, sigurni u snagu svoje disciplinovane vojske, zakazali su sastanak s judejskim knezovima i drsko zahtevali da im se grad preda. Zahtev je bio praćen hulama i pogrđama protiv jevrejskog Boga. Božje ime više nije izazivalo strahopoštovanje među narodima, već je postalo predmet stalnog vređanja zbog slabosti i otpada Izrailja i Jude. (Vidi: Isaija 52,5)

»Kažite caru Jezekiji«, zahtevao je Ravsak, jedan od Senahirimovih visokih oficira, »ovako kaže veliki car, car Asirski, kakva je to uzdanica u koju se uzdaš? Ti veliš, ali su to prazne reči, da imaš saveta i sile za rat. U što se, dakle, uzdaš da si se odmetnuo od mene?« (2. O carevima 18,19,20)

Oficiri su razgovarali izvan gradskih vrata, ali su ih stražari na zidinama ipak mogli čuti. Kada su predstavnici asirskog cara počeli glasno da traže od judejskih knezova da prihvate njihove zahteve, bilo im je predloženo da govore aramejskim umesto judejskim jezikom da naroda na zidinama ne bi bio upoznat s tokom pregovora.

Ravsak, odbacujući prezrivo taj predlog, još više je pojačao glas i, nastavljajući da govori jevrejskim jezikom, uzviknuo:

»Čujte reči velikoga cara Asirskoga! Ovako veli car: nemojte da vas vara Jezekija, jer vas ne može izbaviti. Nemojte da vas nagovori Jezekija da se uzdate u Gospoda, govoreći: Gospod će nas izbaviti, ovaj se grad neće dati u ruke caru Asirskom!«

»Ne slušajte Jezekije, jer ovako kaže car Asirski: učinite mir sa mnom, i hodite k meni, pa jedite svaki sa svoga čokota i svaki sa svoje smokve, i pijte svaki iz svojega studenca, dokle ne dođem i ne odnesem vas u zemlju kao što je vaša, u zemlju obilnu žitom i vinom, u zemlju obilnu hlebom i vinogradima.«

»Nemojte da vas vara Jezekija, govoreći: Gospod će vas izbaviti! Je li koji između bogova drugih naroda izbavio svoju zemlju iz ruke cara Asirskoga? Gde su bogovi Ematski i Arfadski? Gde su bogovi Sefarvimski? Jesu li izbavili Samariju iz mojih ruku? Koji su između svih bogova ovih zemalja izbavili zemlju svoju iz moje ruke? Pa zar će Gospod izbaviti Jerusalim iz moje ruke?« (Isaija 36,13–20)

Na sve ove izazove sinovi Judini »ne odgovoriše mu ni reči«. Pregovori su bili završeni. Jevrejski predstavnici su se vratili Jezekiji »razderavši haljine, i kazaše mu reči Ravsakove«. (Isaija 36,21,22) A car, kada je čuo ovaj bogohulni izazov, »razdre haljine svoje, i veza oko sebe kostret, i otide u dom Gospodnji«. (2. O carevima 19,1)

Glasnik je bio poslan Isaiji da ga upozna s ishodom pregovora. »Ovo je dan nevolje i ukora i ruga«, glasila je careva poruka, »da ako je čuo Gospod, Bog tvoj, sve što reče Ravsak, kojega posla car Asirski, gospodar njegov, da ruži Boga živoga, i da ga vređa rečima, koje je čuo Gospod, Bog tvoj; pomoli se za ostatak koji se nalazi!« (2. O carevima 19,3,4)

»Tada se pomoli toga radi car Jezekija i prorok Isaija, sin Amosov, i vapiše k Nebu.« (2. Dnevnika 32,20)

Bog je uslišio molitve svojih slugu. Preko Isaije bila je upućena poruka Jezekiji: »Ovako veli Gospod: ne plaši se reči koje si čuo, kojima huliše na mene sluge cara Asirskoga! Evo, ja ću pustiti na njega duh, te će čuti glas i vratiti se u svoju zemlju, i učiniću da pogine od mača u svojoj zemlji!« (2. O carevima 19,6,7)

Asirski predstavnici, posle sastanka s Judinim knezovima, otišli su da lično razgovaraju sa svojim carem, koji se nalazio sa delom svoje vojske, koji je branio pristup iz Egipta. Saslušavši njihov izveštaj, Senahirim je napisao pisma »ružeci Gospoda, Boga Izrailjeva, i govoreći na njega rečima: kao što bogovi naroda zemaljskih nisu izbavili naroda svojega iz mojih ruku, tako neće ni Bog Jezekijin izbaviti naroda svojega iz mojih ruku«. (2. Dnevnika 32,17)

Ova ohola pretnja bila je propraćena porukom: »Neka te ne vara Bog tvoj, u kojega se uzdaš, govoreći: neće se dati Jerusalim u ruke caru Asirskome. Eto, čuo si šta su sve učinili carevi Asirski svim zemljama, potvrdi ih sasvim, a ti li ćeš se izbaviti? Jesu li narode koje satrše oci moji izbavili bogovi njihovi, Gosance, Harance, Resefe, i sinove Edenove, koji bejahu u Telasaru? Gde je car Ematski i car Arfadski i car od grada Sefarvima, od Ene i od Ave?« (2. O carevima 19,10–13)

Kada je judejski car primio ovo uvredljivo pismo, odneo ga je u Hram i »razvio... pred Gospodom«, zatraživši u čvrstoj veri pomoć sa Neba da bi narodi na Zemlji mogli da vide da jevrejski Bog i sada živi i da vlada (2. O carevima 19,14). Gospodnja čast je bila u pitanju; samo je On mogao da donese izbavljenje.

»Gospode, Bože Izrailjev«, molio se Jezekija, »koji sediš na heruvimima, ti si sam Bog svim carstvima na Zemlji, ti si stvorio nebo i zemlju. Prigni, Gospode, uho svoje i čuj; otvori, Gospode, oči svoje i vidi; čuj reči Senahirima, koji posla da ruži Boga živoga. Istina je, Gospode, opustošili su carevi Asirski one narode i zemlje njihove, i pobacali su bogove njihove u oganj, jer ne bejahu bogovi, nego delo ruku čovečjih, drvo i kamen, zato

ih potrše. I zato, Gospode, Bože naš, izbavi nas iz ruku njegovih, da poznaju sva carstva na zemlji da si ti, Gospode, sam Bog!» (2. O carevima 19,15–19)

*»Pastire Izrailjev, čuj!
Koji vodiš sinove Josifove kao ovce,
Koji sediš na heruvimima, javi se!
Pred Jefremom i Venijaminom i Manasijom
probudi krepost svoju,
I hodi da nam pomogneš!*

*Bože, povrati nas,
Neka zasja lice tvoje,
Da se spasemo!
Gospode, Bože nad vojskama,
Dokle ćeš se gneviti kad te moli narod tvoj!
Hraniš ih hlebom suznim,
I pojiš ih suzama trostrukom merom.*

*Učinio si da se oko nas svađaju susedi naši,
I neprijatelji se naši smeju među sobom.
Bože nad vojskama, povrati nas,
Neka zasja lice tvoje da se spasemo!
Iz Misira si preneo čokot,
Izagnao narode, i posadio ga.
Okrčio si za nj, i on pusti žile,
I zauze svu zemlju.
Gore se pokriše njegovim senom,
I loze su mu kedri Božji.
Pustio je loze svoje do mora,
I ogranke svoje do reke.
Zašto si mu razvalio ogradu,
Da ga kida ko god prođe?
Gorski vepar podgriza ga,
I poljska zver jede ga.
Bože nad vojskama, obrati se,
Pogledaj s Neba i vidi,
I obiđi vinograd ovaj!
Sad ovaj, koji je posadila desnica tvoja,
I sina, kojega si ukrepio sebi! ...
Oživi nas, i ime tvoje prizvaćemo,
Gospode, Bože nad vojskama, povrati nas,
Neka zasja lice tvoje, da se spasemo!«*

(Psalam 80)

Jezekijina molitva za Judu i u čast njegovog vrhovnog Vladara bila je u skladu s Božjom voljom. Solomun, u svojoj molitvi za posvećenje Hrama, molio se Gospodu da »daje pravicu sluzi svojemu i narodu svojemu Izrailju u svako doba, da bi poznali svi narodi na Zemlji da je Gospod sam Bog i da nema drugoga«! (1. O carevima 8,59.60) Molio se da Gospod pokaže svoju posebnu naklonost u vreme rata ili kada vojske počnu da tlače narod, pa Izrailjevi knezovi pođi u dom molitve i zatraže izbavljenje (1. O carevima 8,33.34).

Jezekija nije bio ostavljen bez nade. Isaija mu je poslao sledeću poruku: »Ovako veli Gospod, Bog Izrailjev: uslišio sam za što si mi se molio radi Senahirima, cara Asirskoga. Ovo je reč koju Gospod izreče za njega: Ruga ti se i podsmeva ti se devojka, kćer Sionska, za tobom maše glavom kćer Jerusalimska.«

»Koga si ružio i hulio? I na koga si podigao glas? I podigao uvis oči svoje? Na Sveca Izrailjeva! Preko poslanika svojih ružio si Gospoda i rekao si: s mnoštvom kola svojih iziđoh na visoke gore, na strane Livanske, i poseći ću visoke kedre njegove i lepe jele njegove, i ući ću u krajnji stan njegov, u šumu njegova Karmila! Ja sam kopao i pio vodu tuđu, i isušio sam stopama svojim sve vode gradovima!«

»Nisi li čuo da ja to odavno činim i od iskona da sam tako uredio? Sada te puštam da prevratiš tvrde gradove u puste gomile. Zato oni koji u njima žive iznemogoše, uplašiše se i smetoše se, postaše kao trava poljska, kao zelena travica, kao trava na krovovima, koja se suši pre nego što sazri.«

»Znam sedenje tvoje, i polaženje tvoje i dolaženje tvoje znam, i kako besniš na mene. Jer besniš na mene, i tvoja obest dođe do mojih ušiju; zato ću metnuti brnjicu svoju na nozdrve tvoje, i uzdu svoju u gubicu tvoju, pa

ću te odvesti natrag putem kojim si došao!» (2. O carevima 19,20–28)

Okupatorska vojska opustošila je zemlju Judinu, ali Bog je obećao da će se na čudesan način postarati za potrebe naroda. Jezekija je dobio poruku: »A tebi ovo neka bude znak: ješćete ove godine što samo od sebe rodi, i druge godine što opet samo od sebe rodi, a treće godine sejte i žanjite i sadite vinograde i jedite rod s njih. Jer ostatak doma Judina, što ostane, opet će pustiti žile odozdo i roditi odozgo. Jer će iz Jerusalima izaći ostatak, i iz gore Siona, koji se sačuvaju. Revnost Gospoda nad vojskama učiniće to.«

»Zato ovako veli Gospod za cara Asirskoga: neće ući u ovaj grad, niti će baciti amo strele, neće se primaći k njemu sa štitom, niti će iskopati opkopa oko njega. Vratit će se putem kojim je došao, a u grad ovaj neće ući, veli Gospod. Jer ću braniti taj grad, i sačuvaću ga, sebe radi i radi Davida, slugu svojega.« (2. O carevima 19,29–34)

Iste te noći došlo je izbavljenje. »I istu noć anđeo Gospodnji iziđe i pobi u okolu Asirskom sto i osamdeset i pet tisuća.« (2. O carevima 19,35) »Svi junaci i vojvode i knezovi u vojsci cara Asirskoga« bili su pobijeni (2. Dnevnika 32,21).

Vest o ovoj strašnoj kazni, izvršenoj nad vojskom koja je krenula da zauzme Jerusolim, uskoro je stigla i do Senahirima, koji je i dalje sprečavao pristup Judeji iz Egipta. Obuzet strahom, asirski car požurio je da povuče vojsku i da se »vrti sa sramotom u svoju zemlju«. (2. Dnevnika 32,21) Međutim, nije dugo vladao. U skladu s proročanstvom koje je bilo izrečeno o njegovom iznenadnom kraju, ubili su ga pripadnici njegovog doma, »i na njegovo mesto zacari se Esarhadon, sin njegov«. (Isaija 37,38)

Jevrejski Bog nadvladao je ohole Asirce. Gospodnja čast bila je odbranjena u očima okolnih naroda. U Jerusolimu je narodno srce bilo ispunjeno svetom radošću. Njihove iskrene molitve za izbavljenje bile su praćene priznanjem greha i mnogim suzama. U svojoj velikoj potrebi potpuno su se pouzdali u Božju spasonosnu silu i On ih nije izneverio. I sada su tremovi Hrama odzvanjali svečanim pesmama hvale.

*»Zna se u Judeji za Boga,
U Izrailja je veliko ime njegovo.
U Salimu je stan njegov,
I naselje njegovo na Sionu.
Onde je polomio krilate strele luku,
Štit i mač i rat.*

*Ti si svetao,
Divniji od gora hajdučkih.
Koji su junačkog srca postaše plen,
Zaspaše snom svojim,
I junaci ne nađoše ruku svojih.
Od pretnje tvoje, Bože Jakovljeve,
Dremlju kola i konj.*

*Ti si strašan,
I ko će se održati pred licem tvojim kad se razgneviš?
S Neba javljaš sud,
Zemlja se prepada i muči,
Kada Bog ustaje na sud,
Da pomogne svima koji stradaju na Zemlji.*

*I gnev ljudski obraća se u slavu tebi,
Kad se jednom opašeš gnevom.
Polažite i izvršujte zavete Gospodu, Bogu svojemu,
Svi koji ste oko njega, nosite dare Strašnome!
On ukročava duh knezovima,
On je strašan carevima zemaljskim!«*

(Psalam 76)

Uspon i pad asirske imperije pruža obilje pouka narodima koji danas žive na Zemlji. Slavu Asirije na vrhuncu njenog blagostanja, nadahnuta reč uporedila je s plemenitim drvetom u Božjem vrtu, koje nadvišuje sva okolna drveta.

»Eto, Asirac beše kedar na Livanu, lepih grana i debela hlada i visoka rasta, kojemu vrhovi behu među gustim granama... u hladu njegovu seđahu svi veliki narodi. I beše lep veličinom svojom i dužinom grana svojih,

jer mu koren beše kod velike vode. Kedri u vrtu Božjemu ne mogahu ga zakloniti, jele ne mogahu se izjednačiti s njegovim granama, i javori ne behu kao ogranci njegovi; nijedno drvo u vrtu Božjemu ne beše na lepotu tako kao on... zavideše mu sva drveta Edemska što behu u vrtu Božjemu.« (Jezekilj 31,3–9)

Međutim, asirski vladari, umesto da svoje neobične blagoslove upotrebe na korist ljudskom rodu, postali su bič mnogim zemljama. Nemilosrdni, ne obraćajući pažnju ni na Boga ni na bližnje, sledili su svoju utvrđenu politiku prisiljavanja svih naroda da priznaju nadmoćnost bogova Ninevije, koje su uzdizali i iznad Najvišega. Bog im je poslao Jonu s veću opomene, i za neko vreme ponizili su se pred Gospodom nad vojskama i zatražili oprostjenje. Ali, vrlo brzo vratili su se obožavanju idola i osvajanju sveta.

Prorok Naum, optužujući zločince u Nineviji, uzvikuje:

*»Teško gradu krvničkom,
Sav je pun laži i otimanja,
Grabež ne izbiva iz njega.*

*Pucaju bičevi, i točkovi prašte,
I konji topoću, i kola skaču.
Konjanici poskakuju i mačevi se sjaje,
I koplja sevaju,
I mnoštvo je pobijenih...
Evo mene na te,
Govori Gospod nad vojskama.«*

(Naum 3,1–5)

S nepogrešivom tačnošću Beskrajni i dalje vodi svoj račun o narodima. Dok nudi svoju milost i dok poziva na pokajanje, ovaj račun ostaje otvoren; ali kada brojevi premaše određenu visinu, koju je Bog utvrdio, počinje izlivanje Njegovog gneva. Račun je zaključen. Božansko strpljenje prestaje. Milost se više ne zalaže za njih. »Gospod je spor na gnev, i velike je moći; ali, nikako ne pravda krivca; put je Gospodnji u vihoru i buri, i oblaci su prah od nogu njegovih. Zaprečuje moru i isušuje ga, i sve reke isušuje, vene Vasan i Karmil, i cvet vasanski vene. Gore se tresu od njega, i humovi se rastapaju, a zemlja gori pred njim i vasiona i sve što živi u njoj. Pred gnevom njegovim ko će se održati? I ko će se opreti jarosti gneva njegova? Jarost se njegova izliva kao oganj, i stene se raspadaju pred njim.« (Naum 1,3–6)

Upravo je na taj način Ninevija, »veseli grad, koji sedi bez brige, koji govori u srcu svom: ja sam, i osim mene nema drugoga« bio opustošen, »prazan i go i pust«, »loža lavovima i pasište lavićima, kuda iđaše lav i lavica i lavić, i nikoga ne beše da plaši«. (Sofonija 2,15; Naum 2,10.11)

Gledajući u budućnost, u vreme kada će biti oborena oholost Asirije, Sofonija proriče za Nineviju: »I u njoj će ležati stada, svakojako zverinje između naroda, i gem i čuk noćivače na dovratnicima njenim; glasom će pevati na prozorima, pustoš će biti na pragovima, jer će se poskidati kedrovina.« (Sofonija 2,14)

Slava asirskog carstva bila je velika; veliki je bio i njegov pad. Prorok Jezekilj, razrađujući simboliku plemenitog kedrovog drveta, jasno je prorokao pad Asirije zbog njene oholosti i svireposti. On kaže:

»Zato ovako veli Gospod Gospod, što je visok narastao, i digao vrh svoj među guste grane, i srce se njegovo ponelo visinom njegovom; zato ga dadoh u ruke najsilnijemu među narodima da čini s njime što hoće, odvrgho ga za bezbožnost njegovu. I tuđinci, najljući između naroda, posekoše ga i ostaviše ga, grane mu popadaše po gorama i po svim dolinama, i ogranci mu se izlomiše po svim potocima na zemlji, i svi narodi zemaljski otidoše iz hlada njegova, i ostaviše ga. Na izvaljenom panju njegovu stanuju sve ptice nebeske, i na granama su njegovim sve zveri poljske: da se ne ponosi visinom svojom nijedno drvo kraj vode...«

»Ovako veli Gospod Gospod: u koji dan siđe u grob, učinih žalost... i sva drveta poljska povenuše za njim. Praskom padanja njegova ustresoh narode.« (Jezekilj 31,10–16)

Oholost Asirije i njen pad treba da posluže kao očigledna pouka sve do kraja vremena. Bog i danas pita narode na Zemlji, koji se u svojoj drskosti i oholosti svrstavaju protiv Njega: »Na koje si među drvetima edemskim nalik slavom i veličinom? Ali ćeš biti oboren s drvetima edemskim u najdonji kraj zemlje!« (Jezekilj 31,18)

»Dobar je Gospod, grad je u nevolji, i poznaje one koji se u njega uzdaju. Ali će silnom poplavom učiniti kraj« svima koji pokušavaju da se uzdignu iznad Najvišega (Naum 1,7.8).

»I oboriće se ponos asirski i palica će se egipatska uzeti!« (Zaharija 10,11) Ovo se odnosi ne samo na one narode koji su u stara vremena ustajali protiv Boga, već i na savremene narode koji propuštaju da izvrše božanske namere. U dan konačnog obračuna, dok pravedni Sudija cele Zemlje bude »rasejavao narode« (Isaija 30,28), a onima koji su održali istinu davao dozvolu da uđu u Božji grad, nebeski svod odjekivaće pobjedničkim pesmama otkupljenih. Prorok objavljuje: »Pevaćete kao noću uoči praznika, i veselićete se od srca kao onaj koji ide sa sviralom na goru Gospodnju, k steni Izrailjevoj. I Gospod će pustiti da se čuje slava glasa njegova... jer će

se od glasa Gospodnjega prepasti Asirac, koji je tukao palicom. I kuda god prođe palica pouzdana, kojom će Gospod navaliti na njega, biće bubnji i gusle!« (Isaija 30,29–32)

31 poglavlje

NADA ZA NEZNABOŠCE

Isaija je tokom cele svoje službe objavljivao jasno svedočanstvo o Božjoj nameri prema neznabošcima. I drugi proroci spominjali su ovaj božanski plan, ali njihove poruke nisu bile uvek pravilno shvaćene. Zato je Isaiji bilo povereno da Judi potpuno razotkrije istinu da će se u Božji Izrailj ubrojiti i mnogi koji nisu Avramovi potomci po telu. Ovo učenje nije bilo u skladu s teologijom njegovog vremena, ali on je neustrašivo objavljivao poruku, koju je dobio od Boga i tako unosio nadu u mnoga srca, koja su čeznula za duhovnim blagoslovima, obećanim Avramovom potomstvu.

Apostol neznabožaca, u svojoj poslanici vernicima u Rimu, obraća našu pažnju na tu karakteristiku Isaijinog propovedanja. »Isaija govori slobodno«, kaže Pavle, »nađoše me koji me ne traže, i javih se onima koji za mene ne pitaju!« (Rimljanima 10,20)

Izrailjci su naizgled često bili nesposobni ili nespremni da shvate nameru, koju Bog ima prema neznabošcima. Ta namera upravo ih je učinila izdvojenim narodom i uzdigla kao nezavisan narod među narodima na Zemlji. Avram, njihov praotac, kome je prvome bilo upućeno zavetno obećanje, bio je pozvan da napusti svoju rodbinu, da ode u daleke krajeve i odnese svetlost neznabošcima. Iako je u obećanje, koje je dobio, bilo uključeno i potomstvo, brojno kao pesak pored mora, nikakva sebična namera nije stajala iza obećanja da će on postati osnivač velikog naroda u zemlji Hananskoj. U Božji zavet učinjen s njim bili su uključeni i svi narodi na Zemlji. Gospod je obećao: »Blagosloviću te, i ime tvoje proslaviću, i ti ćeš biti blagoslov. Blagosloviću one koji tebe uzblagosiljaju, i prokleću one koji tebe usproklinju, i u tebi će biti blagoslovena sva plemena na Zemlji.« (1. Mojsijeva 12,2.3)

Prilikom obnavljanja zaveta, kratko vreme pre Isakovog rođenja, ponovo je bila objavljena Božja namera prema ljudskom rodu. »I u njemu će se blagosloviti svi narodi na Zemlji«, glasilo je Gospodnje obećanje koje se odnosilo na dete obećanja (1. Mojsijeva 18,18). Nebeski posetilac kasnije je još jednom izjavio: »I blagosloviće se u semenu tvojemu svi narodi na Zemlji!« (1. Mojsijeva 22,18)

Sveobuhvatni uslovi ovog zaveta bili su poznati Avramovoj deci i deci njihove dece. Izrailjci su bili izbavljeni iz egipatskog ropstva da bi mogli da budu na blagoslov narodima i da bi se Božje ime obznanilo »po svoj Zemlji«. (2. Mojsijeva 9,16) Ako budu bili poslušni Božjim zahtevima, po mudrosti i razumu trebalo je da budu daleko ispred ostalih naroda; ova prednost mogla je da se osigura i sačuva jedino zato da bi se ispunila Božja namera prema »svim narodima na Zemlji«.

Čudesna dela Providenja za vreme oslobađanja Izrailja iz egipatskog ropstva i osvajanje Obećane zemlje, pokrenula su mnoge neznabošce da priznaju Izrailjevog Boga za svog vrhovnog Vladara. »I poznaće Misirci«, glasilo je obećanje, »da sam ja Gospod, kada dignem ruku svoju na Misir i izvedem sinove Izrailjeve između njih!« (2. Mojsijeva 7,5) Čak je i oholi Faraon bio prisiljen da prizna Gospodnju moć. »Otidite«, požurivao je Mojsija i Arona, »poslužite Gospodu ... pa i mene blagoslovite!« (2. Mojsijeva 12,31.32)

Prilikom svog napredovanja, čete Izrailjeve ustanovile su da je glas o moćnim delima jevrejskog Boga išao ispred njih, i da su pojedinci među neznabošcima počinjali da shvataju da je samo On pravi Bog. U pokvarenom Jerihonu, žena neznaboškinja je posvedočila: »Jer je Gospod, Bog vaš, Bog gore na nebu i dole na zemlji!« (Isus Navin 2,11) Poznanje Gospodnje, koje je tako došlo i do nje, osiguralo joj je izbavljenje. »Verom Raav... ne pogibe s nevernicima.« (Jevrejima 11,31) Njeno obraćenje nije bio neki izolovani izraz božanske milosti prema idolopoklonicima koji su priznali Njegov božanski autoritet. Usred zemlje, mnogobrojna grupa – Gavaonci – odbacila je neznaboštvo i sjedinila se s Izrailjem, dobijajući tako deo u blagoslovima zaveta.

Bog ne priznaje nikakve razlike zasnovane na nacionalnosti, rasi ili kasti. On je Stvoritelj celog čovečanstva. Svi ljudi stvaranjem pripadaju istoj porodici, i svi su jedno otkupljenjem. Isus je došao da obori svaki zid razdvajanja, da otvori svako odeljenje u tremovima Hrama, tako da svaka duša slobodno može da dođe Bogu. Njegova ljubav je tako široka, tako duboka, tako potpuna, da svuda prodire. Ona iz područja sotoninog uticaja uzdiže one koji su bili zavedeni njegovim prevarama, i stavlja ih pored Božjeg prestola, prestola koji je okružen dugom obećanja. U Hristu nema ni Jevrejina ni Grka, roba ni slobodnjaka.

Blagoslovene Gospodnje namere o spasenju neznabožaca, u godinama posle zauzimanja Obećane zemlje, bile su skoro potpuno zaboravljene, i zato je postalo neophodno da Bog ponovo objavi svoj plan. »Opomenuće se i obratiće se ka Gospodu svi krajevi zemaljski«, psalmista je bio nadahnut da zapeva, »i pokloniće se pred njim sva plemena neznabožička!« »Doći će vlastela iz Misira, Etiopija će pružiti ruke svoje Bogu!« »Tada će se neznabošci bojati imena Gospodnjega, i svi carevi zemaljski slave njegove!« »Napisaće se ovo potonjemu rodu, i narod nanovo stvoren hvaliće Gospoda. Što je prinikao sa svete visine svoje, Gospod pogledao s neba na zemlju, da čuje uzdisanje sužnjevo, i odreši sinove smrtnje; da bi kazivali na Sionu ime Gospodnje i hvalu

njegovu u Jerusalimu, kad se skupe narodi i carstva da služe Gospodu.« (Psalam 22,27; 68,31; 102,15.18–22)

Da je Izrailj opravdao sveto poverenje, svi narodi sveta učestvovali bi u njegovim blagoslovima. Ali, srca onih kojima je bilo povereno poznavanje spasonosne istine, ostala su ravnodušna prema potrebama bližnjih. Kada je izgubljena iz vida Božja namera, na neznabošce je počelo da se gleda kao na ljude koji se nalaze izvan okrilja Njegove milosti. Svetlost istine bila je uskraćena, i tama je preovladala. Narodi su bili prekriveni velom neznanja, Božja ljubav bila je jedva poznata, zabluda i sujeverje su cvetali.

Isaija se suočio s takvim okolnostima, kada je bio pozvan u proročku službu; ipak se nije obeshrabrio, jer su mu u ušima još odjekivali pobedonosni horovi anđela oko Božjeg prestola: »Puna je sva zemlja slave njegove!« (Isaija 6,3) Njegova vera je ojačala kada je dobio vizije o slavnim pobedama Božje Crkve, kada će »zemlja biti puna poznanja Gospodnjega kao more vode što je puno«. (Isaija 11,9) »Zastirač kojim su zastrti svi narodi, i pokrivač kojim su pokriveni svi narodi«, trebalo je konačno da bude uništen (Isaija 25,7). Božji Duh trebalo je da se izlije na svako telo. Gladni i žedni pravедnosti trebalo je da budu ubrojani među pripadnike Božjeg Izrailja. »I procvetaće kao u travi, kao vrbe pokraj potoka«, kazao je prorok. »Ovaj će reći: ja sam Gospodnji, a onaj će se zvati po imenu Jakovljevu, a drugi će se pisati svojom rukom kao Gospodnji, i prezivaće se imenom Izrailjevim.« (Isaija 44,4.5)

Proroku je bilo dato otkrivenje o Božjem milostivom planu da raseje nepokajane Judejce po narodima na Zemlji. »Zato će poznati narod moj ime moje, zato će poznati u onaj dan da sam ja koji govori: evo me«, objavio je Gospod (Isaija 52,6). Pouku o poslušnosti i poverenju, nije trebalo da samo oni nauče, u mestima svoga izgnanstva trebalo je drugima da prenose znanje o živom Bogu. Mnogi među sinovima stranaca trebalo je da nauče da Ga vole kao svog Stvoritelja i svog Otkupitelja; trebalo je da počnu da svetkuju Njegov sveti subotni dan kao sećanje na Njegovu stvaralačku moć i kada On bude »zagalio svetu mišicu svoju pred svim narodima« da svoj narod oslobodi ropstva, »svi krajevi zemaljski« ugledaće spasenje Božje (Isaija 52,10). Mnogi od tih obraćenika iz neznaboštva poželeće da se potpuno sjedine s Izrailjcima i da ih prate, kada se budu vraćali u Judeju. Nije bilo razloga da bilo ko među njima kaže: »Gospod me je odlučio iz svoga naroda« (Isaija 56,3), jer je Bog preko svoga proroka objavio svima, koji se budu predali Njemu i poštovali Njegov zakon, da će se od tada ubrojati u duhovni Izrailj – u Njegovu Crkvu na Zemlji.

»A tuđine koji pristanu uz Gospoda da mu služe i da ljube ime Gospodnje, da mu budu sluge, koji god drže subotu da je ne oskrve i drže zavet moj, njih ću dovesti na svetu goru svoju, i razveseliću ih u domu svojem molitvenom, žrtve njihove paljenice i druge žrtve biće ugodne na oltaru mome, jer će se dom moj zvati dom molitve svim narodima. Gospod Gospod govori, koji sabira prognanike Izrailjeve: još ću mu sabrati osim onih koji su sabrani!« (Isaija 56,6–8)

Proroku je bilo dozvoljeno da pogleda unapred kroz vekove u vreme dolaska obećanog Mesije. U početku je video samo »nevolju i mrak i tešku muku«. (Isaija 8,22) Mnogi, koji su čeznuli za svetlošću istine, pošli su za lažnim učiteljima i zalutali u tajanstvenim lavirintima filozofije i spiritizma, drugi su se pouzdali u obličje pobožnosti, ali nisu uneli pravu svetost u svoj svakodnevni život. Stanje je beznadežno izgledalo, ali se prigor ubrzo promenio i pred očima proroka ukazala se prekrasna vizija. Video je kako se rađa Sunce pravde noseći zdravlje na svojim krilima, i, pun divljenja, uzviknuo je: »Ali, neće se onako zamračiti pritešnjena zemlja kao pre kad se dotače zemlje Zavulonove i zemlje Neftalimove, ili kao posle, kad dosađivaše na putu prema moru, s one strane Jordana, Galileji neznabožačkoj. Narod koji hodi u tami videće videlo veliko, i onima koji sede u zemlji gde je smrtni sen, zasvetleće videlo!« (Isaija 9,1.2)

To slavno Videlo sveta trebalo je da donese spasenje svakom kolenu i jeziku, plemenu i narodu. O delu koje mu je predstojalo, prorok je čuo večnog Oca kako govori: »Malo mi je da mi budeš sluga da se podigne pleme Jakovljevo i da se vrati ostatak Izrailjev, nego te učinih videlom narodima, da budeš moje spasenje do krajeva zemaljskih!« »U vreme milosno usliših te, i u dan spasenja pomogoh ti, i čuvaću te i daću te da budeš zavet narodu, da utvrdiš zemlju i naslediš opustelo nasleđstvo, da kažeš sužnjima: iziđite, onima koji su u mraku: pokažite se!« »Gle, ovi će izdaleka doći, gle, i oni od severa i od zapada, i oni iz zemlje Sinske.« (Isaija 49,6.8.9.12)

Prorok je gledajući još dalje u budućnost, video doslovno ispunjenje ovih slavni obećanja. Video je nosioce Radosne vesti spasenja kako odlaze do krajeva Zemlje, svakom plemenu i narodu. Čuo je Gospoda kako govori o evanđeoskoj Crkvi: »Gle, ja ću kao reku dovesti k njemu mir i slavu naroda kao potok bujan«, i zatim joj daje nalog: »Raširi mesto šatora svojega, i zavese stana tvojega neka se razastra, ne brani, produži uža svoja, i kolje svoje utvrdi; jer ćeš se nadesno i nalevo rasprostraniti, i seme će tvoje naslediti narode!« (Isaija 66,12; 54,2.3) Gospod je objavio proroku da će poslati svoje svedoke »narodima u Tarsis, u Ful, i u Lud... u Tuval i u Javan, i na daljna ostrva«. (Isaija 66,19)

»Kako su krasne na gorama

*Noge onoga koji nosi dobre glase,
Koji oglašuje mir.
Koji javlja dobro,
Oglašuje spasenje,
Govori Sionu:
Bog tvoj caruje!«*

(Isaija 52,7)

Prorok je čuo Božji glas kojim poziva svoju Crkvu na posao koji joj je određen, da pripremi put za objavljivanje Njegovog večnog carstva. Poruka je bila neuporedivo jasna:

*»Ustani, svetli se, jer dođe svetlost tvoja,
I slava Gospodnja obasja te.
Jer, gle, mrak će pokriti zemlju,
I tama narode.*

*A tebe će obasjati Gospod,
I slava njegova pokazaće se nad tobom.
I narodi će doći k videlu tvojemu,
I k svetlosti koja će te obasjati!*

*Podigni oči svoje unaokolo, i vidi,
Svi se skupljaju i idu k tebi,
Sinovi će tvoji izdaleka doći,
I kćeri tvoje nosiće se u naručju.«*

*»I tuđini će sazidati zidove tvoje,
I carevi njihovi služiće ti,
Jer u gnevu svojem udarih te,
A po milosti svojoj pomilovaću te.*

*I tvoja će vrata biti svagda otvorena,
Neće se zatvarati ni danju ni noću,
Da ti se dovede sila naroda,
I carevi njihovi da se dovedu.«*

*»Pogledajte u mene
I spašćete se svi krajevi zemaljski,
Jer sam ja Bog i nema drugoga!«*

(Isaija 60,1–4.10.11; 45,22)

Ova proročanstva o velikom duhovnom probuđenju u vreme duboke tame nalaze danas svoje ispunjenje u lancu misionarskih stanica koje se pružaju sve do mračnih krajeva sveta. Prorok upoređuje grupe misionara u neznabožačkim zemljama sa zastavicama koje su postavljene da usmere one koji traže svetlost istine. Isaija kaže: »I u to će vreme za koren Jesejev, koji će biti zastava narodima, raspitivati narodi, i počivalište njegovo biće slavno. I tada će Gospod opet podignuti ruku svoju da zadobije ostatak naroda svojega... i podignuće zastavu narodima i prognane Izrailjeve i rasejane Judine sabraće s četiri kraja zemaljska.« (Isaija 11,10–12)

Dan izbavljenja je pred vratima. »Jer oči Gospodnje gledaju po svoj zemlji da bi pokazivao silu svoju prema onima kojima je srce celo prema njemu.« (2. Dnevnika 16,9) Među svim narodima, plemenima i jezicima, On vidi ljude i žene koji se mole za prosvetljenje i znanje. Njihova duša je nezadovoljna, dugo su se hranili pepelom (vidi: Isaija 44,20). Neprijatelj svake pravde skrenuo ih je s pravoga puta i oni posrću kao slepi ljudi. Međutim, ostali su poštteni u srcu i žele da upoznaju bolji put. Oni na mnogo načina, iako u dubinama neznaboštva, bez poznavanja pisanog Božjeg zakona i Njegovog Sina Isusa, otkrivaju da božanska sila deluje na njihov um i karakter.

Ponekad su oni, koji nisu imali nikakvo znanje o Bogu, osim onoga, koje su primili pod uticajem božanske

blagodati, bili ljubazni prema Njegovim slugama i štitili ih, izlažući i svoj život opasnosti. Sveti Duh usađuje Hristovu blagodat u srca mnogih plemenitih tražilaca istine, budeći u njima sklonosti koje se protive njihovoj prirodi, protive njihovom ranijem obrazovanju. »Videlo istinito, koje obasjava svakoga čoveka koji dolazi na svet« (Jovan 1,9), obasjava i njihovu dušu; i to Videlo, ako Mu se budu pokorili, povešće njihove korake prema Božjem carstvu. Prorok Mihej kaže: »Ako sedim u mraku, Gospod će mi biti videlo... izvešće me na videlo, videću pravdu njegovu!« (Mihej 7,8.9)

Nebeski plan spasenja dovoljno je širok i može da obuhvati ceo svet. Bog čezne da u iscrpljeno čovečanstvo udahne dah života. On neće dozvoliti nijednoj duši da se razočara ukoliko iskreno čezne za nečim uzvišenijim i plemenitijim od onoga što svet može da joj ponudi. On svoje anđele neprestano šalje onima koji, iako u veoma nepovoljnim okolnostima, verom se mole da ih prožme sila, uzvišenija od njihove, i da im donese izbavljenje i mir. Bog će im se na različite načine otkrivati i dovoditi ih u vezu s delima svoga providenja da bi učvrstio njihovo poverenje u Onoga koji je sebe dao u otkup za sve, tako »da polažu na Boga nadanje svoje, i da ne zaboravljaju dela Božjih, i zapovesti njegove da drže«. (Psalam 78,7)

»Hoće li se junaku uzeti plen, i hoće li se oteti roblje pravednome?« »Ovako govori Gospod: i roblje junaku uzeće se, i plen jakome oteće se!« (Isaija 49,24.25) »Tada će se... posramiti oni koji se uzdaju u lik rezani, koji govore likovima livenim: vi ste naši bogovi!« (Isaija 42,17)

»Blago onome kojemu je pomoćnik Bog Jakovljevi, kojemu je nadanje u Gospodu, Bogu njegovu.« (Psalam 146,5) »Vratite se ka gradu, sužnji, koji se nadate!« (Zaharija 9,12) Svima u neznabožačkim zemljama koji su iskrena srca, koji su »pravedni« u očima Neba, »u tami sija videlo«. (Psalam 112,4) Bog je rekao: »I vodiću slepce putem kojega nisu znali, vodiću ih stazama kojih nisu znali, obratiću pred njima mrak u svetlost, i što je neravno u ravno. To ću im učiniti, i neću ih ostaviti!« (Isaija 42,16)

PRAVEDNA KAZNA

*»Nego ću te pokarati s merom,
a neću te ostaviti sasvim bez ukora!«*

(Jeremija 30,11)

32 poglavlje

MANASIJA I JOSIJA

Judino carstvo, koje je uživalo u blagostanju u Jezekejinom razdoblju, još jednom je nisko palo u vreme dugih godina Manasijine bezbožne vladavine, kada je mnogoboštvo bilo obnovljeno, a mnogi navedeni na idolopoklonstvo. »Ali Manasija zavede Judu i Jerusalem te činiše gore nego narodi koje istrebi Gospod.« (2. Dnevnika 33,9) Slavna svetlost ranijih naraštaja bila je zamenjena tamom sujeverja i zablude. Pojavila su se i širila velika zla – tiranija, tlačenje, mržnja prema svemu što je dobro. Pravda je bila izopačena, nasilje je postalo sveopšta pojava.

Ipak, ni ta teška vremena nisu ostala bez svedoka za Boga i pravdu. Mučna iskustva, kroz koja je Juda bez štete prolazio u toku Jezekejine vladavine, u mnogim srcima razvila su čvrstinu karaktera koja je sada poslušila kao bedem protiv sveopšteg bezakonja. Njihovo svedočenje za istinu i pravdu izazvalo je bes Manasije i njegovih prijatelja na vlasti, koji su nastojali da se utvrde u zlu, učukavajući svaki glas neodobranja. »I pravu krv, veoma mnogu, proli Manasija, tako da napuni Jerusalem od kraja do kraja.« (2. O carevima 21,16) Jedna od prvih žrtava bio je Isaija, koji je više od pola stoleća stajao pred Judom kao izabrani Gospodnji vesnik. »A drugi ruganje i boj podnesoše, pa još i okove i tamnice, kamenjem pobijeni biše, pretrveni biše, iskušani biše, od mača pomreše, idoše u kožusima i kozjim kožama, u sirotinji, u nevolji, u sramoti, kojih ne beše dostojan svet, po pustinjama potucaše se, i po gorama i po pećinama i po rupama zemaljskim.« (Jevrejima 11,36–38)

Neki od onih koji su bili progonjeni za vreme Manasijine vladavine, imali su zadatak da objave posebne poruke ukora i osude. Judejski car, govorili su proroci, ponašao se gore od svih »koji pre njega biše«. Njegovo carstvo zbog ove pokvarenosti suočavalo se s krizom; stanovnici zemlje trebalo je da uskoro budu odvedeni kao zarobljenici u Vavilon, i tamo postanu »plen i grabež svim neprijateljima svojim«. (2. O carevima 21,11.14) Međutim, Bog neće potpuno odbaciti one koji Ga u stranoj zemlji budu priznali za svog Vladara; oni će, možda, proći kroz teške nevolje, ali On će ih, ipak, izbaviti kada to bude hteo i kako bude hteo. Oni koji se budu potpuno pouzdali u Njega, naći će u Njemu sigurno utočište.

Proroci su nastavili da verno objavljuju svoje savete i opomene; neustrašivo su se obraćali Manasiji i njegovom narodu, ali poruke su dočekivane s prezrenjem, otpali Juda nije hteo da ih sluša. Kao nagoveštaj onoga što će snaći narod ukoliko istraje u nepokajanju, Gospod je dozvolio da njihovog cara zarobi četa asirskih vojnika i »svezavši ga u dvoje verige medene, odvedoše ga u Vavilon«, svoju privremenu prestonicu. Ova nevolja osvestila je cara koji je počeo da se moli »Gospodu, Bogu svojemu, i ponizi se vrlo pred Bogom otaca svojih. I moleći se, umoli mu se, te usliši molitvu njegovu i povrati ga u Jerusalem na carstvo njegovo. Tada pozna Manasija da je Gospod Bog«. (2. Dnevnika 33,11–13) Međutim, ovo pokajanje, iako značajno, došlo je prekasno da bi moglo da spase carstvo od pokvarenog uticaja dugogodišnjeg idolopoklonstva. Mnogi su se spotakli i pali i više nikada nisu se podigli.

Među onima čije je životno iskustvo bilo nepopravljivo oblikovano Manasijinim sudbonosnim otpadom bio je i njegov sin, koji je došao na presto u dvadeset i drugoj godini života. O caru Amonu je zapisano: »I hođaše celim putem kojim je hodio otac njegov, i služaše gadnim bogovima, kojima je služio otac njegov, i klanjaše im se« (2. O carevima 21,21.22), »ali se ne ponizi pred Gospodom kao što se ponizi Manasija, otac njegov; nego isti Amon još više grešaše«. Bezbožnom caru nije bilo dozvoljeno da dugo vlada. Usred njegovog drskog bezboštva, samo dve godine posle stupanja na presto, sluge su ga ubile u palati, i »zacari narod zemaljski Josiju, sina njegova, na njegovo mesto«. (2. Dnevnika 33,23.25)

Posle Josijinog stupanja na presto, a vladao je trideset i jednu godinu, oni koji su sačuvali čistotu svoje vere počeli su da veruju da je propadanje carstva zaustavljeno; naime, novi car se, iako star samo jedanaest godina, bojao Boga, i od samog početka činio »što je pravo pred Gospodom, hodeći svim putem Davida, oca svojega, ne odstupajući ni nadesno ni nalevo«. (2. O carevima 22,2) Iako sin bezbožnog cara, izložen iskušenju da krene stopama svoga oca, iako ga je samo nekoliko savetnika hrabrilo da istraje na pravom putu, Josija je ostao veran Bogu Izrailjevom. Upozoren zabludama prošlih naraštaja, odlučio je da čini dobro umesto da padne u provaliju greha i pokvarenosti u koju su dospeli njegov otac i deda. On nije »odstupao ni nadesno ni nalevo«. Kao čovek određen da zauzme poverljiv položaj, odlučio je da prihvati smernice date izrailjskim vladarima, a njegova poslušnost omogućila je Bogu da ga upotrebi kao sud za čast.

U vreme kada je Josija počeo da vlada, a i mnogo godina pre toga, Judejci iskrena srca pitali su se hoće li se Božja obećanja, data starom Izrailju, ikada ispuniti. S ljudske tačke gledišta, božanska namera s izabranim narodom izgledala je skoro neostvarljiva. Otpadništvo iz proteklih stoleća postajalo je, iz godine u godinu sve jače; deset plemena je već bilo rasejano po narodima; preostalo je samo Judino i Venijaminovo pleme, a i ona

su se sada nalazila na ivici moralne i nacionalne propasti. Proroci su počeli da proriču potpuno uništenje njihovog lepog grada, u kome se nalazio Hram koji je sagradio Solomun, i prema kome su bile usmerene sve njihove nade u postizanje nacionalne veličine. Zar je moguće da Gospod namerava da odustane od svoje zavetne namere da izbavi one koji će se pouzdati u Njega? Suočeni s dugotrajnim progonstvima pravednih i očiglednim blagostanjem bezbožnih, mogu li se oni, koji su ostali verni Bogu, nadati boljim danima?

Prorok Avakum glasno je izrazio ova strahovanja. Imajući pred očima teškoće kroz koje su prolazili verni njegovog vremena, muku svoga srca pretočio je u pitanja: »Dokle ću, Gospode, vapiti, a ti nećeš da čuješ? Dokle ću ti vikati: nasilje, a ti nećeš da izbaviš? Zašto puštaš da vidim bezakonje, i da gledam muku i grabež i nasilje pred sobom, i kako podižu svađu i raspru? Zato se ostavlja zakon, i sud ne izlazi nigda, jer bezbožnik opteče pravednika, zato sud izlazi izopačen.« (Avakum 1,2-4)

Bog je odgovorio na viku svoje verne dece. Preko svojih izabраниh predstavnika, objavio je svoju odluku da izvrši kaznu nad narodom, koji se odvratio od Njega i počeo da služi neznabožačkim bogovima. U toku životnog veka nekih koji su se raspitivali za budućnost, On će čudesno upravljati poslovima vodećih naroda na Zemlji i dovesti Vavilonjane do prevlasti. Ovi Haldejci, »žestoki i strašni«, iznenada će provaliti u zemlju Judinu kao bič poslan od Boga (Avakum 1,7). Knezovi Judini i najugledniji u narodu biće odvedeni u ropstvo u Vavilon; judejski gradovi i sela i obrađena zemlja biće pretvoreni u pustoš; ništa nije smelo da bude pošteđeno.

Siguran da će se, uprkos ovim strašnim kaznama, Božja namera prema Njegovom narodu na neki način ipak ostvariti, Avakum se poklonio, pokorno prihvatajući Gospodnju otkrivenu volju. »Nisi li ti od veka, Gospode, Bože moj, Sveče moj«, uzviknuo je. A onda, uzdižući se verom iznad mračnih perspektiva neposredne budućnosti, čvrsto se hvatajući za dragocena obećanja koja otkrivaju Božju ljubav prema Njegovoj odanoj deci, prorok je dodao: »Nećemo umreti!« (Avakum 1,12) Izražavajući tako svoju veru, predao je svoj slučaj, i slučaj svakog vernog Izrailjca, u ruke milostivog Boga.

Ovo nije bio jedini slučaj u kome je Avakum pokazao snagu svoje vere. Jednom drugom prilikom, dok je razmišljao o budućnosti, izrekao je sledeće reči: »Na straži svojoj stadoh, i stajah na kuli, i motrah da vidim šta će mi reći!« Gospod mu je milostivo odgovorio: »Piši utvaru, i da bude razgovetno na pločama da se lako čita! Jer će još biti utvara do određenoga vremena, i govoriće šta će biti do posletka i neće slagati; ako okleva, čekaj je, jer će zacemento doći, i neće odocniti. Gle, ko se ponosi, njegova duša nije prava u njemu, a pravednik će od vere svoje živ biti!« (Avakum 2,1-4)

Vera koja je jačala Avakuma i sve svete i pravedne, koji su živeli u to teško vreme, bila je ona ista vera koja danas održava Božji narod. U najmračnijim trenucima, u najtežim okolnostima, hrišćanski vernik može da se osloni na izvor sveukupne svetlosti i snage. On može verom u Boga, iz dana u dan, da obnavlja svoju nadu i svoju hrabrost. »A pravednik će od vere svoje živ biti!« U službi Bogu ne treba da bude malodušnosti, kolebanja i straha. Gospod će preobilno ispuniti najsmelija očekivanja onih koji se uzdaju u Njega. On će im dati mudrosti u skladu sa različitim okolnostima u kojima će se naći.

Apostol Pavle rečito svedoči o tome kako se Bog brižljivo postarao za svaku dušu koja je izložena iskušenju. Njemu je bilo upućeno božansko obećanje: »Dosta ti je moja blagodat, jer se moja sila u slabosti pokazuje sasvim.« Ispunjen zahvalnošću i poverenjem, Božji okušani sluga je odgovorio: »Dakle ću se najslabije hvaliti svojim slabostima, da se useli u mene sila Hristova. Zato sam dobre volje u slabostima, u ruženju, u nevoljama, u progonjenjima, u tugama za Hrista, jer kada sam slab, onda sam silan.« (2. Korinćanima 12,9,10)

Mi moramo gajiti i negovati veru o kojoj su svedočili proroci i apostoli – veru koja se oslanja na Božja obećanja i koja čeka na izbavljenje u vreme koje je Bog odredio i onako kako je On to zamislio. Pouzdana proročka reč konačno će se ispuniti slavnim dolaskom našeg Gospoda i Spasitelja Isusa Hrista kao Cara nad carevima i Gospodara nad gospodarima. Vreme čekanja možda izgleda dugačko, možda dušu pritiskaju obeshrabrujuće okolnosti, mnogi u koje smo se uzdali možda će usput pasti; međutim, zajedno s prorokom koji se trudio da ohrabri Judu u vreme nezapamćenog otpada, uzviknimo puni poverenja: »Gospod je u svetoj crkvi svojoj, čuti pred njim sva zemljo!« (Avakum 2,20) Neka nam uvek bude u sećanju radosna poruka: »Jer će još biti utvara do određenoga vremena, i govoriće šta će biti do posletka, i neće slagati, ako okleva, čekaj je, jer će zacemento doći, i neće odocniti... a pravednik će od vere svoje živ biti!« (Avakum 2,3,4)

»Gospode, delo svoje usred godina sačuvaj u životu,

Usred godina objavi ga,

U gnevu seti se milosti!

Bog dođe od Temana

I Svetac s gore Farana,

Slava njegova pokri nebesa,

I zemlja se napuni hvale njegove!

Svetlost mu beše kao sunce,

Zraci izlazahu mu iz ruku,

*I onde beše sakrivena sila njegovu.
Pred njime išaše pomor,
I živo ugljivlje išaše ispod nogu njegovih.
Stade, i izmeri zemlju,
Pogleda i razmetnu narode,
Raspadoše se večne gore,
Slegoše se humovi večni,
Putevi su mu večni.
Izašao si na spasenje narodu svojemu,
Na spasenje s Pomazanikom svojim.
Jer smokva neće cvasti,
Niti će biti roda na lozi vinovoj,
Rod će maslinov prevariti,
I njive neće dati hrane,
Ovaca će nestati iz tora,
I goveda neće biti u oboru.
Ali ću se ja radovati u Gospodu,
Veseliću se u Bogu spasenja svojega!
Gospod je Gospod sila moja!»*

(Avakum 3,2–6.13.17–19)

Avakum nije bio jedini preko koga je bila objavljena poruka o blistavoj nadi i budućoj pobedi, kao i o sadašnjem sudu. U toku Josijine vladavine, Gospodnja reč došla je Sofoniji, jasno najavljujući posledice stalnog otpada, usmeravajući pažnju prave Crkve na slavnu budućnost koja ju je čekala. Njegova proročanstva o kazni, koja je pretila Judi, ispuniće se na isti način i u kaznama koje očekuju nepokajani svet u vreme Drugog Hristovog dolaska:

*»Blizu je veliki dan Gospodnji,
Blizu je i ide vrlo brzo,
Glas će biti dana Gospodnjega,
Gorko će tada vikati junak.
Taj je dan dan kada će biti gnev,
Dan, kada će biti tuga i muka,
Dan, kada će biti pustošenje i zatiranje,
Dan, kada će biti mrak i tama,
Dan, kada će biti oblak i magla,
Dan, kada će biti trubljenje i poklič,
Na tvrde gradove, i na visoke uglove!»*

(Sofonija 1,14–16)

»I pritesniću ljude, te će ići kao slepi, jer zgrešiše Gospodu; i krv će se njihova prosuti kao prah... ni srebro njihovo ni zlato njihovo neće ih moći izbaviti u dan gneva Gospodnjega; i svu će zemlju proždreti oganj revnosti njegove; jer će brzo učiniti kraj svim stanovnicima zemaljskim.« (Sofonija 1,17.18)

*»Saberite se, saberite se,
Narode nemili,
Dok nije izašao sud,
I dan prošao kao pleva,
Dok nije došao na vas ljuti gnev Gospodnji,
Dok nije došao na vas dan gneva Gospodnjega.
Tražite Gospoda svi koji ste krotki u zemlji,
Koji činite što je naredio,
Tražite pravdu,
Tražite krotost,
Eda biste se sakrili
na dan gneva Gospodnjega!»*

(Sofonija 2,1–3)

»Gle, uništiću u ono vreme sve koji te muče, izbaviću hrome i sabrati odagnane i dobaviću im slavu i hvalu po svoj zemlji, gde su bili pod sramotom. U ono vreme dovešću vas, u ono vreme sabraču vas, jer ću vam dobiti slavu i hvalu po svim narodima na zemlji, kad povratim roblje vaše pred vašim očima, govori Gospod.« (Sofonija 3,19.20)

*»Pevaj, kćeri Sionska, klikuj Izrailju,
Raduj se i veseli se iz svega srca,
Kćeri jerusalimska!*

*Ukloni Gospod sudove tvoje,
Odvрати neprijatelje tvoje,
Car Izrailjev, Gospod, usred tebe je,
Nećeš se više bojati zla.
U onaj dan reći će se gradu Jerusalimu: ne boj se!
Sionu, nemoj da ti klonu ruke!
Gospod, Bog tvoj, koji je usred tebe,
Silni, spašće te,
Radovaće ti se veoma,
Umiriće se u ljubavi svojoj,
Veseliće se tebe radi, pevajući!«*

(Sofonija 3,14–17)

33 poglavlje

KNJIGA ZAKONA

Tihi, ali snažni procesi, pokrenuti porukama proroka, koji su najavljivali robovanje u Vavilonu, mnogo su doprineli pripremi puta za reformu do koje je došlo u osamnaestoj godini Josijine vladavine. Ovaj reformni pokret, koji je uspeo da najavljene kazne makar za neko vreme odloži, neočekivano se razbuktao posle pronalazjenja i proučavanja dela svetih spisa, koji su mnogo godina ležali izgubljeni i zaboravljeni.

Skoro stotinu godina pre toga, u toku prve svečane proslave Pashe za vreme Jezekije, bila je objavljena naredba da dežurni sveštenici svakoga dana javno, pred narodom, čitaju tekstove iz knjige Zakona. Poštovanje pravila koja je zapisao Mojsije, posebno onih u Knjizi zaveta, delu Pete knjige Mojsijeve, doprinelo je da Jezekijina vladavina bude tako uspešna. Međutim, Manasija se usudio da odbaci ta načela, pa se za vreme njegove vladavine hramski primerak knjige Zakona, nemarno zaturen, negde izgubio. Narod je tako mnogo

godina proveo uglavnom lišen tih dragocenih pouka.

Helkija, prvosveštenik, pronašao je davno zaboravljeni rukopis, kada su u Hramu bile obavljane velike popravke u skladu s planom cara Josije da se sačuva sveta građevina. Prvosveštenik je dragocenu knjigu predao Safanu, učenom književniku, koji ju je prvo pročitao, a zatim odneo caru, ispričavši mu i priču o njenom otkrivanju.

Josija se veoma uzбудio kada su mu prvi put pročitali opomene i savete, zabeležene u prastarom rukopisu. Nikada ranije nije tako potpuno shvatio jasnoću kojom je Bog otkrivao Izrailju »život i smrt, blagoslov i prokletstvo« (5. Mojsijeva 30,19); koliko puta ga je pozivao da promeni način života, da bi mogao da Mu slavno posluži na Zemlji i bude na blagoslov svim narodima! »Budite slobodni i hrabri; ne bojte se i ne plašite se«, Bog je pozivao narod preko Mojsija, »jer Gospod Bog tvoj ide pred tobom, neće odstupiti od tebe, niti će te ostaviti!« (5. Mojsijeva 31,6)

Knjiga je obilovala obećanjima o Božjoj spremnosti da savršeno izbavi one koji se potpuno pouzdaju u Njega. Kao što je moćno radio na njihovom izbavljenju iz egipatskog ropstva, tako će moćno raditi na njihovom učvršćivanju u Obećanoj zemlji i njihovom zauzimanju prvog mesta između svih naroda na Zemlji.

Ohrabrenja, ponuđena kao nagrada za poslušnost, bila su praćena proročanstvima o kazni koja će stići neposlušne; dok je slušao nadahnute reči, car je shvatio, u skladu sa slikom koja mu je bila predstavljena, da upravo takve okolnosti zaista vladaju u njegovom carstvu. Slušajući proročke opise otpada od Boga, uplašio se kada je pronašao i jasne pretnje da će dan osvete brzo svanuti i da neće biti leka. Jezik je bio jasan; nije bilo mogućnosti da pogrešno shvati reči. Na kraju knjige, u nabranju Božjih postupaka prema Izrailju i događaja koji će se zbiti u budućnosti, sve je to postalo još mnogo jasnije. U prisutnosti celog Izrailja, Mojsije je objavio:

*»Slušaj, nebo, govoriću,
Zemlja neka čuje govor usta mojih!
Neka se spusti kao dažd nauka moja,
I neka padne kao rosa govor moj,
Kao sitan dažd na mladu travu,
I kao krupan dažd na odraslu travu!
Jer ću javljati ime Gospodnje,
Veličajte Boga našega!
Delo je te Stene savršeno,
Jer su svi putevi njegovi pravda,
Bog je veran, bez nepravde,
Pravedan je i istinit!«*
(5. Mojsijeva 32,1–4)

*»Opomeni se negdašnjih dana,
Pogledajte godine svakoga veka!
Pitaj oca svojega i on će ti javiti,
Starije svoje i kazaće ti!
Kad Višnji razdade nasledstvo narodima,
Kada razdeli sinove Adamove,
Postavi međe narodima po broju sinova Izrailjevih.
Jer je deo Gospodnji narod njegov,
Jakov je uže nasledstva njegov.
Nađe ga u zemlji pustoj,
Na mestu strašnu gde buči pustoš,
Vodi ga unaokolo, uči ga,
I čuva kao zenicu oka svojega!«*
(5. Mojsijeva 32,7–10)

*»Ali se Izrailj ugoji... pa ostavi Boga koji ga je stvorio,
I prezre Stenu spasenja svojega.
Na revnost razdražiše ga tuđim bogovima,
Gadovima razgneviše ga.
Prinosiše žrtve đavolima, ne Bogu,
Bogovima kojih nisu znali,
Novim, koji iz bliza dođoše,
Kojih se nisu strašili oci vaši.
Stenu koja te je rodila zaboravio si,
Zaboravio si Boga, Stvoritelja svojega!«*
*»Kad to vide Gospod razgnevi se
Na sinove svoje i na kćeri svoje.
I reče: sakriću od njih lice svoje,*

Videću kakav će im biti posledak,
 Jer su rod pokvaren,
 Sinovi u kojima nema vere.
 Oni me razdražiše na revnost onim što nije Bog,
 Razgneviše svojim taštinama;
 I ja ću njih razdražiti na revnost onim koji nije narod,
 Narodom ludim razljutiću ih!«
 »Zgrnuću na njih zla,
 Strele svoje pobacaću na njih.
 Glad će ih cediti,
 Vrućice i ljuti pomori proždiraće ih,
 I zube zverske poslaću na njih i jed zmija zemaljskih!«
 »Jer su narod koji propada sa svojih namera,
 I nema u njih razuma.
 Kamo da su pametni, da razumeju ovo,
 I da gledaju na posledak svoj!
 Kako bi jedan gonio tisuću,
 A dvojica terala deset tisuća,
 Da ih nije Stena njihova prodala,
 I Gospod ih predao!
 Jer stena njihova nije kao naša Stena,
 Neprijatelji naši neka budu sudije!«
 »Nije li to sakriveno kod mene,
 Zapečaćeno u riznicama mojim?
 Moja je osveta i plata,
 U svoje vreme popuznuće noga njihova,
 Jer je blizu dan propasti njihove,
 I ide brzo što će ih zadesiti!«

(5. Mojsijeva 32, 15–21. 23. 24. 28–31. 34. 35)

Ovakvi i slični tekstovi otkrili su Josiji Božju ljubav prema Njegovom narodu i Njegovu odvratnost prema grehu. Dok je čitao proročanstva o skorim kaznama nad onima koji će istrajati u pobuni, car je zadržao pred budućnošću. Judina pokvarenost bila je velika; kakav će biti ishod njegovog nastavljenog otpadništva? Car u proteklim godinama nije bio ravnodušan prema sveopštem idolopoklonstvu. »Jer osme godine carovanja svojega, dok je još bio dete«, odlučio je da se potpuno posveti Bogu. Posle četiri godine, kada mu je bilo dvadeset godina, uložio je ozbiljan napor da ukloni iskušenje od svojih podanika, čisteći »Judeju i Jerusalim od visina i od lugova i od likova rezanih i livenih«. »Jer pred njim raskopaše oltare Valima, i likove sunčane koji behu na njima iseče, i gajeve, i likove rezane i livene izlomi i satra i razasu po grobovima onih koji im prinosiše žrtve. A kosti svešteničke sažeže na oltarima njihovim, i očisti Judeju i Jerusalim.« (2. Dnevnika 34, 3–5) Nezadovoljan osnovnim poslom koji je obavio u zemlji Judinoj, mladi vladar obuhvatio je svojim naporima i delove Palestine, koje su nekada naseljavali pripadnici deset plemena Izrailjevih, od kojih je sada postojao samo neznatni ostatak. Izveštaj dodaje: »Tako i gradove Manasijine i Jefremove i Simeunove i do Neftalima.« Sve dok nije prešao uzduž i popreko ovo područje rasturenih domova i »oborio oltare i gajeve i likove izlomio i satro, i sve likove sunčane isekao po svojoj zemlji Izrailjevoj«, nije hteo da se vrati u Jerusalim (2. Dnevnika 34, 6. 7).

Josija se tako, od svog najranijeg muževnog doba, potrudio da iskoristi svoj carski položaj i uzdigne načela Božjeg svetog zakona. Dok mu je Safan književnik čitao iz knjige Zakona, car je shvatio da se u toj knjizi krije blago znanja, moćni saveznik u delu reforme, koje je toliko želeo da sprovede u zemlji. Odlučio je da deluje u skladu s njenim savetima, ali i da učini sve što je u njegovoj moći da svoj narod upozna s njenim učenjem i da ga navede, ukoliko to bude moguće, da poštuje i voli nebeski zakon.

Međutim, da li je neophodna reforma imala izgleda da uspe? Izrailj je skoro dostigao granice Božjeg strpljenja; Gospod je trebalo uskoro da se podigne da kazni one koji su osramotili Njegovu ime. Božji gnev protiv Njegovog naroda se već bio raspalio. Razdiran žalošću i ogorčenjem, Josija je razderao svoje haljine i pao pred Gospoda u duševnoj agoniji, tražeći da oprost grehe nepokajanom narodu.

U to vreme je u Jerusalimu, u blizini Hrama, živela proročica Olda. Careve misli, pune zastrašujućih slutnji, okrenule su se njoj, jer je odlučio da preko tog Božjeg izabranog vesnika upita Gospoda da li postoji ikakvo sredstvo, koje mu može biti na raspolaganju i kojim bi se zalutali Juda, na ivici propasti, mogao spasti. Težina položaja i poštovanje koje je gajio prema proročici, naveli su ga da za svoje poslanike izabere prve ljude u carstvu. Naredio im je: »Idite, upitajte Gospoda za mene i za narod i za svega Judu radi reči ove knjige što se nađe, jer je velik gnev Gospodnji koji se raspalio na nas zato što oci naši ne slušaše reči ove knjige da čine sve

onako kako nam je napisano!» (2. O carevima 22,13)

Gospod je Josiji poslao poruku preko Olde da se uništenje Jerusalima ne može izbeći. Čak i da se narod sada ponizi pred Bogom, ne može izbeći zasluženu kaznu. Njihova čula tako dugo otupljivana zlim delima doprinela bi da se, ukoliko kazna ne bi bila izvršena, vrlo brzo vrate svom starom grešnom putu. Proročica je odgovorila: »Kažite čoveku koji vas je poslao k meni, ovako veli Gospod, evo, pustiću zlo na to mesto, i na stanovnike njegove, sve što govori knjiga koju je pročitao car Judin, zato što me ostaviše, i kadiše drugim bogovima da bi me gneveli svim delima ruku svojih, zato se gnev moj raspalio na to mesto i neće se ugasiti!« (2. O carevima 22,15–17)

Međutim, pošto je car ponizio svoje srce pred Bogom, Gospod je nagradio njegove napore koje je učinio tražeći oprostjenje i milost. Njemu je bila upućena poruka: »Što je omeknulo srce tvoje, i ponizio si se pred Gospodom kada si čuo šta sam govorio za to mesto i za stanovnike njegove da će biti pustoš i prokletinja, i što si razdro haljine svoje i plakao preda mnom, zato i ja usliših tebe, veli Gospod. Zato, evo, ja ću te pribрати k ocima tvojim, i na miru ćeš biti pribran u grob svoj, i nećeš očima svojim videti zlo koje ću pustiti na to mesto.« (2. O carevima 22,19.20)

Car je morao da prepusti Bogu sve što će se događati u budućnosti; nije imao vlasti da menja večne Gospodnje odredbe. Međutim, najavljujući kaznene mere Neba, Gospod nije isključio mogućnost pokajanja i popravljanja; otkrivajući po tome Božju spremnost da svoje sudove ublaži milošću, Josija je odlučio da preduzme sve što je u njegovoj moći da pokrene odlučne reforme. Odmah je zakazao veliki sabor, na koji je pozvao starešine i predstavnike vlasti iz Jerusalima i Judeje, kao i obični narod. Svi oni su se, zajedno sa sveštenicima i Levitima, sreli sa carem u predvorju Hrama.

Pred tim velikim skupom car je lično pročitao »sve reči knjige zavetne, koja se nađe u domu Gospodnjem«. (2. O carevima 23,2) Car kao čitač bio je duboko uzbuđen, i svoju poruku iznosio je potresno, slomljena srca. Njegovi slušaoci bili su iskreno dirnuti. Snaga osećanja koja se mogla čitati na carevom licu, svečanost same poruke, svest o kaznama koje prete – sve to doprinelo je da se mnogi pridruže caru u traženju oprostjenja.

Josija je tada predložio da se najviši predstavnici vlasti sjedine s narodom u davanju svečanog zaveta Bogu da će međusobno saradivati u naporima za ostvarenje odlučujućih promena. »I car, stojeći kod stuba, učini zavet pred Gospodom da će oni ići za Gospodom i držati zapovesti njegove i svedočanstva njegova i uredbe njegove svim srcem i svom dušom, vršeći reči toga zaveta napisane u toj knjizi.« Odziv je bio mnogo srdačniji nego što se car nadao: »I sav narod prista na zavet.« (2. O carevima 23,3)

U toku reforme koja se odvijala car se posvetio uništenju svakog preostalog vida idolopoklonstva. Stanovnici zemlje tako dugo su se klanjali idolima od drveta i kamena, da je napor uložen u uklanjanje svakog traga tih zala naizgled premašivao ljudsku snagu. Međutim, Josija je istrajao u svojim naporima da očisti zemlju. Oštro se suprotstavio idolopoklonstvu, uklanjajući »sve sveštenike visina... i one koji se dogovaraju s duhovima i vračare i likove i gadne bogove i sve gadove koji se viđahu u zemlji Judinoj i u Jerusalimu«, sve njih »istrebi Josija da izvrši reči zakona napisane u knjizi koju nađe Helkija sveštenik u domu Gospodnjemu«. (2. O carevima 23, 20.24)

U vreme raspadanja carstva, pre mnogo stoleća, Jerovoam, sin Navatov, drsko se protiveći Bogu kome je Izrailj služio, podigao je idolopoklonički oltar u Vetilju, pokušavajući da odvрати srce naroda od službi koje su obavljane u Hramu u Jerusalimu i da ga pridobije za nove oblike religije. U toku ceremonije posvećenja oltara, na mestu na kojem će mnogi u vremenima koja su dolazila biti navedeni da prihvate idolopokloničke običaje, iznenada se pojavio Božji čovek iz Judeje, izričući reči osude bogohulnim ceremonijama. On je »povikao put oltara«, govoreći:

»Oltare, oltare, ovako veli Gospod: evo, rodiće se sin domu Davidovu po imenu Josija, koji će na tebi klati sveštenike visina, koji kade na tebi, i ljudske će kosti spaliti na tebi!« (1. O carevima 13,2) Ovu izjavu je pratio znak koji je potvrdio da poruka dolazi od Gospoda.

Tri stoleća su prošla. U toku reforme koju je pokrenuo, Josija se našao u Vetilju, na mestu na kome je stajao ovaj prastari oltar. Proročanstvo, izgovoreno pre toliko mnogo godina pred Jerovoamom, sada je trebalo da se doslovno ispuni.

»I oltar, koji beše u Vetilju, visinu, koju beše načinio Jerovoam, sin Navatov, koji navede na greh Izrailja, i oltar i visinu pokvari, i spalivši visinu, satra je u prah, i spali gaj.«

»I obazrevši se Josija vide grobove koji bejahu onde na gori, i posla te izvadiše kosti iz grobova, i sažeže ih na oltaru i oskvrni ga, po reči Gospodnjoj, koju reče čovek Božji, koji napred kaza te stvari.«

»I reče: kakav je ono spomenik koji vidim? Rekoše mu građani: ono je grob čoveka Božjega koji dođe iz Jude i napred kaza to što si učinio na oltaru u Vetilju. A on reče: ostavite ga, niko da mu ne kreće kosti. Tako se sačuvaše kosti njegove s kostima onoga proroka koji dođe iz Samarije.« (2. O carevima 23,15–18)

Na južnim padinama Maslinske gore, nasuprot prekrasnom Gospodnjem Hramu na brdu Moriji, bila su svetišta i likovi koje je na tom mestu podigao Solomun da bi udovoljio zahtevima svojih idolopokloničkih žena (vidi: 1. O carevima 11,6–8). Tri stoleća su ti veliki, nakazni likovi stajali na »Gori smutnje« kao nemi svedoci otpada najmudrijeg izrailjskog cara. Josija je i njih uklonio i uništio.

Car se potrudio da još više učvrsti veru Judejaca u Boga njihovih otaca održavajući veliku pashalnu svetkovinu, u skladu sa uputstvima koja je našao u knjizi Zakona. Pripreme su obavili ljudi kojima su bile poverene svete službe, i na veliki dan praznika prineseni su obilni darovi. »Jer ne bi ovako praznovana Pasha od vremena sudija koje sudiše Izrailju i za sve vreme careva Izrailjevih i careva Judinih.« (2. O carevima 23,22) Međutim, Josijina revnost, iako ugodna Bogu, nije mogla da opere grehe prošlih naraštaja; niti je pobožnost, koju su pokazivali carevi podanici, mogla da izazove promenu u srcima mnogih koji su tvrdoglavo odbijali da se od idolopoklonstva okrenu poštovanju pravog Boga.

Josija je nastavio da vlada više od deset godina posle svetkovanja Pashe. U starosti od trideset i devet godina poginuo je u sukobu sa egipatskom vojskom i »bio pogreben u groblju otaca svojih«. »I sav Juda i Jerusalim plaka za Josijom. I prorok Jeremija narica za Josijom. I svi pevači i pevačice spominjahu u tužbolicama svojim Josiju do današnjega dana, i uvedoše ih u običaj u Izrailju, i eto, napisane su u Plaču.« (2. Dnevnika 35,24.25) »Ni pre njega ne beše takvoga cara, koji bi se obratio Gospodu svim srcem svojim i svom snagom svojom, sasvim po zakonu Mojsijevu, niti posle njega nastaje takav kao on. Ali se Gospod ne povraća od žestine velikoga gneva svojega, kojom se beše raspalio gnev njegov na Judu za sve draženje kojim ga beše dražio Manasija.« (2. O carevima 23,25.26) Približavalo se vreme, i to vrlo brzo, da Jerusalim bude potpuno razoren, a njegovi stanovnici budu odvedeni kao zarobljenici u Vavilon da tamo nauče pouke koje su odbijali da prihvate u mnogo povoljnijim okolnostima.

34 poglavlje

JEREMIJA

Među onima koji su se nadali da će reforme pod Josijom dovesti do trajnog duhovnog preporoda bio je i Jeremija, koga je Bog u mladosti, u trinaestoj godini Josijine vladavine, pozvao u proročku službu. Kao pripadnik levitskog sveštenstva, Jeremija se od detinjstva pripremao za sveti poziv. U toku tih srećnih godina pripremanja nije ni shvatao da je još od rođenja određen da bude »prorok narodima«, pa je, kada je stigao božanski poziv, bio obuzet svešću o svojoj nedostojnosti. »O, Gospode! Gospode«, uzviknuo je, »evo, ne znam govoriti, jer sam dete!« (Jeremija 1,5.6)

Bog je u mladom Jeremiji video čoveka koji će opravdati sveto poverenje i koji će ostati uz pravdu bez obzira na snagu protivnika. On koji se pokazao veran u detinjstvu, trebalo je sada da izdrži nevolje kao dobar vojnik krsta. »Ne govori dete sam«, naredio je Gospod svom izabranom vesniku, »idi kuda te god pošljem i govori što ti god kažem! Ne boj ih se, jer sam ja s tobom da te izbavljam!« »Ti, dakle, opaši se i ustani i govori im sve što ću ti zapovediti; ne boj ih se, da te ne bih satio pred njima. Jer, evo, ja te postavljam danas kao tvrdi grad i kao stub gvozdin i kao zidove medene svoj zemlji ovoj, carevima Judinim i knezovima njegovim i sveštenicima njegovim i narodu zemaljskom. Oni će udarati na te, ali te neće nadvladati, jer ja sam s tobom, veli Gospod, da te izbavljam.« (Jeremija 1,7.8.17–19)

Bilo je potrebno da Jeremija četrdeset godina stoji pred narodom kao svedok za istinu i pravdu. U vreme neuporedivog otpada, životom i karakterom trebalo je da posluži kao primer služenja jedinom pravom Bogu. U toku strašnih opsada Jerusalima, trebalo je da služi kao Gospodnji vesnik. Trebalo je da najavi pad Davidovog doma i uništenje prekrasnog Hrama koji je Solomun sagradio. Kada bude bio bačen u tamnicu zbog svojih neustrašivih izjava, trebalo je i dalje otvoreno da govori protiv greha na visokim mestima. Prezren, omrznut, odbačen od ljudi, trebalo je konačno da postane svedok doslovnog ispunjavanja svojih proročanstava o propasti koja preči i da učestvuje u žalostima i nevoljama koje će pratiti uništenje osuđenog grada.

Međutim, usred sveopšte propasti u koju je narod sve dublje zapadao, Jeremija je često dobijao i prilike da preko užasavajućih prizora toga vremena pogleda u slavnu budućnost, u vreme kada će Božji narod biti izbavljen iz zemlje svojih neprijatelja i vraćen u Sion. On je unapred video i doba u kome će Bog obnoviti svoj zavetni odnos s narodom. »I duša će im biti kao vrt zaliven, i više neće tužiti!« (Jeremija 31,12)

O svom pozivu u proročku službu, Jeremija je lično napisao sledeće reči: »I pruživši Gospod ruku svoju dotače se usta mojih, i reče mi Gospod: eto, metnuh reči svoje u usta tvoja! Vidi, postavljam te danas nad narodima i carstvima da istrebljuješ i obaraš, i da zatireš i raskopavaš, i da gradiš i da sadiš!« (Jeremija 1,9.10)

Hvala Bogu za naloge da gradi i da sadi! Tim rečima Jeremiji je bila otkrivena Gospodnja namera da

obnavlja i leči. U godinama koje su dolazile, trebalo je da objavljuje neprijatne poruke. Proročanstva o kaznama koje će ubrzo stići, trebalo je da neustrašivo iznosi. Iz ravnica Senarskih »će navaliti zlo na sve stanovnike ove zemlje«. »I izreći ću im sud svoj za svu zloću što me ostaviše«, objavio je Gospod (Jeremija 1,14.16). Međutim, prorok je ovim porukama trebalo da pridruži i obećanja o opraštenju ponuđenom svima koji se odvrte od svojih zlodela.

Kao mudri graditelj, Jeremija je u samom početku svog životnog dela pokušao da ohrabri ljude u Judi da iskopaju široke i duboke temelje svog duhovnog života, obavljajući delo sveopšteg pokajanja. Oni su već dugo gradili, služeći se materijalom, koji je apostol Pavle uporedio s drvetom, senom i strnjikom, a sam Jeremija sa troskom. »Oni će se zvati srebro lažno«, objavio je o tvrdovratom narodu, »jer ih Gospod odbaci!« (Jeremija 6,30) Sada su bili pozvani da grade mudro i za večnost, odbacujući trosku, otpad i neverstvo, a ugrađujući u temelje čisto zlato, pretopljeno srebro i drago kamenje, veru i poslušnost i dobra dela, jer je samo to prihvatljivo u očima svetoga Boga.

Preko Jeremije Gospod je svom narodu uputio poruku: »Vrati se, odmetnice Izrailju... i neću pustiti da padne gnev moj na vas, jer sam milostiv, veli Gospod, neću se gneviti doveka. Samo poznaj bezakonje svoje, da si se odmetnula Gospodu Bogu svojemu... obratite se, sinovi odmetnici, veli Gospod, jer sam ja muž vaš!« »Ti ćeš me zvati: oče moj! i nećeš se odvratiti od mene!« »Vratite se, sinovi odmetnici, i isceliću odmete vaše!« (Jeremija 3,12–14.19.22)

Ovim uzvišenim pozivima Gospod je dodao i reči s kojima se Njegov zabludeli narod može vratiti Njemu.

Trebalo je samo da kažu: »Evo, mi idemo k tebi, jer si ti Gospod Bog naš. Doista, zaludu su humovi, mnoštvo gora, doista, u Gospodu je Bogu našem spasenje Izrailjevo!... Ležimo u sramoti svojoj, i pokriva nas rug naš, jer Gospodu, Bogu svojemu, grešismo mi i oci naši od detinjstva svojega do danas, i ne slušasmo glasa Gospoda, Boga svojega!« (Jeremija 3, 22–25)

Reforme za vreme Josije očistile su zemlju od idolopokloničkih svetilišta, ali srce mnoštva nije se promenilo. Seme istine koje je proklijalo i nagoveštavalo bogatu žetvu bilo je zagušeno trnjem. Još jedan takav otpad bio bi sudbonosan, i Gospod se zato potrudio da pomogne narodu da shvati opasnost u kojoj se nalazi. Jedino ako ostanu verni Gospodu mogu očekivati božansku naklonost i blagostanje.

Mnogo puta Jeremija je usmeravao pažnju naroda na savete objavljene u 5. Mojsijevoj knjizi. Više od svih drugih proroka, naglašavao je učenje Mojsijevog zakona i pokazivao da ono može da donese najviše duhovne blagoslove narodu i srcu svakog pojedinca. »Pitajte za stare staze, koji je put dobar, pa idite po njemu«, pozivao je narod, »i naći ćete mir duši svojoj!« (Jeremija 6,16)

Prorok je jednom prilikom, po zapovesti Gospodnjoj, zauzeo mesto pored jednog od glavnih ulaza u grad i odatle ukazivao na važnost poštovanja subotnog dana. Stanovnici Jerusalima bili su u opasnosti da izgube iz vida svetost Subote i zato im je bila upućena svečana opomena da toga dana ne obavljaju svoje svetovne poslove. Blagoslov im je bio obećan pod uslovom da budu poslušni. Gospod je objavio: »Ako me poslušate, govori Gospod, da ne nosite bremena na vrata ovoga grada u subotu, nego svetite subote ne radeći u nju nikakva posla, tada će ulaziti na vrata ovoga grada carevi i knezovi, koji sede na prestolu Davidovu, na kolima i na konjima, oni i knezovi njihovi, Judejci i Jerusalimljani, i stajaće ovaj grad doveka!« (Jeremija 17,24.25)

Ovo obećanje o blagostanju kao nagradi za odanost bilo je udruženo s proročanstvom o strašnim kaznama koje će zadesiti grad ukoliko njegovi stanovnici budu neverni Bogu i Njegovom zakonu. Ukoliko pozivi na poslušnost Gospodu, Bogu njihovih otaca i na poštovanje subotnog dana ostanu bez odgovora, grad i njegove palate biće potpuno uništeni vatrom.

Prorok je na taj način čvrsto stao na stranu zdravih načela pravednog života, koja su bila jasno opisana u knjizi Zakona. Međutim, opšte stanje u zemlji Judinoj bilo je takvo da se promena na bolje mogla postići samo najodlučnijim merama; zato se on tako ozbiljno trudio oko nepokajanih. Preklinjao ih je: »Orite sebi krčevinu i ne sejte u trnje!« »Umij srce svoje od zla, o Jeruslime, da bi se izbavio!« (Jeremija 4,3.14)

Međutim, veliko narodno mnoštvo nije poslušalo poziv na pokajanje i reformu. Posle smrti dobrog cara Josije, oni koji su upravljali narodom pokazali su se nedostojnim svetog poverenja i mnoge su odveli u otpad. Joahaza, koji je izgubio presto, kada je protiv njega ustao egipatski vladar, nasledio je Joakim, stariji Josijin sin. Od samog početka Joakimove vladavine, Jeremija je imao malo nade da će se njegova voljena zemlja spasti razaranja, a narod ropstva. Ipak, nije mu bilo dozvoljeno da čuti, dok je potpuna propast pretila carstvu. Oni koji su ostali verni Bogu morali su da budu ohrabreni da izdrže na putu dobra, dok je grešnike trebalo navesti, ako bude moguće, da se odvrte od svoga bezakonja.

Kriza je zahtevala javne i dalekosežne napore. Gospod je zapovedio Jeremiji da ode u predvorje Hrama i govori svim Judejcima koji budu dolazili i odlazili. Iz vesti koja mu je bila poverena nije smeo da izostavi ni jednu jedinu reč da grešnici u Sionu dobiju najbolju moguću priliku da poslušaju i odvrte se od svojih zlih puteva.

Prorok je poslušao; stao je na vrata Gospodnjeg doma i odatle podigao svoj glas opomene i poziva. Sam Svemogući ga je nadahnuo da objavi:

»Čujte reč Gospodnju, svi Judejci, koji ulazite na ova vrata da se poklonite Gospodu! Ovako govori Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: popravite svoje puteve i dela svoja, pa ću učiniti da stanujete na ovom mestu. Ne uzdajte se u lažne reči, govoreći: crkva Gospodnja, crkva Gospodnja, crkva Gospodnja ovo je! Nego doista popravite puteve svoje i dela svoja, i sudite pravo između čoveka i blišnjega njegov! Inostrancu, siroti i udovici ne činite krivo, i krvi prave ne prolivajte na ovom mestu, i ne idite za drugim bogovima na svoje zlo. Tada ću učiniti da stanujete od veka do veka na ovom mestu, u zemlji koju sam dao ocima vašim!« (Jeremija 7,2–7)

Ovde je jasno pokazana Gospodnja nespremnost da kažnjava. On odgađa svoje sudove da bi mogao da poziva nepokajane. Onaj koji čini »milost i sud i pravdu na Zemlji«, čezne za svojom zalutalom decom, i koristi svaki mogući način pokušavajući da ih nauči putu večnog života (Jeremija 9,24). On je izveo iz ropstva Izrailjce da bi mogli da služe Njemu, jedinome istinitome i živome Bogu. Iako su dugo lutali putevima idolopoklonstva i odbacivali Njegove opomene, On, ipak, i sada izražava spremnost da odloži kazne i da im pruži još jednu priliku da se pokaju. On ukazuje na činjenicu da jedino potpunom promenom srca mogu izbeći propast koja im preti. Uzaludno će biti uzdanje u Hram i njegove službe. Obredi i ceremonije ne mogu im doneti oproštenje greha. Uprkos činjenici da pripadaju Božjem izabranom narodu, samo promena srca i životne prakse može ih spasti od neizbežnih posledica upornog kršenja Zakona.

I tako je »po gradovima Judinim i po ulicama Jerusalimskim«, odjekivala Jeremijina poruka Judi: »Slušajte reči ovoga zaveta«, jasne Gospodnje propise zapisane u svetim spisima, »i izvršujte ih!« (Jeremija 11,6) Upravo, to je bila poruka koju je prorok objavljivao, na početku Joakimove vladavine, stojeći u predvorju Hrama.

Ukratko je opisao iskustva Izrailja od vremena izlaska iz Egipta. Božji zavet s njima je glasio: »Slušajte glas moj i biću vam Bog i vi ćete mi biti narod, i idite svim putevima koje sam vam zapovedio, da bi vam dobro bilo!« Međutim, oni su besramno i stalno kršili ovaj zavet. Izabrani narod hodio je »po savetima i mislima zloga srca svoga, i otidoše natrag, a ne napred!« (Jeremija 7,23.24)

Gospod se pitao: »Zašto je zašao taj narod Jerusalimski zasvagda?« (Jeremija 8,5) Po prorokovim rečima bilo je to zato što nisu poslušali glas Gospoda, Boga svojega, i odbili da se poprave. (Vidi: Knjiga proroka Jeremije 5,3) On se žalio: »Propade vera i nesta je iz usta njihovih!« »I roda pod nebom zna svoje vreme, grlica i ždral i lasta paze na vreme kada dolaze, a narod moj ne zna suda Gospodnjega!« »Zato li ih neću pohoditi? govori Gospod, duša moja neće li se osvetiti takvome narodu?« (Jeremija 7,28; 8,7; 9,9)

Došlo je vreme dubokog ispitivanja srca. Dok je Josija bio vladar, narod je imao neki razlog da se nada. Međutim, on više nije mogao da posreduje u njihovu korist, jer je poginuo u borbi. Gresi naroda su bili takvi da je vreme posredovanja već skoro isteklo. Gospod je objavio: »Da stanu Mojsije i Samuilo preda me, ne bi se duša moja obratila tome narodu; oteraj ih ispred mene, i neka odlaze! I ako ti reku: kuda ćemo ići? tada im reci: ovako veli Gospod, ko je za smrt, na smrt; ko je za mač, pod mač; ko za glad, na glad; ko za ropstvo, u ropstvo!« (Jeremija 15,1.2)

Odbijanje poziva milosti koji mu je Bog sada upućivao, donelo bi nepokajanom narodu kazne koje su zadesile severno carstvo pre više od stotinu godina. Poruka, koja im je sada bila upućena, glasila je: »Ako me ne poslušate da hodite u mom zakonu koji sam stavio pred vas, da slušate reči sluga mojih proroka, koje vam šaljem, koje slah zarana jednako, ali ih ne poslušaste, učiniću s domom ovim kao sa Silomom, i grad ovaj daću u prokletstvo svim narodima na zemlji!« (Jeremija 26,4–6)

Oni koji su stajali u predvorju Hrama i slušali Jeremijino izlaganje jasno su razumeli ovo spominjanje Siloma i vremena kada su u doba Ilije prvosveštenika, Filisteji savladali Izrailj i odneli kovčeg zaveta.

Ilijev greh bio je u tome što je olako prelazio preko bezakonja svojih sinova koje su činili u svetoj službi i preko zala koja su se množila u zemlji. Njegova nemarnost da ukloni ta zla navukla je na Izrailj strašnu nevolju. Njegovi sinovi su izginuli u borbi, sam Ilije je izgubio život, kovčeg zaveta bio je odnesen iz zemlje Izrailjeve, trideset hiljada ljudi bilo je pobijeno – i sve to zato što je grehu bilo dopušteno da se nesmetano i neograničeno razvija. Izrailjci su se oholo uzdali da će im prisustvo kovčega, iako su gajili grešne običaje, osigurati pobedu nad Filistejima. Na isti način, u Jeremijino vreme, stanovnici Jude bili su skloni verovanju da će ih strogo poštovanje božanski utvrđenih službi u Hramu sačuvati od pravedne kazne za njihova prestupnička dela.

Kakva je to pouka za ljude koji danas obavljaju odgovorne dužnosti u Božjoj crkvi! Kakva je to ozbiljna opomena da se verno uhvate ukoštac sa opačinama koje danas sramote delo istine! Neka se nijedan od onih, koji sebe smatraju čuvarima Božjeg zakona, ne vara da će ga formalno poštovanje Božjih zapovesti staviti izvan domašaja božanske pravednosti! Neka niko ne odbija da bude ukoren zbog zla, neka niko ne ukorava Božje sluge da su suviše revnosne u pokušajima da očiste Crkvu od onih koji zlo čine! Bog koji mrzi greh poziva sve

one, koji tvrde da drže Njegov zakon da odbace svako bezakonje! Zanemarivanje pokajanja i dobrovoljne poslušnosti doneće savremenim ljudima isto tako ozbiljne posledice kao i nekadašnjem Izrailju! Postoji granica preko koje se Gospodnje kazne više ne mogu odlagati! Opustošenje Jerusalima u Jeremijine dane je svečana opomena savremenom Izrailju da se saveti i opomene koje dobija preko Božjih izabranih oruđa ne mogu nekažnjeno odbacivati!

Jeremijina poruka sveštenicima i narodu izazvala je mržnju mnogih. Vikali su na njega bučno optužujući: »Zašto prorokova u ime Gospodnje, govoreći: ovaj će dom biti kao Silom, i ovaj će grad opusteti da neće u njemu niko živeti? I skupi se sav narod na Jeremiju u dom Gospodnji.« (Jeremija 26,9) Sveštenici, lažni proroci i narod gnevno su ustali na onoga koji im nije govorio mile stvari, niti je proricao prevare. Božja poruka bila je prezrena, a Božji sluga našao se u smrtnoj opasnosti.

Izveštaji o Jeremijinim rečima stigli su do judejskih knezova koji su požurili iz carske palate u Hram da sami saznaju istinu o svemu. »I rekoše sveštenici i proroci knezovima i svemu narodu, govoreći: ovaj je čovek zaslužio smrt, jer prorokova protiv ovoga grada, kao što čuste svojim ušima!« (Jeremija 26,11) Međutim, Jeremija je hrabro stao pred knezove i pred narod i rekao: »Gospod me posla da prorokujem protiv ovoga doma i protiv ovoga grada sve što čuste. Zato popravite puteve svoje i dela svoja, i poslušajte reč Gospoda, Boga svojega, i sažaliće se Gospodu sa zla koja je izrekao na vas. A ja, evo sam u vašim rukama, činite od mene što mislite da je dobro i pravo! Ali, znajte zacelo, ako me ubijete, krv pravu svalićete na sebe i na ovaj grad i na stanovnike njegove, jer doista Gospod me posla k vama da govorim sve ove reči da čujete!« (Jeremija 26,12–15)

Da se uplašio pretnji onih koji su se nalazili u vrhu vlasti, prorokova poruka ostala bi bez uticaja, a on sam izgubio bi život; ali, hrabrost kojom je izrekao svečanu opomenu izazvala je poštovanje naroda i osigurala mu naklonost izrailjskih knezova. Oni su počeli da se prepiru sa sveštenicima i lažnim prorocima, dokazujući im da bi krajnje mere koje su predlagali bile potpuno nerazumne i njihove reči uticale su na misli naroda. Tako je Bog podigao ljude koji su odbranili Njegovog slugu.

Starešine su se, dakle, ujedinile u protestu protiv odluke sveštenika o Jeremijinoj sudbini. Naveli su slučaj Miheja, koji je preorekao kazne nad Jerusalimom, govoreći: »Sion će se preorati kao njiva, i grad će Jerusalim biti gomila kamenja, i gora ovoga doma visoka šuma!« Zatim su upitali: »Je li ga zato ubio Jezekija, car Judin, i sav Juda? Nije li se pobojao Gospoda i molio se Gospodu? I Gospodu se sažali radi zla koje beše izrekao na njih. Mi, dakle, činimo veliko zlo dušama svojim!« (Jeremija 26,18.19)

Tako su molbe ovih uticajnih ljudi spasle proroku život, iako bi ga mnogi među sveštenicima i lažnim prorocima, nesposobni da podnesu istinine optužbe koje je izgovarao, rado osudili na smrt pod izgovorom da je dizao bunu.

Od dana kada je bio pozvan u službu pa sve do kraja, Jeremija je stajao pred Judom kao »stražara i kao grad« koje gnev ljudi nije mogao da savlada. Gospod je unapred opomenuo svoga slugu: »I udaraće na tebe, ali te neće nadvladati, jer sam ja s tobom da te čuvam i izbavljam, govori Gospod. I izbaviću te iz ruku zlih ljudi, i iskupiću te iz ruku nasilničkih.« (Jeremija 6,27; 15,20.21)

Po prirodi bojažljiv i spreman na povlačenje, Jeremija je čeznuo za mirom i životnim spokojstvom u usamljenosti, kada više neće morati da gleda upornu nepopravljivost svoga dragog naroda. Njegovo zabrinuto srce kidalo se zbog posledica koje će greh doneti. »O da bi glava moja bila voda, a oči moje izvori suzni! Pa da plačem danju i noću za pobijenima od kćeri naroda mojega«, gorko je plakao. »O da mi je u pustinji stanak putnički! Da ostavim narod svoj i da otidem od njih, jer su svi preljubočinci, zbor nevernički!« (Jeremija 9,1.2)

Morao je da podnese surova ruganja. Njegova osetljiva duša mnogo puta bila je probadana strelama poruge koje su upućivali oni koji su prezirali njegovu vest i olako shvatali njegovo nastojanje da ih obrati Bogu. Sam je rekao: »Postah podsmeš svemu narodu svojemu, i pesma njihova po celi dan!« »Na podsmeš sam svaki dan, svako mi se podsmeva!« »Svi koji bejahu u miru sa mnom, vrebaju da posrnem: da ako se prevari, te ćemo ga nadvladati, i osvetićemo mu se!« (Pláč 3,14; Jeremija 20,7.10)

Međutim, verni prorok svakoga dana dobijao je novu snagu da izdrži. »Ali je Gospod sa mnom kao strašan junak, zato će se spotaknuti oni koji me gone, i neće nadvladati; posramiće se vrlo, jer neće biti srećni, sramota večna neće se zaboraviti.« »Pevajte Gospodu, hvalite Gospoda, jer izbavi dušu siromahu iz ruke zlikovačke!« (Jeremija 20,11.13)

Iskustva kroz koja je prolazio u danima svoje mladosti i u kasnijim godinama svoje službe, naučila su ga da »put čovečji nije u njegovoj vlasti niti je čoveku koji hodi u vlasti da upravlja koracima svojim«. Naučio je da se moli: »Ukoravaj me, Gospode, ali s merom, ne u gnevu svom, da me ne bi zatro!« (Jeremija 10,23.24)

Kada je bio pozivan da ispije čašu nevolja i bola, kada je bio u iskušenju da u svojoj bedi kaže: »Propade sila

moja i nadanje moje od Gospoda«, sećao se Božjih blagoslova koje je dobijao i pobedonosno uzvikivao: »Milost je Gospodnja što ne izgibosmo sasvim, jer milosrđa njegova nije nestalo. Ponavlja se svako jutro, velika je vera tvoja. Gospod je deo moj, govori duša moja, zato ću se u njega uzdati. Dobar je Gospod onima koji ga čekaju, duši koja ga traži! Dobro je mirno čekati spasenje Gospodnje!« (Pláč 3,18.22–26)

35 poglavlje

PROPAST SE PRIBLIŽAVA

U vreme prvih godina Joakimove vladavine, mnogi znaci pokazivali su da se propast približava, da će se reč Gospodnja, objavljena preko proroka, uskoro ispuniti. Asirska imperija na severu, dugo nadmoćna, gubila je svoju vlast nad narodima. Egipat na jugu, u čiju se silu judejski car uzaludno uzdao, zadobiće uskoro odlučujući udarac. Neočekivano za sve, nova svetska sila, vavilonska imperija, uzdići će se na istoku i brzo zadobiti prevlast nad drugim narodima.

Još samo nekoliko kratkih godina i vavilonski car biće upotrebljen kao oruđe Božjega gneva protiv tvrdovratog Jude. Nekoliko puta Jerusalim će opkoljavati i zauzimati Navuhodonosorove napadačke vojske. Četa za četom, u početku samo nekoliko ljudi, a kasnije i hiljade i desetine hiljada, biće odvođene u zarobljeništvo u zemlju Senar, da tamo žive u prisilnom izgnanstvu. Joakim, Joakin, Sedekija – svi ovi judejski carevi, jedan za drugim, postajaće vazali vavilonskog vladara, i jedan za drugim ustajati protiv njega. Oštre i sve oštrije kazne biće primenjivane protiv buntovnog naroda, sve dok na kraju cela zemlja ne bude opustošena, Jerusalim razrušen i spaljen ognjem, Hram koji je Solomun sagradio razoren, a Judino carstvo oboreno da se više nikada ne uzdigne do položaja koji je nekada zauzimalo među narodima na Zemlji.

Ta nesigurna vremena, tako bremenita opasnostima po izrailjski narod, bila su obeležena mnogim porukama koje je Nebo slalo preko Jeremije. Tako je Gospod dao sinovima Judinim široke mogućnosti da se oslobode neprikladnih saveza sa Egipćanima i time izbegnu sukob s vavilonskim vladarima. Kada su opasnosti neposrednije zapretile, poučavao je narod uz pomoć niza dramskih prikaza, nadajući se da će tako razbuditi njihovu svest o odgovornosti pred Bogom, i da će ih pokrenuti da razviju prijateljske odnose s vavilonskom vladom.

Da bi naglasio važnost stroge poslušnosti Božjim zahtevima, Jeremija je okupio sinove Rihavove u jednoj prostoriji Hrama i postavio pred njih vino, pozivajući ih da piju. Kao što se i moglo očekivati, naišao je na otpor i odlučno odbijanje. Sinovi Rihavovi su odrešito izjavili: »Nećemo piti vina, jer Jonadav, sin Rihavov, otac naš, zabranio nam je, rekavši: ne pijte vina, ni vi ni sinovi vaši dovek!«

»Tada dođe reč Gospodnja Jeremiji, govoreći: ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: idi i reci Judejcima i Jerusalimljanima: zar nećete da primite nauke da slušate reči moje, govori Gospod? Izvršuju se reči Jonadava, sina Rihavova, koji zabrani sinovima svojim da ne piju vina, i ne piju vina do danas, nego slušaju zapovest oca svojega.« (Jeremija 35,6.12–14)

Bog je na taj način pokušao da naglasi oštru razliku između poslušnosti sinova Rihavovih i neposlušnosti i buntovništva svoga naroda. Sinovi Rihavovi slušali su zapovest svoga oca i zato sada nisu prihvatili da budu navedeni na prestup. Međutim, sinovi Judini nisu poslušali reči Gospodnje i zato će morati da podnesu Njegove

oštre kazne.

»A ja vam govorih zarana jednako, i vi me ne poslušaste«, objavio je Gospod, »i slah k vama sve sluge svoje proroke zarana, jednako govoreći: vratite se svaki sa svoga puta zloga, i popravite dela svoja, i ne idite za drugim bogovima služeći im, pa ćete ostati u zemlji koju sam dao vama i ocima vašim, ali ne prignuste uha svojega niti me poslušaste. Da, sinovi Jonadava, sina Rihavova, izvršuju zapovest oca svojega što im je zapovedio, a taj narod ne sluša mene. Zato ovako veli Gospod, Bog nad vojskama, Bog Izrailjev: evo, ja ću pustiti na Judu i na sve stanovnike jerusalimske sve zlo što izrekoh za njih, jer im govorih, a oni ne poslušашe, i zвах ih, a oni se ne odazvaše!« (Jeremija 35,14–17)

Kada im srca omekšaju i kada se pokore uticaju Svetoga Duha, ljudi su spremni da poslušaju savet; ali, kada uporno odbacuju prekore sve dok njihova srca ne otvrdnu, Gospod tada dozvoljava da ih vode drugi uticaji. Odbijajući istinu, prihvataju laž, i ona im postaje zamka, vodeći ih u propast.

Bog je pozivao Judejce da ne izazivaju Njegov gnev, ali Ga oni nisu slušali. Presuda protiv njih konačno je bila izrečena. Kao zarobljenici biće odvedeni u Vavilon. Haldejci će biti upotrebljeni kao oruđe kojim će Bog kazniti svoj neposlušni narod. Patnje ljudi u Judi trebalo je da budu srazmerne svetlosti koju su dobili i opomenama koje su prezreli i odbacili. Gospod je dugo odlagao svoje sudove, ali sada će ih pohoditi svojim nezadovoljstvom, ulažući poslednji napor da ih zaustavi na njihovom zlom putu.

Domu sinova Rihavovih bio je obećan trajni blagoslov. Prorok je izjavio: »Što slušate zapovest Jonadava, oca svojega, i držite sve zapovesti njegove i činite sve kako vam je zapovedio, zato, ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev, neće nestati Jonadavu, sinu Rihavovu, čoveka koji bi stajao preda mnogom dovezka.« (Jeremija 35,18.19) Tako je Bog poučio svoj narod da će se vernost i poslušnost vratiti Judi u obliku blagoslova, isto onako kao što su sinovi Rihavovi bili blagosloveni zato što su poslušali zapovesti svoga oca.

Ova pouka je namenjena i nama. Ako su zahtevi dobroga i mudroga oca, koji se poslužio najboljim i najuspešnijim sredstvom da sačuva svoje potomstvo od zala neumerenosti, bili dostojni strogog poštovanja, onda je sigurno da Božji autoritet treba mnogo više poštovati, jer i On je svetiji od čoveka. Naš Stvoritelj i naš Zapovednik, neograničen u svojoj moći, strašan u svojim sudovima, na svaki način se trudi da ljudi uvide svoje grehe i da se pokaju. Glasom svojih slugu objavljuje opasnosti kojima se izlažu neposlušni; upućuje opomene i uporno osuđuje greh. Pripadnici Njegovog naroda uživaju blagostanje jedino Njegovom milošću, uz budno straženje Njegovih izabranih oruđa. On ne može podpirati i štiti ljude koji odbacuju Njegove savete i preziru Njegove opomene. Za neko vreme On može da odloži svoje osvetničke sudove; ali ne može zauvek zadržavati svoju ruku.

Sinovi Judini su se ubrajali među ljude o kojima je Gospod rekao: »Bićete mi carstvo svešteničko i narod svet!« (2. Mojsijeva 19,6) Jeremija u toku svoje službe nikada nije zanemarivao životnu važnost svetosti srca u različitim životnim okolnostima, a posebno u službi najsvetijem Bogu. Jasno je predvideo propast carstva i rasejavanje stanovnika Jude po narodima, ali očima vere iza svega toga gledao je u vreme obnavljanja. U njegovim ušima odjekivalo je božansko obećanje: »I ostatak ovaca svojih ja ću skupiti iz svih zemalja u koje ih razagnah, i vratiću ih u torove njihove... gle, idu dani, govori Gospod, u koje ću podignuti Davidu Klicu pravednu, koja će carovati i biti srećna i činiti sud i pravdu na zemlji. U njegove dane spašće se Juda, i Izrailj će stanovati u miru, i ovo je ime kojim će se zvati: Gospod, pravda naša!« (Jeremija 23,3–6)

Proročanstva o sudu koji dolazi tako su bila pomešana s obećanjima o konačnom i slavnom izbavljenju. Oni koji odluče da učine mir s Bogom i žive svetim životom usred sveopšteg otpada, primiće snagu da izdrže svaku nevolju i biće osposobljeni da silno svedoče za Boga. Izbavljenje koje im je darovano, nadmašiće slavom u vekovima koji će doći, ono koje je bilo učinjeno sinovima Izrailjevim u vreme izlaska iz Egipta. Gospod je preko svog proroka govorio da idu dani »u koje se više neće govoriti tako da je živ Gospod koji je izveo sinove Izrailjeve iz zemlje Misirske, nego tako da je živ Gospod koji je izveo i doveo seme doma Izrailjeva iz severne zemlje i iz svih zemalja u koje ih bejah razagnao. I oni će sedeti u svojoj zemlji.« (Jeremija 23,7.8) Takva sjajna proročanstva izricao je Jeremija u vreme završnih godina istorije judejskog carstva, upravo u vreme kada su Vavilonjani učvršćivali svoju sveopštu prevlast, kada su čak i oko zidina Siona razmeštali svoje armije!

Kao prekrasna muzika odjekivala su ova obećanja o izbavljenju u ušima onih koji su ostali čvrsti u svom služenju Gospodu. U domovima uticajnih i siromaha, u kojima su još poštovani saveti Boga koji drži zavet svoj, reči proroka bile su stalno ponavljane. Čak su i deca bila duboko pokrenuta pa su u njihovim mladim i prijemčivim umovima ostajala trajna sećanja.

U vreme Jeremijine službe, savesno poštovanje zapovesti Svetog pisma, upravo je pružilo Danilu i njegovim drugovima priliku da pravog Boga uzdignu pred narodima na Zemlji. Pouke koje su ta jevrejska deca dobila u domu svojih roditelja, ojačale su njihovu veru i učvrstile ih u služenju živome Bogu, Stvoritelju neba i Zemlje.

Kada je, u početku Joakimove vladavine, Navuhodonosor prvi put opkolio i zauzeo Jerusolim i odveo Danila i njegove drugove, zajedno sa ostalima koji su bili posebno odabrani da služe na vavilonskom dvoru, vera jevrejskih zarobljenika bila je stavljena na najveću probu. Međutim, oni koji su naučili da se oslanjaju na Božja obećanja, ustanovili su da su im ona potpuno dovoljna u svim iskustvima kroz koja su morali da prolaze u toku svog boravka u tuđoj zemlji. Pisma su im poslušila i kao vodič i kao oslonac.

Kao tumač značenja sudova koji su počeli da pogađaju Judu, Jeremija je plemenito ustao u odbranu Božje pravednosti i Njegovih milostivih namera, koje su izražene i preko Njegovih najoštrijih ukora. Prorok je neumorno radio. Željnan da dosegne sve društvene slojeve, proširio je područje svog delovanja na teritorije izvan Jerusolima, često posećujući različite delove carstva.

Jeremija je prilikom svojih svedočenja Crkvi, stalno pozivao na učenje knjige Zakona koja je bila tako visoko uzdizana i slavljena u toku Josijine vladavine. On je na novi način naglašavao važnost održavanja zavetnog odnosa sa milostivim i sažaljivim Bićem koje je sa visina Sinaja izgovorilo propise Dekaloga. Jeremijine reči opomene i pozivanja stizale su u sve krajeve carstva, tako da su svi imali priliku da saznaju šta Bog želi da učini s narodom.

Prorok je objasnio činjenicu da naš nebeski Otac dozvoljava svojim sudovima da se izliju da »poznaju narodi da su ljudi«. (Psalam 9,20) Bog je unapred opomenuo svoj narod: »Ako mi uzidete nasuprot i ne budete hteli da me slušate... i ja ću vama s gnevom ići nasuprot... i rasejaću vas po narodima, i učiniću da vas gone golim mačem i zemlja će vaša biti pusta i gradovi vaši raskopani.« (3. Mojsijeva 26,21.28.33)

U isto vreme kada su poruke o propasti, koja se približava, bile objavljivane knezovima i narodu, njihov vladar Joakim, od koga se očekivalo da bude mudar duhovni vođa, da prednjači u priznavanju grehova, u reformama i dobrim delima, provodio je svoje vreme u sebičnim zadovoljstvima. »Sagradiću sebi veliku kuću i prostrane kleti«, odlučio je on, i ta kuća, »obložena kedrom i omazana crvenilom« (Jeremija 22,14), bila je sagrađena novcem i radnom snagom, koje je osigurao prevarama i nasiljem.

Gnev proroka se rasplamsao i on je nadahnuto izgovorio osudu nad nevernim vladarem: »Teško onome koji gradi svoju kuću ne po pravdi, i kleti svoje ne po pravici, koji se služi bližnjim svojim ni za što i plate za trud njegov ne daje mu... Hoćeš li carovati kad se mešaš s kedrom? Otac tvoj nije li jeo i pio? kad činjaše sud i pravdu, tada mu bejaše dobro. Davaše pravicu siromahu i ubogome, i bejaše mu dobro; nije li to poznavati me? govori Gospod.

Ali oči tvoje i srce tvoje idu samo za tvojim dobitkom i da prolivaš krv pravu i da činiš nasilje i krivdu.

Zato ovako veli Gospod za Joakima sina Josije cara Judina: neće naricati za njim; jaoh brate moj! ili: jaoh sestro! neće naricati za njim; jaoh gospodaru! ili: jaoh slavo njegova!

Pogrebom magarećim pogrepšće se, izvući će se i baciće se iza vrata jerusalimskih.« (Jeremija 22,13–19)

Za samo nekoliko godina ova strašna kazna zadesiće Joakima, ali Gospod je u svojoj milosti prvo obavestio nepokajani narod o svojoj čvrstoj nameri. Četvrte godine Joakimovove vladavine, rekao je »Jeremija prorok svemu narodu Judinu i svim stanovnicima jerusalimskim«, da su prezreli sve njegove poruke, naglašavajući ujedno da je već mnogo godina, »od trinaeste godine Josije... do danas« bio svedok Božje želje da ih spase (Jeremija 25,2.3). Sada im je bila upućena nova reč Gospodnja:

»Zato ovako veli Gospod nad vojskama: što ne poslušaste moje reči, evo, ja ću poslati po sve narode severne i po Navuhodonosora, cara vavilonskoga, slugu svojega, i dovešću ih na tu zemlju i na stanovnike njene, i na sve te narode okolne, koje ću zatrti, i učiniću da budu čudo i podsmeš i pustoš večna. I učiniću da nestane među njima glasa radosna i glasa vesela, glasa ženikova i glasa nevestina, lupe od žrvanja i svetlosti od žiška. I sva će ta zemlja biti pustoš i čudo, i ti će narodi služiti caru vavilonskom sedamdeset godina.« (Jeremija 25,8–11)

Iako je osuda na propast bila jasno proglašena, mnoštvo koje je slušalo proroka jedva je shvatalo njeno strašno značenje. Da bi poruka ostavila dublji utisak, Gospod se potrudio da je slikovito prikaže. Naredio je Jeremiji da sudbinu naroda uporedi sa ispijanjem čaše vina Božjega gneva. Među prvima koji će piti iz čaše nevolja trebalo je da budu »Jerusolim i gradovi Judini i carevi njegovi i knezovi njegovi«. Trebalo je i drugi da piju iz iste čaše »Faraon, car Misirski, sluge njegove i knezovi njegovi i i sav narod njegov« i još mnogi drugi narodi na Zemlji, sve dok se ne ispuni Božja namera. (Vidi: Knjiga proroka Jeremije, 25. poglavlje!)

Da bi još bolje prikazao prirodu kazni koje će se brzo izliti, prorok je trebalo da uzme »nekoliko starešina narodnih i starešina sveštenećkih«, da ode u »u dolinu sina Enomova«, da tamo, pošto opiše Judin otpad, »razbije sud lončarski« i u ime Gospoda, čiji je sluga objavi: »Tako ću razbiti taj narod i taj grad kao što se razbio sud lončarski koji se više ne može popraviti!«

Prorok je učinio kako mu je bilo naređeno. Kad se vratio u grad, otišao je u predvorje Hrama i pred celim narodom objavio: »Ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: evo, ja ću pustiti na taj grad i na sve gradove njegove sve zlo koje izrekoh na njega, jer otvrdnuše vratom svojim da ne slušaju reči moje!« (Vidi:

Knjiga proroka Jeremije, 19. poglavlje!)

Prorokove reči, umesto da izazovu priznanje i pokajanje, raspalile su gnev visokih predstavnika vlasti, i Jeremija je bio lišen slobode. Prorok, iako u tamnici i okovan, ipak je nastavio da objavljuje nebeske poruke onima oko sebe. Progonstva nisu mogla da utišaju njegov glas. Reč istine, kazao je on, »bi u srcu mom kao oganj razgoreo, zatvoren u kostima mojim, i umorih se zadržavajući ga, i ne mogoh više!« (Jeremija 20,9)

Gospod je nekako u to vreme zapovedio Jeremiji da u pisanom obliku sačuva poruke koje je želeo da uputi onima do čijeg spasenja je njegovom sažaljivom srcu bilo toliko stalo. »Uzmi knjigu«, rekao je Gospod svome sluzi, »i napiši u nju sve reči koje sam ti rekao za Izrailja i Judu i za sve narode otkako ti počeh govoriti, od vremena Josijina, do danas; eda bi čuo dom Judin sve zlo koje im mislim učiniti i vratio se svaki sa svoga zloga puta, da bih im oprostio bezakonje i greh njihov.« (Jeremija 36,2.3)

Poslušao toj zapovesti, Jeremija je pozvao u pomoć svog vernog prijatelja, pisara Varuha, i izdiktirao mu »sve reči Gospodnje koje mu govori«. (Jeremija 36,4) Te reči bile su pažljivo zabeležene na svitku pergamenta, i predstavljale su svečani ukor za greh, opomenu o sigurnim posledicama trajnog otpada, i ozbiljan poziv na odbacivanje svakog zla.

Kada je spis bio gotov, Jeremija, koji se još nalazio u tamnici, poslao je Varuha da pročita rukopis pred mnoštvom koje se okupilo u Hramu povodom nacionalnog dana posta, »pete godine Joakima, sina Josijina, cara Judina, meseca devetoga«. Prorok je izrazio nadu: »Ne bi li, moleći se, pripali ka Gospodu i vratili se svaki sa svojega puta zloga, jer je velik gnev i jarost što je Gospod izrekao na ovaj narod!« (Jeremija 36,9.7)

Varuh je poslušao i pročitao rukopis pred celim Judinim narodom. Kasnije su pisara pozvali i pred knezove da iste reči pročita i njima. Oni su ga saslušali s velikim zanimanjem i obećali da će obavestiti cara o svemu što su čuli, ali su mu dali savet da se sakrije, jer su se bojali da će car odbaciti svedočanstvo i pokušati da pobije one koji su pripremili i razneli poruku.

Kada su knezovi objavili caru Joakimu reči koje im je pročitao Varuh, on je smesta naredio da knjigu donesu pred njega i da je glasno pročitaju. Jedan od carskih službenika, po imenu Judije, uzeo je rukopis i počeo da čita reči ukora i opomene. Vreme je bilo zimsko, pa su se car i njegovi doglavnici, knezovi Judini, okupili oko otvorene vatre. Judije je uspeo da pročita samo mali deo rukopisa pre nego što je car, ne pomišljajući da zadrhti pred opasnošću, koja je zapretila njemu i njegovom narodu, uhvatio knjigu i u provali gneva »isekao je nožem pisarskim i bacio u oganj na žeravicu, te izgore sva knjiga ognjem na žeravici«. (Jeremija 36,23)

Ni car ni njegovi knezovi nisu se uplašili niti su »razderali svoje haljine«. Međutim, neki od knezova »moljahu cara da ne pali knjigu, ali ih on ne poslušao«. Kada je rukopis bio uništen, gnev pokvarenoga cara ustremio se na Jeremiju i Varuha, za koje je odmah poslao stražu da ih dovede, »ali ih sakri Gospod«. (Jeremija 36,24–26)

Privlačeći pažnju vernika u Hramu, knezova i cara, na pisane savete u nadahnutom rukopisu, Bog je milostivo pokušao da za njihovo dobro opomene sinove Judine: »Eda bi čuo dom Judin sve zlo koje im mislim učiniti i vratio se svaki sa svoga zloga puta, da bih im oprostio bezakonje i greh njihov!« (Jeremija 36,3) Bog žali ljude koji se bore, nesposobni da sagledaju svoju izopačenost; On se trudi da prosvetli njihov potamneli razum, šaljući im ukore i pretnje, sračunate da pokrenu makar one najplemenitije među njima da postanu svesni svog neznanja i da se postide svojih zabluda. On se trudi da pomogne samozadovoljnima da postanu nezadovoljni svojim taštima dostignućima i, usko povezujući se s Nebom, počnu da teže za duhovnim blagoslovima.

Bog ne planira da pošalje poslanike koji će se umiljavati i laskati grešnicima; On ne šalje nikakve poruke mira da bi uljuljkao neposvećene nekom telesnom sigurnošću. Umesto toga, On stavlja teške terete na savest zločinca i probada njegovu dušu oštrim strelama osvedočenja. Službeni anđeli objavljuju takvome strašne Božje sudove da bi produbili njegovu svest o potrebi i da bi ga podstakli da očajnički uzvikne: »Šta mi treba činiti da se spasem?« (Dela 16,30) Međutim, Ruka koja obara u prah, koja ukorava greh i posramljuje oholost i častoljublje, ista je Ruka koja podiže pokajnika i onoga koji je skrušena srca. Onaj isti koji je dozvolio da se kazne izlivaju, s najdubljim saosećanjem pita: »Šta hoćeš da ti učinim?«

Čovek koji je zgrešio protiv svetog i milostivog Boga ne može da učini ništa bolje i plemenitije nego da se iskreno pokaje i u suzama i gorčini svoje duše prizna svoje zablude. To i Bog očekuje od njega; On ne prihvata ništa manje od slomljenog srca i poniznog duha. Međutim, car Joakim i njegovi knezovi, u svojoj oholosti i nadmenosti, odbili su Božji poziv. Nisu hteli da poslušaju opomenu niti da se pokaju. Milostiva prilika, koja im je bila pružena u vreme spaljivanja svetog spisa, bila je njihova poslednja prilika. Bog je objavio da će ih izložiti strašnoj osveti ukoliko i tada odbiju da poslušaju Njegov glas. Oni su zaista odbili da poslušaju, i On je najavio da će izliti svoje konačne sudove protiv Jude, da će svojim posebnim gnevom pohoditi čoveka koji se oholo podigao protiv Svemogućega.

»Ovako veli Gospod za Joakima, cara Judina: neće imati nikoga ko bi sedeo na prestolu Davidovu, i mrtvo

će telo njegovo biti bačeno na pripeku obdan i na mraz obnoć. Jer ću pohoditi njega i seme njegovo i sluge njegove za bezakonje njihovo, i pustiću na njih i na stanovnike jerusalimske i na Judejce sve zlo za koje im govorih.« (Jeremija 36,30.31)

Spaljivanjem rukopisa nije se sve završilo. Pisanih reči mogli su se lakše osloboditi nego ukora i opomena koje su one sadržale i skorih kazni, koje je Bog izrekao protiv buntovnog Izrailja. Međutim, čak se i pisana reč ponovo pojavila. Gospod je naredio svome sluzi: »Uzmi opet drugu knjigu i napiši u nju sve pređašnje reči koje behu u prvoj knjizi, koju sažeže Joakim, car Judin!« Izveštaj o proročanstvima koja su se odnosila na Judu i Jerusolim bio je pretvoren u pepeo; ali reči su i dalje živele u Jeremijinom srcu, kao »oganj koji sažiže« i proroku je bilo dozvoljeno da obnovi ono što je čovekov gnev uzaludno pokušao da uništi.

Uzevši drugi svitak, Jeremija ga je dao Varuhu, koji »napisa u njega iz usta Jeremijinih sve reči što behu u onoj knjizi koju sažeže Joakim, car Judin, ognjem; i još bi dodano onima mnogo onakvih reči«. (Jeremija 36,28.32) Čovekov gnev pokušao je da onemogući delovanje Božjeg proroka, ali upravo ono sredstvo kojim se Joakim poslužio da ograniči uticaj Gospodnjeg sluge, pružilo mu je još jednu priliku da objasni božanske zahteve.

Duh protivljenja ukorima, koji je prouzrokovao progon i zatvaranje Jeremije, i danas postoji. Mnogi odbijaju da poslušaju ponovljene opomene, radije slušajući lažne učitelje koji laskaju njihovoj taštini i zatvaraju oči pred njihovim zločinima. Takvi neće imati sigurno utočište u dan nevolje, neće dobiti nikakve pomoći sa Neba. Božje izabrane sluge treba hrabro i strpljivo da se suočavaju s patnjama i nevoljama koje im padaju u deo zbog kleveta, odbacivanja i neshvatanja. Oni i dalje treba verno da obavljaju posao koji im je Bog poverio, uvek imajući na umu proroke iz starine, Spasitelja čovečanstva i Njegove apostole, jer su i oni trpeli zlostavljanja i progona Reči radi.

Bog je želeo da Joakim poslušava Jeremijine savete da zadobije Navuhodonosorovu naklonost i tako izbegne mnogo bola. Mladi car položio je zakletvu vernosti vavilonskom vladaru i da je ostao veran svom obećanju zadobio bi poštovanje nezabožaca i tako omogućio sebi dragocenu priliku da doprinese obraćenju duša.

Prezirujući neuobičajene prednosti, koje su mu bile ponuđene, judejski car svojevolejno je krenuo putem koji je sam izabrao. Prekršio je časnu reč koju je dao vavilonskom vladaru i pobunio se protiv njega. To je njega i njegovo carstvo dovelo u vrlo neugodan položaj. Protiv njega su bile poslone »čete Haldejske i čete Sirske i čete Moavske i čete sinova Amonovih«, a on je morao bespomoćno da posmatra kako mu pljačkaši uništavaju zemlju (2. O carevima 24,2). U roku od nekoliko godina nečasno je završio svoju zlosrećnu vladavinu, odbačen od Neba, omrznut od naroda, prezren od vavilonskih upravljača čije je poverenje izneverio, a sve to kao rezultat fatalnog odbacivanja božanskih planova, koji su mu bili otkriveni preko Božjeg izabranog poslanika.

Joahin, poznat i kao Jehonija ili Honija, Joakimov sin, sedeo je na prestolu samo tri meseca i deset dana i onda se predao haldejskim četama koje su, zbog pobune judejskog vladara, još jednom opsedale osuđeni grad. Tom prilikom Navuhodonosor je odveo »Joahina u Vavilon, i majku carevu i žene careve i dvorane njegove i glavare zemaljske«, ukupno nekoliko hiljada duša, zajedno sa hiljadom »drvodelja i kovača«. S njima je vavilonski car poneo »sve blago doma Gospodnjega i blago doma carskoga«. (2. O carevima 24,15.16.13)

Judejskom carstvu, slomljene moći i lišenom snage u ljudima i blagu, ipak je bilo dozvoljeno da i dalje postoji kao posebna država. Na njeno čelo Navuhodonosor je postavio Mataniju, mlađeg Josijinog sina, promenivši mu ime u Sedekija.

36 poglavlje

POSLEDNJI JUDEJSKI CAR

Sedekija je na početku svoje vladavine uživao puno poverenje vavilonskog cara, jer je imao uz sebe iskusnog savetnika, proroka Jeremiju. Da se časno ponašao prema Vaviloncima i da je slušao poruke koje mu je Bog slao preko Jeremije, sačuvao bi poštovanje mnogih ljudi na visokim položajima i imao priliku da im prenosi znanje o pravom Bogu. Tako bi i izgnanici u Vavilonu došli u povoljniji položaj i dobili mnoge povlastice; Božje ime bilo bi slavljeno blizu i daleko, a oni koji su ostali u zemlji Judinoj izbegli bi strašne nevolje koje su ih konačno zadesile.

Sedekija i svi Judejci, uključujući i one koji su bili odvedeni u Vavilon, preko Jeremije dobili su savet da se mirno pokore privremenoj vlasti svojih upravljača. Posebno je bilo važno da oni koji su bili u izgnanstvu teže za mirom u zemlji u koju su bili odvedeni. Međutim, to se suprotilo sklonostima ljudskog srca. Sotona je koristeći okolnosti, učinio da se u narodu, i u Jerusalimu i u Vavilonu, pojave lažni proroci koji su objavljivali da će okovi ropstva uskoro biti raskinuti i da će biti obnovljen nekadašnji ugled naroda.

Prihvatanje tih laskavih proročanstava navelo bi i cara i izgnanike na kobne postupke i omelo milostive namere koje je Bog imao s njima. Da ne bi došlo do ustanka i velikih patnji, Gospod je zapovedio Jeremiji da se bez oklevanja suoči s krizom, iznoseći judejskom caru sigurne posledice pobune. Izgnanike je takođe, upozorio pismima da se ne zavaravaju nadom da im je izbavljenje blizu. Pozivao ih je: »Nemojte da vas varaju vaši proroci što su među vama i vaši vrači, i ne gledajte na sne svoje što sanjate.« (Jeremija 29,8) U vezi sa tim, napomenuo im je da Gospod namerava da obnovi Izrailj, kada istekne sedamdeset godina robovanja, najavljenih preko Njegovih vesnika.

Bog je nežno saučestvujući upoznao svoj narod s planovima koje je imao za Izrailj! On je znao da će ako poslušaju lažne proroke i počnu da očekuju skoro izbavljenje, njihov položaj u Vavilonu postati vrlo težak. Svaki nemir u njihovoj sredini ili neposlušnost s njihove strane pojačali bi budnost vlasti, izazvali surovu reakciju Haldejaca i doveli do daljih ograničavanja njihovih prava. Patnje i nevolje bile bi posledica. Tražio je od njih da se mirno pokore svojoj sudbini i da svoje robovanje učine što podnošljivijim; dao im je i sledeći savet: »Gradite kuće i sedite u njima, sadite vrtove i jedite rod njihov... i tražite dobro gradu u koji vas preselih i molite se za njega Gospodu, jer u dobru njegovu biće i vama dobro!« (Jeremija 29,5–7)

Među lažnim učiteljima u Vavilonu bila su i dva čoveka koji su se smatrali svetima, iako su živeli nedoličnim životom. Jeremija je osudio zla dela tih ljudi i otkrio im opasnosti koje im prete. Ljuti zbog prekora, pokušali su da se usprotive delovanju pravog proroka, nagovarajući ljude da odbace njegove reči i da se ponašaju suprotno Božjem savetu da se pokore vavilonskom caru. Gospod je preko Jeremije posvedočio da će ta dvojica lažnih proroka biti predana u ruke Navuhodonosoru i ubijena u njegovoj prisutnosti. Nije dugo potrajalo, a ovo proročanstvo doslovno se ispunilo.

Sve do kraja vremena pojavljiće se ljudi koji će unositi zabunu i buntovnost među one koji sebe smatraju predstavnicima pravog Boga. Oni koji proriču laž pozivaće ljude da se neozbiljno odnose prema grehu. Kada strašne posledice njihovih zlih dela postanu vidljive, trudiće se, koliko im to bude bilo moguće, da one koji su ih verno opominjali proglase odgovornima za svoje teškoće, kao što su Jevreji optuživali Jeremiju za svoje nesreće. Međutim, isto onako kao što su se Gospodnje reči u stara vremena pokazale dostojnim poverenja, tako će se i danas potvrditi verodostojnost Njegovih poruka.

Od samog početka, Jeremija je dosledno preporučivao narodu da se pokori Vavilonjanima. Taj savet nije bio upućen samo Judi, već i mnogim okolnim narodima. U toku prvih dana Sedekijine vladavine, poslanici vladara Edoma, Moava, Tira i drugih naroda, posetili su judejskog cara da vide da li je po njegovom mišljenju došlo vreme da se zajednički pobune i da li će im se on pridružiti u borbi protiv vavilonskog cara. Dok su poslanici čekali odgovor, reč Gospodnja došla je Jeremiji kao naredba: »Načini sebi sveze i jaram, i metni sebi oko vrata. Potom, pošlji ih caru Edomskom i caru Moavskom i caru sinova Amonovih i caru Tirskom i caru Sidonskom po poslanicima koji će doći u Jerusalim Sedekiji, caru Judinu!« (Jeremija 27,2.3)

Jeremiji je bilo naređeno da pozove poslanike da obaveste svoje vladare da ih je Gospod predao u ruke Navuhodonosoru, caru vavilonskom, i da treba da služe »njemu i sinu njegovu i unuku njegovu dokle dođe vreme i njegovoj zemlji«. (Jeremija 27,7)

Pored toga, rekao je poslanicima da svojim vladarima objave da će, ukoliko odbiju da služe vavilonskom caru biti kažnjavani »mačem i glađu i pomorom« sve dok ne budu istrebljeni. Posebno treba da se čuvaju učenja lažnih proroka koji će drukčije govoriti. Gospod je objavio: »Ne slušajte, dakle, proroka svojih ni vrača svojih ni sanjača svojih ni gatara svojih ni bajača svojih, koji vam govore i vele: nećete služiti caru vavilonskom. Jer vam oni laž prorokuju, kako bih vas daleko odveo iz zemlje vaše i izagnao vas da izginete. A narod koji bi savio vrat

svoj pod jaram cara vavilonskoga i služio mu, ostaviću ga na zemlji njegovoj, govori Gospod, da je radi i da stanuje u njoj.« (Jeremija 27,8-11) Najmanja kazna koju je Bog mogao da izrekne tako buntovnom narodu bila je pokoravanje vavilonskoj vlasti, ali ako se budu usprotivili naređenom robovanju, moraće da oseće svu žestinu Njegove kazne.

Zaprepaštenje okupljenih predstavnika mnogih naroda nije imalo granica, kada im je Jeremija, noseći jaram pokornosti oko vrata, objavio Božju volju.

Uprkos odlučnom protivljenju, Jeremija je čvrsto zastupao politiku pokoravanja. Među onima koji su se usudili da odbace Gospodnji savet isticao se Ananija, jedan od lažnih proroka protiv kojih je narodu bila upućena opomena. Trudeći se da zadobije naklonost cara i carskog dvora, podigao je glas protesta, govoreći da mu je Bog dao reči ohrabrenja za Jevreje. Rekao je: »Ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: slomih jaram cara vavilonskoga. Za dve godine ja ću vratiti na ovo mesto sve sudove doma Gospodnjega, koje uze Navuhodonosor, car vavilonski, odavde i odnese u Vavilon: i Jehoniju, sina Joakimova, cara Judina, i sve roblje Judino što otide u Vavilon, ja ću dovesti opet na ovo mesto, govori Gospod, jer ću slomiti jaram cara vavilonskoga!« (Jeremija 28,2-4)

U prisutnosti sveštenika i naroda, Jeremija ih je vatreno pozivao da se, u toku razdoblja koje je Gospod odredio, privremeno pokore vavilonskom caru. On je ljudima iz Jude navodio reči proroka Osije, Avakuma, Sofonije i drugih, čije su poruke ukora i opomene bile slične njegovim. On ih je podsećao na događaje koji su se odigrali da bi se ispunila proročanstva o kaznama koje treba da stignu nepokajane grešnike. U prošlosti su Božje kazne pogađale nepokajane, otkrivajući tačnost ispunjavanja Božje poruke upućene preko Njegovih glasnika.

Na kraju svoga izlaganja Jeremija je predložio narodu: »Prorok koji proriče mir, kada se zbude reč toga proroka, onda se poznaje taj prorok da ga je zaista poslao Gospod!« (Jeremija 28,9) Ukoliko Izrailj odluči da se izloži opasnosti, budući događaji konačno će pokazati koji je prorok bio u pravu.

Jeremijine reči, kojima je tražio od naroda da se pokori Vavilonu, navele su Ananiju da uputi smeli izazov njihovoj verodostojnosti. Skidajući simbolički jaram s Jeremijinog vrata, Ananija ga je slomio, govoreći: »Ovako veli Gospod: ovako ću slomiti jaram Navuhodonosora, cara vavilonskoga, do dve godine, s vrata svih naroda!«

»I otide prorok Jeremija svojim putem.« (Jeremija 28,11) Bilo je jasno da više nije mogao da učini ništa, osim da se ukloni s mesta sukoba. Međutim, Jeremiji je bila upućena nova poruka. Dobio je naređenje: »Idi i kaži Ananiji i reci: ovako veli Gospod: slomio si jaram drveni, ali, načini mesto njega jaram gvozden! Jer ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: gvozden ću jaram metnuti na vrat svim tim narodima da služe Navuhodonosoru, caru vavilonskom, i služiče mu!«

»Potom reče Jeremija prorok Ananiji proroku: čuj, Ananija, nije te poslao Gospod, a ti si učinio da se ovaj narod pouzda u laž. Zato ovako veli Gospod: evo, ja ću te skinuti sa zemlje, ove godine ti ćeš umreti, jer si kazivao odmet od Gospoda! I umre prorok Ananija te godine, sedmoga meseca.« (Jeremija 28,13-17)

Lažni prorok pojačao je neverovanje naroda u Jeremiju i u njegovu poruku. On se lukavo izdavao za Gospodnjeg vesnika, a posledica bila je njegova smrt. U petom mesecu Jeremija je prerekao Ananijinu smrt, a u sedmom mesecu njegove reči su se ispunile i tako dokazale svoju verodostojnost.

Neredi, izazvani govorima lažnih proroka, natovarili su Sedekiji na vrat optužbu za izdaju i samo je brzom i odlučnom akcijom mogao da sačuva svoj status vazala. Prilika za takvu akciju pružila mu se ubrzo, čim su se poslanici vratili iz Jerusalima u okolne narode, car Judin je pošao sa Serajom, »glavnim posteljnikom«, u važnu misiju u Vavilon (Jeremija 51,59). Sedekija je za vreme te posete haldejskom dvoru, obnovio svoju zakletvu na vernost Navuhodonosoru.

Preko Danila i ostalih jevrejskih zarobljenika, vavilonski car upoznao se sa silom i vrhovnim autoritetom pravog Boga; i dok se Sedekija još jednom zaklinjao na vernost, Navuhodonosor je zatražio od njega da se zakune u ime Gospoda Boga Izrailjevog. Da je Sedekija poštovao svoju ponovljenu zakletvu na vernost, njegova odanost bi snažno uticala na misli mnogih koji su posmatrali one koji su govorili da poštuju ime jevrejskog Boga i da Mu odaju čast.

Međutim, judejski car je zanemario veliku prednost da oda čast imenu živoga Boga. O Sedekiji je zato zabeleženo: »I činjaše zlo pred Gospodom, Bogom svojim, i ne pokori se pred Jeremijom prorokom, koji mu govoraše iz usta Gospodnjih, nego se još odvrže od cara Navuhodonosora, koji ga beše zakleo Bogom; i otvrdnu vratom svojim, i upre se srcem svojim da se ne obrati Gospodu, Bogu Izrailjevu.« (2. Dnevnika 36,12.13)

Dok je Jeremija nastavljao da objavljuje svoja svedočanstva u zemlji Judinoj, prorok Jezekilj bio je izabran među zarobljenicima u Vavilonu da opominje i teši zarobljene, ali i da potvrđuje reči koje je Gospod izgovorio preko Jeremije. U toku preostalih godina Sedekijine vladavine, Jezekilj je vrlo jasno iznosio ludost oslanjanja na

lažna proročanstva onih koji su navodili zarobljene da se nadaju skorom povratku u Jerusolim. Njemu je bilo rečeno da uz pomoć mnogih simbola i svečanih poruka, najavi opsadu i potpuno razorenje Jerusolima. U toku šeste godine Sedekijine vladavine, Gospod je u viđenju pokazao Jezekilju neke gadosti koje su činjene u Jerusolimu, unutar vrata Gospodnjeg doma, pa čak i u unutrašnjem tremu. Sobe pune idolskih slika i likova, »svakojake životinje što gamižu i svakojaki gadni skotovi, i svi gadni bogovi doma Izrailjeva«, sve to brzo se smenjivalo pred zaprepašćenim prorokom (Jezekilj 8,10).

Oni od kojih je očekivano da budu duhovne vođe naroda, »starešine doma Izrailjeva«, njih sedamdeset na broju, viđeni su kako prinose tamjan idolopokloničkim likovima koji su bili uneseni u sakrivene prostorije na svetom području trema Gospodnjeg Hrama. »Ne vidi nas Gospod«, zavaravali su se Judejci, odajući se neznabožackim običajima, »ostavio je Gospod ovu zemlju«, bogohulnički su izjavljivali (Jezekilj 8,11.12).

Ali, bilo je još i »većih gadova« koje je prorok morao da vidi. Kod vrata koja su iz spoljašnjeg vodila u unutrašnji trem bile su mu pokazane žene »koje plakahu za Tamuzom«, a u unutrašnjem tremu Gospodnjeg doma, »na ulasku u crkvu Gospodnju, između trema i oltara, beše oko dvadeset i pet ljudi, leđima okrenutih crkvi Gospodnjoj, licem prema istoku, i klanjahu se Suncu prema istoku«. (Jezekilj 8,13-16)

Posle svega, slavno Biće, koje je pratilo Jezekilja kroz celo ovo zaprepašćujuće viđenje o pokvarenosti na visokim mestima u zemlji Judinoj, upitalo je proroka: »Jesi li video, sine čovečji? Malo li je domu Judinu što čine te gadove koje čine ovde, nego još napuniše zemlju nasilja i okrenuše se da me draže, i eto, drže granu pred nosom svojim! Zato ću i ja učiniti u gnevu, neće žaliti oko moje, niti ću se smilovati, i kada stanu vikati iza glasa u moje uši, neću ih uslišiti!« (Jezekilj 8,17.18)

Bog je preko Jeremije govorio o pokvarenim ljudima koji su se drsko usudili da govore narodu u Njegovo ime: »Jer i prorok i sveštenik skvrne je, nalazim i u domu svome zloću njihovu, govori Gospod.« (Jeremija 23,11) U strašnoj optužnici protiv Jude koja je zapisana u završnom delu hronike o Sedekijinoj vladavini, bila je ponovljena i ova optužba o sknavljenju svetosti Hrama. Sveti pisac izjavljuje: »I svi glavari između sveštenika i narod grešiše veoma mnogo po svim gadnim delima drugih naroda, skvrneći dom Gospodnji, koji beše osvetio u Jerusolimu.« (2. Dnevnika 36,14)

Dan propasti Judinog carstva brzo se približavao. Gospod više nije mogao da im pruža nadu da će zaustaviti svoju najtežu kaznu. »A vi li ćete ostati bez ukora«, pitao se Gospod, »nećete ostati bez ukora!« (Jeremija 25,29)

Čak su i ove reči bile dočekane s prezrivim podsmehom. »Protežu se dani, i od utvare neće biti ništa«, izjavljivali su nepokajani. Međutim, preko Jezekilja ovo odbacivanje sigurne proročke reči bilo je ukoreno. »Zato im reci, ovako veli Gospod Gospod, ukinuću tu priču i neće je više govoriti u Izrailju, nego im reci: blizu su dani i reč svake utvare! Jer neće više biti u domu Izrailjevu zaludne utvare ni gatanja kojim se laska. Jer ću ja Gospod govoriti, i što rečem zbiće se, neće se više odgađati, nego za vašega vremena, dome odmetnički, reći ću reč i izvršiću je, govori Gospod Gospod.«

»I opet mi dođe reč Gospodnja«, svedoči Jezekilj, »govoreći: sine čovečji, gle, dom Izrailjev govori, utvara koju taj vidi, do nje ima mnogo vremena, i za daleko vreme taj prorokuje. Zato im reci: ovako veli Gospod Gospod: neće se više odgađati nijedna moja reč, reč koju rečem zbiće se, govori Gospod Gospod.« (Jezekilj 12,22–28) Najistaknutiji među onima koji su narod vodili u brzu propast bio je Sedekija, njegov car. Potpuno odbacujući Gospodnje savete koje je dobijao preko proroka, zaboravljajući dug zahvalnosti prema Navuhodonosoru, kršeći svečanu zakletvu na vernost, datu u ime Gospoda Boga Izrailjevog, judejski car pobunio se protiv proroka, protiv svog dobročinitelja, i protiv svog Boga. U taštini svoje mudrosti, okrenuo se da traži pomoć od prastarog neprijatelja Izrailjevog dobra, »poslavši poslanike svoje u Misir, da mu da konja i mnogo naroda«.

»Hoće li biti srećan«, pitao se Gospod, misleći na onoga koji je tako podmuklo izneverio svako ukazano poverenje. »Hoće li uteći ko tako čini? Ko prestupa veru, hoće li uteći? Tako ja živ bio, govori Gospod Gospod, u mestu onoga cara koji ga je zacario, kojemu je zakletvu prezreo i kojemu je veru prestupio, kod njega će u Vavilonu umreti. Niti će mu Faraon s velikom vojskom i mnogim narodom pomoći u ratu... jer prezre zakletvu, prestupajući veru, i gle, davši ruku čini sve to, neće uteći!« (Jezekilj 17,15–18)

Za »nečistog bezbožnika, kneza Izrailjevog« došao je dan obračuna. »Skini tu kapu i svrzi taj venac«, odredio je Gospod. Sve do dana kada će sam Hristos uspostaviti svoje carstvo, Judi neće biti dozvoljeno da ponovo ima svoga cara. »Uništiću, uništiću, uništiću ga«, to je bio božanski dekret o prestolu doma Davidova, »i neće ga biti dokle ne dođe Onaj kome pripada, i njemu ću ga dati!« (Jezekilj 21,30–32)

37 poglavlje

ZAROBLJENICI U VAVILONU

Devete godine Sedekijine vladavine »dođe Navuhodonosor, car vavilonski, sa svom vojskom svojom na Jerusolim« i opkoli grad (2. O carevima 25,1). Juda se našao i bezizlaznom položaju. Sam Gospod objavio je preko Jezekilja: »Evo me na tebe... i poznaće svako telo da sam ja Gospod izvukao mač svoj iz korica... od kojega će se rastopiti svako srce i klonuti sve ruke i svakoga će duha nestati i svako će koleno postati kao voda.« »I izliću na tebe gnev svoj, ognjem gneva svojega dunuću na tebe i predaću te u ruke žestokim ljudima, veštima u zatiranju.« (Jezekilj 21,8.10.12.36)

Egipćani su pokušali da dođu u pomoć opkoljenom gradu; Haldejci, da bi ih odbacili, prekinuli su za neko vreme opsadu judejske prestonice. Nada se probudila u Sedekijinom srcu, pa je poslao glasnika Jeremiji, tražeći od njega da se moli za opstanak jevrejskog naroda.

Prorokov zastrašujući odgovor otkrio je da će se Haldejci vratiti i razoriti grad. Dekret je bio objavljen, nepokajani narod više nije mogao da odloži božansku kaznu. Gospod je opomenuo svoj narod: »Ne varajte se ... Haldejci ... neće otići. I da pobijete svu vojsku haldejsku koja će se biti s vama, i da ih ostane nekoliko ranjenika, i oni će ustati iz svojih šatora i spaliti taj grad ognjem!« (Jeremija 37,9.10) Ostatak Judin morao je da ode u ropstvo, da u nevoljama nauči lekciju koju nije hteo da uči u mnogo povoljnijim okolnostima. Na ovaj dekret svetog Stražara nije bilo žalbe.

Među pravednima koji su preostali u Jerusolimu i kojima su bile otkrivene božanske namere našlo se nekoliko ljudi koji su odlučili da sveti kovčeg s kamenim pločama na kojima su bili zabeleženi propisi Dekaloga, stave izvan domašaja surovih ruku. Oni su to i učinili. Tužni i žalosni, sakrili su kovčeg, stavili ga u pećinu, u kojoj je trebalo da ostane sakriven od naroda Izrailja i Jude zbog njihovih greha i da im se više ne vrati. Taj sveti kovčeg je i sada sakriven. Više nikada, otkako je bio sakriven, nije pokrenut sa svoga mesta.

Mnogo godina stajao je Jeremija pred narodom kao verni Božji svedok; sada, kada je osuđeni grad trebalo da padne u ruke neznabošcima, smatrao je da je njegovo delo završeno. Pokušao je da ode, ali ga je sprečio sin jednog lažnog proroka, koji je izvestio da Jeremija želi da se pridruži Vavilonjanima pošto je mnogo puta pozivao Judejce da im se pokore. Prorok je porekao lažnu optužbu, ali se knezovi, ipak, »razgneviše na Jeremiju, i izbiše ga, i baciše u tamnicu.« (Jeremija 37,15)

Nada koja se razbuktala u srcima knezova i naroda, kada su Navuhodonosorove armije krenule prema jugu da se sukobe s Egipćanima, uskoro je ugasnula. Gospodnja poruka je glasila: »Evo mene na te, Faraone, care Misirski!« Moć Egipta bila je »kao trska slomljena«. Nadahnuta reč je objavila: »I svi će stanovnici misirski poznati da sam ja Gospod, jer su štap od trske domu Izrailjevu!« »Da, ukrepiću mišice caru Vavilonskom, a Faraonu će mišice klonuti, i poznaće se da sam ja Gospod, kad dam mač svoj u ruku caru Vavilonskom da njime zamahne na zemlju Misirsku.« (Jezekilj 29,3.6; 30,25.26)

Dok su Judini knezovi i dalje uzaludno upirali pogled prema Egiptu, očekujući pomoć, car Sedekija, obuzet zlokobnim predosećanjima, setio se Božjeg proroka koji je čamio u tamnici. Posle mnogo dana car je poslao po njega i potajno ga upitao: »Ima li reč od Gospoda?« Jeremija je odgovorio: »Ima! Još reče: bićeš predan u ruke caru vavilonskome!«

»Potom reče Jeremija caru Sedekiji: šta sam ti skrivio ili slugama tvojim ili tome narodu te me metnuste u tamnicu? I gde su vaši proroci koji vam prorokuju, govoreći: neće doći car vavilonski na vas ni na ovu zemlju! Sada, dakle, poslušaj, care, gospodaru moj, pusti preda se molbu moju, nemoj me vraćati u kuću Jonatana pisara da ne umrem onde!« (Jeremija 37,17–20)

Sedekija je zapovedio da »zatvore Jeremiju u trem od tamnice i da mu daju svaki dan po hleb s ulice hlebarske, dokle traje hleba u gradu. Tako seđaše Jeremija u tremu od tamnice«. (Jeremija 37,21)

Car se nije usudio da otvoreno ukaže bilo kakvo poverenje Jeremiji. Iako ga je strah naterao da potajno zatraži od njega obaveštenje, bio je previše slab da se suoči s negodovanjem knezova i naroda, ukoliko bi se pokorio Božjoj volji objavljenoj preko proroka.

Iz tamničkog trema Jeremija je nastavio da preporučuje pokoravanje vavilonskoj upravi. Pokazati otpor značilo bi prizivati sigurnu smrt. Ovako je glasila poruka koju je Gospod poslao Judi: »Ko ostane u tom gradu, poginuće od mača, od gladi ili od pomora; a ko otide Haldejcima ostaće živ, i duša će mu njegova biti umesto plena, i biće živ.« Jasno i odlučno zvučale su te reči. U ime Gospodnje prorok je smelo izjavio: »Doista će taj grad biti predan u ruke vojsci cara vavilonskoga, i uzeće ga!« (Jeremija 38,2.3)

Knezovi su, ogorčeni ponovljenim Jeremijinim pozivima, koji su se suprotstavljali njihovoj utvrđenoj politici otpora, konačno uložili oštar protest caru, tvrdeći da je prorok neprijatelj naroda, da njegove reči oslabljuju ruke vojnicima i donose im nesreću, i da ga zato treba osuditi na smrt.

Kukavički car je znao da su optužbe lažne, ali da bi odobrovoljio one koji su zauzimali visoke i uticajne položaje u narodu, pretvarao se da veruje njihovim lažima i predao im je Jeremiju u ruke da s njime čine što hoće. Prorok je bio bačen »u jamu Malhije, sina Amelehova, koja beše u tremu tamnice, i spustiše Jeremiju užima, a u jami ne beše vode, nego glib, a Jeremija se uvali u glib«. (Jeremija 38,6) Međutim, Bog mu je podigao prijatelje, koji su posredovali kod cara i postigli da ponovo bude vraćen u tamnički trem.

Opet je car potajno poslao po Jeremiju i zatražio od njega da mu verno objavi namere koje Bog ima s Jerusalimom. Odgovarajući, Jeremija je upitao: »Da ti kažem, nećeš li me pogubiti, i da te savetujem, hoćeš li me poslušati?« Car je sklopio s prorokom tajni sporazum. »Tako da je živ Gospod, koji nam je stvorio ovu dušu«, obećao je Sedekija, »neću te pogubiti, niti ću te dati u ruke ljudima koji traže dušu tvoju!« (Jeremija 38,15.16)

I dalje je postojala mogućnost da car pokaže spremnost da posluša Gospodnje opomene i tako milošću ublaži kazne koje su već padale na grad i narod. »Ako otideš knezovima cara vavilonskoga, živa će ostati duša tvoja, i grad ovaj neće izgoreti ognjem, i tako ćeš ostati u životu ti i dom tvoj«, glasila je vest upućena caru, »ako li ne otideš knezovima cara vavilonskoga, ovaj će grad biti predan u ruke Haldejcima, koji će ga spaliti ognjem, i ti nećeš uteći iz ruku njihovih!«

Car je odgovorio: »Ja se bojim Judejaca koji su prebegli Haldejcima, da me ne predaju u njihove ruke, te će mi se narugati!« Međutim, prorok je odgovorio: »Neće te predati!« Dodao je i najusrdniju molbu: »Poslušaj glas Gospodnji, koji ti ja govorim, i dobro će ti biti i živa će biti duša tvoja!« (Jeremija 38,17–20)

Bog je tako sve do poslednjeg trenutka pokazivao spremnost da ukaže milost onima koji bi odlučili da ispune Njegove zahteve. Da je car odlučio da posluša, bili bi pošteđeni ljudski životi, a grad ne bi bio spaljen; međutim, on je smatrao da je otišao previše daleko da bi mogao da se vrati. Bojao se Jevreja, bojao se ismejavanja, bojao se smrti. Pošto je godinama ustajao protiv Boga, Sedekija je smatrao da bi se suviše ponizio kada bi rekao narodu: Prihvatam Gospodnju reč koju je izrekao preko Jeremije! Suočen sa svim tim opomenama, ne usuđujem se da ratujem protiv neprijatelja!

Sa suzama u očima, Jeremija je zaklinjao Sedekiju da spase sebe i svoj narod. Zabrinuto mu je govorio da neće izvući živu glavu, ukoliko ne posluša Božji savet, i da će sve njegovo imanje pasti u ruke Vavilonjanima. Međutim, car je već pošao pogrešnim putem i nije hteo da se vraća. Odlučio je da posluša savete lažnih proroka i ljudi koje je u stvari prezirao; ljudi koji su ga ismejivali zato što se tako spremno pokoravao njihovim željama. Žrtvovao je plemenitu slobodu svoje muževnosti i postao pokorni sluga javnog mišljenja. Bez neke izrazite namere da čini zlo, nije imao ni hrabrosti da stane na stranu dobra. Ubeđen u vrednost saveta koje je dobijao od Jeremije, nije imao moralne snage da ih posluša, i zato je sve dalje i dalje odlazio pogrešnim putem. Car je bio veliki slabić i nije hteo da njegovi dvorani i narod saznaju da se sastajao s Jeremijom, jer je strah od ljudi obuzeo njegovu dušu. Da je Sedekija hrabro ustao i rekao da veruje prorokovim rečima, koje su se već upola ispunile, surovo pustošenje bilo bi izbegnuto! Trebalo je da kaže: Poslušaću Gospoda, i izbaviću grad od

potpune propasti! Ne usuđujem se da odbacim zapovesti Božje zbog straha od ljudi, ili da bih stekao njihovu naklonost! Volim istinu, mrzim greh, i zato ću poslušati savete moćnoga Boga Izrailjeva!

Tada bi ljudi poštovali njegov odvažni duh, a oni koji su se kolebali između vere i neverstva čvrsto bi stali na stranu dobra. Neustrašivost i pravednost takvog ponašanja upravo bi nadahnuli njegove podanike divljenjem i odanošću. Uživao bi široku podršku i izbegao neizrecive patnje, krvoproliće, glad i vatru.

Sedekijina mlakost bila je greh koji je kažnjen strašnom kaznom. Neprijatelj je kao nezadrživa bujica provalio i opustošio grad. Jevrejske čete povukle su se u neredu. Narod je bio pokoren. Sedekija je bio zarobljen, a njegovi sinovi pobijeni pred njegovim očima. Car je bio odveden iz Jerusalima u okovima, oči su mu bile izvađene, i bedno je završio život u Vavilonu. Haldejci nisu poštedeli prekrasni Hram koji je više od četiri stoleća ukrašavao vrh brda Sion. »I upališe dom Božji, i razvališe zid Jerusalimski, i sve dvorove u njemu popališe ognjem, i iskvariše sve dragocene zaklade njegove.« (2. Dnevnika 36,19)

U vreme kada je Navuhodonosor konačno zauzeo Jerusalim, mnogi koji su izbegli užase duge opsade, sada su nastradali od mača. Od onih koji su ostali, neki, među njima starešina sveštenika, službenici i knezovi, bili su odvedeni u Vavilon i tamo pogubljeni kao izdajnici. Drugi su odvedeni u ropstvo, da služe Navuhodonosoru i njegovim sinovima »dokle ne nastane carstvo Persijsko, da se ispuni reč Gospodnja koju reče ustima Jeremijinim«. (2. Dnevnika 36,19.20)

O samom Jeremiji stoji napisano: »A Navuhodonosor, car vavilonski, zapovedi za Jeremiju Nevuzardanu, zapovedniku stražarskom, govoreći: uzmi ga i gledaj ga dobro, i ne čini mu zla, nego mu čini što god ti kaže!« (Jeremija 39,11.12)

Kada su ga vavilonski zvaničnici oslobodili tamnice, prorok je odlučio da deli sudbinu bednog ostatka, najsiromašnijih iz naroda, koje su Haldejci ostavili u zemlji kao vinogradare i ratare. Nad njima su Vavilonci postavili Godoliju kao namesnika. Prošlo je samo nekoliko meseci i novopostavljeni namesnik je izdajnički ubijen. Siromahe u zemlji, koji su prošli kroz mnoge nevolje, njihove starešine su konačno ubedile da potraže utočište u egipatskoj zemlji. Jeremija je podigao svoj glas protesta protiv te odluke. »Ne idite u Misir da se onde stanite«, molio je narod. Međutim, nadahnuti savet nije bio prihvaćen, i »sav ostatak Judin... ljudi, žene i deca«, pobjegli su u Egipat. »I ne poslušajte glasa Gospodnjega, i dođoše do Tafnesa.« (Jeremija 43,5–7)

Proročanstva o propasti, koja je Jeremija izneo onima koji su se pobunili protiv Navuhodonosora i pobjegli u Egipat bila su pomešana s obećanjima o oprostjenju onima koji se pokaju za svoje greške i budu spremni da se vrate. Iako Gospod neće poštedeti one koji su odbacili Njegove savete i prepustili se zavodničkom uticaju egipatskog idolopoklonstva, ipak će biti milostiv prema onima koji se pokažu verni i istiniti. »A koji uteknu od mača, vratiće se iz zemlje Misirske u zemlju Judinu, malo njih«, objavio je prorok, »jer sav ostatak Judin, što otidoše u zemlju Misirsku da se onde nastane, poznaće čija će se reč navršiti, moja ili njihova.« (Jeremija 44,28)

Prorokova žalost izazvana potpunom pokvarenošću onih od kojih je očekivano da budu duhovna svetlost svetu, njegova žalost nad sudbinom Siona i naroda, koji je bio odveden u Vavilon, otkriva se u tužbalicama, koje je ostavio za sobom kao spomenik nerazumnosti odbacivanja Gospodnjih saveta i prihvatanja ljudske mudrosti. Usred ruševina, Jeremija je, ipak, mogao da izjavi: »Milost je Gospodnja što ne izgibosmo sasvim, jer milosrđa njegova nije nestalo!« Njegov stalni poziv je glasio: »Pretražimo i razgledajmo pute svoje, i povratimo se Gospodu!« (Plač 3,22.40) Dok se Juda još nalazio među carstvima na Zemlji, on je pitao Boga: »Eda li si sasvim odbacio Judu? Eda li je omrzao duši tvojoj Sion?« Bio je i dovoljno hrabar da se moli: »Nemoj nas odbaciti imena svojega radi!« (Jeremija 14,19.21) Prorokova potpuna vera u Božju večnu nameru da zbrku pretvori u red, i da pred svim narodima na Zemlji i pred celim svemirom, pokaže svoje osobine pravednosti i ljubavi, navela ga je da se sada s punim poverenjem moli za one koji žele da odbace zlo i da se vrate pravdi. Međutim, sada je Sion bio potpuno razoren, a Božji narod nalazio se u ropstvu. Ophrvan bolom, prorok je izviknuo: »Kako sedi sam, posta kao udovica, grad koji beše pun naroda! Velik među narodima, glava među zemljama, potpade pod danak! Jednako plače noću, i suze su mu na obrazima, nema nikoga od svih koji ga ljubljahu da ga poteši; svi ga prijatelji njegovi izneveriše, postaše mu neprijatelji!«

»Iseli se Juda od muke i ljutoga ropstva; sedi među narodima, ne nalazi mira; svi koji ga goniše, stigoše ga u tesnacu. Putevi sionski tuže, jer niko ne ide na praznik; sva su vrata njegova pusta, sveštenici njegovi uzdišu, devojke su njegove žalosne, a sam je jadan. Protivnici njegovi postaše glava, neprijateljima je njegovim dobro, jer ga Gospod ucveli za mnoštvo bezakonja njegova; deca njegova idu u ropstvo pred neprijateljem.«

»Kako obastre Gospod oblakom u gnevu svom kćer Sionsku, svrže s neba na zemlju slavu Izrailjevu, i ne opomenu se podnožja nogu svojih u dan gneva svojega. Gospod potra nemilice sve stanove Jakovljeve, razvali u gnevu svom gradove kćeri Judine, i na zemlju obori, oskrvni carstvo i knezove njegove. Odbi u žestokom gnevu svom sav rog Izrailju, obrati natrag desnicu svoju od neprijatelja, i raspali se na Jakova kao oganj plameni, koji proždire sve oko sebe. Nateže luk svoj kao neprijatelj, podiže desnicu svoju kao protivnik, i pobi

sve što beše drago očima, na šator kćeri Sionske prosu kao oganj gnev svoj.«

»Koga ću ti uzeti za svedoka? S čime ću te izjednačiti, kćeri jerusalimska? Kakvu ću ti priliku naći, da te utešim, devojko, kćeri Sionska? Jer je nesreća tvoja velika kao more, ko će te isceliti?«

»Opomeni se, Gospode, šta nas zadesi, pogledaj, i vidi sramotu našu! Nasledstvo naše privali se tuđincima, domovi naši inostrancima. Postasmo sirote, bez oca, majke naše kao udovice... Oci naši zgrešiše, i nema ih, a mi nosimo bezakonja njihova. Robovi nam gospodare, nema nikoga da izbavi iz ruku njihovih... Stoga je srce naše žalosno, stoga oči naše potamneše.«

»Ti, Gospode, ostaješ do veka, presto tvoj od kolena na koleno. Zašto hoćeš da nas zaboraviš doveka, da nas ostaviš za dugo? Obrati nas, Gospode, k sebi, i obratićemo se; ponovi dane naše kako behu pre!« (Pláč 1,1–5; 2,1–4.13; 5,1–3.7.8.17.19–21)

38 poglavlje

SVETLOST U TAMI

Mračne godine razaranja i smrti, kojima su bile obeležene poslednje godine Judinog carstva, bacile bi u očajanje i najodvažnija srca da nisu dolazila ohrabrenja preko proročkih poruka Božjih vesnika. Preko Jeremije u Jerusalimu, preko Danila na vavilonskom dvoru, preko Jezekilja na obalama reke Hevar, Gospod je u svojoj milosti objavljivao svoje večne namere i pružao dokaze svoje spremnosti da svom izabranom narodu ispuni obećanja, zapisana u Mojsijevim spisima. Ono što je rekao da će učiniti za one koju mu budu verni, On će sigurno izvršiti. »Rečju živoga Boga, koja ostaje doveka!« (1. Petrova 1,23)

U danima putovanja kroz pustinju, Gospod se obilno postarao da Njegova deca sačuvaju u sećanju reči Njegovog zakona. Kada se budu naselila u Hananu, u svakom domu, svakoga dana trebalo je da ponavljaju božanska pravila; napisana na do vratnicima i vratima, na spomen pločama. Trebalo je da budu praćena muzikom i da ih pevaju i stari i mladi, da ih sveštenici objavljuju narodu na javnim skupovima i da ih upravitelji zemlje svakoga dana proučavaju. »Razmišljaj o njemu dan i noć«, zapovedio je Gospod Isusu Navinu za knjigu Zakona, »da držiš i tvoriš sve kako je u njemu napisano; jer ćeš tada biti srećan na putevima svojim, da bi napredovao kuda god pođeš.« (Isus Navin 1,8)

Isus Navin je sve Mojsijeve spise pročitao celom Izrailju. »Ne bi ni jedne reči od svega što je Mojsije napisao, koje ne pročita Isus pred svim zborom Izrailjevim, i ženama i decom i strancima koji išahu među njima.« (Isus Navin 8,35) To je bilo u skladu sa izričitom Gospodnjom naredbom da se svakih sedam godina, za vreme praznika Senica, javno čitaju reči iz knjige Zakona. »Sabravši narod, ljude i žene i decu i došljake, koji budu u mestima tvojim«, bilo je rečeno duhovnim vođama u Izrailju, »da čuju i uče i da se boje Gospoda Boga vašega i drže i tvore sve reči ovoga zakona; i sinovi njihovi, koji još ne znaju, neka čuju i uče se bojati Gospoda Boga vašega, dokle ste god živi na zemlji u koju idete preko Jordana da je nasledite.« (5. Mojsijeva 31,12.13)

Da je Izrailj poštovao ovaj savet u stolecima koja su dolazila, koliko bi drugačija bila njegova istorija! Narod je mogao da se nada da će ispuniti božansku nameru, jedino ako u svom srcu bude sačuvao poštovanje prema Božjoj svetoj Reči. Poštovanje Božjeg zakona Izrailju je davalo snagu u toku Davidove vladavine i u toku prvih godina Solomonove uprave; upravo je vera u živu Reč omogućila da se ostvari reforma u Iljine i Josijine dane. Na te iste Reči istine, najvrednije nasledstvo Izrailja, pozivao se i Jeremija nastojeći da pokrene reformu. Gde god je služio, ozbiljno je pozivao ljude: »Slušajte reči ovoga zaveta!« Te Reči trebalo je da im pomognu da potpuno shvate Božju nameru da se poznavanje spasonosne istine proširi po svim narodima (Jeremija 11,2).

Opomene proroka u završnim godinama Judinog otpada, naizgled su imale malo uticaja, i kada su haldejske armije treći i poslednji put došle da opkole Jerusalim, nada je napustila svako srce. Jeremija je preokao potpunu propast; pa je zbog toga što je predlagao predaju, na kraju zapao u tamnicu. Međutim, Bog svoj verni ostatak, koji se još nalazio u gradu, nije prepustio potpunom očaju. Prorok je dobio nova otkrivenja, u vreme dok se nalazio pod strogim nadzorom onih koji su odbacivali njegovu vest o Božjoj spremnosti da oprost i izbavi, koja je postala neiscrpni izvor utehe Božjoj Crkvi od tada pa sve do današnjih dana.

Uhvativši se čvrsto za Božja obećanja, Jeremija je, uz pomoć igranog prikaza, pred stanovnicima osuđenog grada pokazao svoju nepokolebljivu veru u konačno ispunjenje namere koju Bog ima sa svojim narodom. U prisutnosti svedoka, uz pažljivo poštovanje svih neophodnih zakonskih formalnosti, on je za sedamnaest sikala srebra kupio nasledno pravo na njivu u obližnjem selu Anatotu.

Sa svake ljudske tačke gledišta, ova kupovina zemljišta na teritoriji koja se već nalazila pod vlašću Vavilonaca, izgledala je kao nerazumno delo. Sam prorok je proricao razorenje Jerusalima, opustošenje Judeje

i potpunu propast carstva. Sam je najavljivao dugo razdoblje robovanja u dalekom Vavilonu. Pošto je već bio u poodmaklim godinama, nikako se nije mogao nadati da će izvući neku ličnu korist iz ove kupovine. Međutim, na temelju proučavanja proročanstava, koja su već bila zapisana u Bibliji, u njegovom srcu oblikovalo se čvrsto uverenje da Gospod namerava da svojoj porobljenoj deci vrati njihova stara imanja u Zemlji obećanja. Jeremija je očima vere, gledao je prognanike kako se vraćaju posle dugih godina izgnanstva i ponovo zaposedaju zemlju svojih otaca. Kupovinom imanja u Anatotu želeo je da doprinese, koliko god je to moguće, da se i drugi nadahnu nadom koja je toliko utehe donela njegovom srcu.

Kada je potpisao ugovor o kupoprodaji i dobio potpise svedoka, Jeremija je naredio Varuhu, svom sekretaru: »Uzmi ovu knjigu, knjigu o kupovini, zapečaćenu i ovu knjigu otvorenu, i metni ih u zemljan sud da ostanu dugo vremena, jer ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: još će se kupovati kuće i njive i vinogradi u ovoj zemlji.« (Jeremija 32,14.15)

Obeshrabrenje u Judi, u vreme ove neobične kupovine, bilo je takvo da je odmah posle dogovora o pojedinostima i o čuvanju pisanih dokumenata, Jeremijina nepokolebljiva vera bila stavljena na tešku probu. Da li je, u svom nastojanju da ohrabri Judu, otišao predaleko? Da li je, u svojoj želji da učvrsti poverenje u obećanja Božje Reči, rasplamsao lažnu nadu? Oni koji su sklopili zavetni odnos s Bogom, već odavno su počeli da se rugaju svemu onome što je On činio za njih. Da li će obećanja izabranom narodu ikada doživeti svoje potpuno ispunjenje?

Smeten u duhu, pognut od žalosti zbog patnji onih koji su odbijali da se pokaju za svoje grehe, prorok je zavapio Bogu, tražeći da mu otkrije svoje namere sa čovečanstvom.

»O, Gospode, Gospode«, molio se usrdno. »Eto, ti si stvorio nebo i zemlju silom svojom velikom i mišicom svojom podignutom, ništa tebi nije teško! Činiš milost na tisućama, i vraćaš za bezakonje otačko u nedra sinovima njihovim nakon njih; Bože veliki, silni, kojemu je ime Gospod nad vojskama; veliki u namerama i silni u delima, jer su oči tvoje otvorene na sve puteve ljudske da daš svakome prema putevima njegovim i prema plodu dela njegovih; koji si činio znake i čudesa do danas u zemlji misirskoj i u Izrailju i među svim ljudima, i stekao si sebi ime kakvo je danas; jer si izveo narod svoj Izrailja iz zemlje misirske znacima i čudesima i rukom krepkom i mišicom podignutom i strahotom velikom; i dao si im ovu zemlju, za koju se zakle ocima njihovim da ćeš im je dati, zemlju gde teče mleko i med. Ali, ušavši u nju i nasledivši je ne poslušашe glasa tvojega, i po tvom zakonu ne hodiše, i što si im god zapovedio da čine, ne činiše, zato si učinio te ih snađe sve ovo zlo.« (Jeremija 32,17–23)

Navuhodonosorove armije obavljale su pripreme da na juriš zauzmu zidine Siona. Hiljade su ginule u poslednjoj očajničkoj odbrani grada. Još više hiljada umiralo je od gladi i bolesti. Sudbina Jerusalima bila je već zapečaćena. Opsadni tornjevi neprijateljske vojske, već su nadvisivali zidine. »Evo, opkopi dođoše do grada da ga uzmu«, nastavio je prorok svoju molitvu, »i od mača i od gladi i od pomora grad će se dati u ruke Haldejcima koji ga biju; i što si god rekao, zbiva se, eto vidiš! A ti mi veliš, Gospode, Gospode, kupi tu njivu za novce i uzmi svedoke, a grad se predaje u ruke Haldejcima!« (Jeremija 32,24.25)

Bog je milostivo odgovorio na molitvu svoga sluga. »Reč Gospodnja Jeremiji« u tom trenutku očajanja, kada je vera tog vesnika istine bila kušana ognjem, glasila je: »Gle, ja sam Gospod Bog svakoga tela, eda li je meni što teško?« (Jeremija 32,26.27) Grad je trebalo da uskoro padne u ruke Haldejaca, njegova vrata i palate trebalo je da budu predane ognju i spaljene, ali uprkos činjenici da je uništenje bilo neminovno i da će stanovnici Jerusalima biti odvedeni u ropstvo, ipak je morala da se ispuni Gospodnja večna namera sa Izrailjem. Odgovarajući dalje na molitvu svoga sluga, Gospod je poručio onima na koje su padali Njegovi sudovi: »Evo, ja ću ih sabrati iz svih zemalja u koje ih razagnah u gnevu svom i u jarosti svojoj i u velikoj ljutini, i dovešću ih opet na ovo mesto i učiniti da nastavaju bez straha. I biće mi narod, i ja ću im biti Bog. I daću im jedno srce i jedan put da bi me se bojali vazda na dobro svoje i sinova svojih nakon njih. I učiniću s njima zavet večan, da se neću odvratiti od njih čineći im dobro, i daću im strah svoj u srce da ne odstupe od mene. I radovaću im se čineći im dobro i zasadiću ih u ovoj zemlji tvrdo svim srcem svojim i svom dušom svojom.«

»Jer ovako veli Gospod: kao što sam doveo na taj narod sve ovo zlo veliko, tako ću dovesti na njih sve dobro koje im obričem. Tada će se kupovati njive u ovoj zemlji, za koju vi kažete da je pusta i da nema u njoj ni živinčeta i da je dana u ruke Haldejcima. Kupovaće njive za novce, i pisaće knjige i pečatiti i uzimati svedoke u zemlji Venijaminovoj i po okolini jerusalimskoj i u gradovima Judinim i u gradovima po gorama i u gradovima po ravnici i u gradovima južnim, jer ću povratiti roblje njihovo, govori Gospod.« (Jeremija 32,37–44)

Potvrđujući ova obećanja o izbavljenju i obnovljenju, »dođe reč Gospodnja Jeremiji drugi put dok još beše zatvoren u tremu od tamnice, govoreći: Ovako veli Gospod koji čini to, Gospod koji udešava i potvrđuje to,

kojemu je ime Gospod: zovi me i odazvaću ti se, i kazaću ti velike i tajne stvari za koje ne znaš. Jer ovako veli Gospod, Bog Izrailjev, za domove ovoga grada i za domove careva Judinim koji će se razvaliti opkopima i mačem... evo, ja ću ga isceliti i zdravlje mu dati, isceliću ih i pokazaću im obilje mira, postojanoga mira. Jer ću povratiti roblje Judino i roblje Izrailjevo, i sazidaću ih kao pre. I očistiću ih od svakoga bezakonja njihova kojim mi sagrešiše, i oprostiću im sva bezakonja njihova... i biće mi milo ime i hvala i slava u svih naroda na zemlji koji će čuti za sve dobro što ću im učiniti, i uplašiće se i drhtaće radi svega dobra i radi svega mira što ću im ja dati.«

»Ovako veli Gospod: na ovom mestu, za koje vi velite da je pusto i da nema u njemu ni čoveka ni živinčeta, u gradovima Judinim i po ulicama jerusalimskim opustelim da nema čoveka ni stanovnika ni živinčeta, opet će se čuti glas radostan i glas veseo, glas ženikov i glas nevestin, glas onih koji će govoriti: slavite Gospoda nad vojskama, jer je dobar Gospod, jer je doveka milost njegov; koji će prinositi prinose zahvalne u domu Gospodnjemu, jer ću vratiti roblje ove zemlje kao što je bilo pre, govori Gospod.«

»Ovako veli Gospod nad vojskama: na ovom mestu pustom, gde nema čoveka ni živinčeta, i u svim gradovima njegovim, opet će biti torovi pastirski da počivaju stada. U gradovima po gorama, u gradovima po ravnicama i u gradovima južnim i u zemlji Venijaminovoj i oko Jerusalima i u gradovima Judinim opet će prolaziti stada ispod ruku brojačevih, veli Gospod.«

»Evo idu dani, govori Gospod, kada ću izvršiti ovu dobru reč koju rekoh za dom Izrailjev i za dom Judin.«
(Jeremija 33,1–14)

Tako je Božja Crkva bila ohrabrena u jednom od najtežih razdoblja u svojoj dugoj borbi sa silama zla. Iako je izgledalo da je sotona slavio pobjedu u svojim naporima da uništi Izrailj, Gospod je bio moćniji od događaja toga vremena, i u godinama koje su dolazile pružio je svom narodu mogućnost da povrati ono što je bilo izgubljeno u prošlosti.

Njegova poruka Crkvi je glasila: »Ti se, dakle, ne boj, Jakove, slugo moj... i ne plaši se, Izrailju; jer, evo, ja ću te izbaviti iz daljne zemlje, i seme tvoje iz zemlje ropstva tvojega, i Jakov će se vratiti i počivati, i biće miran, i niko ga neće plašiti! Jer sam ja s tobom, govori Gospod, da te izbavim!« »Jer ću te isceliti i rane ću ti izlečiti!«
(Jeremija 30,10.11.17)

Kada bude svanuo radosni dan obnove, plemena podeljenog Izrailja ujedinice se u jedan narod i priznati Gospoda za vladara nad »svim porodicama Izrailjevim«. »Oni će mi biti narod«, objavio je Bog. »Pevajte veselo radi Jakova, i podvikujte radi glave narodima; javljajte, hvalite i govorite: spasi, Gospode, narod svoj, ostatak Izrailjev! Evo, ja ću ih dovesti iz zemlje severne, i sabraću ih s krajeva zemaljskih, i slepa i hroma... vratiće se... plačući, i s molitvama ću ih dovesti natrag; vodiću ih pokraj potoka pravim putem, na kojem se neće spoticati, jer sam Otac Izrailju i Jefrem je prvenac moj!« (Jeremija 31,1.7–9)

Poniženi u očima naroda, oni koji su nekada bili priznati kao miljenici Neba, uzdignuti iznad svih drugih plemena na Zemlji, trebalo je da u progonstvu nauče lekciju poslušnosti, tako neophodnu za njihovu buduću sreću. Sve dok nisu naučili tu pouku, Bog za njih nije mogao da učini ono što je želeo. »Nego ću te pokarati s merom, neću te ostaviti sasvim bez ukora«, objavio je On, objašnjavajući svoju nameru da će ih kazniti radi njihovog duhovnog dobra (Jeremija 30,11). Oni koji su uživali Njegovu nežnu ljubav, ipak, neće biti zauvek odbačeni; pred svim narodima na Zemlji Bog će ostvariti svoj plan da prividni poraz pretvori u pobjedu, da spase umesto da uništi! Proroku je bila poverena poruka:

»Koji raseja Izrailja, skupiće ga i čuvaće ga kao pastir stado svoje, jer iskupi Gospod Jakova, i izbavi ga iz ruku jačega od njega. I doći će i pevaće na visini Sionskoj, i steći će se k dobru Gospodnjemu, ka žitu, vinu i ulju, jaganjcima i teocima, i duša će im biti kao vrt zaliven; i neće više tužiti... i promeniću žalost njihovu u radost, i utešiću ih, i razveseliću ih po žalosti njihovoj. I napitaću sveštenicima dušu pretilinom, i narod će se moj nasititi dobra mojega, veli Gospod.«

»Ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: još će ovu reč govoriti u zemlji Judinoj i u gradovima njegovim, kada dovedem natrag roblje njihovo: Gospod da te blagoslovi, stane pravde, sveta goru! Jer će se naseliti u njoj Juda, i svi gradovi njegovi, i ratari i koji idu za stadom. Jer ću napojiti umornu dušu, i nasititi svaku klonulu dušu.«

»Evo, idu dani, govori Gospod, kada ću učiniti s domom Izrailjevim i s domom Judinim novi zavet, ne kao onaj zavet, koji učinih s ocima njihovim, kada ih uzeh za ruku da ih izvedem iz zemlje Misirske, jer onaj zavet moj oni pokvariše, a ja im bejah muž, govori Gospod. Nego, ovo je zavet što ću učiniti s domom Izrailjevim posle ovih dana, govori Gospod: metnuću zavet svoj u njih, i na srcu njihovu napisaću ga, i biću im Bog i oni će mi biti narod. I neće više učiti prijatelj prijatelja ni brat brata, govoreći: poznajte Gospoda, jer će me znati svi od maloga do velikoga, govori Gospod; jer ću im oprostiti bezakonja njihova, i greha njihovih neću više pominjati.«
(Jeremija 31, 10–14. 23–25. 31–34)

U ZEMLJI NEZNABOŽACA

*»Vi ste moji svedoci, veli Gospod,
i sluga moj kojega izabrah!«*

(Isaija 43,10)

39 poglavlje **NA DVORU U VAVILONU**

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu

Među sinovima Izrailjevima, koji su kao zarobljenici bili odvedeni u Vavilon, u početku sedamdesetogodišnjeg robovanja bilo je i hrišćanskih rodoljuba, ljudi čija je vernost načelima bila čvrsta kao čelik, ljudi neiskvarenih sebičnošću, koji su bili spremni da slave Boga bez obzira na cenu koju će morati da plate. Ti ljudi u zemlji svoga robovanja trebalo je da ostvare Božju nameru – da neznabožackim narodima prenesu blagoslove koje donosi poznavanje Gospoda. Trebalo je da budu Njegovi predstavnici. Nikada nisu smeli da prihvate kompromise s idolopoklonicima, a svoju veru i svoje ime sledbenika živoga Boga trebalo je da nose kao visoku čast. To su i činili. I u zlu i u dobru slavili su Boga i Bog je proslavio njih.

Činjenica da su ti ljudi, Gospodnji poklonici, bili dovedeni kao zarobljenici u Vavilon i da su sudovi Gospodnjeg doma bili stavljeni u hram neznabožackih bogova, poslužila je oholim pobednicima kao dokaz da su njihova religija i običaji bolji od jevrejske religije i običaja. Međutim, poniženja kroz koja je Izrailj morao da prođe zato što se udaljio od Boga, Vaviloncima su morala da posluže kao dokaz Gospodnje nadmoći, svetosti Njegovih zahteva i sigurnih plodova poslušnosti. Ovo svedočanstvo koje im je dao, tako se jedino i moglo dati i to preko onih koji su Mu bili verni.

Među onima koji su ostali verni Bogu nalazili su se Danilo i njegova tri druga – blistavi primeri onoga šta čovek može da postane, kada se ujedini s Bogom mudrosti i sile. Iz jednostavnosti svojih jevrejskih domova, ovi mladići carskog roda bili su odvedeni u najveličanstveniji od svih gradova i na dvor najvećeg vladara sveta. Navuhodonosor je naredio »Asfenazu, starešini svojih dvorana, da dovede između sinova Izrailjevih, i od carskoga semena i od knezova mladiće na kojima nema mane, i koji su lepa lica i naučeni svakoj mudrosti i vešti znanju i razumni i koji mogu stajati u carskome dvoru...«

»A među njima behu od sinova Judinih Danilo, Ananija, Misailo i Azarija.« Videći da se u ovim mladićima kriju velike sposobnosti, Navuhodonosor je odlučio da ih pripremi za značajne položaje u svom carstvu. Da bi se potpuno osposobili za svoje životno delo, omogućio im je da uče jezik Haldejaca i da u razdoblju od tri godine koriste izvanredne obrazovne prednosti, koje su bile davane samo knezovima u njegovom carstvu.

Danilo i njegovi drugovi dobili su i nova imena koja su podsećala na haldejska božanstva. Roditelji iz jevrejskog naroda veliku važnost pripisivali su imenima koja su davali svojoj deci. Često su ona bila povezana sa osobinama koje su roditelji želeli da vide u svojoj deci. Knez, kome je bila poverena briga o zarobljenim mladićima, izmenio »im je imena, Danilu dao ime Valtasar, a Ananiji Sedrah, a Misailu Misah, a Azariji Avdenago«.

Car nije primoravao jevrejske mladiće da odbace svoju veru i prihvate idolopoklonstvo, ali se nadao da će to postepeno postići. Dajući im idolopoklonička imena, dovodeći ih svakodnevno u usku vezu sa idolopokloničkim običajima, izlažući ih uticaju zavodljivih obreda neznabožackog bogoslužjenja, nadao se da će ih navesti da odbace religiju svoga naroda i prihvate vavilonsko bogoslužjenje.

Na samom početku svoje karijere suočili su se sa odlučujućom probom svoga karaktera. Bilo im je određeno da jedu hranu i piju vino koje je donošeno sa carskog stola. Na taj način car je hteo da im pokaže svoju naklonost i svoje staranje za njihovo dobro. Međutim, pošto je jednim delom bila žrtvovana idolima, hrana sa carskog stola mogla se smatrati idolopokloničkom; onaj koji ju je uzimao, odavao je time počast vavilonskom bogovima. Takvom odavanju počasti Danilo i njegovi drugovi nisu se mogli pridružiti, jer bi time prekršili zavet vernosti Gospodu. Čak bi se i običnim pretvaranjem da jedu tu hranu i piju to vino, odrekli svoje vere. Time bi se svrstali u redove mnogobožaca i prekršili Božji zakon.

Osim toga, nisu se usuđivali da svoj fizički, mentalni i duhovni razvoj izlože podrivačkom uticaju raskoši i raspusnosti. Bio im je poznat izveštaj o Nadavu i Avijudu, o njihovoj neumerenosti i njenim posledicama, izveštaj koji je bio sačuvan na pergamentima Petoknjižja; znali su da bi i njihove fizičke i mentalne sposobnosti bile oštećene upotrebom vina.

Danilo i njegovi drugovi prihvatili su od svojih roditelja načelo stroge trezvenosti. Shvatili su da će ih Bog pozvati na odgovornost ukoliko ne budu bdeli nad svojim sposobnostima, ukoliko budu ograničavali ili slabili svoje snage. Danilu i njegovim drugovima domaće vaspitanje poslužilo je kao zaštita od izopačenih uticaja vavilonskog dvora. Iskušenja koja su ih napadala na tom pokvarenom i raskošnom dvoru bila su vrlo snažna, ali su oni ostali čisti. Nikakva sila, nikakav uticaj, nisu ih mogli odvratiti od načela koja su prihvatili u ranom detinjstvu, proučavajući Božje reči i Njegova dela.

Danilo je u svojoj okolini, da je to želeo, mogao da pronađe uverljive razloge da odbaci načela stroge trezvenosti. Mogao je da dokazuje da za njega, pošto zavisi od careve naklonosti i njegove moći, nema drugog izlaza već da jede carevu hranu i pije njegovo vino; i da će, ukoliko se bude držao božanskog pravila, uvrediti

cara i verovatno izgubiti položaj i život. Ukoliko bude kršio Gospodnju zapovest zadržaće carevu naklonost i osigurati sebi intelektualne prednosti i izgleda da ostvari zavidnu svetovnu karijeru.

Međutim, Danilo nije oklevao. Božje odobravanje bilo mu je dragocenije od naklonosti najmoćnijeg vladara na svetu – dragocenije i od samog života. Odlučio je da ostane čvrst u svojoj vernosti, bez obzira na posledice. »Ali Danilo naumi da se ne skvrni obrokom jela careva i vinom koje on pijaše.« U tome je podržan od svojih drugova. Donoseći ovu odluku, mladi Jevreji nisu se ponašali samosvesno, već su se čvrsto oslonili na Boga. Nisu želeli da skrenu pažnju na sebe, ali im je i to bilo bolje nego da osramote Boga. Da su ovom prilikom popustili zlu pod pritiskom okolnosti, udaljavanje od načela oslabilo bi njihov smisao za dobro i njihovu odvratnost prema zlu. Prvi pogrešan korak doprineo bi drugom sve dok, prekinuvši vezu sa Nebom, ne bi nestali u poplavi iskušenja.

»I dade Bog Danilu te nađe milost i ljubav u starešine nad dvoranima«, pa je njegov zahtev da se ne skvrni bio primljen s poštovanjem. Međutim, starešina je oklevao da ga ispuni. »Bojim se gospodara svojega cara«, objasnio je Danilu, »koji vam je odredio jelo i piće; jer kada car bude video da su lica vaša lošija nego u ostalih mladića, vaših vršnjaka, zašto da mi učinite da budem glavom kriv caru?«

Danilo se onda pojavio pred Amelsarom, službenikom kome je bila poverena posebna briga o jevrejskim mladićima, zahtevajući da budu oslobođeni obaveze da jedu carsko jelo i piju carsko vino. Tražio je da se podvrgne probi od deset dana, da zajedno sa svojim jevrejskim drugovima za to vreme dobija jednostavnu hranu, dok će ostali mladići jesti carske poslastice.

Amelsar je pristao, iako se bojao da će prihvatajući zahtev izazvati carevo nezadovoljstvo. Danilo je shvatio da je dobio bitku. Posle desetodnevne probe rezultati su bili suprotni Amelsarovim strahovanjima. »Lica im dođoše lepša i mesnatija nego u svih mladića koji jeđahu carsko jelo.« Svojim izgledom mladi Jevreji visoko su nadmašivali svoje drugove. Danilu i njegovim prijateljima, na temelju svega toga bilo je dozvoljeno da se za vreme celog školovanja hrane jednostavnom hranom.

Tri godine su jevrejski mladići »učili knjigu i jezik Haldejski«. U toku tog vremena ostali su verni Bogu, neprekidno se oslanjajući na Njegovu silu. Svojim navikama samoodricanja dodali su ozbiljnost u namerama, marljivost i čvrstinu. Oni iz oholosti ili slavljublivosti nisu došli na carski dvor, u društvo onih koji nisu poznavali Boga niti su Ga se bojali; oni su bili zarobljenici u stranoj zemlji, u koju ih je dovela Beskrajna mudrost. Odvojeni od domaćih uticaja i svetog društva, trudili su se da opravdaju ukazano poverenje, da budu na čast svom potlačenom narodu i na slavu Onome kome su služili.

Gospod je s odobravanjem pratio čvrstinu i samoodricanje mladih Jevreja i neporočnost njihovih pobuda; Njegovi blagoslovi su ih pratili. »I dade Bog svoj četvorici mladića znanje i razum u svakoj knjizi i mudrosti; a Danilu dade da razume svaku utvaru i sne.« Tako se ispunilo obećanje: »One ću poštovati koji mene poštuju!« (1. Samuilova 2,30) Dok se Danilo s nepokolebljivim poverenjem, držao Boga na njega se spustio duh proročke moći. Dok je od ljudi primao uputstva o dužnostima na dvoru, Bog ga je učio da čita tajne budućnosti i, služeći se slikama i simbolima, zapisuje ih za buduće naraštaje, događaje koji će se zbivati na ovom svetu sve do kraja vremena.

Kada je došlo vreme da mladići koji su bili na školovanju budu provereni, i Jevreji su, zajedno sa ostalim kandidatima, polagali ispite za službe u carstvu. Međutim, »ne nađe se među njima svima nijedan kao Danilo, Ananija, Misailo i Azarija«. Njihova oštra inteligencija, njihovo široko znanje, njihov birani i precizni način izražavanja, svedočili su o neuporedivoj snazi i živosti njihovih mentalnih sposobnosti. »I u svemu čemu treba mudrost i razum, zašto ih car zapita, nađe da su deset puta bolji od svih vrača i zvezdara što ih beše u svemu carstvu njegovu.« Zato »stajahu pred carem«.

Na vavilonskom dvoru bili su okupljeni predstavnici svih zemalja, ljudi najviših sposobnosti, bogato obdareni prirodnim darovima, ljudi najšire kulture koja se mogla steći u svetu; a ipak, među svima njima, jevrejski mladići nisu imali takmaca. Po fizičkoj snazi i lepoti, po mentalnoj živahnosti i literarnim dostignućima niko im nije bio ravan. Uspravno držanje, čvrst i gibak korak, čestit izraz lica, nepomućena čula, prijatan dah – sve su to bili dokazi dobrih običaja, znaci plemenitosti kojom priroda nagrađuje one koji poštuju njene zakone.

Danilo i njegovi prijatelji u sticanju vavilonske mudrosti bili su mnogo uspešniji od ostalih svojih drugova; međutim, njihovo obrazovanje nije bilo rezultat slučaja. Oni su svoje znanje sticali vernom upotrebom svojih sposobnosti, pod vođstvom Svetoga Duha. Povezali su se sa Izvorom svake mudrosti, proglašivši poznavanje Boga temeljem svoga obrazovanja. Ispunjeni verom, molili su se za znanje, i živeli onako kako su se molili. Svojim ponašanjem omogućili su Bogu da ih blagoslovi. Izbegavali su sve što bi oslabilo njihove snage, koristili su svaku priliku da na svim područjima prošire svoje znanje. Usvojili su pravila života koja su im osiguravala intelektualnu snagu. Trudili su se da steknu znanje s jednim jedinim ciljem – da mogu da proslave Boga. Shvatili su da moraju steći bistrinu uma i usavršiti svoj hrišćanski karakter, ukoliko žele da postanu pravi predstavnici istinite religije usred lažnih neznobožičkih religija. Bog je bio njihov Učitelj. Stalno u molitvi, savesni u učenju,

neprekidno u vezi sa Nevidljivim, hodili su s Bogom kao Enoh.

Stvarni uspeh u bilo kojoj grani poslovanja ne dolazi kao rezultat slučaja, okolnosti ili sudbine. On je rezultat Božjeg providenja, on je nagrada za veru i razboritost, za valjanost i istrajnost. Visoki mentalni kvaliteti i plemenita moralna snaga ne stižu se slučajno. Bog daje prilike; uspeh dolazi kada ih koristimo.

Dok je Bog delovao na Danila i njegove prijatelje »da hoće i čine kao što mu je ugodno«, oni su gradili svoje spasenje (Filibljanima 2,13). Time se na delu otkrilo božansko načelo saradnje, bez koga se ne može postići nikakav istinski uspeh. Ljudski napori lišeni božanske snage ne vrede ništa; bez ljudskog nastojanja ni božanski napori kod mnogih ništa ne mogu da postignu. Da bismo mogli dobiti božansku blagodat, moramo obaviti svoj deo. Njegova blagodat je određena da deluje u nama da hoćemo i činimo, ali nikada nije zamena za naše napore.

Kao što je sarađivao s Danilom i njegovim prijateljima, Gospod će sarađivati sa svima onima koji se trude da ispune Njegovu volju. Bog će, udeljujući svoga Duha, podržati svaku dobru nameru, svaku plemenitu odluku. Oni koji hode putem poslušnosti, naići će na mnoge prepreke. Snažni, ali potajni uticaji možda će ih vezivati uz svet, ali, Gospod je sposoban da onemogući svaku silu koja se trudi da pobedi Njegove izabrane; Njegovom snagom oni mogu da savladaju svako iskušenje, da pobede svaku teškoću.

Bog je Danila i njegove prijatelje povezao s velikim ljudima u Vavilonu da bi naciji idolopoklonika mogli da predstavljaju Njegov karakter. Kako su se osposobili da zauzmu tako poverljiv i častan položaj? Vernost u malome stavila je svoj pečat na celi njihov život. Oni su slavili Boga u malim dužnostima isto onako kao i u najvećim odgovornostima.

Kao što je pozvao Danila da za Njega svedoči u Vavilonu, Bog poziva i nas da budemo Njegovi svedoci u današnjem svetu. I u najmanjim i u najvećim životnim poduhvatima, On želi da ljudima otkrivamo načela Njegovog carstva. Mnogi čekaju da im se poveri neko veliko delo, iako svakoga dana propuštaju prilike da pokažu svoju vernost Bogu. Iz dana u dan zanemaruju mogućnosti da iz celoga srca obave svoje male životne dužnosti. I dok tako očekuju neko veliko delo u kome bi navodno mogli da pokažu svoje velike sposobnosti i tako zadovolje svoje ambicije, uzalud im prolaze dani.

U životu pravog hrišćanina ništa nije beznačajno. U očima Svemogućega svaka dužnost je važna. Gospod tačno procenjuje svaku priliku za službu. Neiskorišćene mogućnosti isto tako ulaze u izveštaj kao i one koje smo iskoristili. Nama će biti suđeno na temelju onoga što je trebalo da postignemo, a nismo postigli zato što se nismo poslužili svojim sposobnostima u proslavljanju Boga. Plemenit karakter nije posledica slučaja; on se ne može pripisati posebnoj naklonosti ili darovima Providenja. On je rezultat samodiscipline, pokoravanja niže prirode višoj, predavanja sebe u službu Bogu i blišnjima.

Preko vernosti načelima umerenosti, koju su pokazali jevrejski mladići, Bog govori današnjoj omladini. Postoji potreba za ljudima koji će se kao Danilo hrabro založiti za ono što je pravo. Postoji potreba za čistim srcima, jakim rukama, srčanom hrabrošću; jer nas borba između poroka i vrline poziva na stalnu budnost. Sotona prilazi svakoj duši i kuša je mnogobrojnim zavodljivim oblicima popuštanja apetitu.

Telo je najvažniji posrednik preko koga se um i duša osposobljavaju za izgradnju karaktera. Zato neprijatelj duše usmerava svoja iskušenja s ciljem da njima oslabi i ponizi fizičke snage. Ako u tome uspe, celo biće često se pokorava zlu. Sklonosti telesne prirode, ukoliko ne dođu pod vlast više sile, sigurno će dovesti do propasti i smrti. Telo mora da se stavi pod vlast više sile čovekovog bića. Volja mora da zavlada strastima, a ona sama mora da se pokori Bogu. Plemenite sposobnosti razuma, posvećene božanskom milošću, treba da preuzmu vlast. Intelktualna snaga, fizičko stanje i dužina života zavise od nepromenljivih zakona. Ako poštuje te zakone, čovek je u stanju da pobedi sebe, da pobedi svoje sklonosti, da pobedi »poglavarstva i vlasti i upravitelje tame ovoga sveta«, da se suoči »s duhovima pakosti ispod neba«. (Efescima 6,12)

U onom prastarom obredu, koji čini simboliku Jevanđelja, samo je žrtva bez mane mogla biti donesena na Gospodnji oltar. Žrtva koja treba da predstavlja Hrista morala je da bude bez mane. Božja reč ukazuje na tu činjenicu, kada govori kakva moraju da budu Božja deca: »živa žrtva«, »sveta i bez mane«. (Rimljanima 12,1; Efescima 5,27)

Jevrejski velikani bili su ljudi sa istim strastima kao i mi; ipak, uprkos zavodničkim uticajima vavilonskog dvora, ostali su čvrsti, jer su se oslanjali na beskrajnu Snagu. U njima je neznabožački narod gledao primer Božje dobrote i dobročinstva i Hristove ljubavi. Njihovo iskustvo za nas je primer pobede načela nad iskušenjem, neporočnosti nad pokvarenošću, odanosti i vernosti nad neverništvom i idolopoklonstvom.

I današnji mladići mogu dobiti Duha koji je nadahnjivao Danila; oni mogu crpeti iz istog izvora snage, imati istu moć samokontrole, pokazati u svom životu iste vrline, čak i u okolnostima koje su isto tako nepovoljne. Iako su okruženi iskušenjima da popuste svojim grešnim sklonostima, posebno u našim velikim gradovima, u kojima je

svaki oblik čulnog zadovoljavanja lako dostupan i primamljiv, uz božansku blagodat njihova namera da proslave Boga može da ostane čvrsta! Oni mogu strogom odlučnošću i živom budnošću da se odupru svim iskušenjima koja napadaju dušu. Međutim, pobedu će postići jedino oni koji su odlučili da čine ono što je pravo, zato što je pravo.

Kakvo su životno delo obavili ovi plemeniti Jevreji? Kada su se opraštali sa domom svog detinjstva, jedva da su mogli sanjati kakva ih uzvišena sudbina čeka! Verni i postojani, pokorili su se božanskom vođstvu, tako da je preko njih Bog mogao da ispuni svoje namere.

Bog i danas želi da preko mladih i dece, otkrije iste velike istine koje je otkrivao preko tih ljudi. Život Danila i njegovih prijatelja pokazuje šta Bog želi da učini za one koji se pokore Njemu i svim srcem trude da ostvare Njegove namere!

40 poglavlje

SAN CARA NAVUHODONOSORA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige proroka Danila 2. glave)

Ubrzo pošto su Danilo i njegovi drugovi stupili u službu vavilonskog cara, neki događaji su tom idolopokloničkom narodu pokazali koliko je veran i moćan Bog Izrailjev. Navuhodonosor je usnio značajan san i »njegov se duh zbog toga uznemirio i san ga je ostavio«. Međutim, iako se veoma uzbudio zbog sna, car nije mogao, kada se probudio, da se seti onoga što je sanjao.

Zbunjeni Navuhodonosor okupio je svoje mudrace, »vrače i zvezdare i gatare«, i zatražio njihovu pomoć. Rekao im je: »Usnih san, i uznemiri mi se duh kako bih doznao šta sam snio!« Priznavši im tako svoju zbunjenost, zatražio je da mu otkriju tajnu i tako donesu olakšanje njegovom umu.

Na to su mudraci odgovorili: »Care, da si živ doveka! Pripovedi san slugama svojim, pa ćemo ti kazati šta znači!«

Nezadovoljan što izbegavaju da odgovore i sumnjičav što, uprkos svojim nadmenim tvrđenjima da mogu da otkriju ljudske tajne, odbijaju da mu pruže pomoć, car je zapovedio svojim mudracima, obećavši im bogatstvo i čast s jedne strane, i zapretivši im smrću s druge strane, da mu kažu ne samo tumačenje sna, već i sam san. Rekao je: »Zaboravio sam; ako mi ne kažete šta sam snio i šta znači, bićete isečeni i kuće će vaše biti buništa. Ako li mi kažete šta sam snio i šta znači, dobićete od mene dare i poklone i veliku čast!«

Međutim, mudraci su ponovili svoj zahtev: »Neka car pripovedi san slugama svojim, pa ćemo kazati šta znači!«

Navuhodonosor, sada već vrlo uzbuđen i ljutit zbog očigledne podmuklosti onih kojima je toliko verovao, uzviknuo je: »Doista vidim da hoćete vremena da dobijete, jer vidite da sam zaboravio. Ali, ako mi ne kažete šta sam snio i šta znači, jedan vam je sud; jer ste se dogovorili da kažete preda mnom laž i prevaru dok se promeni vreme; zato, kažite mi san, pa ću videti da možete da mi kažete šta znači!«

Preplašeni od posledica svoga neuspeha, mudraci su pokušali da dokažu caru da njegov zahtev nije razuman i da zahteva od njih više nego što je ikada iko zahtevao od bilo kojeg čoveka. Bunili su se: »Nema čoveka na zemlji koji bi mogao kazati caru to što ište; zato nijedan car ni knez ni vlastelin nije nikada iskao tako što od vračara ili zvezdara ili Haldejca. I što car ište vrlo je teško, niti ima drugoga koji bi mogao kazati caru osim bogova koji ne žive među ljudima.«

Tada se »car razljuti i razgnevi vrlo i zapovedi da se pogube svi mudraci vavilonski«.

Među onima koje su tražili službenici, određeni da ispune odredbe carevog proglasa, bili su Danilo i njegovi prijatelji. Kada mu je bilo rečeno da će prema naredbi i on morati da umre, Danilo je »mudro i razumno« upitao Arioha, zapovednika carske garde: »Zašto je tako nagla zapovest od cara?« Arioh mu je ispričao kako se car uznemirio zbog svog značajnog sna i kako nije uspeo da dobije pomoć od onih kojima je do tada ukazivao svoje potpuno poverenje. Čuvši to, Danilo je svoju sudbinu uzeo u svoje ruke i usudio se da izađe pred cara. Zatražio je da mu se odobri vreme da bi mogao da se moli svom Bogu da mu otkrije san i protumači njegovo značenje.

Vladar se saglasio s tim zahtevom. »Potom otide Danilo kući svojoj i kaza stvar Ananiji, Misailu i Azariji, drugovima svojim.« Zajednički su potražili mudrost na Izvoru svetlosti i znanja. Njihova vera bila je jaka, jer su znali da ih je Bog postavio na položaj na kome se nalaze, znali su da obavljaju Njegovo delo i ispunjavaju obaveze svoje službe. U vreme nevolje i opasnosti uvek su se obraćali Njemu, tražeći da ih vodi i štiti, a On se uvek pokazivao kao pomoćnik koji se u nevoljama brzo nalazi. I sada, skrušena srca, ponovo su stali pred Sudiju cele Zemlje, moleći Ga da ih izbavi u vreme kada im je pomoć bila neodložna. Nisu se uzalud molili. Bog koga su slavili, sada je proslavio njih. Gospodnji Duh spustio se na njih, i Danilu je u noćnom viđenju otkriven carev san i njegovo značenje.

Danilo se prvo zahvalio Bogu na otkrivenju koje je dobio. Uzviknuo je: »Da je blagosloveno ime Gospodnje od veka do veka, jer je njegova mudrost i sila. I On menja vremena i čase, smeće careve i postavlja careve, daje mudrost mudrima i razum razumnima: On otkriva što je duboko i sakriveno, zna šta je u mraku i svetlost kod njega stanuje. Tebe, Bože otaca mojih, hvalim i slavim što si mi dao mudrost i silu i što si mi objavio zašto te molismo, objavivši nam stvar carevu!«

Danilo je odmah otišao Ariohu, kome je car zapovedio da pobije mudrace, i rekao: »Ne ubijaj mudrace vavilonske, izvedi me pred cara da kažem caru šta san znači!« Službenik je brzo izveo Danila pred cara i naglasio: »Nađoh čoveka između roblja Judina koji će kazati caru šta san znači!«

Pogledajte judejskog zarobljenika, smirenog i spokojnog, u prisutnosti vladara najmoćnije svetske imperije! Svojim prvim rečima odbio je da čast pripiše sebi, a uzdigao je Boga kao Izvor svake mudrosti. Na zabrinuto carevo pitanje: »Možeš li mi kazati san koji sam snio i šta znači?« Danilo je odgovorio: »Tajne koje car ište ne mogu kazati caru mudraci ni zvezdari ni vračari ni gatari, nego ima Bog na nebu koji otkriva tajne i javlja caru Navuhodonosoru šta će biti do posletka.«

Danilo je nastavio: »San tvoj i što ti je videla glava na postelji tvojoj ovo je: Tebi, care, dođoše misli na postelji šta će biti posle, i onaj koji objavljuje tajne pokaza ti šta će biti. A i meni se ova tajna nije objavila mudrošću koja bi u meni bila mimo sve žive, nego zato da se javi caru šta san znači i da doznaš misli srca svojega.«

Danilo je nastavio: »San tvoj i što ti je videla glava na postelji tvojoj ovo je: Tebi, care, dođoše misli na postelji šta će biti posle, i onaj koji objavljuje tajne pokaza ti šta će biti. A i meni se ova tajna nije objavila mudrošću koja bi u meni bila mimo sve žive, nego zato da se javi caru šta san znači i da doznaš misli srca svojega.«

»Ti, care, vide, a to lik velik; velik beše lik i svetlost mu silna i stajaše prema tebi i strašan beše na očima. Glava tome liku beše od čistoga zlata, prsa i mišice od srebra, truh i bedra od medi, goleni mu od gvožđa, a stopala koje od gvožđa, a koje od zemlje.«

»Ti gledaše dokle se odvali kamen bez ruku, i udari lik u stopala gvozdена i zemljana i satr ih. Tada se satr i gvožđe i zemlja i med i srebro i zlato; i posta kao pleva na gumnu u leto, te odnese vetar i ne nađe mu se mesto; a kamen, koji udari lik, posta gora velika i ispuni svu zemlju.«

»To je san«, s ubeđenjem je izjavio Danilo; a car, pažljivo slušajući svaku pojedinost, shvatio je da je to zaista san koji ga je toliko mučio. Na taj način njegov um je bio pripremljen da sa naklonošću prihvati i tumačenje. Car nad carevima spremao se da vavilonskom monarhu otkrije veliku istinu. Bog je želeo da mu pokaže da ima vlast nad carstvima ovoga sveta, vlast da postavlja i uklanja careve. Navuhodonosor je trebalo, ako ikako bude moguće, da postane svestan svoje odgovornosti pred Nebom. Trebalo je da se upozna s budućim događajima, od njegovog vremena pa sve do poslednjih dana.

Danilo je nastavio: »Ti si, care, car nad carevima, jer ti Bog nebeski dade carstvo, silu i krepost i slavu. I gde god žive sinovi ljudski, zveri poljske i ptice nebeske, dao ti je u ruke i postavio te gospodarem nad svim tim. To si ona glava zlatna.«

»A nakon tebe nastaćе drugo carstvo, manje od tvojega; a potom i treće carstvo, bronzano, koje će vladati po svoj zemlji.«

»A četvrto će carstvo biti tvrdo kao gvožđe, jer gvožđe satire i troši sve, i kao gvožđe što sve lomi, tako će satrti i polomiti.«

»A što si video stopala i prste koje od kala lončarskoga, koje od gvožđa, biće carstvo razdeljeno, ali će biti u

njemu tvrđe od gvožđa, jer si video gvožđe pomešano s kalom lončarskim. I što prsti u nogu bejahu koje od gvožđa, koje od kala, carstvo će biti nešto jako, a nešto trošno. A što si video gvožđe pomešano s kalom lončarskim, to će se oni pomešati semenom čovečjim, ali neće prionuti jedan za drugoga kao što se gvožđe ne može smešati s kalom.«

»A u vreme tih careva Bog će nebeski podignuti carstvo koje se do veka neće rasuti, i to se carstvo neće ostaviti drugom narodu; ono će satrti i ukinuti sva ta carstva, a samo će stajati doveka. Kako si video gde se od gore odvali kamen bez ruku i satr gvožđe, med, kao, srebro i zlato, Bog veliki javi caru šta će biti posle, san je istinit i tumačenje mu je verno!«

Car je bio ubeđen u istinitost tumačenja i u poniznosti i strahopoštovanju pade »na lice svoje i pokloni se« i reče: »Doista, vaš je Bog Bog nad svim bogovima i gospodar nad carevima i koji objavljuje tajne, kada si mogao otkriti ovu tajnu!«

Navuhodonosor je povukao naredbu o pogubljenju mudraca. Njihov život bio je pošteđen zahvaljujući Danilovoj povezanosti sa Onim koji otkriva tajne. »Tada car uzvisi Danila i dade mu mnoge velike darove i učini ga gospodarem svoj zemlji vavilonskoj i poglavarem nad svim mudracima vavilonskim. I Danilo izmoli u cara, te postavi nad poslovima zemlje vavilonske Sedraha, Misaha i Avdenaga, a Danilo osta na dvoru carevu.«

U analima ljudske istorije, jačanje naroda, pojavljivanje i padanje imperija, naizgled zavise od čovekove volje i veštine; oblikovanje događaja, u velikoj meri, izgleda kao rezultat njegove moći, ambicije ili inata. Međutim, u Božjoj reči zavesa je povučena u stranu, tako da, u svim igrama i protivigramima ljudskih interesa, sila i strasti, iznad njih i iza njih, vidimo oruđa Svemilostivoga koja tiho i strpljivo ostvaruju namere Njegove volje.

Rečima, punim neuporedive lepote i nežnosti, apostol Pavle objavio je mudracima u Atini božanske namere prilikom stvaranja i širenja rasa i naroda: »Bog koji je stvorio svet i sve što je u njemu ... učinio je da od jedne krvi sav rod čovečiji živi po svemu licu zemaljskome i postavio je unapred određena vremena i međe njihovog življenja da traže Gospoda, ne bi li ga barem opipali i našli!« (Dela 17,24–27)

Bog je jasno objavio da svaki koji želi može da dođe »u sveze zavetne«. (Jezekilj 20,37) Prilikom stvaranja, Njegova namera je bila da Zemlja bude naseljena bićima čije će postojanje biti na blagoslov njima samima i njihovim bližnjima i na čast njihovom Stvoritelju. O svima onima koji prihvate ovu nameru, bilo je rečeno: »Narod koji sazdah sebi pripovedaće slavu moju!« (Isaija 43,21)

U svom Zakonu Bog je objavio načela na kojima se zasniva svako pravo blagostanje, kako naroda, tako i pojedinaca. O tom Zakonu Mojsije je rekao Izrailjcima: »Jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima!«

»Jer nije prazna reč da za nju ne marite, nego je život vaš!« (5. Mojsijeva 4,6; 32,47) Blagoslovi koji su obećani Izrailju, pod istim uslovima i u istoj meri obećani su i svakom narodu i svakom pojedincu pod nebeskim prostranstvom.

Stotinama godina pre nego što su se pojedini narodi pojavili na poprištu događaja, Sveznajući je, gledajući vekovima unapred, preokao pojavljivanje i propadanje svetskih carstava. Bog je objavio Navuhodonosoru da će Vavilonsko carstvo propasti, da će se pojaviti drugo carstvo i da će i ono imati u svoje razdoblje probe. Pošto neće uzvisiti pravoga Boga, njegova će slava izbledeti i treće carstvo zauzeće njegovo mesto. I ono će proći, i četvrto, snažno kao gvožđe, pokoriće narode u svetu.

Da su se vlastodršci Vavilona, najbogatijeg među svetskim carstvima, uvek držali straha Gospodnjega, dobili bi mudrost i silu da se povežu sa Njim i ostanu snažni. Međutim, oni su tražili svoje utočište u Bogu samo onda kada bi se našli u mukama i nevoljama. U takvim prilikama, kada im njihovi velikani nisu mogli pomoći, tražili su pomoć od ljudi kao što je Danilo, od ljudi za koje su znali da priznaju živoga Boga, a živi Bog priznaje njih. Tim ljudima obraćali su se da im objasne tajne Proviđenja, jer su se vladari ponosnog Vavilona, iako ljudi najviše inteligencije, svojim prestupima toliko udaljili od Boga da više nisu mogli da shvate otkrivenja i opomene koje su dobijali u odnosu na budućnost.

U istoriji naroda istraživači Božje reči mogu da prate doslovno ispunjavanje božanskih proročanstava. Vavilon, na kraju uzdrman i slomljen, nestao je zato što su se njegovi vlastodršci u svom blagostanju smatrali nezavisnim od Boga, dok su slavu svoga carstva pripisivali ljudskim dostignućima. Medo–Persijska imperija bila je pohođena nebeskim gnevom zato što je u njoj Božji zakon bio bačen pod noge i pogažen. Strah Gospodnji nije imao mesta u srcima većine njenih stanovnika. Bezakonje, hula i pokvarenost su preovladavali. Carstva koja su zatim nastala bila su još gora i pokvarenija; padala su sve niže na lestvici moralnih vrednosti.

Vlast svih upravljača na Zemlji potiče sa Neba; od načina na koji se služe vlašću zavisi i njihov uspeh. Svakome od njih upućene su reči božanskog Stražara: »Opasah te, premda me ne znaš!« (Isaija 45,5) Za svakoga od njih reči upućene nekadašnjem caru Navuhodonosoru, predstavljaju životnu pouku: »Oprosti se greha svojih pravdom i bezakonja svojih milošću prema nevoljnima, eda bi ti se produžio mir!« (Danilo 4,27)

Shvatiti te reči, shvatiti da »pravda podiže narod«, da se »pravdom utvrđuje presto«, a »milošću podupire«; prepoznati ostvarenje tih načela u ispoljavanju božanske sile koja »uklanja careve i postavlja careve«, znači

shvatiti filozofiju istorije (Priče 14,34; 16,12; 20,28; Danilo 2,21).

Jedino u Božjoj reči ova načela jasno su objavljena. U njoj se vidi da snaga naroda, ali i pojedinaca, nije u prilikama ili oružju koje ih čini nepobedivim; ona se ne krije u njihovoj oholoj veličini, već se odmerava vernošću kojom ispunjavaju božanske namere.

41 poglavlje

PEĆ OGNJENA, UŽARENA...

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige proroka Danila 3. glave)

San o velikom liku, koji mu je otkrivao događaje do kraja vremena, Navuhodonosor je dobio da bi shvatio ulogu koju treba da odigra u istoriji sveta i odnos koji njegovo carstvo treba da zauzme prema nebeskom carstvu. Prilikom tumačenja sna, dobio je jasne podatke o uspostavljanju Božjeg večnog carstva. Danilo mu je objasnio: »A u vreme tih careva Bog će nebeski podignuti carstvo koje se doveka neće rasuti... san je istinit i tumačenje mu verno.« (Danilo 2,44.45)

Car je priznao Božju silu kada je rekao Danilu: »Doista, vaš je Bog Bog nad bogovima... koji objavljuje tajne.« (Danilo 2,47) Neko vreme pokoravao se uticaju straha Božjega, ali njegovo srce nije bilo očišćeno od svetovnih ambicija i želje za samouzvišenjem. Blagostanje koje je pratilo njegovu vladavinu ispunjavalo ga je ponosom. Zato je na kraju prestao da slavi Boga i s povećanom revnošću i oduševljenjem vratio se obožavanju idola.

Reči: »Ti si ona glava zlatna« (Danilo 2,38), duboko su se urezale u njegovo pamćenje. Koristeći sve to i njegov povratak idolopoklonstvu, mudraci iz njegove okoline predložili su mu da načini lik, sličan liku iz sna, i da ga postavi na mesto na kome će svi moći da se dive zlatnoj glavi, koja prema tumačenju predstavlja njegovo carstvo.

Odobrovoljen laskavim predlogom, odlučio je da ga ostvari, pa čak da ode i jedan korak dalje. Umesto da lik prikaže onako kao što ga je video, poželeo je da nadmaši original. Njegovom liku neće opadati vrednost, ako se pogled bude prenosio od glave prema nogama, jer će biti načinjen isključivo od zlata, opšteprihvaćenog simbola Vavilona kao večnog, nerazorivog, svemoćnog carstva, koje će polomiti sva ostala carstva i postojati večno. Misao o uspostavljanju carstva i dinastije koja će večno trajati, veoma je privlačila moćnog vladara, čijoj se sili nijedan narod na zemlji nije mogao odupreti. Sa oduševljenjem koje je proizlazilo iz njegove beskrajne ambicije i sebične oholosti, počeo je da se savetuje sa svojim mudracima kako da to ostvari. Zaboravljajući značajne blagoslove povezane sa snom o velikom liku; zaboravljajući da mu je Bog Izrailjev preko svoga sluga Danila objasnio značenje lika i da su u vezi sa tim tumačenjem veliki ljudi njegove zemlje bili pošteđeni sramotne smrti; zaboravljajući sve osim svoje želje da učvrste svoju vlast i svoju nadmoćnost, car i njegovi državni savetnici odlučili su da se posluže svim raspoloživim sredstvima da uzdignu Vavilon do vrhovnog položaja, da ga učine dostojnim sveopšte odanosti.

Simbolička slika, kojom je Bog caru i njegovim podanicima otkrio svoju nameru sa narodima na Zemlji,

trebalo je sada da posluži slavljenju ljudske moći. Danilovo tumačenje treba da bude odbačeno i zaboravljeno; da se istina pogrešno protumači i primeni. Simbol, koji je Nebo izabralo da ljudima objavi važne događaje u budućnosti, treba da bude iskorišćen da spreči širenje znanja koje je Bog želeo da prenese svetu. Sotona je tako pomoću zamisli ambicioznih ljudi, pokušao da onemogući božansku nameru usmerenu prema ljudskom rodu. Neprijatelj čovečanstva je znao da istina, nepomešana sa zabludom, postaje moćno sredstvo za spasenje; ali i da se ona, kada se zloupotrebi kao sredstvo za uzdizanje čoveka i unapređenje njegovih planova, pretvara u silu na zlo.

Navuhodonosor je, koristeći svoje bogate riznice, naredio da se izgradi veliki zlatni lik, koji je po svojim osnovnim karakteristikama, osim po materijalu od kojega je bio načinjen, bio sličan liku koji je video u snu. Iako naviknuti da liju raskošne likove svojih neznabožičkih božanstava, Haldejci nikada do tada nisu načinili ništa tako dostojanstveno i veličanstveno kao što je bio ovaj kip, šezdeset lakata visok i šest lakata širok. Nije bilo nikakvo čudo što je u zemlji u kojoj je obožavanje idola bilo sveopšte prihvaćeni običaj, ovaj prekrasni i skupoceni lik u polju Duri, koji je predstavljao slavu Vavilona, njegovo veličanstvo i silu, bio određen da postane predmet obožavanja. Da bi se na odgovarajući način postarao za to, car je izdao proglas da se na dan posvećenja svi moraju pokloniti liku i tako pokazati svoju duboku vernost vavilonskoj vlasti.

Određeni dan je došao i nepregledno mnoštvo iz svih naroda, plemena i jezika okupilo se na polju Duri. U skladu sa carskom zapoveshću, kada je odjeknuo zvuk instrumenata, svi su »pali i poklonili se zlatnom liku«. Toga značajnog dana izgledalo je da su sile tame postigne odlučujuću pobjedu; izgledalo je da će klanjanje zlatnom liku postati trajno povezano sa već ustaljenim oblicima idolopoklonstva, koji su bili priznati kao državna religija. Sotona se nadao da će na taj način osujetiti Božju nameru da prisutnost zarobljenih Izrailjaca u Vavilonu pretvori u blagoslov svim neznabožičkim narodima.

Međutim, Bog je drukčije odlučio. Nisu svi priklonili svoja kolena pred idolopokloničkim simbolom ljudske moći. Usred mnoštva koje se klanjalo nalazila su se i tri čoveka koji su čvrsto odlučili da na takav način neće osramotiti nebeskog Boga. Njihov Bog je bio Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima; zato nisu hteli da se poklone nijednom drugom.

Pobedonosno raspoloženom Navuhodonosoru stigla je vest da među njegovim podanicima ima i onih koji se usuđuju da prekrše njegovu zapovest. Neki među mudracima, zavidni na počastima kojima su bili obasuti verni Danilovi drugovi, sada su obavestili cara o očiglednom kršenju njegovih želja. Uzviknuli su: »Care, da si živ doveka!... a imaju ljudi Jevreji, koje si postavio nad poslovima zemlje vavilonske, Sedrah, Misah i Avdenago; ti ljudi, care, ne haju za te, ne poštuju tvojih bogova i ne klanjaju se zlatnom liku koji si postavio!« Car je zapovedio da se ljudi dovedu pred njega. Upitao ih je: »Je li istina, Sedraše, Misaše i Avdenago da vi ne služite mojim bogovima i da se ne klanjate zlatnom liku koji postavim?« Pokušao je pretnjama da ih navede da se pokore i da se priklone mnoštvu. Pokazujući im užarene peći, podsetio ih je na kaznu koja ih očekuje, ako istraju u svom odbijanju da se pokore njegovoj volji. Međutim, Jevreji su čvrsto izrazili svoju odanost nebeskom Bogu i svoje poverenje u Njegovu izbaviteljsku moć. Klanjanje liku svi su shvatili kao čin bogoslužnja. Takvu čast mogli su da ukažu jedino Bogu.

Dok su tri Jevrejina stajala pred carem, on je shvatio da oni imaju nešto što nedostaje ostalim mudracima u njegovom carstvu: bili su verni u izvršavanju svih svojih dužnosti. Zato je odlučio da im pruži još jednu priliku. Ako samo pokažu svoju spremnost da se ujedine s mnoštvom u obožavanju lika, sve će biti dobro; ali, ako se ne poklone, dodao je na kraju, biće »bačeni u peć ognjenu užarenu!« A onda, ispruživši ruku kao da ih izaziva, izjavio je: »A koji je bog što će vas izbaviti iz mojih ruku?«

Sve careve pretnje ostale su uzaludne. Nije mogao da odvrati te ljude od njihove vernosti Vladaru svemira. Iz istorije svojih otaca naučili su da neposlušnost Bogu donosi sramotu, uništenje i smrt, a da je strah Gospodnji početak mudrosti, temelj svakog pravog blagostanja. Smireno se suočavajući s užarenim pećima, odgovorili su: »Nije potrebno da ti odgovaramo na to! Evo, Bog naš kojemu služimo, može nas izbaviti iz peći ognjene, užarene i izbaviće nas iz tvojih ruku, care!« Kao da je njihova vera postala još jača, kada su izjavili da će se Bog proslaviti njihovim izbavljenjem, pa su, sa pobedonosnom sigurnošću koja se zasnivala na neizmernom poverenju u Boga, dodali: »A i da ne bi, znaj, care, da bogovima tvojim nećemo služiti niti ćemo se pokloniti zlatnom liku koji si postavio!«

Carev gnev postao je bezgraničan. »Tada se Navuhodonosor napuni gneva i lice mu se promeni na Sedraha, Misaha i Avdenaga«, predstavnike prezrenog, zarobljenog naroda. Tražeći da se peći užare sedam puta jače, nego što je to bio običaj, naredio je snažnim pripadnicima svoje vojske da svežu sledbenike Boga Izrailjevog, i da ih tako pripreme za neposredno izvršenje kazne.

»Tada svezaše one ljude u plaštima njihovim i u obući i pod kapama i u svemu odelu njihovu i baciše ih u peć

ognjenu, užarenu. Kako zapovest careva beše vrlo hitna i peć vrlo užarena, plamen ognjeni ubi one ljude koji bacahu Sedraha, Misaha i Avdenaga.«

Međutim, Bog nije zaboravio svoje. Kada su Njegovi svedoci bili bačeni u peć, Spasitelj im se lično pokazao i zajedno su počeli da hodaju usred ognja. U prisutnosti Gospodara vrućine i hladnoće, plamen je izgubio uništavajuću moć.

Car je sa svog prestola posmatrao događaje, očekujući da će ljudi koji su mu odrekli poslušnost biti zauvek uništeni. Ali, njegovo pobeđničko osećanje iznenada se promenilo. Plemići, koji su stajali oko njega, videli su da mu je lice pobledelo, kada je ustao sa prestola i napregnuto se zagledao u rasplamsane plamenove. Uplašeni vladar okrenuo se prema svojim doglavnicima i upitao: »Ne bacismo li tri čoveka svezana u oganj... eno, vidim četiri čoveka određena gde hode posred ognja i nije im ništa, a četvrti kao da je Sin Božji?«

Kako je ovaj neznabožački vladar mogao da prepozna Božjeg Sina? Jevrejski zarobljenici, koji su zauzimali poverljiva mesta u Vavilonu, svojim životom i karakterom predstavljali su mu istinu. Kada su bili pozvani da objasne razloge svoje vere, odgovarali su bez oklevanja. Jednostavno i otvoreno objavljivali su načela pravednosti, učeći tako sve oko sebe o Bogu kome su služili. Govorili su o Hristu, Spasitelju koji će doći; u liku Četvrtoga usred ognja car je prepoznao Božjeg Sina.

I tada, zaboravljajući svoju veličinu i dostojanstvo, Navuhodonosor se spustio sa prestola i pristupivši vratima peći uzviknuo: »Sedraše, Misaše i Avdenago, sluge Boga Višnjega, iziđite i hodite!«

Tada su Sedrah, Misah i Avdenago izašli pred nepregledno mnoštvo, pokazujući da su nepovređeni.

Spasiteljeva prisutnost sačuvala ih je od svakog zla, dok su izgorela samo uža, kojima su bili vezani. »I sabraše se knezovi i upravitelji i vojvode i većnici carevi, i videše te ljude da im telu oganj ništa ne može, niti im se kosa na glavi opali, niti im se plašti šta promeniše, niti zadah od ognja prionu za njih.«

Veliki zlatni lik, pompezno postavljen, bio je zaboravljen. U prisutnosti živoga Boga, ljudi su bili puni straha i uzdrhtalih udova. »Da je blagosloven Bog Sedrahov, Misahov i Avdenagov, koji posla anđela svojega i izbavi sluge svoje, koji se u nj pouzdaše i ne poslušашe zapovesti careve i dadoše telesa svoja da ne bi služili niti se poklonili drugome bogu osim svojemu Bogu.«

Iskustva koja je doživeo toga dana navela su Navuhodonosora da izda naredbu da »svaki, kojega mu god drago naroda i plemena i jezika, koji bi pohulio na Boga Sedrahova, Misahova i Avdenagova, da se iseče i kuća da mu bude bunjište!« »Jer nema drugoga boga koji može tako izbaviti«, naveo je razlog naredbe.

Takvim i sličnim rečima car Vavilona pokušao je da svim narodima na Zemlji objavi svoje uverenje da su vlast i sila Boga Jevreja dostojni najvišeg poštovanja. Bogu je bio ugodan carev napor kojim je želeo da pokaže svoju pokornost, da proglasi carsku vernost Bogu po svim krajevima svoga vavilonskog carstva.

Bilo je pravo što je car dao svoje javno priznanje, što je pokušao da uzdigne Boga nebeskoga iznad svih drugih bogova, ali pokušavajući da primora svoje podanike da objave slično priznanje vere i pokažu isto takvo poštovanje, Navuhodonosor je prekoračio svoja prava zemaljskog vladara. On nije imao ništa više prava da ljudima preti smrtnom kaznom zato što ne žele da se klanjaju Bogu, nego što ga je imao objavljujući naredbu da se bace u plamen oni koji su odbili da se poklone zlatnom liku. Bog nikada ne iznudiše čovekovu poslušnost. On svakome ostavlja slobodu da izabere kome će služiti.

Izbavljajući svoje verne sluge Bog je objavio da stoji na strani potlačenih i da osuđuje sve zemaljske sile koje ustaju protiv autoriteta Neba. Tri Jevrejina su celom vavilonskom narodu objavili su svoju veru u Onoga kome su služili. Oni su se oslonili na Boga. U trenutku nevolje setili su se Njegovog obećanja: »Kad pođeš preko vode, ja ću biti s tobom, ili preko reka, neće te potopiti; kada prođeš kroz oganj, nećeš izgoreti, niti će te plamen opaliti!« (Isaija 43,2) Njihova vera u živu Reč, na čudesan način, bila je nagrađena pred očima svih ljudi.

Predstavnici raznih naroda, koje je Navuhodonosor pozvao na posvećenje lika, odneli su vest o njihovom veličanstvenom izbavljenju u mnoge zemlje sveta. Vernošću svoje dece Bog se proslavio po svoj Zemlji.

Pouke koje se mogu izvući iz iskustva jevrejskih mladića u polju Duri veoma su važne. Mnoge Božje sluge, iako nisu učinile nikakvo zlo, biće u naše vreme predate u ruke onima koje pokreće sotonski duh, koji su puni zavisti i lažne verske revnosti, i pretrpeće ponižavanja i zlostavljanja. Gnev ljudi posebno će se raspaliti protiv onih koji poštuju Subotu po Četvrtoj zapovesti; na kraju će biti izdata sveopšta naredba koja će proglasiti da zaslužuju smrt.

Vreme nevolje koje očekuje Božji narod zahtevaće nepokolebljivu veru. Njegova deca moraće da pokažu da je jedino On dostojan slavljenja i da ih nikakve okolnosti, pa čak ni smrtna opasnost, neće navesti da učine i najmanji ustupak lažnom bogoslužjenju. Za verna srca naredbe grešnih, smrtnih ljudi biće potpuno nevažne ukoliko se suprote Reči večnoga Boga. Istina će biti uzdignuta i po cenu tamnice, progonstva ili smrti.

Kao što je učinio u vreme Sedraha, Misaha i Avdenaga, tako će i u završnim danima istorije ove Zemlje, Gospod moćno delovati u korist onih koji su stali na stranu pravde. Onaj koji je hodao s jevrejskim junacima po užarenoj peći biće sa svojim sledbenicima gde god da se nađu. Njegova stalna prisutnost tešiće ih i pomoći da

opstanu. Usred vremena nevolje, nevolje kakve nije bilo od početka vremena, Njegovi izabranici ostaće nepokolebani. Sotona, sa svim svojim zlim četama, neće moći da uništi ni najslabijega između Božjih svetih. Anđeli, koji su silni krepošću, zaštitice ih i njih radi Gospod će se otkriti kao »Bog nad bogovima«, moćan da zauvek spase one koje se u Njega uzdaju.

42 poglavlje

PRAVA VELIČINA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige proroka Danila 4. glave)

Uzdignut do vrhunca svetovne časti, čak i u nadahnutoj Reči priznat kao »car nad carevima« (Jezekilj 26,7), Navuhodonosor je, ipak, s vremena na vreme, slavu svoga carstva i sjaj svoje vladavine pripisivao Gospodnjoj naklonosti. Tako nešto dogodilo se posle njegovog sna o velikom liku. Njegove misli bile su pod velikim uticajem tog viđenja i pomisli da će Vavilonsko carstvo, iako svetsko, konačno, morati da padne i da će nastajati druga carstva sve dok konačno sve zemaljske sile ne budu zamenjene carstvom koje će osnovati Bog nebeski, carstvom koje nikada neće biti ukinuto.

Navuhodonosorovo dostojanstveno prihvatanje božanskih planova za narode bilo je zaboravljeno u njegovom kasnijem iskustvu; međutim, kada je njegov oholi duh doživeo poniženje pred mnoštvom na polju Duri, još jednom je morao da prizna da je »carstvo njegovo carstvo večno i vlast njegova od kolena na koleno«. Idolopoklonik po rođenju i vaspitanju, na čelu jednog idolopokloničkog naroda, ipak je imao urođeni smisao za ono što je dobro i pravedno i Bog je mogao da ga upotrebi kao svoje oruđe za kažnjavanje buntovnika i ispunjavanje svojih božanskih namera. Kao »najljućem između naroda« (Jezekilj 28,7), Navuhodonosoru je bilo dato da posle mnogo godina strpljivog i napornog rada osvoji Tir; i Egipat je pao u ruke njegovim pobedonosnim četama; dok je narod za narodom potpadao pod vavilonsku vlast, rasla je i njegova slava kao najvećeg vladara tog vremena.

Niko ne treba da bude iznenađen što je tako uspešan vladar, tako ambiciozan i tako oholog duha, pao u iskušenje da skrene s puta poniznosti, kojim se jedino može stići do prave veličine. U razdoblju između svojih osvajačkih ratova, mnogo truda posvećivao je ojačavanju i ulepšavanju svoje prestonice, dok na kraju Vavilon nije postao dika njegovog carstva, »zlatni grad«, »slava cele zemlje«. Njegova graditeljska strast i njegov značajni uspeh u pretvaranju Vavilona u jedno od svetskih čuda, doprineli su njegovoj oholosti, sve dok se nije našao u stvarnoj opasnosti da pokvari svoj glas mudrog vladara, kojim se Bog i dalje može služiti kao oruđem za ostvarivanje svojih božanskih namera.

Bog je u svojoj milosti, dao vladaru još jedan san da bi ga upozorio na opasnost, na zamku koja mu je bila postavljena da ga uništi. U noćnom viđenju, Navuhodonosor je video veliko drvo koje je raslo u sredini Zemlje, koje je vrhom dodirivalo nebo i čije su se grane pružale sve do kraja Zemlje. Stada krupne i sitne stoke s planina i bregova nalazila su zaklon u njegovoj senci, a ptice nebeske gnezdile su se u njegovoj krošnji. »Lišće mu beše lepo i rod obilat, i na njemu beše hrane za sve... i od njega se hranjaše svako telo.« Dok je posmatrao prekrasno drvo, car je ugledao Stražara, Sveca, koji se približio drvetu i glasno uzviknuo: »Posecite drvo, i okrešite mu grane, pokidajte mu lišće, i razmetnite mu rod, neka pobegnu zveri ispod njega i ptice s grana njegovih. Ali, panj sa žilama ostavite mu u zemlji, u okovima gvozdenim i medenim u travi poljskoj,

neka ga kvasi rosa nebeska, i deo da mu je sa zverjem od trave zemaljske. Srce čovečje neka mu se promeni, i srce životinjsko neka mu se da, i sedam vremena neka prođe preko njega. To su odredili stražari i izrekli sveti da bi poznali živi da Višnji vlada carstvom ljudskim i daje ga kome hoće i postavlja nad njim najnižega između ljudi.«

Car ga je vrlo uznemiren zbog sna, koji je očigledno najavljivao nevolje, ispričao »vračarima, zvezdarima, Haldejima i gatarima«, međutim, iako je san bio vrlo izrazit, niko od mudraca nije znao da ga protumači.

Ovom idolopokloničkom narodu ponovo je moralo da bude posvedočeno da samo oni koji ljube Boga i koji Ga se boje mogu da shvate tajne carstva nebeskoga. U očajanju, car je poslao po svog slugu Danila, čoveka koga je cenio zbog poštenja, doslednosti i neuporedive mudrosti.

Kada je Danilo, odazivajući se carevom pozivu, došao pred njega, Navuhodonosor je rekao: »Valtasare, poglavare vračarima, znam da je duh svetih bogova u tebi i nikakva tajna nije ti teška; kaži san moj što sam snio i šta znači!« Pošto mu je ispričao san, Navuhodonosor je zatražio: »Valtasare, kaži šta znači, jer nijedan mudrac u carstvu mom ne može da mi kaže šta znači, a ti možeš, jer je u tebi duh svetih bogova!«

Danilu je značenje sna bilo jasno, ali ga je njegov sadržaj zaprepastio. »Tada Danilo, koji se zvaše Valtasar, osta u čudu za jedan sat i misli ga uznemiravahu.« Videći Daniloovo oklevanje i njegovu zbunjenost, car je osetio saučešće prema svome sluzi. »Valtasare, san i značenje mu da te ne uznemiruje«, rekao je blago.

Danilo je odgovorio: »Gospodaru moj, san da bude tvojim nenavidnicima i značenje njegovo neprijateljima tvojim!« Prorok je shvatio da mu je Bog poverio svečanu dužnost da Navuhodonosoru otkrije sudove, koji će ga uskoro zadesiti zbog njegove oholosti i bezobzirnosti. Morao je da protumači san jezikom, koji će car moći da razume; iako ga je njegov neprijatni sadržaj navodio da okleva, da ćuti od zaprepašćenja; ipak je morao da kaže istinu, bez obzira na posledice koje bi ga mogle zadesiti.

Tako je Danilo otkrio tajne Svemogućega. Rekao je: »Drvo što si video, veliko i jako, kojemu visina doseže do neba i koje se viđaše po svojoj zemlji, kojemu lišće beše lepo i rod obilan, i na kome beše hrane svemu, pod kojim stanovahu zveri poljske i na granama mu seđahu ptice nebeske, to si ti, care, koji si velik i silan, i veličina je tvoja visoka i doseže do neba i vlast tvoja do krajeva zemaljskih.«

»A što car vide Stražara, Sveca, koji silažahu s neba i govoraše: posecite drvo i potrite ga, ali mu panj sa žilama ostavite u zemlji u okovima gvozdanim i bronzanim u travi poljskoj, da ga kvasi rosa nebeska, i sa zverjem poljskim neka mu je deo dokle sedam vremena prođe preko njega, ovo znači, care, i ovo je naredba Višnjega koja će se izvršiti na mom gospodaru caru: bićeš prognan između ljudi, i sa zverima ćeš poljskim živeti, i hraniće te travom kao goveda i rosa će te nebeska kvasiti, i sedam će vremena proći preko tebe dokle poznaš da Višnji vlada carstvom ljudskim i daje ga kome hoće! A što reče da se ostavi panj sa žilama od drveta, carstvo će ti ostati kada poznaš da nebesa vladaju!«

Danilo je, kada je verno protumačio san, pozvao oholog monarha da se pokaje i da se vrati Gospodu da bi pravednim ponašanjem možda odvratio, katastrofu koja mu je zapretila. Uzviknuo je žalosno: »Zato, care, da ti je ugodan savet moj, oprosti se greha svojih pravdom, i bezakonja svojih milošću prema nevoljnicima, eda bi ti se produžio mir!«

Opomene i saveti proroka neko vreme snažno su delovali na Navuhodonosora, ali srce koje se nije promenilo pod uticajem Božje blagodati, uskoro će postati neosetljivo za pozive Svetoga Duha. Popuštanje ličnim prohtevima i sebična ambicija i dalje su vladali carevim srcem, pa su se nešto kasnije ponovo izrazili. Uprkos savetima koji su mu milostivo bili upućeni, uprkos opomenama u obliku iskustava iz prošlosti, Navuhodonosor je ponovo dozvolio da ga obuzme duh zavisti prema carstvima koja će ga naslediti. Njegova vladavina, koja je do tada, u velikoj meri, bila pravedna i milostiva, postala je nasilnička. Čineći svoje srce sve tvrdim, poslužio se sposobnostima koje je dobio od Boga da proslavi samoga sebe, uzdižući sebe iznad Boga koji mu je dao život i snagu.

Mesecima su Božji sudovi bili odlagani. Međutim, umesto da ga Božje strpljenje navede na pokajanje, car je popuštao svojoj oholosti, sve dok nije izgubio poverenje u tumačenje sna, sve dok nije počeo da se podsmeva svojim nekadašnjim strahovanjima.

Od opomene je prošla godina dana, i Navuhodonosor, šetajući se palatom i oholo razmišljajući o svojoj vladarskoj moći i svojoj graditeljskoj uspešnosti, uzviknuo je: »Nije li to Vavilon veliki što ga ja sazidah jakom silom svojom da je stolica carska i slava veličanstvu mojemu?«

Dok je oholo hvalisanje još bilo na carevim usnama, glas sa Neba objavio je da je došlo vreme za izvršenje božanskih sudova. Njegove uši čule su Gospodnju presudu: »Tebi se govori, care Navuhodonosore, carstvo se uze od tebe! I bićeš prognan između ljudi, i živećeš sa zverima poljskim, i hraniće te travom kao goveda, i sedam će vremena proći preko tebe dokle poznaš da Višnji vlada carstvom ljudskim i daje ga kome hoće!« Za tren oka razum, koji mu je Bog dao, bio je uzet od njega; rasuđivanje koje je car smatrao savršenim, mudrost

kojom se toliko ponosio, nestali su, a dotadašnji moćni vladar pretvorio se u nastranog čoveka. Njegove ruke više nisu mogle da nose skiptar. Vest opomene nije bila prihvaćena; lišen moći koju mu je Stvoritelj dao, Navuhodonosor je sada zaista počeo »da jede travu kao goveda, i rosa nebeska kvasi mu telo da mu narastoše dlake kao pera u orla i nokti kao u ptice«.

U razdoblju od sedam godina Navuhodonosor je služio kao čudo svim svojim podanicima; u toku sedam godina bio je ponižavan pred očima celog sveta. A onda mu se vratio razum i on je, ponizno se obrativši Bogu nebeskom, priznao da je Božja ruka upravljala njegovim kažnjavanjem. U javnom proglasu, priznao je svoju krivicu i da ga je samo velika Božja milost vratila na položaj: »Ali, posle toga vremena ja, Navuhodonosor, podigoh oči svoje k Nebu i um moj vrati mi se, i blagoslovih Višnjega, i hvalih i slavih Onoga koji živi dovek, čija je vlast vlast večna i čije je carstvo od kolena na koleno, i svi stanovnici zemaljski ništa su prema njemu, i radi šta hoće s vojskom nebeskom i sa stanovnicima zemaljskim i nema nikoga koji bi mu ruku ustavio i rekao mu: šta radiš!«

»U to vreme um moj vrati mi se i na slavu carstva mojega vrati mi se veličanstvo moje i svetlost moja, i dvorani moji i knezovi moji potražiše me i utvrdih se u carstvu svome i doda mi se više veličanstva!«

Nekadašnji oholi monarh postao je ponizno Božje dete; tiranski, nasilnički vladar postao je mudri i sažaljivi car. On, koji je nekada odbacivao i ružio nebeskoga Boga, sada je priznavao vlast Najvišega i iskreno se trudio da proširi strah Gospodnji i unapredi blagostanje svojih podanika. Trpeći ukor Onoga koji je Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima, Navuhodonosor je konačno naučio pouku koju moraju da nauče svi vladari – da se prava veličina ogleda u istinskoj dobroti. On je priznao Gospoda kao živoga Boga, govoreći: »Sada ja, Navuhodonosor, hvalim, uzvišujem i slavim Cara nebeskoga, čija su sva dela istinita i čiji su putevi pravedni i koji može oboriti one koji hode ponosito!«

Božja namera da najveća carstva sveta treba da Mu odaju slavu, sada se ispunila. Ovaj javni proglas, u kome je Navuhodonosor priznao Božju milost, dobrotu i vlast, bilo je poslednje delo u njegovom životu koje je sveta istorija zabeležila.

NEVIDLJIVI STRAŽAR

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige proroka Danila 5. glave)

Pri kraju Danilovog života došlo je do velikih promena u zemlji u koju su šezdesetak godina pre toga on i njegovi jevrejski drugovi bili dovedeni kao zarobljenici. Navuhodonosor, »najljući između naroda« (Jezekilj 28,7), bio je već mrtav, a Vavilon, »hvala sve zemlje« (Jeremija 51,41) prešao je u ruke njegovih nerazumnih naslednika i time je počela njegova postepena, ali sigurna propast.

Zbog nerazumnosti i slabosti Valtasara, Navuhodonosorovog unuka, oholi Vavilon bio je osuđen na brzu propast. Pošto je kao mladić dobio pravo da uživa deo carske vlasti, Valtasar je počeo da uživa u svojoj moći i svoje srce podigao je protiv Boga nebeskoga. Mnoge prilike bile su mu pružene da upozna Božju volju i shvati svoju odgovornost da joj bude poslušan. Znao je da je njegov deda po Božjoj naredbi, bio prognan iz ljudskog društva; bilo mu je poznato Navuhodonosorovo obraćenje i čudesno vraćanje na položaj. Međutim, Valtasar je dozvolio da njegova oholost i ljubav prema uživanjima zasene pouke koje se nisu smele zaboraviti. Propustio je prilike koje su mu tako milostivo bile ponuđene, zanemario je sredstva koja su mu stajala nadohvat ruke da se potpunije upozna sa istinom. Ono što je Navuhodonosor konačno stekao po ceni neizrecivih patnji i poniženja, Valtasar je ravnodušno odbacio.

Nije dugo potrajalo i nevolja je zakucala na njegova vrata. Vavilon je opkolio Kir, nećak Darija Miđanina, vrhovni zapovednik sjedinjenih armija Miđana i Persijanaca. Međutim, ušančen u svojoj naizgled neosvojivoj tvrđavi, iza njenih masivnih zidina i bronzanih vrata, zaštićen rekom Euftrat, snabdeven obilnim zalihama, raspusni monarh osećao se sigurnim i provodio je vreme u zabavama i razvratu.

U svojoj oholosti i bezobziranosti, zaveden osećanjem sigurnosti, Valtasar je priredio »veliku gozbu tisući knezova svojih i pijaše vino pred tisućom njih«. Sve privlačnosti koje su se mogle pribaviti bogatstvom i moći, doprinosile su sjaju prizora. Prekrasne žene, blistavo ukrašene, kretale su se među gostima na carskoj gozbi. Inteligentni i obrazovani ljudi bili su među njima. Kneževi i državnici pili su vino kao vodu, prepuštajući se njegovom otupljujućem uticaju.

Kada je razum besramnim pijančenjem bio zbačen s prestola, kada su nagoni i strasti stekli prevlast, car je lično preuzeo vođstvo bučnog orgijanja. Dok se gozba nastavljala, zapovedio je »da se donesu sudovi zlatni i srebrni, koje beše odneo Navuhodonosor, otac mu, iz crkve jerusalimske, da iz njih piju car i knezovi mu, i žene njegove i inoče njegove«. Car je hteo da dokaže da njegovim rukama ništa nije suviše sveto. »I donesoše zlatne sudove... i pijahu iz njih car i knezovi njegovi, žene njegove i inoče njegove. Pijahu vino i hvaljahu bogove zlatne i srebrne i medene i drvene i kamene.«

Valtasar je malo pažnje posvećivao mislima da ovu idolopokloničku zabavu prati nebeski Svedok; da neprepoznati božanski Stražar posmatra ovaj prizor obesvećenja, da sluša hulničko veselje, da posmatra idolopoklonstvo. Međutim, nezvani Gost uskoro je objavio svoje prisustvo. Kada je zabava bila na vrhuncu, pojavila se bleđa ruka i na zidovima palate napisala slova koja su blistala kao vatra – reči, iako nerazumljive nepreglednom mnoštvu, izricale su presudu caru i njegovim gostima, koje je sada počela da progona savest. Utihnulo je neobuzdano veselje, dok su ljudi i žene, obuzeti neopisivim užasom, posmatrali ruku kako polako ispisuje tajanstvena slova. Pred očima su im se pojavljivala, kao na panoramskoj slici, dela koja su činili u svom raspusnom životu; činilo im se kao da stoje pred sudskim stolom večnoga Boga, čijoj vlasti su se upravo usprotivili. Tamo gde su se, samo pre nekoliko trenutaka, čule razuzdane i hulničke šale, videla su se samo bleđa lica i čuli prestravljeni krici. Kada Bog zastraši ljude, oni nisu u stanju da sakriju jačinu svoga užasa.

Od svih prisutnih dostojanstvenika najviše se uplašio sam Valtasar. On je više od svih ostalih i bio odgovoran za pobunu protiv Boga, koja je te noći na vavilonskom području dostigla svoj vrhunac. U prisutnosti nevidljivog Stražara, predstavnika Onoga čijoj je moći bio upućen izazov, čije je ime bilo osramoćeno, car se ukočio od

straha. Njegova savest se probudila. »I pojas se oko njega raspasa i kolena mu udarahu jedno o drugo.« Valtasar se bezbožno podigao protiv Boga nebeskoga i pouzdao u svoju moć, ne pretpostavljajući da će se iko usuditi da kaže: »Zašto to činiš?« Međutim, sada je shvatio da će morati da položi račun za dobra koja su mu bila poverena, za prilike koje je propustio i za svoje prkosno ponašanje za koje ne može da ponudi nikakav izgovor.

Car je uzalud pokušavao da pročita plamena slova. Pred njim je bila tajna koju nije mogao da shvati, sila koju nije mogao ni da razume ni da izbegne. U očajanju obratio se svojim mudracima. Njegov usplahireni uzvik odjeknuo je u ušima okupljenih gostiju, uzvik kojim je pozivao zvezdare, Haldeje i gatare da mu pročitaju natpis. Obećavao je: »Ko pročita ovo pismo i kaže mi šta znači, onaj će se obući u skerlet i nosiće zlatnu verižicu o vratu i biće treći gospodar u carstvu!« Međutim, uzaludan je bio njegov poziv pouzdanim savetnicima, uzaludno nuđenje bogate nagrade. Nebeska mudrost ne može se ni kupiti ni prodati. »Tada pristupiše svi mudraci carevi, ali ne mogoše pročitati pisma, niti kazati caru šta znači.« Nisu bili ništa sposobniji da pročitaju tajanstvena slova od mudraca iz prethodne generacije koji su morali da protumače Navuhodonosorov san.

A onda se carica majka setila Danila, koji je, skoro pola stoleća pre toga, objavio caru Navuhodonosoru san o velikom liku i njegovo tumačenje. Kazala je: »Care, da si živ doveka! Da te ne uznemiruju misli tvoje i da ti se lice ne menja. Ima čovek u tvom carstvu, u kome je duh svetih bogova, i car Navuhodonosor, otac tvoj, care, postavi ga glavarem vračarima, zvezdarima, Haldejima i gatarima, jer velik duh i znanje i razum za kazivanje snova i pogađanje zagonetaka i razmršivanje zamršениh stvari nađe se u Danila, kojemu car nadenu ime Valtasar; neka sada dozovu Danila i on će kazati šta znači!«

»Tada Danilo bi doveden pred cara.« Potrudivši se da zauzme dostojanstveno držanje, Valtasar je rekao proroku: »Jesi li ti Danilo između roblja Judina koje dovede iz Judeje car, otac moj? Čuh za tebe da je duh svetih bogova u tebi, i videlo i razum i mudrost velika da se nađe u tebe. A sada su dovedeni preda me mudraci, zvezdari, da pročitaju pismo i kažu mi šta znači, ali ne mogu da kažu šta to znači. A za tebe ja čuh da možeš protumačiti i zamršene stvari razmršiti. Ako, dakle, možeš pročitati ovo pismo i kazati mi šta znači, obući ćeš se u skerlet i zlatnu verižicu nosićeš o vratu i bićeš treći gospodar u carstvu.«

Pred mnoštvom, koje je bilo ubuzeto užasom, Danilo, ne uzbuđujući se zbog carevog obećanja, stajao je u tihom dostojanstvu sluge Najvišega, ne da progovori laskave reči, već da protumači poruku o kazni. Odgovorio je: »Darovi tvoji neka tebi i podaj drugome poklone svoje, ali ću pismo pročitati caru i kazati šta znači!«

Prorok je prvo podsetio Valtasara na ono što je moralo da mu bude poznato, ali što ga nije naučilo poniznosti koja ga je mogla spasiti. Govorio je o Navuhodonosorovom grehu i padu, i o Gospodnjem postupanju prema njemu, o vlasti i slavi koja mu je bila dodeljena, o božanskoj kazni zbog njegove oholosti, o njegovom kasnijem priznanju vlasti i milosti Boga Izrailjeva; a onda, smelim i naglašenim rečima ukorio je Valtasara zbog njegove velike pokvarenosti. Izneo je careve grehe, pokazao mu pouke koje je mogao, a nije izvukao. Valtasar nije pravilno pročitao iskustva svoga dede, niti je poslušao opomene koje su mu upućivali događaji, koji su odigrali tako značajnu ulogu u njegovom životu. Bila mu je pružena prilika da upozna i poslušava pravoga Boga, ali je nije uzeo k srcu, i zato je trebalo da pretrpi posledice svoje pobune.

Prorok je objavio: »A ti, Valtasare, sine njegov, nisi ponizio srce svoje premda si znao sve ovo. Nego si se podigao na Gospoda nebeskoga i sudove doma njegova donesoše preda te, i piste iz njih vino ti i knezovi tvoji, žene tvoje i inoče tvoje, i ti hvali bogove srebrne i zlatne, medene, gvozdene, drvene i kamene, koji ne vide niti čuju niti razumeju, a ne slavi Boga, u čijoj je ruci duša tvoja i svi putevi tvoji. Zato od njega bi poslana ruka ova i ovo pismo bi napisano!«

Okrenuvši se nebeskoj poruci na zidu, prorok je pročitao: »MENE, MENE, TEKEL, UFARSIN.« Ruka koja je napisala slova nije se više videla, ali su četiri reči i dalje blistale strašnom jasnoćom; zadržana daha mnoštvo je slušalo, dok je ostareli prorok objavljivao:

»A ovo znače te reči: MENE, brojao je Bog carstvo tvoje i do kraja izbrojao. TEKEL, izmeren si na merilima i našao si se lak. FERES, razdeljeno je carstvo tvoje i dano Miđanima i Persijancima.«

Te poslednje noći nerazumnog orgijanja, Valtasar i njegovi knezovi ispunili su meru svoje krivice i krivice haldejskog carstva. Božja zaštitnička ruka više nije mogla da zadržava zlo koje se nadnosilo nad njih. Bog je svojim mnogostrukim dobrima pokušavao da ih pozove da poštuju Njegov zakon. »Lečismo Vavilon, ali se ne isceli« (Jeremija 51,9), objavio je o onima čija je krivica sada dopirala do Neba. Zbog neobične izopačenosti ljudskog srca, Bog je konačno izrekao neopozivu presudu. Valtasar je morao da padne, a njegovo carstvo da pređe u tuđe ruke.

Kada je prorok prestao da govori, car je naredio da mu se ukažu obećane počasti. U skladu s tim, »obukoše Danila u skerlet i metnuše mu zlatnu verižicu oko vrata i proglašiše za nj da je treći gospodar u carstvu«.

Više od stotinu godina pre toga, Nadahnuće je objavilo da će se »noć uživanja«, u toku koje će se car i njegovi

savetnici nadmetati u huljenju na Boga, iznenada pretvoriti u vreme straha i uništenja. Sudbonosni događaji, brzo se smenjujući, sada su počeli da se zbivaju jedan za drugim, upravo onako kao što su pre mnogo godina bili najavljeni u proročkim spisima, pre nego što su se glavni učesnici u toj velikoj drami i rodili.

Dok se još nalazio u svečanoj dvorani, okružen onima čija je sudbina već bila zapečaćena, caru je dostavljena poruka da je »njegov grad zauzet«, da neprijatelj pred kojim se osećao tako siguran dolazi »sa svih krajeva« i da su se »vojnici prepali«! (Jeremija 51,31.32) Još dok su on i njegovi knezovi pili iz posvećenih Gospodnjih sudova i slavili svoje bogove od srebra i zlata, Miđani i Persijanci, koji su skrenuli Eufrat iz njegovog korita, prodrli su u srce neobebeđenog grada. Kirova vojska stajala je pred zidovima palate; grad je bio pun neprijateljskih vojnika »kao skakavaca« (Jeremija 51,14); i njihovi pobedonosni uzvici nadjačavali su očajničke krike zaprepašćenih razvratnika.

»Istu noć bi ubijen Valtasar, car Haldejski«, a strani vladar zauzeo je njegov presto.

Jevrejski proroci jasno su najavili način na koji će Vavilon pasti. Kada im je Bog u viđenjima objavljivao buduće događaje, oni su uzvikivali: »Kako se predobi Sisah i uze se hvala sve zemlje? Kako Vavilon posta čudo među narodima?« »Kako se slomi i skrši malj cele zemlje? Kako Vavilon posta čudo među narodima?« »Od praske kada se uzme Vavilon potrešće se zemlja i vika će se čuti među narodima!«

»Ujedanput pade Vavilon i razbi se!« »Jer dođe na nj, na Vavilon, zatirač, junaci se njegovi zarobiše, lukovi se njihovi potrše, jer je Gospod Bog koji plaća, doista će platiti! Opojiću knezove njegove i mudrace njegove, vojvode njegove i vlastelje njegove i junake njegove da će zaspati večnim snom i neće se probuditi, govori car kojemu je ime Gospod nad vojskama.«

»Ja ti metnuh zamku, Vavilone, i ti se uhvati ne doznajući, našao si se i uhvatio si se, jer si zaratio s Gospodom. Gospod otvori riznicu svoju i izvadi oružje gneva svojega, jer je to delo Gospoda, Gospoda nad vojskama u zemlji Haldejskoj.«

»Ovako veli Gospod nad vojskama: sila se čini sinovima Izrailjevim i sinovima Judinim, koji ih zarobiše drže ih, neće da ih puste. Izbavitelj je njihov silan, ime mu je Gospod nad vojskama, on će doista braniti stvar njihovu da umiri zemlju i smete stanovnike vavilonske.« (Jeremija 51,41; 50,23.46; 51,8.56.57; 50,24.25.33.34)

Tako su se »široki zidovi vavilonski... sasvim raskopali i visoka vrata njegova ognjem popalila«. Tako je Gospod nad vojskama »ukinuo razmetanje oholih i ponos silnih oborio«. Tako je »Vavilon, ures carstvima i dika slavi haldejskoj«, postao kao »Sodom i Gomor«, mesto prokletu za sva vremena. Nadahnuće je najavilo: »Neće se u njemu živeti, niti će se ko naseliti od kolena do kolena, niti će Arapin razapeti u njemu šatora, niti će pastiri počivati onuda! Nego će počivati onde divlje zveri i kuće će njihove biti pune velikih zmija i onde će nastaviti sove i aveti će skakati onuda.« »I načiniću od njega stan ćukovima i jezera vodena, i omešću ga metlom pogibli, govori Gospod nad vojskama.« (Jeremija 51,58; Isaija 13,11.19–22; 14,23)

Poslednjem vavilonskom vladaru, kao što je simbolički bila objavljena i prvom, izrečena je presuda božanskog Stražara: »Tebi se govori, care...carstvo se uze od tebe!« (Danilo 4,31)

*»Sidi i sedi u prah, devjko,
kćeri vavilonska,
Sedi na zemlju, nema prestola...
Sedi mučeći i uđi u tamu,
kćeri haldejska,
Jer se nećeš više zvati gospođa carstvima.*

*Razgnevih se na narod svoj,
Oskvrnih nasledstvo svoje
I predadoh ga tebi u ruke,
A ti im ne pokaza milosti...*

*I govorila si: doveka ću biti gospođa!
Ali nikada to nisi uzimala na um,
Niti si pomišljala šta će biti na posledak.*

*Sada, dakle, čuj ovo,
Koja živiš u slastima,
I bez brige sediš,
I govoriš u srcu svom:
Ja sam i nema druge osim mene,
Neću biti udovica,*

Niti ću osiroteti...

*To će ti oboje doći ujedanput, u isti dan,
Da osirotiš i obudoviš,
Doći će ti potpuno,
Radi mnoštva čini tvojih,
I radi velike sile čaranja tvoga.*

*Jer si se pouzdala u zloću svoju,
Govoreći: niko me ne vidi!
Mudrost tvoja i znanje tvoje prevariše te,
Te si govorila u srcu svom:
Ja sam, i osim mene nema druge!
Zato će doći na te zlo,
A nećeš znati odakle izlazi,
I dopašće te nevolja,
Da je nećeš moći odbiti,
I doći će na te ujedanput pogibao,
Za koju nećeš znati.*

*Stani sada s vraćanjem svojim,
I s mnoštvom čini svojih,
Oko kojih si se trudila od mladosti svoje,
Ne bi li se pomogla,
Ne bi li se okrepila.
Umorila si se od mnoštva namera svojih,
Neka stanu sada zvezdari,
Koji gledaju zvezde,
Koji proriču svakoga meseca,
I neka te sačuvaju od onoga što će doći na te.
Gle, oni su kao pleva...
Ni sami sebe neće izbaviti od plamena...
Neće biti nikoga da te izbavi!«*

(Isaija 47, 1–15)

Svaki narod koji se pojavio na pozornici događaja dobio je dozvolu da zauzme svoje mesto na Zemlji da bi se pokazalo hoće li ispuniti namere Stražara i Sveca. Proročanstvo je opisalo pojavljivanje i napredovanje velikih svetskih imperija – Vavilona. Medo–Persije, Grčke i Rima. Sa svakom od njih, kao i sa narodima manje moći, istorija se ponavljala. Sve one imale su svoje vreme probe; sve su promašile cilj, slava im je izbledela i moći im je nestalo.

Iako su narodi odbacivali Božja načela i tako izazivali svoju propast, božanska, svemoćna namera nezadrživo se ostvarivala tokom vekova. Prorok Jezekilj je upravo to i video u prekrasnom viđenju koje je dobio u Haldeji, u zemlji svoga izgnanstva, kada su pred njegovim očima punim iznenađenja prolazili simboli koji su otkrivali da jedna nadmoćna Sila upravlja poslovima zemaljskih vladara.

Na obalama reke Hevara, Jezekilj je posmatrao vihor koji je naizgled dolazio sa severa, »velik oblak i oganj koji se razgorevaše, i oko njega svetlost, a usred ognja kao jaka svetlost«. Četiri živa stvorenja pokretala su nekoliko točkova koji su ulazili jedan u drugi. Visoko iznad svega toga »beše kao presto, po viđenju kao kamen safir i na prestolu beše po obličju kao čovek«. »A viđaše se u heruvima kao ruka čovečija pod krilima.« (Jezekilj 1,4.26; 10,8) Točkovi koji su po konstrukciji bili tako složeni da se na prvi pogled činilo kao da neskladno deluju, kretali su se u savršenom skladu. Nebeska bića, održavana i upravljana rukom ispod krila heruvima, pokretala su točkove; iznad njih, na safirnom prestolu, nalazio se Večni; svuda oko prestola videla se duga, simbol božanske milosti.

Kao što su se složeni mehanizmi, nalik na točkove, kretali pod upravom ruke ispod krila heruvima, tako se i složena igra zbivanja među ljudima, odvija pod božanskom upravom. Usred sukoba i pometnje naroda, Onaj koji sedi iznad heruvima i sada upravlja događajima na Zemlji.

Istorija naroda i danas nam govori. Svakom narodu i svakom pojedincu Bog je odredio mesto u svom velikom planu. I danas se ljudi i narodi kušaju viskom u ruci Onoga koji nikada ne greši. Svi oni svojom odlukom određuju svoju sudbinu, a Bog ih sve nadglasava radi ispunjenja svojih namera.

Proročanstva koja je veliki JA SAM dao u svojoj Reči, i koja se kao karika za karikom uklapaju u lanac

događaja, od večnosti u prošlosti do večnosti u budućnosti, govore nam gde se danas nalazimo u svečanoj povorci vekova i šta možemo očekivati u vremenu koje dolazi. Sve ono što je proročanstvo najavilo da će se zbiti, do današnjeg dana, zapisano je na stranicama istorije, zato možemo biti sigurni da će i ono što tek treba da se zbude biti ispunjeno po svom redosledu.

Znaci vremena danas objavljuju da se nalazimo na pragu velikih i svečanih događaja. U našem svetu sve je u pokretu. Pred našim očima ispunjavaju se Spasiteljeva proročanstva o događajima koji treba da prethode Njegovom dolasku: »Čućete ratove i glasove o ratovima... jer će ustati narod na narod i carstvo na carstvo i biće gladi i pomori, i zemlja će se tresti po svetu.« (Matej 24,6.7)

Sadašnje vreme pobuđuje najveću pažnju svih živih. Upravljači i državnici, ljudi koji zauzimaju poverljiva i odgovorna mesta, inteligentni pripadnici svih društvenih slojeva, usmerili su svoju pažnju na događaje koji se zbivaju oko nas. Oni prate odnose među narodima. Oni posmatraju napetost koja je zahvatila svaki elemenat na Zemlji i shvataju da nešto veliko i sudbonosno uskoro treba da se dogodi – da se svet nalazi na pragu velike krize.

Biblija, i samo Biblija, pravilno tumači sva ta zbivanja. U njoj su otkriveni veliki konačni prizori u istoriji našega sveta, događaji koji već bacaju svoju senku na ono što se sada zbiva, dok zvuci onoga što se približava čine da Zemlja podrhtava, a ljudska srca zastaju od straha.

»Gle, Gospod će isprazniti zemlju i opustiti je, prevrnuće je i rasejaće stanovnike njene... jer prestupiše zakone, izmeniše uredbe, raskidoše zavet večni. Zato će prokletstvo proždreti zemlju i zatrće se stanovnici njeni.« (Isaija 24,1–6)

»Jaoh dana, jer je blizu dan Gospodnji i doći će kao pogibao od Svemogućega... Seme istrunu pod grudama svojim, puste su žitnice, razvaljene spreme, jer posahnu žito. Kako uzdiše stoka! Kako su se smela goveda! Jer nemaju paše, i ovce ginu.« »Loza posahnu i smokva uvenu; šipak i palma i jabuka i sva drveta poljska posahnuše, jer nesta radosti između sinova ljudskih.« (Joilo 1,15–18.12)

»Srce mi bije, ne mogu da ćutim, jer glas trubni čuješ, dušo moja, viku ubojnu! Pogibao na pogibao oglašuje se, jer se pustoši sva zemlja.« (Jeremija 4,19.20)

»Jaoh, jer je veliki ovaj dan, nije bilo takvoga, i vreme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaviti iz nje.« (Jeremija 30,7)

*»Jer si ti, Gospode, pouzdanje moje,
Višnjega si izabrao sebi za utočište!
Jer anđelima svojim zapoveda za tebe
Da te čuvaju po svim putovima tvojim!«*

(Psalam 91,9.11)

»Kćeri Sionska... onde će te iskupiti Gospod iz ruku neprijatelja tvojih! A sada se sabraše na te mnogi narodi govoreći: da se oskvrni i da se oči naše nagledaju Siona. Ali ne znaju misli Gospodnjih, niti razumeju namere njegove.« (Mihej 4,10–12) Gospod neće izneveriti svoju Crkvu u vreme njene najveće nevolje. On je obećao izbavljenje. Najavio je: »Evo, ja ću vratiti iz ropstva šatore Jakovljeve i smilovaću se na stanove njegove!« (Jeremija 30,18)

Tada će se ispuniti Božja namera; načela Njegovog carstva uzvisivaće svi koji žive pod Suncem.

44 poglavlje

U LAVOVSKOJ JAMI

*(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu
iz Knjige proroka Danila 6. glave)*

Darije Miđanin je počeo da reorganizuje državnu upravu čim je seo na presto, koji su nekada zauzimali vavilonski vladari. Postavio je »sto i pedeset upravitelja... a nad njima tri starešine, od kojih jedan beše Danilo, kojima će upravitelji davati račune da ne bi caru bilo štete. A taj Danilo nadvisivaše starešine i upravitelje, jer u njemu beše veliki duh i car mišljaše da ga postavi nad svim carstvom svojim.«

Počasti ukazivane Danilu pobudile su zavist vodećih ljudi u carstvu, koji su počeli da traže priliku da ulože neki prigovor protiv njega. Međutim, nisu je nalazili, »jer beše veran i ne nalazaše se u njega pogreške ni mane«.

Danilovo besprekorno ponašanje još više je raspalilo zavist njegovih protivnika. Bili su primorani da priznaju: »Nećemo naći na toga Danila ništa, ako ne nađemo što na njega radi zakona Boga njegov!«

Tako su starešine i upravitelji, posavetovavši se međusobno, načinili plan uz čiju pomoć su se nadali da će srušiti proroka. Odlučili su da predlože caru da potpiše naredbu, koju su pripremili i kojom bi bilo zabranjeno svim ljudima u carstvu da se u vremenu od trideset dana, mole bilo kome, Bogu ili čoveku, osim caru Dariju. Bilo je predviđeno da se prekršiocu ove naredbe bace u jamu s lavovima.

U skladu s planom, upravitelji su pripremili naredbu i podneli je Dariju na potpis. Iskoristivši njegovu taštinu, uspeli su da ga ubede da će izdavanje naredbe mnogo doprineti njegovoj časti i ugledu. Ne proničući u podle namere upravitelja, car nije zapazio mržnju koju su izražavali naredbom, pa je popustivši njihovim laskanjima, potpisao dokument.

Danilovi neprijatelji otišli su od Darija radujući se zamki koju su tako vešto postavili Gospodnjem sluzi. Sotona je igrao vrlo važnu ulogu u ovoj zaveri. Zli anđeli su se pribojavali da će prorok, koji je zauzimao važan upravni položaj u carstvu, svojim uticajem oslabiti njihovu vlast nad upraviteljima zemlje. Upravo su sotonske sile pokrenule zavist i ljubomoru upravitelja i starešina, one su nadahnule i plan za Danilovo uništenje, a upravitelji su, pristajući da postanu oruđa zla, postali samo izvršiocu.

Danilovi neprijatelji su prilikom ostvarenja svoga plana računali na njegovu duboku odanost načelima. U svojoj oceni njegovog karaktera nisu se prevarili. On je brzo otkrio zločudnu nameru s kojom je naredba bila objavljena, ali nije promenio nijednu pojedinost svoga ponašanja. Zašto bi prestao da se moli upravo sada, kada mu je molitva bila najpotrebnija? Radije će se odreći i samog života nego svoje nade u Božju pomoć. Sa istom smirenošću kojom je obavljao svoju dužnost starešine nad upraviteljima, u vreme koje je odredio za molitvu, otišao je u svoju sobu, otvorio prozore prema Jerusalimu kao što je obično činio, i počeo da se moli Bogu nebeskome. Nije se trudio da sakrije svoje delo. Iako je bio potpuno svestan posledica svoje vernosti Bogu, nije se kolebao. Pred očima onih koji su se zaverili da ga unište nije hteo da ostavi utisak da su njegove veze sa Nebom prekinute. U svim slučajevima u kojima je car imao pravo da naređuje, Danilo bi poslušao; ali ni car ni njegove naredbe nisu ga mogli pokolebati u njegovoj odanosti Caru nad carevima.

Tako je prorok, smelo iako ponizno, objavio da nijedna zemaljska vlast nema pravo da stane između čoveka i Boga. Okružen idolopoklonicima, verno je posvedočio za ovu istinu. Njegova nepokolebljiva privrženost istini i pravdi bila je kao svetlo videlo u moralnoj tami tog neznabožačkog dvora. Danilo se i pred sadašnjim svetom uzdiže kao dostojan primer hrišćanske neustrašivosti i vernosti.

Upravitelji su celog dana pratili Danila. Videli su kako tri puta odlazi u svoju sobu i tri puta čuli su njegov glas kako se u iskrenoj molitvi uzdiže Bogu. Sledećeg jutra izneli su caru svoju tužbu. Danilo, najugledniji i najverniji državnik, pogazio je carsku naredbu. Podsetili su cara: »Nisi li napisao zapovest da ko bi se god zamolio kome god bogu ili čoveku za trideset dana, osim tebi, care, da se baci u jamu lavovsku?« Car je odgovorio: »Tako je po zakonu midskom i persijskom, koji je nepromenljiv!«

Pobedonosno su obavestili Darija o ponašanju njegovog najpoverljivijeg savetnika. Uzviknuli su: »Danilo, koji je između roblja Judina, ne hajde za te, care, ni za zabranu koju si napisao, nego se moli tri puta na dan svojom molitvom!«

Kada je čuo ove reči, monarh je odmah shvatio da se radi o zamki koju su postavili njegovom vernom sluzi. Shvatio je da ih revnovanje za carsku slavu i čast nije navelo da predlože carsku naredbu, već zavist prema Danilu. »Tada car, čuvši to, ožalosti se vrlo«, naravno, i zbog svog učestvovanja u zlu koje je bilo učinjeno, »i trudaše se do zalaska Sunca« da izbavi svoga prijatelja. Knezovi, predvidevši da će car uložiti takav napor, izašli su pred njega s rečima: »Znaj, care, da je zakon u Miđana i Persijanaca da se nikakva zabrana i naredba, koju postavi car, ne menja!« Naredba, iako nepromišljeno donesena, nije se mogla promeniti, morala se izvršiti. »Tada car reče te dovedoše Danila i baciše ga u jamu lavovsku i car progovori i reče Danilu: Bog tvoj, kojemu bez prestanka služiš, neka te izbavi!« Kamen je bio postavljen da zatvori ulaz u jamu i sam car ga je »zapečatio svojim prstenom i prstenom svojih knezova da se ništa ne promeni za Danila. Tada otide car u svoj dvor i prenoći ne jedavši niti dopustivši da mu se donese što čime bi se razveselio i ne može zaspati.«

Bog nije sprečio Danilove neprijatelje da ga bace u lavovsku jamu; dozvolio je zlim anđelima i pokvarenim ljudima da u toj meri izvrše svoju nameru; ali samo zato da bi izjavljenje svoga slugu učinio još zapaženijim, a poraz neprijatelja istine i pravde još potpunijim. »I gnev ljudski obraća se u slavu tebi« (Psalam 76,10), potvrdio je psalmista. Hrabrošću tog jednog jedinog čoveka, koji je odlučio da stane na stranu pravde umesto na stranu državne politike, sotona je trebalo da bude pobeđen i da se Božje ime uzdigne i proslavi.

Sledećeg jutra, u ranu zoru, car Darije je požurio do jame i povikao: »Žalosnim glasom... Danilo, slugo Boga živoga, Bog tvoj, kojemu služiš bez prestanka, može li te izbaviti od lavova?«

Glas proroka mu je odgovorio: »Care, da si živ doveka! Bog moj posla anđela svojega i zatvori usta lavovima, te mi ne nauđiše! Jer se nađoh čist pred njime, a ni tebi, care, ne učinih zla!«

»Tada se car veoma obradova tome i zapovedi da izvade Danila iz jame. I izvadiše Danila iz jame, i ne nađe se rane na njemu, jer verova Bogu svojem.«

»Potom zapovedi car te dovedoše ljude koji behu optužili Danila i baciše u jamu lavovsku njih i decu njihovu i žene njihove; i još ne dođoše na dno jame, a lavovi ih zgrabiše i sve im kosti potrše.«

Neznabožački car još jednom je izdao proglas, u kome je uzdigao Boga Danilova kao pravog Boga. »Tada car Darije pisa svim narodima i plemenima i jezicima što življahu u svoj zemlji: mir da vam se umnoži! Od mene je zapovest da se u svoj državi carstva mojega svako boji i straši Boga Danilova, jer je on Bog živi, koji ostaje doveka, i carstvo se njegovo neće rasuti i vlast će njegova biti do kraja. On izbavlja i spasava i čini znake i čudesna na nebu i na zemlji, on je izbavio Danila od sile lavovske.«

Zloćudno protivljenje Božjem sluzi sada je bilo potpuno slomljeno. »I taj Danilo beše srećan za carovanja Darijeva i za carovanja Kira Persijanca.« Družeci se s njime, ovi neznabožački vladari bili su navedeni da priznaju njegovog Boga kao »živoga Boga koji ostaje doveka« i čije se carstvo »neće rasuti... do kraja«.

Iz izveštaja o Danilovom izbavljenju trebalo bi da naučimo da u vreme nevolje i muke, Božja deca treba da budu ono što su bili u vremenima, kada su njihova očekivanja bila puna nade i njihove okolnosti onakve kakve su samo mogli da pozele. Danilo u lavovskoj jami bio je onaj isti Danilo, koji je stajao pred carem kao starešina visokih državnih službenika i kao prorok Najvišega. Čovek čije srce se oslanja na Boga biće isti u vreme svoje najveće nevolje kao i u doba blagostanja, kada ga je obasjavala svetlost božanske i ljudske naklonosti. Vera se hvata za nevidljivo i razaznaje nebesku stvarnost.

Nebo je vrlo blizu onih koji pate pravednosti radi. Hristos izjednačuje svoje interese sa interesima svog vernog naroda; On pati u liku svojih svetih, i ko god dira u jednoga od Njegovih izabranih dira u Njega. Sila koja je blizu da izbavi od fizičkih nezgoda i nevolja isto je tako blizu da spase od većih zala, omogućujući Božjem sluzi da sačuva poštenje i čestitost u svim okolnostima i da pobeđuje uz pomoć božanske blagodati.

Iskustvo Danila kao državnika u Vavilonskom i Medo–Persijskom carstvu, otkriva istinu da ni poslovni čovek ne mora da bude čovek lukavstva i rđave politike, već da može da bude biće kojim Bog upravlja na svakom njegovom koraku. Danilo, prvi čovek u vladi najvećeg svetskog carstva, bio je istovremeno i Božji prorok, koji je dobijao svetlost božanskog nadahnuća. Čovek koji je imao iste strasti kao i mi, opisan je nadahnutim perom kao biće bez mane. Njegovi poslovni poduhvati, uprkos najoštrijoj proveri njegovih neprijatelja, bili su bez mane. On je primer onoga što može da postane svaki poslovni čovek, kada se njegovo srce obrati i posveti Bogu i kada njegove pobude postanu prave pred Bogom.

Potpuno prihvatanje zahteva Neba donosi zemaljske kao i duhovne blagoslove. Nepokolebljiv u svojoj vernosti Bogu, nepopustljiv u svom vladanju nad sobom, Danilo je, svojim plemenitim dostojanstvom i svojim nepokolebljivim poštenjem, iako još mlad, zadobio »ljubav i milost« neznabožačkog službenika pod čiju je upravu bio stavljen (Danilo 1,9). Iste odlike obeležavale su i njegov kasniji život. Brzo se uzdigao do položaja prvog službenika u Vavilonskom carstvu. U toku vladavine nekoliko vladara, propadanja države i uspostavljanja novog svetskog carstva, takve su bile njegova mudrost i državnička veština, tako savršena njegova taktičnost, njegova učtivost, njegova istinska dobrota srca, njegova vernost načelima, da su čak i njegovi neprijatelji bili primorani da priznaju da na njemu ne mogu »naći primedbe ni pogreške, jer beše veran«.

Ljudi su Danilu ukazali čast da nosi državničke odgovornosti i čuva tajne carstava svetskog značaja, ali i Bog mu je ukazao čast određujući ga da bude Njegov izaslanik i dajući mu mnoga otkrivenja o tajnama budućih vekova. Svoja predivna proročanstva, koja je sam zapisao u knjizi koja nosi njegovo ime, od sedmog do dvanaestog poglavlja, ni on sam nije mogao u potpunosti da shvati; ali pre nego što je njegovo životno delo bilo završeno, dobio je blagosloveno obećanje da će »na kraju dana«, u završnom razdoblju istorije ovoga sveta, dobiti dozvolu da se ponovo pojavi na svom mestu i u svom delu. Nije mu bilo dato da razume sve što mu je Bog otkrio o svojim namerama. »Zatvori ove reči i zapečati ovu knjigu«, bilo mu je rečeno za njegove proročke spise, koji su morali da ostanu zapečaćeni »sve do kraja vremena«. »Idi, Danilo«, još jednom je anđeo rekao vernom Gospodnjem sluzi, »jer su zatvorene i zapečaćene ove reči do poslednjeg vremena... a ti idi ka kraju, i počivaćeš i ostaćeš na delu svom do svršetka svojih dana!« (Danilo 12,4.9.13)

Dok se približavamo kraju istorije ovoga sveta, proročanstva koja je Danilo zapisao zahtevaju našu posebnu pažnju, jer se odnose upravo na vreme u kome živimo. S njima treba povezati i učenja poslednje knjige novozavetnih spisa. Sotona je mnoge naveo da veruju da se proročki delovi Danilovih i Jovanovih spisa ne mogu razumeti. Međutim, imamo jasno obećanje da će posebni blagoslovi pratiti proučavanje tih proročanstava. »Razumni će razumeti« (Danilo 12,10), rečeno je o Danilovim viđenjima koja će biti raspečaćena u poslednje

vreme. O otkrivenju koje je Hristos dao svom sluzi Jovanu, da bi se Božji narod njime usmeravao kroz sve vekove, bilo je rečeno: »Blago onome koji čita i onima koji slušaju reči proroštva i drže što je napisano u njemu, jer je vreme blizu!« (Otkrivenje 1,3)

Od uzdizanja i padanja naroda, koje je jasno objavljeno u Knjizi proroka Danila i u Otkrivenju, treba da steknemo saznanje o bezvrednosti vidljive svetske slave. Vavilon, sa svojom slavom i svim svojim veličanstvom, kakvoga od tada svet više nije video, sa silom i moći koje su ljudima toga doba izgledale čvrste i trajne, potpuno je nestao! Proći će »kao cvet travni«! (Jakov 1,10) Tako je propalo Medo–Persijsko carstvo, ali i Grčko i Rimsko carstvo! Tako će propasti sve ono što nije utemeljeno u Bogu. Samo ono što je povezano s Njegovim namerama, samo ono što izražava Njegov karakter, može trajno da opstane. Njegova načela su jedina trajna dobra koja naš svet poznaje!

Pažljivo proučavanje ostvarivanja Božje namere u istoriji naroda i u otkrivanju onoga što će tek doći, pomoći će nam da pravilno ocenimo vrednost svega što se vidi i svega što se ne vidi i shvatimo šta je pravi životni cilj. Posmatrajući ono što je prolazno u svetlosti onoga što je večno, i mi, kao Danilo i njegovi drugovi, možemo da živimo za ono što je istinito, plemenito i neprolazno. Učeći u ovom životu načela carstva našega Gospoda i Spasitelja, carstva koje će postojati kroz sve vekove, možemo se pripremiti da prilikom Njegovog dolaska uđemo zajedno s Njim kroz vrata u Grad i postanemo suvlasnici onoga što nikada neće propasti.

POSLE VAVILONSKOG ROPSTVA

*»Gospod da te ukori, sotonu,
Gospod da te ukori, koji izabra Jerusalem.
Nije li on glavnja istrgnuta iz ognja?«
(Zaharija 3,2)*

45 poglavlje

POVRATAK IZGNANIKA

Kada se Kirova vojska pojavila pod zidinama Vavilona, Jevreji su shvatili da se približilo njihovo izbavljenje iz ropstva. Više od stotinu godina pre Kirovog rođenja, nadahnuta proročka Reč najavila ga je po imenu i unapred napisala izveštaj o delima koja će učiniti, kada neočekivano bude zauzeo Vavilon i tako pripremio put za oslobođenje zarobljenih sinova Izrailjevih. Preko proroka Isaije bile su izrečene reči:

»Ovako govori Gospod pomazaniku svojemu Kiru, kojega držim za desnicu, da oborim pred njim narode i careve raspašem, da se otvaraju vrata pred njim, i da ne budu vrata zatvorena. Ja ću ići pred tobom, i puteve neravne poravnaću, vrata medena razbiću i prevornice gvozdene slomiću, i daću ti blago tajno i bogatstvo sakriveno, da poznaš da sam ja Gospod Bog Izrailjev, koji te zovem po imenu.« (Isaija 45,1–3)

Neočekivani prodor vojske persijskih osvajača u samo srce vavilonske prestonice, koritom reke čije su vode bile skrenute na drugu stranu, kroz unutrašnja vrata, koja su usled samouverene bezbrižnosti ostala otvorena i nezaštićena, Jevrejima je predstavljao dovoljan dokaz da se doslovno ispunilo Isaijino proročanstvo o iznenadnoj propasti njihovih ugnjetača. Osim toga, to je trebalo da im posluži i kao nepogrešivi znak da Bog tokove međunarodnih zbivanja usmerava u njihovu korist, jer su s proročanstvom o padu i načinu zauzimanja Vavilona nedeljivo bile povezane i reči:

»Govorim Kiru: pastir si moj; i izvršiće svu volju moju, i kazaće Jerusalimu: sazidaćeš se, i crkvi, osnovaćeš se!«

»Ja ga podigoh u pravdi, i sve puteve njegove poravniću, on će sazidati moj grad i roblje moje otpustiće, ne za novac ili za darove, veli Gospod nad vojskama.« (Isaija 44,28; 45,13)

Ovo nisu bila jedina proročanstva na kojima su prognanici mogli da utemelje svoju nadu u skoro oslobođenje. Spisi proroka Jeremije takođe su im stajali nadohvat ruke, a u njima je bilo jasno određeno vreme koje treba da protekne pre nego što se Izrailj vrati iz Vavilona. Gospod je preko svoga vesnika prorekao: »A kada se navrší sedamdeset godina, onda ću pohoditi cara vavilonskoga i onaj narod, govori Gospod, za njihova bezakonja, i zemlju Haldejsku, i obratiću je u pustoš večnu.« (Jeremija 25, 12) Ostatku Judejaca milost će biti ukazana, njihove usrdne molitve biće uslišene: »I daću vam da me nađete, govori Gospod, i vratiću roblje vaše, i sabraču vas iz svih naroda i iz svih mesta u koja sam vas razagnao, govori Gospod, i dovešću vas opet na mesto odakle sam vas iselio.« (Jeremija 29,14)

Danilo i njegovi drugovi često su proučavali ovo i slična proročanstva koja su opisivala Božje namere sa Njegovim narodom. I sada, kada je brzo smenjivanje događaja posvedočilo da je moćna Božja ruka na delu među narodima, Danilo je posebno počeo da se bavi obećanjima koja je Bog dao Izrailju. Vera u proročku reč navela ga je da pronikne u iskustva koja su prorekli posvećeni pisci. Sam Gospod je objavio: »Kada se navrší u Vavilonu sedamdeset godina, pohodiću vas, i navršiću vam dobru reč svoju da ću vas vratiti... jer ja znam misli koje mislim za vas, govori Gospod, misli dobre a ne zle, da vam dam posledak kakav čekate. Tada ćete me prizivati i ići ćete i molićete mi se i uslišiću vas. I tražićete me i naći ćete me, kada me potražite svim srcem svojim.« (Jeremija 29,10-13)

Kratko vreme pre pada Vavilona, dok je Danilo razmišljao o tim proročanstvima i tražio od Boga da mu pomogne da shvati vremena, dobio je niz viđenja o nastajanju i propadanju carstava. Zajedno sa prvim viđenjem, koje je zapisano u sedmom poglavlju Knjige proroka Danila, bilo je dato i tumačenje; ali proroku još nije bilo sve objašnjeno. On sam piše o onome što je doživljavao u to vreme: »A mene Danila vrlo uznemiravahu misli moje i lice mi se sve promeni, ali reč sačuvah u srcu svom.« (Danilo 7,28)

Novo viđenje dodatnom svetlošću obasjalo je buduće događaje; upravo pri kraju tog viđenja Danilo je čuo »jednoga sveca gde govoraše, i jedan svetac reče nekome koji govoraše: dokle će trajati ta utvara?« (Danilo 8,13) Odgovor koji mu je bio dat potpuno ga je zbunio: »Do dve tisuće i tri stotine dana i noći; onda će se svetinja očistiti!« (Danilo 8,14) Ozbiljno je počeo da se moli da mu viđenje bude objašnjeno. Nije mogao da shvati odnos između sedamdeset godina robovanja, prorečenih u Knjizi proroka Jeremije, i dve hiljade i tri stotine dana i noći, koji će, prema rečima nebeskog posetioca, morati da proteknu pre nego što se očisti Božje svetište. Anđeo Gavriilo dao mu je delimično objašnjenje, ali izgubio je svest kada je čuo reči: »Zato ti zapečati

utvaru, jer je za mnogo vremena!» Lično je ovako opisao to svoje iskustvo: »Tada ja Danilo zanemogoh, i bolovah neko vreme; posle ustah i vrših poslove careve; i čudih se utvari, ali niko ne dozna.« (Danilo 8,26.27)

Danilo je ponovo počeo da proučava proročanstva proroka Jeremije, i dalje zabrinut za sudbinu Izrailja. Ona su bila vrlo jasna – tako jasna da je na temelju tih svedočanstava, zapisanih u knjizi, shvatio »broj godina, koje beše rekao Gospod Jeremiji proroku da će se navršiti razvalinama jerusalimskim, sedamdeset godina«. (Danilo 9,2)

Sa verom koja se temeljila na sigurnoj proročkoj reči, Danilo je počeo da se moli da Bog što pre ispuni svoja obećanja. Molio se da Božja čast ostane neokrnjena. U svojim molitvama potpuno se izjednačio sa onima koji nisu uspeli da ostvare božanske namere, priznajući njihove grehe kao svoje.

Sam je izjavio: »I okretih lice svoje ka Gospodu Bogu tražeći ga molitvom i molbama s postom i s kostreti i pepelom. I pomolih se Gospodu Bogu svojemu, ispovedajući se.« (Danilo 9,3.4) Iako je mnogo vremena proveo u Gospodnjoj službi, iako ga je samo Nebo proglasilo »milim čovekom«, ipak, sada se pojavio pred Bogom kao grešnik, iznoseći veliku potrebu naroda koga je voleo. Njegova molitva bila je rečita u svojoj jednostavnosti, i vrlo ozbiljna. Da je čujemo:

»O, Gospode Bože, veliki i strašni, koji držiš zavet i milost onima koji te ljube i drže zapovesti tvoje; zgrešismo i zlo činismo i bismo bezbožni i odmetnusmo se i odstupismo od zapovesti tvojih i od zakona tvojih. I ne slušasmo sluga tvojih proroka, koji govorahu u tvoje ime carevima našim, knezovima našim i ocima našim i svemu narodu zemaljskome.«

»U tebe je, Gospode, pravda, a u nas sram na licu, kako je danas, u Judejaca i u Jerusalimljana i u svih Izrailjaca, koji su blizu i koji su daleko po svim zemljama u koje si ih razagnao za grehe njihove, kojima ti grešiše...«

»U Gospoda je Boga našega milost i praštanje, jer se odmetnusmo od njega.« »Gospode, po svoj pravdi tvojoj neka se odvрати gnev tvoj i jarost tvoja od grada tvojega Jerusalima, svete gore tvoje, jer sa greha naših i s bezakonja otaca naših Jerusalim i tvoj narod posta rug u svih koji su oko nas.«

»Sada, dakle, poslušaj, Bože naš, molitvu sluge svojega i molbe njegove i obasjaj licem svojim opustelu svetinju svoju, Gospoda radi. Bože moj, prigni uho svoje, i čuj, otvori oči svoje i vidi pustoš našu i grad na koji je prizvano ime tvoje, jer ne pravde svoje radi nego radi velike milosti tvoje padamo pred tobom moleći te.«

»Gospode, usliši, Gospode, oprosti, Gospode, pazi i učini, ne časi, sebe radi, Bože moj, jer je tvoje ime prizvano na ovaj grad i na tvoj narod.« (Danilo 9,4–9. 16–19)

Nebo se prignulo da čuje prorokove usrdne molitve. Pre nego što je završio svoju molbu za oprostjenje i obnovljenje, ponovo mu se javio moćni Gavrilo i skrenuo mu pažnju na viđenje koje je dobio pre pada Vavilona i Valtasarove smrti. Anđeo mu je zatim podrobno opisao razdoblje od sedamdeset sedmica, koje je trebalo da počne u vreme kada »izide reč da se Jerusalim opet sazida«. (Danilo 9,25)

Danilo je svoju molitvu uputio »prve godine Darija« (Danilo 9,1), miđanskog vladara, čiji je vojskovođa Kir preoteo od Vavilona palicu vlasti nad svetom. Darijeva vladavina bila je ugodna Bogu. Anđeo Gavrilo bio je zadužen da mu »pomaže i da ga krepí«. (Danilo 11,1) Posle njegove smrti, oko dve godine posle pada Vavilona, Kir ga je nasledio na prestolu i početak njegove vladavine poklopio se sa isticanjem razdoblja od sedamdeset godina, otkako je Navuhodonosor prvu grupu Jevreja preselio iz njihovih judejskih domova u Vavilon.

Danilovo izbavljenje iz lavovske jame, Bog je iskoristio da pozitivno utiče na misli Kira Velikog. Blistave sposobnosti koje je taj Božji čovek pokazao kao dalekovidni državnik, navele su persijskog vladara da mu ukaže posebno poštovanje i oda priznanje njegovoj mudrosti. I sada, upravo u vreme kada je obećao da će biti obnovljen Njegov Hram u Jerusalimu, Bog je delovao na Kira kao na svog slugu da shvati proročanstva koja se odnose na njega, proročanstva koja je Danilo tako dobro poznao, i osigura slobodu jevrejskom narodu.

Kada je car pročitao reči koje su, više od stotinu godina pre njegovog rođenja, najavile da će Vavilon biti osvojen, kada je čuo poruku koju mu je uputio Vladar svemira: »Opasah te, premda me ne znaš da bi poznali od istoka sunčanoga i od zapada da nema drugoga osim mene«, kada je svojim očima video tekst izjave večnoga Boga: »Radi sluge svojega Jakova i Izrailja izabranika svojega prozvah te imenom tvojim i prezimenom, premda me ne znaš«, kada je pratio nadahnuti izveštaj: »Ja ga podigoh u pravdi i sve putove njegove poravniću, on će sazidati moj grad i roblje moje otpustiće, ne za novce ni za darove, veli Gospod nad vojskama«, njegovo srce je bilo duboko dirnuto, i zato je odlučio da obavi misiju koju mu je božanska volja odredila (Isaija 45,5.6.4.13). Oslobodiće judejske zarobljenike i pomoći im da obnove Hram Gospodu!

Pisanim proglasom objavljenim »po svemu carstvu svojem«, Kir je obelodanio svoju nameru da se pobrine za povratak Jevreja i za obnavljanje njihovog Hrama. »Sva carstva zemaljska dao mi je Gospod Bog nebeski, i on mi je zapovedio da mu sazidam dom u Jerusalimu u Judeji. Ko je između vas od svega naroda njegova? Bog

nebeski neka bude s njime, pa neka ide u Jerusolim u Judeji i neka zida dom Gospoda Boga Izrailjeva, Boga koji je u Jerusalimu. A ko bi ostao u kojem god mestu u kojemu se bavi neka ga ljudi onoga mesta potpomognu srebrom i zlatom i imanjem i stokom, osim dragovoljnoga priloga!» (Jezdra 1,1–4)

»Dom Božji u Jerusalimu«, dodao je o gradnji Hrama, »da se sazida da bude mesto gde će se prinositi žrtve, i temelji da mu se izidaju, da bude visok šezdeset lakata i širok šezdeset lakata. Tri reda da budu od kamenja velikoga i jedan od drveta novoga, a trošak da se daje iz carskoga doma. I sudovi doma Božjega zlatni i srebrni koje Navuhodonosor beše uzeo iz crkve jerusalimske i doneo u Vavilon da se vrate i opet odnesu u crkvu jerusalimsku, na svoje mesto i da se ostave u domu Božjemu.« (Jezdra 6,3–5)

Glasovi o ovom proglasu stigli su i u najudaljenije provincije u carstvu i među prognanicima je zavladao velika radost. Mnogi, slično Danilu, proučavali su proročanstva, tražili Gospoda i molili se da ispuni svoje obećanje o zalaganju u korist Siona. Sada su njihove molitve bile nagrađene; i iz punog srca mogli su da zapevaju zajednički:

*»Kad vraćaše Gospod roblje sionsko,
bejasmu kao u snu.
Tada usta naša bejahu puna radosti,
i jezik naš pevanja.
Tada govorahu po narodima,
veliko delo čini Gospod na njima.
Veliko delo čini Gospod na nama,
razveselismo se.«*

(Psalam 126,1–3)

»Tada ustaše glavari porodica otačkih od Jude i od Venijamina i sveštenici i Leviti i svi kojima Bog podiže duh«, bili su to pripadnici pobožnog ostatka, oko pedeset hiljada ljudi, iz redova Jevreja u zemlji progonstva, koji su odlučili da iskoriste uzvišenu prednost koja im je bila ponuđena, »da idu da zidaju dom Gospodnji u Jerusalimu«. Njihovi prijatelji nisu im dozvolili da odu praznih ruku. »I potpomogoše ih svi koji behu oko njih sudovima srebrnim i zlatnim, imanjem i stokom i stvarima skupocenim.« Ovim i mnogim drugim dobrovoljnim priložima bili su pridodati »sudovi doma Gospodnjega koje beše odneo iz Jerusalisa Navuhodonosor... i izdade ih Kir, car Persijski, preko Mitridata rizničara... pet tisuća i četiri stotine« na broj, za upotrebu u Hramu, koji će se izgraditi (Jezdra 1,5–11).

Zorovavelju (poznatom i pod imenom Sasavasar), potomku cara Davida, Kir je poverio odgovornost zapovednika grupe koja se vraćala u Judeju; sa njime je udružio i Isusa, sina Josedekova, prvosveštenika. Dugo putovanje preko pustinjskih prostranstava proteklo je srećno i radosna grupa, zahvalna Bogu na Njegovim mnogostrukim blagoslovima, odmah se prihvatila posla da ponovo podigne ono što je bilo razoreno i uništeno.

»Glavari domova otačkih« prednjačili su u prilaganju svojih sredstava za pokrivanje troškova ponovne izgradnje Hrama; narod, povodeći se za njima, davao je obilno iz svojih oskudnih zaliha (vidi: Knjiga Jezdrina 2,64–70).

Najbrže što su mogli podigli su oltar na mestu starog oltara u dvorištu Hrama. Na svečanosti povodom posvećenja ovog oltara »sabra se narod jednodušno u Jerusolim«; sjedinjujući se u obnavljanju svetih službi koje su bile prekinute u vreme, kada je Navuhodonosor razorio Jerusolim. Pre nego što su se razišli da se nastane u domovima koje su se trudili da obnove, »praznovaše praznik Senica«. (Jezdra 3,1–6)

Postavljanje oltara za svakodnevne žrtve paljenice veoma je obradovalo verni ostatak. Od srca su prihvatili obavljanje priprema neophodnih za obnavljanje Hrama, ohrabrujući se sve više što su pripreme napredovale iz meseca u mesec. U toku mnogih godina bili su lišeni vidljivih dokaza božanske prisutnosti. I sada, okruženi mnogim žalosnim podsetnicima na otpad svojih otaca, čeznuli su za nekim trajnim dokazom božanskog oprostjenja i božanske naklonosti. Više od sticanja lične imovinske koristi i nekadašnjih privilegija, cenili su Božje odobravanje. Bog je divno radio u njihovu korist i oni su osećali sigurnost da je Bog prisutan u njihovoj sredini; ipak želeli su još veće blagoslove. Sa radosnim iščekivanjem gledali su unapred u vreme kada će, posle završetka izgradnje Hrama, moći da vide Božju slavu koja blista iz njega.

Radnici koji su se bavili pripremanjem građevinskog materijala, među ruševinama su pronašli ogromno kamenje, koje je još u Solomunove dane, bilo doneseno na gradilište Hrama. Ono je bilo pripremljeno za upotrebu, s još mnogo drugog novog materijala; uskoro je posao toliko napredovao da je trebalo postaviti kamen temeljac. To je bilo učinjeno u prisutnosti mnogih hiljada ljudi, koji su se okupili da vide napredovanje poslova i izraze svoju radost što mogu da učestvuju u njima. Dok je ugaoni kamen bio postavljan na mesto, narod, uz pratnju sveštenečkih truba i kimvala sinova Asafovih, pevaše »naizmenice hvaleći i slaveći Boga, jer je dovek milost njegova nad Izrailjem«. (Jezdra 3,11)

Dom koji je građen bio je spomenut u mnogim proročanstvima o naklonosti koju je Bog želeo da ukaže Sionu, pa je očekivano da će svi prisutni prilikom polaganja kamena temeljca bili obuzeti raspoloženjem koje odgovara toj prilici. Međutim, zajedno s muzikom i uzvicima hvale, koji su toga dana odjekivali, čuli su se i neskladni tonovi. »A mnogi od sveštenika i Levita i glavara domova otačkih, starci koji bejahu videli pređašnji dom, plakahu iza glasa gledajući ovaj dom koji se osnivaše.« (Jezdra 3,12)

Bilo je prirodno što je žalost obuzimala srca tih starih ljudi, dok su razmišljali o posledicama dugogodišnje neposlušnosti. Da su oni i njihov naraštaj slušali Boga, da su izvršili nameru koju je On imao sa Izrailjem, Hram, koji je sagradio Solomun, ne bi bio razoren niti bi progonstvo bilo neophodno. Međutim, zbog nezahvalnosti i neverstva bili su rasejani među neznabošce.

Okolnosti su se sada promenile. U svojoj nežnoj milosti, Bog je opet pohodio svoj narod i dozvolio mu da se vrati u svoju zemlju. Žalost zbog grešaka u prošlosti trebalo je da ustupi mesto velikoj radosti. Bog je pokrenuo Kirovo srce da im pomogne prilikom obnavljanja Hrama i to je trebalo da ih navede da Mu izraze svoju iskrenu zahvalnost. Međutim, neki među njima nisu uspeli da shvate mogućnosti koje im otkriva Božje providenje. Umesto da se raduju, prepustili su se nezadovoljstvu i obeshrabrenju. Pošto su videli slavu Solomunovog Hrama, sada su počeli da jadikuju zbog manje vrednosti Hrama koji je osnivan.

Gundanje i prigovaranje, upoređenja na štetu novoga Hrama, učinila su da se mnogi obeshrabre, a graditeljima da klonu ruke. Radnici su počeli da pitaju da li treba da nastave da grade zgradu, koja je već u samom početku dobila tako negativne ocene i izazvala toliko jadikovki.

Ipak, među okupljenima bilo je i mnoštvo onih koji su imali jaču veru i šire vidike i nisu dozvolili da ih obuzme nezadovoljstvo što nova građevina neće biti tako blistava. »A mnogi opet uzvikivahu od radosti, te narod ne mogaše razaznati vike radosne od vike plačne u narodu, jer narod podvikivaše iza glasa, i vika se čušaše daleko.« (Jezdra 3,12.13)

Da su oni koji su propustili priliku da se raduju prilikom polaganja kamena temeljca za novi Hram, mogli toga dana da predvide posledice nedostatka vere, ostali bi zaprepašćeni. Jedva da su i shvatali težinu svojih izraza neodobranja i razočarenja; jedva da su znali koliko će njihovo izražavanje nezadovoljstva odložiti dovršenje Gospodnjeg doma!

Veličanstvenost prvog Hrama, dostojanstveni obredi njegove religijske službe, predstavljali su izvor ponosa Izrailja pre odlaska u progonstvo, ali njihovim bogoslužnjima često su nedostajale upravo one osobine koje je Bog smatrao najvažnijim. Slava prvoga Hrama, sjaj njegovih službi, nisu ih mogli preporučiti Bogu; jer nisu nudili upravo ono što je jedino bilo vredno u Njegovim očima. Nisu mu donosili na žrtvu skromno i ponizno srce. Raskošne ceremonije počinju da se množe, upravo onda kada se vitalna načela Božjega carstva izgube iz vida. Kada se zanemari izgradnja karaktera, kada se ne smatra važnim unutrašnje ukrašavanje duše, kada se prezre jednostavnost pobožnosti, oholost i ljubav prema raskoši počinju da zahtevaju veličanstvene crkvene građevine, sjajno ukrašavanje i otmene ceremonijale. Međutim, Bog se time ne proslavlja. On ceni svoju Crkvu, ne zbog njenih spoljašnjih prednosti, već zbog iskrene pobožnosti kojom se razlikuje od sveta. On je ocenjuje prema rastenju njenih vernika u poznavanju Hrista, prema njihovom napredovanju u duhovnom iskustvu. On traži načela ljubavi i dobrote. Nikakva umetnička lepota ne može se uporediti s lepotom prirode i karaktera, koja će se otkriti u onima koji su Hristovi predstavnici.

Zajednica vernika može da bude najsiromašnija u zemlji. Ona može da bude bez ikakve spoljašnje privlačnosti, ali ako vernici usvoje načela Hristovog karaktera, anđeli će se udružiti s njima u njihovom bogoslužjenju.

Slavljenje i zahvaljivanje iz iskrenih srca uzdizaće se Bogu kao slatki miris.

»Hvalite Boga, jer je dobar

Jer je doveka milost njegov.

Tako neka reknu koje je izbavio Gospod,

Koje je izbavio iz ruke neprijateljeve.»

»Pevajte mu i slavite ga,

Kazujte sva čudesa njegov.

Hvalite se svetim imenom njegovim,

Neka se veseli srce onih koji traže Gospoda!«

»Jer siti dušu taštu,

I dušu gladnu puni dobra!«

(Psalam 107,1.2; 105,2.3; 107,9)

46 poglavlje

»I PROROCI BOŽJI POMAGAHU IM!«

U neposrednom susjedstvu Izrailjaca, koji su se posvetili poslu obnavljanja Hrama, živeli su Samarjani, mešovito stanovništvo koje je nastalo ženidbenim vezama neznabožačkih doseljenika iz asirskih provincija i ostatka deset plemena, Izrailjaca koji su preostali u Samariji i Galileji. Kasnijih godina Samarjani su tvrdili da poštuju pravog Boga, ali su u srcu i po delima ipak ostali neznabošci. Iako su smatrali da ih njihovi idoli samo podsećaju na živoga Boga, Vladara svemira, ipak su bili skloni obožavanju rezanih likova.

U razdoblju ponovne izgradnje, ovi Samarjani postali su poznati kao »neprijatelji Judini i Venijaminovi«. Doznajući da »oni koji se vratiše iz ropstva zidaju crkvu Gospodu Bogu Izrailjevu«, došli su »Zorovavelju i glavarima domova otačkih« i izrazili želju da rade zajedno s njima. Predložili su: »Da i mi zidamo s vama, jer ćemo kao i vi tražiti Boga vašega, jer njemu prinosimo žrtve od vremena Esarhadona, cara asirskoga, koji nas je doveo ovamo!« Međutim, prednost koju su tražili nije im bila data. »Ne možete vi s nama zidati doma Bogu našem«, izjavili su izrailjski glavari. »Nego ćemo mi sami zidati Gospodu Bogu Izrailjevu, kako nam je zapovedio Kir, car persijski!« (Jezdra 4,1–3)

Samo je ostatak odlučio da se vrati iz Vavilona; i sada, kada su se prihvatili posla, koji je naizgled nadmašivao njihove snage, njihovi najbliži susedi pojavili su se s ponudom da im pomognu. Samarjani su se pozivali na svoje obožavanje pravoga Boga i izrazili želju da učestvuju u prednostima i blagoslovima koje donosi

služba u Hramu. Izjavili su: »Mi tražimo vašega Boga kao što i vi činite. Dozvolite nam da gradimo zajedno s vama!« Međutim, da su jevrejske starešine prihvatile ponuđenu pomoć, otvorile bi vrata idolopoklonstvu. Prozreli su neiskrenost Samarjana. Shvatili su da bi pomoć koju bi dobili udruživanjem sa ovim ljudima bila beznačajna u poređenju s blagoslovima koje bi dobili poslušnošću jasnim Gospodnjim zapovestima.

Odnos Izrailja prema okolnim narodima, Gospod je odredio preko Mojsija: »Ne hvataj s njima vere, niti se smiluj na njih: niti se prijatelji s njima... jer bi otpadili sina tvojega od mene, i služio bi bogovima drugim, te bi se razgnevio Gospod na vas i potro bi vas brzo.« »Jer si narod svet Gospodu Bogu tvojemu i tebe izabra Gospod da si mu narod osobit između svih naroda na zemlji.« (5. Mojsijeva 7,2–4; 14,2)

Posledice stupanja u ugovorni odnos s okolnim narodima bile su jasno prorečene: »I rasejaće te Gospod po svim narodima s jednoga kraja zemlje do drugoga«, Mojsije je dalje nastavio: »I onde ćeš služiti drugim bogovima, kojih nisi znao ni ti ni oci tvoji, drvetu i kamenu. Ali, u onim narodima nećeš odahnuti, niti će se stopalo noge tvoje odmoriti, nego će ti Gospod dati onde srce plašljivo, oči iščiljele i dušu iznemoglu. I život će tvoj biti kao da visi prema tebi, i plašićeš se noću i danju, i nećeš biti miran životom svojim. Jutrom ćeš govoriti: kamo da je večer, a večerom ćeš govoriti: kamo da je jutro, od straha kojim će se strašiti srce tvoje, i od onoga što ćeš gledati očima svojim!« (5. Mojsijeva 28,64–67) Međutim, bilo im je dato i obećanje: »Ali, ako i onde potražiš Gospoda Boga svojega, naći ćeš ga, ako ga potražiš svim srcem svojim i svom dušom svojom!« (5. Mojsijeva 4,29)

Zorovavelj i njegovi drugovi bili su upoznati sa ovim i mnogim drugim sličnim tekstovima, a nedavno robovanje pružalo im je dokaz za dokazom da se ispunjavaju. Sada, pošto su se pokajali za bezakonja, koja su njima i njihovim očevima donela kazne koje je Mojsije tako jasno prorekao, pošto su se svim svojim srcem obratili Gospodu, pošto su obnovili zavetni odnos s Njim, konačno su dobili dozvolu da se vrate u Judeju i obnove ono što je bilo uništeno. Treba li onda, na samom početku svoga poduhvata, da uđu u savez sa idolopoklonicima?

»Ne sklapajte saveze sa njima«, rekao je Bog. Zato su oni koji su se tek nedavno ponovo posvetili Gospodu kod oltara usred razvalina Njegovog Hrama, shvatili da linija razdvajanja između Njegovog naroda i sveta mora ostati nepogrešivo jasna. Odbili su da stupe u savez s onima koji se, iako upoznati sa odredbama Božjeg zakona, nisu hteli pokoriti njegovim zahtevima.

Načela objavljena u 5. knjizi Mojsijevoj za pouku Izrailjcima, Božji narod treba da poštuje sve do kraja vremena. Pravo blagostanje zavisi od nastavljanja našeg zavetnog odnosa sa Bogom. Nikada ne smemo dozvoliti sebi da sklapamo nagodbe na štetu načela, tako što ćemo ulaziti u saveze sa onima koji se ne boje Boga.

Oni koji sebe smatraju hrišćanima nalaze se u stalnoj opasnosti da pomisle da se makar i u izvesnoj meri moraju usaglasiti sa svetom da bi mogli uticati na svetovne ljude. Međutim, iako ovakvo ponašanje naizgled donosi velike prednosti, uvek na kraju stvara duhovne gubitke. Božji narod strogo se mora čuvati svakog podmuklog uticaja koji pokušava da prodre uz pomoć laskavih nagovora neprijatelja istine. Pripadnici Božjeg naroda su gosti i stranci na ovom svetu, i kreću se putem koji je pun opasnosti. Zato ne smeju prihvatati lukave izgovore i zavodljive nagovore da zaborave svoju vernost Bogu.

Nisu otvoreni i zakleti neprijatelji Božjeg dela ljudi kojih se moramo najviše bojati. Oni koji, slično neprijateljima Jude i Venijamina, dolaze sa slatkim rečima i prijatnim vestima, naizgled želeći da sklope savez prijateljstva sa Božjom decom, raspolažu mnogo većom silom prevare. Protiv takvih svaka duša mora da bude oprezna da ne bi nenadano upala u neku pažljivo prikrivenu i vešto postavljenu zamku. Posebno danas, kada se završava istorija ove Zemlje, Gospod od svoje dece zahteva budnost bez trenutka opuštanja. Međutim, iako je bitka neprestana, niko nije ostavljen da se bori sam. Anđeli pomažu i štite one koji smerno hode pred Bogom. Naš Gospod nikada neće izneveriti one koji se uzdaju u Njega. Kada Mu se Njegova deca budu približila, tražeći zaštitu od zla, On će iz ljubavi i samilosti prema njima podići zastavu nasuprot neprijatelju. Ne diraj ih, kazaće On; oni pripadaju Meni! Ja sam ih urezao na dlanovima svojih ruku!

Neumorni u svom protivljenju, Samarjani »dosađivahu narodu Judinu i smetahu im u zidanju i naimahu savetnike nasuprot njima da rasipaju nameru njihovu svega vremena Kira, cara persijskoga, do vlade Darija, cara persijskoga«. (Jezdra 4,4.5) Lažnim izveštajima izazivali su sumnje onih koje je bilo lako navesti da posumnjaju. Međutim, za mnogo godina sile zla bile su obuzdane i judejski narod imao je slobodu da nastavi svoje delo.

Dok se sotona trudio da utiče na najviše vlasti u Medo–Persijskom carstvu da postanu nesklone prema Božjem narodu, anđeli su delovali u korist prognanika. Bio je to sukob u koji je celo Nebo bilo uključeno. Preko proroka Danila dobili smo uvid u tu tešku bitku između sila dobra i sila zla. Anđeo Gavriilo tri sedmice rvaao se sa

silama tame, trudeći se da poništi uticaje koju su delovali na Kirov um; i pre nego što se ovaj sukob završio, Hristos je došao da lično pomogne Gavrilu. Sam Gavriilo izjavljuje: »Ali, knez carstva persijskoga staja mi nasuprot dvadeset i jedan dan; ali, gle, Mihailo, jedan od prvih knezova, dođe mi u pomoć; tako ja ostah onde kod careva persijskih.« (Danilo 10,13) Sve što je Nebo moglo da učini za Božji narod, bilo je učinjeno. Pobjeda je konačno bila postignuta; sile neprijatelja bile su zadržavane za vreme svih dana Kirove vladavine i za vreme svih dana vladavine njegovog sina Kambiza, koji je vladao oko sedam i po godina.

Bilo je to vreme izvanrednih mogućnosti za Jevreje. Najviše sile Neba delovale su na srce careva i zato je Božji narod trebalo da uloži najveći napor u ostvarenje Kirovog dekreta. Nisu smeli da žale nikakav trud da obnove Hram i njegove službe i da se ponovo utvrde u svojim judejskim domovima. Međutim, mnogi su se pokazali nesprenim u dane delovanja Božje sile. Protivljenje neprijatelja je bilo jako i odlučno, i graditelji su postepeno gubili hrabrost. Neki nisu mogli da zaborave prizor prilikom polaganja kamena temeljca, kada su mnogi pokazali da im nedostaje poverenja u uspeh poduhvata. Pošto su Samarjani postajali sve drskiji, mnogi Jevreji su počeli da se pitaju da li je sada uopšte vreme da se gradi. Ovo osećanje uskoro je postalo široko rasprostranjeno. Mnogi radnici, obeshrabreni, malodušni, vratili su se svojim domovima i prihvatili se svojih uobičajenih životnih zadataka.

U toku Kambizove vladavine radovi na obnavljanju Hrama tekli su usporeno. U toku vladavine lažnog Smerdisa (Jezdra 4,7. naziva ga Artakserks), Samarjani su naveli bezobzirnog varalicu da izda dekret kojim je Jevrejima zabranjeno da obnavljaju Hram i grad.

Hram je bio zanemaren i skoro zaboravljen više od godinu dana. Narod je živeo u svojim domovima i trudio se da osigura zemaljsko blagostanje, ali njegov položaj zaslužio je sažaljenje. Koliko god da je ulagao truda, nikakvog napretka nije bilo. Izgledalo je kao su se i sami elementi prirode zaverili protiv njega. Pošto su Judejci dozvolili da Hram stoji zapušten, Gospod je njihova imanja pohodio strašnom sušom. On im je osiguravao plodove iz polja i vrtova, žito i vino i ulje, kao dokaz svoje naklonosti; međutim, pošto su se tim obilnim darovima služili na tako sebičan način, blagoslovi su izostali.

Takve su okolnosti vladale u toku prvog dela vladavine Darija Histaspas. Duhovno, kao i telesno, Izrailjci su bili u žalosnom stanju. Tako dugo su gundali i sumnjali; tako dugo su svoje interese stavljali na prvo mesto, tako dugo su ravnodušno posmatrali razvaljeni Gospodnji Hram da su mnogi izgubili iz vida i nameru s kojom ih je Bog doveo natrag u Judeju. Takvi su govorili: »Još nije došlo vreme, vreme da se sazida dom Gospodnji!« (Agej 1,2) Međutim, čak ni ti mračni dani nisu bili bez nade za one koji su se uzdali u Boga. Proroci Agej i Zaharija pojavili su se da bi se suočili s krizom. Potresnim svedočanstvima ovi izabrani vesnici otkrivali su narodu uzrok njegovih nevolja. Proroci su objavljivali da je izostajanje zemaljskog blagostanja nastupilo kao posledica zanemarivanja Božjih interesa. Da su Izrailjci proslavili Boga, da su Mu ukazali dužno poštovanje i odali čast prihvatajući se obnavljanja Njegovog Hrama kao svog prvog zadatka, svakako bi uživali u Njegovoj prisutnosti i Njegovim blagoslovima.

Onima koji su se obeshrabrili, Agej je uputio ozbiljno pitanje: »Je li vama vreme da sedite u kućama obloženim daskama, a ovaj je dom pust? Zato sada ovako veli Gospod nad vojskama: uzmite na um puteve svoje!« Zašto ste učinili tako malo? Zašto se starate za svoje građevine, a tako ste ravnodušni prema Gospodnjem domu? Gde je sada revnost koju ste nekada pokazivali, gde je nastojanje za obnovu Gospodnjeg doma? Šta ste postigli služeći sebi i svojim interesima? Želja da se oslobodite siromaštva navela vas je da zanemarite Hram, ali vam je to zanemarivanje donelo upravo ono čega ste se bojali! »Sejete mnogo, a uvozite malo, jedete, a ne bivate siti, pijete i ne napijate se, odevate se, a nijedan ne može da se zgreje, i koji zaslužuje novac, meće ga u prodrt tobolac.« (Agej 1,4–6)

Rečima koje se nisu mogle pogrešno razumeti, Gospod otkriva uzroke koji su doveli do nestašice: »Izgledate mnogo, a eto malo; i što unesete u kuću, ja razduvam; zašto? veli Gospod nad vojskama; zato što je dom moj pust, a vi svaki trčite za svoj dom. Zato se zatvori nebo nad vama da nema rose, i zemlja se zatvori da nema roda njena. I dozvah sušu na zemlju i na gore, i na žito i na vino i na ulje i na sve što zemlja rađa, i na ljude i na stoku i na svaki rad ručni.« (Agej 1,9–11)

Gospod je pozivao: »Uzmite na um puteve svoje, idite na goru, i donesite drva, te zidajte dom; i biće mi milo, i proslaviću se, veli Gospod!« (Agej 1,7.8)

Vest saveta i ukora, koju je objavio Agej, starešine i narod uzeli su k srcu. Osetili su da Bog ozbiljno misli. Nisu se usudili da odbace ponovljene savete koju su im bili upućeni – da njihovo blagostanje, i zemaljsko i duhovno, zavisi od odane poslušnosti Božjim zapovestima. Pokrenuti opomenama proroka, Zorovavelj i Isus, sin Josedekov, »i sav ostatak narodni poslušashe glas Gospoda, Boga svojega, i reči proroka Ageja.« (Agej 1,12) Čim je Izrailj odlučio da poslušashe, posle ukora odjeknula je i vest ohrabrenja: »Govori Agej... narodu kao što ga posla Gospod, i reče: ja sam s vama, govori Gospod. I Gospod podiže duh Zorovavelju... i Isusu, sinu

Josedekovu... i duh svemu ostatku narodnom, te dođoše i radiše u domu Gospoda nad vojskama, Boga svojega.« (Agej 1,13.14)

Nije proteklo ni mesec dana, otkako su radovi na obnavljanju Hrama bili nastavljeni, a graditelji su dobili drugu, utešnu poruku: »Nego sada budi hrabar, Zorovavelju«, sam Bog pozivao je preko svoga proroka, »i budi hrabar Isuse, sine Josedekov... i budi hrabar sav narode zemaljski, govori Gospod, i radite, jer sam ja s vama, govori Gospod nad vojskama!« (Agej 2,4)

Izrailju, koji se ulogorio ispod brda Sinaj, Gospod je objavio: »I nastavaću među sinovima Izrailjevim i biću im Bog. I poznaće da sam ja Gospod Bog njihov, koji sam ih izveo iz zemlje misirske da nastavam među njima, ja Gospod Bog njihov.« (2. Mojsijeva 29,45.46) Uprkos činjenici da se mnogo puta »odmetaše i žalostiše Svetoga Duha njegova« (Isaija 63,10), Gospod još jednom, preko poruka svoga proroka, pruža svoju ruku da ih spase. U znak priznanja da su sarađivali s Njim prilikom ostvarivanja Njegove namere, Bog je želeo da obnovi svoj zavet da će Njegov Duh ostati s njima, pa ih zato poziva: »Ne bojte se!«

Svojoj današnjoj deci Gospod kaže: »Budite hrabri... i radite, jer sam ja s vama!« Hrišćanin u Gospodu uvek ima jakog pomoćnika. Način na koji će nam Bog pomagati možda nećemo prepoznati; ali ovo znamo: On nikada neće izneveriti one koji se oslone na Njega! Kada bi hrišćani bili u stanju da shvate koliko je puta Gospod preusmerio njihove puteve da se ne bi ostvarila namera, koju je neprijatelj imao s njima, ne bi prigovarali spotičući se tim putem. Njihova vera oslanjala bi se na Boga i nikakva nevolja ne bi ih mogla pokrenuti s mesta. Oni bi proslavljali Boga za svoju mudrost i uspešnost, a On bi učinio da se ostvari sve ono što je poželeo da postigne preko njih.

Ozbiljni pozivi i snažna ohrabrenja, upućeni preko Ageja, dobili su novi naglasak i novu širinu preko Zaharije, koga je Gospod podigao da pomogne u pozivanju Izrailja da ustane i gradi Hram. Zaharijina prva poruka isticala je da Božja reč nikada neće izneveriti; bilo je to obećanje onima koji poslušaju sigurnu reč proroštva.

Iako su im polja ležala pusta, iako su se njihove skromne zalihe hrane brzo smanjivale, iako su bili okruženi neprijateljskim narodima, Izrailjci su u veri krenuli napred, odazivajući se pozivu Božjih vesnika i počeli da vredno rade na obnavljanju razorenog Hrama. Bilo je to delo koje je zahtevalo čvrsto oslanjanje na Boga. Dok se narod trudio da učini ono što je od njega očekivano, dok je nastojao da obnovi uticaj Božje milosti u svom životu i srcu, Zaharija i Agej objavljivali su poruku za porukom, uveravajući ga da će njegova vera biti bogato nagrađena i da će se Božje obećanje o budućoj slavi Hrama, čije su zidove upravo podizali, sigurno ostvariti. Upravo u tom Hramu pojaviće se, kada se navrši vreme, Čeznja svih naroda kao Učitelj i Spasitelj celog čovečanstva.

I tako graditelji nisu bili ostavljeni da se sami bore: »I behu s njima proroci Božji pomažući im!« Gospod nad vojskama lično je objavio: »Budi hrabar... i radite, jer sam ja s vama!« (Jezdra 5,2; Agej 2,4)

Kada se narod iskreno pokajao i izrazio spremnost da pođe napred u veri, objavljeno je i obećanje o zemaljskom blagostanju. Gospod je obećao: »Od ovoga ću dana blagosloviti!« (Agej 2,19)

Zorovavelju, njihovom starešini, koji je u toku svih godina od povratka iz Vavilona bio tako bolno iskušavan, bilo je upućeno dragoceno obećanje. Dolazi dan, objavio je Gospod, kada će biti oboreni svi neprijatelji izabranog naroda. »U to vreme, govori Gospod nad vojskama, uzeću tebe, Zorovavelju, sine Salatilov, slugo moj ... i postaviću te kao pečat, jer sam te izabrao!« (Agej 2,23) Sada je carski namesnik u Izrailju mogao da vidi značenje providenja, koje ga je vodilo kroz sva obeshrabrenja i sve nevolje; sada je u svemu tome mogao da prepozna Božju nameru.

Ova lična poruka Zorovavelju bila je zapisana kao ohrabrenje Božjoj deci svih vremena. Bog sa određenom namerom izlaže svoju deci probi. On ih nikada ne vodi drugačije nego što bi ona sama izabrala da budu vođena, kada bi od početka mogla da vide kraj, kada bi mogla da raspoznaju slavu namere koju ispunjavaju. Sve ono čemu ih izlaže u probama i nevoljama, dolazi zato da budu jaki da rade i trpe za Njega.

Poruke koje su upućivali Agej i Zaharija pokrenule su narod da uloži sve potrebne napore da bi Hram ponovo bio podignut; ali dok su ljudi radili, na žalostan način bili su uznemiravani, jer su Samarjani i ostali neprijatelji stvarali svakovrsne smetnje. Jednom prilikom provincijski činovnici Medo–Persijskog carstva posetili su Jerusalim i zahtevali ime onoga koji je odobrio obnavljanje građevina. Da se u to vreme Jevreji nisu oslonili na Gospoda, da nisu zatražili Njegovo vođstvo, ovo ispitivanje moglo je da ima nesagledive posledice. »Ali beše oko Božje na starešinama judejskim te im ne zabraniše dokle ne otide stvar do Darija.« (Jezdra 5,5) Činovnici su dobili tako mudar odgovor da su odlučili da pošalju pismo Dariju Histaspu, koji je tada vladao Medo–Persijom, i njegovu pažnju skrenu na prvobitni Kirov dekret koji je nalažao da se Božji dom u Jerusalimu obnovi, a da se troškovi obnove podmire iz carske riznice.

Darije je potražio dekret i uspeo je da ga pronađe; na temelju njegovih odredaba naredio je onima koji su postavili pitanje, da odobre nastavak obnavljanja Hrama. Zapovedio je: »Ostavite neka se gradi taj dom Božji, upravitelj judejski i starešine njihove neka zidaju taj dom na mestu njegovu.«

»Još«, nastavio je Darije, »zapovedam šta ćete činiti starešinama judejskim da bi se sazidao taj dom Božji: od blaga carskoga, od dohodaka s one strane reke, da se daje bez oklevanja trošak onim ljudima da se ne ustavljaju. I šta treba, bilo junaca ili ovnova ili jaganjaca za žrtve paljenice Bogu nebeskome, ili pšenice, soli, vina i ulja, kako reknu sveštenici jerusalimski, da im se daje svaki dan bez odlaganja, da prinose mirisne žrtve Bogu nebeskome i da se mole za život carev i sinova njegovih.« (Jezdra 6,7–10)

Car je osim toga, zapovedio da se strogo kazne oni koji bi na bilo koji način pokušali da promene njegov dekret. Završio je pismo značajnom izjavom: »I Bog koji je onde nastanio ime svoje da obori svakoga cara i svaki narod koji bi digao ruku da promeni ovo i raskopa taj dom Božji u Jerusalimu. Ja, Darije, zapovedam ovo odmah da se izvrši.« (Jezdra 6,12) Na taj način Gospod je pripremio put da se dovrši zidanje Hrama.

Pre izdavanja ove naredbe, u toku mnogih meseci, Izrailjci su u veri nastavljali da rade, dok su im proroci i dalje pomagali pravovremenim porukama, u kojima je božanska namera sa Izrailjem bila objavljivana radnicima. Dva meseca posle poslednje zabeležene Agejeve poruke, Zaharija je dobio niz viđenja o Božjem delu u zemlji. Ove poruke, objavljene u obliku simbola i priča, došle su u vreme velike nesigurnosti i zabrinutosti i imale su poseban značaj za ljude, koji su išli napred u ime Boga Izrailjeva. Starešinama je izgledalo kao da će dozvola, koja je omogućavala Jevrejima da obnavljaju Hram biti povučena; budućnost im je izgledala vrlo mračna. Bog je video da je Njegovom narodu neophodna podrška i ohrabrenje u obliku otkrivanja Njegove beskrajne ljubavi, Njegovog neiscrpnog saučešća.

U viđenju je Zaharija čuo Gospodnjeg anđela kako pita: »Gospode nad vojskama, kada ćeš se već smilovati Jerusalimu i gradovima Judinim na koje se gneviš već sedamdeset godina? A Gospod odgovori anđelu koji govoraše sa mnom«, kaže Zaharija, »dobrim rečima, milim rečima.«

»I reče mi anđeo koji govoraše sa mnom: viči i reci: ovako veli Gospod nad vojskama, revnujem za Jerusalim i za Sion veoma. I gnevim se silno na narode bezbrižne, jer se malo razgnevih, a oni pomogoše na zlo. Zato ovako veli Gospod: obratih se Jerusalimu s milošću, dom će se moj opet sazidati u njemu, govori Gospod nad vojskama, i uže će se zategnuti preko Jerusalima.« (Zaharija 1,12–16)

Proroku je sada bilo naloženo da objavi: »Ovako veli Gospod nad vojskama: opet će gradovi moji obilovati dobrom i Gospod će opet utešiti Sion i opet će izabrati Jerusalim!« (Zaharija 1,17)

Zaharija je sada video sile, koje su »rasejale Judu, Izrailj i Jerusalim«, simbolički predstavljene kao četiri roga. Odmah zatim video je i četiri drvodelje, koje su predstavljale sile koje je Gospod upotrebio da bi obnovio svoj narod i dom u kome će se održavati Njegova služba (vidi: Zaharija 1,18–21).

Zaharija nastavlja: »Opet podigoh oči svoje i videh, i gle, čovek i u ruci mu uže meračko. I rekoh: Kuda ideš? A on mi reče: da izmerim Jerusalim da vidim kolika mu je širina i kolika mu je dužina. I gle, anđeo koji govoraše sa mnom iziđe, i drugi anđeo iziđe mu u susret. I reče mu: trči, govori ovom mladiću i reci: Jerusalimljani će se naseliti po selima radi mnoštva ljudi i stoke što će biti u njemu. I ja ću mu, govori Gospod, biti zid ognjen unaokolo i biću za slavu usred njega.« (Zaharija 2,1–5)

Bog je zapovedio da se Jerusalim opet sazida; viđenje o merenju grada bilo je uveravanje da će Bog dati utehu i snagu svojoj namučenoj deci i da će na njima ispuniti obećanja o svom večnom zavetu. Njegovo zaštitničko staranje, izjavio je Bog, biće kao »zid od ognja oko njih« i preko njih će se Njegova slava otkriti svim sinovima čovečjim. Ono što je On učinio za svoj narod mora da bude objavljivano po svoj Zemlji. »Klikuj i pevaj, koja sediš u Sionu, jer je svetac Izrailjev velik posred vas!« (Isaija 12,6)

47 poglavlje

ISUS, SIN JOSEDEKOV, I ANĐEO

Stalni uspesi graditelja Hrama veoma su uznemiravali i zabrinjavali čete zla. Sotona je zato odlučio da uloži dodatne napore da Božji narod oslabi i obeshrabri time što će mu ukazivati na njegove karakterne mane. Ako bi

one koji su tako dugo patili zbog svojih prestupa, uspeo da navede da ponovo prekrše Božje zapovesti, još jednom bi ih okovao lancima greha.

Pošto je Izrailj bio izabran da znanje o Bogu sačuva na Zemlji, Izrailjci su bili izloženi posebnom sotoninom neprijateljstvu; on je bio odlučan da izazove njihovu propast. Dok su bili poslušni, nije mogao da im nanese nikakvu štetu, zato je uložio svu svoju snagu i sve svoje lukavstvo da ih navede na greh. Zavedeni njegovim iskušenjima, prekršili su Božji zakon i bili ostavljeni da postanu plen svojih neprijatelja.

Ali, iako su kao robovi bili odvedeni u Vavilon, Bog ih nije odbacio. Slao im je svoje proroke, upućivao ukore i opomene, navodio ih da uvide svoju krivicu. Kada bi se ponizili pred Bogom i vraćali Mu se u istinskom pokajanju, slao im je ohrabrujuće poruke, obećavao da će ih osloboditi ropstva, da će im opet pokloniti svoju naklonost i da će ih opet utvrditi u zemlji njihovih otaca. Sada, kada je ovo delo obnovljenja započelo, kada se ostatak Izrailja upravo vratio u Judeju, sotona je odlučio da onemogućiti izvršenje božanske namere, pa je pokrenuo neznabožačke narode da ih potpuno unište.

Međutim, u ovoj krizi Bog je ohrabrio svoj narod »dobrim rečima, milim rečima«. (Zaharija 1,13) Upečatljivim prikazivanjem Hristovog i sotoninog dela, On je pokazao moć njihovog Posrednika da nadjača opadača svoga naroda.

U viđenju prorok je video »Isusa, poglavara svešteničkoga« »obučenoga u prljave haljine« (Zaharija 3,1.3), kako stoji pred Anđelom Gospodnjim, tražeći Božju milost za svoj napaćeni narod. Dok se sveštenik molio za ispunjenje Božjih obećanja, sotona je drsko ustao da mu se suprotstavi. On je ukazao da Izrailj zbog svojih prestupa ne može da uživa Božju naklonost. Tražio je Izrailj kao svoj plen i zahtevao da Božji narod bude predat u njegove ruke.

Poglavar sveštenički nije mogao da odbrani sebe ili svoj narod od sotoninih optužbi. Nije mogao da tvrdi da je Izrailj bez krivice. U prijavim haljinama, koje su simbolički predstavljale grehe naroda i koje je nosio kao narodni predstavnik, stajao je pred Anđelom, priznavao krivicu naroda i ukazivao na njegovo pokajanje i njegovu poniznost, oslanjao se na milost Otkupitelja koji oprašta grehe. U veri se pozivao na Božja obećanja.

A onda je Anđeo, u stvari lično Hristos, Spasitelj grešnika, utišao opadača svoga naroda, izjavivši: »Gospod da te ukori, sotono, Gospod da te ukori, koji izabra Jerusalim. Nije li on glavnja istrgnuta iz ognja?« (Zaharija 3,2)

Dugo je Izrailj boravio u peći nevolje. Zbog svojih grehova bio je skoro spaljen plamenom koji su sotona i njegovi saradnici zapalili da bi ga uništili, ali sada Bog je podigao svoju ruku da ga izbavi.

Kada je posredovanje Isusa, sina Josedekova, bilo prihvaćeno, izdata je naredba: »Skinite s njega te prljave haljine!« A onda je Anđeo rekao Isusu, sinu Josedekovom: »Vidi, uzeh s tebe bezakonje tvoje i obukoh ti nove haljine!« (Zaharija 3,4.5) Bili su oprosteni njegovi gresi i gresi njegovog naroda. Izrailj se obukao u »nove haljine«, u Hristovu pravednost koja mu je bila uračunata. Na glavu prvosveštenika bila je stavljena kapa koju su nosili sveštenici i na kojoj je bio natpis: »Svetinja Gospodu« (2. Mojsijeva 28,36), označavajući da je sada, uprkos svojim nekadašnjim prestupima, ovlašćen da služi pred Bogom u Njegovom svetilištu.

Anđeo je sada objavio Isusu, sinu Josedekovu: »Ovako veli Gospod nad vojskama: ako uzideš mojim putevima, i ako uzdržiš što sam naredio da se drži, tada ćeš ti suditi domu mojemu i čuvaćeš tremove moje i daću ti da hodiš među ovima što stoje.« (Zaharija 3,7) Ako bude bio poslušan, biće mu ukazana čast da postane sudija, ili upravitelj Hrama i službi u njemu; hodiće među anđelima u službi, već u ovom životu, a na kraju će se pridružiti proslavljenom mnoštvu oko Božjeg prestola.

»Čuj, Isuse poglavaru sveštenički, ti i drugovi tvoji koji sede pred tobom, jer su ti ljudi čudo; evo, ja ću dovesti slugu svojega, Klicu.« (Zaharija 3,8) U Klici, Izbavitelju koji će doći, leži nada Izrailja. Upravo verom u Spasitelja koji će doći, Isus, sin Josedekov, i njegov narod dobili su oprostjenje. Verom u Hrista ponovo su stekli Božju naklonost. Njegovim zaslugama, ukoliko budu hodili Njegovim putevima i držali Njegove naredbe, postaće divljenje narodima, dobiće čast da budu izabranici Neba među svim narodima na Zemlji.

Kao što je optužio Isusa, sina Josedekova, i njegov narod, tako sotona u sva vremena optužuje one koji traže Božju milost i Božju naklonost. On je »opadač braće naše ... koji ih opada pred Bogom našim dan i noć«.

(Otkrivenje 12,10) Oko svake duše koja se izbavlja od sila zla i čije ime se upisuje u Životnu knjigu Jagnjeta ponavlja se ova borba. Niko nikada nije bio primljen u Božju porodicu bez odlučnog neprijateljskog protivljenja.

Međutim, Onaj koji je tada bio Nada Izrailju, njegova Odbrana, njegovo Opravdanje i Izbavljenje, i danas je Nada Crkvi.

Sotonine optužbe protiv onih koji traže Gospoda nisu izazvane njegovim nezadovoljstvom zbog njihovih greha. On uživa u manama njihovog karaktera, jer zna da samo u slučaju kada krše Božji zakon može da stekne vlast nad njima. Njegove optužbe su nadahnute jedino njegovim neprijateljstvom prema Hristu. Planom spasenja Isus lomi sotoninu moć nad ljudskim rodnom, jer planom spasenja izbavlja duše iz njegove vlasti. Sva mržnja i sve zlo velikog buntovnika budi se kada mora da gleda dokaze Hristove nadmoći; uz pomoć svoje đavolske sile i

lukavstva on se trudi da od Njega otrgne sinove ljudske koji su prihvatili spasenje. On navodi ljude na sumnju, navodi ih da izgube poverenje u Boga i da se odvoje od Njegove ljubavi; on ih kuša da krše Zakon, a onda ih svojata kao svoje robove, osporavajući Hristu pravo da ih oduzme od njega.

Sotona zna da će oni koji od Boga traže oprostjenje i blagodat, dobiti ono što traže; zato im i napominje njihove grehove da bi ih obeshrabrio. Protiv onih koji se trude da budu poslušni Bogu, stalno pokušava da nađe priliku da uloži prigovor. On i njihovu najbolju i najprihvatljiviju službu prikazuje kao nedostojnu. Bezbrojnim prevarama najpodmuklijim i najokrutnijim, trudi se da izazove njihovu propast.

Čovek nije u stanju da se svojom snagom suoči s neprijateljevim napadima. U haljinama koje su uprljane grehom, svestan svoje krivice, on stoji pred Bogom. Ali Isus, naš Zastupnik, ulaže svoj uspešni priziv u korist onih koji su svojim pokajanjem i verom predali svoje duše Njemu na čuvanje. On zastupa njihov slučaj i moćnim dokazom sa Golgote pobeđuje njihovog tužitelja. Njegova savršena poslušnost Božjem zakonu dala mu je svu vlast i na Nebu i na Zemlji i On od svog Oca zahteva milost i pomirenje za grešnog čoveka. Tužitelju svoje braće On izjavljuje: »Gospod da te ukori, sotonu! Ove sam otkupio svojom krvlju, to su glavne istrgnute iz ognja!« A onima koji se u veri oslanjaju na Njega, uliva sigurnost: »Vidi, uzeh s tebe bezakonje tvoje i obukoh ti nove haljine!« (Zaharija 3,4)

Svi oni koji obuku haljine Hristove pravednosti stajace pred Njim kao Njegovi izabrani, verni i istiniti. Sotona nema moći da ih istragne iz Spasiteljeve ruke. Hristos neće dozvoliti da ijedna duša, koja je u pokajanju i veri zatražila Njegovu zaštitu, padne pod neprijateljsku vlast. On daje svoju reč: »Neka se uhvati za silu moju da učini mir sa mnom i učiniće mir sa mnom!« (Isaija 27,5) Obećanje dato Isusu, sinu Josedekovu, dato je svima: »Ako uzdržiš što sam naredio ... daću ti da hodiš među ovima što stoje!« (Zaharija 3,7) Anđeli Gospodnji stajace sa njihove obe strane, čak i u ovom svetu, a oni će na kraju stajati među anđelima koji okružuju Božji presto. Zaharijino viđenje o Isusu, poglavaru svešteničkome i Anđelu, s posebnom snagom odnosi se na iskustvo kroz koje će prolaziti Božji narod tokom završnih prizora velikog dana pomirenja. Crkva ostatka biće tada izložena velikim kušnjama i nevoljama. Oni koji drže Božje zapovesti i veru Isusovu osetiće bes aždaje i njenih četa. Sotona sve stanovnike sveta ubraja u svoje podanike; on je stekao i vlast nad mnogim takozvanim hrišćanima. Međutim, postoji mala četa koja se odupire njegovoj nadmoći. Kada bi njih uspeo da izbriše sa lica Zemlje, njegova pobeda bila bi potpuna. I kao što je uticao na neznabožačke narode da uništavaju Izrailj, tako će u skorjoj budućnosti pokrenuti sile zla na Zemlji da unište Božji narod. Od ljudi će biti zahtevano da budu poslušni ljudskim naredbama koje će se suprotiti Božjem zakonu.

Oni koji ostani verni Bogu biće ugrožavani, optuživani, proterivani. I »predavaće ih i roditelji i braća i rođaci i prijatelji, a neke od njih će i pobiti«. (Luka 21,16) Njihova jedina nada biće Božja milost; a molitva njihova jedina odbrana. Kao što se Isus, sin Josedekov, molio pred Anđelom, tako će se i Crkva ostatka, skrušena srca i nepokolebljive vere, moliti za oprostjenje i izbavljenje preko Isusa, svoga Zastupnika. Vernici će biti potpuno svesni grešnosti svoga života, videće svoje slabosti i nedostojnosti i stići će do ivice očajanja.

Kušač će ustati da ih optuži, kao što je ustao da se suprotstavi Isusu, sinu Josedekovu. On će ukazati na njihove prljave haljine, njihov nesavršen karakter. On će govoriti o njihovim slabostima i nerazumnosti, o njihovom grehu nezahvalnosti, o njihovom nedostatku sličnosti sa Hristom, koji sramoti Svog Otkupitelja. On će pokušati da ih prestraši mislju da je njihov slučaj beznadežan, da se mrlje njihove prljavštine nikada neće oprati. On se nada da će tako uništiti njihovu veru, da će popustiti pred njegovim kušnjama i napustiti svoju vernost Bogu.

Sotona ima tačna saznanja o svim gresima na koje je naveo pripadnike Božjeg naroda, pa zato sada podiže optužbe protiv njih, izjavljujući da su svojim gresima izgubili pravo na božansku zaštitu i da on ima pravo da ih uništi. On tvrdi da su jednako kao i on nedostojni Božje naklonosti. On se ruga: »Zar su to ljudi koji treba da zauzmu moje mesto na Nebu, da zauzmu mesto anđela koji su se udružili sa mnom? Oni tvrde da poštuju Božji zakon; a da li su stvarno održali njegove propise? Zar upravo oni nisu voleli sebe više nego Boga? Zar svoje interese nisu stavljali iznad interesa Njegove službe? Zar nisu voleli ono što je na svetu? Pogledajte grehe koji obeležavaju njihov život! Pogledajte njihovu sebičnost, njihovu zlobu, mržnju koju pokazuju jedni prema drugima! Zar će Bog mene i moje anđele proterati iz svoje blizine, a ipak nagraditi one koji su krivi za iste grehe? Ti to ne možeš učiniti, o Gospode, i ostati pravedan! Pravednost zahteva da i njima bude izrečena kazna!«

Međutim, iako su Hristovi sledbenici grešili, ipak se nisu prepustili vlasti sotonskih sila. Oni su se pokajali za svoje grehe. Oni su ponizno i skrušeno tražili Gospoda i božanski Zastupnik podigao je svoj glas u njihovu korist. On, koji je zbog njihove nezahvalnosti pretrpeo najveće muke, koji zna njihove grehe, ali i njihovo pokajanje, izjavio je: »Gospod da te ukori, sotonu! Ja sam dao svoj život za te duše. Oni su urezani u dlanove

mojih ruku. Oni su možda nesavršeni po karakteru; možda su neuspešni u svojim poduhvatima, ali su se pokajali, i ja sam im oprostio, ja sam ih prihvatio!»

Sotonini napadi su snažni, njegove prevare podmukle, ali Božje oko je na Njegovom narodu. Muke toga naroda su velike, plamen ognjene peći kao da će ga proždreti, ali Isus će ga izvesti kao zlato okušano u ognju. Njegove telesnosti će nestati, da bi se preko njega Hristov lik savršeno pokazao.

Ponekad, možda, izgleda kao da je Gospod zaboravio opasnosti u kojima se nalazi Njegova Crkva, rane koje joj zadaju njeni neprijatelji. Ali Bog ništa ne zaboravlja! Ništa na ovom svetu nije milije Božjem srcu od Njegove Crkve. Njegova volja nije da ona svetovnom politikom pokvari izveštaj o sebi. On ne ostavlja svoj narod da bude savladan sotonskim iskušenjima. On će kazniti one koji Ga pogrešno predstavljaju, ali će biti milostiv onima koji se iskreno pokaju. Onima koji od Njega budu tražili snagu da izgrade hrišćanski karakter, On će ukazati svaku potrebnu pomoć.

U vreme posletka Božji narod uzdišće i tužiti zbog bezakonja koja se čine u Zemlji. Sa suzama u očima opominjaće bezakonike na opasnosti koje im prete zbog gaženja Božjeg zakona i sa neizrecivom žalošću, pokajnički i ponizno dolaziće pred Gospoda. Zli će se rugati njihovoj žalosti i ismejavati njihove svečane pozive. Međutim, zabrinutost i poniznost Božjeg naroda biće nepogrešivi dokaz da ponovo stiče snagu i plemenitost karaktera koje je izgubio zbog greha. Samo zato što se približava Hristu, samo zato što su njegove oči usmerene prema Hristovoj savršenoj neporočnosti, biće u stanju da potpuno jasno sagleda svu grešnost koju donosi greh. Krotost i poniznost su uslovi za postizanje uspeha i pobede. Kruna slave čeka one koji se poklone u podnožju krsta.

Božji verni sledbenici, oni koji Mu se mole, nalaze se u istom okruženju sa Njim. Oni ni sami ne znaju kako su sigurno zaštićeni. Podstaknuti od sotone, vladari ovoga sveta žele da ih unište, ali, kada bi se oči Božje dece mogle otvoriti kao što su se otvorile oči Jelisijevog slugu u Dotanu, videli bi Božje anđele ulogorene oko njihovih položaja, kako suzbijaju vojske mraka i tame.

Dok Božji narod muči svoju dušu pred Njim, moleći se da dobije čisto srce, čuje se zapovest: »Skinite s njega te prljave haljine«, i izgovaraju ohrabrujuće reči: »Vidi, uzeh s tebe bezakonje tvoje i obukoh ti nove haljine!« (Zaharija 3,4) Čista haljina Hristove pravednosti stavlja se na iskušanu i vernu Božju decu. Prezreni ostatak je odeven u slavnu odeću da nikada više ne bude okaljan prljavštinom ovoga sveta. Njihova imena ostala su u životnoj knjizi Jagnjeta, ubrojani su među verne svih vremena. Oni su se oduprli lukavstvima varalice; aždajini urlici nisu ih naveli da odbace svoju vernost. Sada su za svu večnost sigurni od kušačevih zamki. Njihovi gresi preneseni su na uzročnika greha. Kruna slave stavljena je na njihove glave.

Dok je sotona iznosio svoje optužbe, sveti anđeli, prolazili su nevidljivi tamo i amo, stavlajući na verne pečat živoga Boga. To su oni koji stoje na brdu Sion zajedno s Jagnjetom i imaju ime Oca svojega napisano na svojim čelima. Oni pevaju novu pesmu pred prestolom, pesmu koju niko ne može naučiti osim stotinu i četrdeset i četiri hiljade izbavljenih sa Zemlje. »Oni idu za Jagnjetom kuda god ono pođe. Ovi su kupljeni od ljudi, prvenci Bogu i Jagnjetu. I u njihovim ustima ne nađe se prevare, jer su bez mane pred prestolom Božjim.« (Otkrivenje 14,4.5)

Sada se u potpunosti ispunjavaju reči Anđela: »Čuj Isuse, poglavaru sveštenečki, ti i drugovi tvoji što sede pred tobom, jer su ti ljudi čudo; evo, ja ću dovesti slugu svojega, Klicu!« (Zaharija 3,8) Hristos se otkriva kao Izbavitelj i Spasitelj svoga naroda. Sada su izbavljeni zaista »čudo« kada suze i poniženja njihovog hodočasničkog putovanja ustupaju mesto radosti i časti u prisutnosti Boga i Jagnjeta. »U ono vreme biće Klica Gospodnja na slavu i čast i plod zemaljski na krasotu i diku ostatku Izrailjevu. I ko ostane u Sionu i ko još bude u Jerusalimu zvaće se svet, svaki koji bude zapisan za život u Jerusalimu.« (Isaija 4,2.3)

48 poglavlje

»NE SILOM NI KREPOŠĆU!«

Neposredno posle Zaharijinog viđenja o Isusu, sinu Josedekovu, i Anđelu, prorok je dobio poruku koja se odnosila na Zorovaveljevo delo. Zaharija piše: »Potom se vrati anđeo koji mi govoraše i probudi me kao čoveka koji se budi oda sna i reče mi: šta vidiš? A ja rekoh: vidim eto svećnjak sav od zlata i gore na njemu čaša, i sedam žižaka njegovih na njemu i sedam levaka za sedam žižaka što su gore na njemu. I dve masline uza nj, jedna s desne strane čaši, a jedna s leve.«

»I progovorih anđelu koji govoraše sa mnom, i rekoh: šta je to, gospodaru moj?... A on odgovori i reče mi govoreći: to je reč Gospodnja Zorovavelju: ne silom ni krepošću, nego duhom mojim, veli Gospod nad vojskama.«

»Tada odgovarajući rekoh mu: šta su one dve masline s desne strane svećnjaku i s leve? I opet progovorih i rekoh mu: šta su one dve grančice maslinove, što su među dva levka zlatna, koji toče zlato? I reče mi govoreći: zar ne znaš šta je to? A ja rekoh: ne, gospodaru moj! Tada reče: to su dve masline koje stoje kod Gospoda sve zemlje.« (Zaharija 4, 1–6.11–14)

U viđenju o dva maslinova stabla, koja su stajala pred Bogom, predstavljena su kako toče iz sebe zlatno ulje kroz zlatne levke u čašu svećnjaka. Iz čaša su se hranili svećnjaci u Svetilištu, tako da su mogli da šire blistavu, stalnu svetlost. Tako se i od pomazanika koji stoje u Božjoj prisutnosti punina božanske svetlosti, ljubavi i sile prenosi Njegovom narodu, da i njegovi pripadnici drugima mogu prenositi svetlost, radost i osveženje. Oni koji su se tako obogatili, treba da bogate i druge blagom Božje ljubavi.

Prilikom obnavljanja Gospodnjeg doma, Zorovavelj se suočavao s mnogostrukim teškoćama. Od samog početka, protivnici su »dosađivali narodu Judinu i smetali mu u zidanju«, »te im zabraniše oružanom silom«. (Jezdra 4,4.23) Međutim, Gospod se umešao i stao na stranu graditelja, progovorio je preko svog proroka i rekao Zorovavelju: »Šta si ti, goro velika, pred Zorovaveljom? Ravnica. I on će izneti najviši kamen, s usklicama: milost, milost njemu!« (Zaharija 4,7)

U toku celokupne istorije Božjeg naroda velike planine teškoća, naizgled neprelazne, uzdizale su se pred onima koji su se trudili da izvrše namere Neba. Gospod dozvoljava takve prepreke da se okuša naša vera. Kada smo pritešnjeni sa svih strana, tada je najbolje vreme da se pouzdamo u Boga i silu Njegovog Duha. Učvršćivanje žive vere povećava duhovnu snagu i razvija nepokolebljivo poverenje. Na taj način duša stiže snagu da pobedi. Pred jurišima vere nestaju prepreke koje sotona stavlja na put hrišćaninu; jer mu i sile Neba dolaze u pomoć. »I ništa vam neće biti nemoguće!« (Matej 17,20)

U svetu postoji običaj da se svaki početak obeleži raskošno i hvalisavo. Bog želi da dan malih stvari bude početak slavne pobede istine i pravednosti. On ponekad čeliči svoje radnike dozvoljavajući da prođu kroz razočaranja i prividne neuspehe. Njegova je namera da nauče da savladaju teškoće.

Ljudi su često u iskušenju da pokleknju pred nevoljama i preprekama s kojima se suočavaju. Međutim, ako od samog početka pa sve do kraja održe svoje poverenje, Bog će im prokrciti put. Uspeh će postići ako se budu borili protiv teškoća. Pred Zorovaveljevim neustrašivim duhom i nepokolebljivom verom velike planine teškoća pretvoriće se u ravnicu; ruke Onoga koji je postavio temelj, »ruke će njegove i dovršiti« posao. »I on će izneti najviši kamen s usklicama: milost, milost njemu!« (Zaharija 4,9.7)

Ljudska sila i ljudska moć nisu osnovali Božju Crkvu, i nikada je neće ni razoriti. Crkva je utemeljena ne na steni ljudske snage, već na Isusu Hristu, Steni vekova, »i vrata paklena neće je nadvladati« (Matej 16,18), Božja prisutnost daje stabilnost Njegovom delu. »Ne uzdajte se u knezove, ni u sina čovečjega«, to je poruka koja

nam je upućena (Psalam 146,3). »U miru i u uzdanju biće sila vaša!« (Isaija 30,15) Božje slavno delo, utemeljeno na večnim načelima pravednosti, nikada neće propasti. Ono će ići iz snage u snagu, »ne silom ni krepošću, nego duhom mojim, veli Gospod nad vojskama«. (Zaharija 4,6)

Obećanje: »Ruke Zorovaveljeve osnovaše ovaj dom, ruke će njegove i dovršiti«, doslovno se ispunilo (Zaharija 4,9). »I starešine judejske zidaše i napredovaše po proroštvu Ageja proroka i Zaharije sina Idova, zidaše i dovršiše po zapovesti Boga Izrailjeva i po zapovesti Kira i Darija i Artakserksa, cara persijskoga. I dovrši se taj dom do trećega dana meseca Adara šeste godine carovanja cara Darija.« (Jezdra 6,14.15)

Kratko vreme posle dovršenja, obnovljeni Hram je bio posvećen. »I sinovi Izrailjevi, sveštenici i Leviti i ostali između onih koji se vratiše iz ropstva posvetiše taj dom Božji radujući se.« »Potom slaviše... Pashu četrnaestoga dana prvoga meseca.« (Jezdra 6,16.17.19)

Drugi Hram nije bio ravan prvome po veličanstvenosti, niti je bio počašćen tako vidljivim dokazima božanske prisutnosti kao prvi Hram. Nikakvo ispoljavanje natprirodne sile nije obeležilo njegovo posvećenje. Nikakav oblak slave nije vidljivo ispunio tek podignuto Svetilište. Nikakav oganj s Neba nije se spustio da spali žrtvu na njegovom oltaru. Šekina nije više boravila između heruvima u svetinji nad svetinjama; kovčeg, presto milosti, i ploče svedočanstva nisu se nalazile u njemu. Nikakav znak s Neba, svešteniku koji se molio, nije otkrivao Gospodnju volju.

A ipak, to je bila građevina za koju je Bog preko proroka Ageja izjavio: »Slava će ovoga doma poslednjega biti veća nego onoga prvoga!« »I potrešću sve narode i doći će izabrani iz svih naroda i napuniću ovaj dom slave, veli Gospod nad vojskama.« (Agej 2,9.7) Učeni ljudi stolicima su pokušavali da pokažu kako se ispunilo Božje obećanje, upućeno preko Ageja; ipak, dolasku Isusa iz Nazareta, Čežnje svih naroda, koji je svojom prisutnošću posvetio prostorije toga Hrama, mnogi su odbijali da priznaju bilo kakvo posebno značenje. Oholost i neverovanje zaslepili su njihov um za pravo značenje reči proroka.

Drugi Hram je bio počastvovan, ne oblakom Gospodnje slave, već prisustvom Onoga u »kome živi sva punina Božanstva telesno«, samoga Boga, »koji se pokazao u telu«. (Kološanima 2,9; 1. Timotiju 3,16) Počastvovan ličnim prisustvom Isusa Hrista u toku Njegove zemaljske službe, već samim tim, drugi Hram je nadmašio prvi po slavi. »Čežnja svih naroda« je zaista došao u svoj Hram, kada je Čovek iz Nazareta učio i lečio u njegovim svetim tremovima.

49 poglavlje

U DANE CARICE JESTIRE

Uz Kirovu blagonaklonu dozvolu, skoro pedeset hiljada zarobljenih sinova Izrailjevih iskoristilo je prednost njegovog dekreta i vratilo se u zemlju svojih otaca. Međutim, ako se uporede sa stotinama hiljada Jevreja, koji su bili rasejani po provincijama Medo–Persijskog carstva, povratnici su predstavljali samo mali ostatak. Ogromna većina Izrailjaca odlučila je da ostane u zemlji svoga progonstva, umesto da se izloži teškoćama putovanja i ponovnog nastanjivanja u svojim opustošenim gradovima i domovima. Prošlo je dvadesetak i više godina, a onda je Darije Histasp, monarh koji je tada vladao, izdao drugi dekret, isto toliko povoljan kao i prvi. Njime je Bog u svojoj milosti pružio još jednu priliku Jevrejima u zemljama Medo–Persijskog carstva da se vrate u zemlju svojih otaca. Gospod je predvideo teška vremena, koja će nastati u toku vladavine Kserksa, Asvira iz Knjige o Jestiri, i ne samo da je doveo do promene osećanja u srcu ljudi na vlasti, već je nadahnuo i proroka Zahariju da pozove izgnanike da se vrate.

»Hej, hej, bežite iz zemlje severne, govori Gospod, jer vas razasuh u četiri vetra nebeska, govori Gospod«, glasila je poruka Izrailjevim plemenima, koja su se naselila u mnogim zemljama daleko od svog nekadašnjeg doma. »Hej, Sione, koji sediš kod kćeri vavilonske, izbavi se! Jer ovako veli Gospod nad vojskama: za slavom posla me k narodima koji vas opleniše, jer ko tiče u vas, tiče u zenicu oka njegova. Jer, evo, ja ću mahnuti rukom svojom na njih, i biće plen slugama svojim, i poznaćete da me je poslao Gospod nad vojskama.« (Zaharija 2,6–9)

Gospodnja namera od samog početka je bila, da Mu pripadnici Njegovog naroda budu na čast na Zemlji, i u slavu Njegovom imenu. U toku dugih godina progonstva, On im je davao mnoge prilike da se vrate i postanu Mu verni. Neki su se opredelili da slušaju i uče; neki su našli spasenje usred nevolja. Mnogi među njima trebalo je da se ubroje u ostatak koji će se vratiti. Oni su u nadahnutoj Reči bili upoređeni sa »najvišom granom visokog kedra« koji će biti zasađen »na gori visokoj i uzdignutoj, na visokoj gori Izrailjevoj«. (Jezekilj 17,22.23) Samo oni »kojima je Gospod podigao duh« (Jezdra 1,5) vratili su se zahvaljujući Kirovom dekretu. Međutim, Bog nije prestao da poziva one koji su dobrovoljno ostali u zemlji svog izgnanstva i na mnogo načina omogućavao im je da se pridruže povratnicima. Ipak, mnoštvo onih koji se nisu odazvali Kirovom dekretu, ostalo je neosetljivo i prema kasnijim pozivima, čak i onda kada ih je Zaharija opomenuo da bez odlaganja beže iz Vavilona, i nije poslušalo poziv.

U međuvremenu, u Medo–Persijskom carstvu stanje se brzo menjalo. Darije Histasp, u toku čije vladavine su Jevreji uživali izuzetne prednosti, dobio je naslednika Kserksa Velikog. Upravo u toku njegove vladavine Jevreji, koji su propustili priliku da poslušaju poruku da beže, suočili su se s velikom i strašnom krizom. Pošto su odbili da iskoriste priliku, koju im je Bog pružio, i pobegnu, sada su morali da se suoče sa smrću.

Sotona se u to vreme poslužio Amanom Agagejom, beskrupuloznim čovekom na visokom položaju u Medo–Persiji, da se suprotstavi Božjim namerama. Aman je gajio ogorčenu mržnju prema Mardoheju Jevrejini. Mardohej nije učinio nikakvo zlo Amanu, ali je odbijao da mu ukaže poštovanje koje je bilo ravno obožavanju. Nevadovoljan da »digne ruke na Mardoheja samoga«, Aman se zaverio »da istrebi sve Judejce što bejahu po svemu carstvu Asvirovu, narod Mardohejev«. (Jestira 3,6)

Prevaren Amanovim lažnim izjavama, Kserks je prihvatio nagovor da izda dekret o pogubljenju svih Jevreja »rasejanih i rasutih po svim zemljama« Medo–Persijskog carstva (Jestira 3,8). Bio je određen poseban dana u koji će Jevreji biti pobijeni, a njihova imovina oduzeta. Car nije ni razmišljao o dalekosežnim posledicama koje bi izazvalo potpuno izvršenje ovog dekreta. Sam sotona, prikriveni začetnik celog plana, pokušavao je da očisti Zemlju od onih koji su čuvali znanje o pravome Bogu.

»U svim zemljama, u koje god mesto dođe reč careva i zapovest njegova, bi velika žalost među Jevrejima i post i plač i jauk, i mnogi u kostreti i u pepelu ležahu.« (Jestira 4,3) Dekreti Miđana i Persijanaca nisu se mogli opozvati; naizgled nije bilo nade, svi Izrailjci bili su osuđeni na propast.

Međutim, zavere neprijatelja bile su onemogućene Silom koja vlada nad sinovima čovečjim. Po Božjem providenju, Jestira Jevrejka koja se bojala Najvišega, postala je carica u Medo–Persijskom carstvu. Mardohej je bio njen bliski rođak. Pritisnuti nevoljom, odlučili su da se obrate Kserksu i mole za svoj narod. Jestira je trebalo da se kao posrednik, nepozvana pojavi u njegovoj blizini. Mardohej je rekao: »I ko zna nisi li za ovakvo vreme došla do carstva.« (Jestira 4,14)

Kriza s kojom se Jestira suočila zahtevala je brzu i ozbiljnu akciju; ali oboje, i ona i Mardohej, dobro su znali da će svi njihovi napori biti uzaludni, ako Bog ne bude moćno delovao u njihovu korist. Zato je Jestira odredila vreme da razgovara s Bogom, Izvorom svoje snage. Kazala je Mardoheju: »Idi, skupi sve Judejce koji se nalaze u Susanu, i postite za mene, i ne jedite i ne pijte za tri dana ni danju ni noću, i ja ću sa svojim devojkama postiti također, pa ću onda otići caru, ako i nije po zakonu i ako poginem, neka poginem.« (Jestira 4,16)

Događaji koji su se odvijali brzo, jedan za drugim, Jestirina pojava pred carem, izrazita naklonost koju joj je

ukazao, gozba cara i carice sa Amanom kao jedinom gostom, careva nesanica, javna počast ukazana Mardoheju, poniženje i Amanov pad posle otkrivanja njegove lukave zavere, sve su to delovi poznatog izveštaja. Bog je čudesno delovao u korist svog pokajničkog naroda; a suprotni dekret koji je car izdao, dozvoljavajući Jevrejima da brane svoj život, po svim provincijama carstva užurbano su objavili glasnici na konjima, koji »otidoše brzo i hitno po zapovesti carevoj«. »I u svakoj zemlji i u svakom gradu, gde god dođe zapovest careva i naredba njegova, beše radost i veselje među Judejcima, gozba i blagi dani, i mnogi iz naroda zemaljskih postajahu Judejci, jer ih spopade strah od Jevreja.« (Jestira 8,14.17)

Na dan određen za njihovo uništenje »skupiše se Judejci u svojim gradovima po svim zemljama cara Asvira da dignu ruke na one koji im tražahu zlo; i niko ne mogaše stajati pred njima, jer strah od njih popade sve narode«. Anđeli, koji su »silni krepošču«, dobili su zapovest od Boga da zaštite Njegov narod dok »brani život svoj«. (Jestira 9,2.16)

Mardohej je dobio počasno mesto koje je nekada zauzimao Aman. On je bio »drugi do cara Asvira i velik u Judejaca i mio mnoštvu braće svoje« (Jestira 10,3), jer se trudio da unapredi blagostanje Izrailja. Tako je Bog još jednom svom narodu osigurao naklonost medo–persijskog dvora, omogućavajući izvršenje svoje namere da ga vrati u njegovu zemlju. Međutim, trebalo je čekati još nekoliko godina, do sedme godine vladavine Artakserksa I, naslednika Kserksa Velikog, da se značajniji broj Judejaca predvođen Jezdrom vrati u Jerusalem.

Teška iskustva koja je doživeo Božji narod u vreme Jestire, nisu bila ograničena samo na te dane. Pisac Otkrivenja, gledajući kroz vekove sve do poslednjeg vremena, kaže: »I razgnevi se zmija na ženu i otide da se pobije s ostatkom semena njena koje drži zapovesti Božje i svedočanstvo Isusa Hrista.« (Otkrivenje 12,17) Neki koji danas žive na Zemlji biće svedoci ispunjenja ovih reči. Isti duh koji je u davna vremena navodio ljude da progone pravu Crkvu i u budućnosti će ih nagovarati da zauzmu isti stav prema onima koji ostanu verni Bogu. Čak i sada se obavljaju pripreme za poslednju veliku bitku.

Dekret koji će konačno biti proglašen protiv ostatka Božjeg naroda biće vrlo sličan dekretu koji je Asvir izdao protiv Jevreja. Neprijatelji prave Crkve u maloj grupi koja poštuje zapovest o danu odmora vide danas Mardoheja na vratima. Poštovanje koje Božji narod ukazuje Božjem zakonu predstavlja stalni ukor onima koji su odbacili strah Gospodnji i gaze Subotu, Njegov dan odmora.

Sotona će probuditi ogorčenje protiv manjine koja odbija da prihvati široko prihvaćene običaje i tradicije. Ljudi od ugleda i položaja pridružiće se bezakonicima i nasilnicima i dogovarati se protiv Božjeg naroda. Bogatstvo, umne sposobnosti, obrazovanje složiće se da njegove pripadnike izlože preziru. Surovi vladari, sveštenici i vernici zaveriće se protiv njih. Glasom i perom, hvalisanjem, pretnjama, ismejavanjem, trudiće se da potkopaju njihovu veru. Lažnim opisima i ljutitim pozivima ljudi će potpaljivati strasti u narodu. Pošto neće moći da navedu »Tako reče Gospod«, protiv branilaca biblijskog dana odmora, pribeći će nasilnim zakonskim merama da nadoknade taj nedostatak. Da bi osigurali svoju popularnost i sledbenike, zakonodavci će se pokoriti zahtevima za izvođenje zakona o nedelji. Međutim, oni koji se boje Boga ne mogu da prihvate ustanovu koja krši propise Dekaloga. Na tom bojnopolju vodiće se poslednja velika bitka u sukobu između istine i zablude. Nismo ostavljeni da budemo u nedoumici što se tiče njegovog ishoda. Danas, kao i u Jestirine i Mardohejeve dane, Gospod će odbraniti svoju istinu i svoj narod.

JEZDRA, SVEŠTENIK I KNJIŽEVNIK

Artakserks Longiman stupio je na presto Medo–Persije, oko sedamdeset godina posle povratka prvih izgnanika predvođenih Zorovaveljom i Isusom, sinom Josedekovim. Ime ovoga vladara povezano je sa svetom istorijom preko niza značajnih događaja. Upravo u vreme njegove vladavine živeli su i delovali Jezdra i Nemija. On je 457. godine pre Hrista izdao treći i konačni dekret o obnavljanju Jerusalima. U toku njegove vladavine vratila se grupa Jevreja pod Jezdrom, dovršeno je obnavljanje jerusalimskih zidova pod Nemijom i njegovim pomoćnicima, reorganizovana je služba u Hramu i izvršena velika verska reforma pod upravom Jezdre i Nemije. U toku svoje duge vladavine često je pokazivao naklonost prema Božjem narodu, a svoje poverljive i omiljene jevrejske prijatelje, Jezdru i Nemiju, smatrao je ljudima koje je Bog izabrao i kojima je poverio posebno delo.

Iskustvo koje je Jezdra stekao dok je živio među Jevrejima, koji su ostali u Vavilonu, bilo je tako neobično da je privuklo pažnju cara Artakserksa i izazvalo njegovu pozitivnu reakciju. Jezdra je s njime često slobodno razgovarao o sili Boga nebeskoga i o božanskoj nameri da Jevreje vrati u Jerusalim.

Rođen kao pripadnik Aronovog potomstva, Jezdra je dobio sveštениčko obrazovanje. Poznao je, osim toga, i spise maga, astrologa i mudraca iz Medo–Persijskog carstva. Međutim, nije bio zadovoljan svojim duhovnim stanjem. Čeznuo je da uspostavi potpuni sklad sa Bogom, čeznuo je za mudrošću koja će mu pomoći da ostvari božansku volju. Zato je »upravio srce svoje da istražuje zakon Gospodnji i da ga izvršuje«. (Jezdra 7,10). To ga je navelo da se posveti marljivom proučavanju istorije Božjeg naroda, zapisanoj u spisima proroka i careva. Pretraživao je istorijske i poetske delove Biblije da shvati zašto je Bog dozvolio da Jerusalim bude razoren i da Njegov narod bude odveden u ropstvo u daleku neznabožačku zemlju.

Posebnu pažnju Jezdra je posvećivao iskustvima koja je Izrailj stekao od vremena davanja obećanja Avramu. Proučavao je uputstva objavljena na Sinaju i u toku dugog razdoblja lutanja pustinjom. Jezdrino srce bilo je dimnuto dok je sve više i više upoznao Božje postupanje prema svojoj deci, dok je sve bolje shvatao svetost Zakona koji je bio objavljen na Sinaju. Doživeo je novo i potpuno obraćenje i odlučio da pažljivo prouči izveštaje iz svete istorije i da to znanje iskoristi tako da donese blagoslov i svetlost svom narodu.

Jezdra se potrudio da svoje srce pripremi za posao koji mu je, bar po njegovom uverenju, predstojao. Iskreno je tražio Gospoda i molio se da bude mudar učitelj u Izrailju. I dok je učio da svoj um i svoju volju pokori božanskoj kontroli, njegov život bio je obogaćen načelima pravog posvećenja, koja su tokom kasnijih godina imala pozitivan uticaj, ne samo na mlade koji su tražili njegovu pomoć, već i na sve ostale koju su dolazili u dodir s njim.

Bog je izabrao Jezdru da posluži kao oruđe dobra u Izrailju, da vrati ugled koji je sveštениčki stalež za vreme izgnanstva u velikoj meri izgubio. Jezdra se razvio u čoveka velike učenosti i postao »vešt zakonu Mojsijevu« (Jezdra 7,6). Ove osobine učinile su ga istaknutom ličnošću u Medo–Persijskom carstvu.

Jezdra je postao Božji predstavnik, učio je ljude koji su živeli oko njega načelima koja vladaju Nebom. U preostalim godinama svoga života, bez obzira da li se nalazio u blizini dvora medopersijskog cara ili u Jerusalimu, posao učitelja smatrao je svojim osnovnim životnim zvanjem. Dok je drugima prenosio istine koje je naučio, povećavala se njegova radna sposobnost. Postao je čovek pobožnosti i revnosti. Bio je Gospodnji svedok svetlu, svedočeći o sili biblijske istine koja oplemenjuje čovekov svakodnevni život.

Jezdrini naponi da oživi zanimanje za proučavanje Pisma imali su svoj trajni temelj u njegovom neumornom životnom delu čuvanja i umnožavanja svetih spisa. On je sakupljao sve prepise Zakona do kojih je mogao doći, davao ih na prepisivanje i onda delio ljudima. Čista reč, tako umnožena i stavljena u ruke mnogim ljudima, širila je znanje koje je imalo neprocenljivu vrednost.

Jezdrina vera da će Bog učiniti veliko delo za svoj narod, navela ga je da Artakserksu govori o svojoj želji da

se vrati u Jerusolim, oživi zanimanje prema proučavanju Božje reči i pomogne svojoj braći u obnavljanju Svetog grada. Car je duboko dirnut slušao, dok je Jezdra izražavao svoje neograničeno pouzdanje u Boga Izrailjevog, u Njegovu neograničenu mogućnost da zaštititi svoj narod i da se pobrine za njega. On je dobro znao da se Izrailjci vraćaju u Jerusolim da bi mogli da služe Gospodu; ipak, njegovo poverenje u Jezdrino poštenje bilo je toliko veliko da mu je ukazao posebnu naklonost, odobrio njegov zahtev i dao mu bogate darove za obavljanje službi u Hramu. Proglasio ga je posebnim predstavnikom Medo–Persijskog carstva i dao mu velika ovlašćenja za ostvarenje namera koje su mu bile na srcu.

Dekret Artakserksa Longimana o obnavljanju i izgrađivanju Jerusalima, treći po redu koji je izdat posle isteka sedamdeset godina izgnanstva, značajan je po izrazima koji se odnose na Boga nebeskoga, po priznavanju Jezdrinih dostignuća i po velikodušnosti u davanju prava ostatku Božjeg naroda. Artakserks govori o Jezdri kao o »svešteniku, književniku, veštome stvarima koje je zapovedio Gospod i uredbama Njegovim u Izrailju«, »književniku veštome zakonu Boga nebeskoga«. Car se pridružio svojim savetnicima u velikodušnom prilaganju »Bogu Izrailjevu kojemu je stan u Jerusolimu«, osim toga, pobrinuo se da mnogi visoki troškovi budu plaćeni »iz carske riznice«. (Jezdra 7,11.12.15.20)

»Jer se šalješ od cara i od sedam savetnika njegovih«, naglasio je Artakserks Jezdri, »da nadgledaš Judeju i Jerusolim po zakonu Boga svojega koji ti je u rukama.« Osim toga dodao je: »Što god zapovedi Bog nebeski odmah da se učini za dom Boga nebeskoga da ne dođe gnev na carstvo, na cara i na sinove njegove!« (Jezdra 7,14.23)

Dajući dozvolu Izrailjcima da se vrate, Artakserks se pobrinuo da se sveštenicima vrate njihova nekadašnja prava i da oni obavljaju svoje nekadašnje službe. O tome je ovako rekao: »I još vam javljamo da se ni od jednoga između sveštenika i Levita i pevača i vratara i Netineja i drugih slugu toga doma Božjega ne sme uzimati danak ni porez ni carina.« Naredio je da se postave i građanski činovnici koji će pravedno upravljati narodom u skladu s judejskim zakonskim pravilima. »A ti, Jezdra, po mudrosti Boga svojega koja ti je data postavi upravitelje i sudije da sude svemu narodu što je s one strane reke između svih koji znaju zakon Boga tvojega, a ko ne zna, učite ga. A ko ne bi izvršavao zakona Boga tvojega i zakona careva odmah da mu se sudi, bilo da se pogubi ili da se progna ili da se oglobi ili da se baci u tamnicu.« (Jezdra 7,24–26)

I tako je, u skladu s »dobrom rukom Boga njegova koji beše s njim«, Jezdra nagovorio cara da osigura povoljne uslove za povratak svih sinova Izrailjevih, sveštenika i Levita iz Medo–Persijskog carstva, koji »hoće od svoje volje da idu s njime u Jerusolim«. (Jezdra 7,9.13) Tako je Judejcima u rasejanju ponovo bila pružena mogućnost da se vrate u zemlju sa čijim su posedovanjem bila vezana obećanja domu Izrailjevu. Ovaj dekret izazvao je veliku radost među onima koji su zajedno sa Jezdrom proučavali Božje namere prema Njegovom narodu. Zato je Jezdra uzviknuo: »Blagosloven da je Gospod Bog otaca naših koji dade to caru u srce da ukrasi dom Gospodnji u Jerusolimu i dade mi te nađoh milost pred carem i savetnicima njegovim i pred svim silnim knezovima carevim.« (Jezdra 7,27.28)

Božje providenje jasno se pokazalo prilikom izdavanja ovog dekreta cara Artakserksa. Neki su to shvatili i radosno iskoristili priliku da se vrate pod tako povoljnim okolnostima. Bilo je određeno mesto opšteg okupljanja i u određeno vreme okupili su se oni koji su bili željni da krenu u Jerusolim, spremni za dugo putovanje. Jezdra kaže: »I sabrah ih kod reke koja teče u Avu, i onde stajasma u okolu tri dana!« (Jezdra 8,15)

Jezdra je očekivao da će se veliki broj izgnanika vratiti u Jerusolim, ali je broj onih koji su se odazvali pozivu bio razočaravajuće mali. Mnogi, koji su stekli kuće i zemlju, nisu pokazivali želju da se odreknu svoga imanja. Uživali su u dokolici i udobnosti i bili potpuno zadovoljni da ostanu. Njihov primer poslužio je kao smetnja drugima, koji bi se inače možda odlučili da svoj deo potraže među onima koji su sa verom krenuli. Kada je Jezdra pregledao grupu koja se okupila, iznenadio se što nije našao nijednoga od sinova Levijevih. Gde su pripadnici plemena koje je bilo odvojeno za svetu službu u Hramu? Na poziv: Ko će stati na Gospodnju stranu? Trebalo je da se Leviti prvi odazovu! Za vreme izgnanstva, a i posle njega, njima su bile date mnoge povlastice. Oni su sa punom slobodom mogli da služe duhovnim potrebama svoje braće u izgnanstvu. Bile su podignute sinagoge u kojima su sveštenici obavljali bogoslužjenja i poučavali narod. Poštovanje Subote i obavljanje svetih obreda, svojstvenih jevrejskoj veri, nije bilo ograničeno.

Međutim, u godinama koje su prolazile od isteka izgnanstva, menjale su se okolnosti i mnoge nove odgovornosti polagane su na pleća starešina u Izrailju. Hram u Jerusolimu bio je obnovljen i posvećen i bilo je potrebno mnogo više sveštenika za obavljanje službe. Postojala je i velika potreba za posvećenim ljudima koji će poučavati narod. Osim toga, pretila je opasnost da će Jevrejima koji ostanu u Vavilonu biti ograničena verska sloboda. Preko proroka Zaharije, a i putem novijih iskustava, koja su stekli u teškim vremenima Jestire i Mardoheja, Jevreji u Medo–Persijskom carstvu bili su jasno opomenuti da se vrate u svoju zemlju. Došlo je

vreme kada je za njih postalo opasno da i dalje žive okruženi neznabožačkim uticajima. Uzimajući u obzir ove promenjene okolnosti, sveštenici u Vavilonu trebalo je da brzo shvate da je izdavanje dekreta poseban poziv za njih da se vrate u Jerusalim.

Car i njegovi knezovi obavili su i više nego svoj deo posla da omoguće povratak. Oni su osigurali dovoljno sredstava, ali, gde su se sakrili ljudi? Sinovi Levijevi izostali su u vreme kada bi njihova odluka da prate svoju braću mogla pokrenuti i druge da slede njihov primer. Njihova čudna ravnodušnost predstavlja žalosno otkrivenje o tome koliko je Izrailjcima u Vavilonu bilo stalo da se ostvari Božja namera sa Njegovim narodom.

Još jednom je Jezdra pozvao Levite, odnosno, poslao im je hitnu poruku da se pridruže povratnicima. Da bi naglasio važnost brzog odazivanja, zajedno sa porukom poslao je i »neke glavare Izrailja« i »učitelje« da je podupru (Jezdra 7,28; 8,16).

Dok su se povratnici zajedno sa Jezdrom zadržavali u logoru, ovi pouzdani ljudi požurili su natrag s namerom da dovedu sluge za dom Boga Izrailjeva (Jezdra 8,17). Poziv je bio prihvaćen; neki koji su do tada oklevali, ipak su odlučili na pođu. Sve u svemu, oko četrdeset sveštenika i dve stotine i dvadeset Netineja – ljudi na koje se Jezdra mogao osloniti kao na mudre propovednike, dobre učitelje i pomagače, došlo je u logor.

Sada su svi bili spremni da krenu. Pred njima je bilo putovanje koje će potrajati nekoliko meseci. Ljudi su sa sobom uzimali svoje žene i decu i svoju imovinu, osim velikog blaga koje je bilo namenjeno Hramu i njegovim službama. Jezdra je bio svestan da ga na putu čekaju neprijatelji; spremni da opljačkaju i unište i njega i njegovo društvo, ali od cara nije tražio nikakvu oružanu pratnju. Kasnije je objasnio: »Jer me bejaše stid iskati od cara vojske i konjanika da nas brane od neprijatelja putem, jer bejasmu rekli caru, govoreći: ruka je Boga našega na dobro nad svima koji ga traže, i jačina je njegova i gnev na sve koji ga ostavljaju.« (Jezdra 8,22)

U ovom slučaju, Jezdra i njegovi pratioci videli su priliku da proslave Božje ime pred neznabošcima. Vera u moć živoga Boga ojačaće ukoliko sami Izrailjci sada pokažu neograničenu veru u svog božanskog Vođu. Odlučili su stoga da se potpuno oslone na Njega. Neće tražiti nikakvu vojničku pratnju. Neznabošcima neće pružiti nijednu priliku da ljudskoj snazi pripisuju slavu koja pripada jedino Bogu. Nisu mogli da dozvole da se u mislima njihovih neznabožačkih prijatelja pojavi makar i tračak sumnje u iskrenost njihovog oslanjanja na Boga svojih otaca. Snaga se može steći, ne bogatstvom, niti silom i uticajem idolopoklonika, već Božjom naklonošću! Jedino kada pred očima budu imali Gospodnji zakon, kada se budu trudili da ga ispune, biće zaštićeni.

Ovo poznavanje uslova pod kojima će nastaviti da uživaju blagoslove iz Božje ruke dalo je i više nego uobičajenu svečanost službi posvećenja koju su održali Jezdra i njegova grupa vernih duša neposredno pre polaska. »Tada oglaših onde na reci Avi post!« Jezdra ovako opisuje ovo iskustvo: »Da bismo se ponizili pred Bogom svojim i izmolili od Njega srećan put sebi i deci svojoj i svemu blagu svojem!« »Tako postismo i molismo Boga svojega za to, i umolismo ga.« (Jezdra 8,21.23)

Božji blagoslovi, međutim, ne čine nepotrebnim razboritost i opreznost. Kao posebnu meru sigurnosti prilikom čuvanja blaga, Jezdra je »odvojio između glavara sveštenečkih dvanaest«, ljudi čija je vernost i odanost bila dokazana, »i izmerio im srebro i zlato i sudove, priloge domu Boga našega što priloži car i savetnici njegovi i knezovi njegovi i sav narod Izrailjev«. Ovi ljudi svečano su se zakleli da će postupati kao budni stražari nad blagom koje je bilo povereno njihovom staranju. Jezdra je izjavio: »Vi ste sveti Gospodu i ovi su sudovi sveti i ovo srebro i zlato dragovoljni je prilog Gospodu Bogu otaca vaših. Pazite i čuvajte, dokle ne izmerite pred glavarima sveštenečkim i Levitima i glavarima otačkih domova Izrailjevih u Jerusalimu u kletima doma Gospodnjega.« (Jezdra 8,24.25.28.29)

Napor koji je uložio Jezdra da osigura prenošenje i čuvanje Gospodnje riznice pruža nam pouku dostojnu pažljivog proučavanja. Bili su izabrani jedino ljudi čija je poverljivost bila proverena i oni su dobili jasna uputstva o odgovornosti koja im je bila poverena. Postavljajući verne službenike da deluju kao rizničari Gospodnjih dobara, Jezdra je naglasio neophodnost i vrednost reda i organizacije u Božjem delu.

U toku nekoliko dana koje su Izrailjci proveli na reci, preduzete su sve neophodne mere za organizovanje dugog putovanja. Jezdra piše: »I pođosmo od reke Ave dvanaestoga dana prvoga meseca da idemo u Jerusalim i ruka Boga našega beše nad nama i izbavi nas iz ruku neprijateljskih i zasedačkih na putu.« (Jezdra 8,31) Na putu su proveli oko četiri meseca, jer je mnoštvo koje je pratilo Jezdru, ukupno nekoliko hiljada duša, uključujući žene i decu, zahtevalo sporo kretanje. Međutim, svi su bili zaštićeni i sigurni. Neprijatelji su bili sprečeni da im nanesu štetu. Njihovo putovanje bilo je uspešno i prvoga dana petoga meseca sedme godine Artakserksovog vladanja stigli su u Jerusalim.

51 poglavlje

DUHOVNO OBNOVLJENJE

Jezdra je u pravo vreme stigao u Jerusolim. Osećala se velika potreba za njegovom prisutnošću i njegovim uticajem. Njegov dolazak ulio je hrabrost i nadu u srca mnogih koji su dugo delovali u teškim okolnostima. Od dolaska prve grupe prognanika pod vođstvom Zorovavelja i Isusa, sina Josedekova, pre više od sedamdeset godina, mnogo posla bilo je obavljeno. Hram je bio dovršen, gradske zidine delimično popravljene. Međutim, još mnogo posla trebalo je dovršiti.

Među onima koji su se u toku pređašnjih godina vratili u Jerusolim mnogi su ostali verni Bogu sve do kraja života; ali, značajan broj njihove dece i unuka zanemarivao je svetost Božjeg zakona. Čak su i neki službenici na uglednim položajima živeli u otvorenom grehu. Njihovo ponašanje u velikoj meri poništavalo je napore za unapređenje Božjeg dela; jer dok je otvoreno kršenje Zakona prolazilo bez ukora, blagoslovi Neba nisu mogli da se izlivaju na narod.

Upravo je Božje providenje navelo Jezdru da sa onima koji su putovali s njim održava sastanke na kojima su zajednički tražili Gospoda. Iskustva koja su nedavno stekli na svom putovanju iz Vavilona, prolazeći bez zaštite bilo koje ljudske sile, osigurala su im bogate duhovne pouke. Mnogi su ojačali u veri; i kada su počeli da se mešaju sa obeshrabrenim ili ravnodušnim stanovnicima Jerusolima, svojim uticajem snažno su poduprli reformu koja je ubrzo započela.

Četvrtoga dana posle dolaska, poverenici su blago u srebru i zlatu, zajedno sa sudovima za službu u Svetilištu, predali službenicima Hrama, u prisutnosti svedoka, i sa potpunom tačnošću. Svaki komad bio je proveren, »na broj i na meru«. (Jezdra 8,34)

Izgnanici koji su se sa Jezdrom vratili iz ropstva prineli su »žrtvu paljenicu Bogu Izrailjevu«, kao žrtvu za greh i kao izraz svoje zahvalnosti, kao žrtvu zahvalnicu za zaštitu koju su im u toku putovanja pružali sveti anđeli. »I predadoše zapovesti careve namesnicima carevim i knezovima s one strane reke, i oni potpomogoše narod i dom Božji.« (Jezdra 8,35.36)

Ubrzo posle toga neki značajni ljudi u Izrailju izašli su pred Jezdru sa vrlo ozbiljnim pritužbama. Naime, neki od »naroda Izrailjeva, i od sveštenika i Levita« otišli su tako daleko u svom nepoštovanju svetih Gospodnjih naredaba da su se poženili pripadnicama okolnih neznabožačkih naroda. Jezdri je bilo rečeno: »Uzeše kóeri njihove sebi i sinovima svojim, te se pomeša sveto seme s narodima zemaljskim, i ruka sveštentička i glavarska beše prva u tom prestupu.« (Jezdra 9,1.2)

Proučavajući uzroke koji su doveli do vavilonskog ropstva, Jezdra je shvatio da se otpad Izrailja u velikoj meri može pripisati mešanju s neznabožačkim narodima. Video je da su mogli izbeći mnoga žalosna i ponižavajuća iskustva da su poslušali Božju naredbu da ostanu odvojeni od okolnih naroda. Sada, kada je saznao da se uprkos iskustvima iz prošlosti istaknuti glavari usuđuju da prekrše zakone koji su bili dati da budu brana protiv otpada, njegovo srce se uskolebalo. Pomislio je na Božju dobrotu koja je narodu ponovo dala uporište u rodnoj zemlji i ispunio se pravednim gnevom i žalošću zbog njihove nezahvalnosti. Sam je o tome rekao: »I kada to čuh, razdreh haljinu svoju i plašt svoj, i skuboh kosu sa glave svoje i bradu svoju, i sedoh tužan.«

»I skupiše se k meni svi koji se bojahu reči Boga Izrailjeva za prestup onih koji dođoše iz ropstva i ja seđah tužan do večernje žrtve.« (Jezdra 9,3.4)

U vreme večernje žrtve Jezdra je ustao i, još jednom razderavši svoju haljinu i svoj plašt, pao na svoja kolena i rasteretio svoju dušu uputivši molitvu Nebu. Raširivši ruke svoje prema Gospodu, uzviknuo je: »Bože moj,

stidim se i sramim se podignuti oči svoje k tebi, Bože moj; jer bezakonja naša namnožiše se svrh glave i krivice naše narastoše do neba.«

Zatim je nastavio svoju molitvu: »Od vremena otaca naših do danas pod krivicom smo velikom, i za bezakonja svoja bismo predani mi i carevi naši i sveštenici naši u ruke carevima zemaljskim pod mač, u ropstvo, u grabež i u sramotu, kao što se vidi danas. A sada začas dođe nam milost od Gospoda Boga našega, te nam ostavi ostatak i dade nam klin u svetom mestu svom da bi prosvetlio oči naše Bog naš i dao nam da malo odahnemo u ropstvu svojemu. Jer roblje smo, ali u ropstvu našem nije nas ostavio Bog naš, nego nam dade te našosmo milost pred carevima persijskim davši nam da odahnemo da podignemo dom Boga svojega i opravimo pustoline njegove, i davši nam ogradu u Judeji i u Jerusalimu.«

»Sada, dakle, šta da kažemo, Bože naš, posle toga? Jer ostavismo zapovesti tvoje, koje si zapovedio preko slugu svojih proroka... i posle svega što dođe na nas za zla dela naša i za veliku krivicu našu, jer si nas, Bože naš, pokarao manje nego što gresi naši zaslužuju i dao si nam ostatak ovakav, eda li ćemo opet prestupati zapovesti tvoje i prijateljiti se s ovim gadnim narodima? Ne bi li se razgnevio na nas dokle nas ne bi potro da nijedan ne ostane i ne izbavi se? Gospode Bože Izrailjev! Ti si pravedan, jer ostasmo ostatak, kao što se vidi danas. Evo, mi smo pred tobom s krivicom svojom, premda se ne može stajati pred tobom za to!« (Jezdra 9,6–15)

Žalost Jezdre i njegovih pomoćnika zbog zala, koja su se podmuklo uvukla u samo srce Gospodnjeg dela, dovela je do pokajanja. Mnogi od onih koji su pogrešili bili su duboko dirnuti. »I narod plakaše veoma.« (Jezdra 10,1) U ograničenom obimu počeli su da shvataju odvratnost greha i užas koji obuzima Boga dok ga posmatra. Uvideli su svetost Zakona izgovorenog na Sinaju i mnogi su zadržali pri pomisli da ga mogu prestupiti.

Jedan od prisutnih, po imenu Sehanija, priznao je istinitost svih Jezdrinih reči. »Mi smo sagrešili Bogu svojemu što uzemos žene tuđinke iz naroda zemaljskih, ali još ima nadanja Izrailju za to!« Sehanija je predložio da svi oni koji su prestupili Zakon učine zavet s Gospodom i prihvate presudu koja će im biti izrečena »po zakonu«. Jezdru je pozvao: »Ustani, jer je ovo tvoj posao, a mi ćemo biti uza te, budi slobodan i radi!« »Tada usta Jezdra i zakle glavare sveštenečke i Levite i svega Izrailja da učine tako.« (Jezdra 10,2–5)

To je bio početak velike reforme. Beskrajno strpljivo i taktično, pažljivo uzimajući u obzir prava i dobrobit svakog pojedinca, Jezdra i njegovi saradnici trudili su se da upute pokajnički Izrailj na pravi put. Iznad svega ostaloga, Jezdra je bio učitelj Zakona, i pošto se lično uključivao u ispitivanje svakog slučaja, trudio se da ubedi narod u svetost ovoga Zakona i u blagoslove koje će steći njegovim poštovanjem.

Gde god se Jezdra našao, nastupilo je buđenje zanimanja za proučavanje svetih spisa. Bili su postavljeni učitelji da poučavaju narod; Zakon je bio uzdizan i stavljan na počasno mesto. Istraživane su knjige proroka, a tekstovi koji su nagoveštavali dolazak Mesije donosili su nadu i utehu mnogom žalosnom i umornom srcu. Prošlo je više od dve hiljade godina otkako je Jezdra »upravio srce svoje da istražuje zakon Gospodnji i da ga izvršuje« (Jezdra 7,10), ali proticanje vremena nije oslabio uticaj njegovog pobožnog primera. Tokom mnogih stoleća izveštaj o njegovom posvećenom životu nadahnjivao je mnoge da odluče da »istražuju zakon Gospodnji i da ga izvršavaju«.

Jezdrine pobude bile su uzvišene i svete; u svemu što je činio bio je pokrenut dubokom ljubavlju prema dušama. Saučešće i nežnost koje je on pokazivao prema onima koji su grešili, ili namerno ili zbog neznanja, trebalo bi da budu očigledan primer svima koji se trude da sprovedu reforme. Božje sluge moraju da budu čvrste kao stena, kada se radi o načelima, ali, ipak, treba da pokažu saučešće i strpljenje. Slično Jezdri, treba da uče prestupnike putu života, otkrivajući im načela koja predstavljaju temelj svih dobrih dela.

U ovo naše vreme u svetu, kada se sotona na razne načine trudi da zaslepi oči ljudi i žena prema obavezujućim zahtevima Božjeg zakona, neophodni su ljudi koji će biti u stanju da mnoge navedu da »drhte pred zapovestima Boga našega«. (Jezdra 10,3) Potrebni su pravi reformatori, koji će prestupnicima ukazati na velikog Zakonodavca i poučiti ih »da je zakon Gospodnji savršen, da krepí dušu«. (Psalam 19,7) Potrebni su ljudi koji savršeno poznaju Pismo, ljudi čija svaka reč i delo uzdižu uredbe Gospodnje, ljudi koji se trude da ojačaju veru. Neophodni su učitelji, o kako su samo neophodni, koji će srca nadahnjivati poštovanjem i ljubavlju prema Pismu.

Sveopšte bezakonje, koje danas preovladava, u velikoj meri može se pripisati propuštanju u proučavanju i slušanju Pisma, jer kada se odbaci Božja reč, onda se odbaci i njena sila da suzbije zle strasti neprepodanog srca. Ljudi seju u telo i od tela žanju pokvarenost.

Zajedno sa odbacivanjem Biblije došlo je i do odbacivanja Božjeg zakona. Doktrina da su ljudi oslobođeni poslušnosti božanskim propisima oslabila je silu moralnih obaveza i otvorila brane bezakonju da provali u svet. Bezakonje, razuzdanost i pokvarenost zapljuskuju nas kao nezadrživa bujica. Na sve strane uočavamo zavist, zla sumnjičenja, licemerje, otuđenje, suparništvo, sukobe, izneveravanje svetog poverenja, popuštanje

strastima. Celokupni sistem religijskih načela i doktrina, koji treba da čini temelj i okvir društvenog života, izgleda da se ljulja, spreman da padne i da se raspadne.

U poslednjim danima istorije ove Zemlje glas koji se čuo sa Sinaja i dalje se čuje: »Nemoj imati drugih bogova uza me!« (2. Mojsijeva 20,3) Čovek koji je uzdigao svoju volju nasuprot Božjoj, ne može da utiša glas zapovesti. Ljudski um ne može da zaobiđe svoje obaveze prema višoj sili. Teorije i spekulacije mogu se umnožavati; ljudi mogu pokušavati da nauku suprotstave otkrivenju i tako uklone Božji zakon; ali glasno i sve glasnije odjekuje zapovest: »Gospodu Bogu svojemu poklanjaj se i njemu jedinome služi!« (Matej 4,10)

Ne može se govoriti o slabljenju ili jačanju Gospodnjeg zakona. Kakav je uvek bio, takav će i ostati. On je uvek postojao i uvek će postojati kao pravedan, dobar i savršen sam po sebi. On se ne može ukinuti ni promeniti. »Dati mu čast« ili ga »osramotiti«, to su samo ljudski pojmovi!

Između ljudskih zakona i Gospodnjih propisa doći će do poslednjeg velikog sukoba u velikoj borbi između dobra i zla. Mi sada upravo ulazimo u tu bitku, ne u bitku između suparničkih Crkava koje se bore za prevlast, već između religije Biblije i religija bajki i tradicija. Sile koje su se ujedinile protiv istine već sada su aktivno na delu. Božja sveta Reč, koja nam je predana uz tako visoku cenu trpljenja i prolivanja krvi, malo se ceni. Samo je retki pojedinci stvarno prihvataju kao pravilo života. Neverstvo preovladava u zastrašujućoj meri, ne samo u svetu, već i u Crkvi. Mnogi su došli dotle da odbacuju doktrine koje predstavljaju stubove hrišćanske vere. Upečatljive činjenice o stvaranju, koje su objavili nadahnuti pisci, pad čoveka, pomirenje, trajnost zakona – sve je to praktično odbacio svet koji sebe smatra hrišćanskim. Hiljade koje se ponose svojim znanjem, neograničeno poverenje u Bibliju proglašavaju znakom slabosti, dok sitničavost prema biblijskim tekstovima, »duhovno« tumačenje i obrazlaganje njenih najvažnijih istina, smatraju dokazom učenosti.

Hrišćani se moraju pripremati za ono što će uskoro zadesiti svet kao najveće iznenađenje, a to pripremanje treba da obave marljivim proučavanjem Božje reči i nastojanjem da svoj život usaglase s njenim propisima. Velika pitanja večnosti zahtevaju od nas nešto više od samo neke umišljene religije, religije reči i oblića pobožnosti, u kojoj istina ostaje u predvorju srca. Bog poziva na obnovljenje i reformu. Reči Biblije i samo Biblije, treba da odjekuju sa propovedaonica. Međutim, Bibliji je oduzeta njena sila, a posledice se vide u snižavanju vrednosti duhovnog života. Mnoge savremene propovedi ne ispoljavaju božanske vrednosti koje bude savest i unose život u dušu. Slušaoci ne mogu da kažu: »Ne goraše li srce naše u nama kada nam govoraše putem i kada nam kazivaše Pismo?« (Luka 24,32) Ima mnogo onih koji plaču za živim Bogom, koji čeznu za božanskom prisutnošću. Neka Božja reč progovori njihovom srcu! Neka oni koji su slušali samo tradiciju, ljudske teorije i pravila, čuju glas Onoga koji može da obnovi dušu za večni život!

Od patrijaraha i proroka obasjava nas velika svetlost. Slavne reči bile su izgovorene o Sionu, o Božjem Gradu. Bog želi da Njegova svetlost blista i preko Njegovih današnjih sledbenika. Ako su sveti u Starom zavetu davali tako blistavo svedočanstvo o vernosti, zar ne bi trebalo da i oni koje je obasjala nagomilana svetlost vekova daju još značajnije svedočanstvo o sili istine? Slava proročanstava svojom svetlošću obasjava našu stazu. Simbol se sreo sa ostvarenjem u smrti Božjega Sina. Hristos je ustao iz mrtvih, objavljujući iznad iznajmljenog groba: »Ja sam vaskrsenje i život!« (Jovan 11,25) On je poslao svoga Duha na svet da nas na sve to podseti. Čudesnom snagom svoje moći, On je svoju pisanu Reč sačuvao kroz sve vekove.

Reformatori, čiji protest nam je dao ime protestanti, smatrali su da ih je Bog pozvao da svetlost Jevanđelja objave svetu; u nastojanju da to postignu bili su spremni da žrtvuju svoje imanje, svoju slobodu, pa čak i sam život. Iako suočeni sa progonstvom i smrću, objavili su Jevanđelje blizu i daleko. Božju reč odneli su ljudima, i svi društveni slojevi, niži i viši, bogati i siromašni, učeni i neobrazovani, željno su je proučavali sami za sebe. Jesmo li mi, u ovom poslednjem sukobu u velikoj borbi, isto tako dostojni poverenja koje nam je ukazano, kao što su to bili reformatori?

»Trubite u trubu na Sionu, naredite post, proglasite svetkovinu. Saberite narod, osveštajte sabor, skupite starce, saberite decu... između trema i oltara neka plaču sveštenici, sluge Gospodnje, i neka reknu: oprosti, Gospode, narodu svojemu, i ne daj nasledstva svojega pod sramotu!« »Obratite se meni svim srcem svojim, i posteći, i plačući, i tužeći. I razderite srca svoja a ne haljine svoje, i obratite se Gospodu Bogu svojemu, jer je milostiv i žalostiv, spor na gnev i obilan milosrđem i kaje se oda zla. Ko zna, neće li se povratiti i raskajati se, i ostaviti iza toga blagoslov?« (Joilo 2,15–17; 12–14)

52 poglavlje

ČOVEK PRILIKE

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige Nemijine 1. 2. glave)

Nemija, jedan od jevrejskih izgnanika, zauzimao je uticajan i ugledan položaj na persijskom dvoru. Kao carev peharnik slobodno se kretao u carevoj blizini. Zaslugom svog položaja, zbog svoje sposobnosti i vernosti, postao je vladarev prijatelj i savetnik. Ali, iako je uživao carevu naklonost, iako je bio okružen bogastvom i sjajem, nije zaboravio ni svog Boga ni svoj narod. Njegovo srce bilo je obuzeto dubokim zanimanjem za Jerusolim; njegove nade i radosti bile su povezane s blagostanjem toga grada. Preko tog čoveka, koji je svojim bavljenjem na persijskom dvoru bio pripremljen za delo na koje će biti pozvan, Bog je nameravao da donese blagoslov pripadnicima svog naroda u zemlji njihovih otaca.

Od vesnika iz Judeje, jevrejski rodoljub saznao je da su u Jerusalimu, izabranom gradu, nastali teški dani. Izgnanici koji su se vratili trpeli su nevolju i sramotu. Hram i delovi grada su obnovljeni; ali delo obnavljanja je zaustavljeno, službe u Hramu ometane, a narod u stalnom strahu, jer je najveći deo gradskih zidova i dalje bio u razvalinama.

Skrhan žalošću, Nemija nije mogao ni da jede ni da pije; plakao je, tužio i postio nekoliko dana (Nemija 1,4). U nevolji obratio se nebeskom Pomoćniku. »I molih se pred Bogom nebeskim«, pisao je kasnije. Iskreno je priznao svoje grehe i grehe svoga naroda. Molio se da Bog podrži Izrailj, da vrati hrabrost i snagu narodu, da mu pomogne da obnovi zapuštena mesta u Judeji.

Dok se molio, Nemiji se vraćala vera i rasla hrabrost. Govorio je ističući svete dokaze. Ukazivao je da će sramota pasti na Boga ukoliko Njegov narod, sada kada Mu se vratio, bude prepušten slabosti i tlačenju, pozivao je Gospoda da ispuni svoje davno obećanje: »Ako se u poslednje vreme obratiš Gospodu Bogu svojem i poslušaj glas njegov, Gospod je Bog tvoj milostiv Bog, neće te ostaviti ni istrebiti, jer neće zaboraviti zaveta sa ocima tvojim, za koji im se zakleo!« (5. Mojsijeva 4,29–31) Ovo obećanje bilo je dato Izrailjcima preko Mojsija pre nego što su ušli u Hanan i tokom stoleća ostalo je nepromenjeno. Božji narod sada se vratio Bogu u pokajanju i u veri i Njegovo obećanje nije smelo da ostane neispunjeno.

Nemija je svoju dušu često izlivaio pred Bogom moleći se za svoj narod. Međutim, sada, dok se molio, sveta namera počela je da se oblikuje u njegovim mislima. Odlučio je da će, ukoliko dobije dozvolu od cara, ukoliko nabavi alat i materijal, sam preuzeti zadatak obnavljanja jerusalimskih zidina i vraćanja izgubljene moći izrailjskom narodu. Molio je Gospoda da mu pomogne da nađe milost pred carem, tako da dobije priliku da ostvari svoj plan. »O, Gospode ... neka bude uho tvoje prignuto k molitvi sluge tvojega... daj danas sreću sluzi svojem i učini da nađe milost pred ovim čovekom.«

Četiri meseca Nemija je čekao povoljnu priliku da svoj zahtev iznese caru. U toku tog vremena, iako mu je srce otežalo od žalosti, trudio se da u carevoj prisutnosti bude radostan. U tim dvoranama, punim raskoši i sjaja, sve je moralo izgledati radosno i srećno. Tuga nije smela da osenči lica onih koji su služili pred carem. Međutim, u trenucima kada je ostajao sam, sakriven od ljudskih očiju, Nemija je upućivao mnoge molitve i priznanja, prolivao suze na vidiku i Bogu i anđelima.

Na kraju, tuga koja je sve više ispunjavala srce ovog rodoljuba nije se više mogla sakrivati. Besane noći i dani ispunjeni brigama počeli su da ostavljaju svoje tragove na njegovom licu. Car, zabrinut za svoju sigurnost, naučio je da čita izraze lica i prozire maske koje su ljudi navlačili, pa je uočio da neka tajna patnja muči njegovog peharnika. Počeo je da se raspituje: »Što si lica nevesela kad nisi bolestan? Nije ti drugo nego tuga u

srcu!«

Pitanje je uplašilo Nemiju. Zar se car neće naljutiti kada sazna da su misli njegovog dvoranina daleko odlutale, da misli o svom napaćenom narodu, iako želi da ostavi utisak da je sav posvećen carevoj službi? Zar i život prestupnika time neće biti ugrožen? Da li će njegov omiljeni plan o obnavljanju moći Jerusalima sada biti osuđen na propast? On sam piše: »A ja se uplaših vrlo.« Drhtavih usana i suznih očiju otkrio je caru uzrok svoje žalosti. »Da je živ car dovek«, odgovorio je, »kako ne bih bio lica nevesela kada je grad u kojemu su grobovi mojih otaca opusteo i vrata mu ognjem spaljena?«

Izveštaj o stanju Jerusalima probudio je saučešće monarha umesto da podstakne njegove predrasude. Njegovo sledeće pitanje Nemiji pružilo je priliku koju je dugo čekao: »Šta hoćeš?« Međutim, Božji čovek nije se usudio da odgovori sve dok ne potraži savet od Nekoga koji je mnogo veći od Artakserksa. Morao je da obavi sveti zadatak i bila mu je neophodna careva pomoć; shvatio je da od načina na koji predstavi svoju želju, zavisi da li će dobiti carevu dozvolu i osigurati njegovu podršku. »Tada se pomolih Bogu nebeskome«, kaže on. Za vreme te kratke molitve Nemija je stupio u blizinu Cara nad carevima i na svoju stranu privukao silu koja može da obrati srca kao što se obraćaju rečni tokovi.

U okolnostima u kojima ostali oblici molitve nisu mogući, molitva koju je Nemija uputio u času svoje potrebe je sredstvo kojim hrišćanin može da raspolaže. Težaci na stazama užurbanog života, pretovareni i skoro savladani teškoćama, mogu poslati molbu Bogu i zatražiti Njegovo vođstvo. Putnici na moru i na kopnu, kada im zapreti neka velika opasnost, mogu se na taj način prepustiti nebeskoj zaštiti. U času iznenadne teškoće ili opasnosti, duša može da se obrati Onome, koji je obećao da će priskočiti u pomoć svojim vernim i odanim sledbenicima, kada god zavape k Njemu. U svim okolnostima, u svim prilikama, duša opterećena žalošću i brigama, ili pod udarom surovih kušanja, može da nađe sigurnost, podršku i pomoć u nepresušnoj ljubavi i sili Boga koji drži svoj zavet.

U tom kratkom trenutku molitve Caru nad carevima, Nemija je stekao hrabrost da Artakserksu iznese svoju želju da za neko vreme bude oslobođen svojih dužnosti na dvoru, da dobije ovlašćenje da izgradi opustošene delove Jerusalima i da ga ponovo učini jakim gradom koji se može odbraniti. Ovaj zahtev mogao je da ima značajne posledice po jevrejski narod. Nemija izveštava: »I dade mi car, jer dobra ruka Boga mojega beše nada mnom!«

Pošto je osigurao pomoć koju je tražio, Nemija je mudro i dalekovido nastavio da sređuje sve što je bilo neophodno da njegov naum uspe. Nije zanemario nijednu meru koja bi doprinela njegovom ostvarenju. Čak ni svojim sunarodnicima nije otkrio svoju nameru. Iako je znao da bi se mnogi radovali njegovom uspehu, bojao se da bi neki, svojom nepromišljenošću, mogli probuditi zavist njegovih neprijatelja i, možda, izazvati propast celog poduhvata.

Zahtev upućen caru bio je prihvaćen s takvom naklonošću da je Nemija odlučio da zatraži još neke pogodnosti. Da bi svojoj misiji dao dostojanstvo i autoritet, da bi se ujedno osigurao protiv opasnosti na putu, zatražio je i dobio vojničku pratnju. Izmolio je carska pisma za guvernere provincija koje su se nalazile preko Eufrata, koji su upravljali teritorijama kroz koje je morao da prođe na svom putu prema Judeji; dobio je i pismo za pristava carskih šuma na planinama Libana, koje je zahtevalo da Nemiji osigura svu neophodnu građu. Da se ne bi našao u prilici da bude optužen da je prekoračio svoja ovlašćenja, Nemija se potrudio da jasno omeđi svoj autoritet i svoje prednosti.

Ovaj primer mudre dalekovidosti i odlučnog delovanja treba da bude pouka svim hrišćanima. Božja deca ne treba samo da se u veri mole, već i da marljivo, brižljivo i promišljeno rade. Ona se suočavaju s mnogim teškoćama, često ometaju blagonaklono delovanje Proviđenja samo zato što smatraju da razboritost i neumorni napori nemaju mnogo veze sa religijom. Nemija nije smatrao da je učinio svoju dužnost, dok je plakao i molio se pred Gospodom. On je sjedinio svoje molbe sa svetim nastojanjem, uz molitvu je ulagao i ozbiljne napore za uspeh posla koji je prihvatio. Pažljivo razmišljanje i zrelo planiranje danas su isto tako bitni za ostvarenje svetih poduhvata, kao što su bili u vreme obnavljanja jerusalimskih zidina.

Nemija se nije oslanjao na nesigurno. Sredstva koja su mu nedostajala tražio je od onih koji su bili u stanju da mu ih pruže. Gospod je i sada voljan da deluje na srca onih koji upravljaju Njegovim dobrima i da ih pokrene da prilože za delo istine. Oni koji rade za Njega treba da se posluže sredstvima koja su priložili ljudi pokrenuti Božjim Duhom. Ovi darovi mogu da prokrče puteve kojima će svetlost istine biti odnesena u mnoge tamne krajeve. Darodavci možda neće imati vere u Hrista, možda neće poznavati ni Njegovu reč; ali zbog toga ne smemo odbijati njihove darove.

53 poglavlje

GRADITELJI ZIDOVA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige Nemijine 2.3. i 4. Glave)

Nemijino putovanje u Jerusalem proteklo je bez teškoća. Carska pisma namesnicima provincija duž puta osiguravala su mu da svuda bude primljen kao počasni gost i odmah dobije zatraženu pomoć. Nijedan neprijatelj nije se usuđivao da uznemirava službenika, koji je bio zaštićen autoritetom persijskog cara i koga su provincijski glavari primali s naglašenim poštovanjem. Međutim, njegov dolazak u Jerusalem sa vojničkom pratnjom, koja je pokazivala da je došao zbog neke važne misije, probudila je ljubomoru obližnjih nezabožaćkih plemena, koja su gomilajući optužbe i uvrede, često pokazivala svoje neprijateljstvo prema Jevrejima. Najistaknutiji u tom zlom delu bili su neki glavari tih plemena, Sanavalat Oronjanin, Tovija Amonac i Gisem Arapin. Od samog početka ovi glavari kritički su pratili svaki Nemijin pokret i svim sredstvima koja su im stajala na raspolaganju nastojali da onemoguće njegove planove i spreče njegovo delo.

Nemija je nastavio da pokazuje istu opreznost i razboritost, iste osobine koje su i do tada obeležavale njegovo ponašanje. Znajući da su ogorčeni i odlučni neprijatelji spremni da ustanu protiv njega, prikrivao je pred njima prirodu svoje misije sve dok mu proučavanje okolnosti ne pomogne da oblikuje svoje planove. Nadao se da će na taj način osigurati podršku naroda i pokrenuti ga na posao, pre nego što neprijatelj stigne da se usprotivi. Nekolicini izabраниh ljudi za koje je znao da su dostojni poverenja, Nemija je otkrio okolnosti koje su ga navele da dođe u Jerusalem, cilj koji želi da postigne i planove po kojima želi da deluje. Oni su se smesta zainteresovali za njegov poduhvat i ponudili mu svoju pomoć.

Trećeg dana posle dolaska, Nemija je ustao oko pola noći i sa nekoliko poverljivih saradnika krenuo da sam pregleda jerusalimske razvaline. Jašući na svojoj mazgi, prelazio je iz jednog dela grada u drugi, pregledao oborene zidine i vrata koja su vodila u grad njegovih otaca. Bolna sećanja prožimala su misli jevrejskog rodoljuba, dok je žalosna srca posmatrao razvaljene odbrambene zidove svog voljenog Jerusalima. Sećanja na nekadašnju veličinu Izrailja stajala su u oštroj suprotnosti s dokazima njegovog poniženja.

Potajno i u tišini Nemija je završio obilaženje zidina. Sam govori o tome: »Ali poglavari ne znadjahu kuda sam išao ni šta sam radio, jer do tada ne bejah ništa rekao ni Judejcima, ni sveštenicima, ni knezovima, ni poglavarima, ni drugima koji upravljahu poslom.« Ostatak noći proveo je u molitvi; jer je znao da će kada svane

jutro morati da uloži ozbiljne napore da pokrene i sjedini svoje obeshrabrene i razjedinjene sunarodnike. Nemija je imao carski nalog koji je obavezivao stanovnike da sarađuju s njim u obnavljanju gradskih zidina, ali on se nije oslanjao na svoj autoritet. Umesto toga trudio se da zadobije poverenje i naklonost ljudi, znajući da je zajedništvo srca kao i zajedništvo radnih ruku neophodno za obavljanje velikog dela koje im je predstojalo. Na jutarnjim sastancima s ljudima, iznosio je činjenice kojima je želeo da probudi njihovu uspavanu energiju i sjedini njihove raštrkane redove.

Nemijini slušaoci nisu znali za njegovo ponoćno jahanje prethodne noći, niti im je o tome govorio. Međutim, činjenica da je obišao razvaline vidljivo je doprinela njegovom uspehu, jer je bio u mogućnosti da progovori o stanju grada sa takvom tačnošću i preciznošću koja je zaprepastila njegove slušaocce. Utisci koje je stekao dok je posmatrao slabost i propadanje Jerusalima, učinili su da njegove reči ozbiljno i silno zvuče.

Nemija je podsetio ljude i na rđav glas koji imaju među neznabošcima – njihova religija je osramočena, na njihovog Boga se huli. Rekao im je da je u dalekoj zemlji čuo za njihove nevolje, da se molio Nebu da im pokloni svoju naklonost i da je u toku molitve odlučio da zatraži carevu dozvolu da im dođe u pomoć. Molio se Bogu, ne samo da mu car da svoju dozvolu, već da mu da široka ovlašćenja, da mu pruži neophodnu podršku da bi mogao da obavi svoje delo; njegova molitva bila je uslišena na takav način da su svi mogli videti da plan potiče od Gospoda.

Kada im je to ispričao, naglašavajući da ga svojim autoritetom podržavaju i Bog Izrailjev i persijski car, Nemija je neposredno upitao ljude da li žele da iskoriste ovu priliku, da li žele da ustanu i počnu da grade zid.

Poziv je prodro pravo u njihova srca. Pomisao da se naklonost Neba prema njima pokazala na tako čudesan način učinila je da se posrame zbog svog straha, pa su s novom hrabrošću jednodušno uzviknuli: »Ustanimo i zidajmo! I ukrepiše im se ruke na dobro!«

Nemija je celom svojom dušom učestvovao u poduhvatu koji je započeo. Njegova nada, njegova energija, njegovo oduševljenje, njegova odlučnost, sve to veoma uticajno, nadahnjivalo je i druge istom bezgraničnom hrabrošću i uzvišenom namerom. Svaki njegov saradnik postajao je drugi Nemija na svom mestu i pomagao da srce i ruke njegovih suseda postanu jači.

Kada su neprijatelji Izrailja čuli šta Jevreji žele da postignu, prezrivo su se nasmejali, govoreći: »Šta to radite? Da se nećete odmetnuti od cara?« Nemija je odgovorio: »Bog nebeski daće nam sreću, a mi, sluge njegove, ustasmo i zidamo; ali vi nemate dela ni prava ni spomena u Jerusalimu!«

Među prvima koji su se nadahnuli Nemijinim duhom revnosti i ozbiljnosti bili su sveštenici. Zbog svog uticajnog položaja ovi ljudi mogli su mnogo da učine za unapređenje, ali i sprečavanje dela; zato je njihova spremnost da sarađuju, već od samog početka, mnogo doprinela uspehu. Većina knezova i starešina u Izrailju plemenito je izvršila svoju dužnost, i ti verni ljudi dobili su častan spomen u Božjoj knjizi. Bilo je i drugih, nekih plemića iz Tekuje, koji »ne saviše vrata svojega na službu Gospodu svojemu«. Uspomena na ove nemarne sluge žigosana sramotom, a sećanje na njih prenosi se kao opomena budućim naraštajima.

U svakom religijskom pokretu ima i onih koji se, iako znaju da se radi o Božjem delu, ipak drže po strani, odbijajući da ulože i najmanji napor da pomognu. Za takve bi bilo dobro da se sete izveštaja koji se čuvaju na Nebu – Knjige u kojoj ništa nije izostavljeno niti pogrešno zapisano, i iz koje će im se suditi! U njoj je zapisana svaka zanemarena prilika za obavljanje neke službe za Boga, ali u njoj je sačuvana i večna uspomena na svako delo vere i ljubavi.

Protiv nadahnjujućeg uticaja Nemijine prisutnosti primer plemića iz Tekuje nije imao nikakvih izgleda. Narod je bio nadahnut rodoljubljem i revnošću. Sposobni i uticajni ljudi organizovali su različite grupe građana u čete i svaki starešina bio je odgovoran za podizanje određenog dela zida. O nekima je zapisano da su zidali »svaki prema svojoj kući«.

Sada, kada je posao stvarno započeo, Nemijina energija nije se umanjivala. Neumorno i budno nadgledao je radove, upućivao radnike, zapažao smetnje, rešavao probleme. Duž celog zida, koji se pružao oko pet kilometara, njegov uticaj stalno se osećao. Odabranim rečima hrabrio je strašljive, podizao klonule, izricao priznanja vrednima. Osim toga, pratio je pokrete neprijatelja, koji su se, s vremena na vreme, okupljali u daljini i dogovarali kao da planiraju neko zlo, a onda, približavajući se radnicima, pokušavali da skrenu njihovu pažnju. Uprkos mnogim zaduženjima; Nemija nije zaboravljao izvor svoje snage. Njegovo srce postojano se uzdizalo Bogu, velikom Nadgledniku svega. Uzvikivao je: »Bog naš vojevaće za nas!« Ove reči snažno su odjekivale, radujući srca svih radnika na zidu.

Ipak, obnavljanje jerusalimskih odbrambenih zidova nije išlo bez smetnji. Sotona se trudio da pokrene protivljenje i unese obeshrabrenje. Sanavalat, Tovija i Gisem, glavne pokretačke snage ovog pokreta, prihvatili su se posla da spreče delo ponovne izgradnje. Pokušavali su da unesu podelu među radnike. Rugali su se naporima graditelja, izjavljivali da delo premašuje njihove snage i najavljivali neuspeh.

»Šta rade ti nemoćni Judejci«, uzvikivao je Sanavalat prezrivo, »hoćemo li ih ostaviti? Eda li će u život povratiti

iz praha kamenje spaljeno?« Tovija, mu se još prezrivije, ovako pridružio: »Neka zidaju, da lisica dođe, provaliće kameni zid njihov!«

Graditelji su se uskoro suočili sa mnogo aktivnijim protivljenjem. Bili su primorani da se stalno čuvaju zavera svojih neprijatelja, koji su, prikazujući se prijateljima, pokušavali da na različite načine izazovu zbrku i zbunjenost, da stvore nepoverenje. Trudili su se da potkopaju hrabrost Jevreja; lukavo su pokušavali da Nemiju uvuku u svoje mreže, a bilo je i Jevreja izdajnika koji su pristajali da im pomognu u njihovim podmuklim poduhvatima. Širili su glasine da se Nemija zaverio protiv persijskog vladara, da namerava da se proglasi carem u Izrailju i da su svi koji mu pomažu izdajnici.

Međutim, Nemija je nastavio da od Boga traži vođstvo i podršku, a »narod je imao volju da radi«. Poslovi su napredovali sve dok zidovi nisu bili povezani i podignuti do polovine željene visine.

Kada su neprijatelji Izrailja uočili neuspešnost svojih napora, žestoko su se razgnevili. Sve do tada nisu se usuđivali da primene silu, jer su znali da Nemija i njegovi drugovi deluju u skladu sa carevim nalogom. Bojali su se da će aktivnim protivljenjem Nemiji u stvari izazvati monarhovo nezadovoljstvo. Međutim, pokrenuti gnevom, sada su sami postali krivi za zločin za koji su optuživali Nemiju. Okupljeni na savetovanju, »složiše se svi zajedno da dođu i udare na Jerusalim«.

U isto vreme, dok su se Samarjani dogovarali protiv Nemije i njegovog dela, neki od vodećih nezadovoljnika među Jevrejima, pokušavali su da ga obeshrabre preuveličavajući teškoće koje su pratile gradnju. Govorili su: »Klonula je snaga nosiocima, a praha ima mnogo, ne možemo zidati zida!«

Novo obeshrabrenje stiglo je sa jedne druge strane. »Judejci koji kod njih življahu«, oni koji nisu učestvovali u poslu, prikupljali su izjave i izveštaje njihovih neprijatelja i služili se njima da bi obeshrabrili i izazvali nezadovoljstvo.

Međutim, ruganje i ismejavanje, protivljenja i pretnje, samo su nadahnjivali Nemiju na još čvršću odlučnost i podsticali na još veću budnost. On je shvatio da mu u ovom ratu sa neprijateljima prete mnoge opasnosti, ali nije se pokolebao u svojoj hrabrosti. Sam ovako piše o tome: »A mi se molismo Bogu svojemu i postavljasmu stražu prema njima dan i noć.« »Tada namestih narod u nizinama iza zida i na strmenima, postavih narod po porodicama s mačevima i s kopljima i lukovima. I razgledavši ustah i rekoh starešinama i glavarima i ostalom narodu: ne bojte ih se. Pomenite Gospoda velikoga i strašnoga, i bijte se za braću svoju, za sinove svoje i kćeri svoje, za žene svoje i kuće svoje!«

»A kada čuše neprijatelji naši da smo doznali, razbi Gospod njihovu nameru, i mi se vratismo svi k zidu, svaki na svoj posao. I otada polovina mojih momaka poslovaše, a druga polovina držaše koplja i štitove i lukove i oklope... i koji zidahu i koji nošahu teret i koji tovarahu, svaki jednom rukom rađaše, a u drugoj držaše koplje. A koji zidahu, svaki imaše mač pripasan uz bedricu i tako zidahu.«

Pored Nemije je stajao trubač, a na različitim delovima zida stajali su sveštenici sa svetim trubama. Narod je bio raštrkan na poslu, ali, kada bi se na bilo kojem mestu pojavila opasnost, odjeknuo bi signal svima da bez odlaganja potrče. Nemija kaže: »Tako rađasmo posao, i polovina ih držaše koplja od zore pa dok zvezde ne izađu.«

Oni koji su živeli u gradovima i selima izvan Jerusalima, sada su dobili nalog da noće unutar zidova, s ciljem da čuvaju radove i u rano jutro budu spremni za svoju dužnost. To je trebalo da spreči nepotrebna zakašnjavanja, a neprijatelj nije imao priliku, koju bi inače rado iskoristio, da napadne radnike koji idu na posao ili se vraćaju svojim kućama. Nemija i njegovi drugovi nisu izbegavali teškoće ni napornu službu. Ni danju ni noću, čak ni u toku kratkog vremena koje su odvajali za spavanje, nisu skidali odeću niti su se odvajali od svog oružja.

Protivljenje i obeshrabrenje s kojima su se graditelji u Nemijino doba suočavali ili od strane neprijatelja ili od strane lažnih prijatelja tipične su pojave u iskustvu, koje će i danas sticati oni koji rade za Gospoda. Hrišćani će biti kušani, ne samo neprijateljevim gnevom, prezirom i surovošću, već i ravnodušnošću, nedoslednošću, mlakošću i podmuklošću takozvanih prijatelja i pomagača. Ismejavanje i ponižavanje će ih stizati. Isti neprijatelj koji je podsticao prezrive izjave, ako mu se bude ukazala povoljna prilika, pribeći će i surovijim i nasilnim merama.

Sotona će iskoristiti svakog neposvećenog čoveka da ostvari svoje namere. Među onima koji tvrde da podržavaju Božje delo ima i onih koji se ujedinjuju s Božjim neprijateljima i na taj način Njegovo delo izlažu napadima Njegovih najgorčenijih protivnika. Čak i oni koji žele da Božje delo napreduje, ipak će slabiti ruke Njegovih slugu slušajući, prenoseći i upola verujući klevetama, hvalisanju i pretnjama Njegovih neprijatelja. Sotona čudesnim uspehom deluje preko svojih predstavnika i svi koji se izlažu njihovom uticaju postaju žrtve đavolske sile koja uništava mudrost mudrih i razum razumnih. Međutim, slično Nemiji, Božji narod ne treba ni da se boji svojih neprijatelja niti da ih prezire. Oslanjajući se na Boga, hrišćani nesebično treba da obavljaju Njegov

posao, a Njegovom providenju da povere delo koje zastupaju.

Usred velikog obeshrabrenja, Nemija je Boga učinio svojim Osloncem, svojom sigurnom Odbranom. On koji je tada bio podrška svome sluzi, ostao je Oslonac svome narodu za sva vremena. U svakoj krizi, Njegov narod je s poverenjem mogao da kaže: »Ako je Bog s nama, ko će na nas?« (Rimljanima 8,31) Kako god sotona i njegovi pomagači lukavo postave zamke, Bog može da ih otkrije, da poništi sve njihove dogovore. Odgovor izrečen u veri i danas će biti isti kao i Nemijin: »Bog naš vojevaće za nas«, jer je Bog u ovom poslu i nijedan čovek ne može sprečiti Njegov konačni uspeh.

54 poglavlje

UKOR IZNUĐIVAČIMA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige Nemijine 5. glave)

Jerusalimski zidovi još nisu bili dovršeni, ali je Nemija svoju pažnju morao da posveti žalosnom stanju u kome su se našli pripadnici najsiromašnijeg sloja u narodu. Zbog nesređenih prilika u Judeji, obrađivanje zemlje bilo je prilično zanemareno. Osim toga, sebično ponašanje nekih prognanika, koji su se vratili u zemlju, navelo je Gospoda da svoj blagoslov uskrati njihovim oranicama, pa je došlo do nestašice žitarica.

Da bi nabavili hranu za svoju porodicu, siromasi su morali da kupuju na kredit i po zelenaškim cenama. Osim toga, bili su primorani da uzimaju novac uz kamatu da bi mogli da isplate visoke poreze koje su im nametali persijski carevi. Njihove nevolje postale su još teže, jer su bogatiji Jevreji koristili njihov položaj da se obogate. Gospod je preko Mojsija zapovedio Izrailju da svake treće godine jedan desetak ide u korist siromašnih; uvedena je i dodatna mera da se zemlja svake sedme godine ostavlja na ugaru. Plodovi koji bi sami sazreli na tako neobrađenoj zemlji pripadali bi siromasima. Vernost u davanju ovih priloga u korist siromaha i u druge dobrotvorne svrhe, sačuvala bi u sećanju ljudi istinu da je Bog vlasnik svega i pružila im priliku da postanu kanali blagoslova. Gospod je želeo da Njegov narod stekne navike koje će ukloniti sebičnost i razviti širinu i plemenitost karaktera.

Bog je preko Mojsija zapovedio: »Kada daješ u zajam novac narodu mojemu, siromahu koji je kod tebe, nemoj mu biti kao kamatnik, ne udarajte na nj kamate.« »Ne daji na dobit bratu svojemu ni novca ni hrane niti išta što se daje na dobit.« (2. Mojsijeva 22,25; 5. Mojsijeva 23,19) Ponovo je naglasio: »Ako bude u tebe koji siromah između braće tvoje u kojem mestu tvome, u zemlji tvojoj, koju ti daje Gospod Bog tvoj, nemoj da ti se stvrdne srce tvoje i da stisneš ruku svoju bratu svojemu, nego otvori ruku svoju i pozajmi mu rado koliko mu god treba u potrebi njegovoj.« »Jer neće biti bez siromaha u zemlji; zato ti zapovedam i kažem: otvaraj ruku svoju bratu svojemu, nevoljniku i siromahu svojemu u zemlji svojoj.« (5. Mojsijeva 15,7.8.11)

Posle povratka prognanika iz Vavilona, bogati Jevreji često su postupali potpuno suprotno ovim zapovestima. Kada bi siromašni morali da pozajmljuju da bi platili porez caru, bogataši bi im davali novac, ali su tražili visoke kamate. Stavljajući hipoteku na zemlju siromaha, postepeno su svoje nesrećne dužnike bacali u najcrnje siromaštvo. Mnogi su morali da prodaju svoje sinove i kćeri u ropstvo; izgledalo im je kao da nemaju nikakve nade da će popraviti svoje stanje, nikakve nade da će otkupiti svoju decu ili svoju zemlju, nikakvih izgleda osim da upadaju u sve teže nevolje, sve veće nestašice i zavisnost, a pripadali su istom narodu, bili su deca istog zaveta, kao i njihova srećnija braća.

Na kraju je narod izneo svoj položaj pred Nemiju. Kazali su otvoreno: »Eto, treba da damo sinove svoje i kćeri svoje u roblje, i neke kćeri naše već su robinje, a mi ne možemo ništa, jer polja naša i vinograde naše drže drugi!«

Kada je Nemija čuo za ovo surovo ugnjetavanje, njegova duša ispunila se odvratnošću. Sam ovako govori o tome: »Zato se rasrdih vrlo kada čuh viku njihovu i te reči.« Odmah je uvideo da će morati da stane odlučno na stranu pravde ukoliko želi da prekine taj nasilnički običaj uterivanja dugova. Energično i odlučno, što je i bila njegova karakteristika, prihvatio se posla da olakša teret svojoj braći. Činjenica da su nasilnici bili bogataši čija podrška mu je bila neophodna u delu obnavljanja grada, ni za trenutak nije uticala na Nemiju. Oštro je ukorio plemiće i starešine i kada se oko njega okupilo veliko mnoštvo naroda izneo im je Božje zahteve koji su se odnosili na njihov slučaj.

Obratio im je pažnju na događaje koji su se zbili u vreme vladavine cara Ahaza. Ponovio im je poruku koju je Bog u to doba poslao Izrailju da bi ga ukorio zbog surovosti i tlačenja. Sinovi Judini, zbog svog idolopoklonstva, bili su predani u ruke svojoj braći, sinovima Izrailjevim, još dublje ogrezlim u idolopoklonstvo. Izrailjci su svoje neprijateljstvo pokazali time što su u borbi pobili mnogo hiljada muškaraca iz Judinog plemena i pohvatali sve žene i decu, nameravajući da ih zadrže kao robove ili da ih kao robove prodaju neznabošcima.

Gospod se nije umešao u bitku da izbavi sinove Judine, ali je preko proroka Odida ukorio pobedničku vojsku zbog njenih surovih namera: »I još mislite podvrći sinove Judine i Jerusalimske da vam budu robovi i robinje; a niste li i vi sami skrivili Gospodu Bogu svojemu?« (2. Dnevnika 28,10) Prorok Odid je upozorio izrailjski narod da se Gospodnji gnev raspalio na njih i da će njihovo nepravedno i nasilničko ponašanje pokrenuti Njegove sudove. Kada su čuli ove reči, naoružani vojnici ostavili su zarobljenike i plen pred knezovima i svim okupljenim. Zatim neki istaknuti ljudi iz Jefremovog plemena »uzeše roblje i sve gole između njih odenuše iz plena, a kada ih odenuše i obuše, nahraniše ih i napojiše i namazaše, i odvedoše na magarcima sve iznemogle i dovedoše ih u Jerihon, grad u kojemu ima mnogo palmi, k braći njihovoj, pa se vratiše u Samariju«. (2. Dnevnika 28,15)

Nemija i ostali otkupili su neke Jevreje, koji su bili prodati neznabošcima, i sada su ovo svoje ponašanje istakli kao suprotnost ponašanju onih koji su zbog svetovnog dobitka bili spremni da svoju braću prodaju u ropstvo. »Nije dobro što radite! Ne treba li vam hoditi u strahu Boga našega da nam se ne rugaju narodi, neprijatelji naši?«

Nemija im je pokazao da bi i on, dobivši vlast od persijskog cara, mogao da zahteva velike namete u svoju korist. Međutim, umesto da to učini, nije uzimao ni ono na što je imao puno pravo, već je davao obilne darove da bi pomogao siromašnima u njihovoj nevolji. Pozvao je sve one među jevrejskim starešinama, koji su bili krivi zbog iznuđivanja, da prestanu da se bave tim bezakoničkim poslom; da vrate zemlju siromasima, kao i novčani dobitak koji su iznudili od njih; i da im pozajmljuju novac bez zaloga i kamate. Ove reči bile su izgovorene u prisustvu celoga zbora. Da su starešine želeli da se opravdaju, sada su imali priliku da to učine. Ali, to nisu ni pokušali. Izjavili su: »Vratićemo i nećemo iskati od njih; učinićemo kako veliš!« Posle toga, u prisutnosti sveštenika, Nemija ih je zakleo »da će tako učiniti«. »I sav zbor reče: amin. I hvališe Gospoda i učini narod po toj reči.«

Ovaj izveštaj pruža važnu pouku. »Jer je koren svih zala srebro ljublje!« (1. Timotiju 6,10) U ovom naraštaju je želja za dobitkom strast koja obuzima srce mnogih. Bogatstvo se često stiče prevarom. Mnoštvo ljudi bori se sa siromaštvom, prisiljeno da naporno radi za nisku nadnicu i onemogućeno da osigura sebi najneophodnije životne potrebe. Naporan rad i lišavanja, bez nade u bolje sutra, čine njihov teret još težim. Mučeni brigama i potlačeni, ne znaju kome da se obrate za pomoć. To je sve samo zato da bi bogati mogli da zadovoljavaju svoje raskošne želje ili svoju strast za nagomilavanjem blaga.

Ljubav prema novcu i ljubav prema razmetanju pretvorile su ovaj svet u lopovsku i hajdučku pećinu. Pismo opisuje lakomstvo i nasilje koje će prevladavati neposredno pre Drugog Hristovog dolaska. Jakov piše: »Hodite vi sada, bogati, plaćite i ridajte za svoje ljute nevolje koje idu na vas... stekoste bogatstvo u poslednje dane. Gle, više plata vaših poslenika koji su radili njive vaše i vi ste im otkinuli; i vika žetelaca vaših dođe do ušiju Gospoda Savaota. Veseliste se na zemlji i nasladiste se; uhraniste srca svoja kao na dan zaklanja. Osudiste i ubiste pravednika, i ne brani vam se.« (Jakov 5,1.3–6)

Čak i među onima koji tvrde da hode u strahu Gospodnjem postoje neki koji se ponovo ponašaju kao plemići u Izrailju. Pošto je u njihovoj vlasti da to čine, uzimaju i više nego što je pravo, i tako postaju tlačitelji. Pošto se lakomstvo i podmuklost vide i u životu onih koji nose Hristovo ime, a Crkva u svojim knjigama zadržava imena onih koji su svoje bogatstvo stekli na nepravedan način, Hristova religija izložena je preziru. Razuzdanost, nadmudrivanje i iznuđivanje kvare veru mnogih i uništavaju njihovu duhovnost. Crkva je u velikoj meri odgovorna za grehe svojih vernika. Ona pokriva zlo ako propušta da podigne svoj glas protiv njega. Običaji sveta nisu nikakvo merilo za hrišćanina. On ne sme da se povodi za njegovim prevarnim postupcima, njegovim obmanama, njegovim otimačinama. Svako nepravedno delo protiv bližnjega predstavlja kršenje zlatnog pravila. Svako zlo učinjeno Božjoj deci učinjeno je samom Hristu u ličnosti njegovih svetih. Svaki

pokušaj korišćenja nečijeg neznanja, slabosti ili zle sreće beleži se kao prevara u nebeskim knjigama. Onaj koji se zaista boji Boga, radije će teško raditi danju i noću, jesti hleb siromaštva, nego popustiti strasti da stiče dobitak na štetu udovica ili siročadi, ili da strancu uskrati njegova prava.

Najmanje udaljavanje od onoga što je pravo obara prepreke i priprema srce da čini veće nepravde. Upravo u onoj meri u kojoj čovek dozvoli sebi da stiče korist na štetu drugoga, njegova duša postaje neosetljiva za uticaj Božjega Duha. Dobitak stečen po takvoj ceni predstavlja ogromni gubitak.

Svi smo mi dužnici u očima božanske pravde, ali nemamo ništa čime bismo otplatili svoj dug. Međutim, Božji Sin, koji se sažalio na nas, platio je cenu našeg otkupljenja. On je postao siromah da bismo se mi Njegovim siromaštvom obogatili. Delima velikodušnosti prema Njegovim siromasima možemo da dokažemo da smo iskreno zahvalni na milosti koja nam je ukazana. Apostol Pavle nas poziva: »Zato, dakle, dok imamo vremena da činimo dobro svakome, a osobito onima koji su s nama u veri.« (Galatima 6,10) Njegove reči slažu se s rečima koje je izgovorio sam Spasitelj: »Jer siromahe imate svagda sa sobom i kada god hoćete možete im dobro činiti!« »Sve, dakle, što hoćete da čine ljudi vama, činite i vi njima, jer je to zakon i proroci.« (Marko 14,7; Matej 7,12)

55 poglavlje

ZAVERE NEZNABOŽACA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige Nemijine 6. glave).

Sanavalat i njegovi saveznici nisu se usuđivali da otvoreno zarate protiv Jevreja; ali sa zlobom koja se povećavala, nastavljali su da ulažu potajne napore da ih obeshrabre, zbune i povrede. Zidovi oko Jerusalima brzo su se približavali svom završetku. Ako zid bude dovršen i vrata postavljena, ovi Izrailjevi neprijatelji više se ne bi mogli nadati da će silom upasti u grad. Zato su još više želeli da bez odlaganja zaustave radove. Konačno, skovali su plan pomoću koga su se nadali da će navući Nemiju da napusti svoje mesto, da bi ga kada bude u njihovoj vlasti ubili ili bacili u tamnicu.

Praveći se da žele sporazum između suprotstavljenih strana, tražili su sastanak sa Nemijom, pozivajući ga da se sretne sa njima u jednom selu u ravnici Onon. Međutim, kada mu je Sveti Duh otkrio njihovu pravu nameru, Nemija je odbio predlog. On ovako piše: »I poslah k njima glasnike i poručih: u poslu sam velikom, ne mogu doći. Jer bi stao posao kada bih ga ostavio da dođem k vama.« Međutim, kušači su bili istrajni. Četiri puta slali su poruke sličnog sadržaja i svaki put dobijali isti odgovor.

Pošto su ustanovili da ovaj plan nema uspeha, pribegli su smelijoj strategiji. Sanavalat je poslao glasnika Nemiji sa otvorenim pismom sledećeg sadržaja: »Čuje se po narodima i Gasmuj kaže da se ti i Judejci mislite odmetnuti, zato zidaš zid, i hoćeš da im budeš car, kako se govori... i da si postavio proroke da razglašuju za tebe po Jerusalimu i da govore: car je u Judeji. A to će doći do cara, nego hodi da se dogovorimo!«

Da su se spomenuti izveštaji zaista širili bilo bi mesta za zabrinutost; oni bi svakako vrlo brzo stigli i do cara koga bi i najmanja sumnja mogla navesti da preduzme vrlo surove mere. Međutim, Nemija je bio ubeđen da je pismo lažno, napisano s ciljem da ga zastraši i dovede u zamku. Ovaj zaključak bio je potkrepljen činjenicom da je pismo poslano otvoreno, očigledno da bi ljudi mogli da čitaju njegov sadržaj i da se uznemire i uplaše. On je odmah poslao svoj odgovor: »Nije tako kako ti kažeš, nego si sam izmislio!« Nemiji nisu bile nepoznate sotonine

majstorije. On je znao da su ovi pokušaji bili sračunati da oslabe ruke graditelja i tako onemoguće njihove napore.

Sotona je uvek iznova doživljavao poraze; i sada, sa još većom zlobom i lukavstvom, Božjem sluzi postavio je još jednu mnogo podmukliju i opasniju zamku. Sanavalat i njegovi drugovi unajmili su ljude koji su se izdavali za Nemijine prijatelje, da mu daju pogrešne savete kao reč od Gospoda. Najvažnija ličnost u ovom bezakoničkom poslu bio je Semaja, čovek o kome je Nemija do tada imao dobro mišljenje. Taj čovek zatvorio se u sobi koja je bila u blizini Svetilišta kao da se boji da mu je život u opasnosti. U to vreme Hram je već bio zaštićen zidovima i vratima, iako gradska vrata još nisu bila postavljena. Glumeći da je vrlo zabrinut za Nemijinu sigurnost, Semaja mu je posavetovao da potraži utočište u Hramu. Predložio je: »Da otidemo zajedno u dom Božji usred crkve i da zaključamo vrata crkvi, jer će doći da te ubiju, doći će noću da te ubiju!«

Da je Nemija poslušao ovaj neiskreni savet, žrtvovao bi svoju veru u Boga, a u očima naroda postao kukavica i čovek dostojan prezira. S obzirom na važno delo koje je obavljao, s obzirom na poverenje u Božju silu, za koje je tvrdio da ga ima, bilo bi potpuno nedosledno od njega da se krije kao plašljivac. Strah bi se proširio i po narodu, svako bi potražio neko sklonište, a nebranjeni grad pao bi kao plen u ruke neprijatelju. Nemija bi takvim nerazumnim postupkom potpisao potpunu predaju svega što je postigao. Nemiji nije bilo mnogo potrebno da otkrije pravi karakter i cilj svog savetnika. On kaže: »I razumeh da ga nije Bog poslao, nego to proroštvo kaza za me, jer ga Tovija i Sanavalat potkupiše. Zato beše potkupljen da me uplaši da onako učinim i zgrešim da bih se osramotio da me mogu ružiti.«

Sramotni savet koji je dao Semaja podržalo je više uglednih ljudi koji su, iako su se izdavali za Nemijine prijatelje, potajno držali stranu njegovim neprijateljima. Ali, nije bilo nikakve koristi od toga što su postavljali zamku. Nemijin neustrašivi odgovor je glasio: »Zar će čovek kakav sam ja bežati? Zar bi ovakav kakav sam ja išao u crkvu da ostane u životu? Neću da idem!«

Bez obzira na neprijateljske zavere, otvorene i potajne, delo izgradnje stalno je napredovalo i za manje od dva meseca od Nemijinog dolaska u Jerusalim, grad je bio okružen svojim odbrambenim utvrđenjima, a graditelji su mogli da šetaju po zidovima i da s visoka gledaju svoje poražene i zapanjene neprijatelje. Nemija je zapisao: »I kada čuše svi neprijatelji naši i videše svi narodi koji bejahu oko nas, uplašiše se vrlo, jer poznaše da je Bog naš učinio to delo.«

Ipak, ni dokaz da Gospodnja ruka upravlja delom nije bio dovoljan da zauzda nezadovoljstvo, buntovnost i izdaju među Izrailjcima. »I u one dane mnogi glavari judejski slahu knjige Toviji, i od Tovije njima dolažahu knjige. Jer mnogi Judejci behu mu se zakleli, jer beše zet Sehaniji, sinu Arahovu.« Upravo tu su došle do izražaja zle posledice brakova s idolopoklonicima. Judejska porodica povezala se s Božjim neprijateljem i taj odnos pokazao se kao zamka. Mnogi drugi činili su to isto. Tako su, kao i mešovito mnoštvo koje je zajedno sa Izrailjem izašlo iz Egipta, bili izvor stalnih nevolja. Svoju službu nisu obavljali celim srcem, a kada je Božje delo zahtevalo žrtvu, bili su spremni da prekrše svoju svečanu zakletvu da će sarađivati u njemu i da će ga podržavati.

Neki, koji su bili u prvim redovima, kada su kao neprijatelji planirali zlo Judejcima, sada su izražavali želju da im postanu prijatelji. Judejski plemići koji su sklopili brakove s idolopoklonicima, koji su vodili izdajničku prepisku s Tovijom i zakleli se da će mu služiti, sada su počeli da ga predstavljaju kao sposobnog i dalekovidog čoveka čije bi savezništvo donelo veliku korist Judejcima. Istovremeno izdavali su mu Nemijine planove i postupke. Tako je delo Božjeg naroda postalo izloženo napadima njihovih neprijatelja, kojima je data prilika da pogrešno tumače Nemijine reči i dela i ometaju njegov rad.

Kada su se siromašni i potlačeni obratili Nemiji da ih oslobodi zala, on je hrabro ustao u njihovu odbranu i naveo prestupnike da povuku mere koje su im donosile prokletstvo. Međutim, vlast kojom se poslužio u korist svojih ugnjetenih zemljaka, sada nije hteo da upotrebi u svoju korist. Neki su njegove napore dočekali s nezahvalnošću i izdajstvom, ali on se nije poslužio svojom vlašću da izdajnike privede kazni. Smireno i nesebično išao je dalje u svojoj službi narodu, nikada ne umanjujući svoje napore, i ne dopuštajući svojoj revnosti da oslabi.

Sotona je uvek napadao one koji su se trudili na unaprede Božje delo. Kadgod bi doživeo neuspeh, uvek je s novom odlučnošću obnavljao svoje napade, koristeći sredstva koja do tada nije upotrebljavao. Međutim, najviše treba da zaziremo od njega kada potajno deluje preko onih koji se izdaju za prijatelje Božjeg dela. Otvoreno protivljenje može da bude burno i surovo, ali mnogo manje ugrožava Božje delo od potajnog neprijateljstva onih koji, iako tvrde da služe Bogu, u srcu ostaju sotonine sluge. Takvima je moguće da osiguraju svaku prednost onima koji će se poslužiti njihovim znanjem, da bi osujetili Božje delo i naneli štetu Njegovim slugama.

Knez tame upotrebiće svako sredstvo koje može da pronađe, da navede Božje sluge sa sklope savez sa sotoninim predstavnicima. Stalno će ih pozivati sa dužnosti; ali, slično Nemiji, oni treba odlučno da odgovore: »U poslu sam velikom i zato ne mogu doći!« Božje sluge mogu mirno da nastave svoj posao, znajući da će naponi koje ulažu oboriti laži koje su zlobnici izmislili da bi im naneli neprijatnosti. Kao i graditelji jerusalimskih zidina, oni ne smeju dozvoliti da ih u poslu ometu pretnje, ruganje ili laži. Njihova budnost i njihova pažnja, ni za trenutak ne smeju da popuste, jer su im neprijatelji stalno na tragu. Uvek treba da se mole Bogu i postavljaju »stražu prema njima dan i noć«. (Nemija 4,9)

Kako se vreme posletka bude približavalo, sotona će svojim iskušenjima sve snažnije navaljivati na Božje sluge. On će se služiti ljudskim oruđima da se naruga onima »koji grade zid« da bi ih oklevetao. Međutim, ako graditelji budu »silazili« da se odupru napadima svojih neprijatelja, samo će usporiti delo. Oni moraju da se trude da onemoguće namere svojih protivnika, ali ne smeju dozvoliti da ih bilo šta odvoji od posla. Istina je jača od zablude, a pravda će pobediti zlo.

Svojim neprijateljima ne smeju dozvoliti da zadobiju njihovo prijateljstvo i njihovu simpatiju i da ih na taj način odvoje od dužnosti. Onaj ko bilo kojim neopreznim postupkom izloži sramoti Božje delo ili oslabi ruke svojih drugova na poslu, prlja svoj karakter mrljom koja se teško može ukloniti i podiže veliku prepreku na putu svoje buduće upotrebljivosti.

»Koji ostavljaju zakon, hvale bezbožnike!« (Priče 28,4) Moramo se bojati onih koji se sjedinjuju sa svetom, a istovremeno proglašavaju sebe velikim čistuncima, zagovaraju sjedinjavanje sa onima koji su se uvek protivili delu istine; moramo ih izbegavati isto onako odlučno kao što je to činio Nemija. Takva nagovaranja dolaze od neprijatelja svakog dobra. To su reči dvoličnih i danas ih, kao i nekada, treba odlučno odbaciti. Moramo se odlučno odupreti svakom uticaju koji pokušava da potkopa veru Božjeg naroda u Njegovu rukovodeću silu.

U Nemijinoj čvrstoj odanosti Božjem delu i u njegovom isto tako čvrstom oslanjanju na Boga nalazi se razlog neuspeha njegovih neprijatelja da ga podvlaste svojoj moći. Nemarna duša pada kao lak plen iskušenja, dok u životu koji pred sobom ima plemeniti cilj, zlo teško nalazi uporište. Vera onoga koji stalno napreduje ne slabije; jer iznad, ispred i iza sebe on prepoznaje Beskrajnu ljubav koja čini sve da doprinese ostvarenju Njegovih dobrih namera. Božje prave sluge rade s odlučnošću koja neće promašiti, jer je Presto milosti njihov stalni oslonac.

Bog nam je osigurao svoju božansku pomoć u svim okolnostima u kojima se naše ljudske snage pokazuju kao nedovoljne. On nam daje svoga Svetoga Duha da nam pomogne u svakoj neprilici, da ojača našu nadu i sigurnost, da prosvetli naš um i očisti naše srce. On pruža prilike i otvara mogućnosti za rad. Njegov narod bi postigao blistave rezultate, kada bi pratio dokaze Njegovog providenja i kada bi bio spreman da sarađuje s Njim.

56 poglavlje

POUČEN BOŽJEM ZAKONU

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige Nemijine 8.9. i 10. glave)

Došlo je vreme za Praznik truba. Mnogi su se okupili u Jerusalimu. Prizor je ostavljao prilično žalostan utisak. Jerusalimski zidovi bili su obnovljeni i vrata postavljena, ali je veliki deo grada i dalje ležao u razvalinama.

Na drvenom postolju, koje je bilo podignuto u jednoj od najširih ulica i okruženo sa svih strana žalosnim ostacima nekadašnje Judine slave, stajao je Jezdra, sada već stariji čovek. Sa njegove leve i desne strane bili su okupljeni Leviti, njegova braća. Pogledom koji je prelazio preko mora ljudskih glava, gledao je sa postolja. Sinovi zaveta okupili su se iz svih okolnih zemalja. »I Jezdra blagoslovi Gospoda Boga velikoga, a sav narod odgovori: Amin! Amin!... Pa se saviše i pokloniše Gospodu licem do zemlje.«

Međutim, čak i ovde mogle su se videti posledice Izrailjevog greha. Zbog brakova Izrailjaca s pripadnicima drugih naroda izmenio se i jevrejski jezik, pa je govornik morao da uloži veliki trud da jezikom naroda, tako da ga svi mogu razumeti, objasni Zakon. Neki sveštenici i Leviti pomagali su Jezdri da objasni načela Zakona. »I čitahu knjigu, zakon Božji, razgovetno, i razlagahu smisao, te se razumevaše što se čitaše.«

»I uši svemu narodu behu obraćene ka knjizi zakonskoj.« Reči Najvišega slušali su, pažljivo i pobožno. Dok je Zakon bio objašnjavan, uverili su se u svoju krivicu i počeli da plaču zbog svojih prestupa. Ali, taj dan je bio praznik, dan radosti, sveti sabor, dan za koji je Gospod zapovedio svom narodu da ga svetkuje radosno i veselo; u skladu s time morali su da obuzdaju svoju žalost i da se raduju velikoj milosti koju im je Bog ukazao. »Ovaj je dan svet Gospodu Bogu vašemu«, rekao je Nemija, »ne tužite i ne plačite... Idite, jedite pretilo i pijte slatko i šalžite delove onima koji nemaju ništa zgotovljeno, jer je ovaj dan svet Gospodu Bogu našem. Zato ne budite žalosni, jer je radost Gospodnja vaša sila.«

Prvi deo dana bio je posvećen verskim aktivnostima, a narod je ostatak vremena proveo zahvalno se sećajući Gospodnjih blagoslova i uživajući u obilju koje im je dao. Delove hrane slali su siromašnima, koji nisu imali ništa da pripreme. Velika radost za vladala je u narodu zato što su slušali i razumeli reči Zakona.

Sledećeg dana čitanje i objašnjavanje Zakona je nastavljeno. U određeno vreme – desetoga dana sedmoga meseca – bile su obavljene svečane službe Dana pomirenja u skladu s Božjom naredbom.

Od petnaestoga do dvadeset i drugoga dana istoga meseca, narod i njegove starešine još jednom su svetkovali praznik Senica. Bilo je objavljeno »po svim gradovima i u Jerusalimu govoreći: idite u goru i donesite granja maslinova, i granja od divlje masline i granja mirtova i palmova i granja od šumnatih drveta da načinite senice, kako je napisano. I narod izide i donese i načini senice svaki na svom krovu i u svom tremu i u tremovima doma Božjega... i bi veselje veoma veliko. I čitaše se knjiga zakona Božjega svaki dan, od prvoga dana do poslednjega.«

Dok su tako, iz dana u dan, slušali reči Zakona, ljudi su se uverili u svoje presteupe i grehe svoga naroda učinjene u životu prošlih naraštaja. Videli su da je zbog odbacivanja Boga, Njegova zaštitnička ruka bila povučena i da su sinovi Avramovi bili rasejani po stranim zemljama, pa su odlučili da traže Njegovu milost i da se zavetuju da će hoditi po Njegovim zapovestima. Pre početka ove svečane službe, koja je održana drugoga dana posle isteka praznika Senica, odvojili su se od neznabožaca koji su boravili u njihovoj sredini.

Dok je narod padao na lice svoje pred Gospodom, priznajući grehe i tražeći milost, starešine su hrabrile ljude da će Bog, po svom obećanju, uslišiti njihove molitve. Trebalo je ne samo da žale i plaču, već i da veruju da im je Bog oprostio. Trebalo je da pokažu svoju veru sećajući se Njegovih blagoslova i hvaleći Njegovu dobrotu.

Učitelji su im govorili: »Ustanite i blagosiljajte Gospoda Boga svojega od veka do veka!«

A onda je iz usta okupljenog mnoštva, koje je stajalo ruku ispruženih prema nebu, odjeknula pesma:

»Da se blagosilja ime Tvoje slavno,

I uzvišeno svrh svakoga blagoslova i hvale.

Ti si sam Gospod,

Ti si stvorio nebo, nebesa nad nebesima,

I svu vojsku njihovu.

Zemlju i sve što je na njoj,

Mora i sve što je u njima,

I Ti oživljavaš sve to,

I vojska nebeska Tebi se klanja!«

Pesma hvale je završena, starešine zbora su ispričale istoriju Izrailja, pokazujući kako je Božja dobrota bila velika prema njima, a koliko velika njihova nezahvalnost. Tada je celi zbor dao zavet da će držati sve Božje zapovesti. Oni su trpeli kazne zbog svojih grehova; sada su priznali pravednost Božjih postupaka prema narodu i zavetovali se da će držati Njegov zakon. Da bi to bio »tvrđ zavet« i da bi se sačuvao u trajnom obliku kao podsećanje na obavezu koju su preuzeli na sebe, napisali su ga, a sveštenici, Leviti i knezovi potpisali. Trebalo je da služi kao podsetnik na dužnost i kao brana protiv iskušenja. Narod je dao svečanu zakletvu da će »hoditi po zakonu Božjemu, koji je dat preko Mojsija, sluga Božjega, i da će držati i izvršavati sve zapovesti Gospoda Boga svojega i zakone Njegove i uredbe Njegove«. Zakletva data u to vreme sadržala je i obećanje da se bračnim vezama neće vezivati sa narodima u zemlji.

Pre nego što se završio ovaj dan posta, narod je svoju odlučnost da se vrati Gospodu još jednom potvrdio, obećavajući da će prestati da obesvećuje Subotu. U to vreme Nemija nije, kao što je to učinio kasnije, upotrebio svoju vlast da spreči neznabožačke trgovce da ulaze u Jerusalim, ali nastojeći da pomogne narodu da ne padne u iskušenje, obavezao ga je svečanom zakletvom da ne krši Subotu kupujući robu od tih prodavaca, nadajući se da će time obeshrabriti trgovce i učiniti kraj trgovini.

Bile su preduzete i mere da se podrži javno bogoslužjenje. Osim desetka, zbor se obavezao da će godišnje davati određenu svotu novca za službe u Svetilištu. Nemija je zapisao: »I bacismo ždreb... da donosimo prvine od zemlje svoje i prvine od svakoga roda od svakoga drveta od godine do godine u dom Gospodnji, i prvence od sinova svojih i stoke svoje, kako piše u zakonu, i prvence od goveda svojih i od ovaca svojih.«

Izrailjci su se vratili Bogu, duboko žalosni zbog svog otpada. Izgovarali su svoje priznanje tužeći i plačući. Priznali su pravednost Božjeg postupanja prema svom narodu i zavetovali se da drže Njegov zakon. Sada treba da pokažu i svoje poverenje u Njegova obećanja. Bog je prihvatio njihovo pokajanje; sada treba da se raduju, sigurni da su im gresi oprošteni i da im je ponovo poklonjena božanska naklonost.

Nemijini naponi da obnovi bogoslužjenje pravome Bogu bili su krunisani uspehom. Sve dok narod bude ostao veran zavetu koji je dao, sve dok bude bio poslušan Božjoj reči, i Gospod će ispunjavati svoje obećanje i izliti na njega svoje bogate blagoslove.

U ovom izveštaju za one koji su svesni svojih grehova i opterećeni svešću o svojoj nedostojnosti, kriju se

pouke o veri i on može da im posluži kao ohrabrenje. Biblija verno objavljuje posledice Izrailjevog otpada, ona opisuje i duboku poniznost i pokajanje, iskrenu odanost i velikodušne žrtve, kojima je bilo obeleženo ovo vreme vraćanja Gospodu.

Svako istinsko obraćenje Gospodu unosi trajnu radost u život. Kada se grešnik pokori uticaju Svetoga Duha, uviđa svoju krivicu i prijavštinu nasuprot svetosti velikog Ispitivača ljudskih srca. Uviđa da je osuđen kao prestupnik. Međutim, zbog toga ne sme da padne u očajanje, jer mu je pomilovanje već osigurano. On može da se raduje što su mu gresi oprošteni, može da uživa u ljubavi nebeskog Oca koji mu oprašta. Bogu je na slavu da grešna, ali pokajnička ljudska bića gri rukama svoje ljubavi, da zavija njihove rane, da ih čisti od greha, da ih odeva u haljine spasenja.

57 poglavlje

REFORMA

(Ovo poglavlje zasnovano je na tekstu iz Knjige Nemijine 13. glave)

Svečano i javno Judin narod obavezao se da će poštovati Božji zakon. Ali, kada se Jezdrin i Nemijin uticaj neko vreme nije osećao, mnogi su odstupili od Gospoda. Nemija se vratio u Persiju. Za vreme njegove odsutnosti iz Jerusalima, uvukla su se zla koja su pretila da izopače narod. Idolopoklonici nisu samo stekli uporište u gradu, već su svojim prisustvom opoganili čak i sveto područje Hrama. Bračnom vezom uspostavljeno je prijateljstvo između Elijasiva, prvosveštenika, i Tovije Amonca, ogorčenog neprijatelja Izrailja. Na temelju ove neposvećene veze, Elijasiv je dozvolio Toviji da zauzme prostoriju povezanu sa Hramom, koja je do tada bila upotrebljavana za čuvanje desetaka i narodnih priloga.

Zbog surovosti i izdajničkog ponašanja Amonaca i Moavaca prema Izrailju, Bog je preko Mojsija zapovedio da oni zauvek budu isključeni sa skupova Njegovog naroda (vidi: 5. Mojsijeva 23, 3–6). Prkoseći toj naredbi, prvosveštenik je narodne priloge izbacio iz jedne prostorije Božjeg doma da bi načinio mesto ovom predstavniku izopštenog naroda. Ne može se pokazati veći prezir prema Bogu nego što je iskazivanje naklonosti prema neprijatelju Boga i Njegove istine.

Vrativši se iz Persije, Nemija je doznao za ovo drsko obesvećenje i odmah preduzeo neophodne mere da ukloni nezvanog gosta. Objasnio je: »I bi mi vrlo mrsko, te izbacih sve pokućstvo Tovijino napolje iz kleti. I zapovedih, te očistiše kleti, i unesoh u njih opet posuđe doma Božjega, darove i kad.«

Ne samo da je Hram bio obesvećen, već su i prilogi bili upotrebljavani u zabranjene svrhe. Sve je to obeshrabrivalo narod u velikodušnom prilaganju, tako da je izgubio revnost i vatrenost i počeo da okleva u davanju desetka. Riznice Božjega doma su bile nedovoljno snabdevene; mnogi pevači i drugi ljudi u službi Hramu, koji nisu dobijali dovoljnu hranarinu, napustili su Božje delo i zaposlili se na drugom mestu.

Nemija se bacio na posao da iskoreni ove zloupotrebe. Okupio je sve one koji su napustili posao u Gospodnjem domu i »postavio ih na njihovo mesto«. To je obnovilo poverenje naroda »i svi Judejci donosiše desetke od žita i vina i ulja u spremne«. Ljudi, koji »se za verne držahu« bili su postavljeni za »nadstojnike nad spremama« i »beše im posao deliti braći svojoj«.

Druga posledica povezivanja s idolopoklonicima bilo je nepoštovanje Subote, znaka po kome su se Jevreji kao poštovaoci pravoga Boga razlikovali od svih drugih naroda. Nemija je ustanovio da su neznabožački trgovci i prodavci iz okolnih zemalja, dolazeći u Jerusalim, navodili mnoge Izrailjce da Subotom učestvuju u poslovima.

Bilo je i onih koji nisu dozvolili da budu nagovoreni da žrtvuju načela, ali su drugi grešili i zajedno s neznabošcima ulagali napore da savladaju obzire savesnih. Mnogi su se usuđivali da otvoreno krše Subotu. Nemija piše: »U to vreme videh u Judeji gde gaze u kacama u subotu i nose snopove natovarivši ih na magarce; i vino, i grožđe i smokve i svakojake toware i nose u Jerusalim u subotu... i Tirci koji življahu u Jerusalimu donošahu ribu i svakojaki trg i prodavahu u subotu sinovima Judinim u Jerusalimu.«

Ovakvo ponašanje moglo se sprečiti da su se upravitelji poslužili svojim autoritetom, ali želja da unaprede svoje interese navela ih je da daju prednost bezbožnosti. Nemija ih je neustrašivo ukorio zbog zanemarivanja dužnosti. Strogo je rekao: »Kakvo je to zlo koje činite i skvrnite subotu? Nisu li tako činili oci vaši, te Bog naš pusti na nas i na ovaj grad sve ovo zlo? I vi još umnožavate gnev na Izrailja skvrneći subotu!« Zapovedio je tada da se »kada dođe sen na vrata jerusalimska uoči subote«, vrata zatvaraju i da se ne otvaraju sve dok Subota ne prođe; imajući više poverenja u svoje momke nego u ljude koje će postaviti jerusalimske vlasti, namestio ih je kod vrata da nadziru sprovođenje njegovih naredaba.

Nespremni da se odreknu svojih namera, »prenočiše trgovci i koji prodavahu svakojaki trg iza Jerusalima

jednom i drugom«, nadajući se prilici da svoj posao obave ili sa građanima ili sa seljanima. Nemija ih je upozorio da će biti kažnjeni ako nastave da se tako ponašaju. Oštro im se obratio: »Zašto noćujete oko zida? Ako još jednom to učinite, uložiću na vas!« »Od tada ne dolaziše u subotu.« Namestio je Levite da čuvaju vrata, znajući da će oni uživati veće poštovanje od običnih stražara. Osim toga, pošto su bili usko povezani sa službom Bogu, bilo je razumno očekivati da će biti revniji u službi poslušnosti Njegovom zakonu.

Nemija je zatim svoju pažnju posvetio opasnosti koja je zapretila Izrailju od sklapanja brakova i druženja s idolopoklonicima. On piše o tome: »Još videh u to vreme Judejce koji se behu oženili Azočankama, Amonkama i Moavkama. I sinovi njihovi govorahu pola azotski i ne znadijahu govoriti judejski, nego jezikom i jednoga i drugoga naroda.«

Ove nezakonite veze izazivale su veliku zbrku u Izrailju; naime, neki koji su se upuštali bili su ljudi na visokim položajima, upravitelji od kojih je narod imao pravo da očekuje savet i dobar primer. Predviđajući propast koja će zapretiti narodu ukoliko se ovo zlo nastavi, Nemija je ozbiljno porazgovarao sa prestupnicima. Ukazujući im na Solomunov slučaj, podsetio ih je da među svim narodima nije bilo cara koji bi se s njime mogao uporediti, cara kome bi Bog dao tako veliku mudrost; a ipak su žene idolopoklonice odvojile njegovo srce od Boga i njegov primer pokvario je Izrailj. Nemija je ozbiljno rekao: »A vama li ćemo dopustiti da činite takvo veliko zlo?« »I zakleh ih Bogom da ne daju kćeri svojih sinovima njihovim niti da uzimaju kćeri njihovih za sinove svoje ili za sebe.«

Kada im je objavio Božje zapovesti i pretnje, kada ih je podsetio na strašne kazne koje je Izrailj u prošlosti navukao na sebe zbog tog greha, njihova savest se probudila i započelo je delo reforme koje je otklonilo Božji preteći gnev i donelo im Njegovo odobravanje i Njegov blagoslov.

Čak je i među onima koji su obavljali svete službe bilo ljudi koji su oklevali da se rastanu od svojih žena neznaboškinja, izjavljujući da ne mogu naterati sebe da to učine. Međutim, nije bilo izuzetaka, nije bilo obzira ni prema činu ni prema položaju. Ko je god, iako se radilo o svešteniku ili upravitelju, odbio da prekine svoju vezu sa idolopoklonicima, smesta je bio udaljen iz službe Gospodu. Prvosveštenikov unuk koji se oženio kćerkom poznatog Sanavalata, nije bio samo udaljen iz službe, već i proteran iz Izrailja. Nemija se molio: »Pomeni ih, Bože moj, što oskvrniše sveštenstvo i zavet sveštencički i levitski!«

Koliko je duševnog bola ova neophodna strogost nanela vernom Božjem sluzi pokazaće samo Božji sud. Između suprotnih elemenata vođena je stalna borba i samo post, poniznost i molitva mogli su da mu osiguraju uspeh.

Mnogi koji su se oženili idolopoklonicama odlučili su da zajedno s njima pođu u izgnanstvo i da se, po ugledu na one koji su bili proterani iz zbora Izrailjeva, pridruže Samarjanima. U istom smeru krenuli su i neki koji su zauzimali visoka mesta u Božjem delu i posle izvesnog vremena svoju sudbinu potpuno povezali s njihovom. Želeći da ojačaju ovaj savez, Samarjani su obećali da će još potpunije prihvatiti jevrejsku veru i jevrejske običaje. Otpadnici, željni da nadmaše svoju nekadašnju braću, podigli su hram na brdu Garizimu da bude takmac Božjem domu u Jerusalimu. Njihova religija i dalje je bila mešavina judaizma i paganizma, a njihovo tvrđenje da pripadaju Božjem narodu pretvaralo se, iz naraštaja u naraštaj, u izvor raskola, suparništva i neprijateljstva između ta dva naroda.

U delu reforme koje treba da se danas obavi, potrebni su ljudi koji, po ugledu na Jezdra i Nemiju, neće ulepšavati ni opravdavati greh, niti će izbegavati da brane Božju čast. Oni na kojima počiva teret ovog posla neće ostajati mirni kada se čini zlo, niti će zlo pokrivati ogtačem lažnog milosrđa. Oni će imati na umu da Bog ne gleda ko je ko, i da je strogost prema nekolicini u stvari milost prema mnogima. Oni će, takođe, imati na umu da onaj koji ukorava zlo uvek mora da bude nadahnut Hristovim duhom.

U svom radu Jezdra i Nemija bili su ponizni pred Bogom, priznavali su svoje grehe i grehe svoga naroda i tražili pomilovanje kao da su sami bili prestupnici. Radili su strpljivo i teško, molili se i patili. Najveće teškoće u radu nije im pričinjavalo otvoreno neprijateljstvo neznabožaca, već tajno protivljenje takozvanih prijatelja koji su, stavljajući svoj uticaj u službu zla, desetostruko povećavali teret koji je pritiskao Božje slugе. Ti izdajnici davali su Gospodnjim neprijateljima materijal kojim će se služiti u svojoj borbi protiv Božjeg naroda. Njihove zle strasti i buntovna volja uvek su bili u ratu s jednostavnim Božjim zahtevima.

Uspeh koji je pratio Nemijine napore pokazuje šta molitva, vera i mudra, energična akcija mogu da postignu. Nemija nije bio sveštenik; on nije bio ni prorok, nije pokazivao želju za visokim titulama. On je bio reformator koji se pojavio u važnom trenutku. Njegov cilj bio je da njegov narod bude prav pred Bogom. Nadahnut uzvišenim namerama, usmerio je sve snage svoga bića da ih ostvari. Čvrsto, nepokolebljivo poštenje obeležavalo je njegove napore. Kada bi se suočio sa zlom i protivljenjem dobru, zauzimao je tako odlučno držanje da je i narod bio pokrenut da radi s novom revnošću i hrabrošću. Narod nije mogao da previdi njegovu

vernost, njegovo rodoljublje i njegovu duboku ljubav prema Bogu; videći sve to, bio je spreman da pođe za njim.

Marljivost na dužnosti dobijenoj od Boga predstavlja važan deo istinske religije. Ljudi treba da iskoriste okolnosti i da kao Božja oruđa ostvare Njegovu volju. Brza i odlučna akcija u pravo vreme doneće slavne pobjede, dok će odlaganje i nemar izazvati poraz i samo sramotiti Boga. Ako vođe u delu istine nisu revni, ako su ravnodušni i besciljni, i Crkva će biti nemarna, ravnodušna i sklona uživanjima; ali ako su vođe ispunjene svetom odlučnošću da služe Bogu i samo Bogu, narod će biti ujedinjen, pun nade i željan posla.

Božja reč je puna oštih i izrazitih suprotnosti. Greh i svetost stoje nasuprot jedno drugome da bismo, posmatrajući ih, mogli da izbegnemo prvo i prihvatimo drugo. Stranice koje opisuju Sanavalatovu i Tovijinu mržnju, laž i prevare, opisuju i Jezdrinu i Nemijinu plemenitost, odanost i požrtvovanje. Nama je prepušteno da izaberemo za kime ćemo se povesti. Strašne posledice kršenja Božjih zapovesti stavljene su nasuprot blagoslovima koji proizlaze iz poslušnosti. Mi sami moramo da odlučimo hoćemo li da pretrpimo prvo ili da uživamo drugo.

Delo obnove i reforme, koje su obavili povratnici iz ropstva pod vođstvom Zorovavelja, Jezdre i Nemije, daje sliku rada na duhovnoj obnovi koji treba obaviti u toku završnih dana istorije ove Zemlje. Ostatak Izrailjev bio je slab narod, izložen nasilju svojih neprijatelja; ali preko njega Bog je nameravao da sačuva na Zemlji znanje o sebi i svom Zakonu. Pripadnici tog ostatka bili su zaštitnici pravog bogoslužnja; čuvari svetih proročanstava. Različita su bila iskustva koja su sticali dok su obnavljali Hram i jerusalimske zidove; jako je bilo protivljenje s kojim su se suočavali. Tereti koje su nosili njihovi predvodnici u ovom poslu bili su teški, ali su ti ljudi išli napred s nepoljuljanim poverenjem, ponizni u duhu, čvrsto oslonjeni na Boga, verujući da će On svoje delo dovesti do pobjede. Nemija, kao i car Jezekija, »prionu uz Gospoda i ne odstupi od njega, nego održa zapovesti koje zapovedi Gospod... i Gospod beše s njim«. (2. O carevima 18,6.7)

Duhovno obnavljanje, kome je bilo simbol delo obavljeno u Nemijino vreme, opisano je rečima proroka Isaije: »I oni će sazidati davnašnje pustoline, podignuće stare razvaline i ponoviće gradove puste, što leže razvaljeni od mnogo naraštaja.« »I tvoji će sazidati stare pustoline, i podignućeš temelje koji će stajati od kolena na koleno, i prozvaćeš se: koji sazida razvaline i popravi puteve za naselje.« (Isaija 61,4; 58,12)

Prorok ovim rečima opisuje narod koji u vreme opšteg otpada od istine i pravednosti želi da uzdigne načela koja predstavljaju temelj Božjeg carstva. To su oni koji popravljaju pukotinu načinjenu u Božjem zakonu – u zaštitnom zidu koji je On postavio oko svojih izabranih – kojima će poslušnost Njegovim propisima pravednosti, istine i neporočnosti poslužiti kao stalna i trajna zaštita.

Rečima čije se značenje ne može pogrešno razumeti, prorok opisuje posebno delo naroda ostatka koji gradi zid. »Ako odvратиš nogu svoju od subote da ne činiš što je tebi drago na moj sveti dan i ako prozoveš subotu milinom, sveti dan Gospodnji slavnim, i budeš ga slavio ne idući svojim putevima i ne čineći što je tebi drago, ni govoreći reči, tada ćeš se veseliti u Gospodu i izvešću te na visine zemaljske i daću ti da jedeš nasledstvo Jakova oca svojega, jer usta Gospodnja rekoše.« (Isaija 58,13.14)

Sve božanske ustanove treba obnoviti u vreme posletka. Pukotina načinjena u Zakonu, u vreme, kada su ljudi promenili Subotu, treba da bude popravljena. Božji narod ostatka, koji će stajati pred svetom kao narod reformatora, treba da pokaže da je Božji zakon temelj svake trajne reforme i da Subota iz Četvrte zapovesti treba da stoji kao spomenik stvaranja, kao stalni podsetnik koji ukazuje na Božju silu. Jasnim i određenim rečenicama oni treba da objavljuju neophodnost poslušnosti svim propisima Dekaloga. Pokrenuti Hristovom ljubavlju, oni treba da sarađuju s Njim u obnavljanju pustih mesta. Oni treba da poprave pukotinu, da obnove puteve za naselje (vidi: Isaija 58,12).

SVETLOST U SUMRAK

*»A carstvo i vlast i veličanstvo carsko
pod svim nebom daće se narodu svetaca Višnjega, njegovo će carstvo biti večno carstvo,
i sve će vlasti njemu služiti i slušati ga.«
(Danilo 7,27)*

58 poglavlje

DOLAZAK IZBAVITELJA

Za vreme dugih stoleća »nevolje i mraka« i »teških muka« (Isaija 8,22), kojima je bila obeležena istorija čovečanstva od dana kada su naši praroditelji izgubili svoj edemski dom do vremena kada se Božji Sin pojavio kao Spasitelj grešnika, nada grešnog roda bila je usredsređena na dolazak Izvavitelja koji će osloboditi ljude iz okova greha i groba.

Prvi nagoveštaj takve nade bio je dat Adamu i Evi u osudi koja je u Edemu izrečena zmiji, kada je Gospod u njihovom prisustvu rekao sotoni: »Još mečem neprijateljstvo između tebe i žene, i između semena tvojege i semena njezina, ono će ti na glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati!« (1. Mojsijeva 3,15)

Dok je grešni par slušao ove reči, nada je ispunila njihovo srce; jer su u proročanstvu o rušenju sotonine vlasti prepoznali obećanje o izbavljenju od propasti koju je izazvao prestup. Iako su morali da trpe pod vlašću svoga suparnika, jer su popustili pred njegovim zavodničkim uticajem i odlučili da prestupe jasnu Gospodnju naredbu, ipak nisu morali da se prepuste potpunom očajanju. Božji Sin se ponudio da svojom krvlju i životom plati cenu njihovog prestupa. Njima će biti određeno vreme probe u kome će moći, verom u Hristovu spasonosnu moć, da ponovo postanu Božja deca.

Kada je, uspeo da ljude odvrati od puta poslušnosti, sotona je postao »bog ovoga sveta«. (2. Korinćanima 4,4) Vlast koju je nekada dobio Adam, sada je pripala uzurpatoru. Ali Božji Sin se ponudio da dođe na ovaj svet i plati kaznu za greh i tako ne samo otkupi čoveka, već i povрати izgubljenu vlast. Mihej upravo to naglašava, kada kaže: »I ti, kulo stadu, steno kćeri Sionskoj, tebi će doći, doći će prva vlast!« (Mihej 4,8) Apostol Pavle govori o tome kao o »izbavljenju tečevine na hvalu slave njegove«. (Efescima 1,14) Psalmista je takođe imao na umu konačno vraćanje čovekovog prvobitnog nasledstva kada je napisao: »Pravednici će naslediti zemlju i živeće u njoj dovek!« (Psalam 37,29)

Ova nada u izbavljenje dolaskom Božjega Sina kao Spasitelja i Cara, nikada nije nestala iz čovekovog srca. Od samog početka bilo je nekih čija je vera sezala iza senki sadašnjosti prema budućoj stvarnosti. Adam, Sit, Enoh, Matusal, Noje, Sim, Avram, Isak i Jakov – preko ovih i drugih velikana, Gospod je sačuvao dragocena otkrivenja svoje volje. Bog je na taj način i sinovima Izrailjevim, izabranom narodu iz čije sredine je svet trebalo da dobije obećanog Mesiju, otkrio zahteve svoga Zakona i spasenje koje se može postići žrtvom pomirnicom Njegovog ljubljenog Sina.

Nada Izrailja bila je utelovljena u obećanju, koje je bilo izrečeno u vreme pozivanja Avrama, i posle toga mnogo puta ponavljano njegovim potomcima: »I u tebi će biti blagoslovena sva plemena na zemlji!« (1. Mojsijeva 12,3) Kada je Božja namera da spase ljudski rod bila objašnjena Avramu, Sunce pravde zasijalo je u njegovom srcu i tama u njemu bila je rasterana. Konačno, sam Spasitelj, dok je hodao i govorio među sinovima čovečijim, objavio je Jevrejima svedočanstvo o patrijarhovoju blistavoju nadi u izbavljenje dolaskom Otkupitelja. Hristos je izjavio: »Avram, otac vaš, bio je rad da vidi dan moj; i vide i obradova se!« (Jovan 8,56)

Ova ista blažena nada bila je nagoveštena u blagoslovu, koji je patrijarh Jakov na samrtničkoju postelji izrekao svom sinu Judi:

*»Juda, tebe će hvaliti braća tvoja,
A ruka će ti biti za vratom neprijateljima tvojim,
I klanjaće ti se sinovi oca tvojega!
Palica vladalačka neće se odvojiti od Jude,
Niti od nogu njegovih Onaj koji postavlja zakon,
Dokle ne dođe Onaj kome pripada,
I njemu će se pokoravati narodi!«*

(1. Mojsijeva 49,8–10)

Na granicama Obećane zemlje, dolazak Otkupitelja sveta bio je ponovo najavljen u proročanstvu koje je izrekao Valam:

*»Vidim ga, ali ne sad: gledam ga,
ali ne izbliza:*

*Izaći će zvezda iz Jakova
i ustaće palica iz Izrailja,
Koja će razbiti knezove Moavske,
I razoriti sve sinove Sitove!«*

(4. Mojsijeva 24,17)

Božja namera da pošalje svoga Sina kao Otkupitelja grešnog roda, bila je preko Mojsija objavljena Izrailju. Jednom prilikom, kratko vreme pre svoje smrti, Mojsije je izjavio: »Proroka isred tebe, između braće tvoje, kao što sam ja, podignuće ti Gospod Bog tvoj, njega slušajte!« Mojsije je dobio jasna uputstva šta treba da kaže Izrailjcima o delu koje će obaviti taj budući Mesija: »Proroka ću im podignuti između braće njihove, kao što si ti, i metnuću reči svoje u usta njegova, i kazivaće im sve što mu zapovedim!« (5. Mojsijeva 18,15.18)

U vreme patrijaraha žrtve koje su prinošene u toku bogoslužjenja predstavljale su trajno podsećanje na dolazak Spasitelja, a tako je bilo i sa celokupnim ritualom službe u Svetilištu u toku cele istorije Izrailja. Službe u šatoru od sastanka, a kasnije i u Hramu, koji je zauzeo njegovo mesto, svakoga dana su, uz pomoć senki i simbola, poučavale narod velikim istinama o dolasku Hrista kao Otkupitelja, Sveštenika i Cara. Jednom godišnje one su njihove misli upravljale prema završnim događajima u velikoj borbi između Hrista i sotone, prema čišćenju svemira od greha i grešnika. Žrtve i prinosi iz Mojsijevog obrednog zakona uvek su ukazivali na bolju, na nebesku službu. Zemaljsko Svetilište bilo je »prilika za sadašnje vreme«, u kome su prinošeni žrtve i darovi; njegova dva sveta mesta bila su »obličja nebeskih«, jer je Hristos, naš veliki Prvosveštenik, danas »Sluga svetinjama i istinitoj skiniji, koju načini Gospod, a ne čovek«. (Jevrejima 9,9.23; 8,2)

Od dana kada je Gospod objavio zmiji u Edemu: »Još mećem neprijateljstvo između tebe i žene, između semena tvoga i semena njezina« (1. Mojsijeva 3,15), sotona je znao da nema apsolutnu vlast nad stanovnicima ovoga sveta. Kada su Adam i njegovi sinovi počeli da prinose ceremonijalne žrtve, koje je Bog odredio da budu simbol Otkupitelja koji će doći, sotona je shvatio da se radi o simbolu zajedništva između Zemlje i Neba. U toku dugih stoleća, koja su sledila, on je stalno ulagao napore da onemogući tu vezu. Neumorno je pokušavao da pogrešno predstavi Boga, da pogrešno predstavi obrede koji su ukazivali na Spasitelja, i uspeo je kod većine pripadnika ljudskog roda.

Dok je Bog želeo da objasni ljudima da im iz svoje ljubavi daje Dar kojim će ih pomiriti sa sobom, prvi neprijatelj čovečanstva trudio se da predstavi Boga kao Biće koje uživa u njihovom uništenju. Tako su žrtve i obredi, koje je Nebo odredilo da otkrivaju božansku ljubav, bile pogrešno shvaćene kao sredstvo kojim su grešnici uzaludno pokušavali da odobrovolje, uz pomoć darova i dobrih dela, gnev uvređenog Boga. U isto vreme, sotona se trudio da pobudi i ojača zle ljudske strasti da bi ponavljanjem prestupa većina mogla biti udaljavana sve više i više od Boga i beznadežno zapletana u lance greha.

Kada je preko jevrejskih proroka bila data Božja pisana reč, sotona je marljivo proučavao poruke koje su se odnosile na Mesiju. Pažljivo je pratio reči koje su neopisivom jasnoćom opisivale Hristovo delo među ljudima prvo kao napaćene Žrtve, a zatim i kao pobedonosnog Cara. Na pergamentskim svicima starozavetnih spisa čitao je da Onaj koji treba da se pojavi mora da bude »vođen kao jagnje na zaklanje«, da bude »nagrđen u licu mimo svakoga čoveka i u stasu mimo sinove čovečije«. (Isaija 53,7; 52,14) Obećani Spasitelj čovečanstva treba da bude »prezren i odbačen između ljudi, bolnik i vičan bolestima«, Onaj »koga Bog bije i muči«, ali i Onaj koji će se poslužiti svojom moćnom silom da »sudi nevoljnim u narodu«. On treba da pomogne »sinovima ništegaa« i da obori nasilnika (Isaija 53,3.4; Psalam 72,4). Ova proročanstva doprinela su da sotona zadrhti od straha; ali ga nisu mogla odvratiti od namere da pokvari, ako bude moguće, Gospodnje milostive pripreme za otkupljenje izgubljenog ljudskog roda. Odlučio je da, zaslepi oči ljudi, za pravo značenje mesijanskih proročanstava koliko god mu to bude bilo moguće, da bi pripremio put da Hristos bude odbačen, kada se pojavi.

U toku stoleća neposredno pre potopa, uspeh je pratio sotonine napore da u celom svetu prevlada duh pobune protiv Boga. Čak ni pouke koje je doneo Potop nisu se dugo zadržale u sećanju naroda. Lukavim nagoveštajima sotona je polako, korak po korak, navodio sinove ljudske na drsku pobunu. Izgledalo je da će ponos pobediti, ali Božja namera da spase izgubljenog čoveka tako se nije mogla potisnuti u stranu. Preko potomstva vernog Avrama, pripadnika Simove loze, znanje o Gospodnjim milostivim planovima sačuvalo se za blagoslov budućim naraštajima. S vremena na vreme trebalo je da se pojavljuju božanski pozvani vesnici istine, koji će ljudima obraćati pažnju na značenje žrtava i ceremonija, a posebno na Gospodnje obećanje o dolasku Onoga na koga su ukazivali svi obredi iz ceremonijalnog sistema. Svet je na taj način trebalo da se sačuva od sveopšteg otpada.

Božanska namera nije se mogla ostvariti bez najodlučnijeg protivljenja sotone. Na sve moguće načine neprijatelj istine i pravедnosti trudio se da Avramove potomke navede da zaborave svoje visoko i sveto zvanje, a prihvate poštovanje lažnih bogova. Često su njegovi napori bili i više nego uspešni. Za vreme stoleća, koja su prethodila Hristovom dolasku, mrak je zaista pokrивao Zemlju i tama narode. Sotona je bacao svoju paklenu senku preko ljudskih puteva da bi ih sprečio da steknu znanje o Bogu i budućem svetu. Mnoštvo ljudi sedelo je u senci smrti. Njihova jedina nada bila je da se tama podigne i da se Bog pokaže.

Proročkim pogledom David, pomazanik Božji, predvideo je da će Hristov dolazak biti »kao svetlost jutarnja, kada sunce izlazi jutrom bez oblaka«. (2. Samuilova 23,4) Osija je potvrdio da »mu je izlazak uređen kao zora«. (Osija 6,3) Tihom i nežnom, jutarnjom svetlošću obasjava prostranstvo, razgoneći senke tame i budući Zemlju u život. Tako je trebalo da se rodi i Sunce pravde »sa zdravljem na svojim zracima«. (Malahija 4,2) Mnoštvo koje boravi u »zemlji sena smrtnoga«, trebalo je da vidi »videlo veliko«. (Isaija 9,2)

Prorok Isaija, radosno gledajući to slavno izbavljenje, oduševljeno uzvikuje:

*»Jer nam se rodi Dete,
Sin nam se daje,
Kojemu je vlast na ramenu,
I ime će mu biti:
Divni savetnik, Bog silni,
Otac večni, Knez mirni.
Bez kraja će rasti vlast i mir
Na prestolu Davidovu i u carstvu njegovu,
Da se uredi i utvrdi sudom i pravdom
Od sada i doveka.
To će učiniti revnost Gospoda nad vojskama!«*

(Isaija 9,6.7)

U kasnijoj istoriji Izrailja, tokom stoleća koja su prethodila Prvom Hristovom dolasku, vladalo je sveopšte mišljenje da se sledeće proročanstvo odnosi na dolazak Mesije: »Malo je da mi budeš sluga da se podigne pleme Jakovljevo i da se vrati ostatak Izrailjev, nego te učinim videlom narodima da budeš moje spasenje do krajeva zemaljskih.« Prorok je najavio: »I javiće se slava Gospodnja, i svako će telo videti, jer usta Gospodnja govoriše.« (Isaija 49,6; 40,5) Jovan Krstitelj je kasnije o tom videlu tako smelo posvedočio ljudima kada je objavio: »Ja sam glas onoga što viče u pustinji: poravnite put Gospodnji, kao što kaza Isaija prorok!« (Jovan 1,23)

Upravo je o Hristu bilo dato proročko obećanje: »Ovako veli Gospod, Izbavitelj Izrailjev, Svetac njegov, Onome kojega preziru, na koga se gadi narod... ovako veli Gospod... čuvaću te i daću te da budeš zavet narodu da utvrdiš zemlju i naslediš opustelo nasledstvo; da kažeš sužnjima: iziđite! onima koji su u mraku: pokažite se!... neće biti gladni ni žedni, neće ih biti vrućina ni sunce, jer kome ih je žao, on će ih voditi, i pokraj izvora vodenih provodiće ih!« (Isaija 49,7–10)

Nepokolebljivi u jevrejskom narodu, potomci one svete loze preko koje je bilo sačuvano poznanje o Bogu, jačali su svoju veru razmišljajući o ovim i sličnim tekstovima. S neizmernom radošću čitali su kako će Gospod pomazati Mesiju da »javlja dobre glase krotkima«, »da zavije ranjene u srcu, da oglasi zarobljenima slobodu« i da »oglasi godinu milosti Gospodnje« (Isaija 61,1.2). Međutim, njihova srca bila su puna žalosti, dok su razmišljali o patnjama koje će On morati da izdrži da bi ispunio božansku nameru. Sa dubokom poniznošću pratili su reči zapisane na proročkom svitku:

*»Ko verova propovedanju našem
I mišica Gospodnja kome se otkri?

Jer izniče pred njime kao šibljika,
I kao koren iz suhe zemlje.
Ne bi obličja ni lepote u njega;
I videsmo ga i ne beše ništa na očima
Čega radi bismo ga poželeli.

Prezren beše i odbačen između ljudi,*

*Bolnik i vičan bolestima,
I kao jedan od kojega svako zaklanja lice svoje,
Prezren da ga ni za što ne uzimasm.*

*A on bolesti naše nosi
I nemoći naše uze na se,
A mi mišljasm da je ranjem,
Da ga Bog bije i muči.*

*Ali, on bi ranjen za naše prestupe,
Izbijen za naša bezakonja,
Kar beše na njemu našega mira radi,
I ranom njegovom mi se iscelism.*

*Svi mi kao ovce zađosm,
Svaki od nas se okrenu svojim putem,
I Gospod pusti na nj bezakonja svih nas.*

*Mučen bi i zlostavljen,
Ali ne otvori usta svojih,
Kao jagnje na zaklanje vođen bi,
I kao ovca nema pred onim koji je striže,
Ne otvori usta svojih.*

*Od teskobe i od suda uze se,
A rod njegov ko će iskazati?
Jer se istrže iz zemlje živih,
I za prestupe naroda mojega bi ranjen.
Odrediše mu grob sa zločincima,
Ali na smrti bi s bogatima,
Jer ne učini nepravde,
Niti se nađe prevara u ustima njegovim!«*

(Isaija 53,1–9)

Gospod je preko proroka Zaharije, lično objavio Spasiteljeve patnje: »Maču, ustani na pastira mojega i na čoveka, druga mojega!« (Zaharija 13,7) Kao Zamenik i Jamac grešnog čoveka, Hristos je morao da pretrpi mere božanske pravednosti. On je morao da shvati šta znači pravednost. On je morao da zna šta za grešnika znači da se bez posrednika pojavi pred Bogom.

Preko psalmiste, Otkupitelj je prorokovao o sebi:

*»Sramota satr srce moje,
Iznemogoh,
Čekam hoće li se kome sažaliti,
Ali nema nikoga.
Hoće li me ko potešiti,
Ali ne nalazim!
Daju mi žuč da jedem,
I u žeđi mojoj poje me octom!«*

(Psalam 69,20.21)

O ponašanju koje će morati da izdrži, On sam prorokuje: »Opkoliše me psi mnogi, četa zlikovaca ide oko mene. Probodoše ruke moje i noge moje. Mogao bih izbrojati sve kosti svoje. Oni gledaju i od mene načiniše stvar za gledanje. Dele haljine moje među sobom, za dolamu moju bacaju ždreb.« (Psalam 22,16–18)

Ovi opisi gorkog trpljenja i surove smrti Obećanoga, iako žalosni, bili su puni obećanja; jer je o Onome kojega »Gospodu bi volja da bije i daje na muke« da bi postao »prinos za greh« sam Gospod izjavio:

*»Videće natražje, produžiće dane,
I što je Gospodu ugodno napredovaće njegovom rukom.*

Videće trud duše svoje i nasitiće se,

*Pravedni sluga moj opravdaće mnoge svojim poznanjem,
I sam će nositi bezakonja njihova.*

*Zato ću mu dati deo za mnoge,
I sa silnima će deliti plen.
Jer je dao dušu svoju na smrt,
I bi metnut među zločince,
I sam nosi grehe mnogih,
I za zločince se moli.«*

(Isaija 53,10–12)

Ljubav prema grešnicima navela je Hrista da plati cenu otkupljenja. »I vide da nema čoveka, i začudi se što nema posrednika«, jer niko drugi ne bi mogao da otkupi ljude iz vlasti neprijateljeve, »zato učini mu spasenje desnica njegova i pravda njegova podupre ga.« (Isaija 59,16)

*»Evo sluge mojega, kojega podupirem,
Izabranika mojega, koji je mio duši mojoj,
Metnuću duh svoj na njega,
Sud narodima javljaće.«*

(Isaija 42,1)

U Njegovom životu nije smelo da bude samoisticanja. Počasti koje svet ukazuje položaju, bogatstvu i talentu, bile su strane Božjem Sinu. Nijedno sredstvo kojim se ljudi služe da bi zadobili odanost ili iznudili poštovanje, Mesija nije smeo da upotrebi. Njegovo potpuno zapostavljanje samoga sebe bilo je najavljeno ovim rečima:

*»Neće vikati,
Ni podizati,
Niti će se čuti glas njegov po ulicama.
Trske stučene neće prelomiti,
I sveštila koje se puši neće ugasiti.«*

(Isaija 42,2.3)

Spasiteljevo ponašanje među ljudima trebalo je da bude u oštroj suprotnosti s ponašanjem učitelja iz Njegovog vremena. U Njegovom životu nije smelo da bude bučnih rasprava, razmetljive pobožnosti, pokušaja da se zadobije ljudsko odobravanje. Mesija je trebalo da bude sakriven u Bogu, a Bog otkriven u karakteru svoga Sina. Bez znanja o Bogu, čovečanstvo bi bilo izgubljeno za svu večnost. Bez božanske pomoći, ljudi bi tonuli sve dublje i dublje. Život i snaga moraju poticati od Onoga koji je stvorio svet. Čovekove potrebe ne mogu se zadovoljiti ni na koji drugi način.

O Mesiji je još bilo prorečeno: »Neće mu dosaditi, niti će se umoriti dokle ne postavi sud na zemlji, i ostrva će čekati nauku njegovu.« Božji Sin je trebalo da »učini zakon velikim i slavnim«. (Isaija 42,4.21) On nije smeo da umanjí njegovu važnost ili obaveznost njegovih zahteva; umesto toga, trebalo je da ih uzdigne. U isto vreme, morao je da oslobodi božanske propise zamornih i preteranih zahteva, koje su im dodali ljudi i koji su doprineli da se mnogi obeshrabre u svojim naporima da na prihvatljiv način služe Bogu.

O Spasiteljevoj misiji Gospod je rekao: »Ja, Gospod, dozvah te u pravdi i držaću te za ruku i čuvaću te i učiniću te da budeš zavet narodu, videlo narodima; da otvaraš oči slepcima, da izvedeš sužnje iz zatvora i iz tamnice koji sede u tami. Ja sam Gospod, to je ime moje, i slave svoje neću dati drugome ni hvale svoje likovima rezanim. Evo, pređašnje prođe, i ja javljam novo, pre nego nastane javljam vam.« (Isaija 42,6–9)

Preko obećanog Potomstva, Bog Izrailjev trebalo je da donese izbavljenje Sionu. »Ali će izaći šibljika iz stabla Jesejeva i izdanak iz korena njegova izniknuće.« »Eto, devojka će zatrudneti i rodiće sina, i nadenuće mu ime Emanuilo. Maslo i med ješće, dokle ne nauči odbaciti zlo i izabrati dobro.« (Isaija 11,1; 7,14.15)

»I na njemu će počivati duh Gospodnji, duh mudrosti i razuma, duh saveta i sile, duh znanja i straha Gospodnjega. I mirisanje će mu biti u strahu Gospodnjemu, a neće suditi po viđenju očiju svojih, niti će po čuvenju ušiju svojih ukoravati. Nego će po pravdi suditi siromasima i po pravici ukoravati krotke u zemlji i udariće zemlju prutom usta svojih i duhom usana svojih ubiće bezbožnika. I pravda će mu biti pojas po bedrima,

i istina pojas po bokovima.« »I u to će vreme za koren Jesejev, koji će biti zastava narodima, raspitivati narodi i počivalište njegovo biće slavno.« (Isaija 11,2–5.10)

»Evo čoveka kojemu je ime Klica ... jer će on sagraditi crkvu Gospodnju, i nosiće slavu, i sedeće i vladati na svom prestolu i biće sveštenik na prestolu svome.« (Zaharija 6,12.13)

Trebalo je da bude otvoren izvor »za greh i za nečistotu« (Zaharija 13,1); sinovi ljudski trebalo je da čuju blagosloveni poziv:

*»Oj, žedni, koji ste god, hodite na vodu,
I koji nemate novca, hodite, kupujte i jedite,
Hodite, kupujte bez novaca i bez plate vina i mleka!
Zašto trošite novce svoje na ono što nije hrana,
I trud svoj na ono što ne siti?*

*Slušajte me pa ćete jesti što je dobro,
I duša će se vaša nasladiti pretiline!
Prignite uho svoje i hodite k meni,
Poslušajte, i živa će biti duša vaša,
I učiniću s vama zavet večan,
Milosti Davidove istinite!«*

(Isaija 55,1–3)

Izrailju je bilo dato obećanje: »Evo, dadoh ga za svedoka narodima, za vođu i zapovednika narodima. Evo, zvaćeš narod kojega nisi znao, i narodi koji te nisu znali steći će se k tebi, radi Gospoda Boga tvojega i sveca Izrailjeva, jer te proslavi!« (Isaija 55,4.5)

»Približih pravdu svoju, nije daleko, i spasenje moje neće okasniti, jer ću u Sionu postaviti spasenje, u Izrailju slavu svoju.« (Isaija 46,13)

Trebalo je da Mesija u toku svoje zemaljske službe, rečju i delom, otkrije čovečanstvu slavu Boga Oca. Svakim delom u svom životu, svakom izgovorenom rečju, svakim učinjenim čudom, trebalo je da objavi beskrajnu Božju ljubav grešnom čovečanstvu.

*»Iziđi na visoku goru, Sione,
Koji javljaš dobre glase;
Podigni silno glas svoj, Jerusalime,
Koji javljaš dobre glase,
Podigni, ne boj se!
Kaži gradovima Judinim: evo Boga vašega!*

*Evo, Gospod Bog ide na jakoga,
I mišica će njegova obladati njim,
Evo, plata je njegova kod njega,
I delo njegovo pred njim.
Kao pastir pašće stado svoje,
U naručje svoje sabraće jaganjce,
I u nedrima će ih nositi,
A dojlilice će voditi polako.«*

(Isaija 40,9–11)

*»I u taj će dan gluhi čuti reči u knjizi,
I iz tame i mraka videće oči slepih.
I krotki će se veoma radovati u Gospodu,
I ništi između ljudi veseliće se sa
Sveca Izrailjeva.*

*I koji lutaju duhom orazumiće se,
I vikači će primiti nauku.«*

(Isaija 29,18.19.24)

Bog je, preko patrijaraha i proroka, kao i preko slika i simbola, progovorio svetu o dolasku Oslobodioca od greha. Dugi niz nadahnutih proročanstava ukazivao je na dolazak »Čežnje svih naroda«. (Agej 2,7) Čak je i samo mesto Njegovog rođenja i vreme Njegovog pojavljivanja bilo precizno navedeno. Sin Davidov morao je da se rodi u Davidovom gradu. Iz Vitlejema, kaže prorok, »će mi izaći koji će biti gospodar u Izrailju; kojemu su izlasci od početka, od večnih vremena«. (Mihej 5,2)

*»I ti Vitlejeme, zemljo Judina,
Ni po čemu nisi najmanji u državi Judinoj,
Jer će iz tebe izaći čelovođa,
Koji će pasti narod moj Izrailja!«*

(Matej 2,6)

Anđeo Gavriilo objavio je proroku Danilu vreme Hristovog prvog dolaska i vreme nekih najvažnijih događaja na Spasiteljevom životnom putu. Anđeo je rekao: »Sedamdeset je nedelja određeno tvome narodu i tvome gradu svetom da se svrši prestup i da nestane greha i da se očisti bezakonje i da se dovede večna pravda i da se zapečati utvara i proroštvo i da se pomaže sveti nad svetima.« (Danilo 9,24) U proročanstvu dan stoji umesto godine (vidi: 4. Mojsijeva 14,34; Jezekilj 4,6!). Sedamdeset sedmica, ili četiri stotine i devedeset dana, predstavlja četiri stotine i devedeset godina. Određena je i početna tačka tog perioda: »Zato znaj i razumej, otkada iziđe reč da se Jerusalim opet sazida do pomazanika vojvode biće sedam sedmica, i šezdeset i dve sedmice.« (Danilo 9,25) Šezdeset i devet sedmica ili četiri stotine osamdeset i tri godine. Zapovest da se obnovi i izgradi Jerusalim, koju je svojim dekretom objavio Artakserks Longiman, stupila je na snagu u jesen 457. godine pre Hrista (vidi: Jezdra 6,14; 7,1.9). Od tog vremena četiri stotine osamdeset i tri godine protežu se do jeseni 27. godine posle Hrista. U skladu s proročanstvom, to razdoblje trebalo je da stigne do Mesije, do Pomazanika. Godine 27. posle Hrista, Hristos je u toku krštenja dobio pomazanje Svetim Duhom i posle toga započeo svoju misiju. Tada je bilo objavljeno: »Iziđe vreme!« (Marko 1,15)

A onda je anđeo nastavio: »I utvrdiće zavet s mnogima za nedelju dana!« Pošto Spasitelj započne svoju misiju, Jevanđelje će se sedam godina posebno propovedati Jevrejima; prve tri i po godine to će činiti sam Isus, a posle toga apostoli. »A u polovini sedmice ukinuće žrtvu i prinos!« (Danilo 9,27) U proleće 31. godine posle Hrista, Hristos, prava Žrtva, prineo je sebe na Golgoti. Tada je zavesa u Hramu bila razderana na pola, što je bilo znak da prestaje svetost i značaj ceremonijalne službe, da je došlo vreme da prestane prinošenje zemaljske žrtve i prinosa.

Poslednja sedmica – sedam godina – istekla je 34. godine posle Hrista. Jevreji su tada kamenovanjem Stefana konačno zapečatili svoje odbijanje Jevanđelja, a učenici, koji su se zbog progonstva rasejali na sve strane, »prolašahu propovedajući reč«. (Dela 8,4) Kratko vreme posle toga, obraća se progonitelj Savle i postaje Pavle, apostol neznabožaca.

Mnoga proročanstva, koja su govorila o Spasiteljevom dolasku, uticala su na Jevreje da žive u atmosferi stalnog iščekivanja. Mnogi su umrli u veri, ne dočekavši ispunjenje obećanja. Međutim, videvši ih izdaleka, verovali su i priznali da su stranci i putnici na Zemlji. Od Enohovog vremena, obećanja koja su ponavljali patrijarsi i proroci, oživljavala su nadu u Njegov dolazak.

Bog u početku nije otkrio tačno vreme Prvog dolaska, a kada je Danilovo proročanstvo objavilo taj podatak, čak ni tada mnogi nisu pravilno protumačili vest.

Stoleće za stolećem je prolazilo i konačno utihnuli su glasovi proroka. Ruka ugnjetača teško je pritiskivala Izrailj. Pošto su se udaljili od Boga, vera Jevreja postajala je sve slabija, a nada je skoro prestala da im obasjava budućnost. Mnogi više nisu razumevali reči proroka i oni čija je vera morala da ostane jaka, bili su spremni da uzviknu: »Protežu se dani, a od utvare neće biti ništa!« (Jezekilj 12,22) Ali, u nebeskom Savetu čas Hristovog dolaska već je bio određen, i »kada se navrši vreme, posla Bog Sina svojega... da iskupi one koji su pod zakonom, da primimo posinaštvo«. (Galatima 4,4.5)

Pouke čovečanstvu obavezno su date na jeziku čovečanstva. Glasnik zaveta je morao da progovori. Njegov glas se morao čuti u Njegovom Hramu. On, Začetnik istine, morao je da odvoji istinu od pleve čovekovih izjava, koje su je učinile neuspešnom. Načela Božje vladavine i plan spasenja morali su da budu jasno određeni. Pouke iz Starog zaveta morale su da budu jasno objavljene ljudima.

Kada se Spasitelj pojavio »kao čovek« (Filibljanima 2,7), i započeo svoju službu milosti, sotona je jedino mogao da Ga ujeda za petu, dok je svakim delom poniznosti ili trpljenja Hristos kršio glavu svom protivniku.

Teskoba koju je doneo greh, sada je pritiskala prsa Bezgrešnoga; ipak, dok je trpeo protivljenje grešnika protiv sebe, Hristos je plaćao dug grešnog čoveka i kidao lance kojima je čovečanstvo bilo sapeto. Svaki napad teskobe, svaka uvreda, sve je doprinosilo oslobođenju ljudskog roda.

Da je sotona uspeo da navede Hrista da popusti jednom jedinom iskušenju, da ga je mogao navesti da jednim delom ili čak samo mišlju uprlja svoju savršenu neporočnost, knez tame bi likovao nad čovekovim Zamenikom i zadobio bi za sebe celu ljudsku porodicu. Međutim, iako sotona može da izmuči, on ne može da okalja. On može da izazove agoniju, ali ne i oskvrnjenje. On je Hristov život pretvorio u dugi niz sukoba i iskušenja, ali je svakim svojim napadom samo gubio svoju vlast nad čovečanstvom.

U pustinji kušanja, u Getsimanskom vrtu, i na krstu, naš Spasitelj je ukrstio mač sa knezom tame. Njegove rane postale su trofeji Njegove pobede u korist ljudskog roda. Dok je Hristos u agoniji visio na krstu, dok su se zli duhovi radovali i zli ljudi rugali, tada Ga je sotona zaista ujedao za petu. Ali, upravo je to delo zdrobilo glavu zmiji. Svojom smrću, satro je »onoga koji ima državu smrti, to jest đavola«. (Jevrejima 2,14) Tim delom odlučio je sudbinu glavnog buntovnika i zauvek osigurao ostvarenje plana spasenja. Smrću je zadobio pobedu nad njenom snagom, vaskrsenjem je otvorio vrata groba svim svojim sledbenicima. U ovom poslednjem velikom sukobu vidimo ispunjenje proročanstva: »Ono će ti na glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati!« (1. Mojsijeva 3,15)

»Ljubazni, sad smo deca Božja i još se ne pokaza šta ćemo biti; nego znamo da kad se pokaže, bićemo kao i on, jer ćemo ga videti kao što jest!« (1. Jovanova 3,2) Naš Otkupitelj je otvorio put, tako da i najgrešniji, najbedniji, najugnjeteniji i najprezreniji, mogu da nađu pristup Ocu.

*»Gospode, ti si Bog moj,
Uzvišivaću te,
Slaviću ime tvoje,
Jer si učinio čudesa;
Namere tvoje od starine vera su i istina.«*

(Isaija 25,1)

DOM IZRAILJEV

Propovedajući istine večnog Jevanđelja svakom narodu, i plemenu, i kolenu i jeziku, Božja Crkva na Zemlji ispunjava danas prastaro proročanstvo: »Procvetaće i uzrasti Izrailj, i napuniće vasionu plodom.« (Isaija 27,6) Isusovi sledbenici, u saradnji sa nebeskim silama, ubrzano oživljavaju pusta mesta na Zemlji, a kao posledica njihovog rada, sazreva obilan rod dragocenih duša. Danas, kao nikada u prošlosti, širenje biblijskih istina naporima posvećene Crkve, donosi sinovima čovečijim blagoslove koji su pre mnogo stoleća simbolički prikazani u obećanju Avramu i celom Izrailju – Božjoj Crkvi svih vremena: »I blagosloviću te... i ti ćeš biti blagoslov!« (1. Mojsijeva 12,2)

Ovo obećanje o blagoslovu u velikoj meri trebalo je da se obistini u stolecima posle povratka Izrailjaca iz zemlje njihovog robovanja. Prema Božjem planu celi svet trebalo je da se pripremi za Hristov prvi dolazak kao što se danas priprema put za Njegov drugi dolazak. Na kraju godina ponižavajućeg izgnanstva, Bog je preko Zaharije milostivo obećao svom narodu Izrailju: »Vratih se u Sion i naselih se usred Jerusalima i Jerusalem će se zvati grad istiniti i gora Gospoda nad vojskama sveta gora.« O svom narodu Bog je rekao: »Evo... ja ću im biti Bog, istinom i pravdom!« (Zaharija 8,3.7.8)

Ova obećanja bila su uslovljena poslušnošću. Gresi koji su obeležavali Izrailj pre ropstva, nisu se smeli ponoviti. Gospod je opomenuo sve one, koji su se prihvatili obnavljanja grada i Hrama: »Sudite pravo i budite milostivi i žalostivi jedan drugome. I ne činite krivo udovici ni siroti, inostrancu ni siromahu, i ne mislite zlo jedan drugome u srcu svome.« »Govorite istinu jedan drugome, sudite pravo i mirno na vratima svojim.« (Zaharija 7,9.10; 8,16)

Onima koji budu sprovodili ova načela pravednosti bila je obećana bogata i zemaljska i duhovna nagrada. Gospod je objavio: »Nego će usev biti miran, vinova će loza nositi plod svoj, i zemlja će rađati rod svoj, i nebo će davati rosu svoju; i sve ću to dati u nasledstvo ostatku toga naroda. I kao što bejaste uklin među narodima, dome Judin i dome Izrailjev, tako ću vas izbaviti te ćete biti blagoslov.« (Zaharija 8,12.13)

Vavilonskim robovanjem Izrailjci su bili uspešno izlečeni od obožavanja reznanih likova. Posle svog povratka, posvećivali su veliku pažnju verskoj pouci i proučavanju onoga što je zapisano u Knjizi zakona i proroka o služenju pravome Bogu. Obnavljanje Hrama omogućilo im je da obavljaju potpunu službu u Svetilištu. Pod vođstvom Zorovavelja, Jezdre i Nemije nekoliko puta su se zavetovali da će držati sve Gospodnje zapovesti i uredbe. Vremena blagostanja, koja su nastala, pružila su im dovoljno dokaza o božanskoj spremnosti da ih prihvati i da im oprosti. Međutim, njihova nesrećna kratkovidost stalno ih je odvrćala od njihove slavne sudbine, jer su sebično zadržavali za sebe ono što je moglo da donese isceljenje i duhovni život bezbrojnom mnoštvu.

Ovaj neuspeh u ispunjavanju božanske namere bio je vrlo izražen u vreme proroka Malahije. Gospodnji vesnik je strogo ustajao protiv zala koja su Izrailju uskraćivala zemaljsko blagostanje i duhovnu snagu. U ukorima koje je upućivao prestupnicima prorok nije štedeo ni sveštenike ni narod. »Breme reči Gospodnje Izrailju preko Malahije«, činilo je da se pouke iz prošlosti ne smeju zaboraviti i da se zavet koji je Gospod učinio s domom Izrailjevim mora verno održati. Samo se iskrenim pokajanjem mogu steći Božji blagoslovi. Prorok poziva: »Zato, molite se Bogu da se smiluje na vas!« (Malahija 1,1.9)

Nikakav privremeni neuspeh Izrailja nije mogao da omete ispunjenje vekovnog plana otkupljenja čovečanstva. Oni kojima se prorok obraćao možda nisu slušali poruku koja im je bila upućena, ali Gospodnje namere su se, ipak, postojano kretale napred prema svom potpunom ispunjenju. Gospod je objavio preko svoga vesnika: »Jer od istoka sunčanoga do zapada veliko će biti ime moje među narodima i na svakom će se mestu prinositi kad imenu mojemu i čisti dar; jer će ime moje biti veliko među narodima.« (Malahija 1,11)

Zavet »života i mira« koji je Gospod sklopio sa sinovima Levijevim – zavet koji bi im, da su ga održali, doneo neizrecive blagoslove – On želi da sada obnovi sa onima koji su nekada bili duhovne starešine, ali su zbog prestupa postali »prezreni i poništeni u svega naroda«. (Malahija 2,5.9)

Zločinci su svečano bili upozoreni na dan suda, koji se približava, i na Gospodnju nameru da svakog prestupnika pohodi naglim uništenjem. Ipak, niko nije bio ostavljen bez nade; Malahijina proročanstva o sudu bila su praćena pozivanjem nepokajanih da učine mir s Bogom. Gospod ih je pozivao: »Vratite se k meni i ja ću se vratiti k vama!« (Malahija 3,7)

Zar vam ne izgleda da je svako srce moralo da odgovori na takav poziv? Bog nebeski poziva svoju zalutalu decu da Mu se vrate, da ponovo sarađuju s Njim u obavljanju Njegovog dela na Zemlji! Gospod je ispružio svoju ruku da prihvati ruku Izrailja i da mu pomogne da krene uskim putem samoodricanja i žrtvovanja da bi s Njim delio i nasledstvo Božjih sinova! Hoće li prihvatiti poziv? Hoće li prepoznati svoju jedinu nadu?

Kako je žalostan izveštaj koji govori da su u Malahijine dane Izrailjci oklevali da pokore svoja ohola srca i da odmah i s ljubavlju poslušaju Boga, da od srca počnu da sarađuju s Njim! Samoopravdanje se očigledno oseća u njihovom odgovoru: »U čemu bismo se vratili?«

Gospod svome narodu ukazuje na jedan od njegovih posebnih grehova. »Hoće li čovek zakidati Boga«, pita On. »A vi mene zakidate!« Neposlušnici pitaju i dalje nesvesni svoga greha: »U čemu te zakidamo?«

Gospodnji odgovor je zaista određen: »U desetku i u prinosu! Prokleti ste, jer me zakidate, vi, sav narod! Donesite sve desetke u spremljenu da bude hrane u mojoj kući, i okušajte me u tom, veli Gospod nad vojskama, hoću li vam otvoriti ustave nebeske i izliti blagoslov na vas da vam bude dosta! I zapretiću, vas radi, proždrljivcu, te vam neće kvariti roda zemaljskoga, i vinova loza u polju neće vam biti nerodna, veli Gospod nad vojskama. I zvaće vas blaženima svi narodi, jer ćete biti zemlja mila, veli Gospod nad vojskama.« (Malahija 3,7–12)

Bog blagosilja delo ljudskih ruku da bi mu mogli vratiti Njegov deo. On im daje svetlost Sunca i kišu; On čini da rastinje buja; On daje zdravlje i sposobnost za sticanje sredstava. Svaki blagoslov dolazi iz Njegove ruke pune obilja i On želi da ljudi pokažu svoju zahvalnost, vraćajući mu deo u obliku desetka i prinosa – zahvalnih prinosa, dragovoljnih darova, prinosa za prestup. Oni svoja sredstva treba da posvete Njegovoj službi, da Njegov vinograd ne ostane gola pustoš. Oni treba da razmišljaju šta bi Gospod učinio da je na njihovom mestu. Sva teška pitanja treba u molitvi da iznesu pred Njega. Treba da pokažu nesebičan interes prema izgradnji Njegovog dela u svim delovima sveta.

Preko poruka sličnih ovoj, koju je objavio Malahija, poslednji starozavetni prorok, kao i preko tlačenja koje su doživeli od svojih neznabožičkih neprijatelja, Izrailjci su konačno naučili da pravo blagostanje zavisi od poslušnosti Božjem zakonu. Međutim, kod mnogih u narodu, ta poslušnost nije bila izraz vere i ljubavi. Njihove pobude bile su sebične. Vidljiva služba obavljana je kao sredstvo za dostizanje nacionalne veličine. Izabrani narod nije postao videlo svetlu, već se ogradio od sveta da ne bi bio naveden na idolopoklonstvo. Ograničenja koja je Bog dao, zabranjujući pripadnicima svoga naroda da sklapaju brakove sa neznabožcima, zabranjujući Izrailju da prihvati idolopokloničke običaje okolnih naroda, bila su tako izmenjena da su pretvorena u zid razdvajanja između Izrailjaca i drugih naroda, uskraćujući tako drugima upravo one blagoslove, koje je Bog želeo da im pruži preko Izrailja.

Jevreji su se zbog svojih grehova u isto vreme odvajali od Boga. Nisu bili u stanju da prepoznaju duboko duhovno značenje svojih simboličkih službi. U svojoj samopravednosti uzdali su se u svoja dela, u žrtve i obrede, umesto da se oslone na Onoga na koga je sve to ukazivalo. I tako, »gledajući da svoju pravdu utvrde« (Rimljanima 10,3), ogradili su se samodovoljnim formalizmom. Nemajući Duha i milosti Božje, pokušavali su da nadoknade taj nedostatak strogim poštovanjem verskih ceremonija i obreda. Nezadovoljni uredbama koje je sam Bog dao, dodali su božanskim zapovestima bezbrojne preterane zahteve koje su sami izmislili. Što su se više udaljavali od Boga, to su postajali stroži u poštovanju tih formi.

Zbog svih tih podrobnih, zamornih i preteranih zahteva u stvarnosti je postalo nemoguće držati Zakon. Uzvišena načela pravednosti, objavljena u Dekalogu, slavne istine, prikazane u simboličkoj službi, sve je to bilo prikriveno, zatrpano gomilom ljudskih tradicija i propisa. Oni koji su stvarno želeli da služe Bogu, koji su iskreno pokušavali da drže celokupni zakon, koji su nametali sveštenici i vladari, stenjali su pod tim teškim teretom.

Kao narod, iako su željno čekali Mesijin dolazak, Judejci su srcem i životom bili tako daleko od Boga da nisu mogli pravilno da shvate karakter ili misiju obećanog Otkupitelja. Umesto da čeznu za oslobođenjem od greha, da žele slavu i mir svetosti, njihova srca tražila su oslobođenje od svojih nacionalnih protivnika, obnavljanje svetovne moći Izrailja. Oni su očekivali Mesiju koji će doći da osvaja, da lomi svaki jaram, da uzdigne Izrailj i da mu osigura prevlast nad svim narodima. Sotona je tako uspeo da pripremi srca ljudi da odbace Spasitelja kada se bude pojavio. Njihova oholost i njihove pogrešne zamisli o Njegovom karakteru i misiji, trebalo je da ih ometu

u poštenom odmeravanju dokaza o Njegovom mesijanstvu.

Više od hiljadu godina jevrejski narod očekivao je dolazak obećanog Mesije. Njihove najblistavije nade temeljile su se na tom događaju. Hiljadu godina, u pesmama i proročanstvima, u obredima u Hramu, u molitvama u domu, Njegovo ime bilo je slavljeno; a ipak, kada je došao, nisu ga prepoznali kao Mesiju koga su tako dugo čekali. »Svojima dođe i svoji ga ne primiše!« (Jovan 1,11) Njihovim srcima, koja su ljubila svet, Miljenik Neba bio je »kao koren iz suhe zemlje«. U njihovim očima nije »imao ni oblička ni lepote«, u Njemu nije bilo ničega »čega radi bismo ga poželeli« (Isaija 53,2).

Celokupni život Isusa iz Nazareta, koji je On proveo među Jevrejima, bio je ukor njihovoj sebičnosti, koja se otkrivala u njihovoj nespremnosti da priznaju pravedne zahteve Gospodara vinograda u kome su bili postavljeni kao nadglednici. Mrzeli su Njegov primer istinoljubivosti i pobožnosti, a kada je došla završna proba, proba koja je označavala poslušnost za večni život ili neposlušnost za večnu smrt, odbacili su Sveca Izrailjeva i postali odgovorni za Njegovu smrt na krstu na Golgoti.

Pri kraju svoje zemaljske službe, Hristos je pričom o vinogradu skrenuo pažnju jevrejskih učitelja na bogate blagoslove koje je Izrailj dobio, i u skladu sa tim zahtevao od njih da budu poslušni Bogu. Jasno im je objavio slavu Božje namere, koju su mogli da ispune da su bili poslušni. On im je, uklanjajući veo sa budućnosti, pokazao kako će, propuštajući da ispuni Božju nameru, ceo narod izgubiti blagoslov i navući propast na sebe. Hristos je rekao: »Bejaše čovek domaćin koji posadi vinograd i ogradi ga plotom i iskopa u njemu pivnicu i načini kulu i dade ga vinogradarima i otide.« (Matej 21,33)

Spasitelj je ovde govorio o »vinogradu Gospoda nad vojskama« za koji je nekoliko stoleća pre toga prorok Isaija rekao da je »dom Izrailjev«. (Isaija 5,7)

»A kada se približi vreme rodovima«, nastavio je Spasitelj svoju priču, vlasnik vinograda je »poslao sluge svoje vinogradarima da prime rodove njegove. I vinogradari, pohvataвши sluge njegove, jednoga izbiše, a drugoga ubiše, a jednoga zasuše kamenjem. Opet posla druge sluge, više nego pre, i učiniše im tako isto. A potom posla k njima sina svojega govoreći: postideće se sina mojega. A vinogradari, videći sina, rekoše među sobom: ovo je naslednik, hodite da ga ubijemo i da nam ostane dostojanje njegovo. I uhvatiše ga, pa izvedoše napolje iz vinograda i ubiše«.

Opisujući pred sveštenicima završno delo njihove zloće, Hristos im je postavio pitanje: »Kada, dakle, dođe gospodar od vinograda šta će učiniti vinogradarima onim?« Sveštenici su priču pratili s dubokim interesovanjem, i ne pomišljajući da se ona odnosi na njih, zajedno sa narodom odgovorili su: »Zločince će zlom smrću pomoriti; a vinograd daće drugim vinogradarima koji će mu davati rodove u svoje vreme!«

Sami sebi nesvesno su odredili sudbinu. Isus ih je pogledao, a po Njegovom ispitivačkom pogledu zaključili su da je otkrio tajne misli njihovog srca. Njegova božanska priroda neodoljivom snagom zablistala je pred njima. U vinogradarima su sagledali sebe i nenamerno uzviknuli: »Sačuvaj nas, Bože!«

Svečano i sa žaljenjem, Hristos je upitao: »Zar niste nikada čitali u Pismu: kamen koji odbaciše zidari, onaj posta glava od ugla. To bi od Gospoda i divno je u vašim očima. Zato vam kažem da će se od vas uzeti carstvo Božje i daće se narodu koji njegove rodove donosi. I ko padne na ovaj kamen razbiće se, a na koga on padne, satrće ga.« (Matej 21,34-44)

Hristos bi sprečio propast jevrejskog naroda da su Ga ljudi prihvatili. Ali, zavist i ljubomora učinili su ih nepomirljivima. Odlučili su da Isusa iz Nazareta ne prime kao Mesiju. Odbacili su Videlo sveta i od tada je njihov život ostao obavijen tamom koja je bila gusta kao ponoćna tama. Prorečena propast došla je na jevrejski narod. Njihove nesavladane divlje strasti izazvale su njihovu propast. U svom slepom gnevu, uništavali su jedni druge. Svojom buntovnom, tvrdovratom ohološću navukli su na sebe gnev rimskih osvajača. Jerusalim je bio razoren, Hram opustošen, a mesto na kome se nalazio preorano kao polje. Sinovi Judini pobijeni su najstrašnijom smrću. Milioni su prodani da služe kao robovi u neznabožačkim zemljama.

Ono što je nameravao da učini za svet preko Izrailja, svog izabranog naroda, Bog će konačno postići preko svoje Crkve na Zemlji. On je »svoj vinograd dao drugim vinogradarima«, svom narodu koji drži zavet i koji će Mu verno »davati rodove u svoje vreme«. Bog je uvek imao svoje prave predstavnike, koji su Njegove interese smatrali svojim. Ti Božji svedoci ubrajaju se u duhovni Izrailj, i na njima će se ispuniti sva zavetna obećanja koja je Gospod dao svom nekadašnjem narodu.

Danas Božja crkva ima slobodu da božanski plan za spasenje izgubljenog ljudskog roda nastavi da ispunjava sve do njegovog potpunog ostvarenja. Tokom mnogih stoleća slobode Božjeg naroda bile su ograničavane. Propovedanje čistog Jevanđelja bilo je zabranjivano, a najteže kazne pretile su onima koji bi se usudili da prekrše ljudske naredbe. Veliki Gospodnji moralni vinograd pretrpeo je zato posledice, jer je ostao skoro potpuno prazan. Ljudima je bila uskraćena svetlost Božje reči. Tama zablude i sujeverja pretila je da potpuno izbriše znanje o pravoj religiji. Božja crkva na Zemlji isto je tako stvarno bila u zarobljeništvu u toku tog dugog razdoblja neprekidnog progonstva, kao što su sinovi Izrailjevi bili zarobljenici u Vavilonu u vremenu svog

izgnanstva.

Međutim, hvala Bogu, Njegova crkva više nije u ropstvu. Duhovnom Izrailju vraćene su povlastice priznate Božjem narodu u vreme izlaska iz Vavilona. U svim delovima sveta, ljudi se odazivaju nebeskom pozivu, poruci za koju je Jovan pretekao da će se objavljivati pre Drugog Hristovog dolaska: »Bojte se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda Njegova!« (Otkrivenje 14,7)

Čete zla više nemaju moći da Crkvu drže u zarobljeništvu; jer »pade, pade Vavilon, grad veliki« koji »otrovnim vinom bluda svojega napoji sve narode«. Duhovnom Izrailju upućena je poruka: »Izidite iz nje, narode moj, da se ne pomešate u grehe njezine i da vam ne naude zla njezina!« (Otkrivenje 14,8; 18,4) Kao što su zarobljeni izgnanici poslušali vest: »Bežite iz Vavilona« (Jeremija 51,6) i vratili se u zemlju obećanja, tako će i danas oni koji se boje Boga, poslušati poruku da izađu iz duhovnog Vavilona i uskoro će stajati kao trofeji božanske blagodati na obnovljenoj Zemlji, u nebeskom Hananu.

U dane proroka Malahije podrugljivo pitanje nepokajanih »Gde je Bog koji sudi«, dobilo je svoj svečani odgovor: »Iznenada će doći u crkvu svoju Gospod ... anđeo zavetni ... ali, ko će podneti dan dolaska njegov? I ko će se održati kada se pokaže? Jer je on kao oganj livčev i kao milo beljarsko i sešće kao onaj koji lije i čisti srebro i očistiće sinove Levijeve i pretopiće ih kao zlato i srebro i oni će prinostiti Gospodu prinose u pravdi. I ugodan će biti Gospodu prinost Judin i jerusalimski, kao u staro vreme, i kao pređašnjih godina.« (Malahija 2,17; 3,1–4) Kada je obećani Mesija trebalo da se pojavi, poruka Njegovog preteče glasila je: Pokajte se, carinici i grešnici, pokajte se, fariseji i sadukeji, »jer se približi carstvo nebesko!« (Matej 3,2)

Glasnici koje je Bog danas postavio, u duhu i sili Ilijinoj i Jovanovoj, privlače pažnju sveta, kome predstoji sud, na svečane događaje koji će se uskoro odigrati u vezi sa završnim trenucima vremena milosti i pojave Isusa Hrista kao Cara nad carevima i Gospodara nad gospodarima. Uskoro će svakom čoveku biti suđeno po delima koja je u telu učinio. Došao je čas Božjega suda i na vernicima Njegove crkve na Zemlji počiva svečana odgovornost da opomenu one koji stoje na samoj ivici večne propasti. Svakom ljudskom biću u širokom svetu, koje želi da sluša, moraju se objasniti načela oko kojih se vodi velika borba, načela od kojih zavisi sudbina celog čovečanstva.

U ovim završnim trenucima vremena milosti za sinove čovečije, u kojima će sudbina svake duše biti odlučena za sva vremena, Gospod Bog nebeski očekuje od svoje Crkve da ustane i radi kao što nikada do sada nije radila. Oni koji su poznanjem dragocene istine dobili slobodu u Isusu Hristu, u Njegovim očima postali su Njegovi izabranici, uzdignuti iznad svih drugih naroda na licu Zemlje; On očekuje od njih da daju slavu Onome koji ih je pozvao iz tame k čudnom videlu svome. Blagoslove koje su dobili u tako obilnoj meri treba da prenesu drugima. Radosnu vest o spasenju treba objaviti svakom narodu i plemenu, kolenu i jeziku.

Gospod slave u viđenjima starih proroka bio je predstavljen kako izliva posebno videlo na svoju Crkvu u danima tame i neverovanja, koji će prethoditi Njegovom drugom dolasku. Kao Sunce pravednosti, trebalo je da se pojavi u svojoj Crkvi, »sa zdravljem na svojim zracima!« (Malahija 4,2) Svaki Njegov pravi učenik trebalo je da svojim uticajem širi oko sebe život, hrabrost, staranje i istinsko izlečenje.

Hristov dolazak desiće se u najtamnijem vremenu istorije ove Zemlje. Nojevo i Lotovo vreme slika stanje sveta neposredno pre dolaska Sina čovečijeg. Biblija, govoreći o tom vremenu, izjavljuje da će sotona raditi svom snagom i »sa svakom prevarom nepravde«. (2. Solunjanima 2,9.10) Njegovo delovanje u tim poslednjim danima jasno će se pokazivati u sve većoj tami, mnogobrojnim zabludama, jeresima i prevarama. Sotona se neće truditi da zarobi samo svet, već će pokušavati da se sa svojim prevarama uvuče i u Crkve koje tvrde da pripadaju našem Gospodu Isusu Hristu. Veliki otpad pretvoriće se u tamu, gustu kao ponoćna tama. Za Božji narod to će biti noć nevolje, noć plakanja, noć progona istine radi. Ali, iz te tamne noći zasjaće Božje videlo. On čini »da iz tame zasvetli videlo«. (2. Korinćanima 4,6) Kada je Zemlja bila »pusta i bez obličja« i »tama nad bezdanom«, »Duh Božji dizaše se nad vodom. I reče Bog: neka bude svetlost. I bi svetlost.« (1. Mojsijeva 1,2.3) Tako će biti i u noći duhovne tame, Božja reč ići će napred i biće svetlost! Bog kaže svom narodu: »Ustani, svetli se, jer dođe svetlost tvoja i slava Gospodnja obasja te!« (Isaija 60,1)

Biblija kaže: »Jer, gle, mrak će pokriti zemlju i tama narode; a tebe će obasjati Gospod i slava njegova pokazaće se nad tobom.« (Isaija 60,2) Hristos, odsaj Očeve slave, došao je na svet kao Njegova svetlost. Došao je da Boga predstavi ljudima, zato je o Njemu napisano da je bio pomazan »Duhom Svetim i silom« i da je prošao »čineći dobro«. (Dela 10,38) U sinagogi u Nazaretu je rekao: »Duh je Gospodnji na meni, zato me pomaza da javim jevanđelje siromasima, posla me da iscelim skrušene u srcu, da propovedim zarobljenima da će se otpustiti, i slepima da će progledati, da otpustim sužnje i da propovedam prijatnu godinu Gospodnju.« (Luka 4,18.19) To je bilo delo koje je poverio svojim učenicima. Rekao im je: »Vi ste videlo svetu... tako da se svetli vaše videlo pred ljudima da vide vaša dobra dela i slave Oca vašega koji je na nebesima.« (Matej 5,14.16) To delo opisivao je prorok Isaija kada je rekao: »Nije li da prelamaš hleb svoj gladnome, i siromahe prognane da

uvedeš u kuću? Kada vidiš gola da ga odeneš i da se ne kriješ od svojega tela? Tada će sinuti videlo tvoje kao zora i zdravlje će tvoje brzo procvasti i pred tobom će ići pravda tvoja, slava Gospodnja biće ti zadnja straža.« (Isaija 58,7.8)

U noći duhovne tame Božja slava tako treba da zasija preko Njegove Crkve, koja će podizati oborene i tešiti uplakane.

Na sve strane čuju se jauci i vidi tuga sveta. Svuda oko nas su nevoljni i nesrećni. Naša je dužnost da im pomognemo ublažavajući i olakšavajući teškoće i bedu njihovog života. Potrebe duše može da zadovolji samo Hristova ljubav. Ako Hristos stanuje u nama, onda će i naša srca biti puna božanskog saučešća. Otpećatiće se zapečaćeni izvori iskrene hrišćanske ljubavi.

Mnogi su izgubili svaku nadu. Vratite im svetlost Sunca. Mnogi su izgubili hrabrost. Uputite im neku radosnu poruku. Molite se za njih. Ima i onih kojima je neophodan Hleb života. Čitajte im iz Božje reči. Mnoga duša boluje od bolesti koju nijedan zemaljski balsam ne može da ublaži, ni lekar da izleči. Molite se za te duše. Dovedite ih Isusu. Kažite im da postoji balsam u Galadu i da je i Lekar tamo.

Svetlost je blagoslov, sveopšti blagoslov, i svoje riznice izliva na svet, nezahvalan, nesvet, obeshrabren. Tako je i sa svetlošću Sunca pravednosti. Cela Zemlja, obavijena tamom greha, tuge i bola, treba da bude obasjana poznanjem Božje ljubavi. Nijedna verska zajednica, stalež ili klasa ljudi ne sme da bude isključena od ove svetlosti koja sija s nebeskog prestola.

Poruka nade i milosti treba da bude odnesena do kraja sveta. Ko god hoće, može da pruži svoju ruku i da se uhvati za Božju snagu, da učini mir s Njim, i učiniće mir s Njim. Ni neznabošci više ne treba da budu obavijeni ponoćnom tamom. Mrak treba da nestane pred svetlim zracima Sunca pravednosti.

Hristos je osigurao sve uslove da Njegova crkva, imajući Emanuilovu slavu postane preobraženo Telo, obasjano Videlom sveta. Njegova namera je da svaki hrišćanin bude okružen duhovnom atmosferom svetlosti i mira. On želi da mi u svom životu odsjajujemo Njegovom slavom.

»Ustani, svetli se, jer dođe svetlost tvoja i slava Gospodnja obasja te!« (Isaija 60,1) Hristos će doći u sili i velikoj slavi. On će doći u svojoj slavi i u slavi svoga Oca. Sveti anđeli će Ga pratiti na tom putu. Dok će ceo svet biti obavijen tamom, u svakom stanu svetih sijaće svetlost. Oni će ugledati prve zrake Njegovog dolaska.

Neokaljana svetlost zablistaće iz Njegovog sjaja, a Hristu Otkupitelju diviće se svi koji su Mu služili. Dok zli budu bežali, Hristovi sledbenici radosno će klicati u Njegovoj prisutnosti.

Tada će oni koji su otkupljeni primiti svoje obećano nasleđstvo. Tako će se Božja namera sa Izrailjem potpuno ispuniti. Ono što Bog želi da učini, ljudi nemaju moći da spreče. Božja namera istrajno je išla napred, prema svom ostvarenju, čak i u toku delovanja zla. Tako je bilo s domom Izrailjevim u razdoblju cele istorije podeljenog carstva; tako je i danas sa duhovnim Izrailjem.

Videlac sa Patmosa, gledajući unapred kroz vekove prema vremenu obnove Izrailja na novoj Zemlji, svedoči:

»Potom videh i gle, narod mnogi, kojega ne može niko izbrojiti, od svakoga jezika i kolena, i naroda i plemena, stajaše pred prestolom i pred Jagnjetom, obučen u haljine bele, i palme u rukama njihovim i povikaše glasom velikim, govoreći: spasenje Bogu našem, koji sedi na prestolu i Jagnjetu!«

»I svi anđeli stajahu oko prestola i starešine i četiri životinje i padoše na lice pred prestolom i pokloniše se Bogu, govoreći: amin, blagoslov i slava i premudrost i hvala i čast i sila i jačina Bogu našem u vek veka. Amin!«

»I čuh kao glas naroda mnogoga i kao glas voda mnogih i kao glas gromova jakih, koji govori: aliluja, jer caruje Gospod Bog Svedržitelj. Da se radujemo i veselimo, i da damo slavu njemu.« »Jer je gospodar nad gospodarima i car nad carevima i koji su s njime, jesu pozvani i izabrani i verni.« (Otkrivenje 7,9–12; 19,6.7; 17,14)

60 poglavlje

VIĐENJA O BUDUĆOJ SLAVI

U najmračnijim danima svog dugog sukoba sa zlom, Božja crkva dobijala je otkrivenja o Gospodnjim večnim namerama. Njegovom narodu bila je data mogućnost da kroz zavesu nevolja u sadašnjosti vidi pobeđe u budućnosti, u vreme kada će, kada se bitka bude završila, otkupljeni ući u Obećanu zemlju. Ova viđenja o budućoj slavi, prizori slikani Božjom rukom, treba da budu dragi savremenoj Crkvi, koja deluje u vreme skorog završetka vekovnog sukoba i obilnog i potpunog izlivanja obećanih blagoslova.

Mnoge utešne poruke Crkva je dobila preko starih proroka. Takav zadatak Bog je dao Isaiji: »Tešite, tešite narod moj!« (Isaija 40,1) Zajedno sa zadatkom prorok je dobio i prekrasna viđenja koja su u toku svih budućih vekova ulivala nadu i radost vernicima. Prezrena od ljudi, progonjena, odbačena, Božja deca iz svih vremena, ipak su se održala zahvaljujući tim Božjim sigurnim obećanjima. Verom su gledala u budućnost, u vreme kada će On ispuniti svoje obećanje Crkvi: »Što si bio ostavljen i mrzak... mesto toga ću ti učiniti večnu slavu i veselje od kolena na koleno.« (Isaija 60,15)

Borbena Crkva je često pozivana da izdrži kušanja i nevolje, jer neće pobediti bez oštrih sukoba. »Hleb tužni« i »voda nevoljnička« (Isaija 30,20) je deo svih vernika; ali, nijedan od onih koji se uzdaju u Onoga koji može izbaviti, neće biti konačno uništen. »Ali, ovako veli Gospod, koji te je stvorio, Jakove, i koji te je sazdao, Izrailju: ne boj se, jer te otkupih, pozvah te po imenu tvom, moj si. Kada pođeš preko vode, ja ću biti s tobom, ili preko reka, neće te potopiti; kada pođeš kroz oganj, nećeš izgoreti i neće te plamen opaliti. Jer sam ja Gospod, Bog tvoj, svetac Izrailjev, spasitelj tvoj, dadoh u otkup za tebe Misir, Etiopiju i Sevu umesto tebe. Otkako si mi postao drag, proslavio si se i ja te ljubih; i dadoh ljude za te i narode za dušu tvoju.« (Isaija 43,1–4)

Bog je spreman da oprost; On je spreman da potpuno i neograničeno prihvati, zahvaljujući zaslugama Isusa, našeg raspetog i vaskrslog Gospoda. Isaija je čuo Gospoda kako govori svojim izabranima: »Ja, ja sam brišem tvoje prestupe sebe radi, i greha tvojih ne pominjem. Opomeni me da se sudimo, kazuj da se opravdaš!« »I poznaćeš da sam ja Gospod spasitelj tvoj i izbavitelj tvoj, silni Jakovljevi.« (Isaija 43,25.26; 60,16)

Prorok objavljuje: »I sramotu naroda svojega ukinuću sa sve zemlje!« »I oni će se prozvati narod svet, iskupljenici Gospodnji!« Gospod je odlučio da »im da nakit umesto pepela, ulje radosti umesto žalosti, odelo za pohvalu umesto duha tužnoga, da se prozovu hrastovi pravde, sad Gospodnji za slavu njegovu.«

*»Probudi se, probudi se,
Obuci se u silu svoju, Sione,
Obuci krasne haljine svoje, Jerusalime, grade sveti,
Jer neće više u tebe ući neobrezani i nečisti!*

*Otresi prah sa sebe,
Ustani, sedi, Jerusalime,
Skinij okove s vrata svojega,
Zarobljena kćeri Sionska.«*

*»Nevoljnice, koju vetar razmeće, koja si bez utehe,
Evo ja ću namestiti kamenje tvoje na mramoru porfirnom,*

I osnovaću te na safirima!

*I načiniću ti prozore od kristala,
I vrata od kamena rubina,
I sve međe tvoje od dragoga kamenja.*

*A sinovi će tvoji svi biti naučeni od Gospoda,
I obilan mir imaće sinovi tvoji.
Pravdom ćeš se utvrditi.
Daleko ćeš biti od nasilja, te se nećeš bojati,
I od strahote, jer ti se neće približiti.
Gle, biće ih koji će se sabirati na te,
Ali neće biti od mene.
Koji se god saberu na te, pašće...
Nikakvo oružje načinjeno protiv tebe neće biti srećno,
I svaki jezik koji se podigne
Protiv tebe na sudu saprećeš!
To je nasljedstvo sluga Gospodnjih,
I pravda njihova od mene, veli Gospod!«*

(Isaija 25,8; 62,12; 61,3; 52,1.2; 54,11–17)

Odevena u oklop Hristove pravednosti, Crkva treba da uđe u svoju poslednju bitku. »Lepa kao Mesec, čista kao Sunce, strašna kao vojska sa zastavama« (Pesma nad pesmama 6,9), ona treba da krene kroz ceo svet, pobeđujući i da pobedi.

Najmračniji trenutak u borbi Crkve sa silama zla prethodiće danu njenog konačnog izbavljenja. Međutim, ne treba da se boji onaj koji se uzda u Boga, jer kada »gnev nasilnički« bude »kao poplava koja obaljuje zid«, Bog će svojoj Crkvi biti »utočište od poplave«. (Isaija 25,4)

U taj dan samo je pravednima obećano izbavljenje. »Grešnici u Sionu uplašiće se, drhat će spopasti licemere, i reći će: ko će od nas opstati kod ognja koji proždire? Ko će od nas opstati kod večne žege? Ko hodi u pravdi i govori što je pravo, ko mrzi na dobitak od nasilja, ko otresa ruke svoje da ne primi poklona, ko zatiskuje uši svoje da ne čuje za krv, i zažima oči svoje da ne vidi zla, on će nastaviti na visokim mestima, gradovi na stenama biće mu utočište, hleb će mu se davati, vode mu se neće premicati.« (Isaija 33,14–16)

Reč Gospodnja upućena vernima glasi: »Hajde, narode moj, uđi u kleti svoje, i zaključaj vrata svoja za sobom, prikriv se za čas, dokle prođe gnev, jer, gle, Gospod izlazi iz mesta svojega da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonje njihovo.« (Isaija 26,20.21)

U viđenjima o velikom sudnjem danu, nadahnuti Gospodnji vesnici dobili su priliku da vide užas onih koji se nisu spremili da u miru sretnu svoga Gospoda.

»Gle, Gospod će isprazniti zemlju i opusteti je, prevrnuće je i rasejati stanovnike njene... jer prestupiše zakone, izmeniše uredbe, raskidoše zavet večni. Zato će prokletstvo proždreti zemlju i zatrće se stanovnici njeni... prestaće veselje uz bubnjeve, nestaće graje onih koji se vesele, prestaće veselje uz gusle.« (Isaija 24,1–8)

»Jaoh dana! Jer je blizu dan Gospodnji, i doći će kao pogibao od Svemogućega... seme istrunu pod grudama svojim, puste su žitnice, razvaljene spreme, jer posahnu žito. Kako uzdiše stoka! Kako su se smela goveda! Jer nemaju paše i ovce ginu.« »Loza posahnu i smokva uvenu, šipak i palma i jabuka i sva drveta poljska posahnuše, jer nesta radosti među sinovima ljudskim.« (Joilo 1,15–18.12)

»Boli me u srcu«, uzvikuje Jeremija, posmatrajući pustošenje u završnim prizorima istorije ove Zemlje, »ne mogu čutati, jer glas trubni čuješ, dušo moja, viku ubojnu. Pogibao na pogibao oglašuje se, jer se pustoši sva zemlja«. (Jeremija 4,19.20)

»Tada će se ponositost ljudska ugnuti«, izjavljuje Isaija o danu Božje osvete, »i visina se ljudska poniziti, i Gospod će sam biti uzvišen u onaj dan. I idola će nestati sasvim... Tada će baciti čovek idole svoje srebrne i idole svoje zlatne, koje načini sebi da im se klanja, krticama i slepim miševima. Ulaziće u raseline kamene i u pećine kamene od straha Gospodnjega i od slave veličanstva njegovoga, kada ustane da potre zemlju.« (Isaija 2,17–21)

O tim prelaznim danima, kada će ljudska oholost biti oborena, Jeremija svedoči: »Pogledah na zemlju i gle, bez oblića je i pusta, i na nebo, i svetlosti njegove nema. Pogledah na gore, a gle, tresu se i svi humovi drmaju se. Pogledah, a gle, nema čoveka, i sve ptice nebeske odletele. Pogledah i gle, Karmil je pustinja i svi gradovi njegovi oboreni od Gospoda.« »Jaoh, jer je velik ovaj dan, nije bilo takvoga, i vreme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaviti od nje.« (Jeremija 4,23–26; 30,7)

Dan gneva za Božje neprijatelje istovremeno je i dan konačnog izbavljenja za Njegovu crkvu. Prorok izjavljuje:

»Ukrepite klonule ruke,
I kolena iznemogla utvrdite.

*Recite onima kojima se srce uplašilo:
Ohrabrite se, ne bojte se,
Evo Boga našega,
Osveta ide, plata Božja,
Sam ide, i spašće nas!«*

»Uništiće smrt zauvek, i utrće Gospod Gospod suze sa svakoga lica i sramotu naroda svojega ukinuće sa sve zemlje; jer Gospod reče.« (Isaija 35,3.4; 25,8) Dok posmatra Gospoda slave kako silazi s Neba, sa svim svojim svetim anđelima, da okupi Crkvu Ostatka iz svih naroda na Zemlji, prorok čuje kako se čekaoci ujedinjuju u oduševljenom uskliku:

*»Gle, ovo je Bog naš,
Njega čekasmo,
I spašće nas.
Ovo je Gospod,
njega čekasmo,
Radovaćemo se i veselimo se
Za spasenje njegovo.«*

(Isaija 25,9)

Čuje se glas Božjega Sina kako poziva zaspale svete, i dok ih gleda kako izlaze iz tamnice smrti, prorok uzvikuje: »Oživeće mrtvi tvoji i moje će mrtvo telo ustati. Probudite se i pevajte koji stanujete u prahu; jer je tvoja rosa rosa na travi, i zemlja će izmetnuti mrtvace.«

*»Tada će se otvoriti oči slepima,
I uši gluhima otvoriće se.
Tada će hromi skakati kao jelen,
I jezik nemoga pevaće.«*

(Isaija 26,19; 35,5.6)

U proročkim viđenjima, oni koji su pobedili greh i grob vide se srećni u prisutnosti svoga Stvoritelja kako slobodno razgovaraju s Njim kao što je čovek razgovarao s Bogom u početku. Gospod ih poziva: »Nego se radujte i veselite se dovek radi onoga što ću ja stvoriti; jer, gle, ja ću stvoriti Jerusalim da bude veselje i narod njegov da bude radost. I ja ću se veseliti radi Jerusalima, i radovaću se radi naroda svojega, i neće se više čuti u njemu plač ni jauk.« »I niko od stanovnika neće reći: bolestan sam. Narodu koji živi u njemu oprostiće se bezakonje.«

*»Jer će u pustinji provreti vode,
I potoci u zemlji sasušenoj.
I suho će mesto postati jezero,
I zemlja sasušena izvori vodeni.«
»Mesto trnja niknuće jela,
Mesto koprive niknuće mirta!«
»I onde će biti nasap i put,
Koji će se zvati sveti put.
Neće ići po njemu nečisti,
Nego će biti za njih;
Ko uzide njime, ni lud neće začí!«*

»Govorite Jerusalimu ljubazno, i javljajte mu da se navršio rok njegov, da mu se bezakonje oprostilo, jer je primio iz ruke Gospodnje dvojinom za sve grehe svoje.« (Isaija 65,18.19; 33,24; 35,6.7; 55,13; 35,8; 40,2) Dok posmatra otkupljene kako borave u Božjem gradu, slobodni od greha i od svih tragova prokletstva, ushićeni prorok uzvikuje: »Radujte se s Jerusalimom i veselite se u njemu svi koji ga ljubite, radujte s njime svi!«

*»Neće se više čuti nasilje u tvojoj zemlji,
Ni pustošenje i potiranje na međama tvojim.
Nego ćeš zvati zidove svoje spasenjem
I vrata svoja hvalom!*

*Neće ti više biti Sunce videlo danju,
Niti će ti sjajni Mesec svetleti,
Nego će ti Gospod biti videlo večno,
I Bog tvoj biće ti slava.
Neće više zalaziti Sunce tvoje,
Niti će Mesec tvoj pomrčati,
Jer će ti Gospod biti videlo večno,
I dani žalosti tvoje svršiće se.

I tvoj će narod biti sav pravedan,
Naslediće zemlju navek,
Mladica koju sam posadio,
Delo ruku mojih biće na moju slavu.»*

(Isaija 66,10; 60,18–21)

Uho proroka je uhvatilo zvuk muzike i pesme, takve muzike i takve pesme, kakve, osim u viđenjima od Boga, nijedno smrtno uho nije čulo niti um zamislio. »I koje iskupi Gospod vratiće se i doći u Sion pevajući i večna će radost biti nad glavom njihovom, dobiće radost i veselje, a žalost i uzdisanje bežaće.« »Radost će se i veselje nalaziti u njemu, zahvaljivanje i pevanje.« »I koji pevaju i vesele se, svi su izvori moji u tebi.« »Ovi će podignuti glas svoj i pevaće, radi veličanstva Gospodnjega podvikaće od mora.« (Isaija 35,10; 51,3; Psalam 67,7; Isaija 24,14)

Otkupljeni će se na obnovljenoj Zemlji, baviti zanimanjima i zadovoljstvima koja su u početku donosila radost Adamu i Evi. Živeće edemskim životom, životom u vrtovima i poljima. »I oni će graditi kuće i sedeće u njima; i sadiće vinograde i ješće rod njihov. Neće oni graditi, a drugi se naseliti, neće saditi a drugi jesti; jer će dani narodu mojemu biti kao dani drvetu i izabranicima će mojim ovetšati dela ruku njihovih.« (Isaija 65,21.22)

Tamo će svaki talenat biti razvijen, svaka sposobnost povećana. Najveličanstveniji poduhvati biće izvođeni, najplemenitije želje ostvarivane, najuzvišenije težnje postizane. Ali i dalje će biti novih visina za savlađivanje, novih čuda za divljenje, novih istina za shvatanje, svežih tema za proučavanje, a sve to uzdićaće snage tela, uma i duše.

Proroci kojima su ovi uzvišeni prizori bili pokazani, čeznuli su da shvate njihovo potpuno značenje. Oni su »tražili i ispitivali... ispitujući u kakvo ili u koje vreme javljaše Duh Hristov u njima napred svedočeći... kojima se otkri da ne samima sebi nego nama služahu ovim što vam se sada javi«. (1. Petrova 1,10–12)

Nama koji stojimo na samoj ivici njihovog ispunjenja, koliko su duboki, koliko zanimljivi ovi opisi onoga što će se zbiti – događaja koje su, još otkako su naši praroditelji bili izagnani iz Edema, Božja deca čekala, za kojima su čeznula i za koje se molila.

Dragi saputnici na putu života, mi smo i dalje među senkama i nemirima zemaljskih zbivanja, ali naš Spasitelj uskoro treba da se pojavi i da nam donese izbavljenje i odmor. Zadržimo verom u sećanju ove slike blagoslovene večnosti, koju nam je naslikala Božja ruka! Onaj koji je umro za grehe sveta široko otvara vrata Raja svima koji veruju u Njega. Uskoro će bitka biti dobijena i pobeda postignuta. Uskoro ćemo videti Onoga u kome su sakupljene sve naše nade u večni život. U Njegovoj prisutnosti sve nevolje i patnje ovog života izgledaće kao ništa. Ono što je nekada bilo »neće se pominjati niti će na um dolaziti«. »Ne odbacujte, dakle, slobode svoje, koja ima veliku platu. Jer vam je trpljenje od potrebe da volju Božju savršivši primite obećanje. Jer još malo, vrlo malo, pa će doći onaj koji treba da dođe i neće odocniti.« »A Izrailja će spasti Gospod spasenjem večnim, nećete se postideti niti ćete se osramotiti doveka.« (Isaija 65,17; Jevrejima 10,35–37; Isaija 45,17)

Podignite pogled, podignite pogled, i neka vaša vera stalno raste. Neka vas ta vera povede uskim putem i provede kroz vrata u grad, u veličanstvenu budućnost, u beskrajnu i slobodnu budućnost slave namenjene otkupljenima. »Trpite, dakle, braćo moja, do dolaska Gospodnjega. Gle, težak čeka plemenitoga roda iz zemlje, i rado trpi dok ne primi dažd rani i pozni. Trpite, dakle, i vi, i utvrdite srca svoja, jer se dolazak Gospodnji približi!« (Jakov 5,7.8)

Spaseni narodi neće poznavati drugi zakon osim zakona Neba. Svi će biti srećna, ujedinjena porodica, odeveni u odeću slave i zahvalnosti. Iznad scene zajedno će pevati zvezde jutarnje, a sinovi Božji klicati od radosti, dok će se Bog i Hristos ujediniti u objavljivanju: »Neće više biti greha, niti će ikada više biti smrti!« »I od mladine do mladine, i od subote do subote, dolaziće svako telo da se pokloni preda mnom, veli Gospod.« »I javiće se slava Gospodnja i svako će je telo videti.« »Tako će Gospod Bog učiniti da nikne pravda i pohvala

pred svim narodima.« »U ono će vreme Gospod nad vojskama biti slavna kruna i dičan venac ostatku naroda svojega.«

»Jer će Gospod utešiti Sion, utešiće sve razvaline njegove i pustinju njegovu učiniće da bude kao Edem i pustoš njegova kao vrt Gospodnji.« »Slava livanska daće joj se i krasota karmilska i saronjska.« »Nećeš se više zvati ostavljena, niti će se zemlja tvoja zvati pustoš, nego ćeš se zvati milina moja i zemlja tvoja udata... i kako se raduje ženik nevesti, tako će se radovati tebi Bog tvoj.« (Isaija 66,23; 40,5; 61,11; 28,5; 51,3; 35,2; 62,4.5)

« *ona 1,2.* (Bakotić)